Nijmegen

Stadsbegroting 2025 -2028

www.nijmegen.nl

Stadsbegroting 2025 - 2028

Inhoud

Besluit 7
Voorstel 17
Financieel beeld 19
Programma's 23

- Bestuur en organisatie 23
- Veiligheid 41
- Economie en toerisme 57
- Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg 73
- Werk en Inkomen 111
- Onderwijs 132
- Bereikbaarheid 146
- Wonen en stedelijke ontwikkeling 160
- Openbare ruimte 176
- Cultuur en Cultureel Erfgoed 201
- Sport 216
- Financiën 226
- Thema duurzaamheid 234
- Thema burgerparticipatie 236

Paragrafen 237

- Investeringen 237
- Lokale heffingen 257
- Bedrijfsvoering 266
- Verbonden partijen 270
- Onderhoud kapitaalgoederen 274
- Grondbeleid 280
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing 283
- Financiering 292
- Openbaarheidsparagraaf 296

Financiële begroting 298

- Baten en lasten 298
- Algemene dekkingsmiddelen 303
- Reserves en voorzieningen 309
- Subsidies 312
- Balans en EMU saldo 316
- Benchmark taakvelden 318
- Financiële spelregels 321
- Grondslagen en uitgangspunten 323

Besluit

7.1 Raadsvoorstel Stadsbegroting 2025-2028 (91/2024)

Stemuitslag

Fractie D66 (6), Fractie GroenLinks (9), Fractie Stadspartij Nijmegen (7)

Fractie CDA (2), Fractie GewoonNijmegen.NU (1), Fractie ODV (1), Fractie Partij voor de Dieren (3), Fractie PvdA (4), Fractie SP (2), Fractie VVD (3)

Tijdens de raadsvergadering is een aantal moties en amendementen ingediend. Via deze link is te zien welke moties en amendementen zijn aangenomen.

Besluit

1. De stadsbegroting 2025 – 2028 vast te stellen.
2. De veranderingen in de begroting vast te stellen zoals opgenomen in het deel Begroting -> Financieel beeld -> Programmabegroting
   “met dien verstande dat

   - er voor 2025 een bedrag van € 320.000,- wordt toegevoegd aan het MuZIEum ten behoeve van het maken van een blijvend toegankelijke en interactieve vaste tentoonstelling waarmee er letterlijk ook ruimte wordt gemaakt voor bezoekers die slecht ter been zijn en mensen met een audiovisuele en/of auditieve beperking. Daarnaast wordt het MuZIEum toegankelijker voor mensen met een kleine beurs.
   - De gelden nadrukkelijk niet gebruikt mogen worden voor bouwkundige aanpassingen aan het gebouw.
   - En dit voor € 220.000,- ten laste te brengen van de programmabegroting Economie en Toerisme, post Economische Visie 2025 en voor € 100.000,- dit te dekken uit de post 'Versterking bedrijfsvoering en overhead primaire afdelingen' uit het programma Bestuur en Organisatie.

   - er voor 2025 en verder een bedrag van € 40.000,- per jaar wordt toegevoegd aan het programma sociale basis ten behoeve van het onderdeel inclusie en dit ten laste te brengen van de ombuigingsoptie 'Efficiency dienstverlening ODRN' uit het programma Wonen en stedelijke ontwikkeling.

   - vanaf 2025 het doorbraakteam wordt uitgebreid, met als doel om meer Nijmeegse huishoudens, die gebruik maken van 5 of meer gemeentelijke regelingen, te helpen en ondersteunen buiten de vaste kaders en werkwijze en op een manier die beter past bij de unieke situatie van deze huishoudens.
   - Hiervoor 2,5fte doorbraakteam toe te voegen aan de gemeentelijke organisatie, waarbij deze zich in de eerste plaats, maar niet uitsluitend, hoeven te richten op de huishoudens die gevonden worden in de meer proactieve aanpak.
   - Financiële middelen die vrijkomen door de werkzaamheden van deze extra formatie in het doorbraakteam te gebruiken om
     1. De 2,5 fte doorbraakteam te dekken (*zie bijlage voor uitwerking)
     2. Toe te voegen aan het structurele budget en - het in de leidende principes genoemde - investeringsfonds "Sociale Basis"

   - dat de beoogde sluiting van Huiskamer de Cirkel en de daarbij horende bezuiniging op de tippelzone wordt geschrapt.
   - De financiële gevolgen hiervan, € 97.412 per jaar, voor dit bedrag te dekken uit de ombuigingsoptie “Efficiency dienstverlening ODRN”.

- En voorts de passage *"We bezuinigen op Zorgaanpak voor de sekswerkers die werkzaam zijn op de tippelzone. Tevens sluiten we huiskamer de Cirkel."* Op pagina 87 en alle andere verwijzingen naar het sluiten van Huiskamer de Cirkel (pag. 80 en pag. 94) te schrappen.

- dat de beoogde versobering en de daarbij horende bezuiniging van de winteropvang wordt geschrapt. De winteropvang wordt per de winter van 2025/2026 georganiseerd in het nieuwe gebouw van De Hulsen.
- en daarbij een besparing in te boeken van 600k in 2025 en structureel 680k per 2026
- En voorts alle verwijzingen naar versobering van de winteropvang te schrappen en waar nodig te vervangen door verhuizing van de winteropvang.

- Op pagina 113 (PDF-versie) de volgende tekst te schrappen:
  Wij hebben besloten om boven op de voorgenomen bezuinigingen in het sociaal domein een taakstelling op de inkomensregelingen (armoedebestrijding) ter hoogte van 0, 8 miljoen euro in 2025 en daarna structureel 1,5 miljoen euro in te boeken. De invulling van deze bezuiniging wordt de komende tijd nader uitgewerkt. Te denken valt bijvoorbeeld aan een verlaging van de premiebijdrage aan de CAZ, een versobering van de Meedoenregeling en een verhoging van de eigen bijdrage bij het busabonnement.
- En te vervangen door:
  Boven op de voorgenomen bezuinigingen in het sociaal domein een taakstelling op het programma Werk en Inkomen ter hoogte van 0, 8 miljoen euro in 2025 en daarna structureel 1,5 miljoen euro in te boeken, met daarbij de volgende voorwaarde: de invulling van deze bezuiniging wordt samen met de raad uitgewerkt en besloten in de bespreking en besluitvorming van het nieuwe beleidskader Financiële Bestaanszekerheid. Daarbij wordt er gekeken naar mogelijkheden binnen de inkomensregelingen, maar expliciet ook naar het hele programma Werk en Inkomen. Bij het uitwerken van deze bezuinigingen moet duidelijk worden afgewogen wat de gevolgen zijn, welke alternatieven beschikbaar zijn en hoe we met een andere manier van werken onze inwoners de ondersteuning die ze nodig hebben kunnen blijven bieden.

- de zinsnede op pagina 127 wordt geschrapt: " […] ~~*We reserveren géén structurele middelen voor doorstroming en stoppen daarom met het cofinancieren van verhuiscoaches voor ouderen. […]"*~~
- en dat de kosten voor het behoud van de verhuiscoaches worden gedekt uit de post in de Stadsbegroting 2025-2028 pagina 20: *Versterking bedrijfsvoering en overhead primaire afdelingen van € 4 miljoen per jaar.*

- het voorstel om subsidies voor een deel van de activiteiten binnen het onderwijsachterstandenbeleid te schrappen (pdf pagina 130; Schrappen subsidie onderwijsachterstandenbeleid 150 300 300 300) wordt teruggedraaid
- en dit te dekken uit de voorgestelde M4 voor 'Versterking bedrijfsvoering en overhead primaire afdelingen' (pdf pagina 26 tabel).

- de genoemde bezuinigingsoptie van € 100.000 op het programma Sport bij de paragraaf 'ombuigingsopties' (blz. 210 van de stadsbegroting) wordt toegevoegd in het programma Openbare ruimte, waarbij het college dit exploitatiebudget aanwendt voor het stimuleren van bewegen en de raad over de inzet en verdere uitwerking in investeringen en/of activiteiten uiterlijk in Q1 2025 informeert."

- een incidenteel bedrag van € 500.000 wordt toegevoegd aan het programma Cultuur en cultureel erfgoed, door toevoeging van de baten en lasten onder 5.5. van de tabel en de tabel van financieel overzicht ambities onder nr. 25 én onder veranderingen in de begroting (beide op blz. 198 van de stadsbegroting 2025-2028)
- en dit te dekken door een:
  a. onttrekking/ verlaging van €200.000,- op de voorgestelde 4 mio. Voor 'Versterking bedrijfsvoering en overhead primaire afdelingen (tabel blz. 27 Stadsbegroting 2025-2028, die daardoor afneemt van 4 mio. Naar 3,8 mio. Bij bedrijfsvoering, 'personeelskosten';
  b. benutting van de ombuigingsoptie 'Efficiency dienstverlening ODRN' ter hoogte van €200.000,- (blz. 161 Stadsbegroting 2025-2028);

c. De inzet en onttrekking van een bedrag van €100.000,- uit de reserve 1% regeling Beeldende kunst (blz. 295 van de begroting 2025-2028).

3. Het bijgestelde investeringsplan 2025 -2028, de bijgestelde meerjarenraming bulkinvesteringen en investeringen met eigen dekking, de nieuwe investeringen en de doorrekening van de meerjarige investeringsruimte zoals opgenomen in de paragraaf investeringen vast te stellen.

4. De onttrekkingen en stortingen in de saldireserve te verwerken zoals opgenomen in het Begroting -> Financieel beeld -> Programmabegroting en toegelicht in het programma Financiën -> Veranderingen in de begroting.

5. De subsidieplafonds voor de betreffende programma's vast te stellen volgens het overzicht in het deel Financiële begroting > subsidies > subsidieplafonds.

6. De grondslagen en uitgangspunten vast te stellen voor de grondexploitaties zoals opgenomen in het deel Financiële begroting -> Grondslagen en uitgangspunten.

7. A. Richting te geven aan de huidige te maken keuzes in het sociaal domein door de volgende 10 leidende principes vast te stellen:

1. De sociale basis is het fundament voor het sociaal domein.

Welzijn, kansengelijkheid en gezondheid voor iedere Nijmegenaar zijn gebaat bij een sterke sociale basis. Die ontwikkelt zich in de wijken waar mensen met elkaar samenleven. We willen dat dit een stevig fundament is en daarom investeren we daarin.
We verkennen de inzet van een (deels) revolverend investeringsfonds. We proberen ook andere partijen, zoals de zorgverzekeraars te verleiden om daaraan bij te dragen. Zo kunnen we geld dat we besparen door preventie opnieuw investeren in nieuwe initiatieven voor versterking van de sociale basis.

2. Met en voor de stad

Als gemeente kunnen en willen we het niet alleen. Het cement in onze stad vormen we samen met netwerken en organisaties, of dat nu vrijwilligers, bedrijven of instellingen zijn. Onze ambitie is dat al deze organisaties in de stad solidair zijn met elkaar, elkaar weten te vinden en initiatieven samen oppakken en dat de gemeente dit faciliteert. Dan ontstaan er programma overstijgende plannen die het verschil kunnen maken.

3. Een opdracht gestuurde aanpak voor het sociaal domein: van organisaties financieren naar opdrachten voor de stad financieren

Een logische vervolgstap op het voorgaande principe is dat onze focus verschuift: van financieren van afzonderlijke organisaties naar financieren van opdrachten (en daarmee oplossingen) voor de stad. We organiseren onze samenwerking langs de lijn van gemeenschappelijke doelen, waardoor onze inwoners beter geholpen worden.

4. We weten wat werkt, wat de lasten en baten zijn, zowel maatschappelijk en financieel, en waar we het beste op kunnen inzetten

We werken vaker met 'maatschappelijke businesscases', zodat voor de gemeenteraad duidelijker is welke investeringen we doen in de sociale basis en welke opbrengsten we daarbij verwachten. Daarbij gaat het ons met nadruk niet alleen om financiële, maar juist ook om maatschappelijke baten. Juist in het sociaal domein is het maatschappelijk rendement belangrijk en daarom is het van belang daar nog duidelijker op te sturen. Daarmee voorkomen we ook dat alleen de financiële lasten en baten bepalen wanneer iets geslaagd is.

5. We verdelen de zorg eerlijk: in Nijmegen krijg je de hulp en ondersteuning die je nodig hebt: niet minder, maar ook niet meer

Zo zorgen we ervoor dat een te grote zorgvraag bij de een, niet zorgt voor een te klein zorgaanbod voor de ander. Mensen die het moeilijk vinden om een hulpvraag te stellen, bieden we laagdrempelige ondersteuning bij hun aanvraag.

6. Zorg en ondersteuning is collectief, tenzij een individueel traject passender is

Zo kunnen we mensen met dezelfde hulp- of zorgvraag samen, sneller en beter helpen. Wanneer een inwoner enkel geholpen kan worden of beter geholpen is met een individueel traject dan blijft dit mogelijk.

7. Als het aan het begin afgesproken einddoel bereikt is, wordt het zorgtraject afgerond

We stimuleren dat volwassen en jongeren met hun ouders zelf doen wat ze zelf kunnen, waar nodig met ondersteuning vanuit de sociale basis. Er is altijd ruimte voor maatwerk, als tijdens het traject blijkt dat aanvullende inzet nodig is. We pakken dit dan op in een nieuw traject.

8. Huishoudens die gebruik maken van 5 of meer regelingen benaderen we proactief, met respect voor privacywetgeving wanneer gegevens gedeeld worden

We gaan door met de doorbraakaanpak, en zetten deze actiever in. Nijmeegse huishoudens die gebruik maken van 5 of meer regelingen worden proactief (rekening houdend met privacy etc.) benaderd, in aanvulling op de huidige situatie waarin de doorbraakaanpak vooral reactief wordt ingezet.

9. We onderzoeken of eigen bijdragen inkomensafhankelijk kunnen

Dit is allereerst een landelijke afweging. Als de mogelijkheid er komt, kijken we op welke manier dit principe ondersteunend kan zijn aan onze andere principes.

10. Housing First: voor alle leeftijden en in ieder geval ook voor jongeren

Een dak boven je hoofd is de belangrijkste vorm van preventie en welzijn. Om persoonlijke, maatschappelijke en financiële lasten nu en in de toekomst te verminderen zetten we ons actief in om de dak- en thuisloze mensen, en ook jongvolwassen in onze regio duurzaam te huisvesten.

B. Als raad en college, ieder vanuit zijn eigen rol, deze principes verder uit te werken en hierover het komende jaar met elkaar in gesprek te gaan. Op die manier werken we concreet aan een stevige sociale basis in alle Nijmeegse wijken.

Bijlage

*<u>Uitwerking financiële dekking</u>

De loonkosten in eerste instantie te dekken uit het programma WWZ, om deze onttrekking in de loop van het boekjaar weer aan te vullen vanuit de vrijgekomen financiële middelen, zoals hieronder beschreven.

In 2023 heeft het huidige doorbraakteam van 2,5 fte 162 casussen opgepakt. Hiervan zijn er 60 opgepakt door middel van een maatwerkplan, de overige 102 zijn kort behandeld en teruggebracht in het regulier proces. In 2023 is uitgerekend dat een maatwerkoplossing, gemiddeld, per casus €22.661 oplevert (1).1 2,5 fte doorbraakteam kost € 260.982,50

Het dekkingsvoorstel, gebaseerd op het uitgangspunt dat de nieuwe 2,5 fte gelijk functioneren aan de reeds bestaande 2,5 fte doorbraak team.

60 maatwerkoplossing à €22.6612 (2)	€ 1.359.660
2,5 fte formatie doorbraakteam	€ 260.983
Toevoeging Sociale Basis	€1.098.677

Hierbij opgemerkt dat het goed mogelijk is dat de nieuwe 2,5fte doorbraakteam in het eerste jaar misschien niet direct zo functioneert als het reeds bestaande team. Of wanneer er in de proactieve werkwijze minder casussen gevonden en/of via maatwerkoplossingen opgelost zullen worden er voldoende financiële speling is om in ieder geval de 2,5 fte doorbraakteam te bekostigen.

(1) (Per 2024 worden ook voor de korte interventies een kosten-baten analyse gemaakt, die is nu nog niet beschikbaar)

2(Kosten-baten analyse van de korte interventies is nog niet voorhanden, deze is daarom buiten beschouwing gelaten.)

Financieel overzicht aangenomen amendementen

Onderstaand overzicht laat zien in welke programma's de wijzigingen zich voordoen. Bij de afzonderlijke programma's zijn de financiële overzichten niet aangepast. Wel zijn de toelichtingen op de wijzigingen opgenomen. Hiervoor is bij de betreffende programma's na de tabel 'Veranderingen in de begroting' een overzicht met aanpassingen opgenomen en een toelichting toegevoegd.

nr	am.	aanpassing; bedragen * € 1.000	prog	2025	2026	2027	2028	uitz/dek.
A1		*Amendement 'Een inclusieve stad voor iedereen*						
		Terugdraaien bezuiniging op onderdeel inclusie	WWZ	-40	-40	-40	-40	uitzetting
		Efficiency dienstverlening ODRN	Won	40	40	40	40	dekking
A3		*Laat het MuZIEum vooruitkijken*						
		subsidie aan het MuZieum	Cul	-320				uitzetting
		economische visie	Eco	220				dekking
		Versterking bedrijfsvoering en overhead primaire afdelingen	Bes	100				dekking
A5		*Laat de doorstroommotor draaien*						
		Verhuiscoaches	Won	-39	-39	-39	-39	uitzetting
		Versterking bedrijfsvoering en overhead primaire afdelingen	Bes	39	39	39	39	dekking
A7		*Iedereen heeft recht op een huiskamer*						
		Terugdraaien bezuiniging op de tippelzone	WWZ	-97	-97	-97	-97	uitzetting
		Efficiency dienstverlening ODRN	Won	97	97	97	97	dekking
A8		*In een warme stad staat niemand in de kou*						
		schrappen bezuiniging winteropvang	WWZ	-600	-680	-680	-680	uitzetting
		Winteropvang realiseren in nieuwbouw de Hulsen	WWZ	600	680	680	680	dekking
A9		*Houd het onderwijs-achterstandenbeleid in stand*						
		Niet schrappen subsidie onderwijsachterstandenbeleid	Ond	-150	-300	-300	-300	uitzetting
		Versterking bedrijfsvoering en overhead primaire afdelingen	Bes	150	300	300	300	dekking
A10		*Verleden Beleefd verwezenlijkt!*						
		Verleden Beleefd verwezenlijkt!	Cul	-500				uitzetting
		Versterking bedrijfsvoering en overhead primaire afdelingen	Bes	200				dekking
		Efficiency dienstverlening ODRN	won	200				dekking
		Onttrekking reserve 1% regeling beeldende kunst	Fin	100				dekking
A11		*Bewegen is meer dan sporten*						
		Stimuleren van bewegen	Ope	-100	-100	-100	-100	uitzetting
		Ruimte exploitatie sportaccommodaties	Spo	100	100	100	100	dekking
A25		*Door(breekaan)pakken!*						
		60 maatwerkoplossingen	divers	1.360	1.360	1.360	1.360	dekking
		2,5 fte formatie doorbraakteam	divers	-261	-261	-261	-261	uitzetting
		Toevoeging sociale basis	divers	-1.099	-1.099	-1.099	-1.099	uitzetting

Het raadsbesluit leidt bij de volgende onderdelen tot aanpassingen:

Programma Bestuur en organisatie

- Op pagina 35-36 is in de tabel 'Veranderingen in de begroting' een * toegevoegd aan Versterking bedrijfsvoering en overhead primaire afdeling. Onder die tabel is een overzicht opgenomen met de aanpassingen van het raadsbesluit en een toelichting daarop.

Programma Economie en toerisme

- Op pagina 70 is in de tabel 'Veranderingen in de begroting' een * toegevoegd aan Economische visie. Onder die tabel is een overzicht opgenomen met de aanpassing van het raadsbesluit en een toelichting daarop.

Programma Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg

- Op pagina 90-91 zijn de 10 leidende principes voor zorg, welzijn en ondersteuning' uit het amendement opgenomen.
- Op pagina 98 onderaan is de zin over de bezuiniging op de zorgaanpak voor de sekswerkers doorgehaald.
- Op pagina 101 is in de tabel 'Veranderingen in de begroting' een * toegevoegd aan Bezuiniging op onderdeel inclusie, Stoppen met Huiskamer de Cirkel en zorgaanpak sekswerkers en Versoberen Winteropvang. Onder die tabel is op pagina 102 een overzicht opgenomen met de aanpassingen van het raadsbesluit en een toelichting daarop.

- Op pagina 105 is de tekst over bezuiniging op onderdeel inclusie doorgehaald.
- Op pagina 106 is de tekst over stoppen met Huiskamer de Cirkel en de zorgaanpak sekswerkers doorgehaald en is de tekst over Versoberen Winteropvang doorgehaald en vervangen door Verhuizing Winteropvang

Programma Werk en Inkomen
- Op pagina 125 is een overzicht met aanpassingen van het raadsbesluit opgenomen en een toelichting daarop.
- Op dezelfde pagina (125) is de bestaande tekst over de taakstelling op inkomensregelingen doorgehaald en vervangen door de tekst uit het amendement.

Programma Onderwijs
- Op pagina 142 is in de tabel 'Veranderingen in de begroting' een * toegevoegd aan Schrappen subsidies Onderwijsachterstandenbeleid. Onder die tabel is een overzicht opgenomen met de aanpassingen van het raadsbesluit en een toelichting daarop.

Programma Wonen en Stedelijke ontwikkeling
- Op pagina 166 onderaan is de zin over het niet reserveren van structurele middelen voor de verhuiscoaches doorgehaald.
- Op pagina 171-172 is een overzicht opgenomen met de aanpassingen van het raadsbesluit en een toelichting daarop.
- Op pagina 174 is in de tabel Ombuigingsopties een * toegevoegd aan de Efficiency dienstverlening ODRN en onder de tabel is hiervoor een toelichting opgenomen.

Programma Openbare ruimte
- Op pagina 197 is een overzicht opgenomen met de aanpassing van het raadsbesluit en een toelichting daarop.

Programma Cultuur en Cultureel erfgoed
- Op pagina 212 is een overzicht opgenomen met de aanpassingen van het raadsbesluit en een toelichting daarop.

Programma Sport
- Op pagina 222 is een overzicht opgenomen met de aanpassing van het raadsbesluit en een toelichting daarop.
- Op pagina 224 is in de tabel 'Ombuigingsopties' een * toegevoegd aan Ruimte exploitatie sportaccommodaties. Onder de tabel is hiervoor een zin toegevoegd en een toelichting daarop.

Programma Financiën
- Op pagina 231 is een overzicht opgenomen met de aanpassing van het raadsbesluit en een toelichting daarop.

Paragraaf Bedrijfsvoering
- Op pagina 265 is bij het onderdeel 'Bekostiging ontwikkeling organisatie' het bedrag van 4 miljoen vervangen door afgerond 3,5 miljoen in 2025 en 3,7 miljoen vanaf 2026.

Overzicht reserves en voorzieningen
- Op pagina 309 is in de tabel 'Overzicht reserves en voorzieningen' een * toegevoegd aan 1%-regeling Beeldende Kunst en onder de tabel is hiervoor een toelichting opgenomen.

De aanpassingen zijn op de betreffende pagina's in het rood opgenomen.

Leeswijzer

Ambities en doelen centraal, koppeling inhoud met geld
Voor de stadsbegroting 2025-2028 is afgesproken om de doelenbomen van de programma's te actualiseren. Dit heeft geleid tot een update van de ambities, doelen en activiteiten per programma.
In deze begroting zijn binnen elk programma de speerpunten opgenomen (‘wat willen we komend jaar bereiken?’) en verrijkt met het geactualiseerde overzicht van ambities, doelen en activiteiten. Online kunt u per programma via het rechtermenu navigeren naar de complete doelenboom. Financieel is een koppeling gelegd naar de doelen, waardoor (bij ‘wat kost het?’) zichtbaar wordt welke kosten gepaard gaan met bepaalde doelen en bovenliggende ambities.
We verwachten dat dit helpt bij het maken van afwegingen vanuit een totaalbeeld en de basisvragen: ‘‘waarom doen we eigenlijk wat we doen, vanuit welke doelen en ambities en hoeveel geld hebben we daarvoor over?”

Ombuigingsopties
Om tot een sluitende begroting te komen, hebben we moeilijke keuzes moeten maken. Elke ombuiging heeft directe of indirecte gevolgen voor de stad en onze inzet daarvoor. Dit vraagt om duidelijke keuzes in wat we wel en niet kunnen leveren, met ook gevolgen voor onze inwoners.

Een aantal ombuigingen is al verwerkt in de cijfers en per programma zichtbaar onder het kopje ‘Veranderingen in de begroting’. Voor het sociaal domein in het bijzonder gaat het om invulling van de taakstelling van 17 miljoen euro, inclusief de budgetplafonds voor zorgaanbieders bij Jeugd en WMO.

Net als vorig jaar zijn per programma aanvullende ombuigingsopties opgenomen die niet zijn verwerkt in de cijfers van voorliggende begroting. Deze kunnen worden meegenomen in de overwegingen tijdens het begrotingsdebat. De ombuigingen per programma zijn niet altijd evenredig verdeeld, omdat sommige programma's meer wettelijke taken hebben. Daarnaast verschilt de mate waarin kosten binnen een programma beïnvloedbaar zijn.

In deze begroting stellen we voor om de bedrijfsvoering te versterken met een impuls van 4 miljoen euro om hardnekkige knelpunten op te lossen, ook met als uitgangspunt dat de omvang van de bedrijfsvoering in verhouding moet staan tot de totale organisatie. Omdat genoemde ombuigingsopties binnen het programma Bestuur en organisatie deze problemen verergeren, raden wij aan om hier niet verder te bezuinigen om roofbouw op de bedrijfsvoering te voorkomen.

Aanvullende informatie in de digitale versie van de Stadsbegroting
De digitale versie van de Stadsbegroting 2025-2028 is te vinden via pcportal.nijmegen.nl. Via dit portaal zijn ook de andere planning & control producten te vinden.
De digitale versie geeft dezelfde informatie als het analoge boekwerk en biedt daarnaast de mogelijkheid om op onderdelen in te zoomen. Zo is onder de programma's meer informatie over de onderliggende taakvelden opgenomen. Ook kan vanuit de programma's doorgeklikt worden naar de Stads- en Wijkmonitor en zijn links opgenomen naar relevante beleidsdocumenten.

Kennisportaal financiën
Via pcportal.nijmegen.nl. is ook het kennisportaal financiën te vinden. Hier vindt u verdiepende achtergronden over bijvoorbeeld financiële wet- en regelgeving en wat de afspraken zijn over financiën binnen de gemeente Nijmegen.

Inleiding

In ons Koersdocument voor deze stadsbegroting zijn we uitgebreid ingegaan op de schaarstes waar we de komende jaren mee te maken hebben, met schaarste aan ruimte op het elektriciteitsnet, financiële tekorten en de krapte op de arbeidsmarkt als belangrijkste. We formuleerden een aantal principes om richting te geven aan het omgaan met schaarstes, namelijk:

- Een sluitende begroting;
- Focus op realiseren van onze ambities uit het coalitieakkoord, zoals verwerkt in de begroting;
- We gaan projecten/activiteiten prioriteren: wat eerst en wat later?;
- We kijken naar alle activiteiten en heroverwegen of deze nog voldoende bijdragen aan onze ambities;
- De financiële spelregels die wij hebben afgesproken en de wettelijke financiële richtlijnen.

Deze werkten we in ons koersdocument uit voor het ruimtelijk en het sociaal domein en voor onze dienstverlening. Op basis daarvan en van de actuele prognoses over de schaarstes, hebben wij keuzes gemaakt voor de Stadsbegroting 2025-2028.

Ten opzichte van het voorjaar, zijn de prognoses voor de ruimte op het elektriciteitsnet rooskleuriger, althans voor kleinverbruikers. Daardoor hoeven we nu niet scherp te prioriteren in onze ambities voor de woningbouw en de mobiliteitstransitie. We kunnen door om zo snel als mogelijk de woningvoorraad op peil te brengen en in te zetten op duurzaam vervoer. De schaarste die er nog wel is voor aansluiting van grootverbruikers, leidt niet meteen tot moeilijke keuzes. We blijven daarnaast werken aan onze ambities, zoals de vernieuwing van de schouwburg, de herontwikkeling van het stationsdistrict, meer groen op allerlei plaatsen in de stad en de opvang van vluchtelingen en ontheemden. Ook investeren we in de organisatie, om het ambtelijk vakmanschap en de dienstverlening te versterken, intern en in de stad.

Ondanks de ongunstige financiële vooruitzichten, bieden wij u een begroting aan die meerjarig sluitend is. De eerstkomende jaren hebben we wel een tekort. Vooral in 2025 is dat tekort fors. De belangrijkste oorzaak is een eenmalige uitname uit het gemeentefonds, waartoe het Rijk dit voorjaar heeft besloten. Daardoor ontvangt Nijmegen in 2025 € 7,2 miljoen minder dan verwacht. Op deze eenmalige onvoorziene korting hebben we niet kunnen anticiperen. Ook de stijgende uitgaven voor jeugdhulp en de hogere tarieven in de aanbestedingen in het sociaal domein zijn belangrijke oorzaken. Het rijk compenseert ons hiervoor niet. Voor zowel de korte als de langere termijn zijn bovendien de prognoses dat de hulpvraag in het sociaal domein zal blijven stijgen, terwijl de budgetten daarvoor niet evenredig meegroeien en deze uitgaven dus een steeds groter aandeel in de beschikbare middelen gaan vragen. Dit gaat uiteindelijk ten koste van onze ambities in andere programma's, wensen voor nieuw beleid, innovatie of noodzakelijke reguliere uitgaven, die ook belangrijk zijn voor onze inwoners en onze stad.

Bij het koersdocument heeft uw raad besloten om hierop te gaan bijsturen en een taakstelling van € 17 miljoen op het sociaal domein op te leggen. € 7,2 miljoen daarvan wordt gerealiseerd door te werken met bestedingsruimtes voor aanbieders van ambulante jeugdhulp en Wmo-begeleiding vanaf 2025. De overige € 10 miljoen moest gevonden worden door ombuigingen binnen de programma's Welzijn, Wijkontwikkeling & Zorg, Werk & Inkomen en Onderwijs.

Ondanks de omvang van deze programma's bleek het geen eenvoudige opgave om de taakstelling volledig in te vullen, ook al hebben we de grenzen opgezocht van wat wij aanvaardbaar vinden om een sociale stad te blijven. Dat is te zien aan de moeilijke keuzes die we aan u voorleggen, zoals de winteropvang voor daklozen en de inkomensondersteuning versoberen, bezuinigen op de zorgaanpak, gekoppeld aan de tippelzone en een deel van de middelen voor bestrijding van onderwijsachterstanden inleveren. Ook de sociale basis kunnen we niet volledig ontzien. Deze maatregelen leveren structureel echter geen € 10 miljoen op.

De voorgestelde bestedingsruimtes voor ambulante jeugdhulp en Wmo-begeleiding passen in onze visie op het sociaal domein. Maar er zal meer nodig zijn. De vraag naar hulp en dus de uitgaven zullen immers blijven stijgen. En ook de realisatie van onze visie op het sociaal domein, met daadwerkelijk veel meer hulp en ondersteuning in de sociale basis en via collectieve voorzieningen, behoeft nog veel meer uitwerking en investeringen. Deze komen ten laste van middelen voor bestaand aanbod dat minder in deze visie past en dat we gaan af- of ombouwen. Daar komen wij in 2025 bij u op terug.

In onze afweging zijn we tot het standpunt gekomen dat we het niet evenwichtig vinden om het halen van de taakstelling van € 10 miljoen zwaarder te laten wegen dan de impact van de ombuigingen op onze inwoners. Gezien het meerjarig perspectief en de stand van de saldireserve vinden we dit een verantwoorde keuze. We kunnen niet helemaal wegblijven van verhoging van gemeentelijke lasten, maar we doen dit zo beperkt mogelijk. We vinden het namelijk niet eerlijk om onze inwoners die gemeentelijke belastingen betalen op te laten draaien voor tekorten die het rijk niet oppakt. Zo komen we tot een meerjarig sluitende begroting.

Dit alles betekent wel dat we andere of nieuwe ambities moeten temperen, daar is geen ruimte voor. Van het Regeerprogramma waar het kabinet Schoof aan werkt, verwachten we evenmin extra middelen voor gemeenten. Het Regeerprogramma kan wel grote gevolgen voor gemeenten hebben, bijvoorbeeld op het thema migratie of noodzakelijk onderhoud van infrastructuur.

Over deze opgave gaan wij graag het gesprek aan, met uw raad, met al onze partners in de stad en met onze inwoners. Het gesprek zal gaan over hoe we een sociale stad blijven in tijden van blijvende schaarste en hoe we Nijmegen verder kunnen ontwikkelen, zodat onze groeiende stad sterk, sociaal, aantrekkelijk en duurzaam blijft.

Voorstel

Onderwerp
Stadsbegroting 2025-2028

Opsteller	Jeanneke Lieber - Spanjers	**Behandeldatum**	17 september 2024
Programma	Financiën	**Status**	Openbaar
Portefeuillehouder	T.F.A. van Elferen		

Advies
Aan de raad voor te stellen:
1. De stadsbegroting 2025 – 2028 vast te stellen.
2. De veranderingen in de begroting vast te stellen zoals opgenomen in het deel Begroting -> Financieel beeld -> Programmabegroting.
3. Het bijgestelde investeringsplan 2025 -2028, de bijgestelde meerjarenraming bulkinvesteringen en investeringen met eigen dekking, de nieuwe investeringen en de doorrekening van de meerjarige investeringsruimte zoals opgenomen in de paragraaf investeringen vast te stellen.
4. De onttrekkingen en stortingen in de saldireserve te verwerken zoals opgenomen in het Begroting -> Financieel beeld -> Programmabegroting en toegelicht in het programma Financiën -> Veranderingen in de begroting.
5. De subsidieplafonds voor de betreffende programma's vast te stellen volgens het overzicht in het deel Financiële begroting > subsidies > subsidieplafonds.
6. De grondslagen en uitgangspunten vast te stellen voor de grondexploitaties zoals opgenomen in het deel Financiële begroting -> Grondslagen en uitgangspunten.

Aanleiding
Jaarlijks leggen we een begroting voor aan de raad. Door het vaststellen van deze begroting autoriseert uw raad de baten en lasten per programma en geeft ons college opdracht tot uitvoering van de begroting.

Beoogde impact
Met deze stadsbegroting stellen we wijzigingen voor op de begroting.
Dit voorstel past in de ambitie 'We zijn een betrouwbare en omgevingsbewuste gemeente' en de ambitie 'Wij zijn een financieel gezonde gemeente nu en in de toekomst'.

Argumenten
In de stadsbegroting 2025 - 2028 zijn de uitgangspunten, opgaven en het financieel kader voor het komend begrotingsjaar opgenomen.

Kanttekeningen
Er zijn geen kanttekeningen bij dit voorstel voor het aanbieden van de stadsbegroting.

Financiën
In de stadsbegroting zijn diverse voorstellen opgenomen met financiële effecten.

Financieel beeld

Inleiding

In dit deel gaan we in op het financieel beeld voor de komende jaren. Als eerste tonen we de veranderingen in de programmabegroting. Daarna staan we stil bij de wijzigingen in het investeringsplan.
Als laatste komen de ontwikkelingen in het weerstandsvermogen aan bod.

Programmabegroting

In onderstaande tabel zijn de voorgestelde veranderingen in de begroting opgenomen. Deze zijn reeds in de begrotingscijfers verwerkt. Alle financiële overzichten in deze Stadsbegroting bevatten daardoor de voorgestelde aanpassingen. De voorgestelde veranderingen worden bij de programma's toegelicht onder 'Wat kost het? Veranderingen in de begroting'.

bedragen * € 1 miljoen	2025	2026	2027	2028
Stadsbegroting 2024-2028	0,0	0,0	0,0	0,0
Bestuur & organisatie	-7,1	-7,3	-7,1	-7,1
Veiligheid	-0,6	-0,6	-0,5	-0,7
Economie en toerisme	-0,1	-0,4	-0,1	-0,1
Welzijn, wijkontwikkeling en zorg	-24,9	-17,6	-17,6	-18,0
Werk en inkomen	-1,0	-0,4	0,4	0,7
Onderwijs	2,1	2,2	2,0	2,0
Bereikbaarheid	-1,1	-1,0	-1,4	-1,4
Wonen en Stedelijk ontwikkeling	-0,9	-1,4	-1,2	-0,5
Openbare ruimte	0,7	-0,1	-1,9	-3,6
Cultuur en culturele erfgoed	-0,4	-0,2	-0,2	-0,2
Sport	-1,5	-1,8	-1,8	-0,8
Financiën	20,3	24,9	24,9	30,5
Saldo programmabegroting voor mutatie saldireserve	**-14,4**	**-3,7**	**-4,5**	**0,6**
Verrekening met saldireserve	14,4	3,7	4,5	-0,6
Saldo Stadsbegroting 2025 - 2028	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**

Investeringen

De huidige meerjarige investeringsplanning is niet realistisch. Gebleken is dat de afgelopen jaren gemiddeld 45 miljoen euro aan investeringen is uitgegeven. Op basis daarvan heeft ons college het ambitieniveau vastgesteld op een investeringsbedrag van 90 miljoen euro per jaar. In deze begroting hebben we al een slag gemaakt, maar een verdere aanscherping van de investeringsplanning naar een investeringsbedrag van 90 miljoen euro per jaar kunnen we binnen het tijdsbestek van het opstellen van de Stadsbegroting 2025-2028 niet afronden. We gaan er de komende tijd verder mee aan de slag. In onderstaand overzicht treft u de voorgestelde aframing (zie kolom ‘aanpassing’) van huidige kredieten aan. In de paragraaf investeringen lichten we de aangepaste planning van alle beschikbare investeringskredieten en onderstaande aframingen nader toe.

Aanpassingen bestaande investeringen

Bedragen x € 1.000	Investering	Verwacht jaar realisatie							Aanpassing
		24	25	26	27	28	29		
Onderwijs									
Aanpassing VZH de Klif	600							ZN 2019, 1e VM'23	600
Aanpassingen voorzieningenhart de Klif t.b.v. basisschool de Oversteek	250							SB 2024	250
Bereikbaarheid									
Laadinfra	700							SB 2022	500
Ambitie gestuurde aanpak bij vervangingen OR	18.000							SB 2023	1.270
Openbare Ruimte									
Vervanging walstroom Waalkade	325							SB 2024	275

Nieuwe investeringen

Daarnaast stellen we nieuwe investeringen voor met een totaalbedrag van 111,4 miljoen euro. We doen dit voorstel in de wetenschap dat de investeringsplanning nog moet worden aangescherpt. Er zijn nieuwe investeringen meegenomen die niet kunnen worden uitgesteld. We zullen zoals hiervoor al aangegeven de nieuwe investeringen en de huidige investeringsplanning in zijn totaliteit bezien om tot een meer realistische investeringsplanning van 90 miljoen euro per jaar te komen.

Bedragen x € 1.000	Krediet 2025	Krediet 2026	Krediet 2027	Krediet 2028	Totaal
Veiligheid					
Vervanging Toezichtcamera's			100		100
Economie en toerisme					
Bezoekerwebsite into Nijmegen	50				50
Welzijn wijkontwikkeling en zorg					
Investeringsimpuls wijkcentra		2.800		2.500	5.300
Onderwijs					
Investering Aloysius	6.800				6.800
Investering gymzaal plus park Neerbosch (Aloysius)			1.500		1.500
Investering Hidaya		6.000			6.000
Investering Hof van Holland Kinderopvang (rendabel)	750	750			1.500
Bereikbaarheid					
Vervanging VRI's 2025	1.700	1.700	1.700	1.700	6.800
Parkeergarage Waalfront (eigen dekking)	4.600	4.600	2.300		11.500
Openbare Ruimte					
Aanvulling vernieuwingsgolf	5.500	5.500	5.500	5.500	22.000
Investeringsbudget woonmilieuverbetering	250	250	250	250	1.000
Cultuur en cultureel erfgoed					
Aanvullend krediet Schouwburg		15.500			15.500
Investering bibliotheek Dukenburg	100	100			200
Voorbereidingskrediet renovatie Lindenberg	100				100
Sport					
Ophoging bulkkrediet vervanging toplagen kunstgrasvelden		115	115	115	345
Ophogingkrediet Sportzaal Marie Curiestraat			1.000		1.000
Sportpark Vossenpels (kunstgras jeugdveld)	400				400
Wonen en Stedelijke Ontwikkeling					
Asbest	500	500			1.000
Centrumzijde centraal station				7.000	7.000
Dukenburg gebiedsaanpak	1.000	3.000	3.000	5.000	12.000
Griftdijk afslag 38		1.000	1.000		2.000
Griftdijk herinrichting	2.150	2.150			4.300
Verduurzaming vastgoedportefeuille	2.500	2.500			5.000
totaal	**26.400**	**46.465**	**16.465**	**22.065**	**111.395**

Bulkinvesteringen en investeringen met eigen dekking
Ten aanzien van de bulkinvesteringen en investeringen met eigen dekking stellen we voor jaarschijf 2028 toe te voegen (investeringsbedrag 2028 is 22,6 miljoen euro). Het bulkkrediet voor bedrijfsinvesteringen kan vanaf 2025 jaarlijks verlaagd worden met 0,6 miljoen euro. En uit het bulkkrediet voor kunstgrasvelden kunnen we de retopping van de atletiekbaan sportpark Brakkenstein bekostigen.

Ontwikkeling weerstandsvermogen

In onderstaande grafiek is de verwachte ontwikkeling van het weerstandsvermogen opgenomen.

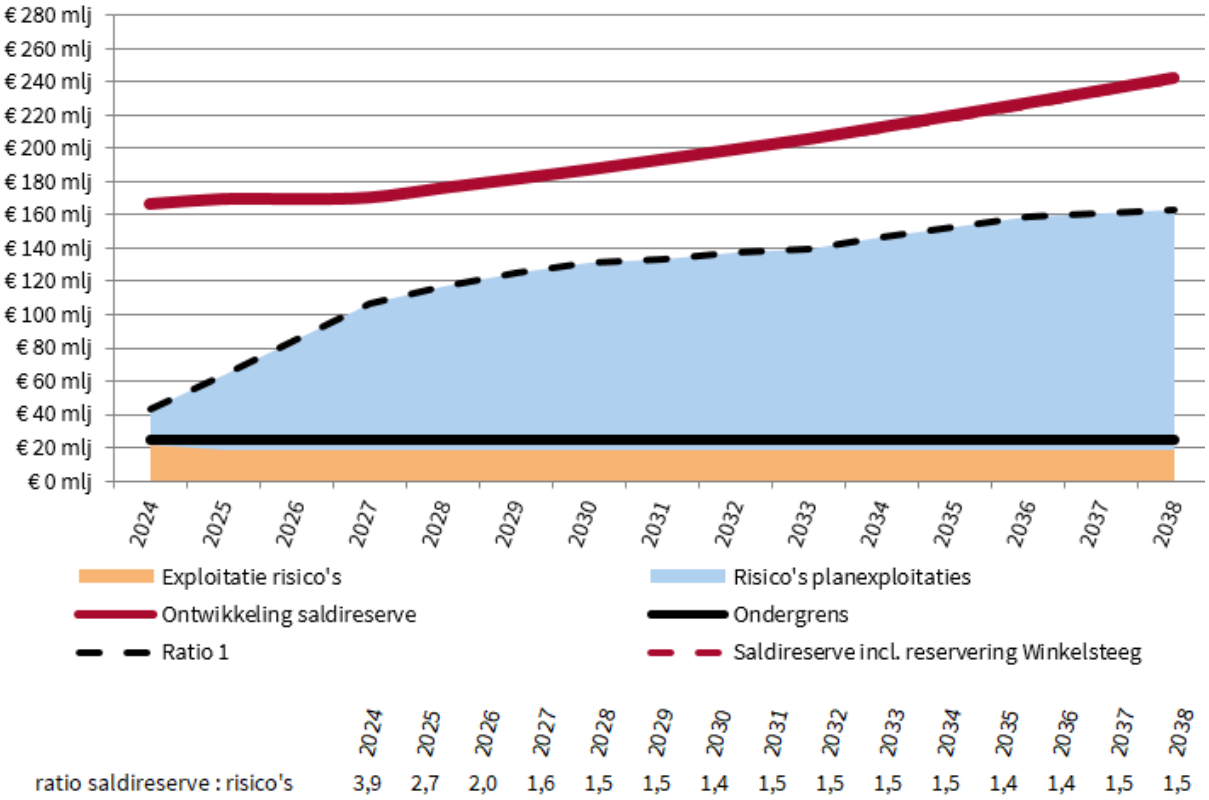

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
ratio saldireserve : risico's	3,9	2,7	2,0	1,6	1,5	1,5	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4	1,5	1,5

In deze begroting wordt voorgesteld om de jaar saldi van de programmabegroting in jaren 2025 - 2027 af te rekenen met de saldireserve. Van het voordelig programmaresultaat in 2028 wordt voorgesteld om dit toe te voegen aan de structurele spaarcomponent in de saldireserve.

Meer over de ontwikkeling van de saldireserve en de risico's is te vinden in de Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Programma's

Bestuur en organisatie

Doelenboom

Ambitie	**We zijn een betrouwbare en omgevingsbewuste gemeente**
Toelichting	Wij zijn een open, laagdrempelig en betrouwbaar gemeentebestuur met aandacht voor de mensen in de stad. Wij werken doelgericht, doelmatig en toekomstgericht aan de afgesproken doelstellingen voor de stad. Dat doen we met zorgvuldige besluitvorming en in samenspraak met de stad. We beheersen risico's, handelen transparant, volgens wet- en regelgeving en leggen actief verantwoording af.
Doel	**Besluiten zijn democratisch en zorgvuldig genomen en integraal afgewogen**
Toelichting	De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders nemen besluiten waarmee het publieke belang gediend wordt. We zorgen voor een zorgvuldige en integrale voorbereiding en afweging van die besluiten. We luisteren actief naar de Nijmegenaar zodat deze zich gehoord en gezien voelt in de voorbereiding van de besluitvorming
Criteria	• Richtinggevend en sturend op hoofdlijnen • Waar mogelijk integraal en domeinoverstijgend
Activiteiten	• Wij organiseren een themabijeenkomst voor de gemeenteraad over algoritmes en kunstmatige intelligentie • We werken samen met de stad • We stellen college en raad jaarlijks in staat om tijdens de planning en control cyclus een eigen integrale afweging te kunnen maken van beschikbare middelen.
Doel	**De Nijmegenaar kan met initiatief, kennis en expertise bijdragen bij het werk aan onze stad**
Toelichting	We willen dat Nijmegenaren invloed hebben op onze plannen en besluiten. We maken mogelijk dat Nijmegenaren met hun kennis, expertise en ervaringsdeskundigheid bijdragen aan een sterke gemeenschap van stad en gemeente. Hiervoor gaan we werken met nieuwe vormen van de inwonersparticipatie: burgerinitiatief, referenda, inwonersberaad, burgerkamer, uitdaagrecht en een burgerbegroting.
Criteria	• Toegankelijk (iedereen kan en mag meedoen) • Legitiem (voldoet aan de wet en afspraken)
Activiteiten	• We verbeteren versterken initiatiefkracht en samenwerking met het project Stadsmaken
Doel	**Ons werk is slagvaardig en zorgvuldig uitgevoerd en volledig afgehandeld**
Toelichting	We werken vanuit een wendbare en moderne netwerkorganisatie en zetten onze uitvoeringskracht efficiënt en effectief in. We zorgen voor continuïteit en afhandeling van

	bedrijfs- en dienstverleningsprocessen en waarborgen de kwaliteit ervan. We houden zicht op een samenhangende, tijdige en volledige uitvoering en grijpen in wanneer dit in gevaar komt.
Criteria	• Waar mogelijk integraal en domeinoverstijgend • Wendbaar en flexibel • In netwerken verbonden • Veilig en betrouwbaar • Eenduidig (we spreken met één mond) • Systematische aanpak • Legitiem (voldoet aan de wet en afspraken) • Passend (systematisch en eenduidig versus maatwerk, veiligheid versus bereik)
Activiteiten	• We ontwikkelen onze interne digitale werkomgeving verder door • ·We ontwikkelen portfoliomanagement voor en vanuit ons werk in het fysieke en ICT-domein • We zetten in op het in de organisatie uitdragen en borgen van het beleid op veilige publieke dienstverlening en maken op uitvoering gerichte protocollen.
Doel	**Ons handelen is ethisch en in lijn met wet- en regelgeving**
Toelichting	We houden ons in al ons handelen aan de wettelijke voorschriften en aan onze eigen regels en afspraken. We houden rekening met ethische waarden en normen, zoals geformuleerd in de Code voorgoed (digitaal) openbaar bestuur. We gaan rechtmatig en integer om met middelen, bevoegdheden en verantwoordelijkheden, daarbij rekening houdend met de belangen en behoeften van alle betrokkenen.
Criteria	• Legitiem (voldoet aan de wet en afspraken) • Gericht op ethische waarden en normen • Informeel waar mogelijk en juridisch waar nodig
Activiteiten	• We geven aandacht aan het evenredigheidsbeginsel • We geven aandacht aan ethisch handelen, ook bij reguliere werkzaamheden • We ontwikkelen maatwerk in bezwaarprocedures door
Doel	**De belangrijkste risico's bij ons handelen zijn in beeld en worden beheerst**
Toelichting	Het beheersen van risico's speelt in ons handelen een belangrijke rol. We brengen daarbij onzekerheden, kansen en risico's die een rol spelen bij het realiseren van doelen en opgaven systematisch in kaart. We nemen passende maatregelen om deze te beperken.
Criteria	• Veilig en betrouwbaar • Eenduidig (we spreken met één mond) • Systematische aanpak • Legitiem (voldoet aan de wet en afspraken)
Activiteiten	• ·IT-Veiligheidsroadmap en actualiseren informatiebeveiligingsbeleid • We beveiligen onze digitale werkomgeving beter
Doel	**Ons werk is toekomstgericht en er wordt geleerd van het handelen om prestaties te verbeteren**

Toelichting	Ons werk is gericht op het behalen van doelen en opgaven in de toekomst. We vernieuwen steeds zodat we makkelijker om kunnen gaan met veranderende doelen en opgaven. Zowel rond ons beleid als de planning en control monitoren we de uitvoering van onze plannen en evalueren we deze op behaalde resultaten en effecten. We verwelkomen feedback over ons handelen. Al deze informatie zetten we in om ons beleid en uitvoering te verbeteren.
Criteria	• Gericht op toekomstbestendige ontwikkeling van de stad • Gericht op lerend effect • Zorgvuldig en duaal • Toegankelijk (iedereen kan en mag meedoen) • Eenduidig (we spreken met één mond) • Legitiem (voldoet aan de wet en afspraken)
Activiteiten	• We maken onze organisatie toekomstgericht en toekomstbestendig via drie ontwikkellijnen • We verwoorden goed werkgeverschap in een HR visie die de basis vormt voor het P&O beleid • We vergroten het ambtelijk vakmanschap van onze medewerkers • We ontwikkelen een uitvoeringsplan diversiteit en inclusie waarmee we ons huidige beleid aanscherpen • We stellen ambities en kaders op voor het gebruik van algoritmes en kunstmatige intelligentie • We stellen het belang van inwoners en de samenleving centraal in de communicatie • We bereiden de bestuursperiode 2026-2030 voor • We dragen actief bij aan de samenwerking en belangenbehartiging in de stad en in de regio • We vergroten de kennis, houding (mindset) en vaardigheden (skillset) van leidinggevenden op het gebied van digitalisering • We ontwikkelen regionaal een cloudstrategie • We ontwikkelen een visie op de digitale samenleving • We dragen actief bij aan de samenwerking en belangenbehartiging in de stad en in de regio
Doel	**Ons handelen is transparant en controleerbaar en er wordt verantwoording afgelegd**
Toelichting	We handelen open en voorspelbaar. We verstrekken informatie die juist, volledig en duidelijk is. We doen dat als de Nijmegenaar daarom vraagt, maar ook uit onszelf. We leggen ons handelen en onze besluiten duidelijk uit aan de Nijmegenaar. We zijn controleerbaar en zorgen dat het inzichtelijk is waarvoor we gemeenschapsgeld inzetten. Om dit te kunnen doen dient onze informatiehuishouding op orde te zijn.
Criteria	• Beschikbaar (online en aanspreekbaar, passend bij de doelgroep) • Toegankelijk (iedereen kan en mag meedoen) • Eenduidig (we spreken met één mond) • Legitiem (voldoet aan de wet en afspraken) • Kwalitatief goed
Activiteiten	• We publiceren gegevens over impactvol gebruik van algoritmes in het landelijk algoritmeregister • We nemen maatregelen om onze informatiehuishouding te verbeteren • We voeren de Wet open overheid in

Ambitie	De Nijmegenaar staat centraal in onze dienstverlening

Toelichting

Onder dienstverlening verstaan we elk contact en interactie met de Nijmegenaar, zowel online als analoog. Met de Nijmegenaar bedoelen we iedereen die woont, werkt, verblijft of iets moet regelen in de gemeente Nijmegen. Hierin is de systeemwereld niet leidend, maar ondersteunend aan de leefwereld. De belangen van de stad zijn leidend bij het vormgeven van interne werkprocessen. Als uitgangspunt geldt dat onze dienstverlening veilig, toekomstbestendig en toegankelijk is voor iedereen. Dit vraagt van ons om onze dienstverlening nog slimmer, passender en persoonlijker te maken. We willen daarbij transparant en als één gemeente naar buiten treden en altijd oog hebben voor de Nijmegenaar. Dienstverlening doen we met heel de organisatie. Denk hierbij aan het verlenen van een vergunning, het verstrekken van een uitkering, maar ook het betrekken van de Nijmegenaar bij het maken van beleid. We verbeteren onze dienstverlening doorlopend en we bouwen samen met de Nijmegenaar verder aan onze stad.

Doel	De Nijmegenaar ervaart passende, eenduidige en toegankelijke dienstverlening

Toelichting

We werken aan de kwaliteit, eenduidigheid en meetbaarheid van onze gemeentebrede dienstverlening. We verzamelen gegevens en vertalen deze om producten en werkprocessen te verbeteren, met als doel de dienstverlening passender, veiliger, gebruiksvriendelijker en toegankelijker te maken.

Criteria

- Beschikbaar (online en aanspreekbaar, passend bij de doelgroep)
- Toegankelijk (iedereen kan en mag meedoen)
- Passend (online versus maatwerk, veiligheid versus bereik)
- Eenduidig (we spreken met één mond)
- Legitiem (voldoet aan de wet en afspraken)
- Efficiënt (snel en pragmatisch)
- Kwalitatief goed
- Informeel waar mogelijk en juridisch waar nodig
- Naar tevredenheid van de Nijmegenaar (op de klanttevredenheid over onze dienstverlening scoren we minimaal een 8)

Activiteiten

- We verbeteren en verbreden onze dienstverlening voor Nijmegenaren met een internationale relatie
- We werken verder aan onze toekomstbestendigheid door het volgen van een opleidingsprogramma bij de afdeling Publiekszaken
- We zijn bereikbaar op een passende manier voor iedereen, en verbeteren waar nodig onze dienstverlening
- We ontwikkelen ons klant contact systeem verder door
- We actualiseren de visie op dienstverlening en we voeren het gesprek hierover binnen onze gemeentelijke organisatie
- We werken verder aan transparante en proactieve dienstverlening met Mijn Nijmegen
- We gebruiken feedback van Nijmegenaren om onze dienstverlening verder te ontwikkelen
- We ontwikkelen de communicatie en informatie op de website Nijmegen.nl door

Doel	De Nijmegenaar kan gebruik maken van diens (democratische) rechten

Toelichting	De Nijmegenaar heeft een aantal democratische rechten die we moeten beschermen en faciliteren, zoals het recht om een stem uit te brengen. Hiervoor organiseren we verkiezingen en referenda. Daarom informeren we proactief via diverse kanalen, beantwoorden we vragen en ondersteunen we bij het contact met andere instanties.
Criteria	• Beschikbaar (online en aanspreekbaar, passend bij de doelgroep) • Toegankelijk (iedereen kan en mag meedoen) • Passend (online versus maatwerk, veiligheid versus bereik) • Eenduidig (we spreken met één mond) • Legitiem (voldoet aan de wet en afspraken) • Efficiënt (snel en pragmatisch) • Kwalitatief goed • Informeel waar mogelijk en juridisch waar nodig
Activiteiten	• We organiseren, en verbeteren de organisatie van, verkiezingen en referenda • We realiseren een informatiepunt voor arbeidsmigranten • We voeren de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer in • We werken aan goede afstemming van procedures voor de inwoners

Doel	**De identiteit van de Nijmegenaar is geregistreerd en beschermd**
Toelichting	De Nijmegenaar heeft het recht op een correcte registratie en bescherming van diens formele identiteit. We beheren een correcte basisregistratie personen en register van de burgerlijke stand. We bieden de Nijmegenaar grip op eigen gegevens door geen onnodige gegevens te vragen. We bewaken wie toegang heeft tot deze gegevens.
Criteria	• Beschikbaar (online en aanspreekbaar, passend bij de doelgroep) • Toegankelijk (iedereen kan en mag meedoen) • Eenduidig (we spreken met één mond) • Legitiem (voldoet aan de wet en afspraken) • Kwalitatief goed
Activiteiten	• We versterken onze poortwachtersrol nog verder ten behoeve van de kwaliteit van onze Basisregistratie Personen (BRP) en de toenemende frauderisico's • We organiseren onze dienstverlening zo dat de Nijmegenaar, ook tijdens de paspoortpiek, binnen redelijke termijn en betrouwbaar een reisdocument kan aanvragen • We zorgen voor verdere professionalisering bij het verstrekken van briefadressen • We bereiden ons voor op nieuwe wetgeving voor digitale identiteiten en wallets • We verkennen aanvullende vormen van dienstverlening met digitale identiteiten en wallets

Wat willen we komend jaar bereiken?

Ambitie:

We zijn een betrouwbare en omgevingsbewuste gemeente

Doel: Besluiten zijn democratisch en zorgvuldig genomen en integraal afgewogen

Activiteiten

- *We organiseren een themabijeenkomst voor de gemeenteraad over algoritmes en kunstmatige intelligentie*

We organiseren als onderdeel van de themagerichte aanpak op digitale thema's een kennissessie over de werking van, de landelijke en Europese ontwikkelingen op en het gemeentelijk gebruik van algoritmes en kunstmatige intelligentie.

- *We werken samen met de stad*
  In de periode 2025 - 2028 werken we aan een project om onze ambtelijke vaardigheden in het samenwerken met de stad te vergroten. We zetten in op een cultuur van dialoog en inclusie, zodat we echt kunnen luisteren naar de behoeften in de stad en in staat zijn deze te integreren in beleidsvorming en uitvoering. We brengen verder de participatie-gereedschapskist op orde en ontwikkelen bijpassende leerinterventies. Al deze acties komen uit het Actieprogramma Samenwerken met de Stad.

Doel: De Nijmegenaar kan met initiatief, kennis en expertise bijdragen bij het werk aan onze stad
Activiteiten

- *We werken aan het project Stadsmaken*
  Van 2025 tot en met 2028 werken we aan een langlopend project om sociale netwerken en gemeenschapskracht in de stad te versterken. Dit project heet *Stadsmaken* en is beschreven in het Actieprogramma 'Samenwerken met de stad'.

Doel: Ons werk is slagvaardig en zorgvuldig uitgevoerd en volledig afgehandeld
Activiteiten

- *We ontwikkelen onze interne digitale werkomgeving verder door*
  We gaan verder met de invoering van onze digitale werkomgeving in Microsoft 365 en zorgen dat we hiermee onze uitvoering verder verbeteren en zorgvuldiger gaan vastleggen.

- *We ontwikkelen portfoliomanagement voor en vanuit ons werk in het fysieke en ICT-domein*
  We gaan ons gemeentebrede overzicht over onze uitvoeringsprojecten verbeteren in de context van onze doelen en ambities en de middelen die we hiervoor willen en kunnen inzetten. We beginnen hiermee met de projecten in de openbare ruimte en de ICT-projecten, waar vanuit we een methode ontwikkelen die gemeentebreed voor alle taken werkbaar kan worden.

- *We zetten in op het in de organisatie uitdragen en borgen van het beleid op veilige publieke dienstverlening en maken op uitvoering gerichte protocollen*
  We onderscheiden binnen veilige publieke dienstverlening de aandachtsgebieden proactie, preventie, preparatie, incidentaanpak en nazorg. Voor het uitdragen van beleid en protocollen wordt een communicatiestrategie opgesteld. Niet alleen binnen de gemeente wordt het beleid uitgedragen maar ook aan burgers en bezoekers van de gemeente (fysiek en digitaal) wordt bekend gemaakt welke gedragsnormen gelden en wat de maatregelen zijn als die overschreden worden. In 2025 hebben alle medewerkers en politieke ambtsdragers toegang tot het Gemeentelijk Incident Registratiesysteem (GIR) waarin zij normoverschrijdend gedrag melden. In geval van strafbare feiten wordt aangifte gedaan bij de politie.

Doel: Ons handelen is ethisch en in lijn met wet- en regelgeving
Activiteiten

- *We geven aandacht aan het evenredigheidsbeginsel*
  De ethische component van juridische vraagstukken krijgt in 2025 meer accent. Het evenredigheidsbeginsel hangt hier nauw mee samen. We nemen deel aan landelijke expertbijeenkomsten t.a.v. het thema evenredigheidsbeginsel. En we organiseren periodieke kennisbijeenkomsten voor de medewerkers, waarbij bewustwording wordt gecreëerd rond het onderwerp evenredigheid.

- *We geven aandacht aan ethisch handelen, ook bij reguliere werkzaamheden*
  We bieden kennisbijeenkomsten aan bij de uitvoerende afdelingen, na vaststelling van nieuwe regelgeving. Zo borgen we de rechtmatige uitvoering. We voeren DPIA's (data protection impact assessment) uit om aan

te tonen dat processen voldoen aan wet- en regelgeving. Door het uitvoeren en naleven van de DPIA's (risicoscan op privacy) leggen wij tevens verantwoording af over onze werkwijze.

- *We ontwikkelen maatwerk in bezwaarprocedures door*
  We passen een informele aanpak toe in onze bezwaarprocedures waarbij de nadruk ligt op maatwerk. In 2025 gaan we de werkwijze doorontwikkelen. De persoonlijke aanpak draagt bij aan het versterken van het vertrouwen en de tevredenheid van de inwoners. En verder verkleint het de kans op formele en langdurige juridische procedures.

Doel: De belangrijkste risico's bij ons handelen zijn in beeld en worden beheerst

Activiteiten

- *We maken een IT-roadmap met betrekking tot veiligheid en actualiseren het informatiebeveiligingsbeleid*
  We treffen maatregelen om de betrouwbaarheid van werkprocessen, gebruikte applicaties en de daarin opgeslagen gegevens te garanderen, en te beschermen tegen bedreigingen van buitenaf. We baseren ons hierbij op het normenkader van de landelijke Baseline Informatiebeveiliging Overheid (hierna: BIO). Door het treffen van technische en organisatorische maatregelen willen we onze informatie beschermen en de kwaliteit waarborgen. We willen ons volwassenheidsniveau als gemeente verhogen en tegelijkertijd voldoen aan wet- en regelgeving rondom informatiebeveiliging. Om hierop meerjarig te sturen wordt een roadmap ontwikkeld.

- *We beveiligen onze digitale werkomgeving beter*
  In 2024 hebben we de digitale omgeving voor kantoorautomatisering afgesplitst van die van andere MGR deelnemers. Daarmee voorkomen we ongeautoriseerde toegang over organisatiegrenzen heen. We zorgen daarnaast dat digitale apparaten die we gebruiken voor uitvoering van het werk goed beveiligd zijn. Dit doen we onder andere door het ontwikkelen van een breed gedragen stelsel van beveiligingsmaatregelen op het gebied van apparaat- en applicatiebeheer. Het ontwikkelen van dit beleid is een van de strategische samenwerkingsopdrachten die we in gezamenlijkheid oppakken met andere MGR deelnemers en waar we in 2025 verder uitvoering aan geven.

Doel: Ons werk is toekomstgericht en er wordt geleerd van het handelen om prestaties te verbeteren

Activiteiten

- *We maken onze organisatie toekomstgericht en toekomstbestendig via drie ontwikkellijnen*
  We werken planmatig aan de gestelde doelen in de ontwikkellijnen: ambtelijk vakmanschap (houding, gedrag vaardigheden en competenties), hoe we werken en organiseren (werken in ketens, in ritme en manier van werken) en sturing en inrichting (sturingsprincipes, leiderschapsontwikkeling en organisatie-inrichting).

- *We verwoorden goed werkgeverschap in een HR visie die de basis vormt voor het P&O beleid*
  In onze HR-visie kijken we vooruit en zorgen we voor een samenhangend verhaal om ons personeels- en organisatiebeleid te kunnen optimaliseren, vernieuwen en/of opstellen als er beleid ontbreekt. Denk hierbij aan het moderniseren van het wervings- en selectiebeleid, het opstellen van een pre-, on- en offboardingsprogramma en het actualiseren van het stagebeleid. Daarnaast richt de HR-visie zich op onze visie op door- en uitstroom, (inclusief) werkgeverschap (o.a. onbevooroordeeld werven en selecteren), leiderschap, leren en ontwikkelen, verzuim en duurzame inzetbaarheid.

- *We vergroten het ambtelijk vakmanschap van onze medewerkers*
  We maken nieuw leer- en ontwikkelbeleid en geven hier uitvoering aan. In dit beleid beschrijven we welke groepen medewerkers (persona's) we onderscheiden en welke vaardigheden zij per persona moeten bezitten en/of ontwikkelen. Denk hierbij aan de benodigde digitale expertise van medewerkers, het versterken van adviesvaardigheden en inclusief communiceren. We beschrijven hoe en wanneer we de benodigde vaardigheden gaan ontwikkelen. We beschrijven ook hoe de werkgever het leren en ontwikkelen van medewerkers ondersteunt.

- *We ontwikkelen een uitvoeringsplan diversiteit en inclusie waarmee we ons huidige beleid aanscherpen*
  Op basis van de evaluatie van ons huidige diversiteitsbeleid maken we een uitvoeringsplan met aanscherpingen, aanpassingen en aanvullingen op het huidige beleid. Dit uitvoeringsplan zal bestaan uit quick wins voor de korte termijn en activiteiten die op de langere termijn uitgevoerd zullen worden.

- *We stellen ambities en kaders op voor het gebruik van algoritmes en kunstmatige intelligentie*
  We stellen beleid op voor het gebruik van algoritmes en kunstmatige intelligentie en stellen dit vast.

- *We stellen het belang van inwoners en de samenleving centraal in de communicatie*
  In onze communicatie nemen we het belang van de inwoner/samenleving als uitgangspunt. Op basis van de vastgestelde gemeentelijke visie op communicatie werken we in 2025 aan toegankelijke en begrijpelijke communicatie (in taal en beeld):
  - We maken de organisatie communicatiever, zodat medewerkers in hun communicatie aansluiten bij de inwoners. Nieuwe medewerkers worden getraind op het gebruik van B1 taal- en beeldgebruik
  - We leveren extra inspanningen voor de digitaal toegankelijke content voor Nijmegen.nl en andere corporate kanalen (conform de daarvoor geformuleerde internationale standaard
  - We gebruiken data voor de ontwikkeling van content (inhoud / beeld) die aansluit bij de inwoners, ondernemers en organisaties (bij de stad)
  - We delen gemeentelijke informatie via online en offline communicatiekanalen en sluiten nadrukkelijk aan bij de verschillende belangen en informatiebehoeften van de inwoners. Met deze activiteiten dragen we ook bij aan de doelstelling: de Nijmegenaar ervaart passende, eenduidige en toegankelijke dienstverlening.

- *We bereiden de bestuursperiode 2026-2030 voor*
  In 2025 werken we aan de ambtelijke voorbereiding van de bestuursperiode 2026-2030. Het betreft een reeks activiteiten die het nieuwe gemeentebestuur in staat stelt om een goede start te maken.

- *We dragen actief bij aan de samenwerking en belangenbehartiging in de stad en in de regio*
  Om visie en keuzes voor de ontwikkelingen op de lange termijn voor de stad tastbaar te maken, organiseren we strategische verdiepingen met relevante partners en experts. Daarnaast zetten we ons in om de samenwerking in de regio te versterken en meer gezamenlijke afstemming te borgen voor de externe oriëntatie en belangenbehartiging van onze organisatie en partners zoals de Groene Metropool Regio (GMR), The Economic Board (TEB) en diverse campussen.

- *We vergroten de kennis, houding (mindset) en vaardigheden (skillset) van leidinggevenden op het gebied van digitalisering*
  We organiseren verschillende activiteiten om het digitaal leiderschap binnen de gemeente Nijmegen te versterken en nemen dit thema als integraal onderdeel op in het Management Development programma.

- *We ontwikkelen regionaal een cloudstrategie*
  Nijmegen werkt in regionaal verband, met de IRvN en andere regiogemeenten onder leiding van de dit jaar aangestelde regionale kwartiermaker aan een cloudstrategie. Het doel hiervan is duidelijk krijgen hoe de versaassing zich de komende jaren ontwikkelt en wat de gevolgen daarvan zijn voor met name de taken en diensten die de IRvN regionaal uitvoert. Er zal een regionaal gedeelde strategie uitkomen voor de transitie naar de cloud en de gevolgen daarvan voor deelnemers en IRvN. Ook de financiële gevolgen, frictiekosten en wijziging van investerings- naar operationele kosten maken deel uit van deze strategie.

- *We ontwikkelen een visie op de digitale samenleving*
  We ontwikkelen een visie voor de digitale samenleving op basis van het huidige Digitale Informatie Beleid en werken deze uit in de vorm van een uitvoeringsagenda en financieringsvoorstel.

- *We dragen actief bij aan de samenwerking en belangenbehartiging in de stad en in de regio*
  Om visie en keuzes voor de lange termijn ontwikkelingen van de stad voor het bestuur tastbaar te maken, organiseren we strategische verdiepingen met relevante partners en experts. Daarnaast zetten we ons in om de samenwerking in de regio te versterken en meer gezamenlijke afstemming te borgen voor de externe oriëntatie en belangenbehartiging van onze organisatie en partners zoals de Groene Metropool Regio (GMR), The Economic Board (TEB), diverse campussen.

Doel: Ons handelen is transparant en controleerbaar en er wordt verantwoording afgelegd
Activiteiten

- *We publiceren gegevens over impactvol gebruik van algoritmes in het landelijk algoritmeregister*
  We bepalen op basis van de pilot uit 2024 onder welke voorwaarden we algoritmes opnemen in het landelijk algoritmeregister en organiseren dat de organisatie die registraties ook kan en gaat uitvoeren.

- *We nemen maatregelen om onze informatiehuishouding te verbeteren*
  We voeren het plan van aanpak behorend bij het rapport van Stadscontrol (Bezem door de Informatie-Huis-Houding) uit. De quick wins zijn in 2024 reeds opgestart en mogelijk zelfs afgerond. We inventariseren en prioriteren de verdere acties voor 2025 en plannen deze in voor realisatie.

- *We voeren de Wet open overheid door*
  We implementeren de Wet open overheid (Woo) (zie openbaarheidsparagraaf voor de specifieke activiteiten). Dit speelt in 2025 en loopt nog door in volgende jaren.

Ambitie:
De Nijmegenaar staat centraal in onze dienstverlening

Doel: De Nijmegenaar ervaart passende, eenduidige en toegankelijke dienstverlening
Activiteiten

- *We verbeteren en verbreden onze dienstverlening voor Nijmegenaren met een internationale relatie*
  Wij verkennen hoe we onze internationale dienstverlening op één locatie kunnen organiseren, zodat Nijmegenaren in de regio laagdrempelig gebruik kunnen maken van onze dienstverlening. Verkenning doen we met onder andere ons loket Registratie Niet-Ingezetenen (RNI), de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), onze DigiD-balie en ons toekomstige informatiepunt arbeidsmigranten. Wij sluiten op deze manier aan bij de landelijke één loketgedachte.
  We ontwikkelen onze internationale dienstverlening, zoals het verstrekken van reisdocumenten via de grensgemeente, verder door en bedienen op deze manier een breder publiek in onze stad.

- *We zijn bereikbaar op een passende manier voor iedereen, en verbeteren waar nodig onze dienstverlening*
  - We blijven alert op een goede bereikbaarheid voor de Nijmegenaar en streven ernaar om 80 procent van de telefoontjes bij ons Klant Contact Centrum (KCC) binnen één minuut op te nemen. We monitoren de bereikbaarheid zowel intern als extern. Vragen die het KCC al langere tijd telefonisch beantwoordt, gaan we ook via e-mail beantwoorden. De Nijmegenaar kiest hierbij zelf het gewenste kanaal.
  - We versterken de eenduidige communicatie en werkwijzen in onze dienstverlening, zodat de Nijmegenaar altijd hetzelfde correcte en duidelijke antwoord krijgt. Voor iedere Nijmegenaar is er een passend kanaal beschikbaar, en de behandeltermijn per kanaal is voor iedereen hetzelfde. Hiervoor hanteren wij de Basisafspraken Dienstverlening.

- We werken verder aan de brede toegankelijkheid van onze dienstverlening, zowel fysiek als digitaal. Hierbij betrekken we ook taalambassadeurs. Dit zijn ervaringsdeskundigen die beperkte basisvaardigheden hadden, bijvoorbeeld op het gebied van lezen, schrijven en digitale vaardigheden.

- *We ontwikkelen ons klant contact systeem verder door*
  Een klant contact systeem helpt ons om digitale en niet-digitale contactmomenten met Nijmegenaren vast te leggen. We willen al onze kanalen aan elkaar koppelen en verder werken in de richting van een zogenaamde 'omnichannel' dienstverlening. Hiervoor verkennen wij de mogelijkheid om alle contactmomenten tussen de gemeente en de Nijmegenaar vast te leggen en inzichtelijk te maken voor desbetreffende collega. Dit stelt ons in staat om sneller een persoonlijk en eenduidig antwoord te geven op de vraag van de Nijmegenaar, ongeacht via welk kanaal de vraag bij ons binnenkomt.

- *We actualiseren de visie op dienstverlening en we voeren het gesprek hierover binnen onze gemeentelijke organisatie*
  De geactualiseerde visie op dienstverlening wordt in 2025 vastgesteld. We werken verder aan de dienstverlenende houding van iedere medewerker van de gemeente Nijmegen door middel van bewustwordingsacties, feedback en aandacht voor de Basisafspraken Dienstverlening. Daarnaast gaan we verder met het ontwikkelen van dashboards waarin onze bereikbaarheid inzichtelijk wordt. Naast inzicht in onze telefonische bereikbaarheid willen we in 2025 ook inzicht bieden in de tijd waarin e-mails van Nijmegenaren worden beantwoord.

- *We werken verder aan transparante en proactieve dienstverlening met Mijn Nijmegen*
  We breiden de mogelijkheden voor de Nijmegenaar op de persoonlijke gemeentepagina Mijn Nijmegen verder uit. Dit doen we in samenwerking met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) binnen het programma Omnichannel. Mijn Nijmegen is een website waarop Nijmegenaren kunnen inloggen om aangevraagde gemeentelijke producten en bijbehorende statussen op één centrale plek in te zien. Via Mijn Nijmegen brengen wij mensen (pro)actief op de hoogte van de status van hun aanvragen. We werken samen met andere gemeenten en de VNG om Nijmegenaren de mogelijkheid te geven om in Mijn Nijmegen een voorkeurskanaal aan te geven (bijvoorbeeld telefoon of e-mail) voor hoe zij willen dat er contact met hen wordt opgenomen.

- *We gebruiken feedback van Nijmegenaren om onze dienstverlening verder te ontwikkelen*
  We gaan actief op zoek naar de mening van de Nijmegenaar over onze dienstverlening om verbeterpunten op te halen en toe te passen. We verbeteren onze kennis van de behoeften van de Nijmegenaar. Hiervoor voeren we gesprekken met Nijmegenaren, zetten we panels van bewoners en ervaringsdeskundigen in en gebruiken we metingen, data en klanttevredenheidsonderzoeken.

- *We ontwikkelen de communicatie en informatie op de website Nijmegen.nl door*
  We werken in 2025 aan de toegankelijkheid, begrijpelijkheid en betrouwbaarheid van de informatie op de website. Dit gebeurt op basis van de standaard voor digitale toegankelijkheid overheidswebsites. We benutten klantonderzoek en klantpanels voor de verbetering van de toegankelijkheid, begrijpelijkheid en betrouwbaarheid van deze informatie.

Doel: De Nijmegenaar kan gebruik maken van diens (democratische) rechten

Activiteiten

- *We organiseren, en verbeteren de organisatie van, verkiezingen en referenda*
  - We besteden aandacht aan de vermaatschappelijking van de verkiezingen, met als doel het betrekken van de samenleving bij het verkiezingsproces.
  - Het Gemeentelijk StemBureau (GSB) stelt de uitkomst van een verkiezing op gemeenteniveau vast. We verfijnen het proces van het GSB.
  - We werken samen met het ZelfRegieCentrum om ervoor te zorgen dat alle stembureaus toegankelijk zijn voor iedereen.

- Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft de Verkiezingsagenda 2030 opgesteld. We voeren mogelijke aanpassingen aan het verkiezingsproces als gevolg hiervan in.
- We voeren de inkoop- en implementatietrajecten voor drukwerk, de applicatie voor de verkiezingsadministratie, en verkiezingsborden uit.

- *We realiseren een informatiepunt voor arbeidsmigranten*
  Om de positie van arbeidsmigranten te verbeteren realiseren wij in samenwerking met het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) een informatiepunt. Arbeidsmigranten (die zich onder andere bij ons loket Registratie Niet-Ingezetenen –RNI- inschrijven) kunnen hier terecht voor vragen en informatie over werken, leven en rechten in Nederland. Naast een fysiek punt verkennen we de mogelijkheid voor een mobiel team dat langsgaat bij de woon- en werklocaties van deze doelgroep.

- *We voeren de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer in*
  We implementeren de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer. Dit geeft Nijmegenaren vanaf 1 januari 2025 het recht om digitaal een aanvraag, melding, klacht, bezwaar of beroep aan onze gemeente te communiceren. Samen met de Stips en de Informatiepunten Digitale Overheid in de bibliotheken geven wij uitvoering aan de zorgplicht die Nijmegenaren passende ondersteuning biedt in het contact met onze gemeente, zodat onze dienstverlening toegankelijk is voor iedereen.

- *We werken aan goede afstemming van procedures voor de inwoners*
  Vanaf 2025 werken we nauw samen met de gemeentelijke ombudsman (een nieuwe functie), om richting de inwoners de verschillende procedures goed op elkaar afgestemd de hebben.

Doel: De identiteit van de Nijmegenaar is geregistreerd en beschermd

Activiteiten

- *We versterken onze poortwachtersrol nog verder ten behoeve van de kwaliteit van onze Basisregistratie Personen (BRP) en de toenemende frauderisico's*
  In 2025 gaan we onze poortwachtersrol verder versterken door opleidingen en trainingen te volgen om (nieuwe) medewerkers bewust te maken van interne en externe risico's op het gebied van fraude, ondermijning en de AVG. We implementeren ook veiligere apparatuur. Op deze manier borgen we de kwaliteit van onze Basisregistratie Personen (BRP), beheren we de toenemende frauderisico's en zorgen we voor een veilig verwerkingsproces van persoonsgegevens. De verwerking van deze gegevens moet van hoog niveau zijn, aangezien honderden publieke instellingen deze gebruiken in hun interacties met de Nijmegenaren.

- *We organiseren onze dienstverlening zo dat de Nijmegenaar, ook tijdens de paspoortpiek, binnen redelijke termijn en betrouwbaar een reisdocument kan aanvragen*
  In 2014 is de geldigheidsduur van reisdocumenten voor volwassenen verlengd van vijf naar tien jaar. Nadat we vanaf 2019 een daling in de aanvragen van reisdocumenten zagen, merken we sinds 2024 de effecten van een piek. Van 2024 tot 2029 verwachten wij een toename van meer dan vijf keer zoveel reisdocumenten, de zogenaamde paspoortpiek. We zorgen voor voldoende capaciteit om alle aanvragen binnen redelijke termijnen af te handelen en richten onze dienstverlening in met voortdurende aandacht voor kwaliteit. Om dit te bereiken, gaan we in 2025 onder andere werken met innovatieve aanmeldzuilen in de Stadswinkel en het steunpunt Stadswinkel Dukenburg.

- *We zorgen voor verdere professionalisering bij het verstrekken van briefadressen*
  Iedereen die rechtmatig in Nederland woont, moet ingeschreven zijn in de BRP. Als dat niet op een woonadres kan, dan gebeurt dit op een briefadres. Wat het verstrekken van briefadressen lastig maakt is de zoektocht naar evenwicht tussen de plicht om te zorgen voor kwetsbare Nijmegenaren. En daarnaast de plicht om een correcte en actuele Basisregistratie Personen (BRP) bij te houden en fraude met publieke middelen tegen te gaan. Om hier goed mee om te kunnen gaan, zorgen we voor verdere professionalisering van en kwaliteit op

dit onderwerp. Dit gaan we doen door het volgen van masterclasses, het bijwonen van landelijke bijeenkomsten en het uitbreiden van de interne en externe contacten en samenwerkingen op dit gebied.

- *We bereiden ons voor op nieuwe wetgeving voor digitale identiteiten en wallets*
  We intensiveren de huidige gesprekken en delen de leerervaringen met het ministerie van Binnenlandse Zaken over de uitvoerbaarheid van digitale identiteiten bij gemeenten en de impact daarvan op inwoners.

- *We verkennen aanvullende vormen van dienstverlening met digitale identiteiten en wallets*
  We experimenteren met aanvullende toepassingen van digitale identiteiten en wallets met ketenpartners in het sociaal domein om de dienstverlening te verbeteren voor de Nijmegenaar.

Samenwerkingen en verbonden partijen

Regionale samenwerking
De afgelopen jaren is de regionale samenwerking versterkt en zijn er goede resultaten bereikt. Die lijn zetten we voort. Veel van onze grote maatschappelijke opgaven hebben een regionale dimensie en bovendien is inmiddels een groot deel van de gemeentelijke uitvoering regionaal belegd via onder andere de gemeenschappelijke regelingen (GR-en). Het belang van een goed werkend geheel van regionale samenwerking is daarmee steeds relevanter. Denk hierbij aan grote regionale maatschappelijke opgaven op onder andere het gebied van verstedelijking, wonen, werk en bereikbaarheid, maar ook energie, leefkwaliteit en gezondheid.

Nijmegen werkt samen met andere gemeenten in meerdere regio's, van klein (Rijk van Nijmegen, (RvN)) tot groot (Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR), het grootste stedelijk netwerk buiten de Randstad). Daarnaast werken we ook actief samen in onder andere de regio Gelderland-Zuid (GGD, VRGZ), de Euregio en op provinciaal niveau. Het is hierbij de uitdaging om de opgaven op een evenwichtige manier te combineren, met meer regionale slagkracht en een betere democratische legitimatie.

Inzet hierbij is niet 'meer regio' maar vooral een 'effectievere regio'. Denk hierbij aan het verbeteren van het samenspel tussen stad en regionale (buur-) gemeenten, het realiseren van explicieter samenspel tussen GR-en en de gemeenten als collectief opdrachtgever, als ook het slim organiseren van samenspel tussen de verschillende schalen van regionale samenwerking. Zie voor dit laatste o.a. het belang van het samenspel tussen aan de ene kant de sterke GMR met stevige lobbykracht in combinatie met de gewenste uitvoeringskracht op subregionaal niveau binnen het RvN. Op het niveau van GMR zal daarbij de focus de komende periode meer en meer komen te liggen op het realiseren van uitvoeringskracht, naast het behouden van de lobbykracht.

De gezamenlijke ambitie is een kwalitatieve en evenwichtige groei, waarbij we komende jaren verder werken op basis van vastgestelde strategische agenda's (bijv. GMR) als ook op basis van de in de loop van 2024 nader uitgewerkte visie en samenwerkingsagenda RvN.

In het hoofdlijnenakkoord van het kabinet staat in de paragraaf 'Goed bestuur' o.a.: 'Er wordt geïnvesteerd in structurele samenwerking met de regio,... bestaande regiodeals (GMR) worden uitgebouwd tot strategische investeringsagenda's, en... het programma 'Elke Regio Telt' zal worden doorgezet.' Dit sluit daarmee goed aan op hetgeen we hierboven hebben genoemd.

Wat kost het?

Financieel overzicht taakvelden

Bedragen * €1 mln	Rekening	Begroot				
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Baten						
0.1 Bestuur	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
0.2 Burgerzaken	3,3	2,7	2,8	2,8	2,8	2,8

0.4 Overhead	5,5	4,9	5,0	5,0	5,0	5,0
Totaal	**9,5**	**7,6**	**7,8**	**7,8**	**7,8**	**7,8**
Lasten						
0.1 Bestuur	7,8	7,2	7,9	7,9	7,9	7,9
0.2 Burgerzaken	9,5	7,5	7,2	7,3	7,3	7,4
0.4 Overhead	67,3	70,0	75,4	74,6	73,8	73,6
Totaal	**84,6**	**84,8**	**90,5**	**89,7**	**89,0**	**88,9**
Saldo van lasten en baten	**75,1 N**	**77,2 N**	**82,6 N**	**81,9 N**	**81,2 N**	**81,1 N**

V=voordeel; N=nadeel

Financieel overzicht ambities

bedragen * € 1 miljoen	2025	2026	2027	2028
Lasten				
1. We zijn een betrouwbare en omgevingsbewuste omgeving	83,3	82,5	81,7	81,5
2. Nijmegenaar centraal in onze dienstverlening	7,2	7,3	7,3	7,4
Totaal Lasten	**90,5**	**89,7**	**89,0**	**88,9**
Baten				
1. We zijn een betrouwbare en omgevingsbewuste omgeving	5,0	5,0	5,0	5,0
2. Nijmegenaar centraal in onze dienstverlening	2,8	2,8	2,8	2,8
Totaal Baten	**7,8**	**7,8**	**7,8**	**7,8**
Totaal Bestuur en organisatie	**82,6 n**	**81,9 n**	**81,2 n**	**81,1 n**

v= voordeel; n nadeel

Veranderingen in de begroting

Bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Versterking bedrijfsvoering en overhead primaire afdelingen *	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000
Saas-oplossing als exploitatiekosten	-600	-600	-600	-600
Stijging energiekosten gemeentelijke panden	-639	-597	-597	-597
Stijging kosten verkiezingen	0	-170	-255	-335
Toename kosten facilitaire kosten	-340	-340	-340	-340
Toevoeging voorziening spaarverlof	-1.100	-1.100	-1.100	-1.100
Trap-op trap-af bedrijfsvoering	-371	-546	-394	-328
Verhoging contributie VNG - GGU	-250	-250	-250	-250
Vrijval kapitaallasten tbv SaaS	205	297	387	476
Totaal	**-7.095**	**-7.306**	**-7.149**	**-7.074**

Opmerking: min-bedragen betekenen verhoging van het budget (financieel nadeel); plus-bedragen betekenen verlaging van het budget (financieel voordeel).

*Aanpassing na raadsbesluit 13 november 2024

bedragen x € 1.000

Aanpassing begroting na raadsbesluit	Amendement	2025	2026	2027	2028
Versterking bedrijfsvoering en overhead primaire afd.	A3 MuZIEum	-100			
	A5 Doorstroommotor	-39	-39	-39	-39
	A9 Onderwijsachterstanden	-150	-300	-300	-300
	A10 Verleden Beleefd	-200			
Opslag bedrijfsvoering	A25 Door(breekaan)pakken!	100	100	100	100
Aanpassing totaal		**-389**	**-239**	**-239**	**-239**

Besluit raad 13 november 2024

De raad heeft een aantal amendementen aangenomen waardoor het budget 'Versterking bedrijfsvoering en overhead primaire afdelingen wordt verlaagd:

- Ter dekking van het amendement 'Laat het MuZIEum vooruitkijken (A3) met € 100.000 in 2025.
- Ter dekking van het amendement 'Laat de doorstroom-motor draaien'(A5) met jaarlijks € 39.000 in 2025-2028.
- Ter dekking van het amendement 'Houd het onderwijsachterstandenbeleid in stand'(A9) met € 150.000 in 2025 en jaarlijks € 300.000 in 2026 -2028.
- Ter dekking van het amendement 'Verleden Beleefd verwezenlijkt!' (A10) met € 200.000 in 2025.

In de uitwerking van het amendement 'Door(breekaan)pakken (A25) was nog geen rekening gehouden met de 38,5 % opslag bedrijfsvoering voor de gewenste fte-uitbreiding. Dit budget voegen we hier toe en brengen we in mindering op het deel "Toevoeging Sociale Basis". Zie voor een verdere toelichting het onderdeel 'Aanpassing na raadsbesluit 13 november 2024' bij het programma Financiën.

Toelichting

Versterking bedrijfsvoering en overhead primaire afdelingen

Onze uitvoeringskracht als ambtelijke organisatie wordt versterkt met een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering. Hiervoor is een extra impuls nodig. De groei van de organisatie in de afgelopen jaren heeft effecten op de reguliere bedrijfsvoering: er is meer vraag en de vragen zijn complexer.

SaaS-oplossingen als exploitatiekosten

Tot en met 2022 hebben we implementatiekosten van Software as a Service (SaaS) als investering verantwoord. Het BBV zegt dat dergelijke implementatiekosten niet als investering mogen worden aangeduid omdat geen sprake is van een vast actief (een investering met economisch nut). We hebben immers niet het juridisch en het economisch bezit. Hierdoor dienen de daaraan gerelateerde implementatiekosten als exploitatiekosten te worden aangeduid. Deze exploitatiekosten zijn geen extra kosten maar een verschuiving van de kosten door de jaren heen.

Toename energiekosten gemeentelijke panden

De energieprijzen voor de gemeentelijke kantoorpanden (gas en elektriciteit) zijn vastgezet voor 2024 en een groot deel van 2025. De verwachting is dat we voor 2025 nog € 700.000 tekort komen. Uiteraard blijven we de mogelijkheden onderzoeken om het energieverbruik te verminderen.

Stijging kosten verkiezingen

Wij hebben een structureel tekort op het onderdeel verkiezingen van €335.000. Dit wordt veroorzaakt door de sterke kostenstijging van onder andere catering, energie- en huurkosten locaties en drukwerk en hogere kosten voor de organisatie van de verkiezingen als gevolg van de wetswijziging. Daarnaast zorgen de recente aanbesteding van de postbezorging, de extra kosten van het Gemeentelijk Stembureau (wettelijke vereiste) voor nog verdere stijging van de huurkosten en overhead.

Stijging kosten facilitaire producten

De kosten voor de facilitaire producten stijgen door nieuwe contracten als gevolg van de wettelijk verplichte aanbestedingen (warme dranken), door het hogere minimumloon voor schoonmakers en doordat de ambtelijke organisatie de afgelopen 4 jaar met ± 10% is gegroeid en daardoor ook het gebruik van een aantal producten. De kostenstijging resulteert in een tekort van € 340.000.

Toevoeging voorziening spaarverlof

Met de invoering van de cao-gemeenten 2021-2022 kunnen medewerkers vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit verlofsparen kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeleid. Deze vakantie-uren verjaren niet. Het verlofsparen kan door de medewerker ingezet worden voor een sabbatical of om eerder met pensioen te gaan. Jaarlijks moet de voorziening opnieuw berekend worden op basis van de gespaarde verlofuren tegen het dan geldende uurloon.

Trap-op-trap-af bedrijfsvoering
Om naar de toekomst te borgen dat de budgetten voor onze bedrijfsvoering meegroeien (en/of meekrimpen) met de groei van de organisatie wordt een bedrijfsvoeringsopslag (of -afslag) gehanteerd van 38,5%.

Verhoging contributie VNG-GGU
Prijsindexatie en toename van het aantal inwoners van Nijmegen zorgen ervoor dat het huidige budget voor contributies niet meer toereikend is. De contributie wordt mede bepaald door het aantal inwoners van een gemeente.

Vrijval kapitaallasten ten behoeve van SaaS
In samenhang met het bovengenoemde punt '*SaaS-oplossingen als exploitatiekosten'* valt van het bulkkrediet bedrijfsinvesteringen een bedrag van 0,2 miljoen euro, oplopend naar 0,5 miljoen euro vrij. We stellen voor deze middelen in te zetten voor het knelpunt SaaS.

Investeringen per doel en ambitie

Voor een verdere toelichting op de investeringen verwijzen we naar de paragraaf Investeringen.

Ambitie	Doel	Investering
We zijn een betrouwbare en omgevingsbewuste gemeente	Ons werk is slagvaardig en zorgvuldig uitgevoerd en volledig afgehandeld	Bedrijfsinvesteringen

Ombuigingsopties

bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Verlaging capaciteit KCC en Burgerzaken	194	191	191	191
Verlaging capaciteit afdeling financiën	371	371	371	371
Verlaging capaciteit afdeling PIF	683	682	682	682
Verlaging capaciteit afd VJB (excl. Veiligheid)	392	388	388	388
Verlaging capaciteit Stadscontrol	21	21	21	21
totaal ombuigingen	**1.661**	**1.653**	**1.653**	**1.653**

Toelichting
De uitvoeringskracht van Gemeente Nijmegen wordt versterkt met een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering. Hiervoor stellen wij een impuls van 4 miljoen euro voor. Ombuigingen binnen het bedrijfsvoering domein in de komende jaren zijn moeilijk te verenigen met de benodigde impuls. Ombuigingsopties binnen de bedrijfsvoering van de organisatie moeten voornamelijk gevonden worden in personeel. Het inleveren van formatieplaatsen heeft als effect dat er minder adviescapaciteit beschikbaar is om in te zetten op de opgaven waaraan we werken. Dat betekent dat gericht moet worden gekozen en risico's worden geaccepteerd op de projecten waarop niet geadviseerd kan worden. Minder facilitering en advies vanuit bedrijfsvoering afdelingen betekent daarnaast ook meer uitvoerend/administratief werk bij de inhoudelijk professional. Het vraagt meer zelfredzaamheid van de 1e lijn. Mogelijke gevolgen zijn een toename van de werkdruk en/of een minder goede positie op de arbeidsmarkt. In bovenstaande tabel is per afdeling uitgegaan van een 3% kostenbesparing van de loonsom.

Verlaging capaciteit Klant Contact Centrum (KCC) en Burgerzaken
We kunnen het KCC servicelevel aanpassen: de snelheid van beantwoording van inkomende telefoon vertragen. Er kan gekozen worden voor het verminderen van de capaciteit bij Burgerzaken. Gezien de huidige situatie is dit een kwetsbare optie. Momenteel opereren we al op het randje van onze capaciteit, met wachttijden die zich aan het einde van de wettelijke termijnen bevinden. Het behouden van deze wettelijke termijnen is van cruciaal belang om de basisdienstverlening op orde te houden. Mocht er wel worden gekozen voor het overschrijden van

de wettelijke termijnen, riskeren we onder andere het niet tijdig verwerken van geboorte- en overlijdensaangiften, wat grote negatieve gevolgen heeft voor de inwoners van Nijmegen en onze organisatie. Er zijn geen producten/diensten die onder burgerzaken vallen waar geen wettelijke termijn aanhangt.

Verlaging capaciteit afdeling Financiën
Voor de afdeling Financiën is in bovenstaande tabel 3% kostenbesparing opgenomen op de personeelslasten door reductie van de formatie. Bezuinigingen op de personele capaciteit leiden in vrijwel alle gevallen tot minder (interne) dienstverlening waarvan andere afdelingen, managers en medewerkers de gevolgen merken. Om risico's te beperken / gelijkmatig te verdelen stellen we voor de kostenreductie gelijkmatig over de verschillende onderdelen binnen de afdeling Financiën: Belastingen, Bedrijfsadministratie en Financieel advies en control. Consequenties zijn divers, zoals meer risico op bezwaren en rechtszaken en ingebrekestelling met risico's op een dwangsom. Verminderde controle op verplichtingen en betalingsverkeer en een vermindering van de financiële administratie waardoor betalingstermijnen mogelijk niet meer worden gehaald en een toename van foutieve betalingen en boekingen op de loer liggen. Een ontoereikende capaciteit voor het beheren en ontwikkelen van de informatievoorziening voor de bedrijfsvoering, met name op het gebied van financiën, kan leiden tot vertraagde verwerking van financiële gegevens, fouten in rapportages, gebrek aan inzicht in budgetten en uitgaven en het niet voldoen aan wettelijke vereisten.
De ondersteuning van het bestuur en organisatie op financieel advies en control wordt verminderd. Er zal een groter beroep moeten worden gedaan op zelfredzaamheid. Monitoren van externe ontwikkelingen (mogelijk beschikbare middelen, anticiperen op toekomstige (financiële) ontwikkelingen) zal aan kwaliteit inboeten. Dit brengt ook risico's met betrekking tot de rechtmatigheid met zich mee. Aanbestedingstrajecten worden complexer en het aantal neemt toe. Met de huidige capaciteit hebben we reeds niet altijd voldoende om aan alle inkooptrajecten een inkoopadviseur te koppelen. Bij verdere bezuinigingen neemt dit toe. Dit brengt grote risico's op rechtmatigheid en doelmatigheid mee. Denk bij doelmatigheid ook aan het missen van kansen op het gebied van duurzaamheid.

Verlaging capaciteit afdeling Personeel, Informatie en Facilitair (PIF)
De begroting van de afdeling Personeel, Informatie en Facilitair bestaat, buiten een aantal gemeente brede concernposten, vrijwel alleen uit budgetten voor personeel. Bezuinigingen op de personele capaciteit leiden in vrijwel alle gevallen tot minder interne dienstverlening waarvan andere afdelingen, managers en medewerkers de gevolgen merken. Een uitzondering daarop is het Regionaal Archief omdat daar ook externe dienstverlening wordt verzorgd. Dit staat in scherp contrast met de gegroeide behoefte van de ondertussen grotere organisatie die juist meer verlangt. Het zal indirect de primaire processen van alle afdelingen raken. Er zullen scherpe keuzes moeten worden gemaakt bij het invullen van vacatures. Andere opties zijn de bewerking van de archieven en de educatietaak van de RAN te verminderen. De manager Basis GEO-info te laten vervallen en minder applicaties ter beschikking te stellen. Als gekozen wordt voor het verminderen van de documentaire dienstverlening, zoals postverwerking, minder databeheer, minder advisering en ondersteuning in relatie met MS365, zal dat leiden tot een negatieve impuls om de informatiehuishouding op orde te krijgen.

Verlaging capaciteit afdeling VJB (exclusief veiligheid)
De afdeling Juridische zaken en bestuursondersteuning ondersteunen het bestuur en de organisatie in de ambitie een betrouwbare en omgevingsbewuste gemeente te zijn, waarbij de Nijmegenaar centraal staat.
Op diverse onderdelen kan ervoor worden gekozen deze ambitie en ondersteuning te verminderen maar dat brengt risico's met zich mee. We kunnen de directe ondersteuning van het bestuur verminderen. We kunnen de ondersteuning door sociaal raadslieden terugbrengen. Het wordt dan moeilijker te voorkomen dat kwetsbare burgers verder in de problemen komen. De OR wordt ambtelijk ondersteund vanuit de afdeling VJB. Als we hier mee zouden stoppen dan neemt de medewerkersvertegenwoordiging af. Instemming van de OR hierop lijkt niet waarschijnlijk. Ook kan de ingezette ontwikkeling naar een eigen ombudsfunctie worden teruggedraaid. Er moet dan wel weer aangesloten worden bij de landelijke ombudsfunctionaris.
Eerder is besloten om de inzet op lobby te professionaliseren. Dit zou kunnen worden teruggedraaid. Dit heeft consequenties voor de uitvoering van de Nijmeegse lobbyagenda en de ambtelijke en politieke contacten in o.a.

Den Haag en Brussel. Advisering aan collegeleden en ambtenaren voor lobby richting ministeries, parlement, koepels en andere entiteiten neemt af. Bestuur en organisatie worden niet meer voorzien van directe informatie over prioritaire dossiers voor belangenbehartiging en activiteiten zoals werkbezoeken met dit doel. Dit zal ons op achterstand zetten om kansen vanuit het Rijk en Brussel voor extra middelen en realisatie van onze ambities te benutten.

De afgelopen jaren is extra geïnvesteerd in onze online dienstverlening (website gemeente Nijmegen en satelliet websites) om de online dienstverlening aan burgers te vergroten en te voldoen aan wettelijke eisen rondom toegankelijkheid. Vermindering van deze ambitie leidt tot een verplaatsing van de klantenstroom naar offline en sanctionering (boetes) vanuit toezichthouders op toegankelijkheid.
Nijmegen heeft een eigen bureau voor onderzoek en statistiek. Vermindering van de capaciteit vereist wel dat deze onderzoeken (zoals de stads en wijkmonitor) niet alsnog extern worden ingekocht. Bovendien hebben we minder mogelijkheden om data (waaronder dashboards) inzichtelijk te maken en te beheren.

Verlagen capaciteit Stadscontrol
Ook voor Stadscontrol is in bovenstaande tabel een kostenbesparing van de loonsom opgenomen.

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
basisset (BBV)										
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	9,3	9,2	8,8	8,3	8,2	8,2	8,1	8,1	8,2	8,5
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	8,8	8,8	8,4	8,1	8,2	8,0	8,1	8,1	8,3	8,8
Apparaatskosten (kosten per inwoner in €)	778	751	711	688	610	674	747	765	804	905
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom plus kosten inhuur externen	8,1%	6,5%	5,7%	11,3%	10,2%	11,2%	9,0%	11,1%	15,3%	18,1%
Overhead (% van totale lasten)				6,3%	7,1%	7,6%	5,8%	6,4%	6,3%	6,6%
gevraagd door raad										
Percentage van gemeentelijke websites/apps dat voldoet aan wettelijke verplichting mbt digitale toegankelijkheid									52%	82%
Aantal meldingen van datalekken dat doorgezet wordt naar de autoriteit persoonsgegevens							12	8	6	13
Aantal ingediende Woo-verzoeken									130	382

Toelichting

- *Formatie (fte per 1.000 inwoners)*
  Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van de ambtelijke organisatie, ongeacht of die worden ingevuld door iemand met een vaste aanstelling of een tijdelijke aanstelling of nog openstaan in de vorm van een vacature.
- *Bezetting (fte per 1.000 inwoners)*
  Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is.
- Apparaatskosten (kosten per inwoner)
  Apparaatskosten zijn alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.
- *Overhead (% van totale lasten)*
  Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
- *Percentage van gemeentelijke websites/apps dat voldoet aan wettelijke verplichting m.b.t. digitale toegankelijkheid*
  De bron voor dit percentage is het dashboard dashboard.digitoegankelijk.nl. Op 7 augustus 2024 voldeden 53 van de 65 websites en apps van de gemeente Nijmegen aan de wettelijke verplichting. Deze 53 websites/apps hebben status A (voldoet volledig), status B (voldoet gedeeltelijk) of status C (eerste maatregelen genomen).

- *Aantal meldingen van datalekken doorgezet naar autoriteit persoonsgegevens*
  Een goede ontwikkeling is dat medewerkers zich steeds meer bewust worden van risico's (bijvoorbeeld door de verplichte eLearning) en daarom steeds meer risicovolle situaties melden. Gelukkig leiden deze meestal niet tot een melding bij de AP, bijvoorbeeld omdat de gegevens de vertrouwde omgeving niet verlaten hebben.
- *Aantal Woo-aanvragen*
  Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden als vervanging van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Het doel van de Woo is een meer transparante en actief openbaar makende overheid. In 2023 werden er 382 Woo-verzoeken ingediend. Meer informatie over de Woo is opgenomen in de openbaarheidsparagraaf van de Stadsbegroting.

Klik hier voor meer onderzoeksuitkomsten/statistieken over bestuur en organisatie:
https://swm2024-nijmegen.pcportal.nl/p58569/kerncijfers

Veiligheid

Doelenboom

Ambitie	**We zijn een veilige en weerbare stad voor iedereen waar we overlast en criminaliteit voorkomen en tegengaan**
Toelichting	In een veilige en weerbare stad zijn inwoners, ondernemers en bezoekers zich bewust van potentiële overlast en criminaliteitsproblemen en weten zij wat zij kunnen doen om die te voorkomen of op te lossen. Samen met veiligheidspartners pakken we overlast, veelvoorkomende criminaliteit en high impact criminaliteit aan. We betrekken bewoners en ondernemers bij de aanpak van onveiligheid en bevorderen de zelfredzaamheid.
Doel	**We voorkomen en gaan problemen van overlast, veelvoorkomende criminaliteit en high impact criminaliteit tegen**
Toelichting	We streven naar veilige wijken waar inwoners, ondernemers en bezoekers zelfredzaam en betrokken zijn bij het voorkomen en aanpakken van overlast en criminaliteit. We werken samen met politie, toezichthouders en handhavers en andere (veiligheids)partners aan schone, hele en veilige wijken.
Criteria	• Problemen van overlast, veel voorkomende criminaliteit en high impact criminaliteit worden vroegtijdig gesignaleerd. • We interveniëren vroegtijdig zodat problemen of escalatie daarvan kunnen worden voorkomen of zo snel mogelijk kunnen worden opgelost. • Bewoners en ondernemers zijn zich bewust van risico's, voorkomen dat zij slachtoffer worden en weten hoe zij moeten handelen indien problemen zich voordoen. • Bewoners en ondernemers
Activiteiten	• Per stadsdeel is er een Veiliger Wijkteam (VWT) dat een veiligheidsaanpak gericht op de publieke ruimte programmeert en uitvoert. Vanuit het VWT bevordert de gemeentelijke regisseur Veiligheid de integrale samenwerking tussen interne en externe (veiligheids)partners, zoals wijkagenten, toezichthouders, woningcorporaties en jongerenwerk. • We werken in het VWT risicogeoriënteerd en informatiegestuurd, zodat we gezamenlijk prioriteiten kunnen stellen en gericht op effectieve maatregelen kunnen sturen die overlast, veelvoorkomende criminaliteit en high impact criminaliteit voorkomen en tegengaan. • De gemeentelijke regisseur Veiligheid signaleert overlast en criminaliteit in de openbare ruimte en zorgt indien nodig voor een goede overdracht van casuïstiek (achter de voordeur) naar de regieteams en het zorg- en veiligheidshuis. • We betrekken bewoners en ondernemers bij de aanpak en het voorkomen van overlast en criminaliteit. We zijn hiertoe zichtbaar aanwezig en aanspreekbaar in de wijk. Ook organiseren we bewonersbijeenkomsten. • We bevorderen de zelfredzaamheid van burgers door in te zetten op risicobewustzijn en handelingsperspectief te bieden. We leggen daarbij uit wat we vanuit de gemeente en (veiligheids)partners kunnen doen en wat we niet kunnen doen en leggen uit wat we van bewoners en ondernemers verwachten om de kans op slachtofferschap van overlast en criminaliteit zo klein mogelijk te maken. • De gemeentelijke regisseur veiligheid werkt samen met de regisseurs uit het sociale en fysieke domein voor schone, hele en veilige wijken.

Doel	**We vergroten de weerbaarheid van de samenleving en de (gemeente)organisatie tegen (invloeden van) ondermijnende criminaliteit**
Toelichting	Ondermijning tast de rechtsstaat aan, heeft ontwrichtende effecten op vitale overheidsstructuren en -diensten en gaat ten koste van de vrijheid, veiligheid en zelfbeschikking van de burger. Drugscriminaliteit, zorgfraude, mensenhandel, zoals arbeidsuitbuiting vormen hierbij bijzondere risico's. Die willen we voorkomen en tegengaan.
Criteria	• Bewoners en ondernemers in specifieke branches van onze lokale economie zijn zich bewust van risico's om doelwit te worden van criminelen en van hun handelingsperspectief om die risico's te kunnen tegengaan. • Bewoners en ondernemers nemen verantwoordelijkheid en melden signalen van ondermijnende criminaliteit bij de gemeente of veiligheidspartners. • In onze veiligheidsaanpak hebben we aandacht voor de risico's die samenhangen met sociale kwetsbaarheden. • Onze gemeentelijke organisatie is zoveel mogelijk alert op ondermijnende criminaliteit, we hebben kwetsbare processen en vormen van dienstverlening in beeld en voorkomen dat die worden misbruikt. • Bestuurders, ambtenaren en volksvertegenwoordigers herkennen signalen van ondermijnende criminaliteit en weten hoe zij hiermee om moeten gaan. • Met een integrale aanpak verstoren we zaken van ondermijning die aan het licht komen. • Bestuursrechtelijke bevoegdheden die we hierbij inzetten belasten burgers niet onnodig.
Activiteiten	• We zetten bestuursrechtelijke bevoegdheden in op het terrein van ondermijning, rekening houdend met de jurisprudentie en zorgen voor evenredige besluiten, zodat burgers niet onnodig belast worden. Ook zetten we waar mogelijk nieuwe instrumenten in of experimenteren hiermee. Hierbij werken we samen met de partners in de strafrechtketen en ook andere overheidsdiensten en partijen in de private sector. • We maken gebruik van de Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob) en zetten die zo breed mogelijk in, passend bij de organisatie. • We pakken concrete casuïstiek aan door onze primaire toezichtstaken op alle domeinen adequaat in te zetten, zeker in de kwetsbare domeinen en daarnaast om te komen tot een domeinoverstijgende integrale aanpak, waaronder preventieve activiteiten. • We zetten in op bewustwording van en meldingsbereidheid bij (signalen van) ondermijnende criminaliteit bij inwoners, ondernemers, bestuurders, ambtenaren en volksvertegenwoordigers door middel van voorlichting. We voorzien hen hierin van handelingsperspectief. • We werken informatiegestuurd en signaalgericht zodat we vroegtijdig kunnen interveniëren. We geven daarbij extra aandacht aan kwetsbare gebieden. • We stimuleren bewustwording onder onze professionals van kwetsbaarheden in processen en in functies waarbij risico's ontstaan voor ondermijnende criminaliteit en jagen aan dat hier passende maatregelen worden getroffen om deze risico's te voorkomen.

Doel	**We vergroten de weerbaarheid van jongeren, ouderen en ondernemers tegen digitale criminaliteit**

Toelichting	We willen eraan bijdragen dat inwoners en ondernemers zich online veilig kunnen bewegen, dat zij zich bewust zijn van de online risico's en handelingsperspectief hebben om te voorkomen dat zij slachtoffer worden.
Criteria	• Jongeren, ouderen en ondernemers weten hoe zij zich online veilig kunnen bewegen, weten wat de online risico's zijn, treffen effectieve maatregelen om te voorkomen dat zij slachtoffer worden en weten wat zij moeten doen als zij toch slachtoffer worden van digitale criminaliteit. • Potentiële daders van digitale criminaliteit weten wat de gevolgen zijn van digitale criminaliteit en weten waar zij hulp kunnen krijgen om te voorkomen dat zij dader worden.
Activiteiten	• We lichten jongeren, ouderen en ondernemers voor over de online risico's en bieden daarbij handelingsperspectief. • We bevorderen samenwerking met relevante partners en bedrijven gericht op het voorkomen van digitale criminaliteit en het bevorderen van de weerbaarheid tegen digitale criminaliteit. • Inwoners die kwetsbaar zijn om in de (digitale) criminaliteit terecht te komen worden voorgelicht over de risico's en gevolgen en over waar zij gepaste hulp kunnen vragen. stellen zich verantwoordelijk en zelfredzaam op.

Ambitie	**We zijn een veilige en zorgzame stad voor iedereen waarin we (ernstige) overlast, crimineel en gevaarzettend gedrag van personen of groepen, waarbij sprake is van (multi)problematiek, tegengaan en voorkomen**
Toelichting	We streven ernaar de leefsituatie zoveel mogelijk met en in voorkomende situaties van inwoners met (ernstige) (multi)problematiek op een duurzame manier te verbeteren. Dit draagt bij aan het voorkomen en tegengaan van (ernstige) overlast, onrust, crimineel en gevaarzettend gedrag. Het gaat hierbij zowel om de aanpak van personen als groepen, van jeugdigen en gezinnen, verwarde personen, sekswerkers, ex-gedetineerden en anderen.

Doel	**We voorkomen en gaan tegen dat jongeren in de criminaliteit belanden**
Toelichting	We spannen ons in om de aanwas van jeugdigen (27-) in de criminaliteit te voorkomen en tegen te gaan door hen perspectief te bieden. We leggen een stevige basis voor de aanpak van jeugdcriminaliteit in de stad. Een succesvolle aanpak vraagt om een gezamenlijke aanpak van gemeenten, zorg en welzijn partners en justitiepartners en andere professionals.
Criteria	• Kwetsbare en risicojeugdigen zijn weerbaar en hebben voldoende beschermende factoren zowel thuis als op school/werk en in de vrije tijd. • Kwetsbare en risicojeugdigen kennen en respecteren de grenzen en normen en hebben voldoende alternatieven en perspectief op een veilige toekomst. • We signaleren vroegtijdig jeugdigen die kwetsbaar zijn en daarmee het risico lopen om de criminaliteit in te gaan of verder afglijden. • We interveniëren vroegtijdig om te voorkomen dat jeugdigen in de criminaliteit belanden. • De interventies passen bij de leeftijd, omgeving en problematiek van de jeugdige. • De voedingsbodem voor ondermijnende/georganiseerde criminaliteit wordt beperkt. • Criminele organisaties waar jeugdigen actief in zijn worden ontwricht.

Activiteiten

- We leveren procesregie binnen de verschillende aanpakken en problematieken.
- We corrigeren kwetsbare en risicojeugdigen op hun gedrag.
- We zetten jeugdcoaches in die jongeren afkomstig uit de straatcultuur corrigeren op gedrag en tegelijkertijd helpen door perspectief te bieden.
- We begeleiden en stimuleren kwetsbare en risicojeugdigen naar school en werk.
- We werken samen met de betreffende jeugdige en eventueel ouders en professionals en maken een integraal plan van aanpak.
- We werken samen met professionals om te komen tot een integrale groepsaanpak voor groepen jeugdigen.
- We analyseren de aard en omvang van de doelgroepen jonge aanwas, risicojeugd en doorgroeiers en maken de beschermende en risicofactoren inzichtelijk.
- We brengen de informatie-uitwisseling op orde in overeenstemming met de (privacy)wetgeving.
- We versterken de online weerbaarheid van (risico)jeugd en gezin.
- We stimuleren de samenwerking met partners bij het vroegtijdig ondersteunen van jeugdigen op de diverse leefgebieden en verbinden thuis, school en straat, daar waar nodig.
- We bevorderen de inzet van practice based én evidence based interventies.

Doel	**We beperken en voorkomen (ernstige) overlast en criminaliteit door personen, huishoudens en groepen waarbij sprake is van (multi)problematiek**

Toelichting

In onze stad wonen en leven mensen die (ernstig) risicogedrag voor zichzelf en/of anderen vertonen en een opeenstapeling van problemen ondervinden. Passende zorg is nodig om hen volwaardig te laten deelnemen aan de maatschappij. In sommige situaties gaat het over een combinatie van zorg en verbetering van de maatschappelijke positie en soms in combinatie met strafvervolging. Dit alles omdat niet iedereen in onze maatschappij mee kan komen of persoonlijke belasting heeft waardoor dit (tijdelijk) niet lukt of om welke reden ook.
We ondersteunen op de vijf belangrijkste leefgebieden, waardoor een zo evenwichtig mogelijke thuisomgeving ontstaat.

Criteria

- We signaleren vroegtijdig waar sprake is van (ernstige) overlast en criminaliteit door personen, huishoudens en groepen sprake is van (multi)problematiek, waarbij de vijf belangrijkste levensgebieden versterkt worden.
- Door actief en gericht samen te werken met andere professionals in de stad, zien en horen we waar ondersteuning nodig is.
- Inwoners worden ondersteund door (maatwerk)oplossingen mede te organiseren op de vijf meest belangrijke leefgebieden.
- Inwoners die het nodig hebben, worden versterkt door een persoons- en eventueel systeemgerichte aanpak.
- Problemen in complexe multiprobleemhuishoudens zijn beheersbaar of worden opgelost.
- Huisuitzettingen voor kwetsbare huishoudens en gezinnen met minderjarige kinderen worden voorkomen of opgelost.
- De kwaliteit van leven en het perspectief voor multiprobleemhuishoudens worden vergroot.
- Ex-gedetineerden, zowel 27- als 27+, hebben perspectief op een leven buiten de criminaliteit en recidiveren niet.

Activiteiten

- We werken samen met ketenpartners om ernstige woonoverlast te bestrijden.

- We werken samen met de ketenpartners aan ondersteuning en zorg voor dak- en thuislozen.
- In het kader van de persoonsgerichte aanpak zetten wij eventueel bestuursrechtelijke instrumenten in, zoals een gebiedsverbod, groepsverbod of een last onder dwangsom.
- Per stadsdeel leveren we procesregie via de Regieteams op de aanpak van woonoverlast en multiprobleemhuishoudens en bevorderen integrale samenwerking met woningcorporaties, politie, GGZ en jeugdzorg.
- Wij leveren casusregie voor de ex-gedetineerden en leveren integrale inzet op de ondersteuning van deze doelgroep waarbij de inzet is op het voorkomen/beperken van recidive.

Doel	**We voorkomen veiligheidsproblemen die kunnen ontstaan door discriminatie, extremisme, radicalisering, polarisatie en maatschappelijke onrust**

Toelichting

De stad is een plek voor iedereen waar we met elkaar wonen en leven in een zo veilig mogelijke omgeving. We zetten in op ruimte en veiligheid voor eenieder, zonder dat dit de ruimte en veiligheid van een ander beperkt. We gaan uit van gelijkwaardigheid en gelijkheid met het oog op veiligheid. In onze stad zijn we alert op en maken we extremisme en radicalisering bespreekbaar.

Criteria

- Verschillende mensen en doelgroepen worden gezien en gehoord in de stad.
- De gemeente handelt vanuit het gelijkheidsbeginsel en discriminatieverbod.
- We anticiperen op ontwikkelingen op het domein van polarisering, radicalisering, discriminatie, extremisme en maatschappelijke onrust door vanuit signalen te werken aan inzicht en evt. plan-/ beleidsontwikkeling.
- Inwoners die discriminatie ervaren kunnen dit melden bij een onafhankelijke antidiscriminatievoorziening.

Activiteiten

- Jeugdcoaches hebben aandacht voor thema's als polarisatie en discriminatie in hun contacten met jeugdigen en professionals, signaleren en gaan het gesprek hierover aan.

Discriminatie:

- Wij faciliteren dat inwoners die discriminatie ervaren dit kunnen melden bij een onafhankelijke antidiscriminatievoorziening (ADV).

Radicalisering:

- We maken een plan om radicalisering inzichtelijk te krijgen en daardoor ook te signaleren, te herkennen en de ontwikkeling te volgen. We vragen vanuit onze centrumgemeente rol deze gelden aan.
- We werken aan inzicht en daarmee de mogelijkheid om vanuit preventie de contacten te leggen en dialogen te voeren.
- We verstrekken subsidies aan initiatieven die zich inzetten op dit onderwerp.
- We gaan het gesprek aan met de mensen in de stad om te begrijpen wat speelt. We volgen nauwlettend signalen in de stad in de gaten en zetten hierop in.
- We faciliteren in het Zorg–en Veiligheidshuis een casustafel voor de regio Gelderland Zuid.
- We zetten in op doorontwikkeling van expertise van collega's en ketenpartners die zich bezighouden met het onderwerp radicalisering (middels opleidingen van het ROR).

Polarisatie:

- We zetten in op ons netwerk en daarbuiten en luisteren en stellen vragen en voeren de dialoog met zoveel mogelijk sleutelfiguren en bondgenoten.

- Het onderwerp polarisatie hangt nauw samen met discriminatie en radicalisering, van hieruit worden acties uitgezet waardoor ook een positieve invloed uitgaat m.b.t. polarisatie.

Doel	**We voorkomen en gaan onveilige situaties als gevolg van (seksuele/straat)intimidatie tegen**

Toelichting

De stad is een veilige plek voor iedereen en geeft een veilig gevoel. We voorkomen en/of beperken zoveel als mogelijk elke vorm van straat-, seksuele intimidatie en grensoverschrijdend gedrag.

Criteria

- Inwoners, bezoekers, ondernemers en professionals zijn zich bewust van (de impact van) (seksueel) grensoverschrijdend gedrag en van de norm dat seksuele intimidatie ongehoord is.
- Inwoners, bezoekers, ondernemers en andere professionals werkzaam in de publieke ruimte/horeca signaleren seksuele intimidatie en weten wat zij kunnen doen als ze het zien gebeuren in de publieke ruimte en horeca.
- Er voldoende bekendheid is inwoners, bezoekers, ondernemers en professionals wat de nieuwe Wet seksuele misdrijven inhoudt zodat er op geanticipeerd kan worden met maatregelen. Vergroten bekendheid Wet seksuele misdrijven.
- Inwoners en netwerkpartners zijn betrokken bij het thema seksueel grensoverschrijdend gedrag en zijn hierover met elkaar in verbinding.

Activiteiten

- We voeren voorlichtingscampagnes uit en vragen aandacht voor het voorkomen en bestrijden van straatintimidatie, seksuele intimidatie, (seksueel) grensoverschrijdend gedrag en seksuele misdrijven.
- We richten ons daarbij op het versterken van handelingsperspectief bij seksuele intimidatie.
- We zetten in op bewustwording en normering rondom de thema's straatintimidatie, seksuele intimidatie en grensoverschrijdend gedrag.
- We zorgen voor een goede informatievoorziening over straatintimidatie, seksuele intimidatie, grensoverschrijdend gedrag en seksuele misdrijven voor inwoners, slachtoffers en omstanders via de gemeentelijke kanalen.
- We bevorderen de betrokkenheid en verbinding van inwoners en netwerkpartners op het thema seksueel grensoverschrijdend gedrag.
- We verzorgen trainingen voor ondernemers en andere professionals werkzaam in de publieke ruimte/horeca gericht op bewustwording, signalering en het bieden van handelingsperspectief bij seksuele intimidatie en grensoverschrijdend gedrag.
- We ontwikkelen onderzoek voor het in beeld brengen van ervaringen van Nijmeegse inwoners op dit thema.
- We organiseren panels over sociale veiligheid met bezoekers van de horeca.
- We sluiten ons aan bij het programma Veilige Steden.

Ambitie	**We zijn een stad waarin de openbare orde en fysieke veiligheid zijn geborgd. Veiligheidsmaatregelen zijn altijd redelijk, billijk en evenwichtig**

Toelichting

De kern van het lokale veiligheidsbeleid richt zich op het ordelijk verloop van het maatschappelijk leven in de publieke ruimte, een veilig verloop van evenementen, horeca en markten in de stad, en een veilige fysieke leefomgeving. Daartoe treffen we alleen

veiligheidsmaatregelen indien deze redelijk, billijk en evenwichtig zijn. We werken hierbij zoveel mogelijk risico- en informatiegestuurd.

Doel	**We bevorderen en bewaren de openbare orde**

Toelichting

In een veilige en weerbare stad dragen openbare-ordebevoegdheden van de burgemeester en de handhaving daarvan bij aan de veiligheid en leefbaarheid in de publieke ruimte, zodat problemen worden voorkomen of zoveel mogelijk beperkt. Demonstraties kunnen veilig en vreedzaam plaatsvinden en supportersgeweld rondom wedstrijden in het betaalde voetbal wordt voorkomen. We respecteren de vrijheden en autonomie van burgers, maar treden op als wet- en regelgeving ons daartoe verplichten of als de vrijheid en zelfbeschikking van anderen in het gedrang komt.

Criteria

- Problemen in de openbare orde worden vroegtijdig gesignaleerd.
- We interveniëren vroegtijdig zodat problemen in de openbare orde worden voorkomen of zoveel mogelijk beperkt.
- De openbare-ordemaatregelen zijn redelijk, billijk en evenwichtig. Daarbij zijn vrijheden en de autonomie van burgers gerespecteerd.
- We treden op indien wet- en regelgeving ons daartoe verplicht of als de vrijheid en zelfbeschikking van anderen in het gedrang komt.

Activiteiten

- We faciliteren het demonstratierecht en stellen inwoners binnen de normen van de wet in de mogelijkheid om gebruik te maken van hun demonstratierecht met zo min mogelijk onveiligheid voor de stad.
- We voorkomen supportersgeweld en spannen ons in om samen met de politie, het OM en de betaald voetbalclub excessen rondom het voetbal te voorkomen.
- We monitoren de algehele openbare orde en veiligheid in de stad en zetten waar nodig onze openbare orde bevoegdheden in.
- We zorgen voor een veilig en ordentelijk verloop van de jaarwisseling.
- We behandelen juridische procedures in het kader van de handhaving van de openbare orde.
- We passen bestuurlijke bevoegdheden toe op het terrein van openbare orde en handhaven de wetgeving op dat terrein. Tevens onderzoeken we of en hoe nieuwe bevoegdheden of instrumenten kunnen worden ingezet.
- We bevorderen de uitvoering van het experiment gesloten coffeeshopketen.

Doel	**We vergroten de veiligheid van evenementen, horeca en markten risicogestuurd waarbij we ondernemers, organisatoren en inwoners stimuleren verantwoordelijkheid te nemen voor de veiligheid**

Toelichting

Voor veilige evenementen, horeca en markten hebben we kwalitatief hoogwaardige vergunningverlening en toezicht en handhaving. We werken risicogestuurd, wat betekent dat we ons bewust zijn van het feit dat er risico's worden genomen, maar dat we deze weloverwogen nemen. Inwoners, ondernemers en organisatoren zijn verantwoordelijk voor het naleven van de regels en nemen verantwoordelijkheid voor de veiligheid.

Criteria

- Vergunningen worden tijdig verleend.
- We hebben een transparante, eenduidige, toegankelijke en begrijpelijke informatievoorziening, en de continuïteit van processen is gewaarborgd, zodat ondernemers en organisatoren (tijdig) weten waar zij aan toe zijn.

- Ondernemers, organisatoren en inwoners weten wat veiligheidsrisico's zijn van evenementen, horeca en markten, stellen zich verantwoordelijk op en treffen veiligheidsmaatregelen in de voorbereiding van en tijdens evenementen, in de horeca en bij markten.
- Veiligheidsmaatregelen zijn altijd redelijk, billijk en evenwichtig. Onnodige kosten worden vermeden.
- We signaleren tijdig trends en ontwikkelingen, spelen daar tijdig op in en passen onze interne processen daarop tijdig aan, zodat ondernemers en bewoners eerder en beter weten waar zij aan toe zijn.

Activiteiten

- We brengen een transparante, eenduidige, toegankelijke en begrijpelijke informatievoorziening en communicatie voor organisatoren en ondernemers tot stand en houden die op peil.
- We stemmen (interne) processen goed op elkaar af en maken procesafspraken met alle betrokkenen.
- We optimaliseren onze werkprocessen en versterken zowel onze interne als externe informatiepositie.
- We waarborgen de continuïteit van processen en borgen vergaarde kennis door deze vast te leggen.
- We vergemakkelijken vergunningsaanvragen, bevorderen de voorbereiding en warme fase van evenementen en de naleving van regels en afspraken in de horeca en bij evenementen. We hebben hiervoor onder andere een Evenementen Actie Team en Horeca Actie Team.
- We bereiden grote C evenementen (Vierdaagse en Mojo-concerten) voor en voeren de regie op het veiligheidsoverleg bij grote evenementen.
- We bevorderen risicogestuurd werken, zowel intern (bij onze diensten en adviseurs) als bij ondernemers en organisatoren.
- We stimuleren dat ondernemers en organisatoren verantwoordelijkheid nemen voor de veiligheid in hun onderneming of het evenement en daartoe zelf veiligheidsmaatregelen treffen.
- We sturen op toezicht en handhaving van vergunningsvoorschriften en andere relevante regelgeving (zoals de alcoholwet).

Doel	**We voorkomen en gaan branden, ongevallen, rampen, crises en sociale en fysieke gevolgen die daarmee samenhangen tegen**

Toelichting

We streven naar een veilige fysieke leefomgeving in de stad waar inwoners, ondernemers en organisatoren zelfredzaam zijn. We voorkomen en bestrijden rampen en crises. Waar nodig ondersteunen we bij rampen en crises en beperken de sociale en fysieke gevolgen daarvan.

Criteria

- Inwoners, ondernemers en organisatoren zijn zich bewust van fysieke veiligheidsrisico's, weten hoe zij risico's kunnen voorkomen, treffen daartoe maatregelen en zijn zelfredzaam indien zich branden, ongevallen, rampen en crises voordoen.
- Als zich rampen en crises voordoen zijn de fysieke en sociale gevolgen tot zoveel mogelijk beperkt en worden getroffenen indien nodig daarbij ondersteund.
- Veiligheidsmaatregelen zijn altijd redelijk, billijk en evenwichtig. Onnodige kosten worden vermeden.

Activiteiten

- We zorgen voor een robuuste gemeentelijke ramp- en crisisorganisatie en zorgen voor goede afspraken voor onze bevolkingszorgtaken.

- We ondersteunen bij de bestrijding van rampen en crises (warme fase) en in de nafase van een ramp of crisis.
- Zorgen voor de veiligheid op het gebied van brandgevaar door middel van brandpreventie.
- Bevorderen de zelfredzaamheid van onze inwoners ten tijde van rampen en crisis.
- We stimuleren risico- en informatiegestuurd werken en stimuleren de eigen verantwoordelijkheid van eigenaren, gebruikers en organisatoren om de brandveiligheid en constructieve veiligheid van bouwwerken en activiteiten zoveel mogelijk te waarborgen.
- We stimuleren de samenwerking tussen partners uit het fysieke en openbare domein.
- We controleren, werken samen met en leveren een bijdrage aan de Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Gelderland-Zuid met het oog op het voorkomen en bestrijden van rampen en crises.
- We zorgen voor een veilige detectie, benadering en ruiming van ontplofbare oorlogsresten.

Wat willen we komend jaar bereiken?

Met het Integraal Veiligheidsplan (IVP) 'Samen veilig en weerbaar' (2022-2026) hebben we een stevige basis gelegd voor ons veiligheidsbeleid. De afgelopen jaren hebben we aan de kernthema's en prioritaire thema's van dit plan uitvoering gegeven. Dat blijven we ook in 2025 doen. Belangrijke uitgangspunten voor alle thema's zijn risico- en informatiegestuurd werken zodat vroegtijdig wordt gesignaleerd en geïntervenieerd. Het doel daarbij is het voorkomen en tegengaan van uiteenlopende veiligheidsproblemen. We handhaven daar waar nodig.
In de jaarlijkse veiligheidsbrief leggen we per thema uit het IVP verantwoording af over de voortgang van de uitvoering. Daarnaast blikken we daarin vooruit op de uitvoering van het IVP in het nieuwe jaar. Daarbij werken we informatiegestuurd. Dit betekent dat op basis van criminaliteitscijfers, relevante maatschappelijke ontwikkelingen en evaluatie van de uitvoering van beleid wordt bepaald op welke thema's focus moet worden gelegd. Zoals gebruikelijk doen wij dit in de veiligheidsbrief die aan het begin van het nieuwe jaar verschijnt, zodat daarin de jaarcijfers van het afgelopen jaar kunnen worden betrokken. Op het moment van schrijven van de Stadsbegroting 2025 (halverwege het jaar) is onze informatie nog onvoldoende om de specifieke activiteiten voor 2025 te bepalen. Daarom wordt hier volstaan met een korte weergave van een aantal activiteiten die in 2025 zullen worden gecontinueerd. De specifieke activiteiten voor 2025 komen, zoals gebruikelijk, in de veiligheidsbrief 2025 aan de orde.

Ambitie:
We zijn een veilige en weerbare stad voor iedereen waar we overlast en criminaliteit voorkomen en tegengaan

Doel: We voorkomen en gaan problemen van overlast, veelvoorkomende criminaliteit en high impact criminaliteit tegen
Activiteiten

- *Per stadsdeel wordt door een Veiliger Wijkteam een veiligheidsaanpak geprogrammeerd en uitgevoerd.*
  De gemeentelijke regisseur Veiligheid bevordert de integrale samenwerking tussen interne en externe (veiligheids)partners om uitvoering te geven aan een risicogeoriënteerde en informatiegestuurde veiligheidsaanpak in de publieke ruimte. We blijven bewoners en ondernemers betrekken bij de aanpak en het voorkomen van overlast en criminaliteit. Daar waar nodig wordt een goede overdracht bewerkstelligd van casuïstiek (achter de voordeur) naar regieteams en het zorg- en veiligheidshuis. We richten ons in 2025 verder op de aanpak van hotspots in het centrum en overlast van jongeren in de wijken.

Doel: We vergroten de weerbaarheid van de samenleving en de (gemeente)organisatie tegen (invloeden van) ondermijnende criminaliteit

Activiteiten

- *We richten ons met onze ondermijningsaanpak op weerbaarheid van de samenleving, weerbaarheid van de organisatie en bestuurlijke en integrale aanpak*.
  Voor deze aanpak dient de basis van ons werk op orde te zijn. Deze basis bestaat uit de inzet op bewustwording door middel van voorlichting, informatiegestuurd werken en aansluitende en elkaar versterkende (integrale) werkprocessen. In 2025 blijven we ons hierop richten. We zetten komend jaar met name in op integrale controles bij fenomenen zoals garageboxen en bedrijventerreinen.

Doel: We vergroten de weerbaarheid van jongeren, ouderen en ondernemers tegen digitale criminaliteit

Activiteiten

- *Vergroten van de weerbaarheid tegen digitale criminaliteit vraagt blijvend om onze aandacht.*
  Onze activiteiten dragen bij aan het versterken van risicobewustzijn en handelingsperspectief bij jongeren, ouderen en kleine en middelgrote ondernemers. We bevorderen hierbij de samenwerking met relevante partners en bedrijven. In 2024 zijn we aan de slag gegaan met HackShield om jongeren weerbaarder te maken tegen digitale criminaliteit. Komend jaar herhalen we deze campagne en bouwen we de inzet van HackShield verder uit.

Ambitie:

We zijn een veilige en zorgzame stad voor iedereen waarin we (ernstige) overlast, crimineel en gevaarzettend gedrag van personen of groepen, waarbij sprake is van (multi)problematiek, tegengaan en voorkomen

Doel: We voorkomen en gaan tegen dat jongeren in de criminaliteit belanden

Activiteiten

- *We geven verder uitvoering aan het plan 'Perspectief voor onze jeugd'.*
  We werken samen met professionals om te komen tot een integrale groepsaanpak voor groepen jeugdigen. We brengen de informatie-uitwisseling op orde zodat risicojeugdigen vroegtijdig in beeld komen en vroegtijdig kan worden geïntervenieerd.

Doel: We beperken en voorkomen (ernstige) overlast en criminaliteit door personen, huishoudens en groepen waarbij sprake is van (multi)problematiek

Activiteiten

- *We zetten in op het voorkomen en aanpakken van maatschappelijke problemen als verwarde personen, dak- en thuislozen, ex-gedetineerden en woonoverlast.*
  We blijven complexe problematiek domeinoverstijgend aanpakken met het oog op bevorderen van de maatschappelijke veiligheid. We zetten met de regieteams multiprobleemhuishoudens, het doorbraakteam en het Zorg- en Veiligheidshuis in op een persoonsgerichte aanpak met als doel het verbeteren van de veiligheid op straat en het verminderen van overlast. Met deze instrumenten gaan we onverminderd door. Daarbij werken we aan duurzame oplossingen voor de aanpak van verwarde personen, dak- en thuislozen en woonoverlast en leveren nazorg aan ex-gedetineerden om recidive te voorkomen. In 2025 zal het Bestuurlijk Overleg Zorg en Veiligheid verder worden ingericht zodat we met de hele regio onderwerpen op het domein van Zorg en Veiligheid onder de aandacht kunnen brengen en daar waar mogelijk en gewenst regionaal afstemmen en inzetten.

Doel: We voorkomen veiligheidsproblemen die kunnen ontstaan door discriminatie, extremisme, radicalisering, polarisatie en maatschappelijke onrust

Activiteiten

- *We blijven inzetten op het voorkomen van veiligheidsproblemen die kunnen ontstaan door discriminatie, extremisme, radicalisering, polarisatie en maatschappelijke onrust.*

We blijven faciliteren dat inwoners die discriminatie ervaren dit kunnen melden bij een onafhankelijke antidiscriminatievoorziening en werken aan een lange termijn agenda voor de aanpak van discriminatie. In 2024 wordt onderzoek gedaan naar discriminatie en de uitkomsten daarvan worden begin 2025 verwacht. Dat maakt dat we in 2025 een plan van aanpak maken aan de hand van de uitkomsten van het onderzoek.
In 2025 zullen we de versterkingsgelden radicalisering die we in 2024 aanvragen, inzetten voor zowel de stad als ook de regio. Daarnaast continueren we de casustafel voor de regio Gelderland-Zuid in het Zorg- en Veiligheidshuis met betrekking tot radicalisering. Ten slotte blijven we in ons netwerk en daarbuiten inzetten op het voeren van de dialoog om veiligheidsproblemen die samenhangen met polarisatie, mensen die zich los menen van de maatschappij en maatschappelijke onrust te voorkomen.

Doel: We voorkomen en gaan onveilige situaties als gevolg van (seksuele/straat)intimidatie tegen
Activiteiten

- *Met de uitvoering van het meerjarenbeleidsplan op dit thema gaan we ook in 2025 verder*
  We blijven ons, samen met diverse partners, richten op het verbeteren van de veiligheid van vrouwen en meisjes in de openbare ruimte en horeca in Nijmegen, alsmede het verstevigen van de beweging die is gericht op het voorkomen en aanpakken van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Ambitie:
We zijn een stad waarin de openbare orde en fysieke veiligheid zijn geborgd. Veiligheidsmaatregelen zijn altijd redelijk, billijk en evenwichtig

Doel: We bevorderen en bewaren de openbare orde
Activiteiten

- *We blijven de burgemeester adviseren over zijn aanpak van de openbare orde*
  De burgemeester speelt een belangrijke rol in het waarborgen van de lokale veiligheid. Deze richt zich met name op de aanpak van verstoringen of bedreigingen van de openbare orde. Hiertoe heeft de burgemeester wettelijke bevoegdheden die zien op maatregelen als samenscholingsverboden, verblijfsontzeggingen, cameratoezicht, het sluiten van drugspanden en het stellen van voorwaarden aan demonstraties.

Doel: We vergroten de veiligheid van evenementen, horeca en markten risicogestuurd waarbij we ondernemers, organisatoren en inwoners stimuleren verantwoordelijkheid te nemen voor de veiligheid
Activiteiten

- *We houden ons dienstverleningsniveau bij vergunningverlening op orde en stimuleren risico- en informatiegestuurd werken.*
  We zorgen ervoor dat het niveau van dienstverlening bij de vergunningverlening op orde is en blijft. Ook stimuleren we dat ondernemers en organisatoren verantwoordelijkheid nemen voor de veiligheid van hun onderneming of evenement en daartoe veiligheidsmaatregelen treffen. Risico- en informatiegestuurd werken vragen blijvend om aandacht.

Doel: We voorkomen en gaan branden, ongevallen, rampen, crises en sociale en fysieke gevolgen die daarmee samenhangen tegen
Activiteiten

- *We blijven ondersteunen bij de bestrijding van rampen en crises en ondersteunen daarbij waar nodig onze inwoners in de nafase daarvan.*
  We continueren de ondersteuning bij de bestrijding van rampen en crises en in de nafase daarvan. Daarbij stimuleren we de zelfredzaamheid van onze inwoners.

Samenwerkingen en verbonden partijen

- Openbaar Ministerie
- Politie

- Belastingdienst
- Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN)
- Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ)
- (Jeugd)reclassering
- GGD Gelderland-Zuid
- Ggz
- Veilig Thuis

Wat kost het?

Financieel overzicht taakvelden

Bedragen * €1 mln	Rekening	Begroot				
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Baten						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2 Openbare orde en veiligheid	1,4	1,2	0,4	0,4	0,4	0,4
Totaal	**1,4**	**1,2**	**0,4**	**0,4**	**0,4**	**0,4**
Lasten						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	17,2	17,7	19,0	19,0	19,0	19,2
1.2 Openbare orde en veiligheid	9,0	9,3	8,4	8,5	8,6	8,7
Totaal	**26,2**	**27,0**	**27,4**	**27,5**	**27,6**	**27,9**
Saldo van lasten en baten	**24,8 N**	**25,8 N**	**27,0 N**	**27,1 N**	**27,1 N**	**27,4 N**

V=voordeel; N=nadeel

Financieel overzicht ambities

bedragen * € 1 miljoen	2025	2026	2027	2028
Lasten				
3. We zijn een veilige en weerbare stad voor iedereen waar we overlast en criminaliteit voorkomen en tegengaan	0,8	0,8	0,8	0,8
4. We zijn een veilige en zorgzame stad voor iedereen waarin we (ernstige) overlast, crimineel en gevaarzettend gedrag van personen of groepen, waarbij sprake is van (multi)problematiek, tegengaan en voorkomen	0,3	0,3	0,3	0,3
5. We zijn een stad waarin de openbare orde en fysieke veiligheid zijn geborgd. Veiligheidsmaatregelen zijn altijd redelijk, billijk en evenwichtig	26,3	26,4	26,5	26,8
Totaal Lasten	**27,4**	**27,5**	**27,6**	**27,9**
Baten				
4. We zijn een veilige en zorgzame stad voor iedereen waarin we (ernstige) overlast, crimineel en gevaarzettend gedrag van personen of groepen, waarbij sprake is van (multi)problematiek, tegengaan en voorkomen	0,0	0,0	0,0	0,0
5. We zijn een stad waarin de openbare orde en fysieke veiligheid zijn geborgd. Veiligheidsmaatregelen zijn altijd redelijk, billijk en evenwichtig	0,4	0,4	0,4	0,4
Totaal Baten	**0,4**	**0,4**	**0,4**	**0,4**
Totaal Veiligheid	**27,0 n**	**27,1 n**	**27,1 n**	**27,4 n**

v= voordeel; n nadeel

Veranderingen in de begroting

Bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Bijdrage VRGZ	-542	-542	-542	-729
Knelpunt 2 fte vergunningverleners	-151	-151	-151	-151
Verhoging legeskosten en deel evenementen vergunningsvrij	151	151	151	151
Taakmutaties				
Veilige steden (DU)	-30	-30		
Totaal	**-572**	**-572**	**-542**	**-729**

Opmerking: min-bedragen betekenen verhoging van het budget (financieel nadeel); plus-bedragen betekenen verlaging van het budget (financieel voordeel).

Toelichting

Bijdrage VRGZ

Door een hogere deelnemersbijdrage aan de VRGZ passen wij de begroting hierop aan.

Knelpunt 2 fte vergunningverleners, verhoging legeskosten en deel evenementen vergunningsvrij

Vergunningverlening bij horeca- en evenementen: afgelopen jaar zijn programmagelden aangewend om twee extra fte vergunningverleners te kunnen inzetten. In verband met toename van de evenementen en de complexiteit bij de behandeling en begeleiding van de aanvraag is echter structureel inzet nodig om de vergunningen voor evenementen tijdig en conform het gewenste dienstverleningsniveau te kunnen verlenen.

Om dit knelpunt (deels) op te lossen zouden voor een aantal categorieën horeca- en evenementenvergunningen de leges kunnen worden verhoogd. Legeskosten zijn op dit moment niet kostendekkend. Algemeen uitgangspunt is dat de leges wel kostendekkend zijn. Uitgewerkt gaat worden welke legeskosten kunnen worden verhoogd. Daarnaast kan als maatregel worden getroffen een deel van de vergunningen, het betreft dan de A-evenementen, vergunningsvrij te maken. Onzeker is nog of met deze maatregelen het volledige knelpunt kan worden opgelost. Dit zal nadere analyse moeten uitwijzen.

Veilige steden

De twintig gemeenten die participeren in het programma Veilige Steden van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) ontvangen voor de periode 2023-2026 jaarlijks een bedrag van in totaal € 315.000. Het programma heeft als doel de sociale veiligheid van vrouwen in de publieke ruimte te vergroten. De mutatie in deze circulaire is meerjarig (2024 – 2026) € 30.000.

Investeringen per doel en ambitie

Voor een verdere toelichting op de investeringen verwijzen we naar de paragraaf Investeringen.

Ambitie	Doel	Investering
We zijn een stad waarin de openbare orde en fysieke veiligheid zijn geborgd. Veiligheidsmaatregelen zijn altijd redelijk, billijk en evenwichtig.	We bevorderen en bewaren de openbare orde.	Vervanging Toezichtcamera's

Ombuigingsopties

bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Bestuurlijk herprioriteren binnen IVP				
Ondermijning	671	671	671	671
Veilige wijken	635	635	635	635
Digitale criminaliteit	48	48	48	48
Zorg en Veiligheid	1.720	1.720	1.720	1.720
Jonge aanwas in de criminaliteit	611	611	611	611
Straatintimidatie	18	18	18	18
Openbare Orde	180	180	180	180
Taakveld Crisisbeheersing en Brandweer	ntb	ntb	ntb	ntb
Totaal	**3.883**	**3.883**	**3.883**	**3.883**

Toelichting
Het grootste deel van de begroting van programma Veiligheid is voor de bijdrage aan de VRGZ (taakveld crisisbeheersing en brandweer). Het overige wordt ingezet om de ambities op de 11 thema's van het IPV te realiseren (taakveld openbare orde en veiligheid). Het grootste deel hiervan betreft personele kosten.

Indien besparingen in het programma Veiligheid zouden moeten worden gevonden, dan zouden er op thema's van het IVP keuzes kunnen worden gemaakt waarmee uitvoeringskosten en programmagelden kunnen worden bespaard. Hieronder staan per thema van het IVP kort weergegeven mogelijke maatregelen met de potentiële gevolgen. Op deze thema's kan een integrale afweging worden gemaakt. Benadrukt wordt dat het hier overwegend gaat over ingrepen in personele kosten. De meeste voorstellen leveren daarom geen directe besparingen op. Indien op de thema's binnen het IVP keuzes moeten worden gemaakt, zal een nadere uitwerking nodig zijn van de precieze besparingen die dit oplevert. De opties die in de tabel zijn weergegeven zijn een grove raming van de besparingsmogelijkheden. Bij de berekening in de tabel is uitgegaan van een gemiddelde fte prijs van 94.000.

Taakveld Openbare orde en veiligheid
Ondermijning
Op het thema ondermijning kunnen keuzes gemaakt worden ten aanzien van de reguliere/signaal aanpak van ondermijning, het Intergemeentelijk projectbureau (IGP) en de inzet van Bibob. Gevolgen van keuzes op dit thema zijn dat de georganiseerde criminaliteit en daarmee de onveiligheid in de stad kunnen toenemen, publiek geld kan worden misbruikt en het vertrouwen in de overheid wordt ondermijnd.

Veilige wijken
Binnen de veilige wijken kan worden besloten te stoppen met de regisseurs Veiligheid. Verwacht wordt dat hierdoor overlast, criminaliteit en maatschappelijke onrust zullen toenemen of minder vroeg kunnen worden gesignaleerd en aangepakt. We verliezen dan ook de regie op samenwerking met (interne en externe) veiligheidspartners en de verbinding met de stad. De afstand tussen gemeente en de stad (bewoners, ondernemers, partners) zal hierdoor toenemen.

Digitale criminaliteit
De beschikbare middelen voor de aanpak van digitale criminaliteit zijn beperkt. Als we hiermee helemaal stoppen doen we niets meer aan bewustwording en bieden van handelingsperspectief voor onze doelgroepen jongeren, ouderen en MKB. De afgelopen jaren (lange termijn trend) is de digitale criminaliteit fors toegenomen. De verwachting is dat dit komende jaren nog verder zal groeien. We doen daar dan niets aan.

Zorg & Veiligheid
Hier valt het beheersmatig faciliteren van het Zorg en Veiligheidshuis (ZVHH) onder voor het Rijk van Nijmegen, de regieteams multiprobleemhuishoudens, aanpak jongerenoverlast, verwarde personen, dak-en thuislozen, nazorg ex-gedetineerden, uitvoering geven aan de doorbraakaanpak en beleid zorg en veiligheid. Een deel hiervan betreft wettelijke taken en deels regionale samenwerking. Voor het overige kunnen keuzes worden gemaakt in het korten of anders inzetten van de personele inzet. Gevolg is dat er geen persoonsgerichte aanpak meer is, waardoor er meer overlast, onrust en criminaliteit in de stad zal zijn. Risico is ook dat mensen verder afglijden waardoor uiteindelijk meer kosten worden gemaakt voor zorg. Bovendien staan de regionale en lokale samenwerking staat op het spel.

Jonge aanwas in de criminaliteit
Er kunnen keuzes gemaakt worden ten aanzien van de inzet van de jeugdcoaches. Indien we stoppen met de jeugdcoaches bereiken we jongeren afkomstig uit de straatcultuur niet, lukt het minder goed om risicosignalen mbt overlast en criminaliteit tijdig op te vangen en kunnen we jongeren minder perspectief bieden richting school en werk waardoor ze juist eerder afglijden.

Straatintimidatie
Er kan keuze gemaakt worden op de preventieve taak. De onveiligheid op straat neemt hierdoor mogelijk toe.

Polarisatie en maatschappelijke onrust
Dit betreft een belangrijk maatschappelijk thema. Indien we dit thema schrappen dan weten we nog minder wat er speelt in de maatschappij, lukt het minder goed om informatie snel te duiden en in de kiem te smoren.

Openbare orde
Groot deel van de taken binnen Openbare Orde betreffen wettelijke taken. Op onderdelen kunnen keuzes gemaakt worden. Bijvoorbeeld de inzet van cameratoezicht. Dit betreft echter een gemeenschappelijke regeling (RTC), wat gevolgen heeft voor de samenwerking in de regio. Daarnaast zou bespaard kunnen worden op de huur van het pand van de tippelzone indien deze zou worden beëindigd. Er is dan geen locatie meer voor sekswerk.

Taakveld crisisbeheersing en brandweer
Er kan voor worden gekozen te besparen op de VRGZ. Dit betreft echter een gemeenschappelijke regeling.

Kanttekening bij afweging
Algemene denkrichting zou kunnen zijn dat keuzes gemaakt worden op enkele thema's binnen het IVP en daarbij in veel mindere mate te richten op preventie van overlast en criminaliteit. Gevolg hiervan is dat de problemen uit de hand lopen en de overlast en onveiligheid zowel achter de voordeur als op straat toenemen. Op de thema's waar het meeste geld kan worden bespaard (waarbij het gaat om de core business van veiligheid: ondermijning, veilige wijken, zorg en veiligheid, jonge aanwas, openbare orde) wordt dus in de kern van veiligheid gesneden. Verwacht wordt dat besparen op alle thema's (zgn. kaasschaafmethode) het hele niveau van veiligheid onder de basis brengt en bovendien de werkdruk dusdanig vergroot dat hier duidelijk merkbare problemen gaan ontstaan in de stad.

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Basisset (BBV)										
Aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	8,1	7,2	7,1	6,3	6,3	5,5	5,7	5,2	6,5	5,8
Gemiddelde benchmark	8,1	7,5	7,3	6,9	6,8	6,6	6,1	5,6	6,1	5,6
Aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners	5,0	4,0	3,9	3,2	2,5	2,8	1,9	1,5	1,9	1,6
Gemiddelde benchmark	5,8	4,8	3,9	3,1	2,8	2,6	2,0	1,4	1,6	1,6
Aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	5,3	4,2	4,1	3,7	3,8	3,6	3,4	2,7	3,3	3,9
Gemiddelde benchmark	4,5	4,1	3,8	3,7	4,0	4,0	3,4	2,7	3,7	4,3
Aantal vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) per 1.000 inwoners	8,8	8,0	8,1	7,0	6,3	6,7	6,9	7,5	7,6	7,5
Gemiddelde benchmark	9,7	9,1	8,7	7,7	7,1	8,1	8,1	7,9	8,1	7,9
Aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar	15	12	11	10	8	10	9	9	7	10
Gemiddelde benchmark	18	17	18	17	15	17	16	12	11	12
Gevraagd door raad										
Aantal casussen regieteams						384	401	361		411
Aantal Nijmeegse casussen veiligheidshuis		140	158	173	187	280	257	323	309	211
Aantal casussen doorbraakaanpak							77	89	128	162
Aantal meldingen ondermijning									133	168
Aantal overlasthotspots aan het einde van het jaar									26	24

Toelichting

- *Gemiddelde benchmark*
  Het gemiddelde voor de steden Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Tilburg.
- *Aantal geweldsmisdrijven, diefstallen uit woningen, winkeldiefstallen, vernielingen en beschadigingen (per 1.000 inwoners)*
  Het gaat bij de opgenomen aantallen misdrijven en incidenten om door de politie geregistreerde gevallen.
- *Aantal casussen regieteams*
  Het gaat om de casussen die in het betreffende jaar opgestart zijn plus de casussen die in eerdere jaren opgestart zijn en nog lopen. Er is gewerkt aan een verbetering van de registratie van de casussen regieteams. Daarom is er geen cijfer voor 2022 beschikbaar, maar wel weer voor 2023.
- *Aantal Nijmeegse casussen veiligheidshuis*
  Het gaat om de Nijmeegse casussen die in het betreffende jaar opgestart zijn plus de casussen die in eerdere jaren opgestart zijn en nog in het betreffende jaar liepen. Het gaat om de casussen Top X aanpak, Top X plus aanpak, Jeugdbeschermingstafel en Top15&15 aanpak. De daling van het aantal casussen na 2021 heeft te maken met een verzwaring van de casuïstiek. Er worden scherpere keuzes gemaakt in welke casussen op de tafels van het Zorg- en Veiligheidshuis belanden. Verder heeft het lagere aantal in 2023 een administratieve oorzaak. In de periode januari-april 2023 is een aantal casussen afgesloten. Deze casussen zijn niet meegenomen naar het nieuwe registratiesysteem, dat vanaf mei 2023 gebruikt wordt, en zijn niet opgenomen in het genoemde aantal van 221 casussen.
- *Aantal casussen doorbraakaanpak*
  Opgenomen is het aantal aangemelde casussen. Omdat het gaat om een kortdurende aanpak staat het aantal aanmeldingen min of meer gelijk aan actieve casussen in een jaar.
- *Aantal meldingen ondermijning*
  Ondermijnende criminaliteit is een vorm van zware, georganiseerde criminaliteit. Criminelen maken voor hun illegale activiteiten gebruik van legale bedrijven en dienstverleners. Zo raken onder- en bovenwereld met elkaar vermengd. Concrete voorbeelden van ondermijnende criminaliteit zijn de georganiseerd hennepteelt, mensenhandel en -smokkel, misbruik en fraude binnen de vastgoedsector en witwassen. Meldingen van ondermijning zijn afkomstig van Meld Misdaad Anoniem en het interne Meldpunt Ondermijning. Deze meldingen gaan niet alleen over ondermijnende criminaliteit, maar ook over de zichtbare uitingsvormen hiervan, zoals het dealen van drugs.
- *Aantal overlasthotspots aan het einde van het jaar*
  In 2023 zijn er 8 overlasthotspots bijgekomen en 11 afgeschaald. Eind 2023 waren er 24 overlasthotspots. Een locatie is een overlasthotspot als omwonenden dan wel bezoekers gedurende een langere periode (> 4 weken) een hoge mate van overlast ervaren ten opzichte van andere locaties en/of de voorgaande periode. Het gaat dan met name om (een stapeling van) overlast door personen, zoals overlast door dealen, jeugdoverlast en overlast door personen met verward gedrag. Door deze vormen van overlast kan een gevoel van onveiligheid ontstaan. Andere vormen van overlast, zoals overlast van fietsen, afval en andere vormen van verloedering zijn vaak complementair. Gezamenlijk zorgen deze vormen van overlast voor een vermindering van ervaren leefbaarheid. De ervaren overlast kan resulteren in meldingen over een locatie (bij gemeente of politie), maar signalen van overlast kunnen ook via andere kanalen terecht komen bij de gemeente. Daarom wordt de afweging óf iets een overlasthotspot is bepaald door professionals uit de buurt (in het Veiliger Wijkteam). Hierin wordt harde en zachte informatie meegewogen. Ter aanvulling: er zijn ook overlastplekken die meer incidenteel van aard zijn (<4 weken). Door preventief in te zetten op deze incidentele plekken kan in veel gevallen worden voorkomen dat iets een overlasthotspot wordt.

Klik hier voor meer onderzoeksuitkomsten/statistieken over veiligheid:
https://swm2024-nijmegen.pcportal.nl/p58580/kerncijfers

Economie en toerisme

Doelenboom

Ambitie	**We dragen bij aan het creëren en behouden van meer en passende banen en zijn als stad aantrekkelijk voor werkgevers en werknemers**
Toelichting	Met het uitvoeren van onze actiegerichte economische visie willen we een impuls geven aan de lokale economie en als stad aantrekkelijk zijn voor werkgevers en werknemers. We stellen hiervoor extra middelen beschikbaar. We zetten in op meer en passende werkgelegenheid op alle niveaus door de start en groei van bedrijven te stimuleren, nieuwe bedrijven aan te trekken en door ondernemers te ondersteunen in hun zoektocht naar personeel. We kunnen dit uiteraard niet alleen en werken daarom intensief samen met ondernemers.
Doel	**We stimuleren de start en groei van bedrijven in een sterk economisch ecosysteem, met name in de kansrijke Nijmeegse sectoren.**
Toelichting	Ook in 2024 blijven we intensief in gesprek met de stad, op zoek naar nieuwe kansen om de lokale economie te versterken en de werkgelegenheid op peil te houden. Op basis van de aanpak uit de economische visie kunnen we flexibel meebewegen met de behoeften van ondernemers. Voor startende bedrijven is StartUp Nijmegen al een succesvol concept. Voor bedrijven die hun product of dienst snel opschalen en daardoor snel groeien hebben we een scale up programma ontwikkeld waar maatwerk ten aanzien van opgaven rondom ruimte, talent, financiering en professionalisering centraal staat. Zodat het voor groeiende bedrijven aantrekkelijk is om in Nijmegen gevestigd te blijven. We leggen hierbij de nadruk met name op structuurbepalende bedrijven en het MKB in de kansrijke sectoren voor Nijmegen: health & high tech, logistiek, zakelijke dienstverlening en ICT. Ook zien we veel kansen in de toeristische sector. Deze kansen willen we benutten.
Criteria	• Met de activiteit geven we uitvoering aan de economische visie. • De activiteit richt zich op één van de kansrijke sectoren, zoals deze zijn vastgesteld in de economische visie. • De activiteit levert een bijdrage aan het versterken van het economisch ecosysteem.
Activiteiten	• We voeren samen met ondernemers een programma uit voor 2023 om de lokale economie een impuls te geven. • We blijven inzetten op het organiseren van 'toevallige ontmoetingen' tijdens twee gerichte netwerk- en inspiratiebijeenkomsten per jaar. • Met onze subsidie aan de stichting RvN@ dragen we bij aan het versterken van het economisch ecosysteem voor het MKB in stad en regio. • Met onze bijdrage aan Logistics Valley regio Nijmegen zorgen we voor versterking van de logistieke sector. Dit doen we samen met het bedrijfsleven en het onderwijs. • We nemen actief deel aan de stuurgroep Port of Nijmegen en investeren in een economisch sterke en toekomstbestendige haven. • We geven in regionaal verband uitvoering aan de activiteiten uit de Regionale Agenda Arnhem – Nijmegen op de speerpunten Internationale clusters, human capital, duurzame logistiek, versterking werklocaties en Ondernemerschap MKB, bruisende binnenstad en toerisme. • Met subsidie aan Start Up Nijmegen ondersteunen we scholieren, studenten, starters en ondernemers bij hun eerste stappen in het oprichten van een bedrijf. • We ontwikkelen een Scale Up-programma voor groeiende bedrijven in de verschillende kansrijke sectoren.

Doel	We versterken de bedrijvigheid en innovatiekracht van de clusters health & high tech.

Toelichting

De clusters health en high tech zijn belangrijke dragers van de economie in de stad en regio. We blijven daarom inzetten op de ontwikkeling van beide clusters. Hiermee geven we uitvoering aan de economische visie en het actieplan 'Health en Hightech'. Er zijn verschillende organisaties en samenwerkingsverbanden actief om de beide clusters te ondersteunen. Als lid van The Economic Board zetten we in op economische groei en de profilering van de regionale sterkten. En vanuit het samenwerkingsverband Briskr stimuleren we ondernemerschap en werken we aan het aantrekken van bedrijven. De ontwikkeling van het Chip Integration Technology Center (CITC) ondersteunen we samen met de provincie Gelderland en andere partners. Tenslotte is het van groot belang dat we blijven investeren in de kwaliteit en ruimte voor economische groei. Door uitvoering te geven aan de Ontwikkelvisie Winkelsteeg en de gebiedsvisie Heijendaal (in ontwikkeling) bieden we ruimte aan nieuwe bedrijvigheid in health & high tech. Daarnaast hebben we als gemeente een verbindende en aanjagende rol als het gaat om de verbinding tussen de campussen met elkaar en de stad onder de noemer 'campus Nijmegen'. Dit doen we samen met de kennisinstellingen, de campusorganisaties en regionale partners als OostNL en de provincie Gelderland zodat het juiste bedrijf op de juiste plek kan landen, de health en hightech 'community' verder wordt versterkt en de Nijmeegse campussen (inter)nationaal op de kaart te zetten.

Criteria

- De activiteit levert een bijdrage aan het realiseren van de doelen en programmalijnen van het plan van aanpak 'Versterken economische kracht health & high tech'.
- De activiteit sluit aan op de actielijnen excelleren en innoveren van de economische visie.
- De activiteit levert een bijdrage aan de onderscheidende kracht van onze speerpunten. binnen de clusters health & high tech: Drug Discovery & Development, Healthy Brain, Digital Health, RF Technology en Chip Integration.

Activiteiten

- We versterken onze speerpunten en zorgen voor een scherpere positionering door samen met onze partners actieplannen te ontwikkelen en uit te voeren.
- We zijn lid van The Economic Board (TEB) en dragen bestuurlijk en ambtelijk bij aan het ontwikkelen en uitvoeren van de agenda van TEB.
- We werken samen met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen om de doelstellingen op het gebied van health en high tech aan te laten sluiten bij de regionale economische ambities.
- We stimuleren ondernemerschap en dragen bij aan het aantrekken van bedrijven door financieel en inzet van FTE's bij te dragen aan Briskr.
- We investeren met partners in de kwaliteit en groei van onze campussen als cruciale plek voor bedrijvigheid en innovatie binnen de clusters health en high tech. Dit doen we onder andere door door een Gebiedsvisie voor Campus Heijendaal op te stellen en uitvoering te geven aan de Ontwikkelvisie Winkelsteeg.
- We stimuleren open innovatie door financieel bij te dragen aan het Chip Integration Technology Center (CITC).
- We dragen bij aan projecten die als doel hebben te zorgen voor een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt binnen de sectoren health en hightech.

Doel	We dragen bij aan de kwalitatieve match tussen de Nijmeegse beroepsbevolking en banen

Toelichting	Een economisch veerkrachtige stad vraagt om een goede aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt op alle niveaus. In alle sectoren zien we dat de vraag naar personeel op dit moment ongekend hoog is. We willen ondernemers helpen in hun zoektocht naar personeel. De ondernemersvraag staat hierbij centraal. Tegelijkertijd zien we dat er nog veel mensen zijn die (meer) willen werken, maar die om verschillende redenen hun plek op de arbeidsmarkt nog niet hebben gevonden. Vanwege de diversiteit van deze doelgroepen, is er niet één oplossing om deze mismatch op de arbeidsmarkt te verkleinen. We blijven daarom steeds nieuwe initiatieven uitproberen om meer beweging op de arbeidsmarkt te krijgen. We werken hierbij intensief samen met ondernemers en organisaties in stad en regio, zoals Werkbedrijf, UWV, universiteit, HAN en ROC. We zien dat een kruisbestuiving tussen de verschillende domeinen hierbij van belang is en willen dit bevorderen door onze bijdrage aan onder andere de Regionale Tafel Arbeidsmarkt en het Regionaal Mobiliteitsteam. De geleerde lessen uit de recent afgeronde pilot Honk1 implementeren we samen met het programma Werk en Inkomen in de verdere ontwikkeling van het Regionaal Werkcentrum. Daarnaast investeren we nu € 450.000 in VIA-T. hét centrum voor vakmanschap en innovatie, als de transitieversneller naar circulair en biobased bouwen. Het resterende bedrag van ruim 5 ton blijft gereserveerd voor deze transitieversneller en wordt toegekend afhankelijk van de marktontwikkelingen. Hier werken ondernemers en onderwijs samen op het gebied van circulariteit en duurzaamheid in de bouw-, installatie en elektrotechniek. Op regionaal niveau werken we tenslotte aan het uitwerken van een concrete human capital agenda. En dit gaan we ook op stadsniveau doen waardoor nog meer concrete inzet geleverd wordt om de economie in de stad en de regio te versterken.
Criteria	• De activiteit sluit aan op de actielijn Human Capital van de economische visie. • De activiteit geeft uitwerking aan de Regionale Agenda van de Groene Metropoolregio.
Activiteiten	• We ondersteunen de initiatiefnemers van Via-T in het ontwikkelen van hét kenniscentrum voor circulaire en duurzame bouw en techniek. • We verkennen en ondersteunen nieuwe initiatieven als deze kansrijk zijn om beweging te krijgen op de arbeidsmarkt. • We dragen bij aan programma's om de positie van techniek en ICT in het onderwijs te bevorderen. • We starten met het opzetten van een traineeprogramma en het verbeteren van de huisvesting voor expats. • We dragen bij de samenwerking met Werkbedrijf, UWV, universiteit, HAN en ROC en proberen zo een kruisbestuiving te realiseren tussen de verschillende domeinen. • We gaan het gesprek aan om majeure (ruimtelijke) projecten, die onze stad gaat uitvoeren, te versterken op Human Capital.

Doel	**We ondersteunen ondernemers en bedrijven, waarbij we kansen benutten om ondernemerschap en innovatie te stimuleren**
Toelichting	Om de lokale economie te stimuleren blijven we uiteraard inzetten op het stimuleren van ondernemerschap en innovatie. We kunnen deze ambities niet realiseren zonder intensieve samenwerking met ondernemers en organisaties in stad en regio. Samen met de accountmanagers investeren we in het relatiemanagement. Het OndernemersPunt zorgt voor laagdrempelige dienstverlening aan ondernemers in de stad. Zo blijven we aantrekkelijk voor werkgevers en werknemers.
Criteria	• De activiteit sluit aan bij de actielijn ondernemerschap uit de economische visie.

Activiteiten

- We bezoeken actief bedrijven en investeren in het relatiemanagement.
- We verzorgen de dienstverlening via het OndernemersPunt.
- We ondersteunen Start Up Nijmegen als stichting en bij diverse projecten, zoals het buddynetwerk en 'Word je eigen baas'
- We ondersteunen projecten van ondernemers die bijdragen aan het versterken van ondernemerschap en innovatie.
- We ondersteunen bedrijven die het hardste groeien bij hun toekomstperspectieven.
- We onderzoeken de mogelijkheden om het aanvragen van vergunningen door bedrijven te vergemakkelijken.
- Voor de stad zijn de bedrijven belangrijk, maar dit geldt ook voor de kennisinstellingen. We investeren in een duurzame relatie met deze instellingen.
- We stimuleren ondernemerschap, vooral projecten die door ondernemers zelf zijn aan gedragen, en kijken daarbij met nadruk ook naar sociaal ondernemerschap en projecten in de creatieve sector.
- We zetten ondernemers aan meer duurzaam te ondernemen en mogelijkheden voor circulair ondernemen te benutten.
- We beheren onroerend goed dat bijdraagt aan de doelen van dit programma (vaste standplaatsen/kiosken).

Doel	**We zorgen voor goede en duurzame werklocaties**

Toelichting

Een aantrekkelijk en toekomstbestendig vestigingsklimaat en een professioneel werklocatiemanagement zijn cruciale randvoorwaarden voor een sterke economie. Nijmegen heeft een divers palet aan werklocaties: traditionele werklocaties zoals bedrijventerreinen, kantoorlocaties en winkelgebieden, maar ook een haven met watergebonden kavels en moderne vestigingsmilieus zoals campussen, creatieve broedplaatsen, bedrijfsverzamelgebouwen en gemengde woon-werkmilieus. Om Nijmegen aantrekkelijk te houden voor bedrijven investeren we in een kwalitatief en kwantitatief goed aanbod van werklocaties. Tegelijkertijd zien we de noodzaak om meer woningen te realiseren in de stad, bijvoorbeeld in het gebied Winkelsteeg. We zoeken daarbij steeds naar een goede balans tussen wonen en bedrijvigheid.

Criteria

- De activiteit sluit aan op de actielijn Ecosystemen uit de economische visie.
- De activiteit past binnen de kaders van de Omgevingsvisie.
- Aanvragen die worden gehonoreerd vanuit het ondernemersfonds, voldoen aan de uitvoeringsregels.
- De activiteit sluit aan op de actielijn Circulair uit de economische visie.
- De activiteit is aanvullend op de uitvoeringsagenda duurzaamheid.

Activiteiten

- Het Ondernemersfonds voorziet in de financiering van het werklocatiemanagement. We ondersteunen initiatieven om het werklocatiemanagement te professionaliseren.
- We monitoren de aantrekkelijkheid van ons vestigingsklimaat en benutten kansen om de werklocaties te verbeteren.
- We laten een scan maken van het huidige aanbod aan kantoorruimte en geven op basis hiervan invulling aan een toekomstig kantoorprogramma
- We versterken de economische positie door te investeren in de toegankelijkheid van de haven.
- We dragen bij aan de uitwerking van de gebieds- en ontwikkelvisies in bestemmingsplannen van onder andere Winkelsteeg, Engieterrein, Stationsomgeving en

De Grift. Ook geven we Winkelcentrum Dukenburg een impuls. We zorgen daarbij voor een goede en duurzame inbedding van de economische functies.
- We stemmen in regionaal verband, vraag en aanbod van werklocaties op elkaar af.
- We investeren € 3,8 miljoen in een duurzaam bedrijvenpark De Grift/Rietgraaf met een aantrekkelijke groene ruimte. Zo zorgen we voor een aantrekkelijke vestigingslocatie voor grote logistieke dienstverleners die passen bij ons lokale en regionale DNA. Daarnaast biedt de Grift ruimte voor vestiging/uitbreiding van lokale bedrijven.
- Op basis van de in 2021 uitgevoerde quickscans verduurzaming bedrijventerreinen kunnen we ondernemers handvatten bieden bij het verduurzamen van de bedrijventerreinen TPN-West, Winkelsteeg, de Grift en Bijsterhuizen.
- We ondersteunen duurzame en circulaire projecten en initiatieven van bedrijven en instellingen.

Doel	**We investeren in onze aantrekkelijke en gastvrije binnenstad**

Toelichting

De binnenstad levert een belangrijke bijdrage aan onze lokale economie en werkgelegenheid en is ons visitekaartje voor bezoekers en voor het bedrijfsleven. Nijmegen heeft een sterk en divers aanbod aan winkels, horeca en cultuur en dit willen we graag zo houden. We willen dat de binnenstad het kloppend hart van de stad blijft en hebben daarom samen met inwoners, ondernemers en andere partners een actieplan voor de binnenstad opgesteld. De activiteiten uit dit actieplan 'Hartje Nijmegen' maken de binnenstad aantrekkelijker en versterken de economie. Daarom zetten we dit actieplan voort. Daarnaast gaan we € 15 miljoen extra investeren in de binnenstad. Met als uitdaging om de binnenstad te vergroenen en om zowel de levendigheid als de leefbaarheid te versterken. Dat doen we door diverse locaties beter in te richten en groener, veiliger en toegankelijker te maken. Ten slotte is onze ambitie om de binnenstad in de toekomst autoluw te maken.

Criteria

- De activiteit past binnen de actielijnen van de nieuwe Koers voor de Binnenstad.
- De activiteit past binnen de kaders van de Omgevingsvisie.
- De activiteit sluit aan bij de toekomstvisie voor de Nijmeegse warenmarkt.
- Met de activiteit geven we uitvoering aan de (transformatie)aanpak van de Binnenstad.

Activiteiten

- We bereiden grote ingrepen in de openbare ruimte voor, zoals de herinrichting van de Burchtstraat-Augustijnenstraat-Plein 1944, het Joris Ivensplein, het Vlaams Kwartier en de ringstraten. Vergroening, klimaatadaptatie en kwaliteitsverbetering staan hierbij voorop. We gaan dit gefaseerd doen en beginnen met de Burchtstraat.
- We hebben een agenda voor de Binnenstad opgesteld, die de koers beschrijft voor de langere termijn en voeren een breed palet aan acties uit op het gebied van ondernemerschap, groen, bereikbaarheid, levendigheid en een schone en prettige binnenstad. Deze Koers voor de Binnenstad loopt tot 2035.
- Een groene binnenstad draagt bij aan leefbare binnenstad. We willen de binnenstad aanzienlijk vergroenen en doen dit zelf (met gemeentelijk groen en bomen) én met bewoners en ondernemers via een stimuleringsprogramma.
- We steunen het Huis voor de Binnenstad om tot een nog betere samenwerking te komen met ondernemers, vastgoedeigenaren en anderen in de binnenstad.
- We innen reclamebelasting ten gunste van het binnenstadsfonds.
- Waar nodig pakken we leegstand aan. Gebieden waar grote leegstand ontstaat transformeren we naar andere functies. We geven initiatieven in leegstaande panden een kans.

- Voor een schone en prettige binnenstad is een prettig verblijfsklimaat een belangrijke vereiste. Dit vraagt om kleine ingrepen als bankjes, toiletten en verlichting.
- We brengen het vastgoedeigendom in de binnenstad in kaart. We kijken naar belemmeringen en kansen, ook van het huidige bestemmingsplan. Tegelijkertijd gaan we voorzichtig om met het toevoegen van nieuwe winkelmeters. We zetten in op betere samenwerking met vastgoedpartijen.
- Voor bezoekers is het belangrijk om snel op de plek van bestemming te komen. Dit vraagt om een “logische binnenstad”. We investeren in duidelijke bewegwijzering en routes en verbeteren deze, daar waar dat nodig is. We investeren in goede fietsstallingsmogelijkheden op straat en zorgen voor goede handhaving. We stellen de bewaakte fietsenstallingen ruimer open en voeren publieksacties uit om mensen hier beter op te wijzen.
- We starten de voorbereidingen om de binnenstad in de toekomst autoluw te maken, waarbij we onder andere op zoek gaan naar mogelijkheden voor minder parkeervoorzieningen, voor goede transferia met een overstap naar frequent OV. Ook bekijken we de mogelijkheden voor het inzetten van zogenaamde hop on-hop off busjes.

Ambitie	**We dragen de stad met trots uit en hebben een krachtig (inter)nationaal profiel**

Toelichting

We zetten met ambitie de lijn Van de Uitvoeringsagenda Citymarketing 2030 voort op onderdelen die succesvol bleken, grijpen kansen en tillen de citymarketing op een hoger niveau. We zetten in op strategische samenwerkingen met impact zowel op lokaal, regionaal als landelijk niveau en we bouwen voort op uitvoeringsprojecten die elders zijn belegd. Met het overkoepelende thema Old city, Young vibe verbinden we het speerpunt oudste stad met het jonge, vernieuwende en bruisende karakter van Nijmegen. We focussen daarbij op het aantrekken van internationale bezoekers, actieve 55-plussers en de doelgroep twintigers en dertigers. Daarnaast zetten we in op het aantrekken van bedrijven en talenten door gericht in te zetten op de promotie van de speerpunten binnen het economische cluster Health en High tech. Ten slotte zetten we in op het versterken van ons evenementenklimaat, waarbij we evenementen die bijdragen aan het profiel van onze stad gericht stimuleren.

Doel	**We profileren de unieke kracht van health & high tech**

Toelichting

Met de activiteiten uit de economische visie en de uitvoeringsagenda citymarketing willen we de unieke kracht van de clusters health en high tech nationaal en internationaal profileren. Beide clusters zijn belangrijke dragers van de Nijmeegse economie.

Criteria

- De activiteit levert een bijdrage aan het realiseren van de doelen en programmalijnen van het plan van aanpak ‘Versterken economische kracht health & high tech’.
- De activiteit sluit aan op de actielijn excelleren van de economische visie.
- De activiteit sluit aan bij de Uitvoeringsagenda Citymarketing 2030.

Activiteiten

- Met de Newsroom Health & High Tech zorgen we samen met de partners in de stad dat onze clusters health en high tech meer in het nieuws komen.
- We ondersteunen evenementen die bijdragen aan de profilering van de clusters, zoals het Parkinson op Maat event, het Health Valley event en de RF-conferentie.
- We vergroten de zichtbaarheid van Nijmegen als health & high tech stad voor bewoners en bezoekers aan de (binnen)stad. Fysiek doen we dit bijvoorbeeld via de POP HUB store: een tijdelijke winkel waar startende ondernemers en namen uit het gevestigde bedrijfsleven hun lokaal ontwikkelde innovaties onder de aandacht kunnen brengen bij een breed

publiek. Online doen we dit via een health & high tech spoor op IntoNijmegen.com. Gezocht wordt naar de verbinding met bedrijvigheid en kennisinstellingen en ook fieldlabs meer in verbinding brengen hiermee.

Doel	**We profileren Nijmegen als oudste stad van Nederland met een jong en bruisend karakter**

Toelichting

Afgelopen jaren hebben we de basis van citymarketing met Old City, Young Vibe gelegd. Het is van belang dat we dit vasthouden en hierop voortbouwen. Naast de nodige campagnes, richten we ons minder op de uitvoering, maar borduren voort op uitvoeringsprojecten die elders zijn belegd zoals bijvoorbeeld in de Agenda Vrijetijdseconomie en richten ons op strategische samenwerkingen die bijdragen aan een sterkere profilering, lokaal, regionaal, nationaal en internationaal. Zo dragen we bij aan de profilering van Nijmegen als Oudste & Bruisende stad en Health & High Tech stad. Hiermee behouden en trekken we niet alleen talent en bedrijven maar leggen voor deze doelgroepen ook de koppeling met het aantrekkelijke vestigingsklimaat. Het aantrekkelijke vestigingsklimaat promoten we met het speerpunt Oudste & Bruisende stad. Daarnaast bouwen we verder aan de bekendheid en zichtbaarheid van het overkoepelende merk Old City, Young Vibe.

Criteria

- De activiteit sluit aan bij de Uitvoeringsagenda Citymarketing 2030.
- De activiteit draagt bij aan de realisatie van het toeristisch beleid.
- De activiteit is aanvullend op de promotie van de Binnenstad door het Huis van de Binnenstad.
- De activiteit sluit aan bij de actielijnen uit de Economische Visie

Activiteiten

- We ondersteunen evenementen die bijdragen aan de profilering van Nijmegen als oudste en jonge bruisende stad.
- We werken samen met Arnhem en omliggende gemeenten aan diverse projecten om de vrijetijdseconomie te versterken, onder andere op het gebied van duurzaamheid. We doen dit steeds op drie schaalniveaus: Arnhem-Nijmegen, Rijk van Nijmegen en Nijmegen.
- We zorgen dat Nijmegen als oudste en jonge bruisende stad de nodige publiciteit krijgt.
- We geven via Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen invulling aan regionale toeristische promotie voor het Rijk van Nijmegen. Hierbij zorgen wij ervoor dat deze toeristische promotie aansluit bij de onze Uitvoeringsagenda Citymarketing 2030.
- In de binnenstad realiseren we een nieuwe brandstore, waar de bezoeker uit stad en regio terecht kan voor informatie en inspiratie over het toeristisch aanbod rond het thema Old City, Young Vibe.

Doel	**We versterken ons evenementenklimaat en stimuleren evenementen die bijdragen aan het profiel van onze stad**

Toelichting

We geven uitvoering aan de kadernota Eventfull en het locatiegebonden evenementenbeleid. Zo versterken we ons evenementenklimaat. We ondersteunen organisatoren om hun evenement in Nijmegen te organiseren. We hebben daarbij extra aandacht voor evenementen waar we een convenant mee hebben afgesloten of een subsidierelatie mee hebben. Zij dragen bij aan het profiel van onze stad. We vinden het belangrijk dat de evenementen in de stad steeds duurzamer en toegankelijker worden en ondersteunen evenementenorganisatoren daarbij. Daarnaast zorgen we ervoor dat er voldoende evenementenlocaties in de stad zijn.

Criteria

- Met de activiteiten geven we uitvoering aan de Nota Eventfull en het locatie gebonden evenementenbeleid. Hiermee sturen we op het evenementenaanbod in Nijmegen.
- Een evenement is beeldbepalend als deze bijdraagt aan het profiel van de stad. Daarnaast hebben deze evenementen een vaste plek op onze evenementenkalender en leveren zij een grote bijdrage aan de marketing van de stad: promotionele waarde, publiek(sbereik), netwerkwaarde en economische spin-off.

Activiteiten

- We geven uitvoering aan de convenanten die zijn afgesloten met de organisatoren van de Zevenheuvelenloop, MOJO/EDH, Stichting, de Vierdaagsefeesten en Stichting DE 4DAAGSE.
- We hebben (meerjarige) subsidierelaties met organisatoren van evenementen, te weten Stichting de Vierdaagsefeesten, Stichting DE 4DAAGSE en Grondfest.
- We zijn opdrachtgever voor de kermis en geven hiermee uitvoering aan het nieuwe plan voor de kermis.
- We beheren de evenementen in onze stad via een evenementenkalender. Zo voeren we regie over ons evenementenaanbod volgens de in het evenementenbeleid vastgelegde voorrangscriteria.
- We houden het locatiegebonden evenementenbeleid actueel en gaan op zoek naar nieuwe evenementenlocaties in de openbare ruimte.
- Na het succesvolle circulaire bekerproject tijdens de Vierdaagse gaan we aan de slag met nieuwe manieren om evenementen te verduurzamen.
- Het aanbod in de winterperiode gaan we versterken door de Nijmeegse Winterweken te laten ontwikkelen de komende 3 jaren.

Wat willen we komend jaar bereiken?

Ambitie:
We dragen bij aan het creëren en behouden van meer en passende banen en zijn als stad aantrekkelijk voor werkgevers en werknemers.

Doel: We stimuleren de start en groei van bedrijven in een sterk economisch ecosysteem, met name in de kansrijke Nijmeegse sectoren.

Activiteiten

- We voeren samen met ondernemers het programma in de Economische Visie uit voor 2025 om de lokale economie een impuls te geven.
- We zetten in op het organiseren van 'toevallige ontmoetingen' tijdens drie thematische gerichte netwerk- en inspiratiebijeenkomsten per jaar.
- Daarnaast organiseren we ieder kwartaal “toevallige lunchontmoetingen” om ondernemers te verbinden.
- Met onze subsidie aan de stichting RvN@ dragen we bij aan het versterken van het economisch ecosysteem voor het mkb.
- Met onze actieve bijdrage aan Logistics Valley regio Nijmegen zorgen we voor versterking van de logistieke sector. Dit doen we samen met het bedrijfsleven en het onderwijs.
- We nemen actief deel aan de stuurgroep Port of Nijmegen en investeren in een economisch sterke en toekomstbestendige haven.
- We geven in regionaal verband uitvoering aan de activiteiten van de Regionale Agenda Arnhem – Nijmegen, met de focus op de speerpunten Internationale clusters, human capital, duurzame logistiek, versterking werklocaties en Ondernemerschap mkb, bruisende binnenstad en toerisme.
- Met subsidie aan StartUp Nijmegen ondersteunen we de doorontwikkeling van (startende) ondernemers in het Rijk van Nijmegen. Ontmoeten, groeien en verbinden staan centraal.

- Via ons Scale-Up-programma zorgen we voor maatwerk op de thema's ruimte, talent, financiering en professionalisering voor snelgroeiende bedrijven in de verschillende kansrijke sectoren.
- Met de deelname aan Citydeal impactondernemen en het subsidiëren van Impact024 stimuleren we het ecosysteem voor Impactondernemers.
- We stimuleren jong ondernemerschap door samen met de HAN de ondernemersmarkt te subsidiëren.
- We nemen deel aan (strategische) projecten zoals Stationsgebied, Winkelsteeg, Grift, Energietransitie, Duurzame Stadslogistiek zodat signalen van 'buiten' ook binnen gehoord worden en we de behoeftes uit de markt kunnen koppelen aan kansen.

Doel: We versterken de bedrijvigheid en innovatiekracht van de clusters health & high tech

Activiteiten

- We versterken onze speerpunten met een actieplan en zorgen voor een scherpere positionering door samen met onze partners kansen te signaleren en uit te voeren.
- We zijn lid van The Economic Board (TEB) en dragen bestuurlijk en ambtelijk bij aan het ontwikkelen en uitvoeren van de agenda van TEB.
- We werken samen met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen om de doelstellingen op het gebied van health en high tech aan te laten sluiten bij de regionale economische ambities.
- We stimuleren ondernemerschap en dragen bij aan het aantrekken van bedrijven door financieel bij te dragen aan Briskr.
- We investeren met partners in de kwaliteit en groei van onze campussen als cruciale plek voor bedrijvigheid en innovatie binnen de clusters health en high tech. Dit doen we onder andere door een gebiedsvisie voor Campus Heijendaal op te stellen en als onderdeel van de Ontwikkelvisie Winkelsteeg een integrale ontwikkelstrategie voor Noviotech Campus op te stellen.
- We stimuleren open innovatie door financieel bij te dragen aan het Chip Integration Technology Center (CITC).
- We investeren in de samenwerking tussen de Nijmeegse campussen door samen met de belangrijkste partijen een meerjarige actieagenda op te stellen en uit te voeren.
- We dragen bij aan projecten die als doel hebben te zorgen voor een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt binnen de sectoren health en hightech.

Doel: We dragen bij aan de kwalitatieve match tussen de Nijmeegse beroepsbevolking en banen

Activiteiten

- We ondersteunen de initiatiefnemers van Via-T in het ontwikkelen van hét kenniscentrum voor circulaire en duurzame bouw en techniek.
- We implementeren via het Regionaal Mobiliteitsteam de geleerde lessen van de pilot Honk1 in de verdere ontwikkeling van het Regionaal Werkcentrum. We verkennen en ondersteunen nieuwe initiatieven als deze kansrijk zijn om beweging te krijgen op de arbeidsmarkt.
- We dragen bij aan programma's om de positie van techniek en ICT in het onderwijs te bevorderen.
- We starten met het opzetten van een traineeprogramma en het verbeteren van de integratie en huisvesting voor expats. Het project Lifeport welcome center draagt hiertoe bij en is succesvol gestart.
- We dragen bij aan de samenwerking met Werkbedrijf, UWV, universiteit, HAN en ROC waarbij we elkaar versterken.
- We gaan het gesprek aan om grote (ruimtelijke) projecten, die onze stad gaat uitvoeren, te versterken op Human Capital.
- We investeren, samen met de afdeling publiekszaken, de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), kennisinstellingen en bedrijven, in de dienstverlening en het programma van het Welcome Center en betrekken daarbij actief de regio(gemeenten).
- Wij dragen bij aan de ontmoeting tussen studenten en bedrijven om een goede studiekeuze mogelijk te maken.
- Wij investeren in het Ondernemerslab waar studenten en ondernemers elkaar kunnen treffen en vraag stukken kunnen worden opgepakt.

Doel: We ondersteunen ondernemers en bedrijven, waarbij we kansen benutten om ondernemerschap en innovatie te stimuleren

Activiteiten

- We zijn actief in contact met bedrijven en investeren daarvoor in het relatiemanagement; bedrijven met > 20 banen zijn gekoppeld aan een accountmanager.
- We verzorgen de dienstverlening via het OndernemersPunt, zij zijn het eerste aanspreekpunt voor ondernemers.
- We ondersteunen Start Up Nijmegen als stichting en bij diverse projecten. Start Upper van het jaar, Dragons Den en businesscoach gesprekken met startende ondernemers zijn hier voorbeelden van.
- We ondersteunen projecten van ondernemers die bijdragen aan het versterken van ondernemerschap en innovatie.
- We ondersteunen snelgroeiende bedrijven bij hun toekomstperspectieven.
- We onderzoeken de mogelijkheden om het aanvragen van vergunningen door bedrijven te vergemakkelijken.
- Voor de stad zijn de bedrijven belangrijk, maar dit geldt ook voor de kennisinstellingen. We investeren in een duurzame relatie met deze instellingen.
- We stimuleren ondernemerschap, vooral projecten die door ondernemers zelf zijn aan gedragen, en kijken daarbij met nadruk ook naar sociaal/impact ondernemerschap en projecten in de creatieve sector.
- We zetten ondernemers aan meer duurzaam te ondernemen en stimuleren hen om aan te sluiten bij circulaire initiatieven en projecten op het gebied van energietransitie.

Doel: We zorgen voor goede en duurzame werklocaties

Activiteiten

- Nijmegen heeft een sterk netwerk aan werklocaties, bestaande uit twee campussen en vijf bedrijventerreinen. Op deze werklocaties zijn de meeste banen geconcentreerd. We benutten kansen om de werklocaties verder te verbeteren.
- Op basis van het werklocatieonderzoek weten we wat de sterke en zwakke punten zijn. De resultaten zijn bouwstenen voor de Omgevingsvisie. Diverse projecten zijn in gang, gericht op verdere versterking van de werklocaties.
- Het werklocatieonderzoek laat zien dat ruimte voor nieuwe bedrijven nodig blijft. Nieuwe ruimte komt er via ontwikkeling van nieuwe terreinen en door intensivering en herstructurering op bestaande terreinen. Dit vraagt regionale afstemming. In het nieuwe Regionale Programma Werklocaties 2025-2028 worden belangrijke thema's als herstructurering, intensivering, klimaatadaptatie en verduurzaming uitgewerkt. Ook is er een aparte paragraaf over de campussen opgenomen.
- We maken een integrale kaart van alle werklocaties, te beginnen met TPN – West. Verder is TPN-west een pilot bij een onderzoek van de provincie naar rond intensivering op bedrijventerreinen.
- Het Ondernemersfonds voorziet in de financiering van het werklocatiemanagement. We ondersteunen initiatieven om het werklocatiemanagement te verbinden, verduurzamen, en te professionaliseren. Daarnaast onderzoeken we de haalbaarheid van een meer structurele vorm van financiering via een BIZ.
- De Green Deal TPN-West is de basis voor verduurzaming van het bedrijventerrein. We werken samen aan koppelkansen bij klimaatadaptatie, het meervoudig benutten van circulariteit en aan de energietransitie.
- Tien bedrijven hebben een intentieovereenkomst Smart Energy Hub Binnenhaven ondertekend. Met middelen uit de Regiodeal kijken we samen naar kansen van verschillende vormen van duurzame energie, uitwisseling van warmte- en reststromen en de realisatie van decentrale energiesystemen.
- We investeren in professionalisering van het havenmanagement voor een toekomstbestendige haven. We werken daarbij samen met de havens van Tiel en Arnhem.
- We leveren een bijdrage aan de realisatie van de plannen voor Winkelsteeg, het Engieterrein, het stationsdistrict en De Grift. Onze accountmanagers vervullen hierbij een belangrijke, verbindende rol tussen gemeente en initiatiefnemers en vastgoedpartijen.

- We investeren met partners in de kwaliteit en groei van onze campussen als cruciale plek voor bedrijvigheid en innovatie binnen de clusters health en high tech. Dit doen we onder andere door een gebiedsvisie voor Campus Heijendaal op te stellen en ontwikkelstrategie voor Noviotech Campus te ontwikkelen.
- We investeren € 3,8 miljoen in een duurzaam bedrijvenpark De Grift/Rietgraaf met o.a. een aantrekkelijke groene ruimte. We kijken samen met ondernemers naar de kansen voor revitaliseringsplan voor de bestaande terreinen de Rietgraaf en industrieterrein. Belangrijk aandachtspunt is de aansluiting van dat het oude deel van de Grift bij het nieuwe bedrijventerrein de Grift. Dit nieuwe deel wordt een vestigingslocatie voor logistieke dienstverleners die passen bij ons lokale en regionale DNA. Daarnaast biedt dit terrein ruimte voor vestiging/uitbreiding van lokale bedrijven. Er loopt een onderzoek naar de mogelijkheden van een off-grid energievoorziening.
- We ondersteunen duurzame en circulaire projecten en initiatieven van bedrijven en instellingen. Een voorbeeldproject is het inzamelen van muurverfresten bij schilders voor circulaire verwerking. Met ondernemers op TPN-West gaan we kansen onderzoeken en voor de inzameling van duurzaam resthout en de verwerking van verpakkingsfolie. We bouwen aan een breed circulair bedrijvennetwerk van mkb in de regio met de Circulaire Raad Rijk van Nijmegen en Lifeport@. Versterking van kennis op dit vlak versterkt de vorming van circulaire grondstofketens
- Naast een werklocatieonderzoek naar campussen en bedrijventerreinen, voeren we nu ook een werklocatieonderzoek voor de binnenstad uit. De binnenstad is de tweede belangrijkste werklocatie van de stad.
  Onderzoek naar de kantorenmarkt laat zien dat nieuwe ruimte voor kantoren nodig is. Het kantorenonderzoek is een belangrijke input voor de Omgevingsvisie en aanleiding om binnen strategische ontwikkelprojecten als Stationsdistrict en Campus Heijendaal een programma voor kantoormeters te realiseren. Signalen uit de vastgoedwereld halen we op bij de makelaardij en grote vastgoedpartijen.

Doel: We investeren in onze aantrekkelijke en gastvrije binnenstad

Activiteiten

- We bereiden grote ingrepen in de openbare ruimte voor, zoals de herinrichting van de Burchtstraat-Augustijnenstraat-Plein 1944, Joris Ivensplein, Vlaams Kwartier en de ringstraten. Vergroening, klimaatadaptatie en kwaliteitsverbetering staan hierbij voorop. We gaan dit gefaseerd doen en beginnen met de Burchtstraat.
- We hebben een agenda voor de Binnenstad opgesteld, die de koers beschrijft voor de langere termijn en voeren in 2025 een breed palet aan acties uit op het gebied van ondernemerschap, groen, bereikbaarheid, levendigheid en een schone en prettige binnenstad.
- Een groene binnenstad draagt bij aan een prettige leefbare en levendige binnenstad. We willen de binnenstad aanzienlijk vergroenen en doen dit zelf (met gemeentelijk groen en bomen) én met bewoners en ondernemers via een stimuleringsprogramma.
- We ondersteunen het Huis voor de Binnenstad in haar taak om tot een nog betere samenwerking te komen met binnenstad ondernemers en anderen in de binnenstad.
- We innen reclamebelasting ten gunste van het binnenstadsfonds.
- Waar nodig pakken we leegstand aan. We maken beter inzichtelijk waar in de binnenstad langdurige leegstand zit. Eind 2024 hebben we een plan opgesteld, dat in 2025 opgepakt gaat worden. Denk hierbij aan het geven van een nieuwe invulling aan panden die voor langere tijd leegstaan of dreigen leeg te komen. We geven initiatieven in leegstaande panden een kans.
- Onderdeel van het plan van aanpak, is het vastgoedeigendom in de binnenstad in kaart te brengen. We kijken naar belemmeringen en kansen, ook van het huidige bestemmingsplan. Tegelijkertijd gaan we voorzichtig om met het toevoegen van nieuwe winkelmeters. We zetten in op betere samenwerking met vastgoedpartijen.
- Voor bezoekers is het belangrijk om goed op de plek van bestemming te komen. Dit vraagt om een “logische binnenstad”. We investeren in duidelijke wegbewijzering en routes en verbeteren deze, daar waar dat nodig is. We investeren in goede fietsstallingsmogelijkheden op straat en zorgen voor goede handhaving. We stellen de bewaakte fietsenstallingen ruimer open en voeren publieksacties uit om mensen hier beter op te wijzen.

- We gaan starten met het opheffen van de straatparkeerplaatsen, eerst binnen het bestaande afgesloten winkelgebied. Tegelijkertijd zorgen we voor goede alternatieven, zoals transferia en goede OV-verbindingen. We blijven de bestaande parkeergarages in én rondom het centrum monitoren om te zorgen dat de binnenstad ook voor de bezoeker met de auto bereikbaar blijft.

Ambitie:
We dragen de stad met trots uit en hebben een krachtig (inter)nationaal profiel

Doel: We profileren de unieke kracht van health & high tech
Activiteiten
- Samen met de gemeente Arnhem, OostNL, de Groene Metropool Regio, The Economic Board en de provincie werken we aan een krachtige nationale en internationale regioprofilering die onze lobby versterkt.
- We zoeken aansluiting bij landelijke initiatieven van NBTC (Nationaal Bureau voor Toerisme en Congressen), RVO (Rijksdienst voor Ondernemerschap) en NFIA (Netherlands Foreign Investment Agency) om ook daar onze H&HT-sectoren te profileren
- Met het Health & High Tech spoor op IntoNijmegen zorgen we ervoor dat de innovaties van onze clusters health en high tech ook bij het grotere publiek bekend worden
- We initiëren, stimuleren en ondersteunen evenementen die bijdragen aan de profilering van de clusters, zoals het Health Valley event, INNOVATE en andere events of congressen met een inhoudelijke link met Health en Hightech. We profileren Nijmegen als innovatieve kennisstad samen met onze kennisinstellingen en lokale bedrijven tijdens de Vierdaagse(feesten).
- We maken Health & High Tech zichtbaar in de stad door partijen te stimuleren de stad te betrekken bij hun programma en dragen bij aan een jaarlijks event waar ondernemerschap en innovatie centraal staat.

Doel: We profileren Nijmegen als oudste stad van Nederland met een jong en bruisend karakter
Activiteiten
- We werken samen met evenementen die bijdragen aan de profilering van Nijmegen als oudste en jonge bruisende stad.
- We werken samen met Arnhem en omliggende gemeenten aan diverse projecten om de vrijetijdseconomie te versterken, onder andere op het gebied van duurzaamheid. We doen dit steeds op drie schaalniveaus: Arnhem-Nijmegen, Rijk van Nijmegen en Nijmegen. Versterking van de vrijetijdseconomie vindt ook plaats aan de hand van diverse projecten uit de Uitvoeringsagenda vrijetijdseconomie.
- We actualiseren de beleidslijn rond hotels en andere horeca. Deze actualisatie levert bouwstenen op voor de nieuwe Omgevingsvisie.
- We gaan door met succesvolle projecten zoals bijvoorbeeld de schrijfopdrachten en de Vrede van Nijmegen Penning.
- We geven via Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen invulling aan regionale toeristische promotie voor het Rijk van Nijmegen. Hierbij zorgen wij ervoor dat deze toeristische promotie aansluit bij onze Uitvoeringsagenda Citymarketing 2030.

Doel: We versterken ons evenementenklimaat en stimuleren evenementen die bijdragen aan het profiel van onze stad
Activiteiten
- We geven uitvoering aan de convenanten die zijn afgesloten met de organisatoren van de Zevenheuvelenloop, MOJO/EDH, Stichting; de Vierdaagsefeesten en Stichting DE 4DAAGSE.
- We hebben (meerjarige) subsidierelaties met organisatoren van evenementen, te weten Stichting de Vierdaagsefeesten en Stichting DE 4DAAGSE.
- We zijn opdrachtgever voor de kermis en geven hiermee uitvoering aan de kermisvisie.
- We beheren de evenementen in onze stad via een evenementenkalender. Zo voeren we regie over ons evenementenaanbod volgens de in het evenementenbeleid vastgelegde voorrangscriteria.

- We houden het locatiegebonden evenementenbeleid actueel en gaan op zoek naar nieuwe evenementenlocaties in de openbare ruimte.
- Na het succesvolle circulaire bekerproject tijdens de Vierdaagse gaan we aan de slag met nieuwe manieren om evenementen te verduurzamen.
- We stimuleren evenementenorganisatoren om hun evenement toegankelijk te maken voor iedereen.
- Het aanbod in de winterperiode gaan we versterken door de Nijmeegse Winterweken te laten ontwikkelen de komende 2 jaren.
- We onderzoeken de economische en toeristische impact van onze evenementen door middel van effectmetingen.

Samenwerkingen en verbonden partijen

- Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
- Stichting RvN@
- The Economic Board
- Stichting Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN)

Wat kost het?

Financieel overzicht taakvelden

Bedragen * €1 mln	Rekening	Begroot				
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Baten						
3.1 Economische ontwikkeling	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.3 Bedrijfsloket	0,8	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
3.4 Economische promotie	1,1	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Totaal	**2,0**	**1,7**	**1,5**	**1,5**	**1,5**	**1,5**
Lasten						
3.1 Economische ontwikkeling	4,6	6,3	4,6	4,6	4,4	4,4
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0,4	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
3.3 Bedrijfsloket	1,1	0,4	0,6	0,6	0,6	0,6
3.4 Economische promotie	2,0	2,1	2,0	2,0	2,0	2,0
Totaal	**8,1**	**9,4**	**7,8**	**7,8**	**7,5**	**7,5**
Saldo van lasten en baten	**6,0 N**	**7,7 N**	**6,3 N**	**6,3 N**	**6,0 N**	**6,0 N**

V=voordeel; N=nadeel

Financieel overzicht ambities

bedragen * € 1 miljoen		2025	2026	2027	2028
Lasten					
	6. We dragen bij aan het creëren en behouden van meer en passende banen en zijn als stad aantrekkelijk voor werkgevers en werknemers	5,7	5,6	5,4	5,4
	7. We dragen de stad met trots uit en hebben een krachtig (inter)nationaal profiel	2,2	2,2	2,2	2,2
Totaal Lasten		**7,8**	**7,8**	**7,5**	**7,5**
Baten					
	6. We dragen bij aan het creëren en behouden van meer en passende banen en zijn als stad aantrekkelijk voor werkgevers en werknemers	0,4	0,4	0,4	0,4
	7. We dragen de stad met trots uit en hebben een krachtig (inter)nationaal profiel	1,1	1,1	1,1	1,1
Totaal Baten		**1,5**	**1,5**	**1,5**	**1,5**
Totaal Economie en toerisme		**6,3 n**	**6,3 n**	**6,0 n**	**6,0 n**

v= voordeel; n nadeel

Veranderingen in de begroting

Bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Economische visie *		-300		
Tekort marktgelden	-100	-100	-100	-100
Totaal	**-100**	**-400**	**-100**	**-100**

Opmerking: min-bedragen betekenen verhoging van het budget (financieel nadeel); plus-bedragen betekenen verlaging van het budget (financieel voordeel).

***Aanpassing na raadsbesluit 13 november 2024**

bedragen x € 1.000

Aanpassing begroting na raadsbesluit	Amendement	2025	2026	2027	2028
Economische visie	A3 MuZIEum	-220			
Aanpassing totaal		**-220**			

Besluit raad 13 november 2024

- De raad heeft het amendement ‘Laat het MuZIEum vooruitkijken’ (A3) aangenomen waardoor de programmabegroting voor de Economische Visie in 2025 wordt verlaagd met € 220.000.

Toelichting

Economische visie

We hebben middelen gereserveerd voor de uitvoering van projecten in het kader van de Economische Visie. In de periode 2020-2025 zijn met een budget van circa 2,7 miljoen euro jaarlijks zo’n 50 projecten uitgevoerd. De aanpak kan op brede steun rekenen, zowel politiek (raad) als bij het speelveld (ondernemers en kennisinstellingen). Projecten zijn gericht op het versterken van de sterke sectoren in de stad (Health & High Tech, breed MKB, dienstverlening, logistiek) en verschillen qua omvang. Van strategisch en groot (werklocatiemanagement en projecten NTC) tot effectief en klein (subsidie Start Up Nijmegen en LWC). Het inzetten op het versterken van economie (lees: direct werkgelegenheid) heeft een duidelijke positieve impact op de arbeidsmarkt, waardoor minder Nijmegenaren uitkeringsafhankelijk worden. Hierdoor neemt de druk op het programma Werk & Inkomen af. Vanaf 2025 is sprake van afname van budget voor de Economische Visie. In 2025 en 2026 is 2 miljoen beschikbaar (correctie: € 300.000). Vanaf 2027 is een budget van 1,7 miljoen beschikbaar. Hierdoor staat het programma, gericht op behoud en versterking werklocaties, betere aansluiting vraag/aanbod arbeidsmarkt, mensen aan het werk, armoedebestrijding onder druk. Om dezelfde slagkracht te behouden is namelijk handhaving van het bedrag van 2,7 miljoen euro nodig.

Marktgelden

De gemeente realiseert jaarlijks zo'n € 200.000 aan marktgelden. Dat betekent een structureel tekort van € 100.000 ten opzichte van de € 300.000 in de begroting.

Investeringen per doel en ambitie

Voor een verdere toelichting op de investeringen verwijzen we naar de paragraaf Investeringen.

Ambitie	Doel	Investering
We dragen de stad met trots uit en hebben een krachtig (inter)nationaal profiel	We profileren Nijmegen als oudste stad van Nederland met een jong en bruisend karakter	Voorzieningen evenemententerreinen
		Duurzaamheidstoekomst Heumensoord
		Bezoekerswebsite into Nijmegen

Ombuigingsopties

bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Subsidie Stichting de 4 daagse incl diverse werkbudgetten	1.100	1.100	1.100	1.100
Totaal	**1.100**	**1.100**	**1.100**	**1.100**

Toelichting

Subsidie Stichting de 4 daagse

De Vierdaagseweek is het visite kaartje van de stad. De combinatie van het DE4DAAGSE wandelmars en de Vierdaagsefeesten zet de stad op de kaart. Miljoenen bezoekers en deelnemers zijn in de week in de stad en de regio te vinden. Het evenement zorgt voor publiciteit en economische impact, de vele bezoekers genieten tijdens deze week van alles wat de stad te bieden heeft, er heerst een saamhorigheidsgevoel: Nijmegen op z'n best.
Het laten wegvallen van deze subsidies (ca. €500.000,- voor St. Vierdaagsefeesten en €300.000,- voor DE4DAAGSE), zorgt ervoor dat de stichtingen financieel verder onder druk komen te staan en de toekomst van het evenement op het spel staat. Daarnaast staat er bij Stadsbeheer en Communicatie een budget van ca. €300.000,- om het evenement mogelijk te maken en in goede banen te leiden. Daarnaast vraagt het evenement inzet van de afdeling Veiligheid voor het vergunningsproces. Het wegvallen van dit evenement zou een enorme impact hebben op de stad.

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Basisset (BBV)										
Aantal vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar	108,6	111,3	115,1	117,2	122,8	128,9	135,9	138,9	145,1	153,3
Gemiddelde benchmark	111,1	114,0	118,8	121,5	127,0	131,7	138,2	144,7	152,0	159,8
Functiemenging	55,8	55,4	54,9	55,4	55,8	55,9	55,8	56,1	56,7	57,4
Gemiddelde benchmark	55,7	55,6	55,6	56,0	56,4	56,5	56,3	56,4	56,9	57,2
Gevraagd door raad										
Percentage winkeloppervlak dat langer dan een jaar leegstaat	8,2%	9,0%	7,8%	7,5%	6,9%	5,6%	6,1%	5,6%	4,2%	3,4%
Spanningsindicator voor krapte op arbeidsmarkt in Rijk van Nijmegen			ruim	gemidd	gemidd	krap	gemidd	krap	zeer krap	krap
Aantal horecavestigingen ten opzichte van aantal winkelvestigingen in Stadscentrum	50%	50%	54%	57%	64%	65%	69%	71%	72%	75%

Het jaar 2023 is nog niet overal gevuld. Dit kan komen doordat de cijfers voor 2023 pas later ter beschikking komen. Dat geldt onder meer voor veel van de verplichte indicatoren, waarvoor waarstaatjegemeente.nl de bron is. Daarnaast geldt voor diverse indicatoren dat deze tweejaarlijks gemeten worden (en enkele worden zelfs vierjaarlijks gemeten).

Toelichting

- *Gemiddelde benchmark*
  Het gemiddelde voor de steden Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Tilburg.
- *Functiemenging*
  De functiemengingsindex weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen in de stad. Bij een waarde van 50 zijn er evenveel banen als woningen. Bij een waarde boven de 50 zijn er meer banen dan woningen (alle benchmarksteden scoren boven de 50).
- *Percentage winkeloppervlak dat langer dan een jaar leegstaat*
  Het percentage betreft alle winkelgebieden in de stad (niet alleen de binnenstad) en geeft de stand van zaken in januari weer.
- *Spanningsindicator voor krapte op arbeidsmarkt in Rijk van Nijmegen*
  Het UWV berekent een spanningsindicator voor de krapte op de arbeidsmarkt door het geschatte aantal openstaande vacatures te delen door het aantal personen dat op hetzelfde moment korter dan 6 maanden WW ontvangt. De spanning wordt getypeerd, variërend van 'zeer ruim' tot 'zeer krap'. De spanningsindicator wordt niet apart voor Nijmegen berekend, wel voor het Rijk van Nijmegen. De bij de indicator opgenomen

typering heeft betrekking op het derde kwartaal. Ieder kwartaal wordt de spanningsindicator geactualiseerd (zie: https://www.werk.nl/arbeidsmarktinformatie/dashboards/spanningsindicator)

- *Aantal horecavestigingen ten opzichte van aantal winkelvestigingen in Stadscentrum*
  2023: het aantal horecavestigingen in de binnenstad (278) is 75% ten opzichte van het aantal winkels in Stadscentrum (372). Stel dat dit percentage op 100% komt, dan zijn er net zoveel horecavestigingen als winkelvestigingen.

Klik hier voor meer onderzoeksuitkomsten/statistieken over economie en toerisme:
https://swm2024-nijmegen.pcportal.nl/p58574/kerncijfers

Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg

Doelenboom

Ambitie	Inwoners voeren eigen regie over hun leven, gezin en gezondheid en actief deelnemen aan de maatschappij. Men heeft respect voor elkaar en ondersteunt elkaar

Toelichting

We zetten in op de participatie en het welbevinden van alle Nijmegenaren: mensen met en zonder beperking en ongeacht leeftijd, geslacht, religie, herkomst of seksuele identiteit. We gaan uit van de kracht van diversiteit en stimuleren samenhorigheid en onderlinge respect door het ondersteunen van inclusieve activiteiten en initiatieven. We werken aan de positieve ontwikkeling van onze wijken op het gebied van ontmoeting, cohesie en sociale leefbaarheid. We willen dat inwoners gezond zijn en veerkrachtig kunnen omgaan met de fysieke, mentale en sociale uitdagingen die zich in het leven voordoen en pakken de verantwoordelijkheid voor het bevorderen en beschermen van de gezondheid van onze inwoners actief op. Met inwoners en organisaties werken we aan de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de mensen. Hierbij wordt zo veel mogelijk samengewerkt met het sociale netwerk. Als het inwoners toch niet lukt om op eigen kracht, of met behulp van hun sociale netwerk (volledig) deel te nemen aan de maatschappij, dan kunnen wij ondersteuning inzetten in het kader van de Wmo of Jeugdwet. Deze ondersteuning organiseren we zo veel mogelijk collectief en zo dicht mogelijk bij de leefomgeving van onze inwoners: thuis, in de wijk en op school.

Doel	Inwoners nemen actief deel en dragen bij aan de samenleving

Toelichting

De sociale basis begint in de eigen omgeving. Het contact met familie, vrienden en buurtgenoten maakt het leven rijker. Met een netwerk van mensen, organisaties en activiteiten om je heen is het makkelijker om deel te nemen aan de samenleving.
We willen dat inwoners en de mensen om hen heen zich zo veel mogelijk samen kunnen redden en een zinvolle invulling geven aan hun dag, bijvoorbeeld door (vrijwilligers)werk, deelname aan een vereniging of een bezoek aan een ontmoetingsplek.
Om dit te ondersteunen stimuleren we positieve wijkontwikkeling op het gebied van ontmoeting, cohesie en sociale leefbaarheid. We faciliteren een aantal basisvoorzieningen rondom ontmoeten en informatievoorziening voor inwoners om mee te kunnen doen in de samenleving. Daarnaast stimuleren en ondersteunen we het bewonersinitiatief op wijk- en stadsdeelniveau.

Criteria

- Meer mensen met sociale contacten en een zinvolle daginvulling
- Meer saamhorigheid
- Mensen voelen zich prettig in de wijk waarin zij wonen en er is minder sprake van uitsluiting.
- In elk stadsdeel zijn er 1 of meer gemeentelijke wijkaccommodaties waar iedereen terecht kan.

Activiteiten

- We zorgen voor toegankelijke informatie en advies in onze stadsdelen door middel van het faciliteren en subsidiëren van Stips, rechtswinkels en wegwijzer024.
- We subsidiëren opbouwwerk in onze wijken en onze stad, gericht op het ondersteunen en versterken van bewonersnetwerken en inclusieve bewonersactiviteiten.
- We ondersteunen en subsidiëren ontmoetingsactiviteiten gericht op participatie en inclusie.

- We faciliteren bewonersinitiatieven en wijknetwerken gericht op activiteiten en/of belangenbehartiging van de wijk.
- We zorgen voor en faciliteren toegankelijke wijkaccommodaties en overige (ruimtes), waar bewoners terecht kunnen voor ontmoeting, ontspanning, ontwikkeling en waar welzijn- en zorgpartijen informatie en advies, lichte ondersteuning en toegang tot zorg organiseren.
- We werken middels het stadsdeelprogrammeren samen met inwoners en professionals aan een integrale en gebiedsgerichte aanpak.

Doel	**Gehouden dieren en vrijlevende dieren ontvangen ondersteuning waar gezond en goed leven in het geding is**

Toelichting

Dierenwelzijn staat bij de gemeente Nijmegen hoog in het vaandel. Veel van ons handelen en beleid heeft raakvlakken met het welzijn van dieren. Inzetten op dierenwelzijn is onlosmakelijk verbonden met een gezonde, groene en sociale stad als Nijmegen. We blijven daarom een bijdrage leveren aan het dierenwelzijn binnen onze gemeente. Waar wenselijk en mogelijk werken we ook aan de verbetering van dierenwelzijn. Daarbij stimuleren we dat inwoners, bedrijven en andere organisaties hier ook aan bijdragen en hun verantwoordelijkheid nemen.

Criteria

- Minder dierenleed

Activiteiten

- We zorgen voor het vervoer en de opvang van vermiste, gewonde en overleden (zwerf)dieren.
- We dragen bij aan het inperken van kolonies van verwilderde katten.
- We dragen (bij aan) zorg voor dieren, waarvan de eigenaren dat tijdelijk niet kunnen.
- We faciliteren activiteiten voor huisdiereigenaren met een kleine beurs

Doel	**Inwoners van Nijmegen kijken naar elkaar om in het dagelijks leven**

Toelichting

De motivatie van inwoners om te participeren en zich in te zetten is groot, bijvoorbeeld als vrijwilliger bij de vele verenigingen, activiteiten en/of evenementen in de buurt en stad. Daarnaast is het belangrijk dat anderen oog hebben voor inwoners die het op eigen kracht (tijdelijk) niet lukt om mee te doen. Veel inwoners zetten zich als mantelzorger of als vrijwillig maatje in om anderen te helpen. We vinden het belangrijk dat iedereen die zich als vrijwilliger of mantelzorger inzet zich gezien, gesteund en gewaardeerd voelt. Daarnaast stimuleren we ondersteuning door lotgenoten en ervaringsdeskundigen, die vanuit de eigen ervaring en eigen kracht veel kunnen bijdragen.

Criteria

- Meer hulp van mensen uit de omgeving (mantelzorg, vrijwilligers)
- Eenieder die zich inzet voor een ander voelt zich gezien en gesteund

Activiteiten

- We stimuleren vrijwilligerswerk voor iedereen, d.m.v. het basisaanbod van de vrijwilligerscentrale, de vrijwilligersverzekering en het vrijwilligersfonds.
- We ondersteunen en subsidiëren projecten en initiatieven voor informele hulp en ondersteuning door vrijwillige maatjes, ervaringsdeskundigen en lotgenoten.
- We stimuleren en ondersteunen mantelzorg door middel van het mantelzorgcompliment, het subsidiëren van Mantelzorg Nijmegen en van respijtzorg.

Doel	**Inwoners van Nijmegen kunnen (vrij) zichzelf zijn en worden hierin geaccepteerd**

Toelichting

We willen gelijke kansen voor alle inwoners, mensen met en zonder beperking en ongeacht religie, herkomst,

geslacht en genderidentiteit. We zijn een toegankelijke stad, waarin geen plek is voor discriminatie. We leggen de focus op de (groepen) inwoners die ons het hardst nodig hebben, omdat hun kansen op meedoen, goede gezondheid, talentontwikkeling of (arbeids)participatie niet vanzelfsprekend zijn.
We werken hier samen met de stad aan, in het bijzonder met de inwoners waarom het gaat. Als gemeente hebben we een faciliterende en activerende rol.

Criteria

- Minder mensen in Nijmegen voelen zich gediscrimineerd of ongelijk behandeld.
- De lhbtiq+ acceptatie neemt toe
- Meer mensen met een beperking kunnen meedoen: het aantal fysiek en sociaal toegankelijke activiteiten en voorzieningen neemt toe.
- De participatie van inwoners met een migratie-achtergrond neemt toe.

Activiteiten

- We subsidiëren opbouwwerk in onze wijken en onze stad, gericht op het ondersteunen en versterken van bewonersnetwerken en inclusieve bewonersactiviteiten.
- We subsidiëren migrantenorganisaties voor initiatieven gericht op integratie en inclusie van migranten en stimuleren hierbij de samenwerking met Nijmeegse welzijns- en zorgorganisaties.
- We subsidiëren maatschappelijke organisaties voor initiatieven gericht op LHBTI-acceptatie.
- We subsidiëren collectieve activiteiten gericht op het vergroten van de zelfredzaamheid en zelfregie van mensen met psychische kwetsbaarheid of een beperking.

Doel	**We hebben een stevig opvoedklimaat rond gezinnen, in wijken en scholen**

Toelichting

We vinden het belangrijk dat kinderen, jongeren en ouders zoveel mogelijk in hun eigen leefomgeving met behulp van hun sociale netwerk kunnen opvoeden en opgroeien. Het aanbod van maatschappelijke organisaties is hierop gericht. Waar nodig vindt preventieve, tijdelijke ondersteuning of versterking van de opvoed- en opgroeivaardigheden plaats. We investeren in algemeen toegankelijke ondersteuning van gezinnen op alle leefdomeinen, dichtbij de leefomgeving van kinderen en hun ouders. Dit doen we onder andere door het ontwikkelen van een gebiedsgerichte en programmatische samenwerking in het preventieve jeugdveld. We streven naar een goed samenwerkend netwerk rond kinderen van 0-23 jaar.

Criteria

- Kinderen, jongeren en of gezinnen kunnen zelf óf met hulp van hun sociale netwerk opvoeden/opgroeien.
- Preventieve ondersteuning wordt zo inclusief mogelijk en zoveel mogelijk in groepsverband op vindplaatsen van kinderen/jongeren en hun ouders aangeboden (o.a. op school en thuis).
- Er zijn genoeg vindbare vrij toegankelijke voorzieningen
- Het aanbod is gevarieerd en wordt in samenhang en zonder dubbelingen aangeboden.
- Het preventieve aanbod is gericht op de, samen met de partners, benoemde prioriteiten per stadsdeel en is gericht op de behoeften van kinderen en gezinnen.

Activiteiten

- We stellen de scouting, vrijwilligersverenigingen en vrijetijdsverenigingen in staat om activiteiten voor en door kinderen en/of jongeren te organiseren.
- We subsidiëren het jeugdwelzijnswerk voor zinvolle vrijetijdsbesteding aan jongeren, waarbij talenten en het zelf organiserend vermogen van de jongeren maximaal worden ontwikkeld. Het jeugdwelzijnswerk zet in op betrokkenheid en participatie in de eigen leefomgeving. Prioriteit wordt gegeven aan kinderen en jongeren die van huis uit minder

toegang hebben tot vrijetijdsaanbod en voor wie extra pedagogische ondersteuning passend is.

- Middels de preventieprogramma's 12+ intensiveren we de samenwerking tussen de verschillende vormen van jeugdwelzijnswerkwerk, prioriteren we de inzet op de belangrijkste opgaven in een gebied en investeren in een meer sluitende netwerk-samenwerking met onder meer de Buurtteams Jeugd & Gezin, het Werkbedrijf en het voortgezet onderwijs en MBO.
- We zorgen op elke school voor een welzijns- en zorgstructuur die passend is bij het profiel van de school en de kinderopvanglocatie. Er is een sluitende keten en het onderwijs, jeugdwelzijnswerk en de jeugdgezondheidszorg werken samen in de preventieprogramma's.
- We ondersteunen ouders bij het opvoeden van de kinderen, onder meer middels interventies vanuit het jeugdwelzijnswerk (opvoedondersteuning).
- We zetten in op versterking van kinderopvang en scholen om met verschillen en opgroeivraagstukken om te kunnen gaan en waar nodig expertise erbij te kunnen halen. De Buurtteams Jeugd & Gezin spelen daarbij een belangrijke rol.
- We bewaken de kwaliteit van de kinderopvang.

Doel	**Kinderen en hun ouders worden laagdrempelig, dichtbij en deskundig ondersteund als zij problemen ervaren met opvoeding en/of kansrijke ontwikkeling, indien nodig met specialistische jeugdhulp**

Toelichting

We vinden het belangrijk dat alle kinderen in een veilige en kansrijke omgeving kunnen opgroeien. Er zijn gezinnen waarbij dit niet vanzelfsprekend is. Omdat ouders problemen ervaren met de opvoeding. Of kinderen in ontwikkeling naar veerkrachtige volwassenen geremd worden door eigen problematiek. En vaak is er sprake van allebei. De Buurtteams Jeugd & gezin werken daar waar de doelgroep aanwezig is (zoals de wijk maar ook op school), waarbij kinderen en hun gezinnen snel, zonder indicatie en laagdrempelig ondersteund kunnen worden. Als het nodig is verwijzen de Buurtteams, of andere wettelijke verwijzers, naar aanvullende (specialistische) hulp. Er is een passend en sluitend ambulant zorglandschap nodig dat zich richt op een verscheidenheid van problematiek, zoals psychische problematiek (jeugd geestelijke gezondheidszorg), licht verstandelijke beperking en/of jeugd & opvoedondersteuning. We vinden het belangrijk dat kwetsbare kinderen en gezinnen direct de juiste hulp krijgen. Daarom stimuleren we samenwerking tussen partijen die betrokken zijn bij jeugdigen en hun gezinnen, zoals de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD), huisartsen, kinderopvang en scholen, Buurtteams Jeugd & Gezin en zorgaanbieders. Een traject heeft zoveel mogelijk als resultaat dat een jeugdige of gezin weer zelf – of met behulp van het sociale netwerk - verder kan met opvoeden/opgroeien.

Criteria

- Maximaal 2 weken wachttijd voor eerste gesprek met het Buurtteam J&G.
- Het Buurtteam J&G is digitaal, telefonisch en fysiek (ook op de vindplaatsen) goed bereikbaar.
- De ondersteuning wordt geleverd in de leefomgeving van de doelgroep (o.a. op school, thuis) en heeft als doel het versterken van de eigen leefomgeving zodat ondersteuning niet meer nodig is.
- Er wordt normaliserend gewerkt en specialistische hulp wordt alleen ingezet als de jeugdige uitsluitend met behulp van deze jeugdhulpvoorziening in staat blijft gezond en veilig op te groeien.
- Bij multiproblem situaties wordt het Regieteam ingeschakeld.

- Complexe casussen worden actief ingebracht bij het Regionaal Expert Team (RET) er wordt deelgenomen aan de Jeugdbeschermingstafel voor relevante casussen.
- Cliënten zijn goed geïnformeerd over hun rechten en plichten (o.a. het recht op onafhankelijke cliëntondersteuning).
- Jeugdigen en gezinnen zijn tevreden over de toeleiding en de geboden jeugdhulp.
- Er is in alle jeugdhulptrajecten contact en afstemming met school.

Activiteiten

- We sturen planmatig op de opdracht aan het Buurtteam Jeugd & Gezin. We zien dit als een permanent proces van wederzijds ervaren, leren en doorontwikkelen en passen jaarlijks onze doelen en ambities aan in aansluiting op deze cyclus. Het BuurtteamJ&G:
  - Werkt aan preventie en het versterken van de eigen leefomgeving;
  - Biedt maatwerk voor het hele gezin op alle leefdomeinen;
  - Werkt in goede samenwerking met partners zoals consultatiebureau, kinderopvang, scholen, welzijnsinstellingen, jeugdgezondheidszorg, huisartsen, jeugdbescherming, zorgaanbieders en gemeente volgens het principe 1 gezin - 1 plan - 1 regisseur;
  - Heeft een excellente bedrijfsvoering waarin professionals ruimte hebben voor proportionele, creatieve en kostenbewuste oplossingen en zich kunnen ontplooien;
  - draagt bij aan de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van het sociale domein in Nijmegen.
- We zorgen, bij indicatiestelling, voor een opdracht aan de zorgaanbieder en een toekenningsbeschikking voor de cliënt.
- We sturen erop dat een steeds groter aandeel van begeleiding geleverd wordt in de vorm van basishulp door de Buurtteams J&G.
- We ondersteunen huisartsen bij de verwijzing naar ambulante, specialistische jeugdhulp door middel van de Praktijkondersteuner Huisartsen Jeugd (POH-J). De POH-J vormt ook de schakel tussen de huisarts en de buurtteams Jeugd & Gezin.
- We organiseren het Regionaal Expertise Teams als netwerk voor vastgelopen vragen. Het RET ondersteunt verwijzers in de zoektocht naar passende hulp.
- We bekostigen, als pilot, zorg binnen onderwijs op verschillende speciaal onderwijsscholen middels een (regionale) capaciteitsfinanciering en ontwikkelen een nieuw beleidsplan op ZBO.

Doel	**Inwoners worden beschermd tegen infectieziekten, ongunstige milieufactoren en seksuele gezondheidsrisico's**

Toelichting

Een wettelijke taak van de gemeente is om mensen te beschermen tegen ziekten en/of risico's waar ze zelf niet of nauwelijks invloed op hebben. Het gaat dan bijvoorbeeld over het voorkomen, signaleren en bestrijden van infectieziekten (zoals corona, griep), ongunstige milieuomstandigheden (zoals luchtverontreiniging, geluidshinder) en seksuele gezondheidsrisico's (zoals soa's, seksueel geweld). Deze kerntaak voeren we uit in samenwerking met de GGD.

Criteria

- Preventietaken worden uitgevoerd in netwerkverband.
- Inspecties bij risicovolle situaties vinden vroegtijdig plaats.
- Voorlichting wordt ingezet aan kwetsbare groepen.
- Ter ondersteuning van activiteiten wordt eHealth ingezet.

Activiteiten

We geven een regionale opdracht aan de GGD. Dit doen wij voor o.a. technische hygiënezorg, integrale seksuele gezondheid, forensische geneeskunde, medische milieukunde, de uitvoering van het rijksvaccinatieprogramma, publieke gezondheid bij incidenten, rampen en crises en het voorkomen en bestrijden van infectiezieken.

Doel	**De gezondheid van Nijmegenaren wordt bevorderd door een preventieve basisinfrastructuur en een integrale aanpak**
Toelichting	We zien dat de gezondheid van de Nijmegenaren per wijk/stadsdeel sterk verschilt. We organiseren in alle wijken/stadsdelen een stevige basis van collectieve activiteiten en voorzieningen die gezond gedrag promoot, ondersteunt en stimuleert. Van daaruit kunnen we flexibel inspelen op vragen en behoeftes van bewoners en professionals in de wijk. Bij het bevorderen van gezondheid in de basisinfrastructuur hebben we aandacht voor een gezonde leefstijl, weerbaarheid en zelfregie.
Criteria	• Het aanbod is gericht op de behoeften van de inwoners van onze stad en wijken. • Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl. Denk aan minder roken, gezonder eten, minder overgewicht en obesitas, meer bewegen en verantwoorder alcoholgebruik.
Activiteiten	• We faciliteren en ondersteunen de organisatie van het netwerk 'Groen, gezond en in beweging', waarmee we samen met partners in de stad uitvoering geven aan de ambities van het gezondheidsbeleid en het lokaal preventie akkoord. • We geven een opdracht aan de GGD voor het monitoren van de volksgezondheid. • We zorgen voor collectieve gezondheidsbevordering in wijken/stadsdelen, scholen en kinderopvang middels de inzet van o.a. gezondheidsmakelaars volwassenen, themadeskundigen, collectieve GGZ-preventie en gezondheidsmakelaars school en jeugd. • We geven opdracht aan de GGD voor de uitvoering van de wettelijke taak van jeugdgezondheidszorg van -9 maanden tot 18 jaar (vroegsignalering, advisering en voorlichting) met extra inzet in aandachtwijken. • We subsidiëren activiteiten op het gebied van ouderengezondheidszorg/ vitaal ouder worden. • We ondersteunen de opbouw van een stadsbreed dekkend netwerk van Automatische Externe Defibrillators (AED's) en burgerhulpverleners.

Doel	**Gezondheidsverschillen in Nijmegen worden kleiner doordat we mensen met verhoogde gezondheidsrisico's extra ondersteunen**
Toelichting	De gezondheid van de Nijmegenaar is over het algemeen goed, maar dat geldt niet voor iedereen. Zo overlijden laagopgeleiden 6 jaar eerder dan hoogopgeleiden en leven zij 15 jaar minder lang in goed ervaren gezondheid. Om verschil te kunnen maken richten wij ons op groepen waar de gezondheidsrisico's het hoogst zijn en de meeste gezondheidswinst valt te behalen. Het gaat onder andere om ouderen, laagopgeleiden, mensen die in armoede leven of mensen met een migratie-achtergrond. Onze inzet is gericht op inclusie. Dit pakken wij intern samen op met sport, armoede, onderwijs & jeugd, welzijn en ook met partners in de stad zoals de GGD, Groen Gezond en in Beweging, welzijnsorganisaties, de eerstelijnszorg etc.
Criteria	• Uitgangspunt is het bevorderen van inclusie: het beter bereiken van en beter aansluiten bij de ondersteuningsbehoeften van specifieke groepen met gezondheidsachterstanden. • Inwoners met een fysieke, mentale of financiële drempel kunnen zo zelfstandig mogelijk deelnemen aan (reguliere) sporten. • Projecten voor specifieke groepen zijn tijdelijk en gericht op het duurzaam borgen ervan in het reguliere aanbod en/of in het reguliere beleid.
Activiteiten	• We ondersteunen het extra stimuleren van gezonde leefstijl op bewegen, roken, alcohol, voeding en ontspanning bij inwoners met verhoogde gezondheidsrisico's.

- We ondersteunen activiteiten gericht op een gezonde start en gezond opgroeien vanaf -9 maanden (o.a. op thema's van bewegen, roken, alcohol, voeding, en ontspanning).
- We bevorderen de mentale weerbaarheid van alle inwoners, met specifiek aandacht voor inwoners met verhoogde gezondheidsrisico's.
- We zetten in voor de versterking van gezondheidsvaardigheden en aanpak laaggeletterdheid
- Samenwerken met de mensen om wie het gaat is nodig om gezondheidsverschillen te verkleinen. We streven naar duurzame samenwerking met sleutelpersonen en ervaringsdeskundigen, zowel binnen als buiten de gemeente.

Doel	**De publieke gezondheid wordt beschermd en bevorderd door een gezonde fysieke leefomgeving**

Toelichting

De fysieke inrichting van onze stad en onze wijken heeft invloed op de gezondheid van de inwoners; de inrichting kan de gezondheid beschermen en een gezonde leefstijl bevorderen. In de Omgevingsvisie hebben we daarom gekozen voor het realiseren van een groene, gezonde stad. Een stad waar het veilig en schoon (lucht, geluid, bodem) is en waar bewoners dichtbij huis worden uitgenodigd om te wandelen, te spelen, te sporten en mee te doen. We willen wijken en buurten realiseren waar groen nooit ver weg is en er voldoende ruimte is voor dieren. We streven naar aanbod van 'klimaatvriendelijk' en gezond voedsel in wijken waar dat nog niet voorhanden is. We willen de negatieve effecten van klimaatverandering en hittestress zoveel mogelijk minimaliseren.

Criteria

- Bij ruimtelijke ontwikkeling is er aandacht voor gezondheidsbeschermende en -bevorderende maatregelen
- Ruimtelijke ontwikkelingen dragen bij aan actief bewegen (voet, fietser, OV).
- De openbare ruimte nodigt uit en inspireert tot (gezonde) buitenactiviteiten
- De leefomgeving stimuleert tot het maken van gezonde keuzes.

Activiteiten

- We zorgen voor een schone, veilige en sociale omgeving o.a. rond scholen en kinderopvang.
- We realiseren meer beweeg-, ontmoet-, speel- en sportplekken voor alle leeftijden in de openbare ruimte.
- We werken mee aan een groene leefomgeving b.v. door het faciliteren van buurtmoestuinen.
- We zetten in op integrale en domein overstijgende samenwerking en adviseren actief over gezondheid bij ruimtelijke planontwikkeling.

Doel	**Inwoners kunnen zelfstandig hun leven leiden en meedoen doordat ze beschikken over voldoende zelfregie, zelfredzaamheid, veerkracht en samenredzaamheid in de vorm van sociale steun. Wanneer het nodig is, ondersteunen wij hen bij het verkrijgen of herwinnen hiervan.**

Toelichting

Veel inwoners van Nijmegen participeren actief in de maatschappij en wonen zelfstandig. We vinden het belangrijk dat volwassenen dichtbij en laagdrempelig ondersteund worden als zij hierbij problemen ervaren. De inzet van onze ondersteuning vindt plaats in aanvulling op de eigen kracht, de kracht van het sociaal netwerk en de mogelijkheden van voorliggende voorzieningen en sluit aan op de persoonlijke situatie en behoeften. Dankzij de Buurtteams Volwassenen en ouderenadviseurs hebben we vaste gezichten in de wijk en korte lijnen met wijkpartners zoals welzijnsorganisaties, buurtsportcoaches, huisartsen en

woningbouwcorporaties. Sinds 2022 wordt begeleiding door de Buurtteams Volwassen laagdrempelig en meestal beschikkingsvrij geleverd. Inwoners kunnen sinds 2022 ook zonder indicatie deelnemen aan ontwikkelingsgerichte dagbesteding.

Criteria

- Buurtteams Volwassenen zijn digitaal, telefonisch en fysiek goed bereikbaar. In ieder stadsdeel zijn de Buurtteams Volwassenen en ouderenadviseurs vertegenwoordigd.
- Maximaal 2 weken wachttijd voor eerste gesprek met Buurtteams Volwassenen.
- De Buurtteams Volwassenen pakken 80% van de begeleidingsvragen die zij krijgen zelf indicatievrij op. Voor de overige 20% wordt verwezen naar een andere aanbieder die aanvullende begeleiding biedt.
- Een inwoner met een hulpvraag ervaart dat de ingezette dienstverlening bijdraagt aan het realiseren van de ontwikkeldoelen van de persoon.
- We voeren de gemeentelijke taken binnen de Wet verplichte GGZ uit volgens de vereisten die daaraan gesteld zijn, wat bijdraagt aan de juiste zorg, op de juiste plek, op het juiste moment.

Activiteiten

- We subsidiëren ondersteunende diensten voor ouderen om zelfstandig thuis te kunnen blijven wonen. zoals alarmering, maaltijdservices en klussendiensten.
- We zorgen voor professionele dagbesteding voor kwetsbare ouderen met beginnend regieverlies, verspreid voer de stad.
- We sturen planmatig op de opdracht aan de Buurtteams Volwassenen. We zien dit als een permanent proces van wederzijds ervaren, leren en ontwikkelen en we stellen op basis hiervan jaarlijks onze doelen en ambities bij.
- Middels periodieke accountgesprekken sturen we op de kwaliteit van de dienstverlening door aanbieders van aanvullende ambulante begeleiding en door aanbieders van ontwikkelingsgerichte dagbesteding.
- We evalueren de pilot indicatievrije dagbesteding en nemen de conclusies mee in de nieuwe contracten die ingaan per 2026.
- We onderzoeken wat ervaringen zijn van inwoners bij de dienstverlening die ze hebben ontvangen.
- We faciliteren het aanbod van onafhankelijke cliëntondersteuning.
- We werken in het van het Integraal Zorgakkoord (IZA) met zorgverzekeraars en partners uit de GGZ, medische zorg en het sociaal domein samen aan de transformatie naar een sluitend mentaal gezondheidsnetwerk in wijken voor mensen met psychische kwetsbaarheid die zelfstandig wonen.

Doel	**Vluchtelingen kunnen op een veilige en gezonde manier verblijven in onze regio en zo goed als mogelijk meedoen in de samenleving**

Toelichting

Nijmegen is een gastvrije stad. We zorgen voor goede voorzieningen en ondersteuning voor opvang, huisvesting en inburgering & Integratie van nieuwkomers, vanuit een integraal beleidskader voor Asiel & Integratie. We dragen bij aan opvang van vluchtelingen door hen een veilige en gezonde verblijfplek aan te bieden. Dat doen we zowel voor asielmigranten als Oekraïense vluchtelingen. Voor statushouders die zich in onze gemeente vestigen, werken we samen met woningcorporaties aan het bieden van een passende woonplek. Statushouders die in Nijmegen worden gehuisvest, starten wanneer zij aan onze gemeente gekoppeld zijn met inburgering en verdere integratie in de maatschappij en onze stad. Ons uitgangspunt is dat nieuwe Nijmegenaren zich zo snel mogelijk welkom voelen en volwaardig meedoen als onderdeel van onze samenleving. De Wet Inburgering 2021 en de Participatiewet bieden veel mogelijkheden om nieuwkomers grote stappen te laten zetten in hun inburgering en integratie. Maar een goede en duurzame integratie vergt inzet op meerdere leefgebieden. Toegang tot

belangrijke voorzieningen als het onderwijs, kinderopvang, zorg, cultuur en sport zijn cruciaal om een goede plek te vinden in onze maatschappij. En dat geldt niet alleen voor inburgeringsplichtige statushouders en gezinsmigranten. Ook voor ontheemde Oekraïners en niet inburgeringplichtige of uitgeprocedeerde asielmigranten hebben we oog voor integratie op verschillende levensdomeinen. Aan uitgeprocedeerde asielzoekers met regionale binding bieden we sobere opvang aan.

Criteria

- Opvang:
  - Bij de realisatie van de asielopgave uit de Spreidingswet en de Regeling Opvang Ontheemden Oekraïne werken we provinciaal en sub-regionaal samen. Regionaal maken we met omliggende gemeenten zo optimaal gebruik van lokale (fysieke) mogelijkheden.
  - We voldoen in eerste plaats aan onze verantwoordelijkheden in het kader van de Spreidingswet en we proberen daarmee zoveel mogelijk in te zetten op structurele (AZC)plekken.
  - We zijn beschikbaar om een tijdelijke crisisnoodopvanglocatie of tijdelijke gemeentelijke opvang in te richten, indien daartoe een noodzaak bestaat.

- Huisvesting:
  - In samenwerking met het COA zetten we zo veel mogelijk in om mensen uit de asielketen voorspelbaarheid en stabiliteit te bieden door hen zoveel als mogelijk huisvesting te bieden in de regio waar ze zijn opgevangen.
  - We zoeken naar een evenredige spreiding Binnen onze gemeente en de wijken in de stad.
  - We houden rekening met krapte in de woningmarkt en zoeken daar waar nodig naar alternatieve oplossingen zoals doorstroomlocaties voor alleenstaanden die geen extra druk leggen op het sociale-huursegment dat reeds onder grote druk staat
  - We zetten ons in om als onderdeel van de huisvestingstaakstelling statushouders, ook te voldoen aan de taakstelling voor Alleenstaande Minderjarige Vluchtelingen (AMV) ten behoeve van Kleinschalige Wooneenheden (KWE).

- Inburgering & Integratie:
  - Het belang van een goede en snelle integratie van de inburgeraar staat te allen tijde centraal. We kijken naar de totale mens.
  - We vragen inspanning van de asielmigrant (om de taal te leren en mee te doen), maar ook van de samenleving en onze gemeente (om asielmigranten te ondersteunen).
  - We organiseren het systeem voor de inburgeraar zo eenvoudig en overzichtelijk mogelijk.
  - We werken regionaal samen en behouden lokale ruimte.
  - Participatie is de beste manier om te integreren. Door mee te doen in de maatschappij breiden nieuwkomers hun netwerk uit, leren ze de Nederlandse taal sneller en wordt duidelijk waar kansen liggen voor hun loopbaan.
  - Voor mensen die nieuw zijn in Nederland en hun eigen land hebben moeten verlaten is het belangrijk om toegang te hebben tot basisvoorzieningen in onze gemeente, zoals onderwijs, passende zorg en ondersteuning.
  - We betrekken de doelgroep bij de totstandkoming, de evaluatie en de uitvoering van ons beleid voor integratie en inburgering

- Mensen zonder documenten

- De toegang tot opvang in de bed, bad en broodvoorzieningen worden onder voorwaarden versterkt aan ongedocumenteerde personen die geen adequate voorliggende voorziening voorhanden hebben én binding hebben met de stad Nijmegen
- Op het moment dat er op grond van kwetsbaarheid een beroep op de noodvoorziening wordt gedaan, dient daar een advies van een door de gemeente aan te wijzen onafhankelijke instantie aan ten grondslag te liggen.
- Bij een nieuwe regeling of voorziening vanuit het Rijk proberen we hierop aan te sluiten.

Activiteiten

- Opvang:
  - We zoeken als gemeente tijdig naar voldoende (structurele) asielopvangplekken voor het COA op basis van de Spreidingswetopgave.
  - We zorgen ervoor dat we samen met de regio Rijk van Nijmegen het regioplan Vluchtelingen en Huisvesting actualiseren zodat we als regio ons gezamenlijk inzetten om de opvangopgave (inclusief opvang AMV) vanuit de Spreidingswet te behalen.
  - We realiseren voldoende opvangplekken voor Oekraïense ontheemden.

- Huisvesting:
  - We werken samen met de woningcorporaties aan het tijdig en passend huisvesten van statushouders en AMVers in Nijmegen.
  - We werken met de gemeenten uit de regio Rijk van Nijmegen samen om vraag (benodigde woning) en aanbod (beschikbare woning) zo goed mogelijk te benutten in de regio.
  - We organiseren waar nodig tijdelijke alternatieve vormen van huisvesting voor statushouders.
  - We bieden statushouders de praktische ondersteuning bij het verhuizen naar een woning middels maatschappelijke begeleiding door Vluchtelingenwerk

- Inburgering & Integratie:
  - We voeren als gemeente de regie over de inburgering van statushouders in Nijmegen. Statushouders worden begeleid door onze klantregisseurs.
  - We organiseren inburgeringsaanbod met leerroutes richting werk of onderwijs.
  - We bieden vanuit de Participatiewet ondersteuning aan statushouders en gezinsmigranten om hen richting een duurzame werkplek te begeleiden.
  - We werken samen met schoolbesturen voor aanbod van internationale schakelklassen voor leerlingen.
  - Asielmigranten die niet (meer) inburgeringsplichtig zijn, kunnen gebruikmaken van ons regionale aanbod gericht op het bevorderen van basisvaardigheden bij volwassenen.
  - Op het vlak van zorg en welzijn proberen we de toegang tot zorg en ondersteuning goed te ontsluiten doormiddel van een proactieve rol bij onze klantregisseurs.
  - Om statushouders te helpen hun weg te vinden, bieden we maatschappelijke begeleiding.
  - Om het sociale netwerk van asielmigranten te versterken kennen we verschillende buddy-initiatieven.
  - We koppelen het aanbod van sportverenigingen aan ons taalaanbod en verlagen de drempel tot sportactiviteiten en voorzieningen.
  - Om de bewegingsvrijheid van asielmigranten te bevorderen stellen we via ons minimabeleid fietsen ter beschikking en krijgen zij toegang tot het Openbaar Vervoer.

- Met minimaregelingen geven we asielmigranten toegang tot bibliotheek en het theater.
- In ons Kunst en Cultuurbeleid hebben we ook aandacht voor voorstellingen en initiatieven gericht op culturele diversiteit en het creëren van verbinding.

- Mensen zonder documenten
  - Faciliteren Lokaal Samenwerkingsoverleg met betrokken NGO's, zorgverleners, AVIM en DT&V.
  - We bieden door samenwerking met NGO's nachtopvang in de vorm van de Bed, Bad en Broodvoorziening en 24-uurs opvang voor kwetsbare ongedocumenteerde personen/uitgeprocedeerde asielzoekers.
  - We bieden door samenwerking met NGO's begeleiding aan ongedocumenteerde personen/uitgeprocedeerde asielzoekers, zodat zij kunnen werken aan perspectief.

Doel	**Inwoners kunnen zelfstandig wonen in een schone en geschikte woning. Ze kunnen zich in en om het huis verplaatsen en daardoor deelnemen aan de samenleving en hun sociale omgeving. Dit doen ze met voldoende eigen kracht, zelfredzaamheid, samenredzaamheid in de vorm van sociale steun. Wanneer het nodig is, ondersteunen wij hen bij het verkrijgen of herwinnen hiervan**

Toelichting

Veel inwoners doen actief mee aan de samenleving en wonen zelfstandig. Voor inwoners die hier problemen mee ervaren kunnen wij ondersteuning bieden. Deze ondersteuning is erop gericht om deze inwoners voldoende zelfredzaam te laten zijn zodat zij langer in hun eigen huis en omgeving kunnen wonen waardoor het sociale netwerk dichtbij is en waardoor het eenvoudiger is actief mee te doen in de samenleving.
Dankzij de Wmo consulenten en ouderenadviseurs bieden we ondersteuning gericht op hulp in het huishouden, het aanpassen van de woning bij problemen in de mobiliteit, het verstrekken van hulpmiddelen en/of vervoersdiensten die de zelfredzaamheid van deze inwoners op het gebied van wonen en verplaatsen vergroten.
Sinds 2022 ligt de toeleiding naar deze vorm van Wmo weer bij de gemeente. Er zijn wel korte lijnen met de buurteams en er wordt in de wijk afstemming gezocht.

Criteria

- De Wmo consulenten fungeren als aanspreekpunt voor de inwoner met een hulpvraag en/of maatwerkvoorziening en zijn digitaal en telefonisch goed bereikbaar. Inwoners hebben een vaste contactpersoon bij het team van de Wmo consulenten.
- Een inwoner met een hulpvraag voor de Wmo consulenten ervaart dat de ingezette dienstverlening bijdraagt aan het realiseren van de zelfredzaamheid en het beantwoorden van de hulpvraag.
- De Wmo consulenten communiceren helder met inwoners over de dienstverlening altijd met als doel het geven van een kwalitatief en passend antwoord op de gestelde hulpvraag.

Activiteiten

- We voeren sinds 2022 de toegang voor de hulp bij het huishouden, hulpmiddelen en aanpassingen en vervoer zelf als gemeente uit.
- We werken met duidelijke opdrachten voor onze Wmo consulenten en contractpartners. Hierin staan onze ambities en doelen beschreven waarbij rekening wordt gehouden met de ontwikkelingen rondom de toenemende instroom (vergrijzing), financiën en de kwaliteit die we willen bieden.
- We sturen planmatig op de opdracht. Dit wordt gezien als een permanent proces van wederzijds ervaren, leren en ontwikkelen en we stellen op basis hiervan jaarlijks onze doelen en ambities bij.

- Samen met onze leveranciers bieden we ondersteuning op het gebied van hulp bij het huishouden, hulpmiddelen (vb: traplift, rolstoel), woningaanpassingen en/of vervoersvoorzieningen (vb: AVAN of autoaanpassing).
- Middels contractmanagementgesprekken sturen we op de kwaliteit van de dienstverlening van onze leveranciers van deze ondersteuning.
- We evalueren de pilot was- en strijkservice en nemen de conclusies mee en besluiten op basis hiervan een algemene voorziening hiervoor op te starten en dit huis de hulp bij het huishouden te halen.
- We onderzoeken wat de ervaringen van onze inwoners zijn bij de ondersteuning die ze hebben ontvangen.

Ambitie	**We zorgen dat kinderen en volwassenen zo veel mogelijk in een (veilige) thuissituatie kunnen leven. We versterken inwoners en gezinnen die de basis van het bestaan niet (meer) op orde hebben of deze dreigen te verliezen.**

Toelichting

Uithuisplaatsing van kinderen willen we zoveel mogelijk voorkomen. Om diverse redenen kan in de thuissituatie helpen echter niet meer mogelijk zijn. In deze gevallen bieden wij gespecialiseerde (verblijfs)voorzieningen. Bij kinderen zoeken we eerst zoveel mogelijk naar mogelijkheden om (tijdelijk) op te groeien in een ander gezinsvorm, zoals een pleeggezin of een gezinshuis. We streven er in alle gevallen naar de verblijfsduur zo kort als mogelijk te houden. Soms zijn volwassen inwoners door omstandigheden, bijvoorbeeld door psychiatrische of psychosociale problematiek, niet meer in staat om op eigen kracht de basis van het bestaan op orde te houden. In sommige gevallen komt daarmee bovendien de veiligheid en stabiliteit van de naaste sociale omgeving en/of de samenleving als geheel in het geding. We proberen deze inwoners zoveel als mogelijk in de thuissituatie te helpen, maar als het nodig is bieden we een beschermde woonomgeving. Ook bieden we opvang aan inwoners die dakloos zijn geworden. We werken zoveel mogelijk aan herstel richting zo zelfstandig mogelijk wonen. We vinden het belangrijk dat iedereen een veilige thuissituatie heeft. Onveiligheid, zoals bij kindermishandeling, partnergeweld of ouderenmishandeling, waardoor het welbevinden en maatschappelijk functioneren ernstig wordt bedreigd, willen we zoveel mogelijk voorkomen. In onze lokale aanpak ‘Samen voor een thuis zonder geweld’ zetten wij in op het verbeteren van een netwerksamenwerking binnen zorg, veiligheid en de strafrechtketen van geweld binnen afhankelijkheidsrelaties om te zorgen voor een duurzame borging van veiligheid.

Doel	**Kinderen groeien zoveel mogelijk veilig en gezond op**

Toelichting

We willen dat kinderen gezond, veilig en vertrouwd kunnen opgroeien in hun eigen omgeving. Helaas zijn er jeugdigen die te maken hebben met een onveilige thuissituatie, door complexe scheidingen of andere ouderproblematiek die kunnen leiden tot kindermishandeling. Daarbij maakt het gedrag van kinderen, veroorzaakt door trauma of gedragsproblematiek, soms dat uithuisplaatsing onvermijdelijk is. Als het voor de veiligheid en ontwikkeling van kinderen nodig is, bieden we kinderen een veilige woon- en leefomgeving. We hebben de ambitie dat dit zoveel mogelijk gebeurt in gezinsvormen zoals pleegzorg en gezinshuizen in plaats van in residentieel verblijf op een terreinvoorziening. Daarnaast zetten we verblijf zo kort als mogelijk in, als het perspectief is dat kinderen terug naar huis kunnen. We bieden maatwerk aan deze gezinnen, naast ambulante hulp is ook informele zorg of iets anders nodig. We bieden een kort verblijf plek aan voor jeugdigen in crisissituaties en werken via een ambulant team aan terug naar huis of met een onderbouwd perspectiefplan uit huis.

Voor complexe casuïstiek, waarin verwijzers vastlopen, organiseren we samen met professionals van verschillende zorgaanbieders het Regionaal Expertise Team (RET). Hier wordt vanuit de verschillende disciplines meegedacht én meegewerkt om het advies vorm te geven met als doel tijdige en passende hulp. We zijn daarnaast opdrachtgever en mede ontwikkelaar van het bovenregionaal expertise netwerk in Gelderland (BOEG). Dit expertisewerk organiseert hulp, voor een zeer kleine groep kinderen voor wie het in de Regio Rijk van Nijmegen niet.

Criteria

- De veiligheid van kinderen en jongeren is altijd geborgd.
- Er wordt gewerkt met de verklarende analyse en de richtlijn uithuisplaatsingen
- Uithuisplaatsingen worden waar mogelijk voorkomen en verblijf is zo kort mogelijk van duur
- Jongeren worden indien mogelijk bij een uithuisplaatsing geplaatst in gezinsvorm, zoals een pleeggezin of gezinshuis.
- Gesloten jeugdzorg wordt voorkomen: jongeren worden ondersteund in crisissituaties en geplaatst in kleinschalige, alternatieve vormen.

- Er wordt in een jeugdhulptraject toegewerkt naar een soepele overgang van verblijf naar thuis en/of een soepele overgang naar 18+, met oog voor de big 5 (support, wonen, inkomen, werk & school, zorg & welzijn).

Activiteiten

- We zorgen voor een regionaal sluitend en kwalitatief goed zorglandschap en beleidsontwikkeling gericht op verbetering en innovatie van zorg (meer maatwerk, minder doorplaatsing, minder wisseling van hulpverlener)
- We geven een opdracht aan verschillende jeugdhulpaanbieders om in het gezin de basis weer te herstellen door waar mogelijk intensieve, specialistische gezinsbehandeling te verzorgen en indien nodig de kinderen tijdig een verblijfsplek gericht op observaties, diagnostiek en behandeling te bieden.
- We geven een opdracht aan de jeugdaanbieders voor het bevorderen van de sociale steun voor gezinnen met zwarte opvoedings- en/of opgroeiproblemen om uithuisplaatsing te voorkomen of terugplaatsen naar huis mogelijk te maken
- We zetten blijvend in op een doorlopende wervingscampagne voor pleegzorg, zodat er meer aandacht, kennis en bekendheid rondom pleegouderschap komt en blijft. We hopen dat meer mensen zich aanmelden als pleegouder waardoor de beschikbaarheid van pleeggezinnen vergroot wordt voor kinderen op de wachtlijst.
- We versterken het hulpaanbod met de aanpak ‘Jouw Ingebrachte Mentor”(JIM).
- We zorgen voor betere inzet van logeeropvang ter voorkoming van overbelasting van gezinnen
- We faciliteren het regionaal expertiseteam (RET) met als doel tijdig organiseren van een passende oplossing voor iedere jeugdige en zijn of haar gezin ongeacht de complexiteit van de zorgvraag.
- We faciliteren het Tussen Wal en Schip overleg voor jongeren in de leeftijd 16-27 jaar met vragen op meerdere leefgebieden in de overgang naar zelfstandigheid om te komen tot maatwerk oplossingen waar nodig.
- We benaderen de overgang naar zelfstandigheid bij 18+ integraal vanuit de big 5 (support, wonen, inkomen, werk & school, zorg & welzijn).

Doel	**Gezinnen en huishoudens die te maken hebben met onveilige situaties krijgen tijdig, passende en samenhangend hulp en bescherming**

Toelichting

We willen dat iedereen in Nijmegen veilig kan wonen. We streven naar zoveel mogelijk vroegtijdige ondersteuning om de veiligheid van gezinnen en huishoudens te borgen. Hiervoor investeren we in een sterke samenwerking tussen het Buurtteam, de Jeugdbescherming en Veilig Thuis waarin er actief en vroegtijdig geconsulteerd en samengewerkt wordt. Daarnaast zijn we in 2023 in de wijk Dukenburg gestart met een zgn. proeftuin in opdracht van het landelijke toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. In 2025 implementeren we de werkwijze in meer stadsdelen, om de veiligheidsketen te veranderen naar een netwerk waar professionals met het gezin of huishouden toewerken naar duurzame progressieve oplossingen.
Daarnaast hebben we in onze lokale aanpak 'Samen voor een thuis zonder geweld Nijmegen 2022 t/m 2025' onze ambitie beschreven: het voorkomen, stoppen en blijvend oplossen van geweld in afhankelijkheidsrelaties. De regionale opvang- en begeleidingsvoorzieningen: Veilig Thuis, Moviera, Centrum Seksueel Geweld en het Omgangshuis vormen hierbij basisvoorzieningen vanwege specifieke expertise. De belangrijkste conclusie die we daarnaast trekken is dat partners constateren dat er punten voor verbetering zijn. Het (duurzaam) stoppen van geweld is een gezamenlijke opgave: geen partij kan dit vraagstuk alleen aanpakken. Hoe duidelijker we met elkaar duiden wie waarvoor verantwoordelijk is en waar elke organisatie aan werkt, hoe beter professionals elkaar weten te vinden. Dat betekent dat professionals uit verschillende organisaties en uit vele geledingen op elkaar moeten kunnen vertrouwen; kortom een effectief netwerk moeten vormen.

Criteria

- De Buurtteams voeren regie bij signalen van onveiligheid.
- Er wordt vroegtijdig door het Buurtteam Jeugd en Gezin contact gelegd met de gecertificeerde instellingen als veiligheidsexpertise nodig is. Dit kan door consultatie en advies, inzet van preventieve jeugdbescherming/reclassering en inbreng in de Jeugdbeschermingstafel.
- Ouder(s) en jeugdige worden gehoord bij de jeugdbeschermingstafel.
- De veiligheid van het kind wordt ook geborgd na einde maatregel: casussen worden actief ingebracht voor toetsen aan tafel.
- Er wordt zoveel mogelijk gezins- en netwerkgericht gewerkt.
- Gezinnen waar sprake is van onveiligheid hebben een vast contactpersoon.
- We zetten ons in om te voorkomen dat huiselijk geweld ontstaat, in welke vorm dan ook.
- Bij complexe scheidingen gaan we werken met 2 gezinnen, 2 plannen.
- De Buurtteams en jeugdbeschermers maken actief gebruik van het REPS.
- Iedereen die betrokken is bij geweld in afhankelijkheidsrelaties is in staat om zorgen/ problemen bespreekbaar te maken en doet dit ook.
- Vanuit samenwerking tussen zorg en strafrechtsketen wordt achterliggende gezinsproblematiek aangepakt zodat dit bijdraagt aan structurele veiligheid.

Activiteiten

- We zorgen voor een goed samenwerkend netwerk van sociale veiligheid voor gezinnen en huishoudens met onze partners door een gezamenlijke visie te ontwikkelen en deze te borgen in samenwerkingsafspraken in de praktijk.
- We zorgen voor een heldere toeleiding naar het gedwongen kader. Waar vrijwillige hulp vastloopt en verwijzers dit signaleren, kunnen zij dit inbrengen bij de Jeugdbeschermingstafel, waar netwerkpartners een oplossing bieden. Dit gebeurt in gezamenlijkheid met ouders, multisectoraal en via een maatwerkoplossing.
- In Dukenburg beproeven we met een Regionaal Veiligheidsteam: een team waarin de functionaliteiten van Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming, de Gecertificeerde

Instelling, Moviera, sociaalpsychiatrisch verpleegkundige en een ervaringsdeskundige integraal met elkaar samenwerken en samen met het Buurtteam gezinnen en huishoudens helpen. Zij doen dit volgens de principes:

- Gezinsgericht: we zien alle gezinsleden en hun interacties in en met de context.
- Rechtsbeschermend en transparant: wat we waarom doen en er verwacht wordt is voor gezinsleden navolgbaar/duidelijk en transparant. Besluiten komen zorgvuldig tot stand met hoor en wederhoor. Onafhankelijke cliëntparticipatie is beschikbaar.
- Eenvoudig: een vast contactpersoon voor een gezin die betrokken blijft, hulp dichtbij en toegankelijk georganiseerd en gericht op benutten en versterken van regie en steun in de directe context.
- continu leren aan de hand van de praktijk, reflecteren en leren op alle niveaus.

- We dragen zorg voor de uitvoering van de lokale aanpak 'Samen voor een thuis zonder geweld'.
- We implementeren de nieuwe visie en vormgeving van het regionaal expertise punt complexe scheidingen (REPS).
- Via bijeenkomsten, voorlichting en dialoogsessies vragen we aandacht voor huiselijk geweld en kindermishandeling bij inwoners met een vluchteling- of migratieachtergrond in het algemeen en eergerelateerd geweld in het bijzonder.
- We faciliteren en versterken Veilig Thuis als het advies en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling.
- We faciliteren crisisopvang, zorg en begeleiding voor vrouwen en mannen met hun kinderen die slachtoffer zijn van geweld in afhankelijkheidsrelaties/huiselijk geweld via Moviera
- We faciliteren multi-disciplinaire hulpverlening aan slachtoffers van acuut seksueel geweld evenals de consultatie en adviesfunctie voor slachtoffers van niet-acuut seksueel geweld door te zorgen voor de borging van het Centrum Seksueel Geweld.
- We werken aan een versterking van netwerksamenwerking binnen zorg, veiligheid en de strafrechtsketen, zodat de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties en van seksueel geweld in samenhang tot stand komt. Dit doen we onder andere door het organiseren van leersessies tussen partners, door het landelijke toekomstscenario in de praktijk te beproeven in stadsdeel Dukenburg en door aanstelling van een regionale coördinator seksueel geweld.
- We zetten ons in voor borging van beschikbaarheid van aandachtsfunctionarissen geweld in afhankelijkheidsrelaties/huiselijk geweld in Buurtteams.

Doel	**We voorkomen huisuitzettingen, leiden toe naar zorg, werken aan het perspectief van multi-probleemhuishoudens en beperken de overlast als gevolg van dakloosheid en psychiatrische en/of psychosociale problematiek**
Toelichting	We willen voorkomen dat mensen hun huis kwijtraken. Het tijdig signaleren van problemen en snel hulp verlenen is daarom van groot belang. Ook als mensen niet geneigd zijn de hulpverlening zelf op te zoeken terwijl dit noodzakelijk is, proberen wij hen hiertoe te bewegen. Wij zoeken hen actief op, thuis of op straat, voor een goede toeleiding naar opvang en zorg. Het gaat hierbij echt om huishoudens met een multi-probleemprofiel. Het perspectief is hierbij om zo zelfstandig mogelijk te (blijven) wonen. Dakloosheid heeft soms tot gevolg dat er overlast op straat wordt ervaren. Dit proberen we te bestrijden door o.a. het bieden van laagdrempelige opvang, openstellen van ontmoetingsruimtes en gebruiksruimtes. Verslaving is nog steeds een

	maatschappelijk probleem. We zetten dan ook in op preventie en voorlichting bij met name jongeren.
Criteria	• Overlast: inzet van handhaving – aantal meldingen van overlast neemt af. Mensen ervaren minder overlast van daklozen of verwarde personen • Huisuitzettingen, minder dan gemiddeld of daling t.o.v. afgelopen jaren
Activiteiten	• We werken samen met een interventieteam en Meldpunt Bijzondere Zorg dat (zorgwekkende) zorgmijders actief benadert, zowel achter de voordeur als op straat om hen waar mogelijk toe te leiden naar zorg. • We hebben een breed preventieprogramma ingekocht bij zorginstellingen waarbij er onder meer voorlichting op scholen wordt verzorgd over bijvoorbeeld de gevolgen van verslaving. • We maken met zorginstellingen afspraken over methadon- en heroïneverstrekking aan mensen waarbij de verslaving dermate ernstig en chronisch is dat deze op deze manier onderhouden moet worden. • We organiseren zorg, onder regie van de gemeente via de regieteams, bij huishoudens waarbij sprake is van woonoverlast en multi-problematiek. • We sturen op het werken volgens 1 gezin - 1 plan - 1 regisseur onder andere via de stimulering van casemanagement. • We leveren maatwerk en passende ondersteuning voor inwoners d.m.v. de doorbraakaanpak en verbreden deze aanpak. • We voeren de Wet verplichte GGZ in nauwe samenwerking met ketenpartners uit. • We voorkomen dakloosheid waar mogelijk door middel van vroegsignalering, preventie en het voorkomen van terugval door goede begeleiding van (voormalig) daklozen.
Doel	**Daklozen krijgen tijdelijk opvang en een perspectief op zelfstandig participeren en (zelfstandig) wonen**
Toelichting	In Nijmegen willen we dat niemand op straat hoeft te slapen. Hoewel we samen met diverse partijen dak- en thuisloosheid zoveel mogelijk proberen te voorkomen kan het gebeuren dat iemand dakloos wordt. Wij bieden opvang van waaruit iemand verder stappen kan zetten naar herstel en zo zelfstandig mogelijk wonen. Niet voor iedereen is zelfstandig wonen met ambulante begeleiding haalbaar. We hebben verschillende woonvormen nodig (van geclusterd in een groep tot zelfstandig). De opvang die wij bieden is zo kort als mogelijk. Tijdens de opvang wordt direct gewerkt aan het opstellen van een hersteltraject. We bieden (gescheiden) opvang voor jongeren, voor volwassenen/gezinnen met psychosociale problemen en opvang voor verslaafden. Nijmegen is centrumgemeente voor het bieden van maatschappelijke opvang. Er zijn opvangvoorzieningen in Nijmegen, Tiel, Culemborg en Heumen (Nederasselt). De toegang tot de maatschappelijke opvang is regionaal en centraal georganiseerd bij de GGD. De toegang tot de maatschappelijke opvang blijft laagdrempelig.
Criteria	• Het aantal opvang plekken is afgestemd op het aantal meldingen bij CTMO. • Alle opgevangen daklozen krijgen perspectief op herstel aangeboden (begeleiding)
Activiteiten	• In 2024 bouwen we aan de nieuwbouw van De Hulsen. Geplande oplevering is in 2025. Tijdens deze fase blijft De Flet in gebruik als opvanglocatie. • We maken afspraken met zorgaanbieders over het bieden van opvang in diverse vormen aan inwoners) in de hele regio Nijmegen en Rivierenland.

- We realiseren meer (flexibele) woonruimte voor spoedzoekers, daklozen, statushouders en andere speciale doelgroepen. Hiervoor putten we uit het Woonfonds en stellen we een exploitatiebijdrage van € 300.000 per jaar beschikbaar.
- Voor het aanpassen van eigen vastgoed voor huisvesting van bijzondere doelgroepen stellen we daarnaast een investeringskrediet van €2,5 miljoen beschikbaar.
- Voor mensen zonder vaste woon- of verblijfplaats regelen we binnen een maand een briefadres, zodat zij een uitkering kunnen krijgen, een zorgverzekering afsluiten, zich kunnen inschrijven voor een woning of in aanmerking komen voor schuldsanering.
- We werken met woningcorporaties en gemeenten in de regio Rivierenland samen door middels de Werkgroep Bijzondere Bemiddeling 6% van de vrijkomende woningen beschikbaar te stellen voor bijzondere zorgdoelgroepen.
- Met gemeenten uit Rijk van Nijmegen zoeken we naar mogelijkheden om verspreid over deze regio extra woonplekken voor bijzondere doelgroepen te creëren.
- We hebben bijna alle opvangvoorzieningen omgevormd tot 24-uursopvangvoorzieningen.
- We houden toezicht op de kwaliteit van de voorzieningen en sturen hierop bij.
- We stroomlijnen de uitstroom uit de opvang en vanuit het justitieel kader door goede afspraken met zorginstellingen en woningcorporaties te maken over het bieden van passende nazorg, een woning en woonbegeleiding.
- We faciliteren de uit- en doorstroom uit de maatschappelijke opvang, alsmede de spreiding over de regio, doordat er per regio afspraken zijn met woningcorporaties over het beschikbaar stellen van woningen.
- We maken zelfstandig wonen (met ambulante begeleiding) mogelijk middels specifieke zorgwoningen voor dak- en thuislozen met psychiatrische en/of psychosociale problematiek en het project Housing First.
- We integreren de centrale toegang voor maatschappelijke opvang met de regionale toegang voor beschermd wonen.
- We realiseren met Portaal in Lent een Gemengd Wonen-project dat bijdraagt aan uitstroom uit BW en het creëren van een inclusieve wijk.

Doel	**Inwoners die als gevolg van psychische kwetsbaarheid of jong volwassenen, die als gevolg van Licht Verstandelijke Beperking, (nog) niet in staat zijn om zelfstandig te wonen kunnen in een beschermde (woon-) omgeving zich ontwikkelen richting zelfstandig wonen en participeren**
Toelichting	We streven ernaar dat onze inwoners zo veel mogelijk zelfstandig wonen. Soms lukt dit echter nog niet, vanwege psychiatrische of psychosociale problematiek. De ondersteuning die wij dan bieden is er primair op gericht om inwoners zoveel mogelijk thuis te helpen. Wij noemen dit beschermd thuis. Soms kan het toch noodzakelijk zijn dat inwoners voor kortere of langere tijd in een meer beschermde woonomgeving onder de hoede van een zorginstelling wonen en begeleiding krijgen: Beschermd Wonen intramuraal. Het gaat dan om wonen in een accommodatie van een instelling waarbij de ondersteuning 24 uur in nabijheid is. Men krijgt individuele begeleiding, maar kan ook steun vinden in het samenwonen in een groep en de begeleiding die hiermee gepaard gaat. Daarnaast bieden we een hybride vorm aan voor jongvolwassenen: Trainingshuis. Hierbij kunnen de jongeren geclusterd wonen, waarbij ze de kamer huren om te oefenen op zelfstandig wonen. Bij einde zorg stopt net als bij Beschermd Wonen intramuraal ook het verblijf. Deze voorzieningen zijn regionaal beschikbaar en Nijmegen vervult hier voor de regio Nijmegen en Rivierenland de rol van centrumgemeente. We hebben in het beleidsplan “Samen Dichtbij!” en de evaluatie ervan de ambitie geformuleerd om te transformeren: opbouwen van beschermd thuis, verstevigen en uitbreiden van GGZ in de wijk en afbouw van intramuraal beschermd wonen.
Criteria	• De gemiddelde wachttijd voor intramurale zorg is niet langer dan een jaar.

- Alle inwoners met een indicatie Beschermd Wonen die op de wachtlijst staan krijgen Wachtzorg (overbruggingszorg).
- Het aandeel inwoners dat Beschermd Thuis krijgt op het totaal aantal inwoners met een Beschermd Wonen indicatie is minimaal 40%.
- Minimaal 70% van de BW-cliënten geeft in het cliënttevredenheidsonderzoek (CEO) aan heel tevreden of tevreden te zijn.

Activiteiten

- We maken afspraken met zorginstellingen over het bieden van Beschermd Wonen intramuraal, Trainingshuis en Beschermd Thuis voor inwoners uit de regio Gelderland-zuid die dit nodig hebben.
- We maken afspraken met de regio Gelderland-zuid over de gezamenlijke inkoop en organisatie van beschermd wonen/maatschappelijke opvang en delen hierin ook de kosten op basis van reeds gemaakte afspraken (vanaf 2025).
- We verstrekken PGB's als de cliënt zelf (met ondersteuning van een vertegenwoordiger) in staat is deze zorg op verantwoorde wijze te organiseren.
- We organiseren één regionale centrale toegang voor zowel maatschappelijke opvang als beschermd wonen.
- We houden toezicht op de kwaliteit van de voorzieningen en sturen hierop bij.
- We faciliteren de uit- en doorstroom uit Beschermd Wonen en de maatschappelijke opvang, alsmede de spreiding over de regio, doordat er per regio afspraken zijn met woningcorporaties over het beschikbaar stellen van woningen.

Wat willen we komend jaar bereiken?

Besluit raad 13 november 2024

Op basis van het amendement 'Leidende principes voor zorg, welzijn en ondersteuning' is een beslispunt toegevoegd:

A. Richting te geven aan de huidige te maken keuzes in het sociaal domein door de volgende 10 leidende principes vast te stellen:

1. *De sociale basis is het fundament voor het sociaal domein.*

Welzijn, kansengelijkheid en gezondheid voor iedere Nijmegenaar zijn gebaat bij een sterke sociale basis. Die ontwikkelt zich in de wijken waar mensen met elkaar samenleven. We willen dat dit een stevig fundament is en daarom investeren we daarin.
We verkennen de inzet van een (deels) revolverend investeringsfonds. We proberen ook andere partijen, zoals de zorgverzekeraars te verleiden om daaraan bij te dragen. Zo kunnen we geld dat we besparen door preventie opnieuw investeren in nieuwe initiatieven voor versterking van de sociale basis.

2. *Met en voor de stad*

Als gemeente kunnen en willen we het niet alleen. Het cement in onze stad vormen we samen met netwerken en organisaties, of dat nu vrijwilligers, bedrijven of instellingen zijn. Onze ambitie is dat al deze organisaties in de stad solidair zijn met elkaar, elkaar weten te vinden en initiatieven samen oppakken en dat de gemeente dit faciliteert. Dan ontstaan er programma overstijgende plannen die het verschil kunnen maken.

3. *Een opdracht gestuurde aanpak voor het sociaal domein: van organisaties financieren naar opdrachten voor de stad financieren*

Een logische vervolgstap op het voorgaande principe is dat onze focus verschuift: van financieren van afzonderlijke organisaties naar financieren van opdrachten (en daarmee oplossingen) voor de stad. We organiseren onze samenwerking langs de lijn van gemeenschappelijke doelen, waardoor onze inwoners beter geholpen worden.

4. *We weten wat werkt, wat de lasten en baten zijn, zowel maatschappelijk en financieel, en waar we het beste op kunnen inzetten*

We werken vaker met ‘maatschappelijke businesscases’, zodat voor de gemeenteraad duidelijker is welke investeringen we doen in de sociale basis en welke opbrengsten we daarbij verwachten. Daarbij gaat het ons met nadruk niet alleen om financiële, maar juist ook om maatschappelijke baten. Juist in het sociaal domein is het maatschappelijk rendement belangrijk en daarom is het van belang daar nog duidelijker op te sturen. Daarmee voorkomen we ook dat alleen de financiële lasten en baten bepalen wanneer iets geslaagd is.

5. *We verdelen de zorg eerlijk: in Nijmegen krijg je de hulp en ondersteuning die je nodig hebt: niet minder, maar ook niet meer*

Zo zorgen we ervoor dat een te grote zorgvraag bij de een, niet zorgt voor een te klein zorgaanbod voor de ander. Mensen die het moeilijk vinden om een hulpvraag te stellen, bieden we laagdrempelige ondersteuning bij hun aanvraag.

6. *Zorg en ondersteuning is collectief, tenzij een individueel traject passender is*

Zo kunnen we mensen met dezelfde hulp- of zorgvraag samen, sneller en beter helpen. Wanneer een inwoner enkel geholpen kan worden of beter geholpen is met een individueel traject dan blijft dit mogelijk.

7. *Als het aan het begin afgesproken einddoel bereikt is, wordt het zorgtraject afgerond*

We stimuleren dat volwassen en jongeren met hun ouders zelf doen wat ze zelf kunnen, waar nodig met ondersteuning vanuit de sociale basis. Er is altijd ruimte voor maatwerk, als tijdens het traject blijkt dat aanvullende inzet nodig is. We pakken dit dan op in een nieuw traject.

8. *Huishoudens die gebruik maken van 5 of meer regelingen benaderen we proactief, met respect voor privacywetgeving wanneer gegevens gedeeld worden*

We gaan door met de doorbraakaanpak, en zetten deze actiever in. Nijmeegse huishoudens die gebruik maken van 5 of meer regelingen worden proactief (rekening houdend met privacy etc.) benaderd, in aanvulling op de huidige situatie waarin de doorbraakaanpak vooral reactief wordt ingezet.

9. *We onderzoeken of eigen bijdragen inkomensafhankelijk kunnen*

Dit is allereerst een landelijke afweging. Als de mogelijkheid er komt, kijken we op welke manier dit principe ondersteunend kan zijn aan onze andere principes.

10. *Housing First: voor alle leeftijden en in ieder geval ook voor jongeren*

Een dak boven je hoofd is de belangrijkste vorm van preventie en welzijn. Om persoonlijke, maatschappelijke en financiële lasten nu en in de toekomst te verminderen zetten we ons actief in om de dak- en thuisloze mensen, en ook jongvolwassen in onze regio duurzaam te huisvesten.

B. Als raad en college, ieder vanuit zijn eigen rol, deze principes verder uit te werken en hierover het komende jaar met elkaar in gesprek te gaan. Op die manier werken we concreet aan een stevige sociale basis in alle Nijmeegse wijken.

Inleiding

In 2025 en verder zullen we fors moeten bezuinigingen binnen het programma Welzijn, wijkontwikkeling en zorg. Bij de bespreking van het koersdocument heeft de gemeenteraad besloten tot een taakstelling van €17 miljoen in het sociaal domein. De voornaamste bezuinigingen moeten voortkomen uit de invoering van bestedingsruimten in de contracten voor Wmo en Jeugd. Hoewel de taakstelling voor 2025 en verder fors is, geloven we dat we met deze maatregel zowel de zorg betaalbaar houden en richting de stad de boodschap afgeven dat we het ons niet kunnen permitteren om het zorggebruik oneindig te laten groeien. Met bestedingsruimten maken we zorginstellingen deelgenoot van dit probleem en prikkelen we de zorginstellingen tot meer doelrealisatie. Ook zullen we gezamenlijk op moeten trekken om ook weer oplossingen voor problemen in de sociale basis te vinden.
Voorts gaan we de winteropvang voor dak- en thuislozen ~~versoberen~~ verhuizen ~~en zullen we huiskamer de Cirkel sluiten~~. Ook zullen we binnen de sociale basis – onder andere welzijn, gezondheid, jongerenwerk, ontmoetvoorzieningen, inclusie, onze inzet moeten verminderen en gaan we op een andere manier invulling geven aan het mantelzorgcompliment. Dit zijn geen gemakkelijke keuzes, maar ze zijn wel nodig.

Toch blijven we ook heel veel dingen wel doen. Wij blijven investeren in de sociale basis en in verbindingen in de buurt die gezond samenleven versterken. We blijven streven naar een vitale samenleving waarin Nijmegenaren

elkaar ontmoeten, in beweging zijn, zich gezond voelen, elkaar steunen en zo samen kunnen bijdragen aan het versterken van onze samenleving en stad. Wij blijven gemeenschappen stimuleren en inzetten op de leefomgeving van mensen, omdat een vitale leefomgeving bewezen effectiever is dan wat ieder voor zich kan bereiken in het verbeteren van het welbevinden.

Ook blijven wij ongelijk investeren om kansen te bieden aan inwoners in kwetsbare situaties. We willen een nieuwe generatie Nijmegenaren met minder achterstanden laten opgroeien. We investeren in jeugd en jongeren en bieden hulp aan inwoners die onze steun of zorg nodig hebben en dit niet zelf kunnen organiseren en/of betalen.
Hierna zijn de ambities en doelen benoemd en worden per doel de concrete activiteiten voor 2025 uiteengezet om deze doelen te bereiken.

Ambitie:
Inwoners voeren eigen regie over hun leven, gezin en gezondheid en actief deelnemen aan de maatschappij. Men heeft respect voor elkaar en ondersteunt elkaar

Doel: Inwoners nemen actief deel en dragen bij aan de samenleving
Activiteiten

- *Ruimte voor ontmoeting*
  We hebben aandacht voor ruimte voor ontmoeting. Inwoners komen op deze plekken met elkaar in contact. Ze kunnen hier ook meedoen met activiteiten en worden ondersteund om zelf in actie te komen.We kunnen niet tegemoet komen aan alle initiatieven en zullen keuzes moeten maken welke bestaande ontmoetingsvoorzieningen en nieuwe (inwoners)initiatieven we nog kunnen ondersteunen. Daarbij hebben we extra aandacht voor de ontmoeting die bijdragen aan de afschaling van zorg.
- *Vrijwilligerswerk*
  We halen de behoeftes in de ondersteuning van het vrijwilligerswerk op. We doen dit samen met diverse organisaties en inwoners. We bepalen de rol van de gemeente in een toekomstbestendig vrijwilligersklimaat.

Doel: Gehouden en vrijlevende dieren ontvangen ondersteuning waar gezond en goed leven in het geding is
Activiteiten

- *We blijven ondersteuning geven aan dieren (gehouden en wildlevend) waar dat nodig en gepast is.*
  In 2025 gaan we aan de slag met meerdere activiteiten uit de nieuwe Uitvoeringsagenda Dieren. Dit omvat onder andere het met de Dierenambulance Nijmegen verder werken aan het traject richting nieuwe huisvesting. Aandacht voor biodiversiteit én informatie en educatie voor onze inwoners maken ook deel uit van deze uitvoeringsagenda.

Doel: Inwoners van Nijmegen kijken naar elkaar om in het dagelijks leven
Activiteiten

- *We blijven werken aan tijdige en passende ondersteuning voor mantelzorgers*
  We gaan aan de slag met de aanbevelingen uit de evaluatie van het mantelzorgbeleid. Dit doen we door middel van een ontwikkelagenda met de volgende drie pijlers: 1) De bekendheid van Mantelzorg Nijmegen vergroten onder inwoners; 2) Een integrale benadering van mantelzorg bevorderen, zowel intern als extern; 3)Blijvende aandacht voor specifieke groepen mantelzorgers.

Doel: Inwoners van Nijmegen kunnen (vrij) zichzelf zijn en worden hierin geaccepteerd
Activiteiten

- *Versterken antidiscriminatie*
  We geven aandacht aan ons koloniaal- en slavernijverleden en hoe dit doorwerkt in de huidige tijd. Onder meer naar aanleiding van het opleveren van het onderzoek naar de betrokkenheid van ons stadsbestuur bij slavernij. Daarnaast stellen we met maatschappelijke partners en inwoners een plan op, gericht op het voorkomen en tegengaan van discriminatie. Met extra beschikbare rijksmiddelen en middelen uit het

coalitieakkoord gaan we in 2025 dit plan uitvoeren met antidiscriminatie-maatregelen op diverse beleidsterreinen.

- *We maken werk van de inclusie voor mensen met een beperking*
  In 2025 werken we verder aan de uitvoeringspunten van het Actieprogramma inclusie, gericht op mensen met een beperking. Dit doen we samen met ervaringsdeskundige inwoners en de betrokken maatschappelijke partners. Belangrijke thema's voor 2025 zijn: wonen, communicatie en sociale toegankelijkheid. Ook starten we in 2025 met de Stimuleringsregeling Toegankelijkheid, waarmee we ondernemers ondersteunen bij het verbeteren van de fysieke en digitale toegankelijkheid van hun onderneming.
- *We werken aan de inclusie van lhbtiq+ personen*
  We werken samen met het regenboognetwerk aan de inclusie van lhbtiq+ inwoners van Nijmegen. We hebben aandacht voor acceptatie van lhbtiq+ personen binnen de sportverenigingen via de pilot 'lhbtiq+ inclusie in de sport'. We gaan aan de slag met de resultaten uit de lhbtiq+ monitor die we in 2024 hebben uitgevoerd.

Doel: We hebben een stevig opvoedklimaat rond gezinnen, in wijken en scholen
Activiteiten

- *In de Preventieplatforms Jeugd 12- en 12+ blijven we bouwen aan een sterk voorliggend aanbod in de stadsdelen*
  In Nijmegen Noord hebben de deelnemers van het preventieplatform 0-12 jaar gezamenlijk gewerkt aan de 'hand van Noord'. Dit platform omvat de volgende organisaties: alle scholen in Nijmegen-Noord, de kinderopvang, Bindkracht10, Buurtteams Jeugd en Gezin, GGD Gelderland-Zuid, het Sportbedrijf, alle huisartsenpraktijken, de Lindenberg en de Gemeente Nijmegen. Met de 'hand van Noord' wordt bij ouders en opvoeders bewustwording gecreëerd over de eigen rol en mogelijkheden die ouders en kinderen hebben om hun mentaal welbevinden te versterken. Het doel is om gezinnen te ondersteunen en versterken bij gewone opvoed- en opgroeivragen. Komend jaar rollen we deze campagne uit en evalueren we deze om hiervan te leren voor implementatie in andere stadsdelen.
- *We bezuinigen € 350.000 op jeugdwelzijnswerk*
  We ontkomen niet aan een bezuiniging van 5% op de subsidies voor jeugdwelzijnswerk. Deze bezuiniging gaat in per 2026 en bereiden we voor in 2025. We kiezen ervoor om het vrijwillig jeugdwerk en het aanbod voor kinderen en jongeren in de meest kwetsbare situaties zoveel mogelijk te ontzien. Deze bezuiniging zal ingevuld worden binnen het facultatief aanbod van de GGD voor 0-4 jarigen en het aanbod voor opvoedingsondersteuning 0-12 jarigen.
- *We werken aan jongerenwerk in de wijken en investeren in jongeren in sociaal kwetsbare situaties*
  De maatschappelijke opgaven vanuit welzijn, zorg en veiligheid integreren we tot heldere en meetbare opdrachten aan onze maatschappelijke partners. We maken gebruik van nieuwe inzichten en relevante data, brengen focus aan op de doelgroep en de doelstelling van het jongerenwerk. Zo komen we tot betere bestuurlijke keuzes. We investeren in jongeren in een sociaal kwetsbare situatie vanuit een solide basis op de vindplaatsen school, thuis en vrije tijd. Hiermee verminderen we geïndiceerde vormen van jeugdhulp, voorkomen we dat jongeren ontsporen en helpen jongeren terug op de rails.
- *Preventie met gezag*
  Samen met onze maatschappelijke partners zetten we interventies in om kinderen en jongeren vroegtijdig te informeren en ondersteunen wanneer er risico's zijn op risicovol gedrag en/of het in aanraking komen met criminaliteit. We werken nauw samen met het onderwijs en met de partners in de wijk.

Doel: Kinderen en hun ouders worden laagdrempelig, dichtbij en deskundig ondersteund als zij problemen ervaren met opvoeding en/of kansrijke ontwikkeling, indien nodig met specialistische jeugdhulp
Activiteiten

- *We verlengen het contract met Buurtteams Jeugd en Gezin en blijven investeren in basishulp, samenwerking met het onderwijs en de expertise m.b.t. complexe casuïstiek en veiligheid*
  De Buurtteams Jeugd en Gezin zijn ruim 3 jaar operationeel. Volgens de evaluatie uitgevoerd door adviesbureau Hiemstra & De Vries is de opzet en werkwijze al in grote mate conform de eisen die de Hervormingsagenda Jeugd stelt aan stevige lokale toegangsteams. De drie belangrijkste thema's voor de doorontwikkeling blijven meer basishulp en minder indicaties, samenwerking met kinderopvang en

onderwijs, veiligheid en complexe casuïstiek. In samenhang met de sturing op de bestedingsruimtes ambulante jeugdhulp zetten we in op een sterk voorliggend en collectief aanbod om de inzet van jeugdhulp waar mogelijk te voorkomen. Het vakmanschap op het gebied van veiligheid en complexe casuïstiek (inclusief regievaardigheden) wordt versterkt met gerichte trainingen voor de gezinswerkers van de Buurtteams Jeugd en Gezin, we blijven aandachtsfunctionarissen veiligheid inzetten in ieder Buurtteam Jeugd en Gezin en maken duidelijke samenwerkingsafspraken met onder meer Veilig Thuis, de Gecertificeerde Instellingen en de Regieteams. Ook zijn de Buurtteams actieve partner in de Proeftuin Kind- en Gezinsbescherming in Dukenburg.

- *We implementeren de nieuwe contracten voor ambulante jeugdhulp:*
  Met de nieuwe inkoop voor ambulante jeugdhulp versterken we de beweging naar meer collectief en voorliggend aanbod en een grotere inzet van basishulp in plaats van tweedelijnszorg. We gaan vanuit het contractmanagement nadrukkelijker sturen op efficiënte doelrealisatie door zorgaanbieders. We gaan komend jaar ook beter kijken naar de aansluiting tussen welzijn, zorg en onderwijs, met name in het voortgezet onderwijs. Het jongerenwerk in het voortgezet onderwijs (VO) speelt daarin een belangrijke rol, maar we willen ook starten met een regionaal 'VO-team' op enkele scholen, om zo ervaring op te doen met de aanwezigheid van gezinswerkers op deze scholen. We verwachten dat de tarieven als gevolg van de aanbesteding en de noodzaak om reële tarieven te betalen zullen stijgen, hiermee hebben we rekening gehouden in onze begroting.
- *We scherpen onze beleidsregels en verordening verder aan op respijtzorg, gebruikelijke zorg en reikwijdte*
  Om de beweging naar meer gewone oplossingen, meer collectief en minder individuele jeugdhulp te ondersteunen is het nodig om ook onze beleidsregels en verordening komende jaren verder aan te scherpen. Dit geeft ook de Buurtteams de nodige juridische rugdekking en houvast. Ook is er landelijke jurisprudentie over welke gebruikelijke zorg van ouders mag worden verwacht die we moeten verwerken in onze verordening. Vooruitlopend op de landelijke discussie over reikwijdte onderzoeken we komend jaar welke stappen we in Nijmegen willen zetten op aanscherping. Gezien de schaarste aan professionals en middelen en de druk op de jeugdhulp is het goed hier kritisch naar te kijken.
- *We verbreden de aanpak bestedingsruimte voor ambulante jeugdhulp met een taakstelling van €6 miljoen*
  We zetten de gehanteerde werkwijze rondom bestedingsruimtes voor begeleidingsaanbieders in 2025 voort en verbinden hieraan met ingang van 2025 een bezuinigingstaakstelling van € 6 miljoen structureel. We proberen de groei van jeugdhulp €6 miljoen minder te latent toenemen: de inzet is dus niet om minder jeugdhulp t.o.v. eerder in te zetten, maar om de groei te remmen. In 2025 verbreden we de succesvolle werkwijze die we in 2023 hebben ontwikkeld met het inkaderen van de bestedingsruimte voor ambulante begeleiding ('budgetplafonds') naar andere vormen van ambulante jeugdhulp per 2026. De methode heeft laten zien dat met het bieden van alternatieven voor kinderen en gezinnen, het mogelijk is de alsmaar toenemende instroom in ambulante begeleiding om te kunnen buigen. Gezien de druk op zorg en toekomstige krapte op de arbeidsmarkt dreigt de zorg zonder ingrijpen onbetaalbaar en onuitvoerbaar te worden. We zien kansen om het geleerde breder in de praktijk te brengen, maar dit vraagt ook investeringen in het voorliggend aanbod. Het gaat dus om een breder palet aan elkaar aanvullende en versterkende maatregelen. Er is overigens wel een risico dat we deze doelstelling in 2025 nog niet realiseren in verband met het te lopen proces.
- *We passen het Ecosysteem Mentale Gezondheid (GEM) toe in Noord*
  De GEM-aanpak borduurt voort op de nieuwe GGZ zoals die in de volwassenen-sector in opkomst is, gedragen door een aantal innovatieve psychiaters. In Nijmegen maken we de vertaalslag van die beweging naar jeugd en gezin. We leggen de focus op herstel en op de dagelijkse context in plaats van op behandelingen en medicijnen. We verwachten dat we hiermee kinderen en gezinnen sneller en meer kunnen steunen, zeker als er sprake is van wachttijden. We beseffen dat dit een cultuurverandering in de sector is en dat het gaat om een veranderingstraject van meerdere jaren. We starten met een veranderatelier in Nijmegen Noord, omdat daar veel mentale problematiek bij kinderen en jongeren is en het aantal kinderen en jongeren daar nog flink gaat groeien de komende jaren.
- *We stellen een nieuwe aanpak Zorg Binnen Onderwijs (ZBO) op*

In schooljaar 2023-2024 zijn we (regionaal) op drie verschillende locaties voor speciaal onderwijs gestart met een pilot voor capaciteitsfinanciering van zorg binnen onderwijs (reguliere begeleiding en persoonlijke verzorging). Deze pilots lopen tot eind 2024 en worden geëvalueerd samen met de onderzoeksbureaus Oberon en DSP. De lessen uit deze pilots nemen wij mee bij het opstellen van een nieuwe ZBO-aanpak.

Doel: Inwoners worden beschermd tegen infectieziekten, ongunstige milieufactoren en seksuele gezondheidsrisico's

Activiteiten

- *We hebben aandacht voor gezondheidsrisico's*
  Op basis van de Wet publieke gezondheid (Wpg) zorgen we via de GGD voor infectieziektebestrijding. Onder de infectieziektebestrijding hoort volgens de Wpg in ieder geval:
  * het nemen van algemene preventieve maatregelen op het gebied van infectieziekten:
  * bestrijden van tuberculose en seksueel overdraagbare aandoeningen;
  * bron- en contactonderzoek bij meldingen.

  In Nijmegen kunnen jongeren met vragen over seksualiteit ook in 2025 (gratis en anoniem) advies krijgen op ons Sense-spreekuur. Daarnaast verzorgt de GGD ook soa-testen en - behandeling voor jongeren en (andere) risicogroepen.

Doel: De gezondheid van Nijmegenaren wordt bevorderd door een preventieve basisinfrastructuur en een integrale aanpak.

Activiteiten

- *We bieden voorlichtings- en preventieprogramma's aan en gaan door met het versterken van preventiestructuren stadsbreed en in de wijken*
  De afdeling Gezond Leven van de GGD ontwikkelt en implementeert voorlichtings- en preventieprogramma's voor diverse doelgroepen. Deze programma's voert de GGD in samenwerking met scholen (Gezonde School) en preventiepartners in de stadsdelen en wijken (Gezonde Wijk) uit. Een deel van de uitvoering van deze programma's staat onder druk als gevolg van financiële krapte.

  Met het groeiende netwerk van "Wij zijn Groen, Gezond en in Beweging Nijmegen (GGiB) versterken we preventiestructuren stadsbreed. Zo werken we in Nijmegen op verschillende manieren aan het bevorderen van een gezonde leefstijl voor alle inwoners.

  Daarnaast gaan we in 2025 samen met partners in de regio aan de slag met het inrichten van de regionale ketenaanpakken voor het investeren in een kansrijke start, het stimuleren van een gezond gewicht onder jongeren en volwassenen en het zorgen voor valpreventie.

Doel: Gezondheidsverschillen in Nijmegen worden kleiner doordat we mensen met verhoogde gezondheidsrisico's extra ondersteunen

Activiteiten

- *We verbeteren gezondheid in de stadsdelen*
  We gaan met onze partners door de met de diverse activiteiten en initiatieven op gebied van gezond en veilig opgroeien, gezond gedrag, mentale gezondheid, gezond ouder worden en gezonde leefomgeving. Zo werken we met de Gezondheidsagenda 2025 e.v. en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) aan gezondheidswinst voor iedereen. We maken duidelijke keuzes en richten ons op Nijmegenaren in de meest kwetsbare situaties, zodat hun kansen op een gezond leven toenemen. Die keuze betekent in een aantal gevallen ook ongelijke investeringen en vraagt om extra domein overstijgende inzet.

  In ieder stadsdeel, iedere wijk en iedere buurt verschilt de gezondheidssituatie en liggen er unieke kansen voor gezondheidsbevordering en -bescherming. Via de opgaven een sterke sociale basis en de preventieplatforms analyseren we hoe we de gezondheid in de kwetsbare stadsdelen kunnen verbeteren. Ook kijken we naar de samenhang met andere problemen in het stadsdeel/de wijk/de buurt om te zoeken naar

slimme oplossingen. In gebieden waar relatief veel inwoners kampen met chronische stress door problemen van bestaanszekerheid, gaat onze aandacht met name uit naar het creëren van een gezonde fysieke en sociale omgeving. Daarmee maken we gezonde keuzes en een gezond leven zo makkelijk en laagdrempelig mogelijk. Met het beschikbare budget kunnen we niet meer alle gezondheidsbevorderende en gezondheidsbeschermende initiatieven blijven steunen.

Doel: De publieke gezondheid wordt beschermd en bevorderd door een gezonde fysieke leefomgeving
Activiteiten

- *We zetten gezondheid centraal in ons omgevingsbeleid*
  In de actualisatie van de omgevingsvisie heeft Nijmegen de ambitie op zich genomen om in 2050 een gezonde en duurzame stad te zijn. De gezonde leefomgeving heeft daarmee een prominentere plek in de omgevingsvisie. We concretiseren de visie op de gezonde leefomgeving, zodat we in het omgevingsplan beter kunnen sturen op het beschermen, bevorderen en behouden van een gezonde leefomgeving.

  We zetten stappen om te komen tot een structurele en heldere werkwijze voor de Gemeente Nijmegen en de GGD Gelderland Zuid in het proces van fysieke projecten waarin gebruik wordt gemaakt van de gezondheidskundige kennis voor het realiseren van een gezonde leefomgeving. In 2025 werken we daarnaast verder aan het toegankelijk en aantrekkelijk maken van de openbare ruimte, zodat die uitnodigt tot bewegen, ontmoeten, spelen en sporten.

Doel: Inwoners kunnen zelfstandig hun leven leiden en meedoen doordat ze beschikken over voldoende zelfregie, zelfredzaamheid, veerkracht en samenredzaamheid in de vorm van sociale steun. Wanneer het nodig is, ondersteunen wij hen bij het verkrijgen of herwinnen hiervan
Activiteiten

- *We zetten in op het benutten van laagdrempelig aanbod in de wijk om de Wmo toegankelijk en betaalbaar te houden.*
  In 2025 zorgen we voor verdere versteviging van de positie van Buurtteams Volwassenen. Per 2025 gaat de nieuwe overeenkomst voor Wmo ambulante begeleiding in. We werken door het instellen van bestedingsruimtes aan het verder terugdringen van de inzet van geïndiceerde begeleiding.

  Ontwikkelingsgerichte dagbesteding wordt in 2025 aanbesteed voor nieuwe contracten per 2026. Hierin nemen we de leerervaringen vanuit de pilot indicatievrije dagbesteding mee. De pilot indicatievrije dagbesteding wordt verlengd tot en met 2025.

  In 2025 wordt met twee transformatieplannen onder de titel Mentaal Gezondheidsnetwerk gewerkt met o.a. Pro Persona, Iriszorg en RIBW aan het toegankelijk en betaalbaar houden van de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) voor volwassenen. We denken mee in het verbeteren van de beschikbaarheid van laagdrempelige consultatie van GGZ-specialisten en in het beter toe leiden. Inzet is om zo preventief mogelijk te werken en om wachtlijsten tot de GGZ terug te dringen. Dit doen we met transformatiemiddelen die landelijk via de zorgverzekeraar beschikbaar worden gesteld voor het Integraal Zorgakkoord (IZA).

  In 2024 startte met subsidie van ZonMW de leerplaats sluitende aanpak waarmee onze inzet voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid lerend verder ontwikkelen. Naast uitvoeringsinstanties, zorgverzekeraar en gemeenten is daarom ook de HAN nauw betrokken. De leerplaats loopt tot en met 2027.

  We bereiden ons voor op de groeiende groep 65+ inwoners van Nijmegen. We werken verder aan het integraal actieprogramma senioren, gericht op de groeiende groep 65+ inwoners van Nijmegen. Dit doen we samen met inwoners en de betrokken maatschappelijke partners. Belangrijke thema's zijn: gezondheid, welzijn, ondersteuning, wonen, veiligheid en mobiliteit. Bij de uitvoering van het integraal actieprogramma senioren zullen we keuzes moeten maken en prioriteren. Daarnaast ondersteunen we inwoners van 65+ met praktische

diensten, informatie en advies. Ouderen kunnen hiervoor terecht bij Sterker ouderenwerk. Ouderen kunnen hiervoor terecht bij Sterker ouderenwerk. We zetten de uitbreiding van de bereikbaarheid van Sterker ouderenwerk en de versterking van het ouderenadvies voort. Dit is vooralsnog alleen in 2025 mogelijk.

Doel: Vluchtelingen kunnen op een veilige en gezonde manier verblijven in onze regio en zo goed als mogelijk meedoen in de samenleving

Activiteiten

- *We versterken en verduurzamen de inzet voor asiel & integratie*
  Dit doen we op basis van een nieuw integraal beleidskader met uitvoeringsagenda voor 2025-2028 (onder voorbehoud van besluitvorming over deze beleidsdocumenten)

- *We zorgen ervoor dat we voldoen aan de Spreidingswet voor asielmigranten en we behouden voldoende opvangplekken voor ontheemden Oekraïners*
  Dat doen we onder meer door mee te werken aan tijdelijke noodopvang op initiatief van het COA voor de duur van 3 jaar en een locatie te realiseren voor opvang van 12 AMV-ers. We ontsluiten het bestaande aanbod in AZC's beter, bijvoorbeeld op het vlak van sociale taallessen en faciliteren de mogelijkheid voor asielzoekers om eerder te beginnen met werk/arbeid. Voor de opvang van Ontheemden uit Oekraïne realiseren we vervangende meer duurzame opvanglocaties en een regionale zorglocatie.

- *We zetten ons in om de huisvestingstaakstelling te behalen*
  We realiseren - binnen onze mogelijkheden en zo snel als mogelijk - passende woonruimte voor statushouders. Dat doen we onder meer door het ontwikkelen van doorstroomlocaties voor alleen gaanden, het realiseren van aanvullende flexwoningen, waarin meerdere woningzoekenden, waaronder statushouders, kunnen samenwonen, en het verkennen van een sterkere regionale samenwerking op de realisatie van huisvesting voor statushouders.

- *We versterken onze inburgeringsdienstverlening en we werken verder aan het beter ontsluiten voor vluchtelingen van ons gemeentelijk aanbod.*
  We zorgen dat vluchtelingen zo snel als mogelijk volwaardig mee kunnen doen in de samenleving. Dat doen we door meer passend aanbod te organiseren voor jongeren en (hoogopgeleide) werkenden en de formatie bij klantregie te versterken voor een snellere intake en meer begeleiding. We verbeteren de mogelijkheden voor vroege participatie en zorgen voor passend nieuwkomersonderwijs met een nieuwe ISK-locatie en waar nodig tijdelijk nieuwkomers-onderwijs. Daarnaast onderzoeken we hoe het huidige zorgaanbod meer cultureel sensitief kan worden ingericht en verbeteren we de informatievoorziening voor vluchtelingen.

- *We ondersteunen mensen zonder documenten*
  Ongeacht landelijke ontwikkelingen, zetten we de Bed-Bad- en Brood-voorzieningen voort voor mensen zonder documenten. Met opvanglocaties, betrokken stichtingen en vrijwilligersorganisaties zoeken we naar mogelijkheden om mensen zonder documenten meer perspectief te bieden. Daarbij kijken we naar mogelijkheden om gemeentelijk aanbod gericht op zorg, welzijn en participatie deels ook te ontsluiten voor mensen zonder documenten.

Doel: Inwoners kunnen zelfstandig wonen in een schone en geschikte woning. Ze kunnen zich in en om het huis verplaatsen en daardoor deelnemen aan de samenleving en hun sociale omgeving. Dit doen ze met voldoende eigen kracht, zelfredzaamheid, samenredzaamheid in de vorm van sociale steun. Wanneer het nodig is, ondersteunen wij hen bij het verkrijgen of herwinnen hiervan

Activiteiten

- *We werken aan oplossingen om de Wmo toegankelijk en betaalbaar te houden.*
  We zullen de inhoud van de Wmo-ondersteuning door de gemeente tegen het licht houden. Dit doen we door het opstellen van een nieuwe verordening Wmo en Jeugdhulp die ingaat per 2026. Hierbij zal onder meer aandacht zijn voor het stimuleren van oplossingen via het eigen netwerk en wijkgerichte oplossingen.

In 2025 werken we met duidelijke opdrachten voor onze Wmo consulenten en contractpartners. Hierin houden we rekening met de ontwikkelingen rondom de toenemende instroom (vergrijzing), financiën en de kwaliteit die we willen bieden. Het doel is om de werkprocessen van indicatiestellen en herindiceren te versimpelen of te versnellen zonder dat we aan kwaliteit inleveren.

In 2024 startte de pilot voor wassen en strijken (centraal) vanuit de huishoudelijke hulp te regelen met de inzet van inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het doel van een was- en strijkservice is tweeledig: het creëren van banen en het verlagen van de druk op de huishoudelijke hulp. In 2025 besteden we de was- en strijkservice aan, waarbij we de leerervaring uit de pilot meenemen.
We starten in 2025 daarnaast met de aanbesteding hulpmiddelen en trapliften.

Ambitie:
We zorgen dat kinderen en volwassenen zo veel mogelijk in een (veilige) thuissituatie kunnen leven. We versterken inwoners en gezinnen die de basis van het bestaan niet (meer) op orde hebben of deze dreigen te verliezen

Doel: Kinderen groeien zo veel mogelijk veilig en gezond thuis op
Activiteiten

- *We starten met nieuwe contracten specialistische jeugdhulp en essentiële functies*
  Met de inkoop van essentiële functies willen we integrale hoog specialistische zorg die landelijk niet is ingekocht, maar ook regionaal niet beschikbaar is, anders en beter organiseren. In 2025 komen hierbij contracten voor specialistische hulp en essentiële functies beschikbaar. We geven kleinschaligheid vorm (zoals ook landelijk het kader is) en voegen we integrale expertise toe bij kinderen met complexe problemen. Gezinshuizen en Pleegzorg blijven speerpunten; we zien dat het continue investering van ons vraagt om gezinshuisouders en pleegouders te werven en te ondersteunen in onze regio. Ook voegen we alternatieve vormen toe zoals Buurtgezinnen. We verwachten dat de tarieven als gevolg van deze aanbestedingen zullen stijgen, hiermee hebben we rekening gehouden in onze begroting.

Doel: Gezinnen en huishoudens die te maken hebben met onveilige situaties krijgen tijdig, passende en samenhangende hulp en bescherming
Activiteiten

- *We verbreden de Proeftuin kind- en gezinsbescherming in Dukenburg*
  Nijmegen heeft 1 van de 11 landelijke proeftuinen kind- en gezinsbescherming. De ervaringen in Dukenburg zijn positief: er worden andere oplossingen gevonden met en voor gezinnen, met een positief effect op bijvoorbeeld onder toezichtstellingen van kinderen. Er is geen sprake van een estafette-model maar van 1 team van professionals die samen in de casus met de ouders naar veiligheid toewerken. Professionals en maatschappelijke partners zijn enthousiast. In afwachting van landelijke wetswijzigingen hebben we de ambitie om de proeftuin Dukenburg te verbreden. We onderzoeken hoe deze verbreding voor de komende jaren vorm kan krijgen.

Doel: We voorkomen huisuitzettingen, leiden toe naar zorg, werken aan het perspectief van multi-probleemhuishoudens en beperken de overlast als gevolg van dakloosheid en psychiatrische en/of psychosociale problematiek
Activiteiten

- *We verbreden de doorbraakaanpak*
  We breiden de doorbraakaanpak uit door het gedachtegoed en de doorbraakmethodiek verder uit te rollen bij de verschillende vindplaatsen in de stad, zoals opgenomen in het coalitieakkoord. Zo trainen we onder andere de Buurtteams, het 18-18+ netwerk (TWES) en het meldpunt bijzondere zorg. Leden van het gemeentelijke doorbraakteam fungeren hierbij als ambassadeurs en aanjagers van het gedachtegoed over alle domeinen heen en worden betrokken bij concrete casuïstiek.

- ~~We bezuinigen op Zorgaanpak voor de sekswerkers die werkzaam zijn op de tippelzone. Tevens sluiten we huiskamer de Cirkel.~~

Doel: Daklozen krijgen tijdelijk opvang en een perspectief op zelfstandig participeren en (zelfstandig) wonen.

Activiteiten

- *We verminderen de druk op de opvang*
  De maatschappelijke opvang staat onder druk omdat er meer daklozen zijn. We verminderen deze druk door enerzijds meer aandacht te vragen en projecten op te starten om het wonen (al dan niet met begeleiding) te faciliteren, zoals de initiatieven Droombankje en Binder. Anderzijds doen wij dit door (tijdelijk) te zorgen voor extra opvangplekken. Daar staat tegenover dat we de winteropvang gaan inperken: we verkorten de duur met een maand en zorgen uitsluitend voor nachtopvang.
  In 2025 maken we een regionale beleidsvisie op de toekomst van maatschappelijke opvang waarin wij ook de resultaten van de daklozentelling 'Ethos Light' verwerken. Daarnaast komt er in 2025 een regionaal plan van aanpak dak- en thuisloosheid, in navolging van het landelijke actieplan.

Doel: Inwoners die als gevolg van psychische kwetsbaarheid of jong volwassenen, die als gevolg van Licht Verstandelijke Beperking, (nog) niet in staat zijn om zelfstandig te wonen kunnen in een beschermde (woon-) omgeving zich ontwikkelen richting zelfstandig wonen en participeren

Activiteiten

- *Verdere ondersteuning en hulp aan volwassenen/wonen met zorg*
  We actualiseren in 2025 de afspraken over regionale samenwerking rond beschermd wonen en maatschappelijke opvang en zorgen voor een regionale begroting, waarin we de rol van centrumgemeente blijven vervullen en de zorg aan de inwoners van Nijmegen (en regio) wordt voortgezet. Financiële regionale samenwerking gaat–per 2025 van start, waarin we de kosten en baten van beschermd wonen en maatschappelijke opvang met de regiogemeenten delen.

  Met de nieuwe contractering beschermd wonen per 1-1-2025 streven we naar een dekkend en meer gespreid zorgaanbod binnen de regio Gelderland-Zuid. We willen zorg zoveel mogelijk dichtbij de inwoners organiseren, zoals via Beschermd Thuis. Noodgedwongen (tijdelijke) verhuizingen naar instellingen willen we voorkomen. Maar indien nodig, zijn er voldoende beschermd wonen plekken om op terug te vallen.

Samenwerkingen en verbonden partijen

- *netwerkpartners en andere programma's binnen de gemeente*
  We kunnen onze doelstellingen niet alleen bereiken. We werken samen met netwerkpartners en andere programma's binnen de gemeente. We zijn aanwezig in de wijk en betrekken inwoners bij ontwikkelingen in de stad. Zo hebben we de laatste jaren geïnvesteerd in de samenwerking met inwoners, inwonersorganisaties en met sociale ondernemingen, zoals BUUR, de Wijkfabriek en de Broerderij. Ook geven we subsidies aan inwonersmagazines en wijkwebsites. Samen met organisaties, professionals, vrijwilligers en inwoners blijven we werken aan het versterken van de sociale basis. Deze lerende samenwerking is een belangrijke pijler binnen de kadernota Samen werken, samen sterk.

- *maatschappelijke instellingen, stichtingen en verenigingen*
  We werken samen met een groot aantal maatschappelijke instellingen, stichtingen en verenigingen. We hebben subsidierelaties met een aantal grote welzijnsinstellingen zoals Bindkracht10 en Sterker sociaal werk voor onder meer de uitvoering van welzijnswerk in de wijk. Ook geven wij opdracht aan Stichting Oidos en Stichting Buurtteamorganisatie Volwassenen voor de uitvoering van de Buurtteams. We werken samen met de GGD voor onder andere de inzet van jeugdartsen, het bestrijden van infectieziekten en de toegang tot beschermd wonen en maatschappelijke opvang. We werken samen met Straatdokters, die zich in zetten voor de gezondheid van daklozen. We subsidiëren grote zorginstellingen voor maatschappelijke opvang. Op grond van de Wmo en de Jeugdwet kopen we regionaal zorg in bij een groot aantal aanbieders die zorg leveren op

het gebied van beschermd wonen, ambulante Wmo, huishoudelijke hulp, ambulante jeugdhulp en jeugdzorg met verblijf. We werken nauw samen met onderwijsinstellingen, woningcorporaties, verzekeraars en het Werkbedrijf Rijk van Nijmegen.

- *bedrijfsvoeringsorganisatie doelgroepenvervoer regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)*
  Voor de uitvoering van het Wmo- en Jeugdwet-vervoer werken we samen met de bedrijfsvoeringsorganisatie doelgroepenvervoer regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN).

- *huisartsen*
  We werken intensief samen met huisartsen, onder andere door middel van de inzet van de praktijkondersteuners huisartsenzorg jeugd te realiseren. Huisartsen zijn onder andere verantwoordelijk voor verwijzing naar de Jeugdwet en naar de volwassen GGZ. Om de veiligheid van onze inwoners te kunnen waarborgen werken we samen met Veilig Thuis waar kindermishandeling en huiselijk geweld gemeld kan worden. We subsidiëren verschillende gecertificeerde instellingen voor de uitvoering van (preventieve) jeugdbescherming en jeugdreclassering. Ook werken we samen met politie en justitie.

- *regionale samenwerking*
  In het verleden zijn al grote stappen gezet rondom de vormgeving van de regionale samenwerking beschermd wonen, echter werd de doordecentralisatie jaar na jaar uitgesteld. Nijmegen blijft acteren als centrumgemeente, maar de samenwerking met de regio intensiveert omdat gemeenten per 2025 een grotere (budget)verantwoordelijkheid hebben gekregen dan voorheen.

Wat kost het?

Financieel overzicht taakvelden

Bedragen * €1 mln	Rekening	Begroot				
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Baten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipati	82,0	9,9	9,0	8,6	8,2	8,2
6.2 Wijkteams	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	1,2
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	2,0	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	6,5	2,8	0,3	0,3	0,3	0,3
6.81 Geëscaleerde zorg18+	4,6	2,0	1,5	1,5	1,5	1,5
6.82 Geëscaleerde zorg18-	4,8	7,6	1,3	1,4	1,4	1,4
7.1 Volksgezondheid	3,8	3,8	3,9	3,3	0,8	0,8
Totaal	**105,6**	**28,6**	**18,6**	**17,6**	**14,6**	**14,7**
Lasten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipati	100,4	53,5	53,8	50,9	50,4	50,2
6.2 Wijkteams	25,9	27,6	30,3	30,3	30,3	30,3
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	8,6	9,7	10,3	9,3	9,4	9,4
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	37,6	37,4	37,4	35,2	35,2	35,2
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	70,1	61,5	70,6	58,9	58,1	58,1
6.81 Geëscaleerde zorg18+	64,8	75,2	84,9	83,4	82,4	82,8
6.82 Geëscaleerde zorg18-	11,6	14,8	9,3	9,2	9,2	9,2
7.1 Volksgezondheid	11,5	13,9	15,2	14,2	11,7	11,7
Totaal	**330,5**	**293,6**	**311,9**	**291,5**	**286,7**	**286,9**
Saldo van lasten en baten	**225,0 N**	**265,0 N**	**293,3 N**	**273,9 N**	**272,1 N**	**272,3 N**

V=voordeel; N=nadeel

Financieel overzicht ambities

bedragen * € 1 miljoen	2025	2026	2027	2028
Lasten				
8. Inwoners voeren eigen regie over hun leven, gezin en gezondheid en actief deelnemen aan de maatschappij. Men heeft respect voor elkaar en ondersteunt elkaar	184,6	165,9	162,1	161,9

9. We zorgen dat kinderen en volwassenen zo veel mogelijk in een (veilige) thuissituatie kunnen leven. We versterken inwoners en gezinnen die de basis van het bestaan niet (meer) op orde hebben of deze dreigen te verliezen	127,3	125,5	124,6	125,0
Totaal Lasten	**311,9**	**291,5**	**286,7**	**286,9**
Baten				
8. Inwoners voeren eigen regie over hun leven, gezin en gezondheid en actief deelnemen aan de maatschappij. Men heeft respect voor elkaar en ondersteunt elkaar	15,8	14,7	11,8	11,8
9. We zorgen dat kinderen en volwassenen zo veel mogelijk in een (veilige) thuissituatie kunnen leven. We versterken inwoners en gezinnen die de basis van het bestaan niet (meer) op orde hebben of deze dreigen te verliezen	2,8	2,8	2,8	2,8
Totaal Baten	**18,6**	**17,6**	**14,6**	**14,7**
Totaal Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg	**293,3 n**	**273,9 n**	**272,1 n**	**272,3 n**

v= voordeel; n nadeel

Veranderingen in de begroting

Bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Jeugd:				
- geprognosticeerde groei	-8.600	-9.600	-9.600	-9.600
- aanvullende maatregel Rutte IV niet in 2025	-6.600			
Aanbestedingen jeugd, wmo, beschermd wonen:				
- jeugd: effect tariefstijging	-4.875	-4.875	-4.875	-4.875
- jeugd; effect kleinschaligheid	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
- minder overschot op regiobegroting BW/MO	-776	-776	-776	-776
- WMO (ambulant)	-732	-732	-732	-732
Afloop voordeel beschermd wonen				-400
Bestedingsruimte (plafond) Jeugd	6.000	6.000	6.000	6000
Bestedingsruimte (plafond) Wmo	1.200	1.200	1.200	1200
Sociale basis:				
- Bezuiniging basisinfrastructuur sociale basis - welzijn	0	500	500	500
- Bezuiniging basisinfrastructuur sociale basis - gezondheid	0	100	100	100
- Bezuiniging ontmoetvoorzieningen	150	175	175	175
- Bezuiniging Mantelzorgcompliment	0	500	500	500
- Bezuiniging op onderdeel inclusie *	40	40	40	40
- Bezuiniging op jeugdwelzijnswerk	0	350	350	350
GGD begroting 2025 uniform deel	-193	-193	-193	-193
Hogere kosten accommodaties door stijging WOZ-waarde	-52	-52	-52	-52
Lagere horecaomzet wijkcentra	-175	-175	-175	-175
Lagere huuropbrengsten onderwijs in wijkcentra de Ster, de Klif en 't Hert	-340	-340	-340	-340
Stijging energieprijzen panden eigen beheer (wijkaccommodaties	-1.042	-943	-943	-943
Stoppen met Huiskamer de Cirkel en zorgaanpak sekswerkers *	310	310	310	310
~~Versoberen~~ Verhuizing Winteropvang *	600	680	680	680
Vraagtoename Wmo door vergrijzing en ambulantisering	-2.368	-2.368	-2.368	-2.368
Taakmutaties				
Beschermd Wonen (IU)	-3.002	-3.004	-3.004	-3.004
Nationaal actieplan dakloosheid (DU)	-1.490	-1.490	-1.490	-1.490
Werkdrukverlaging jeugdbescherming (T)	-411	-403	-419	-434
Wmo hulpmiddelen (T)	-78			
Totaal	**-24.934**	**-17.596**	**-17.612**	**-18.027**

Opmerking: min-bedragen betekenen verhoging van het budget (financieel nadeel); plus-bedragen betekenen verlaging van het budget (financieel voordeel).

***Aanpassing na raadsbesluit 13 november 2024**

bedragen x € 1.000

Aanpassing begroting na raadsbesluit	Amendement	2025	2026	2027	2028
Inclusie	A1 Inclusieve stad	40	40	40	40
Huiskamer de Cirkel en zorgaanpak sekswerkers	A7 Recht op huiskamer	97	97	97	97
Versobering Winteropvang	A8 Niemand in de kou	0	0	0	0
Besparing uit 60 maatwerkoplossingen onderdeel jeugdhulp	A25 Door(breekaan)pakken!	-750	-750	-750	-750
Besparing uit 60 maatwerkoplossingen onderdeel Wmo ambulant	A25 Door(breeekaan)pakken!	-310	-310	-310	-310
2,5 fte extra fte doorbraakteams	A25 Door(breekaan)pakken!	261	261	261	261
Aanpassing totaal		**-622**	**-622**	**-622**	**-622**

Besluit raad 13 november 2024

De raad heeft een aantal amendementen aangenomen waardoor op onderdelen in bovenstaande tabel wijzigingen worden doorgevoerd:

- De bezuiniging op het onderdeel inclusie wordt ongedaan gemaakt op basis van het amendement ‘Een inclusieve stad voor iedereen’(A1) met jaarlijks € 40.000 in 2025-2028.
- De bezuiniging op huiskamer de Cirkel en zorgaanpak sekswerkers wordt deels ongedaan gemaakt op basis van het amendement ‘Iedereen heeft recht op een huiskamer’ (A7) met jaarlijks € 97.412 in 2025-2028.
- De beoogde versobering Winteropvang wordt ongedaan gemaakt op basis van het amendement ‘In een warme stad staat niemand in de kou ‘(A8) met € 600.000 in 2025 en jaarlijks € 680.000 in 2026-2028. De winteropvang wordt per de winter van 2025/2026 georganiseerd in het nieuwe gebouw van de Hulsen en daarbij wordt een besparing ingeboekt van € 600.000 in 2025 en structureel € 680.000 per 2026.
- De doorbraakaanpak wordt uitgebreid op basis van het amendement ‘Door(breekaan)pakken!’(A25):
  - Vanaf 2025 wordt het doorbraakteam uitgebreid met 2,5 fte, met als doel om meer Nijmeegse huishoudens, die gebruik maken van 5 of meer gemeentelijke regelingen, te helpen en ondersteunen buiten de vaste kaders en werkwijze en op een manier die beter past bij de unieke situatie van deze huishoudens.
  - Financiële middelen die vrijkomen door de werkzaamheden van deze extra formatie in het doorbraakteam te gebruiken ter dekking van deze 2,5 fte. De overige middelen die vrijkomen worden toegevoegd aan het structurele budget en - het in de leidende principes genoemde - investeringsfonds "Sociale Basis". De concrete invulling van dit fonds wordt nader uitgewerkt.
  - In navolging van het amendement houden we rekening met een besparing op de onderdelen jeugdhulp en Wmo ambulant.

Toelichting

Jeugd

- *Geprognosticeerde groei*
  Voor de hoogte van het knelpunt Jeugd zijn meerdere scenario's besproken. De hoogte van het knelpunt is nu vastgesteld op basis van het scenario: "Bestaande afspraken zijn uitgangspunt". Concreet betekent dit dat we het knelpunt vaststellen op het bedrag dat onderbouwd wordt door de geprognosticeerde groei.

- *Aanvullende maatregel Rutte IV niet in 2025*
  Er zijn nog wel taakstellingen aanwezig die drukken op het budget van jeugdzorg (Hervormingsagenda en Rutte IV). De taakstelling van Rutte IV is door het huidige kabinet geschrapt. Alleen voor 2025 is dit ook al financieel verwerkt in de meicirculaire gemeentefonds 2024. Voor de taakstelling van de Hervormingsagenda wachten we de beoordeling van de deskundigencommissie in 2025 af.

Aanbestedingen jeugd, Wmo, beschermd wonen

- *Jeugd: effect tariefstijging*
  Doordat de CAO lonen fors zijn gestegen in diverse (zorg- en welzijns)sectoren zijn fors hogere tarieven onontkoombaar. Los van de huidige aanbestedingen moeten we conform de AMvB ook reële tarieven hanteren waardoor een kostenstijging dus grotendeels onvermijdelijk is. De huidige inschatting is dat de

tariefstijging tussen de 5 en 10% zal zijn. We houden rekening met 10% in totaal, zijnde € 6.500.000. Hiervan zien we 7,5% als knelpunt (€ 4.875.000) en 2,5% als risico (€ 1.625.000).

- *Jeugd: effect kleinschaligheid*
  Boven op de € 4.875.000 moeten we nog eens € 2.500.000 opnemen vanwege de verplichting vanuit de Hervormingsagenda om kleinschaligere zorg te bieden. Het totale knelpunt voor de hogere tarieven jeugd bedraagt € 7.375.000.

- *Minder overschot op regiobegroting beschermd wonen/maatschappelijke opvang (BW/MO)*
  Vanaf 2025 delen we met de regiogemeenten Gelderland-zuid de regionale kosten en inkomsten voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Nijmegen heeft 44,5% van het aandeel van de kosten en inkomsten voor BW/MO. Tot en met 2023 behield de gemeente Nijmegen het overschot op de regiobegroting BW/MO 100% en in 2024 voor 50% aangevuld met haar eigen aandeel van 44,5% van de andere 50%. We verwachten dat de regiobegroting BW/MO 2025 een overschot (van 2,6 miljoen) heeft maar lager is dan eerder verwacht en ook is opgenomen in de stadsbegroting. Dit heeft te maken met hogere kosten voor inkoop Beschermd Wonen (vanwege hogere tarieven en een groeiend aantal cliënten) en hogere kosten voor Maatschappelijke opvang door een stijgend aantal cliënten. Hiertegenover ontstaat ook een besparing door het delen van de kosten van tijdelijk verblijf 18+ met de regiogemeenten. Tot slot ontstaat aan de MO-zijde een besparing door het gereedkomen van De Hulsen. Hierdoor hoeft IrisZorg geen tijdelijke locaties meer te gebruiken. Dit levert – vanaf medio 2025 – een regionale besparing op. Bij elkaar levert dit een structureel knelpunt van € 776.000 op.

- *WMO (ambulant)*
  Er moeten voor 2025 nieuwe contracten worden gesloten voor diverse onderdelen van de Wmo. Hiervoor lopen nu aanbestedingstrajecten. Doordat CAO lonen fors zijn gestegen in diverse (zorg- en welzijns)sectoren zijn fors hogere tarieven onontkoombaar. Los van de huidige aanbestedingen moeten we conform de AMvB ook reële tarieven hanteren waardoor een kostenstijging is dus grotendeels onvermijdelijk is. De huidige inschatting is dat de tarieven met 7% stijgen (exclusief indexering), dat leidt tot een uitzetting van € 732.000.

Afloop voordeel beschermd wonen
Vanwege de verwachte invoering van het objectieve verdeelmodel binnen Beschermd Wonen zullen de regionale middelen die wij ontvangen jaarlijks met ongeveer € 1 miljoen euro afnemen. Dit betekent een vermindering van het voordeel op Beschermd Wonen. Het aandeel van de gemeente Nijmegen hierin bedraagt € 400.000 euro. Deze afname was aanvankelijk meerjarig tot 2027 opgenomen in de stadsbegroting, maar zal nu worden doorgevoerd voor 2028.

Bestedingsruimte (plafond) Jeugd
We zetten de gehanteerde werkwijze rondom bestedingsruimtes voor begeleidingsaanbieders in 2025 voort en verbinden hieraan met ingang van 2025 een bezuinigingstaakstelling van € 6 miljoen structureel.

Bestedingsruimte (plafond) Wmo
We introduceren een werkwijze met bestedingsruimtes voor 2025. Hieraan verbinden we met ingang van 2025 een bezuinigingstaakstelling van € 1,2 miljoen structureel.
Voor ambulante begeleiding Wmo geldt dat Buurtteams Volwassen een goede start maakten in 2022. Door de goede start van Buurtteams Volwassenen is het aantal verwijzingen naar ambulante begeleiding sterk afgenomen. In Q1 van 2023 was het aantal verwijzingen met 24 procent gedaald ten opzichte van 2022 en in 2024 is er daling van 28% gerealiseerd ten opzichte van 2023. Vanaf 2023 is voor Ambulante begeleiding Wmo gewerkt met zogenaamde zachte budgetplafonds voor aanbieders waardoor er kennis en ervaring is met lessen uit de ambulante jeugdhulp. Het terugdringen van het aantal verwijzingen was mogelijk omdat geïnvesteerd is in een goede samenwerking en vertrouwen tussen de Buurtteams Volwassenen en de aanbieders van geïndiceerde

begeleiding Wmo. De uitdaging zal met name zitten in het werken met harde bestedingsruimtes zonder het opgebouwde vertrouwen te verliezen.

Sociale basis
De raad gaf eind 2021 met “Samen werken, samen sterk” de opdracht om samen met de stad de bestaande sociale basis van inwoners van Nijmegen te versterken. Dit realiseren we door gezamenlijke inzet van de samenwerkende partijen in de sociale basis beter te richten op daar waar deze versterking het meest nodig is. Met stadsdeelprogrammeren werken we aan de gewenste focus en gezamenlijke impact om de beweging ‘van individueel naar collectief’ in gang te zetten. Daarnaast gaan we met gezamenlijke aanpakken in de stadsdelen Noord (jeugd), Lindenholt (volwassenen) en Dukenburg/Zwanenveld (samenhang fysiek – sociaal) laten zien hoe, door het anders organiseren van de gezamenlijke inzet, we ruimte creëren in de sociale basis voor collectieve oplossingen.
Bij de opdracht van de raad om de sociale basis van inwoners van Nijmegen te versterken, hoort ook dat we kritisch kijken naar wat misschien niet meer hoeft of waar het minder kan, om zo de gewenste transformatie op gang te kunnen brengen. Dit betekent dat we bezuinigingen voorstellen op de volgende onderdelen van de sociale basis: basisinfrastructuur welzijn; basisinfrastructuur gezondheid; ontmoetvoorzieningen; mantelzorgcompliment; inclusie; jeugdwelzijnswerk. Voorstellen die merendeel ingaan per 2026 en die we in 2025 samen met de partners in de stad nader zullen invullen, zodanig dat de gewenste transformatie en versterking mogelijk wordt en de nadelige effecten voor de stad zo klein mogelijk blijven. De bezuinigingen zullen echter directe gevolgen hebben voor de inwoners en organisaties in onze stad en onze wijken.

- *Bezuiniging basisinfrastructuur sociale basis - welzijn*
  De organisaties binnen de basisinfrastructuur sociale basis zijn onze partners in de wijk en bieden ondersteuning aan inwoners waar dit nodig is. Het bereik van deze organisaties is groot, mede door de inzet van vrijwilligers. Door deze ombuiging moeten er keuzes gemaakt worden in welk aanbod in de sociale basis we kunnen ondersteunen. Het is een bezuiniging op collectieve interventies, die preventief werken voor het beroep op individuele ondersteuning of zorg. Deze bezuiniging heeft een negatief effect op onze netwerken in de wijk. Daarnaast is de ervaring dat ook een deel van de vrijwillige inzet hierdoor verloren gaat. In verband met behoorlijk bestuur kan deze maatregel pas per 2026 geëffectueerd worden.

- *Bezuiniging basisinfrastructuur sociale basis – gezondheid*
  We zetten op dit moment, aanvullend op de minimale basisinfrastructuur in de 9 stadsdelen, facultatieve middelen in per stadsdeel voor collectieve gezondheidsbevordering & -bescherming, versterken van het preventienetwerk en het aanpakken van complexe volksgezondheidsproblemen/gezondheidsverschillen per stadsdeel. Met deze maatregel bezuinigen we 50% op deze facultatieve middelen per stadsdeel. Het gaat om de inzet van de gezondheidsmakelaars van de GGD in acht van de negen stadsdelen. In stadsdeel Dukenburg wordt niet bezuinigd, omdat uit de analyse van de stadsdelen blijkt dat Dukenburg het slechtst scoort als het gaat om ervaren gezondheid, gezondheidsvaardigheden, gezond gewicht en risico op angst/depressie.
  Afbouw van deze inzet zorgt ervoor dat er een groter beroep gedaan moet worden op andere organisaties (welzijn/sport/vrijwilligers/eerstelijnszorg) in de wijken/stadsdelen om gezondheid op te pakken. We bouwen de huidige preventie infrastructuur van collectieve interventies hiermee af. In verband met behoorlijk bestuur kan deze maatregel pas per 2026 geëffectueerd worden.

- *Bezuiniging ontmoetvoorzieningen*
  We ondersteunen sociale ontmoetvoorzieningen en inwonersinitiatieven in verschillende wijken. Inwoners komen op deze plekken met elkaar in contact. Ze kunnen hier ook meedoen met activiteiten en worden ondersteund om zelf in actie te komen. Ontmoeting is een belangrijk onderdeel in de sociale basis en helpt bij de verbondenheid tussen inwoners in de wijk. Door deze ombuiging hebben we geen mogelijkheid meer om ruimte voor ontmoeting in de verschillende wijken te ontwikkelen. Daarnaast moeten we een keuze maken in welke bestaande ontmoetvoorzieningen en nieuwe (inwoners)initiatieven we nog kunnen ondersteunen.

- *Bezuiniging Mantelzorgcompliment*
  In 2026 stoppen we met het Mantelzorgcompliment in de huidige vorm en zetten we in op collectieve ondersteuning van mantelzorgers. Het huidige Mantelzorgcompliment is gericht op alle mantelzorgers, in de toekomst willen we ons richten op de kwetsbare groep mantelzorgers. Daarom zetten we het resterende bedrag na afschaffing in voor de collectieve ondersteuning van de groeiende groep kwetsbare mantelzorgers. Dit doen we in samenwerking met partners in de sociale basis. . De afschaffing van het Mantelzorgcompliment is mogelijk vanaf 2026, omdat hiervoor een wijziging in de Wmo verordening nodig is.

- ~~*Bezuiniging op onderdeel inclusie*~~
  ~~Dit betreft een bezuiniging op de in het coalitieakkoord beschikbaar gestelde middelen voor naleving van het VN-verdrag Handicap (Actieprogramma Inclusie voor mensen met een beperking) en voor preventie van discriminatie (Anti-discriminatieagenda in ontwikkeling). Met het coalitieakkoord zijn tevens extra middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de Regenboogagenda. Deze lopen na 2025 af. Met de bezuiniging van € 40.000 schroeven we het ambitieniveau op het thema inclusie in de breedte verder terug. In de uitvoering zullen we de meest kwetsbare groepen ontzien. De programma's en agenda's worden uitgevoerd samen met een keur aan organisaties en maatschappelijk initiatief in de stad. Een deel van dit (vrijwillig) initiatief zal verloren gaan.~~

- *Bezuiniging op jeugdwelzijnswerk*
  We bezuinigen 5% op de subsidies voor jeugdwelzijnswerk. We kiezen ervoor om het vrijwillig jeugdwerk en het aanbod voor kinderen en jongeren in de meest kwetsbare situaties zoveel mogelijk te ontzien. Deze bezuiniging zal ingevuld worden binnen het facultatief aanbod van de GGD voor 0-4 jarigen en het aanbod voor opvoedingsondersteuning 0-12 jarigen. Deze bezuiniging gaat per 2026 in.

GGD begroting 2025 uniform deel
De uniforme bijdrage van de gemeente voor de GGD begroting vanaf 2025 dient met € 430.000 verhoogd te worden. In dit bedrag is al rekening gehouden met € 250.000 aan lagere uitgaven voor Veilig Thuis, waarmee uitzettingen binnen de GGD begroting al opgevangen worden. Van de € 430.000 kan € 237.000 gedekt worden binnen hiervoor beschikbare gemeentelijke budgetten WWZ. Resteert een nadeel van € 193.000 waarvan € 30.000 veroorzaakt wordt doordat de indexering in de GGD begroting € 30.000 hoger uitvalt dan de gemeentelijke indexering, Daarnaast zijn er voor € 169.000 aan uitzettingen, grotendeels op het gebied van de bedrijfsvoering.

Hogere kosten accommodaties door stijging WOZ-waarde
Door een gewijzigde systematiek bij de bepaling van de WOZ-waarde is de OZBE-aanslag in veel gevallen gestegen met 20-35% ten opzichte van voorgaande jaren. Een eerste raming laat zien dat dit voor de wijkaccommodaties een stijging van ca. € 52.000 betekent. Het gaat hier om een structurele verhoging.

Lagere horecaomzet wijkcentra
Door de sterk gestegen inkoopprijzen is de marge op horeca sterk gedaald. Daarnaast zien we een sterke terugloop in de afname van horeca. Vermoedelijk komt dit komt doordat bezoekers minder te besteden hebben. De verwachting is dat dit een structureel tekort is.

Lagere huuropbrengsten onderwijs in wijkcentra de Ster, de Klif en 't Hert (exploitatie)
We huisvesten basisscholen in wijkcentra de Ster, de Klif en 't Hert. Op basis van het aantal leerlingen ontvangen wij een vergoeding hiervoor (Vereenvoudiging Londo; vergoeding voor materiële bekostiging per leerling). Mede door de nieuwbouw van andere scholen is er al jaren een krimp in het aantal leerlingen van de basisscholen in onze wijkcentra. Hierdoor ontvangen wij structureel minder inkomsten. Doordat er wordt gewerkt met kleinere klassen, is het aantal gebruikte lokalen gelijk gebleven en is er dus geen extra verhuurbare ruimte bijgekomen. We verwachten dat er € 340.000 minder inkomsten voor (geïndexeerde) huur- en servicekosten binnenkomen.

Stijging energieprijzen panden eigen beheer (wijkaccommodaties)

Door de gestegen energieprijzen verwachten we, op basis van de verbruikscijfers 2023, structurele tekorten in de exploitaties van de wijkaccommodaties.

~~*Stoppen met Huiskamer de Cirkel en de zorgaanpak sekswerkers*~~
~~Het sluiten van de Huiskamer en de daar geleverde aandacht en zorgaanpak, levert een bezuiniging op. Reguliere zorg is beschikbaar voor vrouwen met een binding met Nijmegen.~~

~~*Versoberen*~~ *Verhuizing Winteropvang*
~~We verkorten de duur met een maand (t/m april) en we realiseren uitsluitend nachtopvang. Risico's: Gedurende de dag is er geen opvang, meer dak- en thuislozen op straat en in openbaar toegankelijke ruimtes. De personele invulling is bijzonder lastig omdat dit afhankelijk is van inhuur. Het kent ook een voorbereidingstijd om dit in te regelen daarom is de besparing in 2025 lager dan in latere jaren. Daarnaast is de winteropvang een centrumvoorziening voor de hele regio (Nijmegen en Rivierenland): het is denkbaar dat regiogemeenten zich niet kunnen vinden in deze versobering.~~
De beoogde versobering Winteropvang wordt ongedaan gemaakt op basis van het amendement 'In een warme stad staat niemand in de kou '(A8) met € 600.000 in 2025 en jaarlijks € 680.000 in 2026-2028. De winteropvang wordt per de winter van 2025/2026 georganiseerd in het nieuwe gebouw van de Hulsen en daarbij wordt een besparing ingeboekt van € 600.000 in 2025 en structureel € 680.000 per 2026.

Vraagtoename Wmo door vergrijzing en ambulantisering
Door vergrijzing wordt er een groter beroep op hulpmiddelen en Hulp bij het huishouden (HH) gedaan. Ten opzichte van 2022 stijgt HH met 39% in 2027, en Hulpmiddelen met 17% 2027. We verwachten een groei van ongeveer 6.000 ouderen (65+).
We zien een toename in complexe casuïstiek thuis, waardoor er meer beroep wordt gedaan op onder andere begeleiding. Door vergrijzing zien we ook een toename in gebruikers van ondersteuning thuis. Hiermee wordt begeleiding bedoeld.
Naast Buurtteams Volwassenen zijn er andere verwijzers naar de Wmo aanvullende ambulante begeleiding. Als de Buurtteams Volwassenen niet 80% van de cliënten zonder indicatie ondersteunen en begeleiden, bestaat het risico dat er alsnog een te groot beroep wordt gedaan op aanvullende zorg ondanks dat Buurtteams goed presteren en ondanks de ingestelde bestedingsruimtes voor de aanbieders van aanvullende begeleiding.
De meerjarenprognose voor de Wmo laat een tekort zien van 2,4 miljoen in 2025, 4,5 miljoen in 2026, 5,1 miljoen in 2027 en 6,1 miljoen in 2028. We merken het tekort van 2,4 miljoen in 2025 als tekort aan en het bedrag daarboven als risico. Het Rijk gaat waarschijnlijk 'bijpassen 'voor de groei vanaf 2026. Omdat dit nog onzeker is betitelen we de groei als risico.

Taakmutaties
Onder Financiële begroting - Algemene dekkingsmiddelen - Gemeentefonds - Taakmutaties vindt u een toelichting op nieuwe taakmutaties en taakmutaties met een omvang groter dan 1 miljoen euro.

Investeringen per doel en ambitie

Voor een verdere toelichting op de investeringen verwijzen we naar de paragraaf Investeringen.

Ambitie	Doel	Investering
Inwoners voeren eigen regie over hun leven, gezin en gezondheid en actief deelnemen aan de maatschappij. Men heeft respect voor elkaar en ondersteunt elkaar.	Inwoners nemen actief deel en dragen bij aan de samenleving.	Toegankelijkheid wijkaccommodaties
		Investeringsimpuls wijkcentra
		Tijdelijk infopunt Winkelsteeg
We zorgen dat kinderen en volwassenen zo veel mogelijk in een (veilige) thuissituatie kunnen leven. We versterken inwoners en gezinnen die de basis van	Daklozen krijgen tijdelijk opvang en een perspectief op zelfstandig participeren en (zelfstandig) wonen.	Skaeve Huse
		NUNN Renovatie
		Jongerencentrum Nijm.Noord

het bestaan niet (meer) op orde hebben of deze dreigen te verliezen.	Kinderen groeien zoveel mogelijk veilig en gezond op.	Consultatiebureaus Noord en Dukenburg

Ombuigingsopties

Zoals beschreven in het Koersdocument heeft het sociaal domein ombuigingsopties verkend voor de taakstellende bezuiniging van € 10 miljoen (exclusief budgetplafonds jeugd en wmo). Het programma Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg draagt met diverse maatregelen bij aan deze opgave. Deze zijn opgenomen bij 'Veranderingen in de begroting'.

In onderstaande tabel zijn alle ombuigingsopties opgenomen die zijn verkend, uitgaande van maximale bezuinigingen. De ombuigingsopties waarvan de bedragen in de kolom 'reeds ingezet door het college' zichtbaar zijn, zijn opgenomen bij het onderdeel 'Veranderingen in de begroting'.

Bedragen * €1.000	maximale bezuiniging	reeds ingezet door het college	zoekruimte
Jeugd			
Plafond/reikwijdte jeugdhulp	6.000	6.000	0
Versmallen sociale basis jeugdwelzijn	4.700	350	4.350
Facultatieve taken jeugdgezondheidszorg	500		500
Welzijn/gezondheid/inclusie			
Welzijnswerk	2.000		2.000
Basisinfrastructuur sociale basis, welzijn	10.000	500	9.500
Basisinfrastructuur sociale basis, gezondheid	300	100	200
Ontmoetvoorzieningen	1.500	175	1.325
Mantelzorgcompliment	600	500	100
Sociale basis: onderdeel inclusie	400	40	360
Incidenteel claimgeld gezondheid / armoede	350	0	350
Wmo			
Budgetplafond Wmo/ambulante begeleiding	1.200	1.200	0
Versoberen HH, hulpmiddelen, vervoersvoorzieningen	pm		pm
Wmo subsidies	350		350
Versobering winteropvang	1.000	600	400
Sluiting maatschappelijke opvangvoorziening de Aanvang	900		900
Sluiting MFC	900		900
Stoppen met maatwerkovereenkomsten BW	700		700

Voor de ombuigingsopties die niet zijn ingezet is hieronder een toelichting opgenomen.

Facultatieve taken jeugdgezondheidszorg
Deze middelen worden ingezet voor o.a. jeugdverpleegkundigen op verschillende gebieden. Een deel hiervan wordt specifiek ingezet in meer kwetsbare wijken. Maar ook de brede school ondersteuningsteams vormen een belangrijke schakel tussen school en zorg als er problemen gesignaleerd worden op school.
Het bedrag gaat uit van het volledig stoppen met de extra facultatieve taken. Het is mogelijk om hierin deels af te bouwen door te werken met lagere taakstellingen. Verzachtende maatregel zou kunnen zijn om de subsidies opnieuw te herijken en mogelijk slechts deels terug te draaien.

Welzijnswerk
De inzet van deze middelen is gericht op ontmoeting, participatie, vrijwilligerswerk, gemeenschapskracht, het stimuleren van zelfstandigheid en zelfredzaamheid en het stimuleren van informele hulp.
Een bezuiniging gaat in tegen de beleidsdoelstelling om meer problemen door de sociale basis op te laten lossen. We verkleinen hiermee het alternatief op 'formele' zorginzet in het kader van de wmo en/of jeugdwet.

Een bezuiniging vraagt meer beroep en oplossend vermogen van de sociale basis en (ongeorganiseerde) vrijwillige inzet. Als dit niet gerealiseerd wordt, zullen de bezuinigingen als gevolg hebben dat lichtere problematiek eerder verergert omdat het niet/minder goed opgepakt kan worden voordat een ondersteuningsvraag een zorgvraag wordt.
De besparing is gebaseerd op het volledig stoppen met alle subsidies in het welzijnsveld:
1. er kan gekozen worden voor werken met taakstellingen gekoppeld aan een lager ambitieniveau (%);
2. of geografisch besparen door de subsidies ongelijk te investeren en de besparing te laten landen in stadsdelen met een relatief hoge SES.

Incidenteel claimgeld gezondheid (en armoede)
Het gaat om € 200.000 die voor 2025 is toegekend voor terugdringen van gezondheidsachterstanden en € 150.000 die voor 2025 is toegekend voor een gezonde leefomgeving. Dit levert voor 1 jaar een besparing op.

Versoberen HH, hulpmiddelen, vervoersvoorzieningen
Met het inperken van de reikwijdte van de Wmo wordt beoogd om de schaarse geïndiceerde Wmo-ondersteuning beschikbaar te houden voor de inwoners die dat het meest nodig hebben. Dit vraagt een inhoudelijke én juridische verkenning om de reikwijdte in te perken (afbakenen van wie in aanmerking komt voor een geïndiceerde maatwerkvoorziening). Andere ondersteuningsvragen dienen voorliggend (bijv. met behulp van welzijnsoplossingen en andere algemene voorzieningen) opgepakt te worden.
Gezien de toenemende vraag verwachten we ondanks de maatregel geen opbrengst, maar enkel het remmen van de groei.

Wmo-Subsidie WijkGGZ schrappen
In plaats van schrappen kan gekozen worden voor het gedeeltelijk bezuinigen op WijkGGZ voor een lager bezuinigingsbedrag. Consequentie van een gedeeltelijke bezuiniging is dat de capaciteit van WijkGGZ wordt beperkt en daarmee het vermogen om snel en laagdrempelig aan te sluiten. Door het schrappen van deze subsidie is laagdrempelige consultatie en advies op GGZ/LVB en ervaringsdeskundigheid voor professionals sociaal domein en huisarts/POH GGZ niet meer breed beschikbaar. WijkGGZ wordt nu 50/50 bekostigd door gemeente en zorgverzekeraar en WijkGGZ is onderdeel van de transformatie naar een Mentaal Gezondheidsnetwerk als uitwerking van het Integraal Zorgakkoord.

Sluiting maatschappelijke opvangvoorziening de Aanvang
De Aanvang functioneert nu als eerste opvang, naast het MFC. Het aantal zichtbare dak- en thuisloze mensen op straat neemt toe. 27 dak- en thuisloze mensen kunnen niet meer worden opgevangen. De begeleiding en ondersteuning voor deze groep valt weg. Het grootste risico is dat de effecten op langere termijn niet kunnen worden voorspeld. Naar verwachting neemt het aantal dak- en thuisloze mensen de komende jaren toe, en kunnen geen extra middelen vanuit het rijk met zekerheid verwacht worden. Wat eenmaal is afgebouwd kan niet zomaar terugkomen, en als dit wel moet dan zeker tegen hogere kosten.

Sluiting MFC
Sluiting betekent dat 20 dak- en thuisloze mensen kunnen niet meer kunnen worden opgevangen. Het MFC functioneert nu als eerste opvang, naast De Aanvang. Het aantal zichtbare dak- en thuisloze mensen op straat neemt toe. De begeleiding en ondersteuning voor deze groep valt weg. De huidige rond het MFC geconcentreerde overlast valt waarschijnlijk weg. Hier speelt hetzelfde risico als bij sluiting van de Aanvang.

Stoppen met maatwerkovereenkomsten BW
Maatwerkovereenkomsten zijn overeenkomsten met niet gecontracteerde zorgaanbieders aangezien zij wel een passend aanbod hebben voor inwoners met een BW indicatie en de gecontracteerde zorgaanbieders geen passend aanbod hebben. Een besparing zou kunnen variëren tussen 0 en 1-2 miljoen. In 2024 verwachten we voor ongeveer 3 miljoen aan Maatwerkovereenkomsten te hebben gecontracteerd. Circa 55% van deze besparing komt ten gunste van regiogemeenten conform regionale afspraken. Het is mogelijk om met varianten te werken:

- Helemaal geen maatwerkovereenkomsten
- Een budgetplafond voor maatwerkovereenkomsten
- Alleen maatwerkovereenkomsten bij hoog risico gevallen

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Basisset (BBV)										
Percentage jongeren (0 t/m 17 jaar) met jeugdhulp								13,1%	13,4%	16,0%
Gemiddelde benchmark								15,0%	14,6%	15,0%
Percentage jongeren (0 t/m 17 jaar) met jeugdbescherming								1,3%	1,2%	1,2%
Gemiddelde benchmark								1,5%	1,4%	1,3%
Percentage jongeren (12 t/m 22 jaar) met jeugdreclassering								0,5%	0,4%	0,4%
Gemiddelde benchmark								0,5%	0,4%	0,4%
Percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) met een delict voor de rechter	2%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	
Gemiddelde benchmark	2%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	
Aantal WMO-cliënten met een maatwerkarrangement (per 10.000 inwoners)			710	720	720	750	770	770	740	710
Gemiddelde benchmark						785	842	828	818	803
Gevraagd door raad										
Aantal cliënten jeugdhulp zonder verblijf					3.921	4.010	4.025	4.117	4.141	4.101
Aantal cliënten jeugdhulp met verblijf					389	399	420	414	459	423
Aantal aanmeldingen buurtteams volwassenen									2.200	3.100
Buurtteams jeugd en gezin: percentage heeft binnen 14 dagen na aanmelding eerste gesprek									46%	62%
Buurtteams volwassenen: percentage heeft binnen 14 dagen na aanmelding eerste gesprek									76%	86%
Aantal bezoeken Stips			13.500	15.000	18.000	23.100	14.052	15.013	22.000	24.300
Percentage huishoudens dat gebruik maakt van 5 of meer gemeentelijke voorzieningen in het sociaal domein			3,9%		3,7%	3,8%	4,5%	4,5%	4,9%	4,5%
Percentage dat vindt dat men te weinig contact met anderen heeft		10%		9%		12%		12%		
Rapportcijfer bewoners voor woonbuurt als plek om te wonen en te leven		7,4		7,5		7,6		7,5		7,6
Percentage bewoners tevreden over openbaar vervoer in de buurt		79%		78%		76%		76%		72%
Percentage bewoners tevreden over groen in de buurt		69%		71%		68%		66%		65%

Het jaar 2023 is nog niet overal gevuld. Dit kan komen doordat de cijfers voor 2023 pas later ter beschikking komen. Dat geldt onder meer voor veel van de verplichte indicatoren, waarvoor waarstaatjegemeente.nl de bron is. Daarnaast geldt voor diverse indicatoren dat deze tweejaarlijks gemeten worden (en enkele worden zelfs vierjaarlijks gemeten).

Toelichting

- *Gemiddelde benchmark*
  Het gemiddelde voor de steden Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Tilburg.
- *Percentage jongeren (0 t/m 17 jaar) met jeugdhulp*
  Het CBS is de bron voor deze verplichte indicator. In 2021 is het CBS gestart met een nieuwe tijdreeks vanwege wijzigingen in de dataverzameling. De stijging in Nijmegen in 2022 en 2023 van het percentage jongeren met jeugdhulp heeft te maken met de toename van ondersteuning die geboden wordt door de buurtteams jeugd en gezin, die in juli 2021 van start zijn gegaan. Bij de stedenvergelijking voor deze indicator moeten we een kanttekening plaatsen: Het CBS geeft aan dat het aantal jongeren met buurt-/wijkteamhulp niet goed vergelijkbaar is tussen verschillende gemeenten en verschillende jaren. Voor het CBS is het soms lastig om op basis van de door gemeenten aangeleverde gegevens onderscheid te maken tussen jongeren die wel of niet jeugdhulp van het buurt-/wijkteam krijgen.
- *Percentage jongeren (0 t/m 17 jaar) met jeugdbescherming / Percentage jongeren (0 t/m 17 jaar) met jeugdreclassering*
  Het CBS is de bron voor deze verplichte indicatoren. In 2021 is het CBS gestart met nieuwe tijdreeksen voor deze indicatoren vanwege wijzigingen in de dataverzameling.
- Aantal Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement (per 10.000 inwoners)
  In Enschede en Maastricht ligt dit aantal duidelijk hoger dan in Nijmegen en de andere benchmarksteden.
- *Aantal cliënten jeugdhulp zonder verblijf / Aantal cliënten jeugdhulp met verblijf*
  De aantallen betreffen de geleverde en gedeclareerde jeugdhulp via een maatwerkvoorziening (de aantallen zijn dus exclusief de ondersteuning die rechtstreeks door de buurtteams jeugd en gezin gegeven wordt). De meeste cliënten ‘jeugdhulp met verblijf’ maken tevens gebruik van een andere maatwerkvoorziening op het vlak van jeugdhulp (‘jeugdhulp zonder verblijf’). Er zit dus een overlap tussen de cijfers. Zo waren er in 2023 in totaal 4.191 cliënten jeugdhulp versus 4.254 in 2022.
- *Aantal aanmeldingen buurtteams volwassenen*
  De buurtteams volwassenen, die begin 2022 van start zijn gegaan, bieden basiszorg. Bij maatwerk - zorg die het basisteam niet kan leveren - wordt een zorgaanbieder met expertise ingezet.
- *Percentage huishoudens dat gebruik maakt van 5 of meer gemeentelijke voorzieningen in het sociaal domein*
  Met gemeentelijke voorzieningen in het sociale domein bedoelen we regelingen op het vlak van zorg, inkomen, werk en jeugd. De vergelijking door de tijd is niet helemaal zuiver, vanwege veranderingen in het aantal regelingen en veranderingen in de voorwaarden voor het gebruik van regelingen.
- *Percentage dat vindt dat men te weinig contact met anderen heeft*
  De bron voor deze cijfers is de tweejaarlijkse Burgerpeiling. Gevraagd wordt: “Vindt u in het algemeen dat u voldoende contacten met andere mensen heeft, dat wil zeggen buiten werk, school of het eigen huishouden/gezin?” met als antwoordmogelijkheden ‘ja, zeker’, ‘ja, maar ik zou wel wat meer contacten willen’ en ‘nee, ik vind dat ik te weinig contacten heb’. Voor de Burgerpeiling 2023 kunnen we geen uitkomst geven op deze vraag, vanwege een foute doorverwijzing in de vragenlijst.

Klik hier voor meer onderzoeksuitkomsten/statistieken over welzijn, wijkontwikkeling en zorg:
https://swm2024-nijmegen.pcportal.nl/p58583/kerncijfers

Werk en Inkomen

Doelenboom

Ambitie	Nijmegenaren kunnen participeren
Toelichting	Kunnen deelnemen aan de maatschappij heeft allerlei positieve effecten, zoals onder andere bevordering van de gezondheid, welzijn en (financiële) zelfredzaamheid. We zetten ons ervoor in dat zoveel mogelijk Nijmegenaren kunnen meedoen en participeren in onze samenleving. Hiervoor bieden we Nijmegenaren perspectief op maatschappelijke participatie en/of duurzaam, betaald werk. Versterken we de samenwerking in de arbeidsmarktregio tussen ondernemers, overheid en onderwijs. Zetten we ons in op het verminderen en verkleinen van gezondheidsverschillen die worden veroorzaakt door leven en opgroeien in armoede en bieden we aanvullende gemeentelijke regelingen om participatie voor Nijmegenaren te bevorderen.
Doel	**Meer perspectief op maatschappelijke participatie en/of duurzaam, betaald werk**
Toelichting	Werk is de beste weg naar een zelfredzaam en financieel zelfstandig bestaan. Werken zorgt voor een zinvolle daginvulling, meer sociale contacten en een hogere mate van welzijn. We zetten ons hiervoor in, door uitvoering te geven aan het regionaal arbeidsmarktbeleid ‘Klaar voor nieuwe kansen!’. Daarin zetten we mensontwikkeling centraal en vragen we meer aandacht voor het langjarig investeren in bijstandsgerechtigden. WerkBedrijf en UWV maar ook het onderwijs en het bedrijfsleven zijn hierbij belangrijke uitvoeringspartners. We zien de afgelopen jaren een grotere groep kwetsbare bijstandsgerechtigden voor wie uitstroom naar werk(nog) niet mogelijk is. We gaan met hen in gesprek, houden contact en bespreken samen welke ondersteuningsbehoeften er nodig zijn en hoe we perspectief op participatie kunnen bieden. Jongeren, schoolverlaters, studenten en statushouders krijgen hierbij speciale aandacht.
Criteria	• Duurzame uitstroom naar werk, participatie of anderszins een zinvolle daginvulling wordt zo veel mogelijk gestimuleerd; • We werken aanbodgericht, mensontwikkeling is uitgangspunt; • We hanteren hierbij de uitgangspunten voor de dienstverlening die zijn vastgelegd in het geldend regionaal Beleidskader Arbeidsmarkt en re-integratie 2024-2027 ‘Klaar voor nieuwe kansen!’.
Activiteiten	• We voeren de Participatiewet uit op basis van de menselijke maat. We beleggen de uitvoering van de re-integratietaak van de Participatiewet bij Werkbedrijf; • We bereiden ons voor op de hervorming van de Participatiewet; • We beleggen de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en de arbeidsmatige dagbesteding (WMO) bij WerkBedrijf; • We zorgen voor uitvoering van het beleidskader Arbeidsmarkt- en re-integratie 2024-2027: - We intensiveren de dienstverlening aan werkzoekenden die dat nodig hebben - We versterken de samenwerking van WerkBedrijf en gemeente rondom werkzoekendendienstverlening en werken integraal - We verstevigen daarmee de aanbodgerichte arbeidsbemiddeling van WerkBedrijf - We zetten in op passend werk creëren en een Leven Lang Ontwikkelen • We bieden via WerkBedrijf verschillende re- integratie instrumenten, zoals loonkostensubsidie, jobcoaching en scholing

- We hebben bijzondere aandacht voor de volgende groepen kandidaten (focusgroepen): (1) jongeren tot 27 jaar, (2) kandidaten ouder dan 55 jaar, (3) statushouders en inburgeraars, (4) kandidaten met een arbeidsbeperking en (5) kandidaten die nieuw instromen in de bijstand
- We brengen lokale accenten aan in de dienstverlening van WerkBedrijf door middel van de lokale keuzekaart.
- Aanvullend op de reguliere dienstverlening van sociale partners, UWV en gemeenten bieden we dienstverlening aan met het Regionaal Mobiliteits Team voor iedereen met vragen over werk, loopbaan, om-, na- en bijscholing .
- We creëren in samenwerking met onze partners structurele Maatwerkbanen in de semipublieke sector voor Nijmegenaren
- We verstrekken een subsidie aan organisaties die zich met aanvullende dienstverlening inzetten om participatie te bevorderen van doelgroepen die niet van de reguliere dienstverlening gebruik kunnen maken
- We brengen door middel van project “Doe je mee” de situatie van bijstandsgerechtigden die langdurig afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering en die niet in traject zijn bij WerkBedrijf breed in beeld en zorgen voor een vervolgadvies gebaseerd op de talenten en mogelijkheden, met oog voor de individuele omstandigheden en de menselijke maat. We houden contact met deze groep.
- We zetten participatiecoaches in om mensen die langdurig in de bijstand zitten te activeren en hiermee maatschappelijke participatie te bevorderen. We werken nauw samen met de vrijwilligerscentrale in de stad.
- We bieden Individuele Plaatsing en Steun-trajecten (IPS) aan mensen met een psychische of psychiatrische aandoening. In samenwerking met de zorgaanbieders (IrisZorg, RIBW, Pluryn, Onder de Bomen) worden zij ondersteund en begeleid naar werk, als onderdeel van het behandelplan en proces om zelfstandig(er) te worden.
- We stimuleren parttime en tijdelijk werk voor uitkeringsgerechtigden.
- Wij bieden hen een soepele overgang vanuit de bijstand naar een eigen inkomen en helpen bijstandsgerechtigden inzicht te krijgen in de financiële gevolgen van werk.
- Iedere jongere met een bijstandsuitkering heeft een vast contactpersoon bij de afdeling Inkomen, Zorg en Leerrecht.
- WerkBedrijf neemt actief deel aan het Bondgenootschap Laaggeletterdheid en organiseert cursussen en trainingen voor het eigen personeel in het herkennen en bespreekbaar maken van laaggeletterdheid.

Doel	**Stimuleren en versterken van de samenwerking in de arbeidsmarktregio**

Toelichting

Sinds de coronacrisis worden we geconfronteerd met een grote krapte op de arbeidsmarkt. Toch lukt het niet iedereen om duurzaam aan het werk te komen. Een sterke en integrale arbeidsmarktdienstverlening, waarin ondernemers, overheid, onderwijs, publieke en private partijen met elkaar samen werken is van groot belang om deze groep te ondersteunen. Dit biedt kwetsbare werkzoekenden én werkenden ondersteuning maar helpt ook werkgevers om medewerkers te vinden en zich aan te passen aan de veranderende arbeidsmarkt. Hierdoor kunnen we de kansen die de huidige krapte biedt, benutten voor Nijmegenaren die nu nog langs de lijn staan.

Criteria

- Werkzoekenden, werkenden en werkgevers worden zo goed mogelijk ondersteund door de verschillende partijen op de arbeidsmarkt Rijk van Nijmegen om de tekorten op de arbeidsmarkt aan te pakken.

- De verschillende betrokken partijen werken samen en zorgen voor afstemming en verbinding door hun dienstverlening op elkaar af te stemmen

Activiteiten

- We zorgen voor uitvoering van het beleidskader Arbeidsmarkt- en re-integratie 2024-2027:
  - We onderhouden en werken samen met ondernemersnetwerken
  - We stimuleren afstemming van werkgeversdienstverlening door partners
  - We faciliteren, coördineren en stimuleren netwerken tussen ondernemers, onderwijs en overheid en nemen hieraan deel
  - We verbeteren onderlinge samenwerking tussen beleidsvelden werk, economie en onderwijs
  - we dragen bij aan het organiseren van een toegankelijke arbeidsmarktdienstverlening in Rijk van Nijmegen

- We bevorderen de regionale samenwerking in de arbeidsmarktregio (gemeenten, UWV, Werkbedrijf, VNO-NCW, vakbonden, ROC, HAN en SBB) door deelname aan onder andere de Regionale Tafel Arbeidsmarkt (RTA) en dragen bij aan de uitvoering van het meerjarenperspectief RTA
- We zijn actief betrokken bij de uitvoering van het Human Capital Akkoord.
- We zorgen mede voor uitvoering van het regionale programma Jongeren naar school of werk en dragen bij aan het versterken van de verbinding onderwijs-arbeidsmarkt voor jongeren
- We zetten in op zowel landelijke als provinciale subsidies (Perspectief op Werk, Dichterbij dan je denkt, Gelrepact) om participatie en Leven lang ontwikkelen te bevorderen

Doel	**Verkleinen gezondheidsverschillen armoede**

Toelichting

Er zijn grote verschillen in gezondheid van Nijmegenaren die samenhangen met sociaaleconomische positie en/of migratieachtergrond. Nijmegenaren die moeite hebben met rondkomen, een laag opleidingsniveau of een migratieachtergrond hebben, ervaren een minder goede psychische en lichamelijke gezondheid dan anderen. Zij leven korter en minder lang in goede gezondheid. Financiële bestaansonzekerheid is een van de belangrijkste invloeden op gezondheid. Aanvullend op onze gemeentepolis werken we aan een integrale aanpak om gezondheidsverschillen te verkleinen.

Criteria

- De activiteiten zijn erop gericht de gezondheidsverschillen op lange termijn tussen Nijmegenaren met een lage SES en Nijmegenaren met een hoge SES te verkleinen.
- Nijmegenaren met een laag inkomen en gemiddelde tot hoge zorgkosten hebben een passende en betaalbare zorgverzekering.

Activiteiten

- We bieden Nijmegenaren met een laag inkomen een gemeentepolis: de Collectieve Aanvullende Ziektekostenverzekering (CAZ).
- We leveren een financiële bijdrage om de CAZ voor Nijmegenaren met een laag inkomen betaalbaar te houden.
- We werken actief samen met huisartsen en organiseren webinars om huisartsen te informeren hoe ze geldzorgen kunnen signaleren, bespreekbaar kunnen maken en vervolgens goed kunnen doorverwijzen.
- De FEW en de huisartsen weten elkaar beter te vinden op wijkniveau.
- We zetten samen met zorgverzekeraars en sociale tandartsen in de stad gepaste (communicatie) acties uit om mondzorgmijding terug te dringen.
- We werken toe naar een plan van aanpak voor het verkleinen van gezondheidsverschillen.

- We stimuleren activiteiten op wijkniveau die bijdragen aan het terugdringen van gezondheidsverschillen.

Doel	**Bestrijden gevolgen opgroeien in armoede**
Toelichting	We zien dat kinderen die opgroeien in armoede, vaak later ook in armoede leven. Armoede en kansenongelijkheid worden vaak van generatie op generatie overgedragen. Opgroeien in armoede heeft invloed op vrijetijdsbesteding, schoolprestaties en gezondheid van kinderen. Armoede zorgt voor stress bij ouders en mogelijk sociale uitsluiting en een lagere eigenwaarde voor kinderen. Daarom ondersteunen en stimuleren we kinderen die opgroeien in armoede om mee te doen in de samenleving, zowel op sociaal vlak als op het gebied van onderwijs. Ook bieden we extra ondersteuning voor aanstaande ouders, door hen al tijdens de zwangerschap te ondersteunen en zo veel mogelijk stress weg te nemen. We werken hiervoor samen met Kansengelijkheid en Kansrijke Start.
Criteria	• Zoveel mogelijk kinderen en ouders die tot de doelgroep behoren maken gebruik van de inkomensondersteunende regelingen.
Activiteiten	• We bieden gezinnen met een laag inkomen de kindregelingen aan via een subsidie aan Stichting Leergeld. De kindregelingen zijn: sport-, educatie- en cultuuractiviteiten, het zwemfonds, laptopregeling (primair en voortgezet onderwijs), vergoeding van ouderbijdrage primair onderwijs en een bijdrage aan de buitenlandse schoolreis/excursie in het voortgezet onderwijs. • We nemen als partner deel aan de landelijke alliantie kinderarmoede. • We werken samen met Stichting Babyspullen, waardoor aanstaande moeders met een laag inkomen twee gratis babystartpakketten ontvangen.

Doel	**Participatie bevorderen van inwoners vanaf 18 jaar**
Toelichting	We stimuleren Nijmegenaren met een laag inkomen om volwaardig mee te doen in de samenleving, bijvoorbeeld door sport, cultuur of scholing. Door participatie te bevorderen verhogen we het welzijn van Nijmegenaren en voorkomen we dat Nijmegenaren in een sociaal isolement terecht komen
Criteria	• Zoveel mogelijk Nijmegenaren die tot de doelgroep behoren maken gebruik van de inkomensondersteunende regelingen
Activiteiten	• We bieden Nijmegenaren met een laag inkomen de Meedoenregeling, een tegemoetkoming van € 150 per jaar voor sportieve, educatieve, sociale en culturele activiteiten. • We gaan in gesprek met culturele en sportverenigingen over flexibeler lidmaatschap (‘proefkaarten’) in plaats van een jaarabonnement. • We bieden Nijmegenaren met een laag inkomen een Busvoordeelabonnement. • We realiseren één digitale toegangspoort voor alle gemeentelijke inkomensondersteunende maatregelen. • We zijn aangesloten op BerekenUwRecht.

Ambitie	Alle Nijmegenaren beschikken over financiële bestaanszekerheid

Toelichting

De financiële bestaanszekerheid staat onder druk. We zien dat een steeds grotere groep Nijmegenaren in de problemen komt, bijvoorbeeld door schulden of toegenomen kosten voor levensonderhoud. Ook Nijmegenaren met inkomsten uit betaald werk hebben moeite met rondkomen. Om Nijmegenaren met een laag inkomen of geldzorgen te ondersteunen bieden wij aanvullend op de wettelijke taken gemeentelijke regelingen en dienstverlening. Nijmegenaren voor wie betaald werk (nog) geen mogelijkheid is of voor wie hun inkomen onvoldoende is om rond te komen, voorzien we van een bijstandsuitkering en/of passende ondersteuning. We gaan in 2025 verder met de uitvoering van het beleidsplan Schuldhulpverlening. In 2025 zullen we komen met een nieuw beleidskader: Financiële Bestaanszekerheid. We zetten ons in 2025 en de komende jaren in om bij te dragen aan de bestaanszekerheid van onze Nijmegenaren.

Doel	Verstrekken uitkeringen en toeslagen

Toelichting

Nijmegenaren die niet voldoende inkomen hebben om te kunnen voorzien in hun levensonderhoud, hebben mogelijk recht op bijstand en/of individuele toeslagen. Als gemeente toetsen wij dit en verstrekken we de regelingen waar Nijmegenaren recht op hebben. Daarnaast bieden waar nodig en waar mogelijk Nijmegenaren die tussen wal en schip vallen maatwerk

Criteria

- Ondersteuning past binnen de wettelijke kaders en bepalingen.
- Zoveel mogelijk Nijmegenaren die hier recht op hebben maken gebruik van de bijstand en/of individuele toeslagen.
- Het aanvragen van de uitkering en individuele toeslagen verloopt zo simpel mogelijk.

Activiteiten

- We verstrekken algemene bijstand aan Nijmegenaren die niet of onvoldoende eigen inkomen kunnen verdienen.
- We verstrekken bijzondere bijstand voor noodzakelijke, onvoorziene kosten zoals kosten voor beheer en bewind, en inrichtingskosten.
- We onderzoeken de mogelijkheden en consequenties van het aanpassen van de productenlijst bijzondere bijstand. We werken zo veel mogelijk toe naar één budget per Nijmegenaar.
- We verstrekken alleen nog maar (hogere) vergoedingen voor energiezuinig witgoed (koelkasten en wasmachines). Dit draagt bij aan het verlagen van de maandelijkse kosten van Nijmegenaren.
- We zetten in op meer contact met Nijmegenaren door Nijmegenaren die meerdere aanvragen bijzondere bijstand tegelijk doen uit te nodige voor een gesprek. Hierbij hebben we oog voor de specifieke situatie en behoeften van de Nijmegenaar.
- We zetten vooral in op het voorkomen van onrechtmatigheid gebruik van bijstand, door duidelijke communicatie en Nijmegenaren op specifieke momenten te informeren. Zoals vastgesteld in het Nalevingsbeleidsplan 2021-2024.
- We verlenen subsidie aan stichting BWN, Belangenbehartiging sociale zekerheid ter vaststelling van de juiste uitkering en ter preventie van instroom in de Participatiewet van Nijmegenaren die (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt zijn.
- De Sociaal Raadslieden bieden onafhankelijke juridische ondersteuning aan Nijmegenaren met een laag inkomen die vragen of problemen hebben op het gebied van werk, inkomen, armoede en schulden.

- We bieden ondersteuning bij geldzorgen via de Financieel Expert in de Wijk.
- We schelden bijstandsvorderingen kwijt na een vastgestelde aflossingstermijn (36 of 120 maanden).
- We verstrekken een individuele inkomenstoeslag aan Nijmegenaren die al minstens drie jaar rond moeten komen van een laag inkomen.

- We verstrekken de studietoeslag aan studenten met een ziekte of beperking.

Doel	**Aanbieden aanvullende gemeentelijke inkomensondersteunende regelingen**

Toelichting

Aanvullend op de wettelijke uitkeringen bieden we verschillende inkomensondersteunende regelingen aan die Nijmegenaren met een laag inkomen ondersteunen om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien. Hierbij proberen we zoveel mogelijk rechthebbenden te bereiken. Daarnaast subsidiëren we (vrijwilligers)organisaties die een vangnet vormen voor Nijmegenaren met een laag inkomen en die hen ondersteunen.

Criteria

- Zoveel mogelijk Nijmegenaren die tot de doelgroep behoren maken gebruik van de inkomensondersteunende regelingen.
- Nijmegenaren weten welke inkomensondersteunende regelingen bestaan en waar ze deze aan kunnen vragen.
- Het aanvragen van de inkomensondersteunende regelingen verloopt zo gemakkelijk mogelijk.

Activiteiten

- We verlenen subsidie aan de Voedselbank en de Kledingbank zodat zij in schrijnende gevallen hulp kunnen bieden.
- We steunen de Voedselbank in het opzetten van een sociale supermarkt.
- We verlenen subsidie aan Stichting de Vincentius Vereniging, zodat zij acute noodhulp kunnen verlenen aan Nijmegenaren die tussen wal en schip vallen en onder andere groente en fruit kunnen verstrekken aan Nijmegenaren met een laag inkomen.
- We verlenen subsidie aan het Armoedefonds, zodat zij menstruatieproducten beschikbaar kunnen stellen via de uitgiftepunten op verschillende locaties in de stad.
- We faciliteren het Initiatievenfonds, waaruit kleine subsidies worden verstrekt voor het tegengaan van armoede.
- We verlenen subsidie aan Huis van Compassie, voor het project Met een fiets doe je mee.
- We bieden de mogelijkheid tot kwijtschelding van de kosten voor de gehandicaptenparkeerkaart voor Nijmegenaren met een laag inkomen.
- We brengen de inkomensregelingen regelmatig onder de aandacht van onze Nijmegenaren, onder andere via Facebook, de Brug, de wijkbladen en diverse nieuwsbrieven. We hebben hierin extra aandacht voor begrijpelijke en duidelijke taal.
- We leggen de focus op het bereik van werkende armen en onderzoeken of we op dit moment de juiste instrumenten aanbieden aan deze doelgroep.
- We zetten de toeslagencheck voor uitkeringsgerechtigden voort.
- We dragen bij aan het project ‘Housing first’ met een subsidie vanuit de bijzondere bijstand voor de inrichting van de woningen van voormalig dak- en thuislozen.

Doel	**Voorkomen problematische schulden**

Toelichting	Voorkoming van problematische schulden van Nijmegenaren, door vroegtijdige en snellere dienstverlening bij geldzorgen.
Criteria	• Huishoudens met betalingsproblemen worden vroegtijdig herkend door het uitwisselen van betaalsignalen met schuldeisers van vaste lasten zoals huur, gas, water elektra en zorgverzekering. • Activiteiten zijn erop gericht om op een verantwoorde manier informatie en kennis over te dragen zodat er geen problematische schulden ontstaan en de financiële zelfredzaamheid van mensen wordt vergroot.
Activiteiten	• We voeren communicatiecampagnes uit rondom om de bewustwording van financiële problematiek. • We zetten in op preventie van financiële problemen, daarbij is speciale aandacht voor Nijmegenaren met een laag inkomen en jongeren. • We zetten in op vroegsignalering en zoeken contact met Nijmegenaren met betalingsachterstanden in hun vaste lasten (vroegsignalering) en bieden hen (indien nodig) ondersteuning en nazorg. • We doen op basis van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening mee aan enkele pilots om te bepalen of deze signalen een goede indicatie zijn voor meer schulden naast de bestaande signalen. • De Financieel Expert in de Wijk (FEW) zorgt voor laagdrempelige financiële hulp, screening en toeleiding naar passende ondersteuning, waarbij nadrukkelijk ook een verbinding wordt gemaakt met ketenpartners zoals de buurtteams. • We breiden de outreachende aanpak van de FEW uit in twee wijken met een pilot. • We helpen Nijmegenaren met het invullen van formulieren, het aanvragen van voorzieningen en hun geldzorgen. • We zijn aangesloten op de Nederlandse Schuldhulproute (NSR). • We sluiten aan bij de preventieprogramma's jeugd 12+ en zetten ons in voor een soepele overgang 18-/18+ ter preventie van schulden. • We bieden Nijmegenaren met een bijstandsuitkering die in de Wanbetalingsregeling Zorgpremie zitten, de mogelijkheid om uit deze regeling te komen.

Doel	**Duurzaam uit de schulden**
Toelichting	Meer Nijmegenaren duurzaam uit de schulden door passende en snellere dienstverlening bij geldzorgen en schulden.
Criteria	• Het inkomen wordt gemaximaliseerd, de uitgaven geminimaliseerd en de beslagvrije voet bewaakt. • Er wordt bemiddeld tussen de schuldenaar en zijn schuldeisers om een minnelijke regeling voor de totale schuldenlast te bewerkstelligen. • Langdurige stabilisatietrajecten zijn erop gericht de inkomsten en uitgaven in evenwicht te brengen en te houden als een vorm van schuldregeling (nog) niet mogelijk is.
Activiteiten	• We voeren de veranderde curatieve schuldhulpverlening uit met de nieuwe termijn van 18 maanden voor de Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp) en de Minnelijke schuldsanering natuurlijke personen (Msnp).

- We werken aan verbetering van de kwaliteit van onze dienstverlening om aan de eisen van de basisdienstverlening te voldoen.
- We hebben een Jongerenperspectieffonds om jongeren en jongvolwassenen met schulden wanneer mogelijk met een schone lei laten starten.
- We voeren het adviesrecht gemeenten bij schuldenbewind uit.
- We zorgen voor budgetbeheer en budgetcoaching.
- We evalueren het convenant 'Samen zorgen voor financiële ondersteuning' met bewindvoerders en verbeteren de afspraken op basis van de resultaten.
- We zorgen voor de uitvoering van langdurige stabilisatietrajecten.
- We subsidiëren Bindkracht10 om dak- en thuislozen te voorzien van een briefadres en zorg te dragen voor ondersteuning.
- We bieden in het Ondernemerspunt Geldzorgen begeleiding aan ondernemers met geldzorgen en schulden en we optimaliseren de keten schuldhulpverlening aan ondernemers.
- We bieden de gedupeerden van de kinderopvangtoeslagaffaire brede ondersteuning op de verschillende leefgebieden en dragen er zo zorg voor dat ze met een schone lei verder kunnen met hun leven.
- We sluiten aan bij de landelijke ontwikkelingen om schuldenrust voor Nijmegenaren te realiseren en hanteren de uitgangspunten van de sociale incasso.
- We sluiten aan bij de Verwijsindex Schuldhulpverlening om de samenwerking tussen schuldeisers en schuldhulpverleners te verbeteren.
- We sluiten aan bij het Schuldenknooppunt.
- We hebben een Lokaal overheidsconvenant en ondersteunen het convenant met Woningcorporaties (Aedes/NVVK).

Wat willen we komend jaar bereiken?

Vanuit het programma Werk en Inkomen werken we aan de ambities en doelen uit de doelenboom. Onze ambities zijn: Nijmegenaren kunnen participeren en Nijmegenaren beschikken over financiële bestaanszekerheid. In dit hoofdstuk beschrijven we concreet de belangrijkste acties op deze ambities en bijbehorende doelen. Daartegenover staat dat we komende jaren fors moeten bezuinigen op het programma. Deze bezuinigingen staan beschreven in het hoofdstuk "Ombuigingen" van deze begroting. Ondanks deze bezuinigingen blijven wij ons inzetten om onderstaande doelen te bereiken, maar zullen we deze mogelijk op termijn moeten bijstellen.

Ambitie:
Nijmegenaren kunnen participeren

Doel: Meer perspectief op maatschappelijke participatie en/of duurzaam, betaald werk
Activiteiten

- *We bieden vanuit de Participatiewet intensieve en integrale begeleiding aan bijstandsgerechtigden*
  We bieden werkzoekenden en werkgevers ook in 2025 samen met WerkBedrijf intensieve begeleiding aan. We zetten instrumenten in zoals loonkostensubsidies, jobcoaching, proefplaatsingen en/of (om)scholingen. Professionals van de gemeentelijke afdeling Inkomen, Zorg en Leerrecht, de buurtteams en WerkBedrijf werken steeds meer en nauwer met elkaar samen, ook op elkaars locatie. We stellen de Nijmegenaar centraal en hebben aandacht voor de brede, persoonlijke situatie, waarin we kijken naar bestaanszekerheid en leveren maatwerk. De participatiecoaches begeleiden en activeren bijstandsgerechtigden die (nog) niet kunnen werken. Professionals van de afdeling Inkomen, Zorg en Leerrecht (IZ&L) werken vanuit de visie Mens als Middelpunt en gaan aan de slag met het doorvoeren van verdere verbetering van (digitale) dienstverlening in het sociaal domein.

- *We zorgen voor de uitvoering van het regionaal arbeidsmarktbeleidsplan 'Klaar voor nieuwe kansen' 2024-2027 en de uitvoering van de Dienstverleningsovereenkomst met WerkBedrijf.*
  Begin 2024 is regionaal het nieuwe arbeidsmarktbeleidsplan voor 2024-2027, 'Klaar voor nieuwe kansen!' vastgesteld. Dit plan sluit aan op actuele economische en maatschappelijke ontwikkelingen. De krapte op de arbeidsmarkt en de werkzoekenden van nu zijn hierbij leidend. We zetten actief in op dienstverlening voor specifieke groepen, zoals jongeren, statushouders, ouderen en kandidaten met een arbeidsbeperking. De begeleiding wordt geïntensiveerd, evenals de samenwerking rond de kandidaat. De bemiddeling naar werk vindt zoveel mogelijk aanbodgericht in plaats van vraaggericht plaats: de vraag van de kandidaat (en niet de werkgever) staat centraal bij de zoektocht naar passend werk. De afspraken over de dienstverlening van zowel WerkBedrijf als de gemeentelijke teams leggen we vast in de Dienstverleningsovereenkomst (DVO) 2024-2025 met WerkBedrijf en deze afspraken monitoren we.

- *We continueren de Maatwerkbanen en evalueren de subsidieregeling.*
  We streven ernaar het aantal Maatwerkbanen de komende jaren geleidelijk op te bouwen. In 2025 willen we minimaal 8 maatwerkbanen realiseren. In 2025 bekijken we ook of de subsidieregeling Maatwerkbanen moet worden aangepast. Dit naar aanleiding van ervaringen die WerkBedrijf in 2024 opdoet. We hebben de uitvoering sinds 2024 bij WerkBedrijf belegd. We willen een goed overzicht krijgen van de relevante kosten en baten (zowel maatschappelijk als financieel) van deze maatwerkbanen voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Afhankelijk van de omvang van de budgetten werken we in 2025 toe naar verdere uitbreiding in de jaren erna.

- *We geven meer aandacht en begeleiding aan inwoners die langdurig afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering.*
  Het project 'Doe je mee' wordt voortgezet tot februari 2025. We evalueren en monitoren met WerkBedrijf als uitvoeringsorganisatie de uitkomsten. In 2025 werken we aan een integratie van (onderdelen van) de Doe je mee-aanpak in onze dienstverlening (Mens als Middelpunt). We willen bijstandsgerechtigden ook na afloop van het project in beeld houden om hen te kunnen begeleiden naar werk, participatie, zorg etc.

Doel: Stimuleren en versterken van de samenwerking in de arbeidsmarktregio.
Activiteiten

- *We bevorderen de regionale samenwerking in de arbeidsmarktregio.*
  We bereiden ons voor op de door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) voorgeschreven hervorming van de arbeidsmarktdienstverlening. Het ministerie schrijft voor dat er in 2026 in iedere arbeidsmarktregio één Regionaal Beraad moet komen. Vanuit onze rol als (centrum)gemeente zorgen we voor het faciliteren van de samenwerking en de totstandkoming van het Regionaal Beraad. De samenstelling is dezelfde als die van de Regionale Tafel Arbeidsmarkt (RTA) in onze regio, eventueel aangevuld met (private) uitvoerders, opleidingsinstituten en uitzendorganisaties.

- *Wij continueren het Regionaal MobiliteitsTeam Rijk van Nijmegen en bereiden ons voor op de ontwikkeling van het Regionaal Werkcentrum Rijk van Nijmegen.*
  We bereiden ons voor op het opzetten van een Regionaal Werkcentrum (RWC) Rijk van Nijmegen in het kader van de hervorming van de arbeidsmarktdienstverlening in 2026. Wij hebben hierin als (centrum)gemeente een faciliterende en verbindende rol. Het RWC vervangt het Regionaal Mobiliteitsteam (RMT), Leerwerkloket en Werkgeversservicepunt UWV. In het overgangsjaar 2025 zorgen we ervoor dat de aanvullende, ontschotte dienstverlening die het RMT biedt aan werkzoekenden, werkenden en werkgevers die ondersteuning nodig hebben doorloopt.

- *We coördineren de regionale aanpak jeugdwerkgelegenheid en ontwikkelen deze verder door.*
  We nemen onze regierol als centrumgemeente voor de regio Rijk van Nijmegen. Bij deze aanpak werken onder andere onderwijs, UWV, WerkBedrijf, team Leerrecht en RMC en gemeenten samen. De huidige aanpak is door het Rijk verlengd tot augustus 2025. We treffen voorbereidingen voor een nieuwe vierjarige aanpak en sluiten aan bij komende wetswijzigingen, waarbij de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt nog belangrijker wordt.

- *We bevorderen de regionale samenwerking binnen de Groene Metropoolregio.*
  We trekken binnen het Human Capital Akkoord samen met de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland en The Economic Board op om te werken aan een arbeidsmarkt die werkt. Dit doen we met name op de speerpunten 'Leven Lang Ontwikkelen' en 'Activeren onbenut arbeidspotentieel' en door een bijdrage te leveren aan het delen van informatie, kennis en kunde vanuit de partners die actief zijn binnen de arbeidsmarkt. Daarnaast wordt gekeken welke lokale of regionale projecten kunnen worden opgeschaald waardoor we meer impact kunnen maken en een groter bereik kunnen hebben met de projecten.

Doel: Verkleinen gezondheidsverschillen armoede

Activiteiten

- *We versterken de samenwerking met huisartsen.*
  Eerder hebben we het contact met huisartsen aangehaald. We hebben webinars georganiseerd over hoe huisartsen geldzorgen kunnen signaleren, bespreekbaar kunnen maken en juist kunnen doorverwijzen. Ook zijn de financieel experts in de wijk beter op de huisartsen aangesloten. Dit zetten we door in 2025. We doen dit samen met NEO, SAN en Bindkracht10. De huisarts blijft een belangrijke vindplaats voor inwoners met geldzorgen.

- *We stellen een aanpak op voor het verkleinen van gezondheidsverschillen in kwetsbare wijken en starten met de uitvoering hiervan.*
  We zetten ons in om de gezondheidsachterstanden van inwoners met een laag inkomen terug te dringen. We focussen hierbij op de stadsdelen Dukenburg, Hatert en Lindenholt omdat hier de gezondheidsachterstanden het grootst zijn. De input van professionals en bewoners is leidend in het opstellen van de aanpak. In 2025 wordt de aanpak met concrete acties opgeleverd en beginnen we met uitvoeren.

- *We maken mondzorg toegankelijker voor inwoners met een laag inkomen.*
  We doen mee aan een pilot van het ministerie van VWS om mondzorg toegankelijker te maken. Hierbij werken we aan een betere dekking voor mondzorg binnen de Collectieve Aanvullende Ziektekostenverzekering (CAZ) en doelgroepgerichte communicatie over mondzorg. Ook geven we vorm aan een samenwerkingsverband tussen (sociale) tandartsen, organisaties in de stad en de gemeente om mondzorgmijding tegen te gaan bij inwoners met een laag inkomen en een basisverzekering.

- *We optimaliseren de werkwijze van de CAZ.*
  We zetten continu in op het optimaliseren en toegankelijker maken van onze regelingen. In 2025 maken we de CAZ toegankelijker door de inkomenscontrole al bij de aanmelding te doen. Dit doen we door slim gebruik te maken van ICT-systemen en -koppelingen. Hierdoor weten inwoners gelijk waar ze aan toe zijn en komt er gedurende het jaar meer ruimte vrij voor contact met inwoners.

- *We onderzoeken hoe we stoppen met roken bespreekbaar kunnen maken in financiële dienstverlening.*
  We experimenteren hoe we stoppen met roken kunnen bevorderen in financiële dienstverlening. De financieel experts in de wijk onderzoeken hoe ze in hun (advies)trajecten roken zonder oordeel bespreekbaar te maken om vraagverlegenheid te doorbreken. We organiseren een laagdrempelige pilot waarbij we verschillende methoden, zoals werken met beloning, toetsen.

- *We bevorderen de toegankelijkheid van groente en fruit voor inwoners met een laag inkomen.*
  Via subsidies aan organisaties in de stad, zoals Vincentius, de Voedselhub en het Huis van Compassie, zorgen we ervoor dat inwoners met een laag inkomen toegang hebben tot voldoende groente en fruit. Ook zetten we in op nieuwe samenwerkingen met initiatieven zoals de Blauwe Tomaat om gezond voedsel toegankelijker te maken voor inwoners met een krappe beurs.

Doel: Bestrijden gevolgen opgroeien in armoede

Activiteiten

- *We bieden kindregelingen aan via onze partner Stichting Leergeld Nijmegen.*
  Langdurig opgroeien in armoede heeft een negatieve invloed op de ontwikkeling van kinderen. Kinderen kunnen minder meedoen, wonen in een minder veilige omgeving, doen het minder goed op school en voelen zich minder waard (NJI). Onze partner Stichting Leergeld heeft een groot bereik en doet al vele jaren goed werk. We hebben de doelgroep sinds september 2023 tijdelijk uitgebreid naar 0- tot 4-jarigen, zodat ook de allerjongsten mee kunnen doen. Deze pilot loopt tot september 2025.

- *We zetten in op meer en betere financiële educatie aan jongeren.*
  Vanaf het schooljaar 2024 – 2025 breiden we de financiële educatie voor Nijmeegse jongeren uit. We werkten al met het programma van MoneyWays voor onze Vmbo- en Havoleerlingen. Daar komt het programma van MoneyStart bij. Deze lespakketten komen terecht op scholen in het Praktijkonderwijs en Voortgezet speciaal onderwijs. Zo verbeteren we de financiële kennis van meer van onze jongeren.

Doel: Participatie bevorderen van inwoners vanaf 18 jaar

Activiteiten

- *We houden onze regelingen tegen het licht*
  In de uitwerking van het beleidskader Financiële Bestaanszekerheid (zie doel 2.2) houden we onze regelingen tegen het licht. We kijken hoe we regelingen nog simpeler en toegankelijker kunnen maken voor inwoners. Specifiek onderzoeken we het aanbod en de inrichting van de meedoenregeling en wat we als gemeente Nijmegen verstaan onder ‘meedoen’. Maar ook onderzoeken we of het busvoordeelabonnement voldoet aan de behoeften van de gebruikers.

Ambitie:

Nijmegenaren beschikken over financiële bestaanszekerheid

Doel: Verstrekken uitkeringen en toeslagen

Activiteiten

- *We starten met het uitvoeren van de wijziging van de Participatiewet.*
  In 2025 treedt het wetsvoorstel Participatiewet in balans in werking. De voorbereidingen uit 2024 brengen we in praktijk. Er is meer evenwicht tussen de 3 kernelementen: bestaanszekerheid, participatie en handhaving. Dat doen we door nog meer in te zetten op de menselijke maat en uit te gaan van vertrouwen.

- *We vereenvoudigen de verstrekking van de individuele inkomenstoeslag*
  We verstrekken de individuele inkomenstoeslag ambtshalve aan huishoudens die langer dan 36 maanden een bijstandsuitkering ontvangen en bij wie geen sprake is van een wijziging in de gezinssamenstelling, fraudevordering of blokkering op de uitkering. Van deze inwoners weten we voldoende om de individuele inkomenstoeslag automatisch toe te kennen. Zij hoeven daardoor niet jaarlijks een aanvraag in te dienen en krijgen hierdoor waar ze recht op hebben.

- *We zetten ons actief in om de alleenverdienersproblematiek te verkleinen*
  We benaderen en compenseren actief inwoners die doordat verschillende regelingen voor inkomenssteun tegen elkaar inwerken, te weinig geld hebben om van rond te komen. Dit is de zogenaamde alleenverdienersproblematiek.

Doel: Aanbieden aanvullende gemeentelijke inkomensondersteunende regelingen

Activiteiten

- *We stellen onze visie en koers vast in het beleidskader Financiële Bestaanszekerheid*
  Het huidige beleidskader de Armoede Agenda loopt in 2024 ten einde. In 2025 stellen we het nieuwe beleidskader vast. In dit beleidskader richten wij ons op financiële bestaanszekerheid om breder te kijken dan alleen armoedebestrijding. Door zorgen over geld, structureel een te laag inkomen en de stress die daarbij komt kijken ontstaan veel meer problemen die andere levensdomeinen raken. We zetten in op de basis: voedsel, zorg en inkomen. We prioriteren mee kunnen doen, met extra aandacht voor kinderen die opgroeien in armoede. We houden het stelsel aan inkomensondersteunende regelingen tegen het licht en bepalen de vervolgstappen in het realiseren van één toegangspoort, mogelijk in de vorm van een Nijmeegse stadspas.

- *We steunen de Voedselbank in hun pilot met een supermarktmodel.*
  Inwoners die te weinig geld overhouden om aan voedsel en kleding te besteden kunnen een beroep doen op de Voedselbank. De Voedselbank opent in november 2024 de sociale supermarkt, een Voedselbank met een supermarktconcept. Hierdoor hebben klanten meer keuze uit producten en meer flexibiliteit qua openingstijden. In 2025 monitoren we de toegevoegde waarde van een dergelijke werkwijze en steunen de Voedselbank indien nodig. We vinden het bovendien belangrijk dat ook mensen met een laag inkomen gezond kunnen eten en hebben aandacht voor voldoende groente en fruit in de voedselpakketten en de supermarkt.

Doel: Voorkomen problematische schulden

Activiteiten

- *We proberen armoede- en schuldensituaties zoveel mogelijk te voorkomen*
  We bieden preventieactiviteiten voor Nijmegenaren met beginnende geldzorgen. Ook geven we voorlichting aan professionals bij bedrijven, de kraamzorg, scholen en de eigen organisatie. Ook werken we aan de verbetering van vroegsignalering. We werken met toegewijde Financieel Experts in de Wijk (FEW) die alleen de vroegsignalering en daaruit volgende trajecten oppakken. In het eerste contact met inwoners staat de inwoner centraal. Dat betekent dat we naast de financiële situatie, ook rekening houden met andere leefgebieden.

- *We continueren het outreachend werken Financieel Expert in de Wijk*
  Vanaf maart 2024 is de FEW uitgebreid in Heseveld en Biezen. Daar krijgen zij veel tijd en ruimte om contact te leggen met wijkgebonden en stadsbrede organisaties. De contacten die zij leggen, moeten leiden tot een toename in aanmeldingen vanuit deze organisaties. Zo breiden we ons netwerk uit en verwachten we dat inwoners die eerder niet te bereiken waren, nu toch in contact komen met de FEW.

- *We experimenteren met het toevoegen van vroegsignalen van de Belastingdienst.*
  Vanaf 2025 starten we een experiment met vroegsignalen van de Belastingdienst. We ontvangen maandelijks 30 signalen van de Belastingdienst over betalingsachterstanden van minimaal 500 euro. Dit kan liggen bij Toeslagen, belastingen, ondernemingen en de Douane.

- *We continueren Advies aan huis*
  In 2022 is Bindkracht10 in Neerbosch-Oost met de aanpak ‘Advies aan huis’ begonnen. In deze aanpak krijgen bewoners van corporatiewoningen hulp aan de deur. Professionals van de formulierenbrigade en het opbouwwerk kijken wat bewoners nodig hebben en gaan het gesprek aan. De resultaten uit deze aanpak zijn positief op meerdere leefgebieden. In 2024 en 2025 verlengen we de aanpak en breiden we deze uit naar Zwanenveld, Lankforst en Meijhort. De exacte uitbreiding moet in het kader van de bezuinigingen worden uitgewerkt en mogelijk getemporiseerd.

Doel: Duurzaam uit de schulden

Activiteiten

- *We continueren het Jongerenperspectieffonds.*
  In 2024 hebben we de eerste resultaten met het Jongerenperspectieffonds geboekt. Deze resultaten zullen we verder uitbreiden in 2025. Met het fonds kunnen we jongeren intensief begeleiden en belangrijke doorbraken forceren. Zoals het mogelijk maken van een opleiding, het vinden van een baan of een nieuwe woonruimte. We willen in 2025 ongeveer 40 nieuwe jongeren toelaten en begeleiden. In de trajecten is veel ruimte voor persoonlijk contact en behalen we resultaten op meerdere leefgebieden.

- *We zetten het Ondernemerspunt Geldzorgen voort*
  In 2023 is het Ondernemerspunt Geldzorgen geëvalueerd. Omdat het punt pas sinds 2022 bestaat, bevatte de evaluatie niet genoeg informatie. Daarom wordt eind 2024 een nieuwe evaluatie uitgevoerd met een klanttevredenheidsonderzoek. Vooralsnog continueren we in 2025 de dienstverlening.

Samenwerkingen en verbonden partijen

De belangrijkste verbonden partij waarmee we vanuit het programma Werk en Inkomen samenwerken is het regionale WerkBedrijf Rijk van Nijmegen als onderdeel van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR). WerkBedrijf is de plek waarin alle professionaliteit op het gebied van arbeidstoeleiding (inclusief de Sociale Werkvoorziening en ‘Op weg naar werk’ - voorheen arbeidsmatige dagbesteding) voor deze regio is gebundeld en om werkzoekenden en ondernemers in de regio de beste mogelijke en een eenduidige dienstverlening te bieden. WerkBedrijf bemiddelt, ontwikkelt en begeleidt werkzoekenden met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt naar werk en streeft daarbij naar een passende en zo regulier mogelijke werkplek.

Het verstrekken van de uitkeringen, de handhaving en een deel van de taken op het gebied van schuldhulpverlening en armoedebestrijding worden daarnaast uitgevoerd door de gemeentelijke afdeling Inkomen, Zorg en Leerplicht.

We werken daarnaast samen met veel andere grote en kleinere samenwerkingspartners, zoals:

- Regionaal Opleidingencentrum (ROC) Nijmegen
- Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN)
- Radboud Universiteit Nijmegen
- Leerwerkloket
- Gemeenten in regio Rijk van Nijmegen
- Afdelingen intern; Stadsontwikkeling (programma economie en toerisme) en Inkomen, Zorg & Leerrecht
- UWV
- VNO-NCW
- FNV
- Bindkracht10
- Stichting Leergeld Nijmegen
- Stichting de Voedselbank Nijmegen-Overbetuwe
- Stichting de Kledingbank
- Stichting Vincentius Vereniging
- Stichting Huis van Compassie
- Stichting Dagloon
- Stichting BWN
- Fibon
- Humanitas
- Schuldhulpmaatje
- Housing First RIBW

Wat kost het?

Financieel overzicht taakvelden

Bedragen * €1 mln	Rekening	Begroot				
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Baten						
6.3 Inkomens regelingen	120,2	116,8	116,4	116,4	116,4	116,4
6.5 Arbeidsparticipatie	0,4	4,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	**120,7**	**121,5**	**116,4**	**116,4**	**116,4**	**116,4**
Lasten						
6.3 Inkomens regelingen	179,1	169,0	162,7	161,8	161,4	161,1
6.4 Begeleide participatie	24,3	25,5	24,6	23,0	21,6	21,4
6.5 Arbeidsparticipatie	19,9	25,7	21,5	21,6	22,2	22,6
Totaal	**223,3**	**220,2**	**208,9**	**206,4**	**205,1**	**205,1**
Saldo van lasten en baten	**102,7 N**	**98,8 N**	**92,4 N**	**90,0 N**	**88,7 N**	**88,7 N**

V=voordeel; N=nadeel

Financieel overzicht ambities

bedragen * € 1 miljoen	2025	2026	2027	2028
Lasten				
10. Nijmegenaren kunnen participeren	57,4	55,8	55,0	55,2
11. Nijmegenaren beschikken over financiële bestaanszekerheid	151,5	150,6	150,1	149,9
Totaal Lasten	**208,9**	**206,4**	**205,1**	**205,1**
Baten				
10. Nijmegenaren kunnen participeren	0,0			
11. Nijmegenaren beschikken over financiële bestaanszekerheid	116,4	116,4	116,4	116,4
Totaal Baten	**116,4**	**116,4**	**116,4**	**116,4**
Totaal Werk en Inkomen	**92,4 n**	**90,0 n**	**88,7 n**	**88,7 n**

v= voordeel; n nadeel

Veranderingen in de begroting

Bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Aanpassingen inkomensregelingen	800	1.500	1.500	1.500
Aframen busabonnement	300	300	300	300
Aframen CAZ	300	300	300	300
Individuele studietoeslag	-900	-900	-900	-900
Inzet ruimte wsw- en participatiebudget	1.000	1.200	1.400	1500
Inzet ruimte op de DU dienstverlening gemeentelijke aanpak armoede en schulden	409	73	111	149
Jongeren perspectieffonds	100	100	100	100
Ontwikkelen Meedoenpas	50	50	50	50
Oude WIW/ID banen	100	100	100	100
Suites sociaal domein (excl. toeslag bedrijfsvoering)	-711	-718	-270	
Taakmutaties				
Correctie extrapolatie participatie (T)				-132
Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden (T)	-676	-673	-711	-749
Participatie (IU)	-1.655	-1.609	-1.536	-1.527
Regionale doelgroepspecifieke aanpak (DU)	-137	-137		
Totaal	**-1.020**	**-414**	**444**	**691**

Opmerking: min-bedragen betekenen verhoging van het budget (financieel nadeel); plus-bedragen betekenen verlaging van het budget (financieel voordeel).

Aanpassing na raadsbesluit 13 november 2024

bedragen x € 1.000

Aanpassing begroting na raadsbesluit	Amendement	2025	2026	2027	2028
Besparing uit 60 maatwerkoplossingen bij overige kosten bijzondere bijstand	A25 Door(breekaan)pakken!	-90	-90	-90	-90
Besparing uit 60 maatwerkoplossingen bij beleidsplan Schuldhulpverlening	A25 Door(breekaan)pakken!	-10	-10	-10	-10
Aanpassing totaal		**-100**	**-100**	**-100**	**-100**

Besluit raad 13 november 2024

Bij de uitwerking van het amendement A25 Door(breekaan)pakken! houden we rekening met een besparing op de onderdelen bijzondere bijstand en schuldhulpverlening.

Toelichting

Zoals beschreven in het Koersdocument heeft het sociaal domein ombuigingsopties verkend voor de taakstellende bezuiniging van € 10 miljoen (exclusief budgetplafonds jeugd en wmo). Het programma Werk en Inkomen draagt met onderstaande maatregelen bij aan deze bezuinigingsopgave.

Inzet ruimte WSW- en participatiebudget

Er is ruimte in het WSW- en participatiebudget o.a. door een sterfhuisconstructie op de WSW. Het kent risico's: deze cijfers zijn gebaseerd op de Rijksbijdrage zoals nu bekend (meicirculaire 2024) en circulaires kunnen door het Rijk worden bijgesteld. Daarnaast volgen we de meerjarenbegroting van de MGR (regionale afspraak) en deze kan worden bijgesteld.

Ruimte DU dienstverlening aanpak armoede en schulden

Er is ruimte in de DU, wat niet nodig is kan vrijvallen. Er zijn geen verwachte risico's.

Bij raadsbesluit op 13 november2024 is onderstaande tekst geschrapt:

~~Wij hebben besloten om bovenop de voorgenomen bezuinigingen in het sociaal domein een taakstelling op de inkomensregelingen (armoedebestrijding) ter hoogte van 0,8 miljoen euro in 2025 en daarna structureel 1,5 miljoen euro in te boeken. De invulling van deze bezuiniging wordt de komende tijd nader uitgewerkt. Te denken valt bijvoorbeeld aan een verlaging van de premiebijdrage aan de CAZ, een versobering van de Meedoenregeling en een verhoging van de eigen bijdrage bij het busabonnement.~~

En vervangen door:

Boven op de voorgenomen bezuinigingen in het sociaal domein een taakstelling op het programma Werk en Inkomen ter hoogte van 0, 8 miljoen euro in 2025 en daarna structureel 1,5 miljoen euro in te boeken, met daarbij de volgende voorwaarde: de invulling van deze bezuiniging wordt samen met de raad uitgewerkt en besloten in de bespreking en besluitvorming van het nieuwe beleidskader Financiële Bestaanszekerheid. Daarbij wordt er gekeken naar mogelijkheden binnen de inkomensregelingen, maar expliciet ook naar het hele programma Werk en Inkomen. Bij het uitwerken van deze bezuinigingen moet duidelijk worden afgewogen wat de gevolgen zijn, welke alternatieven beschikbaar zijn en hoe we met een andere manier van werken onze inwoners de ondersteuning die ze nodig hebben kunnen blijven bieden.

Tot slot ziet het programma Werk en Inkomen de komende jaren een knelpunt op de Individuele studietoeslag. Dit knelpunt lossen we op binnen het programma. Dit doen we met een aantal ombuigingen. Deze ombuigingen hebben geen effect op inwoners.

Individuele studietoeslag (IST)

Sinds medio 2022 zien we dat de uitgaven voor de IST significant stijgen. Het budget is ontoereikend om deze uitgaven te dekken. De IST is een wettelijke open eindregeling. Het rijk heeft deze regeling in 2022 verruimd door aanpassing normbedragen en uitbreiding leeftijdsklasse. Daarnaast hebben we in Nijmegen te maken met een stijging van het aantal aanvragen en toekenningen. Bij navraag bij een aantal studentensteden blijkt dat dit

probleem ook bij hen speelt. Dit lijkt een landelijk probleem, waar veel kennissteden mee kampen. Er wordt waarschijnlijk een lobby gestart om dit probleem aan te kaarten bij het rijk. Op korte termijn wordt hier geen extra rijksbudget verwacht.

Aframen busabonnement
We geven minder uit dan begroot. Kanttekening is dat in 2025 het regionale busvervoer wordt aanbesteed en het nieuwe contract start per 2026. Bij een nieuwe aanbieder stijgen mogelijk de tarieven en hebben we het budget wel nodig. Dit voordeel willen we inzetten voor het knelpunt Individuele Studietoeslag (IST).

Aframen CAZ
We indexeren de begroting wel jaarlijks maar de gemeentelijke bijdrage aan de zorgpremie niet. Dit wordt incidenteel gedaan. Dit voordeel willen we inzetten voor het knelpunt IST.

Jongeren perspectieffonds
We hebben minder kosten voor de uitvoering dan verwacht. Dit voordeel willen we inzetten voor het knelpunt IST.

Ontwikkelen Meedoenpas
We hebben minder kosten voor de uitvoering dan voorheen doordat vanaf nu het interne ontwikkelteam de doorontwikkeling van het platform vergoedingen.nijmegen.nl oppakt. Dit voordeel willen we inzetten voor het knelpunt IST.

Oude WIW/ID banen
Dit betreft een oude regeling (deze neemt af vanwege natuurlijk verloop, er komen geen nieuwe dienstverbanden meer bij). De uitvoering van deze regeling ligt bij WerkBedrijf. We ramen onze uitgaven dan ook op de begroting van WerkBedrijf. Er lijkt nu wat ruimte te zijn de komende jaren, van circa € 100.000 per jaar die ingezet kan worden om het knelpunt IST op te vangen.

Suites sociaal domein (excl. toeslag bedrijfsvoering)
We zijn onder de naam Doorontwikkeling Dienstverlening Sociaal Domein (DDSD) gestart met de vervanging van de Suite applicaties. Vervanging is noodzakelijk vanwege verouderde applicaties en aflopende contracten. Niet ingrijpen leidt tot onhoudbare uitval en lange wachttijden. De noodzaak om processen en applicaties te optimaliseren verwerken we in de begroting.

Taakmutaties
Onder Financiële begroting - Algemene dekkingsmiddelen - Gemeentefonds - Taakmutaties vindt u een toelichting op nieuwe taakmutaties en taakmutaties met een omvang groter dan 1 miljoen euro.

Investeringen per doel en ambitie

Er zijn in dit programma geen investeringen opgenomen.

Ombuigingsopties

bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Meedoenregeling afschaffen	978	978	978	978
Budget meedoenregeling naar 100EU per persoon	290	290	290	290
Inkomensgrens meedoenregeling verlagen van 140% naar 130% sociaal minimum	257	257	257	257
Inkomensgrens meedoenregeling verlagen van 140% naar 120% sociaal minimum	340	340	340	340
Inkomensgrens meedoenregeling verlagen van 140% naar 110% sociaal minimum	433	433	433	433
Busvoordeel abonnement afschaffen	600	600	600	600
Inkomensgrens busvoordeel abonnement verlagen van 130% naar 120% sociaal minimum	158	158	158	158

Inkomensgrens busvoordeel abonnement verlagen van 130% naar 110% sociaal minimum	209	209	209	209
Eigen bijdrage busvoordeel abonnement verhogen van 15 naar 20 euro	52	52	52	52
Eigen bijdrage busvoordeel abonnement verhogen van 15 naar 25 euro	103	103	103	103
Collectieve Aanvullende Ziektekostenpolis minima (CAZ) afschaffen	-	4.750	4.750	4.750
Gemeentelijke premiebijdrage CAZ verlagen voor meest uitgebreide pakket van 42 euro per maand naar 35 euro per maand	-	743	743	743
Inkomensgrens CAZ verlagen van 130% naar 120% sociaal minimum	1.163	1.163	1.163	1.163
Inkomensgrens CAZ verlagen van 130% naar 110% sociaal minimum	1.710	1.710	1.710	1.710
Kindregelingen bij Stichting Leergeld afschaffen	-	1.046	1.046	1.046
Budgetplafond middels kaasschaaf kindregelingen Leergeld 5%	52	52	52	52
Budgetplafond middels kaasschaaf kindregelingen Leergeld 10%	105	105	105	105
Laptopregeling kinderen Leergeld opheffen	214	214	214	214
Sport, cultuur of educatieve activiteiten via Leergeld opheffen	497	497	497	497
Bijdrage zwemfondsregeling Leergeld opheffen	255	255	255	255
Medische kosten bijzondere bijstand opheffen	200	200	200	200
Energiezuinig witgoed bijzondere bijstand opheffen	200	-	-	-
Opheffen initiatievenfonds	30	30	30	30
Stoppen met ontwikkeling/digitalisering schuldhulpverlening	50	50	50	50

NB Een deel van bovenstaande bezuinigingsmaatregelen zijn varianten op één regeling. Deze kunnen niet tegelijkertijd gekozen worden.

Binnen het programma Werk en Inkomen is een taakstellende maatregel inkomensregelingen versoberen opgenomen van 1,5 miljoen euro. De invulling van deze taakstelling wordt later dit jaar bepaald. Daarom ontraden we om verdere ombuigingen ten behoeve van het tekort op het sociaal domein te zoeken binnen dit programma. Het is echter denkbaar dat onder andere de hierboven genoemde ombuigingsmogelijkheden ingezet moeten worden om aan deze taakstelling te voldoen.

Meedoenregeling afschaffen
Het afschaffen van de meedoenregeling betekent vanzelfsprekend dat de andere bezuinigingen op de meedoenregeling niet meer mogelijk zijn. De meedoenregeling is een budget van €150 per jaar om activiteiten mee te ondernemen, waar 7.100 inwoners gebruik van maken. Risico's/gevolgen: Inwoners hebben hierdoor minder participatiemogelijkheden, minder deelname aan sport en cultuur.

Budget meedoenregeling naar 100 EU per persoon
Alternatief op het afschaffen is het budget te verlagen naar € 100 per jaar. Dit betreft een open einde regeling. Het blijft daarmee onzeker hoeveel inwoners gebruik van de regeling zullen maken. Als meer inwoners gebruik gaan maken van de regeling kan het zijn dat de besparing niet gehaald wordt. Gevolg is dat er minder mogelijkheden zijn om te participeren.

Inkomensgrens meedoenregeling verlagen van 140% naar 130% sociaal minimum
Alternatief op het afschaffen is de inkomensgrens te verlagen naar 130%. Gevolg is dat er minder mensen in aanmerking komen voor de regelingen. Risico's zijn van dezelfde aard, maar groter (participatiemogelijkheden, sportdeelname, aanbod partners).

Inkomensgrens meedoenregeling verlagen van 140% naar 120% sociaal minimum
Alternatief op optie om de inkomensgrens te verlagen naar 130%. Gevolg is dat er nog minder mensen in aanmerking komen voor de regelingen. Risico's zijn van dezelfde aard, maar groter (participatiemogelijkheden, sportdeelname, aanbod partners).

Inkomensgrens meedoenregeling verlagen van 140% naar 110% sociaal minimum
Alternatief op optie om de inkomensgrens te verlagen naar 130%. Gevolg is dat er nog minder mensen in aanmerking komen voor de regelingen. Risico's zijn van dezelfde aard, maar groter (participatiemogelijkheden, sportdeelname, aanbod partners).

Busvoordeelabonnement afschaffen
Busvoordeelabonnement is een busabonnement van €15 per jaar voor inwoners met een laag inkomen. 10.318 Nijmegenaren maken hier gebruik van. Gevolg/risico: Groep inwoners die niet meer met de bus kan reizen naar familie, vrienden, zorgpartijen met meer sociale isolatie en meer zorgmijding als gevolg.

Inkomensgrens Busvoordeelabonnement verlagen van 130% naar 120% sociaal minimum
Een alternatief op afschaffen is het aantal inwoners dat in aanmerking komt te verminderen door de inkomensgrens te verlagen. Gevolgen zijn zoals hierboven geschetst, maar voor een kleinere groep.

Inkomensgrens Busvoordeelabonnement verlagen van 130% naar 110% sociaal minimum
Een alternatief op afschaffen is het aantal inwoners dat in aanmerking komt te verminderen door de inkomensgrens te verlagen. Gevolgen zijn zoals hierboven geschetst, maar voor een kleinere groep.

Eigen bijdrage Busvoordeelabonnement verhogen van 15 naar 20 euro
Een ander alternatief is de eigen bijdrage cq. de abonnementskosten te verhogen. Er ontstaat een drempel om het abonnement aan te schaffen.

Eigen bijdrage busvoordeel abonnement verhogen van 15 naar 25 euro
Een ander alternatief is de eigen bijdrage cq. De abonnementskosten te verhogen. Er ontstaat een drempel om het abonnement aan te schaffen.

CAZ afschaffen
Stoppen met collectieve zorgverzekering en premiebijdrage daaraan, waar 13.928 volwassenen gebruik van maken en 3.000 kinderen meeverzekerd zijn. Gevolg/risico: Uitgebreide zorgpakketten worden veel duurder voor inwoners met laag inkomen. Toegang tot zorg wordt slechter, meer zorgmijding en/of opbouwen van schulden. Verschuiving van kosten naar Wmo, jeugdhulp, schuldhulpverlening, zorg, veel meer beroep op bijzondere bijstand medische kosten en dus uitvoering en verschuiving van kosten. Haalbaarheid vanaf 2026 vanwege start overstapseizoen voor begrotingsbehandeling.

Premiebijdrage CAZ verlagen voor meest uitgebreide pakket van 42 euro per maand naar 35 euro per maand
Alternatief op afschaffen is het verlagen van de premiebijdrage. Gevolg: de financiële situatie van CAZ-gebruikers gaat erop achteruit. Men kiest voor minder uitgebreide verzekeringen en/of gaat uit de CAZ. Soortgelijke risico's (maar in beperktere mate) als hierboven beschreven.

Inkomensgrens CAZ verlagen van 130% naar 120% sociaal minimum
Alternatief op afschaffen of verlagen van de premiebijdrage is het verlagen van de inkomensgrens waardoor minder inwoners in aanmerking komen. Gevolgen zijn hetzelfde als hierboven beschreven maar in beperktere mate.

Inkomensgrens CAZ verlagen van 130% naar 110% sociaal minimum
Alternatief op afschaffen of verlagen van de premiebijdrage is het verlagen van de inkomensgrens waardoor minder inwoners in aanmerking komen. Gevolgen zijn hetzelfde als hierboven beschreven maar in andere mate.

Kindregelingen afschaffen
Stichting Leergeld ontvangt een subsidie voor de uitvoering van de kindregelingen. Het is bedoeld voor gezinnen met een laag inkomen. Hier maken 4.195 kinderen uit 2.365 gezinnen gebruik van. Gevolgen/risico's: Kinderen die opgroeien in armoede kunnen niet meer meedoen, het vergroot de kansenongelijkheid, meer sociale isolatie, stress, minder gezonde kinderen en hogere maatschappelijke kosten. Hogere kans op schulden bij deze gezinnen. Haalbaar vanaf 2026 vanwege de noodzakelijke overgangstermijn.

Budgetplafond middels kaasschaaf kindregelingen 5%
Stichting Leergeld ontvangt een subsidie voor de uitvoering van de kindregelingen. Dit zijn open einde regelingen. Met deze bezuiniging stellen we het subsidiebedrag naar beneden en laten we het open einde karakter los. Is de subsidie op, kunnen geen kinderen meer geholpen worden. Het probleem wordt verschoven naar Leergeld. De armoede onder kinderen wordt niet minder. Zelfde risico's als afschaffen kindregelingen, maar in mindere mate.

Budgetplafond middels kaasschaaf kindregelingen 10%
Zelfde als hierboven, maar een grotere bezuiniging/lager plafond.

Laptopregeling kindregeling opheffen
Kinderen kunnen via Stichting Leergeld een laptop krijgen, die nodig is voor school. Het probleem wordt verplaatst naar de school. De laptop is nodig, maar ouders kunnen deze niet betalen.

Sport, cultuur of educatieve activiteiten opheffen
Kinderen kunnen via Stichting Leergeld deelnemen aan sport, cultuur of educatieve activiteiten. Gevolg is dat kinderen die in armoede opgroeien niet meer aan dit soort activiteiten kunnen meedoen.

Bijdrage zwemfondsregeling opheffen
Via Stichting Leergeld vergoeden wij zwemlessen voor kinderen die in armoede opgroeien. Kinderen krijgen geen zwemles en halen hun zwemdiploma niet. Zwemveiligheid komt in het geding. Sluit niet aan bij de ambities vanuit domein sport. De bezuiniging landt zowel in het programma Werk en Inkomen (€94.000) als sport (€161.000).
Medische kosten bijzondere bijstand opheffen
We vergoeden noodzakelijke medische kosten die inwoners niet zelf kunnen betalen (en die niet of deels worden vergoed vanuit de CAZ). Bijv. dieetkosten, geneesmiddelen en tandartskosten. Dit is bovenwettelijk beleid. De CAZ is voorliggend. Deze bezuiniging hangt daarom samen met de opties voor de CAZ. Geen vergoeding medische kosten kan leiden tot schulden en zorgmijding. Hogere maatschappelijke kosten op lange termijn. Individueel maatwerk voor medische kosten blijft wel mogelijk, maar vraagt meer uitvoeringscapaciteit.

Energiezuinig witgoed bijzondere bijstand opheffen
We verstrekken een vergoeding voor energiezuinig witgoed. Met deze bezuiniging verstrekken we nog wel vergoedingen voor witgoed, maar niet meer de hogere vergoeding voor energiezuinige apparaten. Sluit niet aan bij duurzaamheidsvisie van de gemeente Nijmegen en inwoners besparen niet meer op hun energierekening. Levert vanaf 2026 geen besparing op omdat financiering dan stopt.

Opheffen initiatievenfonds
Het initiatievenfonds zorgt voor een duidelijke plek voor kleinschalige initiatieven en een zorgvuldige afweging wel/niet subsidiëren. Hier zouden we mee kunnen stoppen, maar dit betekent dat we geen budget meer hebben voor kleinschalige initiatieven om armoede te verzachten.

Stoppen met ontwikkeling apps/digitalisering schuldhulpverlening
Afschaffen betekent dat we niet meer kunnen innoveren en achterlopen op de landelijke ontwikkelingen.

Tot slot zet het programma Werk en Inkomen een aantal ombuigingsmogelijkheden in om het knelpunt Individuele Studietoeslag op te lossen. Deze zijn opgenomen bij het onderdeel 'Veranderingen in de begroting'. Het gaat hierbij om het aframen van budgetten. Zo zetten we ruimte binnen het programma in om een tekort binnen het programma op te lossen. Deze ombuigingen hebben geen effect op inwoners. Het gaat om:
- Aframen CAZ
- Jongeren Perspectieffonds
- Ontwikkelen Meedoenpas
- Aframen busvoordeelabonnement
- Oude WIW/ID banen

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Basisset (BBV)										
Aantal banen per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar	811,7	801,5	789,7	789,6	805,2	822,1	825,9	847,2	876,8	894,8
Gemiddelde benchmark	843,2	844,2	850,8	863,7	879,4	892,6	891,3	908,0	931,6	942,8
Netto arbeidsparticipatie	65,7	65,9	65,7	67,8	68,1	68,9	69,4	70,2	71,8	72,4
Gemiddelde benchmark	64,5	64,9	65,2	66,0	67,1	68,1	67,7	69,0	70,8	71,7
Percentage werkloze jongeren (16 t/m 22 jaar)	2%	2%	2%	2%	2%	3%	3%	2%	2%	
Gemiddelde benchmark	2%	2%	3%	3%	3%	2%	2%	2%	2%	
Aantal personen met een bijstandsuitkeringen per 10.000 inwoners		633,3	665,1	676,6	639,8	617,4	720,9	656,1	586,2	560,6
Gemiddelde benchmark		587,1	607,2	611,4	585,2	560,9	637,9	599,8	525,9	499,1
Percentage kinderen (0 t/m 17 jaar) in uitkeringsgezin	10%	10%	11%	10%	10%	10%	10%	9%	9%	
Gemiddelde benchmark	10%	10%	11%	10%	10%	10%	10%	9%	9%	
Aantal lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar						73,0	73,7	76,5	73,6	75,4
Gevraagd door raad										
Aantal mensen dat uit de bijstand uitstroomt naar werk	761	755	668	868	933	732	610	883	680	535
Percentage mensen dat jaar na uitstroom uit de bijstand door werk niet opnieuw ingestroomd is								87%	87%	
Percentage zelfstandige huishoudens dat zegt dat financiële situatie slecht is		9%		6%		5%		4%		5%
Aantal Nijmegenaren dat gebruik maakt van 1 of meer inkomensondersteunende voorzieningen		15.994	17.125	18.345	18.544	19.126	19.052	20.756	27.657	32.836
Aantal Nijmegenaren met inkomen tot 130% sociaal minimum	27.300	26.500	26.500	26.500	26.200	25.800	26.100	24.900	24.100	

Het jaar 2023 is nog niet overal gevuld. Dit kan komen doordat de cijfers voor 2023 pas later ter beschikking komen. Dat geldt onder meer voor veel van de verplichte indicatoren, waarvoor waarstaatjegemeente.nl de bron is. Daarnaast geldt voor diverse indicatoren dat deze tweejaarlijks gemeten worden (en enkele worden zelfs vierjaarlijks gemeten).

Toelichting

- *Gemiddelde benchmark*
  Het gemiddelde voor de steden Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Tilburg.
- *Aantal banen per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar*
  In Eindhoven, Arnhem, Groningen en Leiden is dit aantal hoger dan in Nijmegen; in Leiden, Tilburg en Enschede is dit aantal lager dan in Nijmegen. In vergelijking met de benchmarksteden is het aantal banen in Nijmegen in de jaren 2017 tot en met 2023 relatief sterk toegenomen, na een periode waarin de banengroei in Nijmegen relatief minder sterk was.
- *Netto arbeidsparticipatie*
  Het gaat om het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de potentiële beroepsbevolking. De potentiële beroepsbevolking is het deel van de bevolking dat gezien de leeftijd in aanmerking komt voor deelname aan het arbeidsproces.
- *Percentage werkloze jongeren (16 t/m 22 jaar)*
  Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie (waarin UWV informatie

verzamelt over loon, uitkeringen en arbeidscontracten). Het werkloosheidspercentage volgens deze definitie is lager dan het werkloosheidspercentage voor de 15- t/m 24-jarigen op basis van de Enquête Beroepsbevolking van het CBS. In 2023 lag het werkloosheidspercentage voor de 15- t/m 24-jarigen op 8,4% (versus 4% voor de totale Nijmeegse beroepsbevolking).

- *Aantal re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar*
  De gegevens komen uit de Statistiek Re-Integratie door Gemeenten van het CBS. Het aantal varieert in 2023 van 72 in Eindhoven en 75 in Nijmegen tot 228 in Enschede en 238 in Groningen. Die sterk uiteenlopende aantallen per stad hebben te maken met verschillen tussen de gemeenten in wat ze wel en niet tot re-integratievoorzieningen rekenen. Deze verplichte BBV-indicator is daarom niet geschikt voor een vergelijking met de benchmarksteden. Op verzoek van de gemeenteraad onderzoeken Bureau Onderzoek en Statistiek en Maatschappelijke Ontwikkeling of en op welke manier een beter zicht op de re-integratie in Nijmegen, ook in vergelijking met andere gemeenten, gegeven kan worden.
- *Aantal mensen dat uit de bijstand uitstroomt naar werk*
  Hierbij zijn de IOAW en IOAZ wel meegerekend en de BBZ niet. Bij uitstroom naar werk kan het gaan om werken bij een werknemer of werken als zelfstandige.
- *Percentage mensen dat jaar na uitstroom uit de bijstand door werk niet opnieuw ingestroomd is*
  Het gaat om het percentage mensen dat 1 jaar na uitstroom uit de bijstand door het vinden van werk niet opnieuw ingestroomd is.
- *Percentage zelfstandige huishoudens dat zegt dat financiële situatie slecht is*
  De bron voor deze indicator is de tweejaarlijkse Burgerpeiling.
- *Aantal Nijmegenaren dat gebruik maakt van 1 of meer inkomensondersteunende voorzieningen*
  Voor huishoudens met een laag inkomen zijn er in Nijmegen verschillende gemeentelijke regelingen om financiële ondersteuning te krijgen. De belangrijkste daarvan zijn: Individuele Inkomenstoeslag, Individuele bijzondere bijstand, Meedoenregeling, Kinderfonds, Collectieve Aanvullende Ziektekostenverzekering en Busvoordeelpas. In 2022 was het aantal mensen dat gebruik maakte van 1 of meer inkomensondersteunende voorzieningen een stuk hoger dan in 2021. Dit had vooral met de energietoeslag te maken. In 2023 zien we een verdere stijging: nog steeds veel energietoeslagen (7.000 mensen ontvangen alleen energietoeslag en geen andere toeslag) en stijgingen bij Busvoordeelpas (+2.000), Meedoenregeling (ook bijna +2.000; wijziging deelnamecriteria) en Kinderfonds (waarbij ook kinderen geholpen worden met niet-gemeentelijke middelen).

Klik hier voor meer onderzoeksuitkomsten/statistieken over werk en inkomen:
https://swm2024-nijmegen.pcportal.nl/p58575/kerncijfers

Onderwijs

Doelenboom

Ambitie	**Alle inwoners hebben gelijkwaardige participatiekansen en optimale ontwikkelingsmogelijkheden**
Toelichting	Kansengelijkheid start in en rondom het onderwijs en de kinderopvang. We vinden dat iedereen in staat gesteld moet worden om te worden wie ze kunnen zijn. Ieder mens heeft talenten. We kijken naar wat iemand nodig heeft om zich te kunnen ontwikkelen en ondersteunen kinderen en jongeren bij het volgen van een onderwijscarrière die hen past. We geven invulling aan onze wettelijke taken op het gebied van achterstandenbeleid, we stimuleren het gebruik van voorschoolse voorzieningen voor peuters, waar nodig ondersteunen we ouders bij kinderopvang op basis van een sociaal medische indicatie, passend onderwijs, leerlingenvervoer, stimuleren schooldeelname: leerplicht en voorkomen voortijdig schoolverlaten en regionaal meld- en coördinatiepunt (RMC) voortijdig schoolverlaters, volwasseneneducatie, het tegengaan van segregatie en bevorderen van integratie, afstemming inschrijving en toeleiding scholen.
Doel	**Samen met de schoolbesturen, samenwerkingsverbanden passend onderwijs, kinderopvanginstellingen en andere betrokken partners wordt kansengelijkheid, taal- en talentontwikkeling en welbevinden bevorderd, door middel van een rijke en passende ontwikkelomgeving voor kinderen en jongeren. Zo veel mogelijk kinderen kunnen deel nemen aan het reguliere onderwijs en gebruik maken van het brede naschoolse (ondersteunings)aanbod**
Toelichting	We zetten in op normaliseren, zo gewoon mogelijk meedoen. Niet elke ondersteuningsvraag heeft een apart aanbod nodig. Waar dit wel nodig is, hebben we aanvullend op de verantwoordelijkheid van kinderopvang en onderwijs, een plus op het aanbod. We ondersteunen peuters met een risico op taal- en of ontwikkelingsachterstand door een voorschools educatief programma aan te bieden én bij de overgang van de voorschool naar de basisschool. Het preventief jeugdbeleid en (naschools) ontwikkelaanbod zetten we stadsdeelgericht en sluiten aan bij de ontwikkelingen rondom de sociale basis. Naast afspraken op gemeentelijk niveau, maken we ook afspraken op regionaal niveau. Leerlingen van de scholen voor voortgezet en speciaal onderwijs komen immers uit meerdere gemeenten.
Criteria	• Aansluiten bij de prioriteiten en (gebieds)ontwikkelingen die er zijn. • Wij nemen geen verantwoordelijkheden over van andere (onderwijs)organisaties. • Voor- en vroegschoolse kinderopvang moet voldoen aan de landelijke kwaliteitseisen van de Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang (IKK). Daarboven hanteren we extra eisen aan de kinderopvanglocaties (Kwaliteitskader VVE Gemeente Nijmegen). • We sluiten aan bij de landelijke onderwijsachterstandenregeling. • Wij gaan voor hoge verwachtingen/ambities. • Gelijke kansen betekent ongelijk investeren.
Activiteiten	• We doen mee met het Voorloperstraject Rijke Schooldag van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Welzijn. Het doel hiervan is een kwalitatief goed programma van activiteiten rond de school en wijk organiseren zodat kinderen hun talenten en vaardigheden kunnen ontwikkelen en benutten. • We werken samen met de schoolbesturen en kinderopvanginstellingen om, ten behoeve van normalisering en preventie jeugdhulp, goed aan te sluiten op de vindplaatsen van kinderopvang en school (Buurtteams Jeugd en Gezin Nijmegen).

- We subsidiëren de volgende activiteiten ten behoeve van kansengelijkheid en optimale ontwikkelingskansen:
  - We stimuleren de acceptatie van (seksuele/gender) diversiteit door middel van een positief en veilige schoolomgeving. We subsidiëren het project School's Out op grond van een convenant met de schoolbesturen, GGD, Dito en COC.
  - We ondersteunen de vve-kinderopvanglocaties die voldoen aan de extra kwaliteitseisen van voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en stimuleren ouders van peuters met een vve-indicatie om hun peuter bij vve-kinderopvang aan te melden;
  - Extra onderwijsinzet voor vve-peuters na hun overgang naar het basisonderwijs en ter bestrijding van onderwijsachterstanden;
  - Extra inzet op taalontwikkeling en ouderbetrokkenheid in het primair onderwijs;
  - Naschools aanbod zoals brede schoolactiviteiten (inclusief sport en cultuuraanbod), Weekendschool en Kinderraad;
  - Gemengde scholenbeleid of het vervolg daarop, waaronder de centrale aanmelding Schoolwijzer samen met de schoolbesturen primair onderwijs;
  - We stimuleren talentontwikkeling van kinderen en jongeren door samenwerking binnen alle onderwijslagen onder de noemer "Ieder Talent Telt".
- We voeren de regeling Sociaal Medische indicatie uit waardoor kinderen op de kinderopvang kunnen worden geplaatst om sociaal-medische redenen in het gezin.
- We werken samen met de partners in de kinderopvang, primair onderwijs, en GGD aan nieuw onderwijsbeleid voor de jongste doelgroep (0 tot 6). Systemische ongelijkheid begint vroeg in het leven, en door vroeg te ondersteunen beperken we de kansenafstand op latere leeftijd. Met onze inzet sturen we aan op een stabiele(re) basis voor alle kinderen in sociaal-, taal-, en emotionele ontwikkeling.
- We werken aan kansengelijkheid in het onderwijs. Het verbinden van de drie leefwerelden - school, thuis, omgeving- is belangrijk in de aanpak van gelijke kansen. We willen een samenspel van kwalitatief goed onderwijs (de verantwoordelijkheid van de scholen) en effectieve interventies voor gelijkwaardige kansen in en om het onderwijs (vanuit gemeentelijke aanpak en middelen). We geven hier invulling aan in de drie programmalijnen: iedereen kan meedoen, iedereen kan groeien en iedereen kan hulp krijgen. Met een extra impuls in onze aanpak versterken we de komende jaren het netwerk rondom het kind en de jongere door meer samenhang, verbinding en versterking aan te brengen in het aanbod dat er al is, waaronder: kinderwerk in Noord, jongerenwerkers in het primair en voortgezet onderwijs, verhogen budget Stichting Leergeld voor vrijwillige ouderbijdrage.

Doel	**Zoveel mogelijk jongeren verlaten de school met een passend vervolgtraject, binnen (vervolg)onderwijs of arbeidsmarkt, met diploma of startkwalificatie**

Toelichting

Het behalen van een startkwalificatie (diploma havo, vwo of mbo niveau 2) staat voorop omdat jongeren daarmee meer kans hebben op een baan. Maar ook jongeren voor wie het behalen van een startkwalificatie niet (direct) haalbaar is of geen vereiste is (pro/vso) hebben recht op een passend toekomstperspectief. We willen alle jongeren met zorgwekkend verzuim en zonder startkwalificatie tijdig in beeld hebben en zorgen, samen met partners, voor doorgaande (leer)lijnen tussen onderwijs, werk, zorg en leerrecht.

Criteria

- Onderwijsinstellingen dienen onderling samen te werken op de instroom, doorstroom en uitstroom van leerlingen en studenten.
- De begeleiding sluit aan bij de ondersteuningsbehoeften van de jongeren op school en voortijdig schoolverlaters.

Activiteiten

- We ronden het regionaal programma Jongeren naar school of werk 2021-2024 (voortijdig schoolverlaten) af in juli 2025. Het programma is gericht op:
    - Het versterken van instroom en doorstroom van leerlingen tussen V(S)O en Mbo of andere vormen van onderwijs,
    - Het versterken van de aansluiting tussen onderwijs en zorg,
    - Investeren in tijdelijke opvangvoorzieningen,
    - Zorgen voor blijvend contact na onderwijs.

  De aanpak jongeren naar school of werk is opgesteld samen met regiogemeenten, V(S)O en MBO en het WerkBedrijf Rijk van Nijmegen en ook samen zorgen we voor de uitvoering van deze plannen.
- We werken aan de invulling van een nieuw 4-jarig programma jongeren naar school of werk. De uitvoering van dit programma start augustus 2025.
- We voeren op lokaal en regionaal niveau de leerplichtwet en de Doorstroompunt-functie (voorheen RMC (Regionaal Meld en Coördinatiepunt)) uit.
- We werken samen met schoolbesturen voortgezet onderwijs, het middelbaar beroepsonderwijs (ROC en Helicon mbo) en het bedrijfsleven aan een goede aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt. We besteden specifiek aandacht aan de aansluiting voor leerlingen van praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs.

Doel	**Leerlingenvervoer voor leerlingen van primair, speciaal en voortgezet onderwijs zo zelfstandig mogelijk, betaalbaar en van goede kwaliteit**

Toelichting

Ouders zijn verantwoordelijk voor het vervoer van hun kinderen tussen huis en school. Daar waar dit niet mogelijk is vanwege een handicap of het kind ver van huis naar school gaat, heeft de gemeente de wettelijke taak om in (de bekostiging van het) leerlingenvervoer te voorzien. Daarnaast hanteren wij sinds 2019 een doorbraakbudget. Hiermee is het mogelijk om leerlingenvervoer in te zetten wanneer er geen reguliere oplossing is voor vervoer en daarmee andere problemen worden voorkomen.

Criteria

- Bij de inzet van (bekostiging van het) leerlingenvervoer gaan we zoveel mogelijk uit van eigen kracht van leerlingen, ouders en omgeving. Wat kunnen zij wel en welke ondersteuning hebben zij nodig om zo zelfstandig mogelijk te kunnen reizen?
- Overige criteria zoals klanttevredenheid, kwaliteitseisen chauffeurs, duurzaamheidseisen, klachtafhandeling en communicatie met ouders, scholen en gemeente zijn opgenomen in het bestek aanbesteding leerlingenvervoer.

Activiteiten

- We zorgen voor een actuele verordening en beleidsregels voor de wettelijke gemeentelijke taak (bekostiging) leerlingenvervoer én voeren deze uit.
- We sluiten een overeenkomst met de BVO-Dran (Arnhem-Nijmegen), zodat het taxivervoer in het kader van leerlingenvervoer kwalitatief goed en betaalbaar wordt uitgevoerd.
- Wij vragen continu aandacht voor zelfredzaamheid in het (leerlingen)vervoer bij onderwijs en andere partners of dienstverleners én stemmen af op welke wijze leerlingenvervoer helpend kan zijn bij andere (jeugd)problematiek.
- Wij subsidiëren activiteiten die bijdragen aan het (meer) zelfstandig leren reizen van leerlingen.

Doel	**Betere (digitale) geletterdheid en basisvaardigheden van volwassenen**

Toelichting	Door de taal-, reken- en digitale vaardigheden van volwassenen te vergroten willen we ervoor zorgen dat mensen beter mee kunnen doen in onze talige en digitale samenleving. We richten ons op inwoners van 18 jaar of ouder, met maximaal een opleidingsniveau vergelijkbaar met het ingangsniveau van het beroepsonderwijs, wie niet vallen onder de Wet Inburgering.
Criteria	Voor wat betreft het formele onderwijsaanbod houden we vast aan de criteria en einddoelen zoals vastgelegd in de WEB (Wet educatie en beroepsonderwijs). Op het moment dat we keuzes moeten maken vanwege beperkt budget bij het formele WEB gefinancierde aanbod, leggen we prioriteit bij werkzoekenden met een bijstandsuitkering, met werkloosheid bedreigden, inwoners met een bijstandsuitkering in een participatietraject, niet-werkende ouders/opvoeders van kinderen in de leeftijd van 0-12 jaar. Voor het non-formele aanbod zijn doelen en prioritering uit het 'Regionaal Uitvoeringsplan Bevorderen basisvaardigheden bij volwassenen, regio Nijmegen 2020-2024' leidend.
Activiteiten	• We werken regionaal samen binnen de arbeidsmarktregio Rijk van Nijmegen, coördineren deze samenwerking als contactgemeente, en zorgen voor een regionaal aanbod volwasseneneducatie in het kader van de WEB. • We werken aan vier doelen die zijn vastgelegd in het regionaal uitvoeringsplan 'bevorderen basisvaardigheden bij volwassenen 2021-2024': zo veel mogelijk mensen weten wat laaggeletterdheid is, meer mensen verbeteren hun basisvaardigheden, er is goed onderwijs voor volwassenen, en we meten wat goed werkt. • We creëren bewustwording en acceptatie door te werken aan een netwerk van instellingen uit het onderwijs, cultuur, welzijn, werk, zorg en bedrijfsleven die allen basisvaardigheden bevorderen bij medewerkers en inwoners. • We zorgen voor een match tussen vraag en aanbod zodat we laaggeletterden vinden en snel kunnen doorgeleiden naar passend educatieaanbod. Hiervoor werken we samen met verschillende partners, waaronder het ROC Nijmegen, de bibliotheek, Bindkracht10, WerkBedrijf, de GGD en andere organisaties in Nijmegen en omgeving. • We zijn opdrachtgever van het DigiTaalhuis Rijk van Nijmegen en participeren samen met het ROC, de bibliotheek en Bindkracht10 in de stuurgroep. • We bereiken meer volwassenen die moeite hebben met taal, rekenen of de computer. We stimuleren de tijdige herkenning van laaggeletterdheid door de deskundigheid van betrokken professionals bij diverse ketenpartners te vergroten en signalering te verbeteren. We zetten extra in op het bereiken van volwassenen die Nederlands als moedertaal hebben, omdat deze groep lastig te bereiken is. • We zorgen voor goed onderwijs voor volwassenen door een mix van formeel, non-formeel en informeel aanbod op het gebied van basisvaardigheden te subsidiëren, onder andere bij het ROC Nijmegen. • We meten het maatschappelijk effect van deelname aan ons formele aanbod volwasseneducatie met de Monitor Sociale Inclusie. Hierdoor weten we niet alleen hoeveel mensen we bereiken, maar ook of hun positie in de samenleving en op de arbeidsmarkt is verbeterd. • We meten het bereik en de doelmatigheid van het non-formele aanbod door de inzet van het monitoringsinstrument MATCH.
Doel	**De samenwerking met kennisinstellingen voor maatschappelijke opgaven wordt zo veel mogelijk benut, zodat de kennis en creativiteit van studenten benut wordt én studenten kennis maken met het toekomstige werkveld.**

Toelichting	Onze gemeente zet in op samenwerking en kennisuitwisseling en strategische afstemming met de kennisinstellingen in onze stad. We ontwikkelen een gedeelde aanpak waarin wij samen werken aan onze maatschappelijke opgaven. Dit doen we met de Radboud Universiteit, de Hogeschool Arnhem Nijmegen, het ROC Nijmegen en Yuverta (mbo). Onze samenwerking krijgt concreet vorm in onder andere de City Deal Kennis Maken en de agenda Ieder Talent Telt. Kennisuitwisseling vindt plaats vanuit deze bestuurlijke samenwerkingsvormen maar ook binnen beleidsvelden.
Criteria	Interdisciplinaire en/of multidisciplinaire, vernieuwende benadering van maatschappelijke vraagstukken.

Activiteiten

- We vertalen de samenwerking tussen kennisinstellingen en gemeente naar concrete projecten en activiteiten in de wijken. Moderne, maatschappelijke vraagstukken vereisen een interdisciplinaire benadering. Door gebruik te maken van de meest recente kennis en kunde die onze kennisinstellingen meebrengen blijven wij onze eigen aanpak vernieuwen.
- Met City Deal Kennis Maken zetten we in op hoe we als groeiende stad gezond kunnen blijven, zowel voor inwoners als voor de omgeving. We leggen de focus op twee inhoudelijke richtingen: ‘Sociale Basis’ en ‘Maak ruimte’. Voor Sociale Basis sluiten we aan bij het stadsdeelprogrammeren, waarbij een passend aanbod in de wijk wordt gerealiseerd ter versteviging van de sociale basis. Studenten van verschillende kennisinstellingen en disciplines kunnen meedoen aan de cyclus van het stadsdeelprogrammeren, zowel op het doen van onderzoek als op de praktische uitvoering van projecten. Voor het thema ‘Maak ruimte’ betrekken we studenten van verschillende kennisinstellingen bij projecten als ‘Studio Kanaalzone’ in Winkelsteeg en ‘Lifeport circulair lab’ in het stationsgebied. Deze samenwerking wordt financieel ondersteund vanuit het ministerie OCW via de onderzoeksregeling van de City Deal Kennis Maken.
- We gaan door met Groen, Gezond, en in Beweging, een initiatief van GGD Gelderland-Zuid, Radboudumc en de gemeente Nijmegen en breiden waar mogelijk ons netwerk uit.
- We betrekken onze partners bij de dilemma’s en afwegingen die we tegenkomen bij het thema studentenhuisvesting.
- We werken aan onderwijsvernieuwing binnen Ieder Talent Telt. Dit netwerk van onderwijsinstellingen in Nijmegen brengt bottom-up mensen uit verschillende onderwijsdisciplines samen om te werken aan concrete projecten. Deze projecten hebben als doel om talent van kinderen en jongeren te ontwikkelen en verder te ontplooien.

Ambitie	**We hebben voor kinderen en jongeren duurzame, moderne en toegankelijke onderwijsgebouwen**
Toelichting	Vanuit de zorgplicht onderwijshuisvesting voor het (speciaal) basisonderwijs, voortgezet onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs streven we naar kwalitatief goede onderwijsgebouwen die het leren van kinderen en jongeren bevorderen. Wij hechten belang aan duurzame schoolgebouwen met een menselijke maat, een evenwichtige spreiding, een goede toegankelijkheid en passend bij de demografische ontwikkelingen in stad en regio. Om dit te bereiken werken we samen met de schoolbesturen vanuit onze verschillende verantwoordelijkheden.
Doel	**Kinderen gaan zo veel mogelijk dichtbij huis naar de basisschool, rekening houdend met de menselijke maat in het basisonderwijs. Een goede verdeling van de scholen voor voortgezet onderwijs en speciaal (voortgezet) onderwijs over de stad rekening houdend met de regiofunctie. Vernieuwing van alle schoollocaties in de periode 2008-2048.**

Toelichting

Vanuit de wettelijke taak om segregatie tegen te gaan en integratie te bevorderen, hebben wij een gemengde scholen beleid. Uitgangspunt van dit beleid is dat kinderen zoveel als mogelijk in hun eigen omgeving naar de basisschool kunnen, waarbij ouders een vrije schoolkeuze hebben. We hebben een lokale én een regionale functie voor het bieden van voortgezet onderwijs én onderwijs aan kinderen en jongeren met speciale behoeften. We streven naar kwalitatief goede en voldoende onderwijsvoorzieningen voor voorgezet onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs ((V)SO). Daarbij hechten we voor basisonderwijs, voortgezet onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs belang aan duurzame schoolgebouwen met een evenwichtige spreiding over de stad en regio, een goede toegankelijkheid die passen bij de demografische ontwikkelingen in stad en regio.

Criteria

- Er zijn mogelijkheden om dichtbij huis naar een basisschool te gaan, scholen beschikken over voldoende plaatsen per stadsdeel en openbare scholen zijn verspreid over de verschillende stadsdelen.
- Bij nieuw te realiseren basisscholen wordt rekening gehouden met een menselijke maat (ca 500 leerlingen) en de kinderopvang.
- Voortgezet onderwijsscholen, (voortgezet) speciaal onderwijsscholen en nieuwkomersonderwijs beschikken over voldoende plaatsen en zijn verspreid over verschillende stadsdelen.

Activiteiten

- We leggen de uitvoering van de zorgplicht voor onderwijshuisvesting in het (speciaal) basisonderwijs, voortgezet onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs, en daarmee de vernieuwing van onderwijshuisvesting, zoveel mogelijk bij de schoolbesturen neer door middel van doordecentralisatie (DDC).
- We voeren de doordecentralisatie afspraken uit:
  - vaststellen en uitbetalen DDC vergoeding aan schoolbesturen;
  - faciliteren schoolbesturen bij planvorming en realisatie, met het oog op spreiding en onderwijsaanbod;
  - gesprekspartner zijn over de omgevingsvisie, demografische ontwikkelingen en omgevingsplannen;
  - monitoring en evaluatie DDC: financiële meerjarige verantwoording en doelstelling qua vernieuwing onderwijspanden (55/45%);
  - faciliteren schoolbesturen bij het leveren/aankopen van locaties;
  - aanspreekpunt voor duurzaamheid en locatieafhankelijke aangelegenheden en voor externen.
- We begeleiden initiatiefnemers in het proces van het stichten van een nieuwe school.
- We regelen de doordecentralisatie en maatwerkovereenkomst bij het stichten van een nieuwe school.
- Bij (nog) niet doorgedecentraliseerde scholen voeren wij de huisvestingstaken zelf uit of we maken afspraken over doordecentralisatie.
- Via onze onderwijshuisvestingstaak en in samenwerking met de schoolbesturen dragen we bij aan onze ambities op het gebied van gezondheid (groene schoolpleinen, gezonde school, frisse klaslokalen), duurzaamheid (verduurzaming schoolgebouwen) en toegankelijkheid.
- We dragen samen met sport en de schoolbesturen bij aan onze wettelijke taken en ambities rondom bewegingsonderwijs.

We beheren onroerend goed dat bijdraagt aan de doelen van dit programma.

Wat willen we komend jaar bereiken?

Ambitie:
Alle inwoners hebben gelijkwaardige participatiekansen en optimale ontwikkelingsmogelijkheden

Zoals beschreven in het Koersdocument heeft het sociaal domein ombuigingsopties verkend voor de taakstellende bezuiniging van € 10 miljoen (exclusief budgetplafonds jeugd en wmo). Het programma Onderwijs draagt met diverse maatregelen bij aan deze opgave. De maatregelen zijn opgenomen bij 'Veranderingen in de begroting'.
Het komend jaar zullen in het teken staan om deze bezuinigingen te effectueren.

Doel: Samen met de schoolbesturen, samenwerkingsverbanden passend onderwijs, kinderopvanginstellingen en andere betrokken partners wordt kansengelijkheid, taal- en talentontwikkeling en welbevinden bevorderd, door middel van een rijke en passende ontwikkelomgeving voor kinderen en jongeren. Zo veel mogelijk kinderen kunnen deel nemen aan het reguliere onderwijs en gebruik maken van het brede naschoolse (ondersteunings)aanbod
Activiteiten

- *Coalitiemiddelen Actieplan kansengelijkheid onderwijs*
  In 2025 voeren we het 'Uitvoeringsplan gelijkwaardige kansen' verder uit. We zetten extra coalitiemiddelen in om gelijkwaardige kansen in en aansluitend op het onderwijs te stimuleren en vergroten. We werken aan een samenhangende aanpak met integrale en duurzame inzet, in die wijken waar het risico op achterstanden groot is, met als doel gelijkwaardige kansen in en aansluitend op het onderwijs. We versterken en ontwikkelen bestaande initiatieven door. Dit doen we in drie programmalijnen:" iedereen kan meedoen, iedereen kan groeien en iedereen kan hulp krijgen".

- *We voeren het Nationaal Programma Onderwijs uit*
  We zetten in 2025 het laatste jaar de middelen uit het Nationaal Programma Onderwijs in. Dit zijn extra rijksmiddelen die deels naar het onderwijs en deels naar gemeenten gaan voor de periode halverwege 2021 tot en met 2025. De middelen worden ingezet om leerlingen van het primair en voortgezet onderwijs extra ondersteuning te bieden als gevolg van de coronamaatregelen, daar waar dit aanvullend is op de extra schoolactiviteiten en school dit niet zelf kan organiseren. Om jongeren extra te ondersteunen, financieren we onder andere extra inzet van gezinswerkers en jeugdartsen in het voortgezet onderwijs. Tevens geven we een impuls om te investeren in extra jongerenwerk in het voortgezet onderwijs.

- *Nieuwkomersonderwijs*
  Nieuwkomersonderwijs is voor alle kinderen en jongeren die de Nederlandse taal niet of onvoldoende beheersen ongeacht de status van deze leerlingen en ongeacht waar zij verblijven. De laatste jaren groeit de behoefte aan nieuwkomersonderwijs als gevolg van -al dan niet tijdelijke- opvang van vluchtelingen, alleenstaande minderjarige vreemdelingen en statushouders. Het nieuwkomersonderwijs voor kinderen in de basisschoolleeftijd in de gemeente Nijmegen vindt plaats bij De Bloemberg. Het voortgezet onderwijs is, regionaal, in het Rijk van Nijmegen georganiseerd bij het Pontem college. Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor voldoende plekken bij de scholen. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de inhoud van het onderwijs.
  Het enorme verloop in het aantal nieuwkomers én het lerarentekort, zorgt ervoor dat de organisatie van het nieuwkomersonderwijs sinds 2022 een dynamisch en arbeidsintensief proces is voor Nijmegen als regiogemeente én schoolbesturen. Wij verwachten dat dit voor 2025 en volgende jaren zo zal blijven. Om die reden willen wij in 2025 komen tot een koers en betere samenwerkingsafspraken met de schoolbesturen en de omliggende gemeenten over hoe wij het nieuwkomersonderwijs nu en voor de toekomst willen organiseren. Ook willen we voorkomen dat jongeren die vanuit het Pontem college instromen in het mbo

vanwege taalachterstand uitvallen. Vanaf schooljaar 2025/2026 verwachten we deze jongeren een kort en intensief impulstraject aan te bieden, waardoor het aanbod beter aansluit bij hun onderwijsbehoefte.

- *Subsidies kansengelijkheid en optimale ontwikkelingskansen:*
  SchoolsOUT biedt ondersteuning op maat op het terrein van het geven van aandacht aan seksuele en genderdiversiteit. De aanpak is geschikt voor de kinderopvang, het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. Hiermee bevorderen we een positief en veiliger schoolklimaat voor iedereen. In 2025 stellen we een nieuw convenant vast met vertegenwoordigers van het primair en voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs, COC Regio Nijmegen, Dito, young LGBT+ Nijmegen en de GGD Gelderland-Zuid. Dit om de samenwerking opnieuw te bekrachtigen en de doelen van SchoolsOUT uit te dragen. Tevens verwachten we nieuwe, meerjarige budgetafspraken vast te stellen voor de inzet van SchoolsOUT.

- *Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)*
  We gaan door met het verkennen van de mogelijkheid om VVE te versterken als pedagogische basisvoorziening. Bijvoorbeeld door de inzet de ambulant pedagogische medewerker.

- *Sociaal Medische indicatie (SMI)*
  We verkennen de mogelijkheid om SMI ook beschikbaar te stellen voor kinderen in de basisschoolleeftijd. Om zo SMI als voorliggende voorziening te versterken.

- *Brede scholen*
  We gaan door met de doorontwikkeling brede scholen, om kwalitatief goede programma's te creëren waarbinnen kinderen hun talenten en vaardigheden kunnen ontwikkelen en benutten.

Doel: Zoveel mogelijk jongeren verlaten de school met een passend vervolgtraject, binnen (vervolg)onderwijs of arbeidsmarkt, met diploma of startkwalificatie

Activiteiten

- *We werken aan een nieuw 4-jarig programma 'Jongeren naar school of werk'.*
  In 2025 voeren we het laatste jaar het huidige programma: "jongeren naar school of werk" uit. Tevens werken we aan een nieuw programma dat op 1 augustus 2025 in werking treedt. Het nieuwe programma sluit aan bij de nieuwe Wet naar school of duurzaam werk, die ook op 1 augustus 2025 in werking treedt. Deze beslaat een viertal maatregelen die gezamenlijk zorgen voor een doorlopende aanpak van school naar werk voor jongeren tot 27 jaar. Het gaat om aanvullende loopbaanbegeleiding door het mbo, begeleiding naar werk door de gemeente vanuit de Participatiewet, de uitbreiding van het Doorstroompunt tot 27 jaar en een wettelijke basis voor samenwerking tussen deze partijen.

Doel: Leerlingenvervoer voor leerlingen van primair, speciaal en voortgezet onderwijs zo zelfstandig mogelijk, betaalbaar en van goede kwaliteit.

Activiteiten

- *Werken met nieuwe beleidsregels en verordening leerlingenvervoer*
  In 2024 zijn nieuwe beleidsregels en een verordening bekostiging leerlingenvervoer vastgesteld. Binnen deze nieuwe kaders is meer aandacht voor het stimuleren van leerlingen om zo zelfstandig mogelijk te reizen. Tevens is een betere aansluiting en samenloop met andere regelingen mogelijk, zoals vervoer in het kader van de Jeugdwet, maar ook met de inzet van (leerlingen)vervoer ter voorkoming van andere problemen en de Doorbraakaanpak. In 2025 starten we met de realisatie hiervan.

Doel: Betere (digitale) geletterdheid en basisvaardigheden van volwassenen

Activiteiten

- We maken meerjarige subsidieafspraken met o.a. ROC Nijmegen voor het verzorgen van het formele onderwijsaanbod volwasseneducatie.

- Daarnaast evalueren we het' Regionaal Uitvoeringsplan Bevorderen basisvaardigheden bij volwassenen, regio Nijmegen 2022-2024' en stellen een nieuw meerjarig plan op.
- In 2024 zijn we gestart met het verzorgen van Nederlandse taallessen aan Oekraïense ontheemden. Dit continueren we in 2025 en breiden we wanneer gewenst uit naar arbeidsmigranten uit andere landen.
- Met Bibliotheek Gelderland Zuid werken we een reeks cursussen uit rondom het versterken van digitale vaardigheden.

Doel: De samenwerking met kennisinstellingen voor maatschappelijke opgaven wordt zo veel mogelijk benut, zodat de kennis en creativiteit van studenten benut wordt én studenten kennis maken met het toekomstige werkveld.

Activiteiten

- We gaan de rol van de gemeente binnen de City Deal Kennis Maken (CDKM) uitbreiden en bestendigen. We gaan actief aan de slag met het betrekken van studenten, docenten en onderzoekers van de diverse kennisinstellingen bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken vanuit de gemeente. We leggen de focus op twee inhoudelijke richtingen: 'Sociale Basis' en 'Maak ruimte'. Voor Sociale Basis sluiten we aan bij het stadsdeelprogrammeren, waarbij een passend aanbod in de wijk wordt gerealiseerd ter versteviging van de sociale basis. Studenten van verschillende kennisinstellingen en disciplines kunnen meedoen aan de cyclus van het stadsdeelprogrammeren, zowel op het doen van onderzoek als op de praktische uitvoering van projecten. Voor het thema 'Maak ruimte' betrekken we studenten van verschillende kennisinstellingen bij projecten als 'Studio Kanaalzone' in Winkelsteeg, 'Lifeport circulair lab' in het stationsgebied en verschillende onderwerpen in de actualisatie van de economische visie.
- Er werken twee studentambtenaren vanuit de RU en HAN voor 8 uur per week bij de gemeente om de leefwereld van studenten onder de aandacht te brengen en samen te werken aan studentenwelzijn.

Ambitie:

We hebben voor kinderen en jongeren duurzame, moderne en toegankelijke onderwijsgebouwen

Doel: Kinderen gaan zo veel mogelijk dichtbij huis naar de basisschool, rekening houdend met de menselijke maat in het basisonderwijs. Een goede verdeling van de scholen voor voortgezet onderwijs en speciaal (voortgezet) onderwijs over de stad rekening houdend met de regiofunctie. Vernieuwing van alle schoollocaties in de periode 2008-2048

Activiteiten

- Medio 2025 start de renovatie van de Aventurijn aan de Hatertseweg 400. De renovatie is medio 2026 gereed.
- In 2025 hopen we een overeenkomst doordecentralisatie met Stichting Simonscholen (Hidaya) te sluiten en daarmee afspraken vast te leggen over hun huisvestingaanvraag.
- Tevens zal gestart worden met vervangende nieuwbouw van de noodlokalen en een kleine uitbreiding van de Tarcisiusschool, een niet-doorgecentraliseerde school in het (voortgezet) speciaal onderwijs. We verkennen daarbij tevens of we deze school kunnen doordecentraliseren.
- Daarnaast gaan we in 2025 verder met de realisatie van de nieuwe school De Noorderstroom in Hof van Holland. Deze is gestart in de nog beschikbare ruimte in Basisschool De Boomgaard om vervolgens medio/ eind 2026 naar een eigen schoolgebouw te gaan.
- We werken in 2025 verder aan de realisatie van een nieuw schoolgebouw voor de Vrijeschool 'Waldorf aan de Waal' in de wijk Zuiderveld. Deze school is al gestart in een tijdelijk onderkomen aan de Griftdijk. We onderzoeken samen met de school of doordecentralisatie mogelijk is en starten met de bouwvoorbereidingen.
- We gaan in 2025 samen met voCampus onderzoeken of het mogelijk is het ISK onderwijs in het VO op een goede en structurele wijze vorm te geven voor de lange termijn. Dit gaan we ook met Conexus voor het PO doen.

- Het vm. Dominicus College aan de Energieweg wordt in 2025 gereed en toekomstbestendig gemaakt middels een verbouwing voor het Mondial College Leuvensbroek.
- Verder wordt in 2025 de nieuwbouw voor de basisschool Prins Claus gerealiseerd en daarnaast wordt de renovatie van het hoofdgebouw van basisschool De Muze afgerond.
- De gedeeltelijke renovatie en nieuwbouw van basisschool de Hazensprong wordt in 2025 opgestart.
- En we gaan meer concretiseren wat nodig is qua onderwijsvoorzieningen in het gebied Winkelsteeg.

Samenwerkingen en verbonden partijen

- schoolbesturen
- kinderopvangaanbieders
- samenwerkingsverbanden
- zorg-, welzijn- en gezondheidsinstellingen
- ouders
- bedrijfsvoeringsorganisatie doelgroepenvervoer regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)

Wat kost het?

Financieel overzicht taakvelden

Bedragen * €1 mln	Rekening	Begroot				
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Baten						
4.2 Onderwijshuisvesting	1,4	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzk.	10,7	8,6	8,0	8,0	8,0	8,0
Totaal	**12,1**	**9,1**	**8,5**	**8,5**	**8,5**	**8,5**
Lasten						
4.2 Onderwijshuisvesting	20,6	19,7	20,6	21,2	22,7	22,7
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzk.	18,2	19,6	16,8	16,5	16,7	16,7
Totaal	**38,8**	**39,3**	**37,5**	**37,7**	**39,4**	**39,4**
Saldo van lasten en baten	**26,7 N**	**30,2 N**	**28,9 N**	**29,2 N**	**30,9 N**	**30,9 N**

V=voordeel; N=nadeel

Financieel overzicht ambities

bedragen * € 1 miljoen	2025	2026	2027	2028
Lasten				
12. Alle inwoners hebben gelijkwaardige participatiekansen en optimale ontwikkelingsmogelijkheden	16,8	16,5	16,7	16,7
13. We hebben voor kinderen en jongeren duurzame, moderne en toegankelijke onderwijsgebouwen	20,6	21,2	22,7	22,7
Totaal Lasten	**37,5**	**37,7**	**39,4**	**39,4**
Baten				
12. Alle inwoners hebben gelijkwaardige participatiekansen en optimale ontwikkelingsmogelijkheden	8,0	8,0	8,0	8,0
13. We hebben voor kinderen en jongeren duurzame, moderne en toegankelijke onderwijsgebouwen	0,6	0,6	0,6	0,6
Totaal Baten	**8,5**	**8,5**	**8,5**	**8,5**
Totaal Onderwijs	**28,9 n**	**29,2 n**	**30,9 n**	**30,9 n**

v= voordeel; n nadeel

Veranderingen in de begroting

Bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Beleidsvrije ruimte inzetten	100	100	100	100
Schrappen Peuterwerk onderbesteding	500	500	500	500
Schrappen Onderwijs onderbesteding	500	500	500	500
Schrappen subsidies Onderwijsachterstandenbeleid *	150	300	300	300
Voordeel Leerlingenvervoer	250	200	0	0
Taakmutaties				
Jeugd (DU)	605	605	605	605
Totaal	**2.105**	**2.205**	**2.005**	**2.005**

Opmerking: min-bedragen betekenen verhoging van het budget (financieel nadeel); plus-bedragen betekenen verlaging van het budget (financieel voordeel).

***Aanpassing na raadsbesluit 13 november 2024**

bedragen x € 1.000

Aanpassing begroting na raadsbesluit	Amendement	2025	2026	2027	2028
Onderwijsachterstanden	A9 Onderwijsachterstanden	150	300	300	300
Besparing uit 60 maatwerkoplossingen bij Leerplicht	A25 Door(breekaan)pakken!	-50	-50	-50	-50
Besparing uit 60 maatwerkoplossingen op Leerlingenvervoer	A25 Door(breekaan)pakken!	-150	-150	-150	-150
Aanpassing totaal		**-50**	**100**	**100**	**100**

Besluit raad 13 november 2024

- Op basis van het amendement ‘Houd het onderwijsachterstandenbeleid in stand’ (A9) wordt de bezuiniging op het onderwijsachterstandenbeleid ongedaan gemaakt door dit te dekken uit het budget ‘Versterking bedrijfsvoering en overhead primaire afdelingen’ van 4 miljoen euro per jaar.
- Bij de uitwerking van het amendement A25 Door(breekaan)pakken! houden we rekening met een besparing op de onderdelen Leerplicht en Leerlingenvervoer.

Toelichting

Beleidsvrije ruimte inzetten

Het totale beleidsvrije budget binnen de onderwijsbegroting bedraagt circa € 500.000 structureel. Dit budget biedt (toekomstige) mogelijkheden om beleidsterreinen verder te ontplooien: bijvoorbeeld uitbreiding van de (naschoolse) rijke ontwikkelaanbod, kwaliteitsimpuls onderwijs en naschools aanbod. De doorontwikkeling brede scholen zal op de korte en lange termijn vragen om extra budget: opvangen van klappen bij subsidie wijzigingen (korte termijn) en extra impuls rijk van het ontwikkelaanbod of compenseren van de stop subsidie school en omgeving (lange termijn). Het beleidsarme budget valt hiervoor goed aan te wenden. Gelet op de bezuinigingsopgave wordt voorgesteld 20% (€ 100.000) van de beleidsvrije ruimte op te geven. Dit levert geen noodzaak om externen/subsidies te korten. Wel vermindert het budget om de herstructurering van de subsidies brede scholen op te vangen.

Schrappen Peuterwerk onderbesteding

Door overschatting van het aantal (geïndiceerde) peuters en onderschatting van de ouderbijdrage is er de laatste jaren sprake van onderbesteding op het peuterwerkbudget. Dit bedrag van € 0,5 miljoen kan worden ingezet als bezuiniging.

Schrappen Onderwijs onderbesteding

Door indexering van de begroting is financiële ruimte ontstaan in het programma. Dit bedrag van € 0,5 miljoen kan worden ingezet voor de bezuiniging ipv dit budget te programmeren voor beleidsintensivering. Dit heeft geen consequenties voor instellingen of kinderen/gezinnen. We kunnen dit budget echter niet inzetten om de afloop van tijdelijke rijksmiddelen op te vangen.

Schrappen subsidies Onderwijsachterstandenbeleid
Op het budget Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) Algemeen wordt een groot aantal, veelal kleinere, subsidies verstrekt. Hiermee voeren we bovenwettelijke taken en activiteiten uit. Een deel van deze activiteiten bouwen we af of stoppen we mee in of na 2025.

Voordeel leerlingenvervoer
Door lagere vervoersaantallen in het ijkjaar 2023 en een latere volledige invoering van de zero-emissie ontstaat er in de jaren 2025-2026 een voordeel op de geraamde middelen voor Leerlingenvervoer. Vanaf 2027 is dit voordeel niet meer aanwezig omdat er vanaf dat jaar de zero-emissie voor 100% is ingevoerd.

Daarnaast zullen er binnen het programma een aantal zaken moeten worden omgebogen als gevolg van deze bezuiniging en in samenhang met recente (landelijke) ontwikkelingen:
- Leesbevordering
  Leesonderwijs is een kerntaak van het primair onderwijs. De huidige beleidsperiode leesbevordering loopt eind 2025 af. De inzet die we als gemeente hebben gedaan is bovenwettelijk en kunnen we mee stoppen. Inhoudelijk heeft dit wel gevolgen voor schoolbesturen PO, Bibliotheek en voor kinderen.
- Samenwerking voor- en vroegschool
  De scholen krijgen tot eind 2024 subsidie om een goede samenwerking tussen de voor- en vroegschool te faciliteren, zoals een warme overdracht van de voorschool naar de basisschool, gezamenlijke activiteiten, kennisoverdracht en het betrekken van ouders bij de overstap. We zien dit als reguliere taken van het onderwijs en stellen daarom voor deze subsidie te beëindigen. Dit heeft uiteraard wel gevolgen voor de kinderen en schoolbesturen in het PO en kan tot een versobering leiden in de samenwerking en overdracht.
- Aflopen tijdelijke (subsidie)regelingen
  In 2025 lopen een aantal tijdelijke landelijke regelingen af, zoals de regeling Nationaal Programma Onderwijs (NPO) en uitname uit het gemeentefonds van de DU Jeugd. We hebben destijds gekozen om met deze middelen niet alleen tijdelijke interventies uit te voeren, maar ook een impuls te geven aan interventies die we structureel willen maken. Deze ontwikkelingen drukken op de financiën in de onderwijsbegroting en zien we als een risico.

Jeugd DU
Het ministerie van OCW heeft afgelopen najaar een actieplan Voortijdig Schoolverlaten (vsv) naar de Tweede Kamer gestuurd. In dat kader worden de middelen van de DU Jeugd (€ 21,7 miljoen) met ingang van 2025 structureel toegevoegd aan het budget voor de (contact)gemeente voor het regionaal programma, op de begroting van het ministerie van OCW. De DU Jeugd wordt dan beëindigd. Deze uitname betreft voor Nijmegen meerjarig € 605.000.
De DU Jeugd zijn gemeentelijke middelen die betrekking hebben op het programma voortijdig schoolverlaten en daarom binnen het programma onderwijs zijn opgenomen. Deze middelen komen terug in de nieuwe regionale aanpak jongeren naar school of werk 2025-2029. Het is nog niet duidelijk in welke omvang deze middelen terugkomen en welke voorwaarden aan de inzet verbonden zijn.

Investeringen per doel en ambitie

Voor een verdere toelichting op de investeringen verwijzen we naar de paragraaf Investeringen.

Ambitie	Doel	Investering
We hebben voor kinderen en jongeren duurzame, moderne en toegankelijke onderwijsgebouwen.	Kinderen gaan zo veel mogelijk dichtbij huis naar de basisschool, rekening houdend met de menselijke maat in het basisonderwijs. Een goede verdeling van de scholen voor voortgezet onderwijs en speciaal (voortgezet) onderwijs over de stad rekening houdend met de	Gymzaal plus Park Neerbosch
		Huisvesting Aloysius

	regiofunctie. Vernieuwing van alle schoollocaties in de periode 2008-2048.	
		Investering Aloysius
		Aanpassing VZH de Klif
		Basisschool Hidaya
		Investering Hidaya
		OWH Hof van Holland
		Huisvesting Tarcisius
		Huisvesting Zuiderveld
		Aanpassingen vzh de Klif tbv basisschool de Oversteek
		Investering gymzaal plus park Neerbosch (Aloysius)
		Investering Hof van Holland kinderopvang

Ombuigingsopties

Zoals beschreven in het Koersdocument heeft het sociaal domein ombuigingsopties verkend voor de taakstellende bezuiniging van € 10 miljoen (exclusief budgetplafonds jeugd en wmo). Alle ombuigingsopties die binnen het programma Onderwijs eerder in het begrotingsproces in beeld zijn gebracht, zijn ingezet ten behoeve van het verkrijgen van een sluitende begroting. Deze zijn opgenomen bij 'Veranderingen in de begroting'.

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Basisset (BBV)										
Absoluut verzuim per 1.000 leerplichtigen	8,9	8,6	11,4	11,9	11,2	9,4	7,6	8,5	14,8	13,0
Gemiddelde benchmark	2,5	2,7	3,7	2,8	4,2	4,1	3,7	4,3	6,1	8,0
Relatief verzuim per 1.000 leerplichtigen	37	39	36	27	23	19	15	18	20	23
Gemiddelde benchmark	34	31	32	25	25	24	19	19	22	23
Percentage voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (VSV-ers) onder 12- t/m 22-jarigen	3,1%	2,2%	1,9%	2,4%	2,8%	2,3%	2,1%	2,1%	2,7%	3,1%
Gemiddelde benchmark	2,9%	2,5%	2,3%	2,7%	2,8%	2,7%	2,3%	2,5%	3,1%	3,1%
Gevraagd door raad										
Percentage van peuters met ontwikkelingsrisico dat gemeente bereikt met een toegespitst aanbod					95%	92%	83%	84%	84%	91%
Oververtegenwoordiging leerlingen van "rode scholen" dat hoger toetsresultaat dan advies heeft								26%	12%	16%

Toelichting

- *Gemiddelde benchmark*
  Het gemiddelde voor de steden Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Tilburg.
- *Absoluut verzuim per 1.000 leerplichtigen*
  Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jongere tussen de 5 en 16 jaar of een jongere van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht niet is ingeschreven op een school en ook niet vrijgesteld is van de inschrijvingsplicht. Administratieve factoren vertekenen de benchmark voor deze verplichte indicator. Vaak is bij scholen de administratie pas op 1 oktober rond. De meldingen van DUO komen echter al in augustus en september binnen. De meeste gemeenten wachten tot oktober met het importeren van DUO-gegevens, om onnodige meldingen van absoluut verzuim te voorkomen. In Nijmegen is de keuze daar juist snel mee te zijn, om er eventueel vroeg op af te kunnen. De gemeente Nijmegen hanteert een strikte registratie van alle

absoluut verzuimmelding, dus ook voor de gevallen die snel worden opgelost. Administratieve redenen verklaren dus dat Nijmegen hoger dan het gemiddelde voor de benchmark scoort.

- *Relatief verzuim per 1.000 leerplichtigen*
  Van relatief verzuim is sprake als een op een school ingeschreven leer- of kwalificatieplichtige jongere ongeoorloofd afwezig is.
- *Percentage van peuters met ontwikkelingsrisico dat gemeente bereikt met een toegespitst aanbod*
  Op consultatiebureau's kunnen peuters een VVE-indicatie (voor voor-en vroegschoolse educatie, ter bestrijding van ontwikkelingsachterstanden) krijgen. Met zo'n indicatie komen zij in aanmerking voor vergoede VVE-opvang. Bij VVE-opvang worden programma's om ontwikkeling van het kind te stimuleren gebruikt, die voldoen aan de daarvoor wettelijke gestelde eisen en die verzorgd worden door daarvoor speciaal opgeleide medewerkers. Daarnaast kunnen deze peuters extra uren naar de opvang. De opgenomen percentages betreffen het vierde kwartaal.
- *Oververtegenwoordiging leerlingen van "rode scholen" dat hoger toetsresultaat dan advies heeft*
  In 2023 heeft een afvaardiging uit de gemeenteraad voor hen belangrijke indicatoren benoemd. Een thema dat daarbij hoge prioriteit had, is kansengelijkheid in het onderwijs. Het is moeilijk goede indicatoren voor dit thema te vinden. Deze indicator geeft aan in welke mate onderadvisering meer voorkomt op scholen met veel kinderen met risico op onderwijsachterstand. Het geeft een beeld van mogelijk lagere kansen voor kinderen in een risicosituatie. Tegelijkertijd is dit een thema waar de gemeente geen verantwoordelijkheid voor heeft en dat dan ook geen onderdeel van het onderwijsbeleid van de gemeente uitmaakt. Het is de verantwoordelijkheid van scholen om goede adviezen af te geven én aan de schoolbesturen om hier toezicht op te houden.
  Gemiddeld haalt ongeveer 30% van de basisschoolleerlingen op de eindtoets een score die hoger is dan het schooladvies. Op scholen met een zware populatie ("rode scholen") komt dat meer voor dan op scholen met een makkelijke populatie ("groene scholen"). Deze indicator laat zien hoeveel hoger het aandeel is dat op rode scholen hoger scoort dan het advies in vergelijking tot het percentage op groene scholen. Bijvoorbeeld: in 2022 scoorde op de groene scholen 25,4% hoger dan het advies en op de rode scholen 37,9%, een verschil van 12%.

Klik hier voor meer onderzoeksuitkomsten/statistieken over onderwijs:
https://swm2024-nijmegen.pcportal.nl/p58577/kerncijfers

Bereikbaarheid

Doelenboom

Ambitie	We versnellen onze mobiliteitstransitie, om zo de stad bereikbaar en leefbaar te houden

Toelichting

De komende jaren bouwen we veel woningen en groeit de bevolking met ongeveer 10%. Onze stad moet stad bereikbaar blijven voor bewoners, bezoekers en werknemers. Daarom voeren we versneld mobiliteitsmaatregelen door. Ook zien we dat andere grote opgaven, zoals klimaatadaptatie, energietransitie en groen, vragen om meer ruimte. Dit is een extra argument om in te zetten op meer ruimte-efficiënte mobiliteit. We zetten in op actieve, duurzame en ruimte-efficiënte mobiliteit. Over tien jaar is bewust reizen voor Nijmegenaren de nieuwe gewoonte. Korte ritten binnen de stad worden bij voorkeur niet meer met de auto gemaakt. Deelmobiliteit is niet meer weg te denken en is een volwassen concept. We reizen dus schoon, sociaal en slim en dit zien we terug in ons straatbeeld. In wijken zijn de straten groener en rustiger. Er is meer ruimte om te verblijven. Daarnaast zetten we voor zowel bewoners als bedrijven in op anders reizen om het wegennet zo efficiënt mogelijk te benutten. Hierbij werken we samen met partners in de stad. Hoe we de mobiliteitstransitie gaan versnellen is uitgewerkt in het ambitiedocument mobiliteit en in de in juni 2023 vastgestelde ‘agenda versnelling mobiliteitstransitie’. Welke maatregelen we treffen staat in het uitvoeringsprogramma versnelling mobiliteitstransitie, vastgesteld in november 2023.

Doel	Een bereikbare stad via alle modaliteiten

Toelichting

We willen onze stad voor iedereen bereikbaar houden en we willen onze ruimte zo efficiënt mogelijk benutten. We geven daarom ruim baan aan actieve mobiliteit. Goede loop- en fietsroutes en kwalitatief openbaar vervoer dragen bij aan een toegankelijke en bereikbare stad voor iedereen. De toename van het aantal fietsers willen we faciliteren, met aandacht voor de uitbreiding van het fietsnetwerk, de kwaliteit en breedte van de huidige fietsroutes. En natuurlijk zorgen we ook voor voldoende goede fietsparkeermogelijkheden. Om de bereikbaarheid te garanderen vinden we het van groot belang dat treinstations en busverbindingen goed functioneren en dat er voldoende en goed ontsloten stadrandhubs (P+R’s) zijn. Ook blijven we investeren in het autonetwerk. De S100 is de belangrijkste verbindingsroute in de stad en moet goed doorstromen. Economische kerngebieden moeten goed bereikbaar zijn via alle vervoersmiddelen.

Activiteiten

- We zorgen voor een fijnmazig voetgangersnetwerk, waarin een voetganger zonder (veel) omwegen op de belangrijkste bestemmingen kan komen.
- We voeren onze aanpak voor toegankelijkheid uit en lossen knelpunten in toegankelijkheid van openbare ruimte op.
- We completeren en versterken het fietsnetwerk, door meer fietsstraten en snelfietsroutes te realiseren en onveilige knelpunten op te lossen.
- We bieden voldoende stallingsmogelijkheden en exploiteren gemeentelijke stallingen.
- We stimuleren fietsgebruik en richten ons in onze aanpakken op verschillende doelgroepen.
- We houden nauw contact met de provincie en de busmaatschappij om zorg te dragen voor een goed busnetwerk.
- We werken met de provincie en rijksoverheid aan het verbeteren van het spoornetwerk en onze stationsgebieden. Onder andere door aansluiting op hoog frequent spoor (Programma Hoogfrequent spoor van het Rijk) realisatie van een ingang aan de westzijde van centraal station en herinrichting van station Heijendaal.
- We zorgen voor een voldoende mate van verkeersafwikkeling op de S100 en onze andere hoofdwegen. Dit doen we met inframaatregelen en de inzet van verkeersmanagement.

- We zijn opdrachtgever van projecten waarbij de infrastructuur wordt aangelegd of aangepast. We doen dit in overleg met andere belanghebbenden, zoals de regio, provincie en het Rijk.
- We werken met de provincie en de Rijksoverheid aan het verbeteren van de doorstroming op de Rijks- en provinciale wegen.
- We reguleren (fiets)parkeren en verkeersstromen (Verkeersmanagementcentrale), tijdelijke verkeersmaatregelen. Waar nodig stemmen we af met de regiogemeenten.

Doel	**Meer ruimte voor actieve mobiliteit en andere ruimtelijke opgaven**

Toelichting

We stimuleren actieve mobiliteit, OV en deelmobiliteit en geven hier fysiek meer ruimte aan. Ook geven we meer ruimte aan andere opgaven, zoals klimaatadaptatie, groen, de energietransitie. Dit doen we door minder ruimte te geven aan de rijdende en geparkeerde auto. We geven op verschillende manieren invulling aan deze ambitie. Bijvoorbeeld door meer wegen 30 km/u te maken en ze ook op die manier in te richten: groener en met meer ruimte voor actieve mobiliteit. Dit draagt bij aan de verkeersveiligheid. Maar ook bij beheer van bestaande 30 of 50 km/u wegen kijken we of de inrichting anders kan.
Ons parkeerbeleid draagt bij aan het creëren van ruimte en het tegengaan van overlast door te hoge parkeerdruk. In de binnenstad zetten we in op een meer verblijfsvriendelijk karakter. Dit betekent meer ruimte voor de voetganger, de fiets, groen en klimaatadaptatie en minder ruimte voor de auto(mobilist). Hier zetten we ons de komende jaren in voor het verplaatsen van het straatparkeren naar de garages. Door inwoners en bezoekers te stimuleren anders te reizen, zorgen we ervoor dat de fiets- en voetpaden, het OV en deelmobiliteit ook goed worden gebruikt. Daarnaast blijven we ons in brede zin inzetten voor verkeersveiligheid, waarbij de kwetsbare verkeersdeelnemers (voetganger en fietser) specifieke aandacht krijgen.

Activiteiten

- We maken de binnenstad verblijfsvriendelijk, waarbij het autoparkeren op straat gefaseerd wordt overgebracht naar de parkeergarages in en rondom het centrum. Vrijkomende ruimte richten we anders in.
- We voeren betaald parkeren in op plekken met een hoge parkeerdruk. Hierbij volgen we de spelregels invoering betaald parkeren.
- We maken vergunningen en ontheffingen en geven deze uit.
- We realiseren leefstraten.
- We voeren ons risico gestuurde uitvoeringsprogramma verkeersveiligheid uit.
- We voeren de acties uit de netwerkvisie uit, waarbij we de komende jaren diverse 50 km/u wegen in gaan richten als Gebiedsontsluitingsweg (GOW)30 en we bestaande 50 wegen waar nodig veiliger inrichten.
- We leren de weggebruikers veilig deel te nemen aan het verkeer, door onder andere het voeren van de landelijke veiligheidscampagnes binnen de gemeente Nijmegen.
- We voeren gesprekken met politie en OM om de mogelijkheden tot handhaving van overtredingen te vergroten.
- We stimuleren en verleiden bewoners, bezoekers en werknemers om duurzamer te reizen.
- Bij nieuwbouwontwikkelingen zetten we in op actieve, duurzame en ruimte-efficiënte mobiliteit. We ontwikkelen zoveel mogelijk nieuwbouw met een lage parkeernorm.
- Bij nieuwbouwontwikkelingen met meer dan 50 woningen in het Waalfront, Hof van Holland, het stationsgebied, Winkelsteeg, Binnenstad, Spoorstraat Lent en ROC Zwanenveld voeren we proactief betaald parkeren in, in een straal van 300 meter rondom de ontwikkeling.
- We geven uitvoering aan het programma Slim & Schoon Onderweg van de Groene Metropoolregio, gericht op duurzame mobiliteit en gedragsverandering. In de aanpak richten we ons op werkgevers, onderwijsinstellingen (Duurzaam Bereikbaar Heijendaal) en bewoners.

Doel	Meer en betere alternatieven voor je eigen auto

Toelichting

We maken het onze bewoners en bezoekers minder afhankelijk van hun eigen auto. Dit doen we door in te zetten op betere alternatieven. Deelmobiliteit geven we meer ruimte, zowel in de bestaande wijken als bij nieuwe ontwikkelingen. Deelfietsen en scooters een vaste plek in de openbare ruimte, om overlast tegen te gaan. Ook het OV blijft een heel belangrijk alternatief voor de eigen auto. We zetten in op sterke (H)OV lijnen, maar zoeken ook naar manieren om fijnmazig vervoer vorm te geven. De ontwikkeling van stadsrandhubs is randvoorwaardelijk voor de mobiliteitstransitie. We realiseren hoogwaardige hubs (P+R's) in alle windrichtingen. Bezoekers van de binnenstad of van onze werkgeverslocaties kunnen zo parkeren aan de randen van de stad en de rest van hun reis met deelmobiliteit of het OV vervolgen. Zo dragen we bij aan de bereikbaarheid van onze stad en meer leefbaarheid.
We vinden het belangrijk dat iedereen mee kan doen in de mobiliteitstransitie. Daarom zetten we in het op tegengaan van vervoersongelijkheid, bijvoorbeeld via het goedkope busabonnement voor minima of kortingen voor deelmobiliteit.

Activiteiten

- We realiseren een netwerk van stadsrandhubs in alle windrichtingen, op strategische locaties bij invalswegen de stad in.
- We zetten ons in voor goede busverbindingen vanaf de stadsrandhubs. Ook zorgen we voor goede deelmobiliteit op deze locaties.
- We zetten ons in voor een hoogwaardig OV netwerk in onze stad, waarbij HOV onze bijzondere aandacht krijgt.
- We breiden het aanbod deelmobiliteit in Nijmegen uit en voeren meer regie op het aanbod en de betaalbaarheid.
- We vergroten de aantrekkelijkheid van deelmobiliteit, door deeltweewielers te faciliteren in deelhubs in wijken en buurten. Deelauto's parkeren op daarvoor bestemde parkeervakken.
- We stimuleren een langjarige toepassing van deelmobiliteit bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.
- We voeren de aanpak vervoersongelijkheid uit en zorgen er zo voor dat alle inwoners mee kunnen doen aan de mobiliteitstransitie.

Doel	We hebben een toekomstbestendige binnenhaven die toegankelijk is en optimaal wordt gebruikt.

Toelichting

De Oostkanaalhaven is een van de grootste binnenhavens van Nederland en daarmee van groot belang voor de Nijmeegse (en regionale) economie. Gemeentelijk, landelijk en regionaal wordt ingezet op multimodaal vervoer. Om het regionale wegennet te ontlasten, wordt vervoer over water (en spoor) gestimuleerd. Dat is alleen mogelijk als de haven toegankelijk blijft en dus het onderhoud op orde is en vestiging van water gerelateerde bedrijvigheid nog meer wordt gestimuleerd.

Activiteiten

- We gaan verder met baggeren in de kanaalhavens en onderzoeken of de andere havens ook meegenomen kunnen worden. Dit doen we samen met de provincie en de Rijksoverheid.
- We stimuleren de vestiging van water gerelateerde bedrijvigheid in de Oostkanaalhaven.
- We gaan intensiever samenwerken met de havendienst Arnhem op het gebied van personeel.
- We werken aan het professionaliseren en digitaliseren van onze havenprocessen.

Ambitie	Onze infrastructuur, weginrichting en civiele kunstwerken zijn van goede kwaliteit en goed bereikbaar

Doel	Kwaliteit van de infrastructuur, weginrichting, straatmeubilair en civiele kunstwerken is op orde

Toelichting We onderhouden wegen en civiele kunstwerken (bruggen/viaducten) volgens nationale kwaliteitsnormen. Kapotte weg- en stoepdelen repareren we. Als verharding van een weg geheel versleten is, wordt deze vervangen. Daarnaast onderhouden we de overige onderdelen van de weginrichting zoals de verkeerslichten, straatmeubilair, bebording en openbare verlichting. Bewoners worden bij de inrichting betrokken via participatieprojecten, de Meld- en Herstel-app en Nijmegen.mijnwijkplan.nl

Activiteiten
- We beheren en onderhouden de infrastructuur op basis van meerjarige programma's. We geven hiervoor ook opdrachten aan derden: aannemers, Dar, etc.
- We inspecteren de kwaliteit van de infrastructuur, civiele kunstwerken en bijzondere (kunst)objecten.
- We houden toezicht en handhaven op fout geparkeerde fietsen en voertuigen. Verwaarloosd achtergelaten fietsen en fietswrakken verwijderen we.
- We plaatsen, onderhouden en verwijderen fietsklemmen.
- We verwerken wijzigingen in het areaal (bijvoorbeeld nieuwe straten toevoegen).
- We implementeren nieuwe generatie verkeerslichten (iVRI).
- We gaan steeds meer 'datagestuurd' beheren.
- We beheren en onderhouden verkeersregelinstallaties, verkeersborden en (ANWB) bewegwijzering; ABRI's, DRIS, en het busstation; civiele kunstwerken, openbare verlichting en bijzondere (kunst)objecten.
- We zorgen met de tools Nijmegen.mijnwijkplan.nl en de Meld- en Herstel-app dat bewoners en ondernemers hun positieve en negatieve aandachtspunten over de openbare ruimte onder de aandacht kunnen brengen, zodat we samen met hen kunnen werken aan oplossingen.

Doel	**Zo min mogelijk vuil en rommel op straat en bestrijding van gladheid om Nijmegen veilig bereikbaar te houden**

Toelichting We werken aan een opgeruimde en schone openbare ruimte. Daarvoor reinigt Dar de straten en stoepen volgens de afgesproken beeldkwaliteit van het betreffende gebied. Ook werken we met doelgerichte projecten, inzet van coaches bij bewoners die graag participeren voor een schone stad en inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Jaarlijks wordt herfstblad geruimd en voor bewoners bladkorven ter beschikking gesteld. In de winter strooien we bij gladheid de belangrijkste routes om Nijmegen veilig bereikbaar te houden.

Activiteiten
- We verlenen opdracht aan Dar voor het schoon houden van straten.
- We verlenen opdracht aan Dar voor het inzamelen van bladafval in de herfst.
- We verlenen opdracht aan Dar om (een deel van) het zwerfafval op te ruimen door de inzet van assistent wijkvegers en Stichting Dagloon en het organiseren van participatie door Wijkhelden.
- We verlenen opdracht aan Dar voor het inzetten van afvalcoaches, waarmee we bewustzijn over zwerfafval bij bewoners willen vergroten.
- We strooien bij gladheid zout op belangrijke wegen, OV-routes, fietspaden en looproutes. In geval van zware sneeuwval, wordt deze op de belangrijkste wegen geruimd ten behoeve van de bereikbaarheid. We geven opdracht aan Dar voor het verstrekken van zoutkisten voor bewoners.
- We verlenen opdracht aan Dar voor het schoon houden van straten.
- We verlenen opdracht aan Dar voor het inzamelen van bladafval in de herfst.
- We verlenen opdracht aan Dar om (een deel van) het zwerfafval op te ruimen door de inzet van assistent-wijkvegers en Stichting Dagloon en het organiseren van participatie door Wijkhelden.
- We verlenen opdracht aan Dar voor het inzetten van afvalcoaches, waarmee we bewustzijn over zwerfafval bij bewoners willen vergroten.

- We strooien bij gladheid zout op belangrijke wegen, OV-routes, fietspaden en looproutes. In geval van zware sneeuwval wordt deze op de belangrijkste wegen geruimd ten behoeve van de bereikbaarheid. We geven opdracht aan Dar voor het verstrekken van zoutkisten voor bewoners.
- In samenwerking met de belangrijkste stakeholders uit onze stad bestrijden en voorkomen we de aanwezigheid van de meest bekende overlastgevende dieren (zoals ratten, kakkerlakken en faraomieren) ten gunste van de volksgezondheid.

Doel	**Brandkranen in de openbare ruimte zijn bereikbaar en bruikbaar**

Toelichting De brandkranen in onze openbare ruimte moeten goed bereikbaar zijn en goed werken. Daarom worden de brandkranen periodiek gecontroleerd op bereikbaarheid en bruikbaarheid.

Activiteiten
- Vitens controleert 4-jaarlijks alle brandkranen en afsluiters in de openbare ruimte, toetsen deze op bereikbaarheid voor de brandweer en functioneren van de kranen. Waar nodig zorgt de gemeente Nijmegen dat de brandkranen zo snel mogelijk weer functioneren c.q. bereikbaar zijn.

Ambitie	**Een bereikbare stad met schone mobiliteit**

Toelichting Onze mobiliteit vergroent. Schone mobiliteit draagt bij aan onze leefkwaliteit en luchtkwaliteit. Lopen, fietsen en OV zijn zeer schone mobiliteitsvormen, die ook bijdragen aan onze bereikbaarheid. We streven samen met de regio naar zero-emissiebussen vanaf 2026 (start nieuwe ov-concessie). Ook stimuleren we elektrisch rijden zo goed mogelijk, waarbij de betaalbaarheid voor individuele bewoners en voor bedrijven en voldoende laadfaciliteiten een randvoorwaarde zijn. Daarnaast stimuleren we de bundeling van logistiek en zero-emissielogistiek.

Doel	**We stimuleren duurzame vervoerswijzen (lopen, fietsen en openbaar vervoer).**

Toelichting Duurzame vervoerswijzen hebben de voorkeur boven het gebruik van de auto. Ze zijn beter voor het milieu, beter voor de gezondheid en zorgen voor een efficiënter gebruik van de openbare ruimte. We doen dit door enerzijds de kwaliteit van deze duurzame vervoerswijzen te verbeteren en anderzijds door in te zetten op gedragsverandering.

Activiteiten
- We zetten ons bij de provincie Gelderland in voor zero-emissie busvervoer.
- We stimuleren fietsen, lopen, het gebruik van deelmobiliteit en het OV.
- We zorgen voor meer en betaalbaar deelvervoer.
- We zetten in op duurzame gedragsverandering. Dit doen we in gemeentelijke beleid en samen met de regio in het programma ‘Slim en Schoon onderweg’.

Doel	**We stimuleren verdere verschoning van het gemotoriseerd verkeer.**

Toelichting In het Klimaatakkoord streven we in Nederland naar bijna 2 miljoen elektrische auto’s in 2030, het jaar dat auto’s met verbrandingsmotoren in Nederland niet meer verkocht mogen worden. Tevens verschoont de logistiek, mede als gevolg van de invoering van zero emissiezones voor stadslogistiek. De benodigde laadinfrastructuur voor deze transities moeten we komende jaren realiseren. Hiervoor nemen we onder andere deel aan de concessie van de Nationale Agenda Laadinfrastructuur Regio Oost (NAL-Oost). Ook de transitie naar zero emissie bussen, deelmobiliteit, brom- en snorfietsen en de scheepvaart stimuleren wij. Op provinciaal niveau is afgesproken in 2030 een zero-emissie regionaal busvervoer te hebben. Wij streven samen met de regio naar zero emissie bussen vanaf de nieuwe concessieperiode (2026).

Activiteiten

- We zetten ons bij de provincie Gelderland in voor zero-emissie busvervoer.
- We stellen plaatsingsbeleid en plankaarten op voor uitbreiding van laadpalen, snelladers en ander vormen van laadinfra gebaseerd op het programma Laadinfrastructuur.
- We gaan meer elektrische laadpalen plaatsen en gaan hierbij creatief om met de ruimte, zoals het combineren van lantarenpalen met laadpalen. Als de vraag blijft doorzetten verwachten we dat er in 2025 zo'n 1000 laadpalen staan.
- We nemen deel aan de concessie van veel gemeenten in de Gelderse-Overijsselse samenwerking voor de aanpak van laadinfrastructuur, de GO-RAL. De concessie is gericht op het plaatsen van openbare laadinfrastructuur van 2022 t/m 2025.
- We realiseren vanaf 2025 een Zero Emissie zone voor stadslogistiek in de binnenstad, Hof van Holland en Heijendaal.
- We zorgen voor een intensieve communicatiecampagne om de zero emissie zones voor stadslogistiek kenbaar te maken, ook bij kleinere bedrijven.
- Vanuit Slim & Schoon Onderweg zijn twee logistiek makelaars actief in de regio Arnhem Nijmegen. Wij zetten hen in bij bedrijven en projecten waar ze kunnen helpen bij minder en schonere kilometers.
- We onderzoeken de mogelijkheden van een bouwlogistieke hub ten behoeve van de ontwikkeling van het stationsgebied, met het oogmerk om deze later ook te kunnen inzetten voor andere bouwprojecten in Nijmegen.

Wat willen we komend jaar bereiken?

Ambitie:

We versnellen onze mobiliteitstransitie, om zo de stad bereikbaar en leefbaar te houden

Doel: Een bereikbare stad via alle modaliteiten

Activiteiten

- We zorgen voor een fijnmazig voetgangersnetwerk, waarin een voetganger zonder (veel) omwegen op de belangrijkste bestemmingen kan komen.
- We voeren onze aanpak voor toegankelijkheid uit en lossen knelpunten in toegankelijkheid van openbare ruimte op.
- We completeren en versterken het fietsnetwerk, door meer fietsstraten en snelfietsroutes te realiseren en onveilige knelpunten op te lossen.
- We bieden voldoende stallingsmogelijkheden en exploiteren gemeentelijke stallingen.
- We stimuleren fietsgebruik en richten ons in onze aanpakken op verschillende doelgroepen.
- We houden nauw contact met de provincie en de busmaatschappij om zorg te dragen voor een goed busnetwerk.
- We werken met de provincie en rijksoverheid aan het verbeteren van het spoornetwerk en onze stationsgebieden. Onder andere door aansluiting op hoog frequent spoor (Programma Hoogfrequent spoor van het Rijk) realisatie van een ingang aan de westzijde van centraal station en herinrichting van station Heijendaal.
- We zorgen voor een voldoende mate van verkeersafwikkeling op de S100 en onze andere hoofdwegen. Dit doen we met inframaatregelen en de inzet van verkeersmanagement.
- We zijn opdrachtgever van projecten waarbij de infrastructuur wordt aangelegd of aangepast. We doen dit in overleg met andere belanghebbenden, zoals de regio, provincie en het Rijk.
- We werken met de provincie en de Rijksoverheid aan het verbeteren van de doorstroming op de Rijks- en provinciale wegen.

Doel: Meer ruimte voor actieve mobiliteit en andere ruimtelijke opgaven

Activiteiten

- We maken de binnenstad verblijfsvriendelijk, waarbij het autoparkeren op straat gefaseerd wordt overgebracht naar de parkeergarages in en rondom het centrum. Vrijkomende ruimte richten we anders in.
- We voeren betaald parkeren in op plekken met een hoge parkeerdruk. Hierbij volgen we de spelregels invoering betaald parkeren.
- We maken vergunningen en ontheffingen en geven deze uit.
- We realiseren leefstraten.
- We voeren ons risico-gestuurde uitvoeringsprogramma verkeersveiligheid uit.
- We leren de weggebruikers veilig deel te nemen aan eht verkeer, door andere het voeren van de landelijke veiligheidscampagnes binnen de gemeente Nijmegen.
- We voeren gesprekken met politie en Openbaar ministerie (OM) om de mogelijkheden tot handhaving van overtredingen te vergroten.
- We stimuleren en verleiden bewoners, bezoekers en werknemers om duurzamer te reizen.
- Bij nieuwbouwontwikkelingen zetten we in op actieve, duurzame en ruimte-efficiënte mobiliteit. We ontwikkelen zoveel mogelijk nieuwbouw met een lage parkeernorm.
- Bij nieuwbouwontwikkelingen met meer dan 50 woningen in het Waalfront, Hof van Holland, het stationsgebied, Winkelsteeg, Binnenstad, Spoorstraat Lent en ROC Zwanenveld voeren we proactief betaald parkeren in, in een straal van 300 meter rondom de ontwikkeling.
- We geven uitvoering aan het programma Slim & Schoon Onderweg van de Groene Metropoolregio, gericht op duurzame mobiliteit en gedragsverandering. In de aanpak richten we ons op werkgevers, onderwijsinstellingen (Duurzaam Bereikbaar Heijendaal) en bewoners.

Doel: Meer en betere alternatieven voor je eigen auto

Activiteiten

- We zetten ons in voor goede busverbindingen vanaf de stadsrandhubs. Ook zorgen we voor goede deelmobiliteit op deze locaties.
- We zetten ons in voor een hoogwaardig OV netwerk in onze stad, waarbij HOV onze bijzondere aandacht krijgt.
- We breiden het aanbod deelmobiliteit in Nijmegen uit en voeren meer regie op het aanbod en de betaalbaarheid.
- We vergroten de aantrekkelijkheid van deelmobiliteit, door deeltweewielers te faciliteren in deelhubs inwijken en buurten. Deelauto's parkeren op daarvoor bestemde parkeervakken.
- We stimuleren een langjarige toepassing van deelmobiliteit bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.
- We voeren de aanpak vervoersongelijkheid uit en zorgen er zo voor dat alle inwoners mee kunnen doen aan de mobiliteitstransitie.

Doel: We hebben een toekomstbestendige binnenhaven die toegankelijk is en optimaal wordt gebruikt

Activiteiten

- We stimuleren de vestiging van water gerelateerde bedrijvigheid in de Oostkanaalhaven.
- We werken intensiever samen met de havendiensten Arnhem en Tiel op het gebied van personeel.
- We werken aan het professionaliseren en digitaliseren van onze havenprocessen

Ambitie:

Onze infrastructuur, weginrichting en civiele kunstwerken zijn van goede kwaliteit en goed bereikbaar

Doel: Kwaliteit van de infrastructuur, weginrichting, straatmeubilair en civiele kunstwerken is op orde

Activiteiten

- We beheren en onderhouden de infrastructuur op basis van meerjarige programma's. We geven hiervoor ook opdrachten aan derden: aannemers, Dar, etc.
- We inspecteren de kwaliteit van de infrastructuur, civiele kunstwerken en bijzondere (kunst-)objecten.
- We houden toezicht en handhaven op fout geparkeerde fietsen en voertuigen. Verwaarloosd achtergelaten fietsen en fietswrakken verwijderen we.
- We plaatsen, onderhouden en verwijderen fietsklemmen.
- We verwerken wijzigingen in het areaal (bijvoorbeeld nieuwe straten toevoegen)
- We implementeren nieuwe generatie verkeerslichten (iVRI).
- We gaan steeds meer 'datagestuurd' beheren.
- We beheren en onderhouden verkeersregelinstallaties, verkeersborden en (ANWB) bewegwijzering; ABRI's, DRIS en het busstation; civiele kunstwerken, openbare verlichting en bijzondere (kunst-)objecten.
- We zorgen met de tools Nijmegen.mijnwijkplan.nl en de Meld- en herstel-App dat bewoners en ondernemers hun positieve en negatieve aandachtspunten over de openbare ruimte onder de aandacht kunnen brengen, zodat we samen met hen kunnen werken aan oplossingen

Doel: Zo min mogelijk vuil en rommel op straat en bestrijding van gladheid om Nijmegen veilig bereikbaar te houden

Activiteiten

- We verlenen opdracht aan Dar voor het schoonhouden van straten.
- We verlenen opdracht aan Dar voor het inzamelen van bladafval in de herfst.
- We verlenen opdracht aan Dar om (een deel van) het zwerfafval op te ruimen door de inzet van assistent-wijkvegers en stichting Dagloon en het organiseren van participatie door Wijkhelden.
- We verlenen opdracht aan Dar voor het inzetten van afvalcoaches waarmee we bewustzijn over zwerfafval bij bewoners willen vergroten.
- We strooien bij gladheid zout op belangrijke wegen, openbaar vervoer (OV)-routes, fietspaden en looproutes. In geval van zware sneeuwval wordt deze op de belangrijkste wegen geruimd ten behoeve van de bereikbaarheid. We geven opdracht aan Dar voor het vertrekken van zoutkisten voor bewoners.
- We stellen een beleidsnotitie beheer overlastgevende dieren op waarbij omschrijvingen van algemene acceptatiegrenzen de rode draad vormen. De Integrated Pest Management (IPM) definitie en werkwijze ligt hieraan ten grondslag.

Doel: Brandkranen in de openbare ruimte zijn bereikbaar en bruikbaar

Activiteiten

- Vitens controleert 4-jaarlijks alle brandkranen en afsluiters in de openbare ruimte, toetsen deze op bereikbaarheid voor de brandweer en functioneren van de kranen. Waar nodig zorgt gemeente Nijmegen dat de brandkranen zo snel mogelijk weer functioneren c.q. bereikbaar zijn.

Ambitie:

Een bereikbare stad met schone mobiliteit

Doel: We stimuleren duurzame vervoerswijzen (lopen, fietsen en openbaar vervoer)

Activiteiten

- We stimuleren fietsen, lopen, het gebruik van deelmobiliteit en het openbaar vervoer (OV).
- We zorgen voor meer en betaalbaar deelvervoer.
- We zetten in op duurzame gedragsverandering. Dit doen we in gemeentelijk beleid en samen met de regio in het programma 'Slim en Schoon onderweg'.

Doel: We stimuleren verdere verschoning van het gemotoriseerd verkeer

Activiteiten

- We zetten ons bij de provincie Gelderland in voor zero-emissie busvervoer.
- We stellen plaatsingsbeleid en plankaarten op voor uitbreiding van laadpalen, snelladers en andere vormen van laadinfra gebaseerd op het programma Laadinfrastructuur.
- We gaan meer elektrische laadpalen plaatsen. We verwachten dat er eind 2025 zo'n 1.000 laadpalen staan.
- We nemen deel aan de concessie van veel gemeenten in de Gelderse-Overijsselse samenwerking voor de aanpak van laadinfrastructuur, de GO-RAL. De concessie is gericht op het plaatsen van openbare laadinfrastructuur van 2022 tot en met 2025.
- We realiseren vanaf 2025 een zero emissie zone voor stadslogistiek in de binnenstad, Hof van Holland en Heijendaal.
- We zorgen voor een intensieve communicatiecampagne om de zero emissie zones voor stadslogistiek kenbaar te maken, ook bij kleinere bedrijven.
- Vanuit 'Slim & Schoon Onderweg' zijn twee logistiek makelaars actief in de regio Arnhem Nijmegen. Wij zetten hen in bij bedrijven en projecten waar zij kunnen helpen bij minder en schonere kilometers.
- We onderzoeken de mogelijkheden van een bouwlogistieke hub ten behoeve van de ontwikkeling van het stationsgebied, met het oogmerk om deze later ook te kunnen inzetten voor andere bouwprojecten in Nijmegen.

Samenwerkingen en verbonden partijen

- DAR
- Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen
- Ondernemers
- Provincie Gelderland
- OSN (onderhoud nieuwe stadsbrug)
- I-Lent (onderhoud Verlengde Waalbrug)
- Aantal partners die, naast de uitvoering, ook meerdere beheerstaken van ons overnemen. Denk hierbij aan het asfaltbestek met Van Gelder, de raamovereenkomst Onderhoud en herstel civiele kunstwerken met Hegeman en de overeenkomst onderhoud en installatiewerk van de openbare verlichting met Spie Infratechniek (voormalig Ziut).

Wat kost het?

Financieel overzicht taakvelden

Bedragen * €1 mln	Rekening	Begroot				
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Baten						
0.63 Parkeerbelasting	20,1	21,9	23,4	25,9	30,0	30,1
2.1 Verkeer en vervoer	5,3	3,0	2,9	2,9	2,9	2,9
2.2 Parkeren	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
2.4 Economische Havens en waterwegen	1,0	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0
2.5 Openbaar vervoer	0,8	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7
Totaal	**28,1**	**27,3**	**28,9**	**31,4**	**35,5**	**35,6**
Lasten						
0.63 Parkeerbelasting	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1 Verkeer en vervoer	44,2	44,5	43,5	44,5	45,6	46,3
2.2 Parkeren	12,8	12,8	14,9	17,7	23,2	23,1
2.4 Economische Havens en waterwegen	2,0	2,2	1,2	1,2	1,2	1,2
2.5 Openbaar vervoer	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1
Totaal	**60,0**	**60,5**	**60,7**	**64,5**	**71,1**	**71,7**
Saldo van lasten en baten	**31,9 N**	**33,2 N**	**31,8 N**	**33,1 N**	**35,6 N**	**36,1 N**

V=voordeel; N=nadeel

Financieel overzicht ambities

bedragen * € 1 miljoen		2025	2026	2027	2028
Lasten					
	14. We versnellen onze mobiliteitstransitie, om zo de stad bereikbaar en leefbaar te houden	20,7	24,2	30,3	30,1
	15. Onze infrastructuur, weginrichting en civiele kunstwerken zijn van goede kwaliteit en goed bereikbaar	39,9	40,3	40,7	41,5
	16. Een bereikbare stad met schone mobiliteit	0,1	0,1	0,1	0,1
Totaal Lasten		**60,7**	**64,5**	**71,1**	**71,7**
Baten					
	14. We versnellen onze mobiliteitstransitie, om zo de stad bereikbaar en leefbaar te houden	25,8	28,3	32,4	32,5
	15. Onze infrastructuur, weginrichting en civiele kunstwerken zijn van goede kwaliteit en goed bereikbaar	3,1	3,1	3,1	3,1
Totaal Baten		**28,9**	**31,4**	**35,5**	**35,6**
Totaal Bereikbaarheid		**31,8 n**	**33,1 n**	**35,6 n**	**36,1 n**

v= voordeel; n nadeel

Veranderingen in de begroting

Bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Beheer tijdelijke fietsenstalling Stationsgebied	-400	-400	-400	
Beheer fietsenstalling Westentree Stationsgebied				-420
Exploitatie fietsenstalling Molenpoort	0	0	-352	-352
Extra energiekosten parkeergarages/parkeerterreinen	-234	-203	-203	-203
Hogere onderhouds- en beheerskosten parkeren	-450	-450	-450	-450
Verhoging opbrengst parkeren	450	450	450	450
Hogere vergoeding Zwerfafval	546	546	546	546
Laadinfra	100	0	0	0
Leasekosten elektrische voertuigen buitendienst	-190	-190	-190	-190
Tekort energielasten stadsbeheer	-912	-792	-792	-792
Totaal	**-1.090**	**-1.039**	**-1.391**	**-1.411**

Opmerking: min-bedragen betekenen verhoging van het budget (financieel nadeel); plus-bedragen betekenen verlaging van het budget (financieel voordeel).

Toelichting

Beheer tijdelijke fietsenstalling Stationsgebied

Met het verdwijnen van de oude fietsenstalling aan de westzijde van het station, ten behoeve van de ontwikkeling van de Westentree en UWV-locatie, ontstaat de noodzaak om een tijdelijke fietsenstalling te realiseren. Deze fietsenstalling zal voor fietsers via de westzijde bereikbaar zijn. Voetgangers kunnen aan beide zijden binnenkomen. Het nadeel dat de stalling maar vanuit één zijde per fiets bereikbaar is, wordt voor het grootste deel ondervangen door de herinrichting van de Vijfknoop. Er ligt na augustus 2024 een uitstekende fietsinfrastructuur aan de noordzijde van de Tunnelweg en zijn er nieuwe, comfortabele fietsoversteekplaatsen gemaakt.

Beheer structurele fietsenstalling Westentree Stationsgebied

De nieuwe fietsenstalling Westentree moet vanaf 2028 structureel worden geëxploiteerd. Het betreft een 24-uurs exploitatie van een gebouw en een grote stalling.

Exploitatie fietsenstalling Molenpoort
Ter uitvoering van de door de raad vastgestelde beleidsvisies 'Koers voor de Binnenstad' en de 'Mobiliteitstransitie' in het bestemmingsplan Nijmegen Centrum - Binnenstad – 16 (Molenpoortpassage) is de realisatie van een openbare beheerde fietsenstalling opgenomen. Met de ontwikkelaar is afgesproken dat deze net voorbij de ingang van de huidige entree van de Molenpoortpassage aan de Ziekerstraat een openbare fietsenstalling realiseert voor circa 450 fietsen en deze verhuurt aan de gemeente voor een periode van 30 jaar. De ontwikkelaar verhuurt deze ruimte tegen een lagere prijs dan de door taxatie vastgestelde markthuurprijs. Het huurprijsverschil tussen beide waarden bij huur van de stalling in 30 jaar komt overeen met de hoogte van de te betalen afkoopsom voor niet gerealiseerde autoparkeerplaatsen. Voor realisatie van de stalling heeft het college een huurovereenkomst gesloten onder de opschortende voorwaarde dat de raad hiermee instemt en hiertoe het benodigde budget verstrekt.
De ruimte voor de fietsenstalling wordt naar verwachting op zijn vroegst in 2027 casco aan de gemeente geleverd. De toekomstige structurele exploitatielasten (onder andere huur-, personeels-, beheer- en onderhoudskosten) van € 352.000 per 1 januari 2027 zijn nog niet voorzien in onze begroting.

Extra energiekosten parkeergarages en parkeerterreinen
Door de gestegen energieprijzen hebben we voor de parkeergarages en parkeerterreinen onvoldoende budget. We schatten in dat de energietarieven voor 2025 zullen dalen. Voor de parkeergarages betekent dit nog een knelpunt van ruim € 200.000.

Hogere onderhoud- en beheerskosten parkeren
De begroting parkeren is ontoereikend voor het opvangen van de kosten voor onderhoud en beheer. Zo is er sprake van een hogere stijging van de materiële lasten, vervanging van lus detectie bij de slagbomen en onderhoud en vervanging bij de roadbarriers.

Verhoging opbrengst parkeren
We verhogen voor 2025 de kortparkeertarieven op straat (binnen en buiten centrum), op parkeerterreinen en in parkeergarages alsook de dagkaarttarieven voor garages en parkeerterreinen.

Hogere vergoeding zwerfafval
Door een wijziging in de vergoedingssystematiek voor het zwerfafval, nemen de opbrengsten voor reiniging structureel toe. Vanaf 2025 is de vergoeding € 546.000 structureel hoger.

Laadinfra
Het budget voor laadinfra kan in 2025 naar beneden worden bijgesteld. De werkzaamheden die we voornemens zijn uit te voeren, kunnen worden uitgevoerd met het resterende budget.

Leasekosten elektrische voertuigen buitendienst
In februari 2024 is de aanbesteding voor de omzetting van het wagenpark naar elektrisch vervoer afgerond. Deze omzetting is het gevolg van de invoering van een zero-emissiezone, vastgesteld door de raad. Het hele wagenpark wordt geleased voor 5 jaren. Alle bestaande voertuigen in het wagenpark zijn in voorgaande jaren aangeschaft en afgeschreven. De kosten van aanbesteding leiden in de begroting bij de buitendienst tot een tekort van € 190.000.

Tekort energielasten openbare ruimte
De energietarieven zijn voor 2025 weliswaar lager maar we verwachten alsnog een tekort van 0,9 miljoen euro in 2025 en 0,8 miljoen euro voor 2026 en verder.

Investeringen per doel en ambitie

Voor een verdere toelichting op de investeringen verwijzen we naar de paragraaf Investeringen.

Ambitie	Doel	Investering
We versnellen onze mobiliteitstransitie, om zo de stad bereikbaar en leefbaar te houden.	Een bereikbare stad via alle modaliteiten.	Transferia
		Vervangen parkeerapparatuur KKG
		Binnenstad verblijfsvriendelijk
		Fietsenstalling Hezelpoortgarage
		Fietsenstalling Kelfkensbos
		Apparatuur incl camera en intercom
		Lopen en toegankelijkheid
		Fietsprogrammering 2021-2025
		Mobiliteit
		Parkeergarage Hezelpoort
		Parkeergarage Waalkwartier
		Parkeergarage Waalfront
		Parkeergarages Winkelsteeg
	Meer ruimte voor actieve mobiliteit en andere ruimtelijke opgaven.	Fietstunnels Waalsprong
		Aanleg Dorpensingel
		Stationsplein
		Bereikbaarheid campus o.a. Heyendaal
		Station Heyendaal
		Weurtseweg
		Verkeersveiligheid
		Omvormen 30km wegen binnenstad
Onze infrastructuur, weginrichting en civiele kunstwerken zijn van goede kwaliteit en goed bereikbaar.	Kwaliteit van de infrastructuur, weginrichting, straatmeubilair en civiele kunstwerken is op orde	Onderhoudstoestand woonstraten
		Investeringen openbare ruimte
		Vervanging VRI's (verkeersregelinstallaties)
		Vervanging VRI’s 2024
		Vervanging VRI’s 2025
		Fietsinfrastructuur
		Aanschaf apparatuur parkeergarage de Hezelpoort
		Vervanging armaturen openbare verlichting
		Meer dan beheer
		Hoofdinfra (S-wegen)
		Ambitie gestuurde aanpak bij vervangingen OR
		Vervanging parkeerapparatuur
		Uitbreiding parkeerautomaten
		Apparatuur parkeergarages WInkelsteeg
		Slijtlaag vervanging op de Snelbinder
Een bereikbare stad met schone mobiliteit.	We stimuleren verdere verschoning van het gemotoriseerd verkeer	Laadinfra
		Hubs deelmobiliteit

Ombuigingsopties

bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Gedifferentieerd beheer	515	515	515	515
Lagere beeldkwaliteit m.b.t. onkruid op verharding	200	200	200	200
Sanering Verkeersregelinstallaties	0	0	0	0
Totaal ombuiging	715	715	715	715

Toelichting

Gedifferentieerd beheer

Vanuit de reguliere middelen voor het onderhoud van de openbare ruimte, zijn er wijkbudgetten beschikbaar gesteld voor de participatie van bewoners. Deze middelen worden gebruikt voor bewonersinitiatieven waarmee speeltuinen, moestuinen en vaak ook groene plekken worden toegevoegd aan de stad. Dit zijn de extra's voor de openbare ruimte waarmee een mogelijkheid bestaat om deze te stoppen. De wijkregisseurs fysiek zullen zich dan vooral bezig blijven houden met het bewonerscontact en projecten die anderszins gefinancierd zijn. Aan extra aanvullende wensen vanuit de participatie van bewoners kunnen we dan niet meer voldoen. Dit budget is met de vaststelling van de begroting 2024 al eerder verlaagd met € 200.000.

Lagere beeldkwaliteit met betrekking tot onkruid op verharding

Er vindt jaarrond onkruidbestrijding plaats op verharding. Dit doen we enerzijds ten behoeve van de beleving, maar anderzijds ook voor de technische levensduur van elementenverharding. De wortels van pollen drukken de tegels uit elkaar waardoor de stoep of weg brede kieren krijgt of hobbelig wordt. Het aantal en de lengte van de pollen zorgen voor een onverzorgd straatbeeld. Omdat we op korte termijn het niet financieel kunnen doorrekenen als we een lagere beeldkwaliteit toepassen (van B naar C), is *een inschatting* gemaakt van ca. 10% van de jaarlijkse kosten.

Als we op een lagere beeldkwaliteit gaan onderhouden, is het effect dat we zeer waarschijnlijk op korte termijn goedkoper uit zijn, maar op langere termijn duurder. Het gaat immers ook ten koste van de technische levensduur en moeten dan vaker groot onderhoud plegen om de veiligheid te waarborgen. Daarnaast zullen het aantal meldingen en klachten, en daarmee de bewoners*on*tevredenheid, toenemen.

Sanering Verkeersregelinstallaties (VRI's)

Middels de mobiliteitstransitie is het de bedoeling de aankomende jaren verschillende wegen van 50 naar 30km/u in te richten. Op een aantal plekken bestaat hierdoor de mogelijkheid om VRI's te saneren. Indien er een mogelijkheid komt om een VRI te saneren zal een kruising wel heringericht moeten worden wat kosten met zich mee brengt maar dit zal in verhouding goedkoper zijn dan een VRI onderhouden en elke 15 jaar vervangen. Het vervangen van een VRI kost op dit moment gemiddeld € 170.000 en om deze te onderhouden wanneer deze is geplaatst t/m het 15e levensjaar kost gemiddeld € 35.000. Het is nog lastig om aan te geven om hoeveel VRI's het zou gaan maar een voorzichtige eerste inschatting laat zien dat het gaat om 10 tot 20% (20-25 VRI's) van ons areaal welke bestaat uit 115 VRI's. Dit gaat op zijn vroegst 2026/2027 spelen. 20 tot 25 VRi's hebben gemiddeld een vervangingswaarde van 3,4 miljoen euro tot 4,250 miljoen euro. Op den duur scheelt dit in onderhoudskosten van deze VRI's € 700.000 tot € 875.000.

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gevraagd door raad										
Aantal verkeersongevallen met letsel per 100.000 inwoners	45	64	61	45	41	30	37	37	59	
Gemiddelde benchmark	70	89	94	104	108	103	90	115	136	
Aantal personenauto's van particulieren per 1.000 inwoners	354	352	354	359	362	363	364	372	377	371
Gemiddelde benchmark	358	357	358	361	364	366	367	373	376	371
Aantal (semi)publieke laadpunten voor elektrische auto's						385	534	710	1.011	1.262
Gemiddelde benchmark						539	676	841	1.236	1.533
Percentage inwoners dat gebruik maakt van deelvervoer										19%

Het jaar 2023 is nog niet overal gevuld. Dit kan komen doordat de cijfers voor 2023 pas later ter beschikking komen. Dat geldt onder meer voor veel van de verplichte indicatoren, waarvoor waarstaatjegemeente.nl de bron is. Daarnaast geldt voor diverse indicatoren dat deze tweejaarlijks gemeten worden (en enkele worden zelfs vierjaarlijks gemeten).

Toelichting

- *Gemiddelde benchmark*
  Het gemiddelde voor de steden Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Tilburg.
- *Aantal verkeersongevallen met letsel per 100.000 inwoners*
  Dit aantal varieert in 2022 van 59 in Nijmegen tot 368 in Leiden. De sterk uiteenlopende aantallen per stad wekken de indruk dat administratieve factoren de benchmark voor deze verplichte indicator vertekenen.
- *Aantal personenauto's van particulieren per 1.000 inwoners*
  Dit cijfer is exclusief de personenauto’s op naam van bedrijven. Hierdoor wordt de vertekening opgeheven die ontstaat door de concentratie van (leasebedrijven) in enkele steden.
- *Percentage inwoners dat gebruik maakt van deelvervoer*

De bron voor deze indicator is de tweejaarlijkse Burgerpeiling. Najaar 2023 hebben we de vragen over deelvervoer voor het eerst in de Burgerpeiling opgenomen. De meest gebruikte vorm van deelvervoer is de OV-fiets (12,6%). Op de tweede, derde en vierde plaats staan deelauto’s (4,5%), deelscooters (3,8%) en elektrische deelfietsen (3,5%).

Klik hier voor meer onderzoeksuitkomsten/statistieken over bereikbaarheid:
https://swm2024-nijmegen.pcportal.nl/p58576/kerncijfers

Wonen en stedelijke ontwikkeling

Doelenboom

Ambitie	We zijn een aantrekkelijke stad om te wonen, met goede werklocaties, openbare ruimtes en voorzieningen

Toelichting

Voor de lange termijn is de ambitie om een aantrekkelijke stad te blijven. Aantrekkelijk om te wonen, te werken, te studeren, te investeren, te recreëren, te bezoeken en zich te vestigen. Een aantrekkelijke stad is ook een duurzame, sociale, gezonde en een economisch veerkrachtige stad. Dit vraagt om een integrale benadering van de fysieke leefomgeving. Daarvoor maken we gebruik van instrumenten uit de Omgevingswet zoals omgevingsvisie, omgevingsprogramma's en omgevingsplan.

Onze ambities en opgaven zijn uitgewerkt in de omgevingsvisie en leiden tot acht ruimtelijke keuzes die in de aankomende jaren richting geven aan de ruimtelijke ontwikkeling van de stad: we kiezen voor een compacte, dynamische stad; we kiezen voor toekomstbestendige wijken; we kiezen voor een groene, gezonde stad; we kiezen voor duurzame mobiliteit; we werken aan de energieopgave; we kiezen voor sterke campussen; we kiezen voor een groter centrumgebied; we omarmen het kanaal.

De volgende uitgangspunten hanteren we bij de uitwerking van de ruimtelijke keuzes: een initiatief draagt bij aan de vier grote opgaven uit de omgevingsvisie; accommoderen van de groei voor wonen en werken tot 2040; groei binnen de bestaande stad; focus op gebieden: een groter centrumgebied, Kanaalzone en Heijendaal; we werken samen met de regio. De actualisatie van de huidige omgevingsvisie loopt en ronden we in 2025 af.

Doel	We behouden en versterken de ruimtelijke kwaliteit van onze stad, door zorg te dragen voor een evenwichtige toedeling van functies aan locaties

Toelichting

In de omgevingsvisie staat dat we de komende jaren inzetten op een flinke groei van het aantal woningen en arbeidsplaatsen. We geven invulling aan behoud en versterking van ruimtelijke kwaliteit en een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Dit doen we door een combinatie van grote gebiedsontwikkelingen en kleinschaligere initiatieven, en door aanwezige kwaliteiten zoals erfgoed of groen te benutten bij de planvorming. De grote ontwikkelingen vinden plaats in Waalsprong, Waalfront, NYMA, Engie, Stationsdistrict, Binnenstad, Kanaalzone Zuid (Winkelsteeg en Dukenburg) en op de campussen.

De omgevingsvisie is de integrale strategische visie voor de fysieke leefomgeving van Nijmegen op de langere termijn. We actualiseren de huidige omgevingsvisie uit 2020 om aan te sluiten op de Omgevingswet die 1 januari 2024 in werking is getreden. Actualisatie vindt plaats in een aantal stappen en in samenspraak met de stad. Een belangrijke opgave is het concreter maken van de omgevingsvisie: een flinke taak door de veelheid aan opgaven waar de stad voor staat.

De omgevingsvisie hangt nauw samen met het omgevingsplan, waarin de juridische vertaling plaatsvindt naar concrete regels. We werken aan één omgevingsplan voor heel Nijmegen. Deze moet voor 2032 gereed zijn, maar onze ambitie is om voor 2030 één omgevingsplan te hebben.

We werken vanuit de Verstedelijkingsstrategie, het Regioarrangement en de Woondeal. De Verstedelijkingsstrategie geeft de kaders voor toevoeging van 100.000 woningen toe te voegen in de regio's Foodvalley (40.000 woningen) en Arnhem-Nijmegen (60.000 woningen) van 2020 tot 2040. Doel van de verstedelijkingsstrategie en het regioarrangement is om aan te geven waar op de korte (2025), middellange (2030) en lange termijn (2040) de extra woon- en werklocaties in dit gebied gaan komen, gekoppeld aan de andere opgaven die van belang zijn, verduurzaming van de economie, de mobiliteitstransitie en de versterking van de leefomgeving.

Criteria

- We werken samen met inwoners, ondernemers, instellingen en belangenorganisaties.
- We verbinden verschillende opgaven in de gemeente door integraal te werken vanuit het kader van de omgevingsvisie.
- We geven uitvoering geven aan de Woondeal, de Verstedelijkingsstrategie en het Regioarrangement.

Activiteiten

- We geven uitvoering aan de omgevingsvisie en werken deze bij indien nodig.
- We evalueren en actualiseren de omgevingsvisie iedere vier jaar.
- We monitoren de voortgang van de hoofddoelen uit de omgevingsvisie en nieuwe trends. Iedere twee jaar brengen we een monitor uit.
- We werken aan één omgevingsplan voor heel Nijmegen.
- We werken samen met Rijk, provincie en regio(gemeenten), o.a. aan de regionale verstedelijkingsstrategie en het regioarrangement 'Meer landschap, meer stad'.
- We maken omgevingsplannen (inclusief kosten juridische procedures).
- We handelen verzoeken tot nadeelcompensatie af.
- We voeren het beleid voor omgevingskwaliteit uit en actualiseren het huidige beleid.
- We beheren en onderhouden de Basisregistratie GrootschaligeTopografie (BGT).
- We voeren de wettelijke bouwtaken uit.

Overdracht BRIKS-taken
In het coalitieakkoord is opgenomen dat we de BRIKS-taakuitvoering weer terugnemen in eigen huis. Voor de overdracht zijn in 2023 een kwartiermaker en een projectgroep gestart. In 2024 zijn verdere stappen gezet. Het project valt onder het programma Bestuur en Organisatie. Vanaf 1 januari 2025 voeren we deze taken weer in eigen huis uit. Over de (financiële) effecten hiervan volgt een separaat raadsvoorstel in het najaar van 2024.

- We sluiten een aangepaste dienstverleningsovereenkomst met de ODRN voor een beperkt aantal BRIKS-taken die zij nog voor ons gaan doen. Redenen zijn de kwetsbaarheid als wij dat binnen Nijmegen apart gaan organiseren en bij een aantal onderwerpen de samenhang met de milieu-activiteiten.

Doel	**We verbeteren de ruimtelijke kwaliteit van onze stad door nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen te ondersteunen dan wel zelf te initiëren en te (laten) realiseren om zo de ambities uit de omgevingsvisie te kunnen realiseren**

Toelichting

We maken gebruik van de wettelijke bevoegdheden en instrumenten om nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen te ondersteunen en te sturen op onze ambities en doelen. Daarbij zetten we instrumenten uit de Omgevingswet in, zoals de omgevingsvisie, omgevingsprogramma's en het omgevingsplan. Daarnaast maken we nog ander thematisch en gebiedsgericht beleid voor de fysieke leefomgeving.

We werken met één omgevingsloket waar nieuwe ruimtelijke initiatieven binnenkomen. Zo komen we vroegtijdig met een initiatiefnemer in contact. Initiatieven toetsen en beoordelen we vervolgens in een intake- en omgevingstafel waarin we denken vanuit mogelijkheden, integraal adviseren en sneller kunnen besluiten.

De grote ontwikkelingen vinden plaats in Waalsprong, Waalfront, NYMA, Engie, Stationsdistrict, Binnenstad, Kanaalzone Zuid (Winkelsteeg en Dukenburg) en op de campussen.

Criteria

- We geven bij ruimtelijke ontwikkelingen invulling aan de omgevingsvisie en andere vastgestelde beleidskaders. Met een transparante afweging tussen inhoudelijke, juridische én financiële kaders.

Activiteiten

- We voeren verkenningen uit, of geven opdracht hiertoe.
- We voeren gebiedsvisies, ambitiedocumenten, locatieonderzoeken, stedenbouwkundige plannen en beeldkwaliteitsplannen uit, of geven opdracht hiertoe.
- We begeleiden initiatiefnemers via het omgevingsloket, de intake- en omgevingstafels, waar we nieuwe ruimtelijke initiatieven toetsen en beoordelen.
- We kopen en verkopen gronden.
- We beheren tijdelijk gronden / opstallen.
- We vestigen voorkeursrecht.
- We starten onteigeningsprocedure(s).
- We maken gronden bouw- en vervolgens woonrijp (bijvoorbeeld de aanleg openbare ruimte).
- We sluiten anterieure overeenkomsten of gaan overeenkomsten aan, bestaande uit intentie- of samenwerkingsovereenkomsten, realisatieovereenkomsten en uitvoeringsovereenkomsten.
- We gaan samenwerkingsovereenkomsten aan met verbonden partijen.
- We begeleiden de uitvoering van de overeenkomsten, of geven opdracht hiertoe.
- We dragen beheer van gronden en objecten over aan partijen.
- We geven opdrachten om de noodzakelijke voorbereidingen te treffen om het programma te realiseren zoals opgenomen in de vastgestelde planexploitaties, waar bij de projectontwikkeling/gebiedsontwikkelingen er veelal de noodzaak is om (beleids)thema's af te wegen ten behoeve van het realiseren van de ontwikkeling en de gewenste voortgang.
- We gebruiken erfgoed als basis voor ruimtelijke ontwikkelingen.

Nijmegen-Noord
In 2025 werken we aan de verdere ontwikkeling van het stadsdeel Nijmegen Noord. Woningbouw houdt prioriteit en we verkopen bouwrijpe grond om deze woningbouw mogelijk te maken. Het winkelcentrum Hof van Holland functioneert als nieuw woon-winkelcentrum; de afrondende woningbouwprojecten in dit intensief bebouwde centrumgebied worden de komende jaren verder gerealiseerd. De plannen (participatieproces) voor woningbouw bij de Hoge Bongerd zijn opgestart evenals de uitwerking om te komen tot inrichting van het eiland Veur Lent. We starten met de bouw in Zuiderveld-Oost en op de Vossenpels. Dit geldt eveneens voor Koudenhoek Noord. In de Dijkzone bouwen we woningen. Daarnaast werken we door aan de verbetering van de bereikbaarheid met de Dorpensingel en de afrit van de A15.

Waalfront
In 2025 werken we door aan de realisatie van Waalfront. We zijn gestart met de parkeergarage onder de woonblokken 4, 5 en 6. Na realisatie van woningen zullen vervolgens blok 1, 2 en 3 op dezelfde wijze worden gebouwd. In totaal gaat het om 1100 woningen. De restauratie van het te behouden deel van het Honigcomplex is inmiddels ook opgestart, net als de voorbereidingen van de woontoren bij de Honig.

Winkelsteeg
In 2024 hebben we de tijdelijke woningen op NDW21 opgeleverd en in 2025 ronden we de laatste woonrijpmaak-activiteiten af. Daarmee ontstaat er een nieuwe fase in de ontwikkeling van Winkelsteeg.

In 2025 gaan we verder met voorbereiding en realisatie ten behoeve van de aanpassing van de Neerbosscheweg, Graafseweg en Nieuwe Dukenburgseweg, en andere infrastructuur. Met de ontwikkelende partijen die geselecteerd zijn om wonen en overig vastgoed te gaan realiseren in de stationsomgeving Goffert en de kanaalknoop werken we verder aan de voorbereiding van de realisatie. In 2025 zijn de eerste placemakings-activiteiten zichtbaar die bijdragen aan de zichtbaarheid van Winkelsteeg als gebiedsontwikkeling waar we wonen-werken-ontmoeten.

Van Stationsgebied naar Stationsdistrict
In 2025 geven we een vervolg aan de projecten die in 2024 zijn gestart zoals de bouw van Metterswane en de reconstructie van de Vijfknoop en aanliggende infrastructuur, waaronder de snelfietsroute over de Krayenhofflaan. Het UWV-pand is in 2024 gesloopt en na sanering van gronden is de start van de bouw van de voormalige UWV-locatie en de Westentree in 2025. Deze activiteiten betekenen dat inwoners van Nijmegen zowel aan de Centrumzijde met de bouw van Metterswane als aan de Westzijde met Krayenhofflaan, Tunnelweg, Westentree en UWV-locatie hinder ervaren. Dit komt mede omdat er diverse tijdelijke maatregelen van kracht zullen worden zoals de aanleg van een tijdelijke fietsenstalling in één van de buizen van de Tunnelweg, als ook het (tijdelijk) verminderen van de rijstroken voor gemotoriseerd verkeer. Voor de exploitatie van de tijdelijke fietsenstalling zijn in deze begroting extra dekkingsmiddelen opgenomen.

In de gebiedsvisie Stationsdistrict zijn belangrijke keuzes en randvoorwaarden vastgelegd voor wat betreft het nieuwe Stationsplein, de nieuwe busstations en de buslijnvoering, de toekomstige verkeerssituatie passend bij de mobiliteitstransitie, de inrichting van het Keizer Karelplein, de realisatie van de Groene Corridor en de inrichting van de Hezelpoort. Daarnaast kijken we naar de directe omgeving en de ontwikkeling van vastgoed op diverse locaties zoals P&R/Vissers en het voormalige belastingkantoor. Met het vastleggen van de gebiedsvisie wijzigt in het kader van placemaking en placebranding de naam van het projectgebied ook in Stationsdistrict Nijmegen.

Voor het vastgoed stellen we ambitiedocumenten op, waarin we een gevarieerd programma opnemen van wonen, maatschappelijke voorzieningen, kantoren en horeca. Aan de centrumzijde werken we in 2025 verder aan de ontwikkeling van de voormalige Woo-locatie en de Talislocatie aan de Van Schaeck Mathonsingel. Ook het ontwerp van de renovatie van de Schouwburg wordt naar een volgende fase gebracht.

De ondertekening van de Bestuursovereenkomst met onze ‘spoorse’ partners over de ontwikkeling van een nieuwe stationshal, fietsenstalling, busstations en infrastructuur

markeert de overgang naar de fase van planvorming, die zal duren tot eind 2026. Hiervoor zijn extra investeringsmiddelen opgenomen in deze begroting. Hetzelfde geldt voor de actualisatie van de planontwikkelingskosten voor de gehele integrale gebiedsontwikkeling.

Binnenstad
De Koers voor de Binnenstad is in 2024 vastgesteld en is het uitgangspunt voor de herinrichtingen van de openbare ruimte en de projectontwikkelingen. In 2025 werken we verder aan de ontwikkelingen in Vlaams Kwartier (Vlaamse gas/Tweede Walstraat, Molenpoortpassage en Elckerlyc) en het voormalige V&D-pand. Ook starten we met de voorbereiding van de herinrichting en vergroening van Burchtstraat, Augustijnenstraat en Plein 44/busplein. Daarnaast blijven we in gesprek over andere locaties in de Binnenstad waar eigenaren graag tot herontwikkeling over willen gaan. Dit doen we binnen de kaders van de Koers, waarin ook klimaatadaptatie en mobiliteitstransitie een belangrijke rol hebben.

Valkhofkwartier
We werken verder om van het Valkhofkwartier dé cultuurhistorische en culturele hotspot te maken. Voor de grootscheepse renovatie van Valkhofpark verwachten we eind 2024 de benodigde vergunningen voor de uitvoering van dit project (4-voudig beschermd Rijksmonument). Vervolgens worden de plannen technisch uitgewerkt tot (meerdere) contracten en worden de werkzaamheden aanbesteed. Dit neemt heel 2025 in beslag. Vanaf begin 2026 zal worden gestart met de grootschalige restauratie van het park, het zichtbaar maken van de burchtmuren en het herstel van paden, om eind 2026 de nieuwe beplanting aan te brengen. De doelstelling is dat het park vanaf 2027 volledig gerestaureerd te bezoeken is.

Voor de herinrichting van het Kelfkensbos en het vernieuwen van het dak van de parkeergarage is het definitief ontwerp in 2024 vastgesteld, is het technisch ontwerp uitgewerkt, zijn de benodigde vergunningen aangevraagd en een contract opgesteld. In het eerste kwartaal van 2025 wordt gestart met de aanbesteding van het contract. De beoogde start van de werkzaamheden aan het plein is september 2025, direct aansluitend op de verbouwing van het Valkhofmuseum. Vóór de Vierdaagsefeesten van 2026 moeten de werkzaamheden aan het plein worden afgerond, met uitzondering van de kunstwerken en de beplanting. Deze worden naar verwachting in het najaar van 2026 geplaatst en aangebracht. Eind 2026 moet het plein gereed zijn.

Campusontwikkeling
We blijven investeren in de kwaliteit en ruimte voor groei van onze campussen, om zo ruimte bieden aan nieuwe bedrijvigheid in health & high tech. Dit doen we door uitvoering te geven aan de Ontwikkelvisie Winkelsteeg, doorontwikkelingsmogelijkheden voor de Novio Tech Campus te verkennen en te werken aan de (uitwerking van de) gebiedsvisie voor Campus Heijendaal.

We ontwikkelen een visie voor het gebied rondom de Energieweg, waarmee we de negatieve impact van bedrijven op de leefomgeving willen verminderen.

Verkoop gemeentelijke panden
De verkoopopgave van de panden ronden we eind 2024/begin 2025 af (realisatie € 12 miljoen in de periode 2018-2024).

Ambitie	We zijn een stad met gemengde wijken en een gevarieerd woningaanbod dat aansluit bij de vraag van alle nieuwe en bestaande bewoners

Toelichting

Nijmegen blijft de komende jaren groeien. Dit biedt kansen en uitdagingen. Voor een gevarieerd woningaanbod aansluitend bij de vraag werken we samen met diverse partners en zetten we volkshuisvestelijke instrumenten in. Sinds 2020 werken we met Rijk, provincie en regiogemeenten samen aan de Woondeal. Maart 2023 is de Woondeal 2.0 ondertekend. Voor Nijmegen is dit van belang om op korte en langere termijn invulling te geven aan de ontwikkeling van stad en regio, en zoveel mogelijk te kunnen voldoen aan de woningvraag. Voor Nijmegen ligt de focus in de woondeal op de gebiedsontwikkeling in het Stationsgebied (Waalfront, Binnenstad en Stationsdistrict) en de Kanaalzone-Zuid en wordt er gestuurd op circulair conceptueel bouwen en huisvesting van aandachtsgroepen, vanuit het principe dat elke gemeente in de regio invulling geeft aan twee derde betaalbare bouw, inclusief minimaal 30% sociale huur. Kanaalzone-Zuid en Stationsgebied zijn door het Rijk aangemerkt als prioritaire grootschalige NOVEX woningbouwlocaties. De Woondealsamenwerking heeft sinds 2020 ruim € 200 miljoen aan Rijksbijdragen opgeleverd voor de ontwikkeling van deze gebieden en voor huisvesting van aandachtsgroepen. Op korte termijn vindt realisatie van woningbouwplannen vooral plaats in Waalsprong en Waalfront. In Winkelsteeg en de rest van het Stationsgebied is gestart en worden de komende jaren duizenden woningen in verschillende prijsklassen toegevoegd. Naast de gebiedsontwikkelingen worden in de bestaande voorraad woningen toegevoegd en wordt via verschillende instrumenten (opkoopbescherming, doelgroepenverordening, starterslening, verhuiscoach) gestuurd op aansluiting bij de vraag.

Doel	We realiseren onze woningbouwopgave uit de omgevingsvisie en het woonbeleid

Toelichting

In de huidige omgevingsvisie staat de opgave van 15.000 woningen tussen 2020 en 2040. We actualiseren de woonopgave voor de lange termijn in de omgevingsvisie, mede op basis van groeiprognoses.
We zetten de samenwerking met rijk, provincie en regio via de Woondeal 2.0 en de Verstedelijkingsstrategie door.

Vanuit de Nijmeegse Woonagenda 2024-2029 en de Woondeal 2.0 sturen we op toevoeging van 10.000 tot 12.000 woningen van 2024 tot en met 2030. We focussen op de realisatie van bestaande plannen, zetten in op het beter benutten van de bestaande voorraad en gaan terughoudend om met nieuwe bouwplannen voor deze periode. We zetten volkshuisvestelijke instrumenten in ter ondersteuning van onze woonopgaven (o.a. doelgroepenverordening, opkoopbescherming en starterslening). We zetten in op twee derde betaalbare woningbouw met minimaal 30% sociale huur. We geven hier uitvoering aan, mede vanuit de nieuwe Woonzorgvisie en het regionaal afsprakenkader huisvesting aandachtsgroepen. Afspraken over betaalbare woningbouw leggen we vast in overeenkomsten met ontwikkelaars of in een omgevingsplan en we vragen ontwikkelaars afspraken te maken met de woningcorporaties over de afname/ontwikkeling van sociale huurwoningen.
Voor studentenhuisvesting is de behoefte gegroeid en realisatie van goedkope koopwoningen vraagt meer aandacht. Met de woningcorporaties en huurdersorganisaties geven we invulling aan de lopende afspraken en maken we nieuwe meerjarige afspraken.

Bij de vaststelling van de Nijmeegse Woonagenda 2024-2029 is besloten om in deze stadsbegroting inzichtelijk te maken welke structurele uitvoeringskosten het nieuwe woonbeleid met zich meebrengt. Voor de uitvoering hiervan is jaarlijks structureel € 350.000 extra nodig voor 1) capaciteit voor monitoring, controle en handhaving van afspraken over betaalbare woningen, prijssegmenten, doelgroepen en instandhoudingstermijn, 2) beter benutten van de bestaande bouw door structurele inzet op de doorstroming op de woningmarkt via verhuiscoaches en door een campagne met als doel om de bekendheid en vindbaarheid van mogelijkheden in de bestaande voorraad richting inwoners te verbeteren. Gezien de (structurele) tekorten in de begroting is in de integrale afweging ervoor gekozen om hiervoor géén extra middelen te reserveren. Hiermee geven we dus géén invulling aan bovenstaande activiteiten. Dit heeft een negatief effect op het bereiken van het doel en de ambities van dit programma.

Criteria

- We handelen binnen de kaders van de omgevingsvisie en het woonbeleid.
- We werken samen met woningcorporaties, ontwikkelaars, maatschappelijke organisaties, zorgpartijen, de regio, de provincie en het rijk.

Activiteiten

- We voeren de afspraken uit de Woondeal 2.0 met het Rijk, de provincie en regiogemeenten uit, en participeren daartoe in de afstemmings- en overlegvormen in de Groene Metropoolregio en aanvullend met het Rijk voor de ontwikkeling van de grootschalige NOVEX-woningbouwlocaties Stationsgebied en Kanaalzone.
- We passen de uitgangspunten van ons woonbeleid toe bij de beoordeling van woningbouwplannen en sturen indien nodig via het omgevingsplan (doelgroepenverordening) op realisatie en instandhouding van betaalbare woningen van voldoende kwaliteit. Ook privaatrechtelijk maken we afspraken over realisatie en instandhouding van betaalbare woningen van voldoende kwaliteit. We reserveren géén budget voor structurele monitoring, controle en handhaving van deze afspraken en kunnen daarmee onvoldoende zicht houden of woningen werkelijk betaalbaar en voor de juiste doelgroep beschikbaar blijven.
- We monitoren jaarlijks de voortgang van toevoeging van het aantal woningen en woningsegmenten zoals vastgelegd in ons woonbeleid.
- We geven invulling aan de huisvestingscomponent van senioren en aandachtsgroepen uit onze woonzorgvisie en het regionaal afsprakenkader voor aandachtsgroepen, waarin voldoende en evenwichtige spreiding in de regio van huisvesting voor aandachtsgroepen centraal staat.
- We stimuleren het creëren van meer woonruimte door het beter benutten van de bestaande bouw via transformatie van panden en woningsplitsing en woondelen. Splitsen en delen stimuleren we onder meer door afspraken met woningcorporaties. Anders dan in de Nijmeegse Woonagenda 2024-2029 is opgenomen voeren we géén campagne over de mogelijkheden voor het beter benutten van bestaande bouw, vanwege het ontbreken van budget hiervoor.
- We monitoren leegstand via de stads- en wijkmonitor.
- We gaan verder met de uitvoering van de zelfbewoningsplicht en de opkoopbescherming.
- Op basis van de evaluatie van het kamerverhuurbeleid passen we dit beleid aan.
- We bevorderen de doorstroom van senioren naar passende huisvesting door onder het creëren van meer aanbod. ~~We reserveren géén structurele middelen voor doorstroming en stoppen daarom met het cofinancieren van verhuiscoaches voor ouderen.~~ We reserveren ook geen budget voor huurkorting om doorstroming te stimuleren.

- We gaan door met het realiseren van (flexibele) woonruimte voor spoedzoekers, daklozen, statushouders en andere doelgroepen.
- We leggen onze ambities en doelen vast in gebiedsvisies, ambitiedocumenten en stedenbouwkundige plannen, gericht op realisatie van ambities in projecten.
- We beheren en onderhouden de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG).
- We sluiten een dienstverleningsovereenkomst met de ODRN voor een beperkt aantal BRIKS-taken die zij nog voor ons gaan doen.
- We dragen bij aan uitvoering van het woonwagenbeleid en de uitbreiding van het aantal standplaatsen.
- We ondersteunen initiatieven voor gemeenschappelijk wonen.
- We rapporteren over de resultaten van de Huurteams.
- We geven, op basis van de middelen die het Rijk beschikbaar stelt, uitvoering aan de Wet betaalbare huur en de Wet goed verhuurderschap.
- Voor een goede huisvesting van arbeidsmigranten participeren we in de regionale aanpak.
- Via de Toekomstbestending Wonen Lening stimuleren we dat woningeigenaren hun woning verduurzamen of levensloopgeschikt maken.

Doel	**We hebben voldoende beschikbaar aanbod van sociale woonruimte en betaalbare koopwoningen**
Toelichting	We zetten de komende jaren extra in op de doelgroepen die hulp nodig hebben bij het vinden van een woning. Op projectniveau gelden de percentages voor betaalbare woningen. Beredeneerd afwijken daarvan kan binnen de kaders van de woonagenda. Vanuit de nieuwe woonzorgvisie zetten we in op voldoende en evenwichtige spreiding van aandachtsgroepen. Vanuit het actieplan goedkope koopwoningen sturen we op realisatie hiervan en via het woonfonds maken we de realisatie van woningbouwplannen met betaalbare woningen op korte termijn financieel haalbaar.
Criteria	• We werken binnen de kaders van de omgevingsvisie, het woonbeleid en de woonzorgvisie in samenwerking met woningcorporaties en huurders. • We geven uitvoering aan de criteria van het woonfonds.
Activiteiten	• We geven samen met de woningcorporaties en huurdersorganisaties uitvoering aan de Samenwerkingsagenda Wonen 2021-2025 en maken met hen nieuwe meerjarige prestatieafspraken. • We monitoren de gemaakte afspraken met de woningcorporaties over productie, betaalbaarheid en beschikbaarheid van sociale huur en middeldure huur. • We maken afspraken met de woningcorporaties met als inzet dat ouderen die verhuizen naar een kleinere woning geen hogere huur gaan betalen. Woningcorporaties dienen dit zelf te financieren. We zetten hiervoor zelf geen financiële middelen in. • We geven binnen de bestaande financiële ruimte uitwerking aan het plan voor goedkope koopwoningen. • We zetten het woonfonds in op basis van de vastgestelde criteria, om zo start van de bouw van betaalbare koop- en huurwoningen in 2025 financieel haalbaar te maken. • Via startersleningen stimuleren we de eerste stap op de koopmarkt van koopstarters.

Doel	**We hebben voldoende goede woonruimte voor studenten. We zorgen voor menging in de wijken**

Toelichting	We hebben tot en met 2030 ongeveer 2.500 extra wooneenheden voor studenten nodig. Wij zetten ons in om deze ambitie mogelijk te maken. Met SSH& werken we verder om 50% van deze opgave te realiseren en verkennen met hen de mogelijkheden om hun productie te verhogen en te versnellen, inclusief inzet van het Woonfonds. Via Hospihousing zetten we in op 200 extra eenheden voor 2025. We willen de particuliere markt meer in beweging krijgen om studentenhuisvesting te realiseren, en voor meer gerichte doorstroming van afgestudeerde studenten. Op basis van de evaluatie uit 2024 actualiseren we in 2025 het kamerverhuurbeleid. We geven uitvoering aan de Wet goed verhuurderschap en de nieuwe Wet betaalbare huur. Implementatie hiervan en organisatie van de handhaving van deze wet is in 2024 gestart.
Criteria	• We werken binnen de kaders van de omgevingsvisie en het woonbeleid. • We werken in samenwerking met o.a. woningcorporaties, ontwikkelaars en huurders. • We werken binnen de kaders van de huisvestingsverordening, de Wet goed verhuurderschap, de Wet betaalbare huur, het facetbestemmingsplan kamerverhuur en de beleidsregels kamerverhuur.
Activiteiten	• We geven uitvoering aan het in 2021 vastgestelde plan voor studentenhuisvesting en de geactualiseerde opgave voor studentenhuisvesting uit de Nijmeegse Woonagenda 2024-2029. • We voeren de afspraken met de SSH& uit over voldoende huisvesting voor studenten. We verkennen met de SSH& de mogelijkheden om de productie te versnellen en te verhogen. • Bij nieuwbouw maken we ook met particuliere verhuurders van studentenhuisvesting afspraken over de hoogte van de huur voor een aantal jaren en de kwaliteit. • We voeren een kamerverhuurbeleid gericht op voldoende aanbod van studentenhuisvesting en positieve wijkontwikkeling. *Kamerverhuurbeleid* Begin 2022 is het facetbestemmingsplan kamerverhuur vastgesteld en is ook de huisvestingsverordening naar aanleiding van uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State aangepast. In 2024 hebben we dit beleid geëvalueerd. Daarbij is gekeken of het beleid invulling heeft gegeven aan de vooraf gestelde doelstellingen en of het beleid nog aansluit binnen de huidige woonopgaves. Op basis van de evaluatie passen we in 2025 het kamerverhuurbeleid aan via wijziging van de Huisvestingsverordening. Mogelijk is het ook nodig om het omgevingsplan aan te passen, waar het facetbestemmingsplan kamerverhuur na invoering van de Omgevingswet onderdeel van uitmaakt.
Doel	**We hebben een rechtvaardige en evenwichtige verdeling van de vrijkomende schaarse sociale woonruimte**
Toelichting	In de woningmarktregio Arnhem-Nijmegen worden alle vrijkomende woningen van de woningcorporaties (uitgezonderd SSH&) op dezelfde manier verdeeld. De regels hiervoor zijn opgenomen in de huisvestingsverordening. Per 1 januari 2024 is er een nieuwe huisvestingsverordening, die in de hele regio van kracht is. Daarmee continueren we een waardevolle praktijk van regionaal uniforme en transparante woonruimteverdeling. We volgen de ontwikkelingen in het parlement rondom de besluitvorming over het wetsvoorstel Wet versterking regie volkshuisvesting. Vooruitlopend op deze besluitvorming worden in de

regio (afsprakenkader Huisvesting Aandachtsgroepen) en in de Nijmeegse woonzorgvisie kaders gegeven voor toewijzing van de schaarse sociale huurwoningen.

Criteria
- We werken binnen de kaders van de Huisvestingsverordening.

Activiteiten
- We monitoren de uitvoering van de regionaal afgestemde huisvestingsverordening.
- Indien nodig passen we de verordening aan gelet op de besluitvorming van het parlement over het wetsvoorstel Wet versterking regie volkshuisvesting, het regionale afsprakenkader huisvesting aandachtsgroepen en de Nijmeegse woonzorgvisie.
- We werken in de Groene Metropoolregio aan de ontwikkeling van een bemiddelingstafel om huisvesting voor aandachtsgroepen in onze regio te realiseren.

Wat willen we komend jaar bereiken?

Ambitie:
We zijn een aantrekkelijke stad om te wonen, met goede werklocaties, openbare ruimtes en voorzieningen

Doel: Behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteit van onze stad, door zorg te dragen voor een evenwichtige toedeling van functies aan locaties
Activiteiten
- We ronden de actualisatie van de omgevingsvisie af.
- We komen met een voorstel voor de tweejaarlijkse monitoring van de omgevingsvisie.
- We ronden naar verwachting de nog lopende bestemmingsplantrajecten af.
- We ronden het basis-omgevingsplan af, waarna we starten met de gebiedsgerichte uitwerking naar één omgevingsplan.
- We sluiten een aangepaste dienstverleningsovereenkomst met de ODRN voor een beperkt aantal BRIKS-taken die zij nog voor ons gaan doen.

Doel: Verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van onze stad door nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen te ondersteunen dan wel zelf te initiëren en te (laten) realiseren om zo de ambities uit de omgevingsvisie te kunnen realiseren
Activiteiten
- We actualiseren het beleid voor omgevingskwaliteit.
- We evalueren de nieuwe werkwijze voor het begeleiden van initiatieven via het omgevingsloket en de intake- en omgevingstafels.

Ambitie:
We zijn een stad met een gevarieerd woningaanbod en gemengde wijken dat aansluit bij de vraag van alle nieuwe en bestaande bewoners

Doel: Realisatie van onze woningbouwopgave uit de omgevingsvisie en het woonbeleid
Activiteiten
- We voeren de afspraken uit de Woondeal 2.0 uit.
- We geven invulling aan de huisvestingscomponent van senioren en aandachtsgroepen uit onze woonzorgvisie en het regionaal afsprakenkader voor aandachtsgroepen, waarin voldoende en evenwichtige spreiding in de regio van huisvesting voor aandachtsgroepen centraal staat.
- We stimuleren het creëren van meer woonruimte door het beter benutten van de bestaande bouw via transformatie van panden en woningsplitsing en woondelen. Splitsen en delen stimuleren we onder meer door afspraken met woningcorporaties. Anders dan in de Nijmeegse Woonagenda 2024-2029 is opgenomen

voeren we géén campagne over de mogelijkheden voor het beter benutten van bestaande bouw, vanwege het ontbreken van budget hiervoor.
- Op basis van de evaluatie van het kamerverhuurbeleid passen we dit beleid aan.
- We bevorderen de doorstroom van senioren naar passende huisvesting door het creëren van meer aanbod. We reserveren géén structurele middelen voor doorstroming en stoppen daarom met het cofinancieren van verhuiscoaches voor ouderen. We reserveren ook geen budget voor huurkorting om doorstroming te stimuleren.
- We gaan door met het realiseren van (flexibele) woonruimte voor spoedzoekers, daklozen, statushouders en andere doelgroepen.
- We dragen bij aan uitvoering van het woonwagenbeleid en de uitbreiding van het aantal standplaatsen.
- We ondersteunen initiatieven voor gemeenschappelijk wonen.
- We geven, op basis van de middelen die het Rijk beschikbaar stelt, uitvoering aan de Wet betaalbare huur en de Wet goed verhuurderschap.

Doel: Voldoende beschikbaar aanbod van sociale woonruimte en betaalbare koopwoningen
Activiteiten
- We geven samen met de woningcorporaties en huurdersorganisaties uitvoering aan de Samenwerkingsagenda Wonen 2021-2025 en maken met hen nieuwe meerjarige prestatieafspraken.
- We gaan met de woningcorporaties afspraken maken met als inzet dat ouderen die verhuizen naar een kleinere woning geen hogere huur gaan betalen. Woningcorporaties dienen dit zelf te financieren. We zetten hiervoor zelf geen financiële middelen in.
- We geven binnen de bestaande middelen uitwerking aan het plan voor goedkope woningen.
- We zetten het woonfonds in op basis van de vastgestelde criteria, om zo start bouw van betaalbare koop- en huurwoningen in 2025 financieel haalbaar te maken.
- Via startersleningen stimuleren we de eerste stap op de koopmarkt van koopstarters.

Doel: Voldoende woonruimte voor studenten
Activiteiten
- We geven uitvoering aan het in 2021 vastgestelde plan voor studentenhuisvesting en de geactualiseerde opgave voor studentenhuisvesting uit de Nijmeegse Woonagenda 2024-2029.
- We voeren de afspraken met de SSH& uit over voldoende huisvesting voor studenten.

Doel: Een rechtvaardige en evenwichtige verdeling van de vrijkomende schaarse sociale woonruimte
Activiteiten
- Indien nodig passen we de verordening aan gelet op de besluitvorming van het parlement over het wetsvoorstel Wet versterking regie volkshuisvesting, het regionale afsprakenkader huisvesting aandachtsgroepen en de Nijmeegse woonzorgvisie.
- We werken in de Groene Metropoolregio aan de ontwikkeling van een bemiddelingstafel om huisvesting voor aandachtsgroepen in onze regio te realiseren.

Samenwerkingen en verbonden partijen

- Bewoners(organisatie), woningcorporaties, ontwikkelaars
- Ministerie van BZK en VRO, provincie, de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen
- Groene Metropoolregio
- Ontwikkelingsbedrijf Waalfront en Indigo BV

Wat kost het?

Financieel overzicht taakvelden

Bedragen * €1 mln	Rekening	Begroot				
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Baten						
8.1 Ruimtelijke ordening	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
8.2 Grondexploitatie	141,0	86,8	116,6	101,1	97,2	33,1
8.3 Wonen en bouwen	16,2	9,1	8,7	8,7	8,7	8,7
Totaal	**157,8**	**96,4**	**125,9**	**110,4**	**106,5**	**42,4**
Lasten						
8.1 Ruimtelijke ordening	3,1	4,3	4,4	3,6	3,6	3,6
8.2 Grondexploitatie	98,9	77,5	127,1	113,1	110,3	46,9
8.3 Wonen en bouwen	14,7	15,5	19,1	19,5	19,3	18,7
Totaal	**116,8**	**97,3**	**150,5**	**136,2**	**133,3**	**69,3**
Saldo van lasten en baten	**41,1 V**	**0,9 N**	**24,6 N**	**25,8 N**	**26,8 N**	**26,8 N**

V=voordeel; N=nadeel

Financieel overzicht ambities

bedragen * € 1 miljoen		2025	2026	2027	2028
Lasten					
	17. We zijn een aantrekkelijke stad om te wonen, met goede werklocaties, openbare ruimtes en voorzieningen	131,6	116,8	114,0	50,6
	18. We zijn een stad met gemengde wijken en een gevarieerd woningaanbod dat aansluit bij de vraag van alle nieuwe en bestaande bewoners	18,9	19,4	19,2	18,6
Totaal Lasten		**150,5**	**136,2**	**133,3**	**69,3**
Baten					
	17. We zijn een aantrekkelijke stad om te wonen, met goede werklocaties, openbare ruimtes en voorzieningen	117,4	101,9	97,9	33,9
	18. We zijn een stad met gemengde wijken en een gevarieerd woningaanbod dat aansluit bij de vraag van alle nieuwe en bestaande bewoners	8,5	8,5	8,5	8,5
Totaal Baten		**125,9**	**110,4**	**106,5**	**42,4**
Totaal Wonen en stedelijke ontwikkeling		**24,6 n**	**25,8 n**	**26,8 n**	**26,8 n**

v= voordeel; n nadeel

Veranderingen in de begroting

Bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Afboeking huuropbrengsten (netto) van in 2022 en 2023 verkochte panden	-300	-300	-300	-300
Frictiekosten Briks-taken	-780	-733	-637	0
Het komen tot één Omgevingsplan (excl. toeslag bedrijfsvoering)	0	-600	-450	-450
VGCO en verankeren kennis in de organisatie (excl. toeslag bedrijfsvoering)	-90	-90	-90	-90
Verhogen bouwleges	500	500	500	500
Voorbereidingskosten grondbeleid	-200	-200	-200	-200
Totaal	**-870**	**-1.423**	**-1.177**	**-540**

Opmerking: min-bedragen betekenen verhoging van het budget (financieel nadeel); plus-bedragen betekenen verlaging van het budget (financieel voordeel).

Aanpassing na raadsbesluit 13 november 2024

bedragen x € 1.000

Aanpassing begroting na raadsbesluit	Amendement	2025	2026	2027	2028
Inzet ombuigingsoptie Efficiency dienstverlening ODRN	A1 Inclusieve stad	-40	-40	-40	-40
Verhuiscoaches	A5 Doorstroommotor	39	39	39	39

Inzet ombuigingsoptie Efficiency dienstverlening ODRN	A7 Recht op huiskamer	-97	-97	-97	-97
Inzet ombuigingsoptie Efficiency dienstverlening ODRN	A10 Verleden Beleefd	-200			
Aanpassing totaal		**-298**	**-98**	**-98**	**-98**

Besluit raad 13 november 2024

De raad heeft een aantal amendementen aangenomen waarvoor een deel van de ombuigingsoptie 'Efficiency dienstverlening ODRN' wordt ingezet:

- Ter dekking van het amendement 'Een inclusieve stad voor iedereen' (A1) met € 40.000 per jaar.
- Ter dekking van het amendement 'Iedereen heeft recht op een huiskamer'(A7) met € 97.412 per jaar.
- Ter dekking van het amendement 'Verleden Beleefd verwezenlijkt!' (A10) met € 200.000 in 2025.

Daarnaast is bij amendement 'Laat de doorstroom-motor draaien' (A5) besloten dat de zinsnede op pagina 127 wordt geschrapt: " […] ~~*We reserveren géén structurele middelen voor doorstroming en stoppen daarom met het cofinancieren van verhuiscoaches voor ouderen. […]"*~~ en dat de kosten voor het behoud van de verhuiscoaches ter hoogte van € 39.000 worden gedekt uit de post in de Stadsbegroting 2025-2028 '*Versterking bedrijfsvoering en overhead primaire afdelingen van € 4 miljoen per jaar* (programma Bestuur en organisatie).

Toelichting

Afboeking huuropbrengsten (netto) van in 2022 en 2023 verkochte panden

Vanuit de verkoopopgave zijn in de voorgaande jaren panden verkocht waarvan de exploitatiebegroting nog niet is afgeraamd. De begroting gaat op dit moment daarmee nog uit van deze inkomsten terwijl de panden niet meer door ons worden verhuurd. Hierdoor ontstaat er jaarlijks een tekort.

Frictiekosten Briks-taken ODRN

In het coalitieakkoord is besloten dat de gemeente Nijmegen de BRIKS-taken terughaalt van de ODRN naar de gemeente Nijmegen. Door deze ontvlechting ontstaan frictiekosten voor ODRN. We zijn juridisch gehouden om deze kosten te vergoeden zodat de overige deelnemers hier geen schade van ondervinden.

Het komen tot één Omgevingsplan

De komende jaren werken we toe naar één omgevingsplan voor Nijmegen. Hierin moeten alle regels over de fysieke leefomgeving een plek krijgen. Dit betekent dat de regels uit bestaande bestemmingsplannen, lokale verordeningen en de bruidsschatregels geïntegreerd moeten worden in één omgevingsplan. Dit is een enorme opgave die bovendien vraagt om een andere manier van werken. Het hebben van één omgevingsplan is een wettelijke verplichting die voor 2032 moet zijn afgerond. Het college heeft het streven uitgesproken om in 2029 klaar te zijn. Voor het jaar 2029, dat buiten deze begrotingsperiode valt, is er nog eens € 450.000 nodig.

VGCO en verankeren kennis in de organisatie

Op basis van de arbo-wetgeving moeten we voor het werk in de ruimtelijk fysieke keten beschikken over een Veiligheid- en GezondheidsCoördinator (VGCO). Deze functie dient zorg te dragen voor een voldoende vastlegging van een veiligheids- en gezondheidsplan per project voor en tijdens de uitvoering. Hierin staan risico's en beheersmaatregelen in t.a.v. de uitvoering van het werk en de veiligheid van werknemers op de bouwlocatie. Per project moet ook al in de ontwerpfase een veiligheids- en gezondheidsdossier aangelegd worden waarin ook al wordt aangegeven hoe tijdens de ontwerpfase is nagedacht over de realiseerbaarheid en uitvoerbaarheid.

Verhogen bouwleges

In het verleden realiseerde de gemeente Nijmegen vaak een tekort op de bouwleges. In 2023 was er een groot overschot omdat in de jaren daarvoor de heffing niet altijd goed heeft plaatsgevonden. We gaan het hele systeem van legesheffing onderzoeken. Onderwerp van onderzoek zijn onder andere de kruissubsidiëring maar ook de leges onder de Omgevingswet en de vraag in hoeverre de leges kostendekkend zijn. Onze inschatting is dat we de inkomsten hiermee kunnen verhogen.

Voorbereidingskosten grondbeleid

Om, in het geval van (actief) grondbeleid te komen tot een grondexploitatie, moeten er voorbereidingskosten worden gemaakt. We onderzoeken daarmee of actief grondbeleid gewenst is, stellen de eerste plannen op en komen tot een concreet voorstel dat aan de raad kan worden voorgelegd. Dit proces kan enkele maanden tot enkele jaren duren. Zolang er redelijkerwijs zicht is op het realiseren van een plan en te komen tot een grondexploitatie, worden deze kosten conform de BBV-regelgeving in de Stadsrekening verantwoord onder de zogenaamde Immateriële Activa (IMVA). Bij het vaststellen van de grondexploitatie, worden deze kosten opgenomen in de grondexploitatie. Indien blijkt dat er niet langer zicht is op een vast te stellen grondexploitatie, dienen de gemaakte kosten te worden afgeboekt.

Investeringen per doel en ambitie

Voor een verdere toelichting op de investeringen verwijzen we naar de paragraaf Investeringen.

Ambitie	Doel	Investering
We zijn een aantrekkelijke stad om te wonen, met goede werklocaties, openbare ruimtes en voorzieningen	We behouden en versterken de ruimtelijke kwaliteit van onze stad, door zorg te dragen voor een evenwichtige toedeling van functies aan locaties	Openbare ruimte NYMA
		Entree Westzijde Spoorzone
		Asbest invent. & sanering
		Watersportcentrum Spiegelwaal
		Spoorzone Oost
		Aanpas openb. ruimte Vlaams Kwartier
		Uitvoeren Valkhofkwartier
		Bruisende Binnenstad cofinanciering
		Mercurius Park en Bike
		Park & Bike NYMA
		Waalhalla
		Gebiedsontwikkeling van bedrijvenpark De Grift/Rietgraaf
		Verduurzaming vastgoedportefeuille
		Renovatie rijksmonument Valkhofpark
		Valkhofkwartier
		Cultuurhistorie kwartier
		Griftdijk afslag 38
		Griftdijk herinrichting
		Ontwikkelagenda Dukenburg
	We verbeteren de ruimtelijke kwaliteit van onze stad door nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen te ondersteunen dan wel zelf te initiëren en te (laten) realiseren om zo de ambities uit de Omgevingsvisie te kunnen realiseren.	Een Kelfkensbos van allure
		Tijdelijke hulpwarmtecentrale Stationsgebied
		Centrumzijde centraal stations
		Eerste fase warmtenet Stationsgebied
		Autoluw 2e Walstraat en v. Welderenstraat
		Asbest
		Dukenburgse gebiedsaanpak
We zijn een stad met een gevarieerd woningaanbod dat aansluit bij de vraag van alle nieuwe en bestaande bewoners	We realiseren onze woningbouwopgave uit de omgevingsvisie en het woonbeleid	Verduurzamen vastgoedportefeuille
		Stationsgebied
		Actualisatie investeringsprojecten Stationsgebied
		Winkelsteeg e.o. voorbereiding
		Kanaalzone Zuid en Winkelsteeg
		Flexibele woonruimte

Ombuigingsopties

bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Efficiency dienstverlening ODRN *	350	350	350	350
Omgevingswet	500	500	500	500
Woonfonds	2.000			
Totaal ombuiging	2.850	850	850	850

***Besluit raad 13 november 2024**

De raad heeft een aantal amendementen aangenomen waarvoor een deel van de ombuigingsoptie 'Efficiency dienstverlening ODRN' wordt ingezet:

- Ter dekking van het amendement 'Een inclusieve stad voor iedereen' (A1) met € 40.000 per jaar.
- Ter dekking van het amendement 'Iedereen heeft recht op een huiskamer'(A7) met € 97.412 per jaar.
- Ter dekking van het amendement 'Verleden Beleefd verwezenlijkt!' (A10) met € 200.000 in 2025.

In totaal wordt de ombuigingsoptie Efficiency dienstverlening ODRN in 2025 ingezet voor een bedrag van € 337.412 en vanaf 2026 gaat het om een bedrag van € 137.412. Zie het onderdeel 'Aanpassing na raadsbesluit 13 november 2024'.

Toelichting

Efficiency dienstverlening ODRN

Met het terughalen van de bouwtaken naar eigen huis (vanaf 1 januari 2025 voeren we deze weer zelf uit) kunnen we onderzoeken of een efficiencyvoordeel haalbaar is. Bijvoorbeeld doordat de dienstverlening over minder schijven gaat en we processen zakelijker/efficiënter kunnen inrichten.

Omgevingswet

Nijmegen loopt voorop met de implementatie van de Omgevingswet. We hebben een transitieplan opgesteld voor het Omgevingsplan, en sturen actief op nieuwe dienstverlening. Een voorbeeld hiervan is de recent ingerichte Omgevingstafel. Dit actief anticiperen op de nieuwe wetgeving en implementeren van nieuw participatiebeleid vraagt tijd en middelen. We kunnen er ook voor kiezen een meer volgende houding aan te nemen. Het gevolg daarvan is wel dat dit op termijn meerkosten oplevert, hetgeen ongewenst is.

Woonfonds

Het budget voor het woonfonds bedraagt 11,4 miljoen euro en 1,2 miljoen euro ten behoeve van (flexibele) woonruimte voor spoedzoekers, daklozen, statushouders en andere speciale doelgroepen. Een ombuigingsoptie is het verminderen met de bijdrage uit het positieve resultaat op de grondexploitaties uit 2023 (2 miljoen euro). Dit betekent dat we dan 2 miljoen euro onttrekken uit de saldireserve in 2025. Dit gaat ten koste van onze ambitie om versneld het woningtekort te verminderen.

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Basisset (BBV)										
Aantal nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen	14,3	8,7	17,7	17,5	13,7	10,7	5,8	9,5	10,2	18,7
Gemiddelde benchmark	6,7	7,8	8,2	9,3	9,5	10,5	10,3	9,9	11,1	11,6
Demografische druk	53,9%	54,0%	53,6%	53,4%	53,8%	54,0%	54,5%	55,0%	55,2%	55,0%
Gemiddelde benchmark	56,1%	56,6%	56,7%	56,8%	57,1%	57,1%	57,1%	57,2%	57,3%	57,0%
Gevraagd door raad										
Aantal sociale corporatiehuurwoningen	29.026	29.050	29.669	29.602	29.608	29.829	29.885	29.794	29.872	30.345
Aantal woningen SSH&	5.703	6.188	6.291	6.280	6.343	6.471	6.313	6.376	6.581	6.592
Gemiddelde slaagkans op sociale huurwoning (in %)	12,0%	8,9%	9,5%	9,4%	7,6%	7,7%	5,0%	5,6%	4,5%	4,6%

Toelichting

- *Gemiddelde benchmark*
  Het gemiddelde voor de steden Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Tilburg.
- *Demografische druk*
  De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar. Dit cijfer geeft inzicht in de verhouding van het niet-werkende deel van de bevolking tot het werkende deel van de bevolking. Op 1 januari 2023 telt Nijmegen 34.242 0- tot 20-jarigen, 30.505 65-plussers (samen 64.747) en 117.775 20- tot 65-jarigen.
- *Gemiddelde slaagkans op sociale huurwoning (in %)*
  Het slaagkanspercentage wordt berekend door het aantal toewijzingen te delen door het aantal reacties. Wie reageert op een woning had in 2023 een kans van 4,6% op succes. Dat is ongeveer 1 toewijzing op 22 reacties.

Klik hier voor meer onderzoeksuitkomsten/statistieken over wonen en stedelijke ontwikkeling:
https://swm2024-nijmegen.pcportal.nl/p58582/kerncijfers

Openbare ruimte

Doelenboom

Ambitie	We zijn een klimaatbestendige stad waar de overlast van hitte, droogte en water tot een minimum wordt beperkt en de biodiversiteit wordt bevorderd

Toelichting

We staan voor de opgave om de stad Nijmegen voor te bereiden en aan te passen op het veranderende klimaat. Als gevolg van toenemende hevige regenbuien, hittegolven, droogte en overstromingsrisico's loopt de stad maatschappelijk ongewenste risico's; materiële-, natuur- en gezondheidsschade. Daar moeten we in onze openbare ruimte en op privaat terrein rekening mee gaan houden. Dit is inmiddels rijksbeleid en dit hebben we conform ons coalitieakkoord vertaald in de lokale klimaatadaptatiestrategie. We geven hierin prioriteit aan gebieden met wateroverlast en aan stenige plekken.

Doel	Opvangen en voorkomen van de negatieve effecten van klimaatverandering in de stad

Toelichting

In de vastgestelde klimaatadaptatiestrategie hebben we doelen vastgesteld om:
droogte te bestrijden:

- We streven naar aanvulling van de grondwaterstand, een vitaal groenareaal, beperking van schade aan gebouwen, funderingen, wegen en kwetsbare functies en naar schoon en voldoende water.

hittestress tegen te gaan:

- We streven naar openbare koelte binnen bereik, voldoende groen in de wijken, centrum en bedrijventerreinen en voldoende schaduw langs loop- en fietsroutes en verblijfplaatsen.

wateroverlast tegen te gaan:

- We streven ernaar dat de stad een bui van 70 mm in één uur kan verwerken, waarbij zo min mogelijk schade optreedt, dat hoofdwegen beschikbaar blijven, tenzij er een alternatieve route is. En dat hemelwater uit de openbare ruimte niet leidt tot structurele schade aan panden en stroomuitval.
- We zorgen voor gevolgbeperking van overstromingen: bij overstroombare gebieden langs de Waal en buitendijkse gebieden.

Criteria

- De activiteit sluit aan bij de Nijmeegse Klimaatadaptatiestrategie
- De activiteit sluit aan bij de Regionale Adaptatiestrategie
- De activiteit sluit aan bij de Nijmeegse Omgevingsvisie
- De activiteit sluit aan bij het Gemeentelijk Rioleringsplan 2017 – 2023

Activiteiten

- We nemen klimaatadaptieve maatregelen bij nieuwbouw, renovaties en herinrichting. Hierbij hebben we speciale aandacht voor de Vernieuwingsgolf, het Bomenplan en grootstedelijke ontwikkelingen.
- Er is financiële, inhoudelijke en communicatieve ondersteuning bij bewonersinitiatieven die bijdragen aan klimaatadaptatie.
- We schrijven de vastgestelde doelstellingen en maatregelen voor een klimaatadaptief Nijmegen voor als standaardeisen bij nieuwbouw, renovaties en herinrichting van de openbare ruimte. Hierbij geldt het principe “pas toe of leg uit”.
- We verankeren klimaatadaptatie in interne processen, zoals projectopdrachten en beheercriteria.
- We onderzoeken trends en maatregelen zoals wind, droogte en sociale effecten. Deze kennis halen we op bij kennisinstellingen en andere gemeenten, zowel nationaal als internationaal.
- We ontsluiten relevante analysegegeven met betrekking tot klimaatadaptatie.

- We werken samen met lokale en regionale stakeholders (onder andere Dar, Waterschap, Groene Metropoolregio, kennisinstellingen, woningcoöperaties, zorginstellingen) om doelen te bereiken.
- We vergroten onze zichtbaarheid bij projecten via informatie op straat en op (sociale) media.
- We zetten Natuur- en Milieueducatie in als instrument om bewoners en bedrijven te bereiken.
- We stimuleren bewoners, instellingen (onderwijs, zorg) en bedrijven om zelf bij te dragen aan een klimaatadaptieve stad.

Doel	**Verbeterde water- en groenstructuur en meer biodiversiteit**

Toelichting

Voldoende groen in de stedelijke omgeving heeft talloze voordelen voor inwoners, planten en dieren in de stad. We willen het groen in de stad behouden, versterken en beschermen. Hiervoor hebben we een visie en actieplan voor de biodiversiteit opgesteld. Ook planten we nog meer bomen in de stad. We letten daarbij ook op de nabijheid en bereikbaarheid van het groen voor onze inwoners en geven daarbij prioriteit aan de vergroening van stenige gebieden in de stad. We zetten in op een duurzaam gescheiden watersysteem waarbij bufferen, infiltreren en bergen tot de mogelijkheden behoren. We kiezen waar mogelijk voor minder verharding. We stellen extra budget beschikbaar voor creatieve oplossingen in de openbare ruimte en op bedrijventerreinen. Dit stemmen we zoveel mogelijk af op het natuurlijk systeem, waardoor we de biodiversiteit bevorderen en de bodem verbeteren. We zetten de toolbox natuurinclusief bouwen in 2025 in de hele stad in. We blijven bewoners met campagnes informeren en helpen om hun private terrein te vergroenen en klimaatadaptief in te richten. Het groenbeheer en maaibeleid voeren we ten slotte zoveel mogelijk ecologisch verantwoord uit, bijvoorbeeld door meer extensief en gefaseerd te maaien en waar doelmatig te werken met inheems en gifvrij plantgoed.

Criteria

- De activiteit sluit aan bij de Regionale Adaptatie Strategie
- De activiteit sluit aan bij de Klimaatadaptatiestrategie Nijmegen
- De activiteit sluit aan bij het Bomenplan Nijmegen
- De activiteit sluit aan bij de Nijmeegse Omgevingsvisie

Activiteiten

- We formeren een aanpak voor bomen in relatie tot kabels, leidingen van nutsbedrijven.
- We verbeteren de openbare en private groene leefomgeving samen met bewoners, bedrijven en betrokken organisaties. We ondersteunen hen bij groene initiatieven en handelen meldingen en klachten af.
- We versterken kennis/bewustwording omtrent de biodiversiteit en enthousiasmeren inwoners om te participeren in het behoud en de versterking van de stadsnatuur.
- We helpen bewoners om hun eigen terrein te vergroenen en klimaatbestendig in te richten, bijvoorbeeld door de succesvolle campagnes van Operatie Steenbreek door te zetten en regenpijpen af te koppelen.
- We voeren de subsidieregeling voor groendaken uit.
- We doen een voorstel voor regels in het omgevingsplan om afdekken met verharding als standaard saneringsaanpak op specifieke plekken te beperken.
- We monitoren diverse soortgroepen om goed onderbouwde uitspraken te kunnen doen over de biodiversiteit van Nijmegen in relatie tot ons beheer en beleid.
- We brengen verder in beeld waar de toekomstige faunapassages kunnen komen.
- We doen onderzoek naar het effect van gebiedsontwikkeling op de bodembiodiversiteit.

Doel	Doorontwikkelen van het ecologisch beheer van het groen, en de (stads)bossen
Toelichting	Om het groen in de stad te behouden en te versterken, zorgen we voor voldoende grondverbetering. We werken met klimaatbestendig en waar mogelijk inheems groen. We passen een diversiteit aan soorten toe, zo voorkomen we monoculturen en bevorderen we de biodiversiteit in de stad. We gaan het groenbeheer en maaibeleid op plekken met potentie ook steeds meer ecologisch insteken. Daardoor lijdt het groen minder door droogte, vermindert de vatbaarheid voor ziekten en plagen en wordt de openbare ruimte steeds aantrekkelijker. We zorgen ten slotte voor betere verbindingen van het groen in de stad met natuurgebieden in de omgeving. Dit vergroot de migratiekansen voor dieren en de belevingswaarde voor mensen.
Criteria	• De activiteit sluit aan bij de nota Evaluatie ecologisch groenbeheer, de Nota maaibeheer, de Nota beplantingenbeheer en de Nota poelenbeheer. • De activiteit sluit aan bij het Bomenplan Nijmegen • De activiteit sluit aan bij de Biodiversiteitsagenda
Activiteiten	• We beschermen de natuur in onze stad zo goed mogelijk en betrekken daarbij de adviezen van onze natuurpartners. • We onderhouden onze bomen en ons openbaar groen en voeren periodiek boomveiligheidscontroles uit om aan onze zorgplicht te voldoen. • We onderhouden oevers van openbaar water, siervijvers, poelen en sloten op doelmatige en sobere wijze in samenwerking met het waterschap, poelenwerkgroepen, IVN en Ravon. • We beheren de faunavoorzieningen in onze stad. • We onderhouden de bermen, (natuurlijke) beplantingen, parken, bossen en natuur in onze stad op een zo ecologisch mogelijk verantwoorde manier. We werken hierbij zoveel mogelijk met gevarieerd, al dan niet inheems en gifvrij plantgoed. • We bestrijden invasieve exoten, waar mogelijk samen met bewoners en instanties en ontwikkelen tegelijkertijd een plan voor de langere termijn. • We houden bij de beoordeling van de bodemkwaliteit en bodemsaneringen rekening met de biodiversiteit en nemen hiervoor regels op in het omgevingsplan.

Ambitie	We hebben een groene, gezonde en vitale omgeving om in te wonen, te werken en te recreëren
Toelichting	We streven naar een vitale, veilige en gezonde en groene stad, waarin het aantrekkelijk is om te wonen, werken en verblijven. Wetten en regels helpen om gezond en veilig te kunnen leven. Gezonde luchtkwaliteit, een gezond geluids- en lichtniveau en goede bodemkwaliteit zijn hierbij belangrijk.

Doel	Een groene omgeving die bijdraagt aan de gezondheid van de Nijmegenaren en bezoekers en uitnodigt tot spelen, bewegen en ontmoeten
Toelichting	We streven ernaar om van een aantal speelplekken in de wijk centrale, groene ontmoetingsplekken voor jong en oud te maken: groene sociale knooppunten waar gespeeld, gesport en gepraat kan worden. We verbinden dit aan onze doelstellingen op het gebied van onder andere groen, klimaatadaptatie en bodemkwaliteit. Ook op straatniveau kijken we hoe we de straten zo kunnen inrichten dat ontspannen en spelen dichtbij de woning mogelijk zijn. We zorgen daarnaast voor een openbare ruimte die uitnodigt om in beweging te komen door

het aanleggen van beweegroutes en aantrekkelijke wandelroutes. We doen dit in overleg met de bewoners. Bewoners kunnen in overleg met de gemeente ook zelf aan de slag gaan om een groen ontmoetingsplekje te realiseren en te onderhouden. Ten slotte onderhouden we waterobjecten die de leefomgeving aantrekkelijk maken om in te verblijven, zoals de bedriegertjes in de binnenstad. Ook bewaken we de waterkwaliteit van de watergangen, vijvers en plassen en communiceren hierover als daar aanleiding voor is. En nemen we maatregelen ter verbetering waar nodig in overleg met het Waterschap.

Criteria

- De activiteit sluit aan bij het uitvoeringskader BOSS (Bewegen, ontmoeten, spelen en sporten)
- De activiteit sluit aan bij de campagne Groen, gezond en in beweging
- De activiteit sluit aan de Regionale Adaptatiestrategie
- De activiteit sluit aan bij de Klimaatadaptatiestrategie Nijmegen
- De activiteit sluit aan bij het Samenspeelakkoord van de Gemeente Nijmegen

Activiteiten

- In samenspraak met de scholen zorgen we voor (mede) gebruik van de schoolpleinen voor de buurt.
- We ondersteunen initiatieven om te spelen, te sporten, te bewegen en te ontmoeten in de openbare ruimte zoals onder andere beweegroutes, skateplekken en calisthenics.
- We bouwen aan een netwerk van organisaties en bedrijven op de thema's gezonde voeding en bewegen in de openbare ruimte. Dit doen we met de campagne Groen, Gezond en in Beweging. Hierin werken we samen met een groot aantal partijen, onder andere met het Radboud Ziekenhuis, GGD en Jantje Beton.
- Op speelplaatsen waar de kwaliteit van de bodem onvoldoende is, voeren we maatregelen uit.

Doel	**Een goede rustplaats voor de overleden Nijmegenaren**

Toelichting

We zijn eigenaar van drie begraafplaatsen. Het beheer en de exploitatie van deze begraafplaatsen ligt bij de Stichting Begraafplaatsen Nijmegen (SBN). De eisen en verplichtingen die samenhangen met het beheer en/of de exploitatie zijn opgenomen in een overeenkomst. De gebouwen die op deze begraafplaatsen aanwezig zijn, mogen worden gebruikt voor de exploitatie, maar het onderhoud ervan is de verantwoordelijkheid van de gemeente Nijmegen.

Criteria

- Het onderhoud aan de gebouwen is opgenomen in het onderhoudsplan.

Activiteiten

- We voldoen aan de wettelijke plicht om als gemeente voldoende begraafcapaciteit te hebben.
- We onderhouden het vastgoed bij begraafplaatsen.

Doel	**Ondersteunen van natuur-inclusieve stadslandbouw**

Toelichting

Vanuit onze duurzaamheidsdoelstellingen zetten we ons in voor kortere voedselketens en de productie van voedsel in lokale en regionale stadslandbouw. We faciliteren initiatieven uit de stad voor nieuwe voedselconcepten, groene schoolpleinen en schoolmoestuinen. Hierbij nemen we ook de sociale aspecten mee, zoals de Voedselbank, inzet van mensen met achterstand tot de arbeidsmarkt en het vergroten van welzijn en gezondheid. We houden ten slotte ook rekening met de kwaliteit van de bodem.

Activiteiten

- We stimuleren initiatieven op het gebied van stadslandbouw, moestuinen en voedsel die bijdragen aan een duurzame productie van voedsel.
- We onderzoeken de mogelijkheden voor nieuwe voedsellandschappen met omringende gemeenten, scholen en kennisinstituten.
- We nemen deel aan gezondheidsonderzoeken, die de relatie tussen groen, gezondheid en welzijn in beeld brengen.
- In gemeentelijke moestuinen waar de kwaliteit van de bodem onvoldoende is, voeren we maatregelen uit.
- We onderzoeken, in het kader van de eiwittransitie, bij welke onderdelen van de Plant Based Treaty we willen aansluiten.

Doel	**Beheersing, voorkoming en vermindering van omgevingslawaai**

Toelichting

Omgevingslawaai is niet alleen hinderlijk, maar kan ook leiden tot stress en ziekte. Gelukkig is het in veel woonwijken van Nijmegen ’s avonds en ’s nachts relatief stil. We willen de hinder waar mogelijk beperken en terugdringen. Dat kan het beste door het omgevingslawaai aan te pakken bij de bron. Daarnaast zetten we in op het goed isoleren van woningen. Bij nieuwe plannen langs potentiële trillingsbronnen is het belangrijk dat er maatregelen worden getroffen die hinder en schade voorkomen. In de omgevingswet wordt het geluidsbeleid overgedragen aan de gemeente. Als gemeente hebben wij de mogelijkheid om een eigen invulling te geven aan dit beleid. Wij zullen hiervoor voorstellen doen, waarbij we kiezen voor een gebiedsgerichte benadering.

Criteria

- De activiteit geeft invulling aan het Actieplan Geluid 2024-2029

Activiteiten

- We toetsen plannen aan wettelijke geluid- en trilling normen en aan gemeentelijk beleid.
- We adviseren over geluid bij evenementenvergunningen en ontheffingen bouwlawaai op basis van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV).
- We behandelen geluidklachten en vragen over geluid en trillingen van verkeer, industrieterreinen en laagfrequent geluid.
- We beheren geluidmodellen van de (spoor)wegen en industrieterreinen.
- We beheren en actualiseren beleidsstukken op het gebied van bouwlawaai, evenementengeluid, hogere waarden, festiviteitenregelingen en het geluidbeleid.
- We voeren gesubsidieerde gevelisolatieprojecten uit, waarbij we de geluidsisolatie bij oudere woningen verbeteren.
- We monitoren het omgevingsgeluid middels een geluidmeetnet langs de Waal en het Maas-waalkanaal.

Doel	**Beheersing, voorkoming en vermindering van luchtverontreiniging**

Toelichting

Schone lucht levert een belangrijke bijdrage aan een aantrekkelijke en gezonde stad. Met de uitvoering van zo'n dertig maatregelen willen we zorgen voor minder uitstoot van roet, fijnstof, benzeen en stikstofoxiden in de stad. Dit bevordert de luchtkwaliteit en gezondheid van de inwoners en bezoekers van Nijmegen. Geuroverlast is daarbij een belangrijk nieuw aandachtspunt. Bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar het landelijk schone lucht akkoord (SLA) en de stikstofproblematiek. Dit zijn twee landelijke thema's die ook effect hebben op de ontwikkeling van onze stad en regio.

Criteria	• De activiteit geeft invulling aan één van de maatregelen uit het Uitvoeringsprogramma luchtkwaliteit
Activiteiten	• We adviseren bij ruimtelijke en stedenbouwkundige plannen, vertalen het luchtbeleid naar de Omgevingsvisie. • We nemen actief deel aan het landelijke Schone Lucht Akkoord en volgen de hierin gestelde doelstellingen. • We voeren de maatregelen uit het Uitvoeringsprogramma Luchtkwaliteit uit. • Voor schonere binnenvaart werken we samen met meerdere partijen, zowel op nationaal als internationaal niveau. • We streven naar uitbreiding en optimalisatie van walstroomvoorzieningen aan de Waalkade. • We voeren een subsidieregeling uit om schone laadinfra voor bestelbusjes te stimuleren. • In afstemming met mogelijk landelijk en provinciaal beleid werken we toe naar een gewijzigd Nijmeegs geurbeleid. • We dragen bij aan een lokale aanpak met betrekking tot stikstofdepositie. • We werken aan het opzetten van een Citizen Science project in Nijmegen om inwoners meer te betrekken bij de luchtkwaliteit.

Doel	**Beheersing, voorkoming en vermindering van bodemverontreiniging**
Toelichting	De bodem is belangrijk voor een vitale stad. We richten ons op het saneren bij verontreiniging, het maken van preventiebeleid en het geven van ruimtelijk advies. Die adviezen zijn ook van belang bij de activiteiten die worden uitgevoerd om initiatieven op het gebied van stadslandbouw en speeltuinen te realiseren. Daarnaast werken we aan het verbeteren van de vitaliteit van de bodem. Die worden namelijk kwetsbaarder door de klimaatverandering. We realiseren ons dat de ondergrond veel raakvlakken heeft met andere programma's en dat er een balans moet worden gevonden tussen benutten en beschermen. In de beleidsbrief Water en bodem sturend is een verplichting opgenomen om de ondergrond met alles wat daarin zit in beeld te brengen. Ook de Wet Basisregistratie Ondergrond (Bro) verplicht ons om gegevens volgens een uniform format vast te leggen.
Criteria	• De activiteit sluit aan bij de Nijmeegse Omgevingsvisie
Activiteiten	• We adviseren en leveren input bij aan- en verkoop van gronden en bij (project)ontwikkeling in de openbare ruimte. • We voeren een gebruikerstoets bouwen uit op bodemgevoelige locaties. • We begeleiden saneringen en saneren als de bodemnorm wordt overschreden. • We beheren de milieuatlas. • We onderzoeken de haalbaarheid van een grondbank. We onderzoeken de haalbaarheid om hergebruik van grond in openbare ruimte te vergroten door vrijkomende overtollige grond biologisch te verrijken en toe te passen als teelaarde of bomengrond. • We zorgen voor een ondergrondse ordening die ontwikkelingen mogelijk maakt. • We brengen de ondergrond in kaart. • We voldoen aan onze verplichtingen ten aanzien van de Bro. • We werken beleid uit in het kader van het omgevingsplan om de eisen aan bodemkwaliteit zo goed mogelijk af te stemmen op andere beleidsvelden zoals ecologie, gezondheid, energietransitie (bodemenergiesystemen), klimaat (hitte en wateroverlast), etc.

- We onderzoeken of er aanvullend op het provinciale beleid, gemeentelijk beleid noodzakelijk is voor het bereiken van een acceptabele grondwaterkwaliteit in Nijmegen.

Doel	**Vermindering van schadelijke effecten door bedrijven en industrie**

Toelichting

Nijmegen kent een groot aantal bedrijven met activiteiten die de fysieke leefomgeving belasten. Veel van die bedrijven zijn gesitueerd op verschillende grote bedrijventerreinen. Om de gezondheid en veiligheid van de mens en de invloed op het milieu en het klimaat te waarborgen, geven we de ODRN opdracht om op adequate wijze vergunningen te verlenen en deze actueel te houden, risicogericht toezicht te houden en te handhaven op het voldoen aan wet- en regelgeving. Bedrijven moeten binnen de normen produceren en we onderzoeken regelmatig of de bestaande normen kunnen worden aangescherpt. We blijven ons daar samen met de ODRN continue voor inzetten en stellen daarvoor voldoende middelen beschikbaar. Ook stimuleren we samen met ODRN bedrijven om invulling te geven aan hun maatschappelijke verantwoordelijkheid om omwonenden zo veel mogelijk te beschermen tegen schadelijke industriële emissies. We stellen de gezondheid van omwonenden centraal bij het bepalen van onze inzet. Daarnaast zetten we het in 2021 uitgerolde monitoringssysteem voor luchtkwaliteit rondom Nijmegen-West en Weurt voort.

Criteria

- De activiteit sluit aan bij het beginsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving
- De activiteit sluit aan bij de uitvoering van enkele SLA-maatregelen

Activiteiten

- ODRN toetst namens ons aanvragen en meldingen milieu van bedrijven met milieubelastende activiteiten.
- ODRN toetst namens ons regelmatig of vergunningen milieu nog actueel zijn en actualiseert deze zo nodig.
- ODRN houdt namens ons milieutoezicht op bedrijven en zorgt ervoor dat we zicht houden op alle relevante milieubelastende bedrijven en activiteiten.
- ODRN houdt namens ons toezicht op het voldoen aan de informatieplicht energiebesparing en het treffen van alle erkende energiebesparende maatregelen door bedrijven.
- Bij het uitvoeren van de vergunningverlening, toezicht en handhavingstaken besteedt ODRN namens ons extra aandacht aan:
    - het verminderen van de emissie van Zeer Zorgwekkende Stoffen.
    - het verminderen van de CO2-uitstoot.
    - het beschermen van de omgevingsveiligheid bij sloop- en bouwplaatsen.
    - een beter zicht op onbekende milieubelastende activiteiten.
- We treden handhavend op als de kwaliteit van de leefomgeving in het geding is.
- Samen met ODRN zetten we de ontwikkeling in naar meer uitkomstgericht werken.

Ambitie	**We zijn een circulaire stad waar we verantwoord omgaan met grondstoffen en deze zoveel mogelijk opnieuw gebruiken**

Toelichting

Wij willen een circulaire stad zijn waarin we energie, water en andere grondstoffen niet verloren laten gaan, maar zoveel mogelijk behouden en zo efficiënt mogelijk hergebruiken. Waar mogelijk sluiten we kringlopen en voorkomen we afval en verspilling door het maximaliseren van de waarde van grondstoffen en producten. Vanuit onze wettelijke zorgplicht kunnen wij voor de huishoudelijke afvalstromen hier direct op sturen. Ons afvalbeleidsplan is daarbij leidend. Voor de bedrijfsmatige afvalstromen is onze rol stimulerend, ondersteunend en faciliterend. Om onze andere circulaire ambities te realiseren, zetten we in op nieuwe

businesscases, verdienmodellen en andere vormen van ketensamenwerking.. Onze visie en aanpak hebben we vastgelegd in het Ambitiedocument Rijk van Nijmegen Circulair, waarin we ons richten op de maakindustrie, de bouw, de zorg en de afvalsector. We willen hierbij zelf het goede voorbeeld geven en initiatiefnemers ondersteunen. We zijn actief in de Circulaire Raad om uitvoering te geven aan de ambities.

Doel	**Verbeterde afvalpreventie en verdergaande afvalscheiding bij huishoudens**

Toelichting

Dankzij het principe van “de vervuiler betaalt” behalen we in de huidige inzamelstructuur een hoge mate van afvalscheiding. Met de verdere uitrol van de gescheiden inzameling van luiers verwachten we onze eerdere doelstelling van 75% afvalscheiding te halen. In het nieuwe afvalbeleidsplan is naast een focus op afvalscheiding, ook de kwaliteit van het ingezamelde afval een leidend principe. We zetten de lijnen uit om minimaal aan te sluiten bij de nieuwe landelijk geformuleerde doelstellingen van 60% hergebruik in 2030 en 65% hergebruik in 2035. We willen deze doelen bereiken door het serviceniveau voor het aanbieden en inzamelen van herbruikbare afvalstromen te vergroten en dat voor restafval aan te passen aan het aanbod.

Criteria

- De activiteit sluit aan bij het afvalbeleid ‘Creatief met afval’ en anticipeert op het nieuwe afvalbeleid.
- We streven naar 90% afvalscheiding van het huishoudelijk afval en 30 kg restafval per inwoner per jaar.

Activiteiten

- We onderzoeken nieuwe inzamelmethoden met pilots als de schillenboer en zetten in op inpandige inzameling om de afvalscheiding bij hoogbouw te verbeteren.
- We volgen nieuwe verwerkingstechnieken voor deelstromen, bijvoorbeeld het nascheiden van plastic afval.
- We maken de gescheiden inzameling van afval op basisscholen mogelijk en onderzoeken een uitrol naar middelbare scholen en maatschappelijke organisaties.
- We monitoren de kwaliteit van ingezamelde herbruikbare afvalstromen en zetten acties wijkgericht in ter verbetering van de kwaliteit van gft en plastic+ afval.

Doel	**Betere afvalscheiding bij bedrijven**

Toelichting

Bedrijven zijn vrij om hun eigen commerciële afvalinzamelaar te kiezen. In samenwerking met stakeholders willen we gescheiden inzameling van bedrijfsafval stimuleren. Specifiek voor de binnenstad is er de mogelijkheid voor gezamenlijk gebruik van de ondergrondse restafvalcontainers. We streven daarnaast naar collectieve en duurzame inzamelsystemen voor de herbruikbare stromen, waardoor er minder logistieke bewegingen nodig zijn. Door het ingestelde containerverbod wordt de aanwezigheid van bedrijfsafvalcontainers in de openbare ruimte teruggedrongen. Dit zorgt niet alleen voor een betere afvalscheiding, maar ook voor een aantrekkelijke binnenstad.

Criteria

- De activiteit sluit aan bij het afvalbeleid ‘Creatief met afval’ en anticipeert op het nieuwe afvalbeleid.
- Een duurzamere inzamellogistiek
- Geen bedrijfsafvalcontainers in de openbare ruimte

Activiteiten

- We ondersteunen waar mogelijk initiatieven om de gescheiden inzameling van bedrijfsafval te bevorderen.

- We verzorgen de inning van reinigingsheffing bij bedrijven en instellingen die afvalstoffen door de gemeente laten ophalen. Hiermee worden de kosten gedekt van deze niet wettelijke taak.

Doel	**Een circulaire economie in onze regio en meer circulair inrichten en bouwen**

Toelichting

We werken met de Groene Metropoolregio samen aan ontwikkeling en introductie van de Circulaire Impactladder voor nieuwbouwprojecten. In de bouw kiezen we vaker voor houtbouw en minder voor beton. Dit is landelijk nog een redelijk nieuw thema dat vraagt om tijd en innovatie. Via ons opdrachtgeverschap kunnen we in de bouw en infrastructuur stappen zetten. Dit is ook nodig voor een toekomstbestendige economie en verstedelijking. Samen met de regio willen we circulair bouwen versnellen en initiatieven ondersteunen die bijdragen aan een duurzame grond-, weg- en waterbouw.

Criteria

- De activiteit geeft invulling aan het Ambitiedocument Rijk van Nijmegen Circulair.
- De activiteit sluit aan bij het manifest Duurzaam GWW 2030, de Citydeal Circulair en conceptueel bouwen en de ambities van de Woondeal Arnhem Nijmegen.
- De activiteit sluit aan bij de Nota Bodembeheer

Activiteiten

- We benoemen en toetsen criteria voor circulair bouwen in ontwikkeldocumenten, tenders en aanbestedingen, zowel voor gebiedsontwikkelingen, (maatschappelijk) vastgoed als GWW. We hebben bijvoorbeeld voor de aanbesteding van de Hezelpoorttoren met adviseurs een beoordelingsmethodiek voor circulariteit ontwikkeld en als gunningscriterium gebruikt.
- We ontwikkelen kennis over circulair bouwen met onze regionale partners en delen deze in regionale en landelijk netwerken, waaronder de Citydeal Circulair en Conceptueel bouwen en Duurzaam GWW. We nemen bijvoorbeeld met andere gemeenten, provincies, Prorail en Rijkswaterstaat deel aan de werkgroep van het CROW om het landelijke instrument “ambitieweb duurzaam GWW” te actualiseren.
- We investeren in de verbinding met en de totstandkoming van Via-T, het centrum voor vakmanschap, innovatie, circulariteit en duurzaamheid in de bouw-, installatie- en electrotechniek.
- Met andere overheden, brancheorganisaties en materialenleveranciers faciliteren we circulaire hubs en zetten in op het zo hoogwaardig mogelijk hergebruiken van reststromen. We maken bijvoorbeeld gebruik van DuSpot voor vrijkomend materiaal uit de grond-, weg- en waterbouw.

Doel	**Zoveel mogelijk hergebruik van grond**

Toelichting

We willen voorkomen dat er te veel gebruik wordt gemaakt van primaire stoffen en er te veel grond wordt afgevoerd of onnodig aangevoerd.

Criteria

- De activiteit sluit aan bij de Nota bodembeheer

Activiteiten

- We houden onze nota Bodembeheer up-to date

Ambitie	**We zijn een duurzame en energie neutrale stad, waarin we inwoners en bedrijven ondersteunen bij de energie- en warmte transitie en duurzame inwonersinitiatieven stimuleren**

Toelichting

Voor ons klimaat is het van groot belang om minder fossiele brandstoffen te gaan gebruiken. Ons doel is om in 2045 energieneutraal te zijn. We volgen ons nog vast te stellen Lokale Energie Strategie, waarin we in aansluiting op de landelijke klimaatdoelen (tussen)doelen hebben gesteld die gericht zijn op CO2-reductie. Daarmee hebben we de koers ingezet van energie- naar klimaatneutraal. We willen zorgen voor de levering van betaalbare warmte en energie in onze stad. Vanuit die verantwoordelijkheid gaan we bewoners, bedrijven en organisaties ondersteunen om te verduurzamen. Dat doen we langs een aantal sporen: energie besparen door te isoleren, een projectmatige aanpak van de warmtetransitie in de wijken, het opwekken van duurzame elektriciteit, energietransitie bij bedrijven en op bedrijventerreinen en het oplossen van het tekort aan technisch personeel. Maar ook in bredere zin streven we naar een meer duurzame samenleving. Waarbij we nadrukkelijk de initiatieven van inwoners(groepen) willen stimuleren.

Doel	**Een energie- en warmtetransitie en verduurzaming in de wijken die samen met de Nijmegenaren en organisaties is gerealiseerd**

Toelichting

We staan voor de opgave om in 2045 de warmtetransitie gereed te hebben. Hiervoor hebben wij, met betrokkenheid van stakeholders, een stapsgewijze aanpak bepaald richting een aardgasvrije gebouwde omgeving met een routekaart waarop wijken aansluiten op potentiële alternatieve warmte of energie infrastructuren. Dit handelingsperspectief betekent dat we kansrijke projecten als eerste uitwerken en we betaalbare en duurzame warmtebronnen en energie moeten vinden voor de verwarming van panden, warm water en koken zonder gas. We werken gebiedsgericht. Per project onderzoeken we samen met betrokken bewoners en partijen wat er mogelijk is. Als er zicht is op een (betaalbare) warmtebron werken we een businesscase uit, die we voorleggen aan de gemeenteraad. Om de warmtetransitie mogelijk te maken, moeten we vaart zetten achter het aanleggen van warmtenetten. We gaan vooralsnog uit van een gemeentelijke bijdrage van circa € 30 miljoen voor de komende acht jaar waarbij de gemeente een publiek aandeel kan krijgen in een warmtebedrijf (vanuit Wet collectieve warmte (Wcw) wordt 51% publiek voorgeschreven). Om voldoende duurzame warmtebronnen te hebben, werken we kansrijke bronnen uit samen met partners. Met campagnes, collectieve acties, maatwerkadviezen en subsidieregelingen helpen we daarnaast bewoners, bewonersinitiatieven, MKB-bedrijven en organisaties om energie te besparen en zelf op te wekken. We geven prioriteit aan huishoudens met het risico op energiearmoede en woningen die slecht zijn geïsoleerd. Voor het slagen van deze opgave moeten we beroep doen op professionals in de bouw- en installatietechniek. We zien echter dat hier grote tekorten zijn. We willen daarom meer mensen laten leren, werken en innoveren in de techniek. Tenslotte kunnen we deze doelstellingen om te verduurzamen niet bereiken zonder samenwerking met de inwoners in de stad. We zetten hier met verschillende activiteiten extra op in.

Criteria

- De activiteit sluit aan bij de (nog vast te stellen) Lokale Energie Strategie en geactualiseerde Warmtevisie 2024.
- De activiteit sluit aan bij het projectplan Aardgasvrij.
- De activiteit sluit aan het communicatie- en participatieplan Aardgasvrij.
- De activiteit sluit aan bij de duurzame bronnen- en warmtenetstrategie.
- De activiteit sluit aan bij het wijkwarmteplan van Hengstdal, Bottendaal en Zwanenveld,
- De activiteit sluit aan bij het Programma Energie Besparen Woningen.

Activiteiten

- We stimuleren de ontwikkeling van alternatieve duurzame warmtebronnen en onderzoeken wat in Nijmegen de beste mogelijkheden zijn om energie te winnen uit all-electric, afvalwater, PVT, grondwater, oppervlaktewater en geothermie.
- Wat betreft waterstof worden landelijke ontwikkelingen gevolgd. Waterstof wordt vooral inzet in scheepvaart en mobiliteit.
- We ondersteunen bewonersinitiatieven die zelf een andere duurzame warmteoplossing vinden, door onder meer het Steunpunt Energietransitie voor bewonersinitiatieven te ondersteunen.
- We hebben een Aanjaagfonds voor bewonersplannen om energie te besparen of duurzame energie te gebruiken.
- We volgen innovatieve ontwikkelingen en voeren een actieve lobby om kansen uit nationale en Europese programma's en netwerken te benutten.
- We zetten vervolgstappen in de verdere voorbereiding van de oprichting van een publiek integraal warmtebedrijf.
- We breiden onze inzet uit om daarmee de energiearmoede aan te kunnen pakken en inwoners tegelijkertijd zoveel mogelijk te stimuleren actief te worden op het gebied van besparen. Daarbij verschuift de aanpak van gedrag en kleine maatregelen steeds meer richting het nemen van grote isolatiemaatregelen aan de woning.
- We blijven inzetten op het verkrijgen van Rijksmiddelen om inwoners in Nijmegen te stimuleren bij het nemen van energie- en warmtebesparende maatregelen.
- We sporen sportclubs, onderwijsinstellingen en andere eigenaren van maatschappelijk vastgoed aan om te verduurzamen.
- We verkennen samen met woningbouwcorporaties welke mogelijkheden er zijn om te verduurzamen, zodat ook huurders het verbruik van gas en elektriciteit kunnen verminderen.
- We ondersteunen schoolbesturen in hun lobby bij het rijk om voldoende middelen te verkrijgen voor een duurzame onderwijshuisvesting.

Doel	**Een energie- en warmtetransitie en verduurzaming bij bedrijven die samen met ondernemers en organisaties/instellingen is gerealiseerd**

Toelichting

Bedrijven zijn verantwoordelijk voor ruim de helft van het gasverbruik en voor 75% van het elektriciteitsverbruik in Nijmegen. Een belangrijke doelgroep in de energietransitie dus. Wij vinden dat bedrijven zelf hun verantwoordelijkheid moeten nemen om energie te besparen. Hiertoe zijn bedrijven die meer dan 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m^3 aardgas gebruiken al wettelijk verplicht. Wij blijven bedrijven hierop controleren en nemen maatregelen als hieraan niet wordt voldaan, daarbij kunt u denken aan het opleggen van een dwangsom. Daarnaast blijven we bedrijven onafhankelijk en pro-actief benaderen voor versnelling in de energie- en warmtetransitie. Belangrijk aandachtspunt is de netcongestie in het aanwezig elektriciteitsnetwerk. Zelf geven we het goede voorbeeld door onze CO_2-footprint te verkleinen.

Criteria

- De activiteit sluit aan bij de energiebesparingsplicht bij bedrijven.
- De activiteit sluit aan bij het pro-actief benaderen van ondernemers om de energietransitie te versnellen.
- De activiteit sluit aan bij de Routekaart Energietransitie regio Arnhem Nijmegen.
- De activiteit sluit aan bij de nog vast te stellen Lokale Energie Strategie en de geactualiseerde Warmtevisie.

Activiteiten	• Wij blijven bedrijven controleren op de verplichting om energiebesparende maatregelen te nemen met een terugverdientijd binnen 5 jaar. We nemen maatregelen als hieraan niet wordt voldaan. • We hebben een Aanjaagfonds voor de energietransitie bij bedrijven. • In de periode 2022-2035 maken we de kernportefeuille op logische momenten energievriendelijke en aardgasvrij. • We faciliteren waar nodig de ontwikkeling van een warmtenet op TPN-West. • We ondersteunen het regionale Expertiseteam Energie (REE). • We blijven bedrijven onafhankelijk en pro-actief benaderen voor versnelling in de energie- en warmtetransitie. Belangrijk aandachtspunt is de netcongestie in het aanwezige elektriciteitsnetwerk.
Doel	**Meer opwekken en gebruiken van duurzame energie**
Toelichting	Een volledig duurzame energievoorziening is ondenkbaar zonder regionale samenwerking. Nederland is opgedeeld in 30 regio's die elk een Regionale Energie Strategie maken. Daarin geven zij aan welke bijdrage ze kunnen leveren aan deze doelstelling. Op regionale schaal werken we samen met gemeenten, provincie, waterschappen en veel lokale stakeholders aan dit voorstel voor de opwek van grootschalige duurzame energie en de zogeheten 'regionale structuur warmte'. Onze inzet is om zo veel mogelijk duurzame energie binnen de eigen grenzen op te wekken. We grijpen daarom alle mogelijkheden aan om duurzame elektriciteit op te wekken door energieprojecten te faciliteren en het plaatsen van zonnepanelen op daken te stimuleren. Al deze ontwikkelingen leiden samen met de groei van de stad tot een explosieve groei van vraag en aanbod op het elektriciteitsnet. We kiezen voor een actieve aanpak van het tekort op het elektriciteitsnet en laadinfrastructuur.
Criteria	• De activiteit sluit aan bij de Uitvoeringsagenda van de Groene Metropoolregio. • De activiteit sluit aan bij de nog vast te stellen Regionale Energiestrategie 2.0 (RES). • De activiteit sluit aan bij de nog vast te stellen Lokale Energie Strategie.
Activiteiten	• We onderzoeken de mogelijkheden om ervoor te zorgen dat op alle daken van nieuwe gebouwen in onze stad zonnepanelen komen en stellen hiervoor extra geld beschikbaar. • In 2025 blijven we de mogelijkheden om de resterende potentie van grootschalige opwek van zon op bestaande (bedrijfs)daken tot en na 2030 (in relatie tot netcongestie) te realiseren onderzoeken. • We nemen deel aan het project van firma ZES (Zero Emission Services) waarbij duurzaam opgewekte energie opgeslagen wordt in batterijcontainers, die ingezet worden voor het batterij-elektrisch varen in de binnenvaart. BCTN, ENGIE, provincie Gelderland en Oost-NL zijn ook partners in dit project. • We benutten mogelijkheden voor groene waterstof als deze zich voordoen en ondersteunen initiatieven voor waterstoftankstations op of in de omgeving De Grift, Bijsterhuizen en het Engie-terrein.
Doel	**Aanpak netcongestie met netbeheerders en medeoverheden**
Toelichting	Er is sprake van een tekort in transportcapaciteit op het stroomnet. Dit zet druk op het in stand kunnen houden van een betrouwbare elektriciteitsvoorziening voor de huidige functies, op de ontwikkelambities en op verduurzamingsopgave van de gemeente. De schaarste speelt zowel in het hoogspanningsnet, als in de midden- en laagspanningsnetten:

- Schaarste op het hoogspanningsnet zorgt ervoor dat er sinds 2021 geen nieuwe aansluitingen voor grootschalige elektriciteitsopwek (zon en wind) mogelijk zijn. In oktober 2023 maakte TenneT bekend dat er in Gelderland geen extra stroomcapaciteit beschikbaar is voor nieuwe aanvragen van grootverbruikers, ingediend vanaf 17 november 2022. De verwachting van de netbeheerders is dat deze situatie aanhoudt tot 2029. Nieuwe aansluitingen voor kleinverbruik - zoals voor woningbouw - zijn in deze periode nog wel mogelijk, mits er aanvullende maatregelen komen voor de aanpassing van de netinfrastructuur en het beter benutten van de bestaande netcapaciteit. De netbeheerders werken deze maatregelen uit, in afstemming met provincie en gemeenten.
- Binnen de gemeente Nijmegen is het midden- en laagspanningsnet in de wijken zodanig belast dat forse investeringen door netbeheerder Liander, met toevoeging van trafostations en kabels, nodig zijn.

Criteria

- De activiteit sluit aan bij de nog vast te stellen geactualiseerde Warmtevisie 2024 en Lokale Energie Strategie.
- De activiteit sluit aan bij de januari 2024 gesloten intentieverklaring met Liander voor samenwerking.
- De activiteit sluit aan bij het Masterplan Netcongestie 2024.
- De activiteit sluit aan bij de ambities van de Omgevingsvisie.

Activiteiten

- De gemeente helpt Liander bij de uitbreiding van de infrastructuur voor elektriciteit binnen de gemeente.
- Samen met Liander en in afstemming met mede-overheden geven we uitvoering aan het gemeentelijk Masterplan Netcongestie.
- We zijn actief betrokken bij bovengemeentelijk prioriteitskeuzes voor investeringen in het energiesysteem de komende jaren - met buurgemeenten, in regioverband en op provinciaal niveau.
- Stimuleren van slimme oplossingen om de beschikbare netcapaciteit beter te benutten.

Ambitie	**We hebben een openbare ruimte die toekomstbestendig en leefbaar is**

Het geïntensiveerde en gevarieerde gebruik van de openbare ruimte vraagt om een stevige focus op het onderhouden, beheren, schoonhouden en tijdig renoveren van de openbare ruimte. In heel Nijmegen wordt de openbare ruimte kwalitatief op basisniveau gebracht en waar mogelijk gedifferentieerd beheerd. Inrichting en beheer zijn gericht op schoon, toegankelijk, functioneel en veilig. We voeren inspecties uit op al onze kapitaalgoederen en bereiden hieruit onze onderhoudsprogramma's voor en voeren deze uit.

Doel	**We vernieuwen en beheren de openbare ruimte zo toekomstbestendig mogelijk**

Toelichting

Wij beheren en onderhouden onze kapitaalgoederen (onder andere groen, wegen, verkeerslichten, openbare verlichting, bruggen/tunnels) om de huidige functie te borgen. Dit doen we door gestructureerd jaarlijks het onderhouds- en vervangingsprogramma op te stellen. De basis hiervoor is voldoen aan wet- en regelgeving, landelijke richtlijnen en normen. Hiermee borgen we veiligheid, de technische kwaliteit en voorkomen we kapitaalvernietiging. We maken dit programma met een horizon van ten minste 5 jaar. We kijken steeds verder vooruit om kostenstijgingen als gevolg van het ouder wordende areaal aan te zien komen. De

beheerstrategie voor de verschillende kapitaalgoederen is vastgelegd in de jaarlijkse beheerplannen en is actueel.

We programmeren niet alleen vanuit de onderhouds- en investeringsbehoefte maar stemmen integraal af met de wijken, andere fysieke voorzieningen en onder andere met de gemeentelijke programma's op het gebied van klimaatadaptatie, energietransitie en circulariteit. Hiermee leveren we zo goed mogelijk een bijdrage aan de bereikbaarheid van de stad, het woon-, leef- en vestigingsklimaat en andere doelen binnen onze programma's.

Criteria

- We zorgen voor passende en functionele bovengrondse- én ondergrondse fysieke voorzieningen vanuit de opgave van wijk en stad, zodanig dat:
  - We het functioneel en veilig gebruik van de openbare ruimte borgen vanuit een risico gestuurde benadering, waar van toepassing op basis van landelijke normeringen.
  - We in woongebieden de nadruk leggen op een inrichting die aansluit bij toekomstige wensen op leven, spelen, bewegen en ontmoeten dichtbij de woning.
  - We zoveel mogelijk anticiperen op de andere programma's waaronder klimaat, energietransitie, circulariteit, mobiliteit en de gebiedsontwikkelingen.
  - We bij de daadwerkelijke uitvoering oog hebben voor de wensen uit de wijk en participatie toepassen.
  - Onze voorzieningen functioneel zijn en uitnodigen om gebruikt te worden.

Activiteiten

- We beheren en vernieuwen onze verhardingen, straten en pleinen sober en doelmatig.
- We beheren en onderhouden onze civiele constructies en tunnels.
- We beheren en onderhouden onze installaties.
- We beheren onze bomen conform het Nijmeegse Bomenbeleids- en beheerplan.
- We beheren en onderhouden ons groenareaal conform de nota Beplantingen en de nota Maaibeheer.
- We beheren en vernieuwen onze openbare verlichting.
- We beheren en vernieuwen ons straatmeubilair sober en doelmatig.
- We beheren en onderhouden onze havens en kades.
- We beheren en onderhouden waterobjecten zoals siervijvers, fonteinen, watergeefinstallaties en watertappunten.
- We onderhouden sport- en speelvoorzieningen en ontmoetingsplekken in de openbare ruimte. We inspecteren de kwaliteit van de speeltoestellen en valondergronden.
- We onderhouden en beheren onze stedelijke en wijkspeeltuinen en kinderboerderijen.
- We zorgen voor voldoende hondenvoorzieningen zoals hondenlosloopgebieden en/ of hondenuitlaatplaatsen (HUP's) en onderhouden deze.
- We beheren onroerend goed dat bijdraagt aan de doelen van dit programma.

Doel	**Huishoudelijke afvalstromen worden ingezameld**

Toelichting

Gemeenten hebben de wettelijke zorgplicht voor de gescheiden inzameling en milieuhygiënische verwerking van huishoudelijk afval. Om hier invulling aan te geven is in Nijmegen een uitgebreide inzamelstructuur ontwikkeld. Hiermee ontzorgen we onze inwoners, behalen we een hoge mate van hergebruik en dragen we bij aan een schone stad. Dar NV voert deze activiteiten uit. In een jaarlijkse overeenkomst leggen we activiteiten vast waarbij we streven naar zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Gedurende het hele jaar werken we samen met Dar aan een continue verbetering en optimalisatie van de inzamelstructuur. We willen een circulaire stad zijn. Via ons opdrachtgeverschap willen we zorgen dat er verantwoord wordt omgegaan met grondstoffen. Dat doen we bijvoorbeeld in de Woondealgebieden en in

de openbare ruimte. We voeren het nieuwe afvalbeleid uit waardoor nog meer huishoudelijk afval opnieuw kan worden gebruikt. In de binnenstad werken we samen met stakeholders en binnenstadondernemers bij het inzamelen en het scheiden van afvalstromen.

Criteria

- De inzamelfrequenties en -voorzieningen en de toegankelijkheid van de milieustraten worden uitgevoerd conform de afspraken zoals vastgelegd in de overeenkomst met Dar.
- Herbruikbare afvalstromen worden milieuhygiënisch zo hoogwaardig mogelijk verwerkt.
- De activiteit sluit aan bij het afvalbeleid 'Creatief met afval' en anticipeert op het nieuwe afvalbeleid.

Activiteiten

- We organiseren de gescheiden inzameling van onder meer restafval, gft, plastic+, oud papier, luiers, glas, textiel, kringloopgoederen, grof restafval en grof herbruikbare afvalstromen.
- We exploiteren milieustraten waar onze inwoners hun huishoudelijk afval gescheiden kunnen afgeven.
- We zetten in op een betere afvalscheiding en het tegengaan van verspilling door communicatie, educatie en de inzet van afvalcoaches. Waar nodig zetten wij in op handhaving.
- We beheren de Verordening Reinigingsheffingen en verzorgen de inning van de reinigingsheffing.
- We bieden Nijmeegse huishoudens de mogelijkheid één keer per jaar gratis het grofvuil aan huis op te laten halen door Dar.
- We beheren de NEDvang-gelden. Dit is een vergoeding die we ontvangen voor de inzameling van verpakkingsafval.
- In de binnenstad zien we toe op handhaving van het containerverbod.

Doel	**We voeren de gemeentelijke watertaken (afvalwater, hemelwater en grondwater) duurzaam en doelmatig uit**

Toelichting

Het Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen (GRP) is het beleidskader voor onze taken op het gebied van afvalwater, hemelwater, oppervlaktewater en grondwater tot 2026. Vanuit dit GRP werken we verder aan de uitvoering van een van onze gemeentelijke watertaken. De hoofddoelen van onze wettelijke gemeentelijke watertaken zijn het beschermen van de volksgezondheid, bijdragen aan een leefbare woonomgeving en het beschermen van het milieu. De kaders van de wet bodembescherming ten aanzien van de grondwaterkwaliteit verdwijnen onder de omgevingswet. De provincie voert regie op de grondwaterkwaliteit op basis van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Grondwaterrichtlijn. De focus voor oppervlaktewater is om te voldoen aan de gestelde normen binnen de Kaderrichtlijn Water (KRW). De uitkomsten van de evaluatie Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017 – 2023 worden opgenomen in het nieuw op te stellen Water en Rioleringsprogramma conform het instrumentarium van de omgevingswet. In 2023 is gestart met een vervangingsgolf voor de kapitaalgoederen die 40-50 jaar geleden gebouwd zijn. De werkzaamheden voor de gemeentelijke watertaken liften mee met deze vernieuwingsgolf. Zo worden gebieden zoals kinderdorp Neerbosch, Spoortbuurt en de Kanunnikenbuurt opgepakt. Voor Neerbosch-Oost, Winkelsteeg, Hatert en de Noord-Oostkanaalhavens hebben we samen met het Waterschap Rivierenland de waterbergingsopgaven bepaald, volgend uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) voor een watersysteem dat klimaatbestendig is. De maatregelen die daaruit voortvloeien, pakken we zoveel mogelijk samen met gebiedsontwikkelingen op zoals Winkelsteeg/Kanaalzone en Kinderdorp Neerbosch.

Criteria

- De activiteit valt binnen het Gemeentelijk rioleringsplan 2017 - 2023
- De activiteit sluit aan bij de Kaderrichtlijn Water

Activiteiten

- We leggen infrastructuur en voorzieningen aan die behoren tot de gemeentelijke watertaken op nieuwe en bestaande bebouwing.
- We reinigen, inspecteren, beoordelen en voeren onderhoud uit en verbeteren hierdoor het functioneren van rioolstelsels of rioolsystemen.
- We ondersteunen de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) bij de behandeling van vergunning, toezicht en handhaving (bijvoorbeeld lozingen).
- We voeren de maatregelen uit die voortvloeien uit het Nationaal Bestuursakkoord Water. Dit zijn maatregelen die uitvoering geven aan de grote wateropgave voor Nederland.
- We geven voorlichting en communiceren over een veilig en verantwoord gebruik van de voorzieningen via een waterservicepunt en zoeken samenwerking met de Bastei.
- We beheren de verordening rioolheffing en verzorgen de inning van de rioolheffing bij woningen en niet woningen.
- We beheren de verordening eenmalig rioolaansluitrecht, we verzorgen de inning van de riool aansluitrechten en realiseren de aangevraagde eenmalige rioleringsaansluitingen.
- We bewaken en communiceren in samenwerking met het waterschap over de waterkwaliteit van het stedelijke oppervlaktewater in het kader van de volksgezondheid.
- We onderzoeken of er aanvullend op het provinciale beleid, gemeentelijk beleid noodzakelijk is voor het bereiken van een acceptabele grondwaterkwaliteit in Nijmegen.

Wat willen we komend jaar bereiken?

Ambitie:

We zijn een klimaatbestendige stad waar de overlast van hitte, droogte en water tot een minimum wordt beperkt en de biodiversiteit wordt bevorderd

Doel: Opvangen en voorkomen van de negatieve effecten van klimaatverandering in de stad

Activiteiten

- We stellen een masterplan op voor wateroverlast en hitte voor de prioritaire gebieden om in 2035 klimaatbestendig te zijn.
- We benutten quick-wins in de openbare ruimte, zoals het weghalen van verhardingen en de aanleg van wadi's.
- We vertalen de inrichtingsprincipes uit de klimaatadaptatiestrategie in concrete instrumenten zoals HIOR en standaarddetails.
- We nemen de doelstellingen integraal en gebiedsgericht op in de omgevingsvisie en vertalen deze naar regels in het Omgevingsplan.

Doel: Verbeterde water- en groenstructuur en meer biodiversiteit

Activiteiten

- We voeren het nieuwe uitvoeringsprogramma vanuit de Biodiversiteitsagenda uit voor de beleidsvelden groen, biodiversiteit en stadslandbouw.
- We geven uitvoering aan de Uitvoeringsagenda Bomen 2022-2026, onder andere door het planten van 1000 extra bomen per jaar en het verbeteren van groeiplaatsen van bijzondere bomen. Ook delen we bomen uit aan inwoners van wijken die te maken hebben met hittestress.

- We onderzoeken welke speelplekken niet voldoende schaduw hebben en planten, daar waar mogelijk, extra bomen bij.
- We evalueren de regels voor de kapvergunning.
- We implementeren de Toolbox natuur inclusief bouwen in het Omgevingsplan.
- We implementeren de hoofdgroenstructuurkaart in het Omgevingsplan.
- We leggen op geschikte plaatsen nieuwe faunapassages aan.

Doel: Doorontwikkelen van het ecologisch beheer van het groen, en de (stads)bossen

Activiteiten

- We starten in 2025 met het ecologisch beheren van beplanting.
- We stellen een invasieve soortenbeleid op.

Ambitie:

We hebben een groene, gezonde en vitale omgeving om in te wonen, te werken en te recreëren

Doel: Een groene omgeving die bijdraagt aan de gezondheid van de Nijmegenaren en bezoekers en uitnodigt tot spelen, bewegen en ontmoeten

Activiteiten

- We gaan verder met de wijkaanpak waar we groene sociale knooppunten in de wijk realiseren, waar jong en oud met en zonder beperking kan bewegen, ontmoeten, spelen en sporten.

Doel: Een goede rustplaats voor de overleden Nijmegenaren

Activiteiten

- We zorgen voor een toekomstvisie voor onze gemeentelijke begraafplaatsen. Op basis van deze toekomstvisie bepalen we hoe het beheer en exploitatie van deze begraafplaatsen in de toekomst zal plaatsvinden.

Doel: Ondersteunen van natuur-inclusieve stadslandbouw

Activiteiten

- We bouwen het voedselloket Streek op Tafel verder uit samen met al onze partners in Nijmegen en de regio.
- We ondersteunen het initiatief ‘De Voedselverspillingshub’, die voedselverspilling tegengaat en tegelijkertijd goedkope maaltijden biedt aan mensen met een kleine beurs.

Doel: Beheersing, voorkoming en vermindering van omgevingslawaai

Activiteiten

- We stellen nieuw geluidsbeleid vast.

Doel: Beheersing, voorkoming en vermindering van luchtverontreiniging

Activiteiten

- We ontwikkelen een visie voor het gebied rondom de Energieweg, waarmee we de negatieve impact van bedrijven op de leefomgeving verder willen verminderen.
- Om te zorgen voor een schonere binnenvaart zetten we onder andere in op onze deelname aan zero-emissie projecten zoals Zero Emission Services (batterij elektrisch varen) en RH2INE (varen op waterstof) en onderzoeken we de mogelijkheden om de toegang van de havenbekkens voor vervuilende schepen te beperken.
- We nemen actief deel aan landelijke pilots om de overlast door houtstook te verminderen en werken landelijk toe naar mogelijkheden voor lokale verboden in het kader van de nieuwe Omgevingswet.
- We informeren bewoners over de negatieve effecten van stoken en ontmoedigen dit door voorlichting en bewustwording.
- Ook zetten we in op het verwijderen van houtrookkanalen door middel van een subsidieregeling.
- We werken aan de invoering van drie zero emissiezones stadslogistiek, te weten in de binnenstad, Hof van Holland en campus Heijendaal.

- We dragen bij aan het verminderen van overlast van verouderde brom- en snorfietsen. Dit doen we middels een subsidieregeling voor sloop en vervanging. Daarnaast werken we enerzijds aan de invoering van milieuzones in 2025 voor brom- en snorfietsen van voor 2011 (binnenstad, Hof van Holland en campus Heijendaal) en anderzijds aan de invoering van zero emissie zones voor brom- en snorfietsen in 2028 ter grootte van de bebouwde kom van Nijmegen en Lent.
- We voeren het meetplan voor de leefomgeving in Nijmegen West uit en werken hierbij nauw samen met de omgeving.

Doel: Beheersing, voorkoming en vermindering van bodemverontreiniging
Activiteiten
- We werken beleid uit in het kader van het omgevingsplan om de eisen aan bodemkwaliteit zo goed mogelijk af te stemmen op andere beleidsvelden zoals ecologie, gezondheid, energietransitie (bodemenergiesystemen), klimaat (hitte en wateroverlast), etc
- We doen onderzoek naar de haalbaarheid van een gemeentelijke grondbank.
- We onderzoeken de haalbaarheid om hergebruik van grond in openbare ruimte te vergroten door vrijkomende overtollige grond biologisch te verrijken en toe te passen als teelaarde of bomengrond.

Doel: Vermindering van schadelijke effecten door bedrijven en industrie
Activiteiten
- Samen met ODRN zetten we de aanbevelingen uit het OvV-rapport (Onderzoeksraad voor Veiligheid) Industrie en Omwonenden om naar acties en maatregelen. Bijvoorbeeld zetten we een beheerssysteem op om de uitstoot van geur en luchtverontreinigende stoffen door bedrijven actueel in beeld te hebben en versterken we de beleidskaders om gezonder vergunnen mogelijk te maken.

Ambitie:
We zijn een circulaire stad waar we verantwoord omgaan met grondstoffen en deze zoveel mogelijk opnieuw gebruiken

Doel: Verbeterde afvalpreventie en verdergaande afvalscheiding bij huishoudens
Activiteiten
- We leveren het nieuwe afvalbeleid op en starten met de uitvoering hiervan.

Doel: Betere afvalscheiding bij bedrijven
Activiteiten
- We ontwikkelen samen met Huis van de Binnenstad een visie op de gescheiden inzameling in de binnenstad van herbruikbare bedrijfsafvalstromen en geven hier uitvoering aan.

Doel: Een circulaire economie in onze regio en meer circulair inrichten en bouwen
Activiteiten
- We investeren in de verbinding met en de totstandkoming van Via-T, het centrum voor vakmanschap, innovatie, circulariteit en duurzaamheid in de bouw-, installatie- en electrotechniek.

Ambitie:

We zijn een duurzame en energie neutrale stad, waarin we inwoners en bedrijven ondersteunen bij de energie- en warmte transitie en duurzame inwonersinitiatieven stimuleren

Doel: Een energie- en warmtetransitie en verduurzaming in de wijken die samen met de Nijmegenaren en organisaties is gerealiseerd

Activiteiten

- We ontwikkelen samen met bewoners, bewonersinitiatieven en andere partners in de wijk uitvoeringsplannen voor de warmtetransitie, die we ophalen aan de hand van de (nog vast te stellen) geactualiseerde Warmtevisie.
- Per project onderzoeken we samen met betrokken partners wat er mogelijk is en leggen dit als concrete businesscase voor aan de gemeenteraad, zodat we maatwerk kunnen leveren.
- We richten een Nijmeegs Klimaatberaad op en maken gebruik van haar inzichten en ervaring bij het zoeken naar oplossingen in haar wijk, buurt of stad.
- We zetten vaart achter het aanleggen van warmtenetten door samen met andere publieke partners te investeren in collectieve warmtenetten. Hiervoor stellen we budget beschikbaar. We starten in Dukenburg en Stationsgebied
- We stemmen de uitvoering van het realiseren van het warmtenet in Waalsprong en Waalfront af met Vattenfall en projectontwikkelaars (concessie-overeenkomst Vattenfall). Het tempo van de woningbouwopgave bespreken we met Vattenfall en met Indigo B.V. (beheerder warmteinfra naar Waalsprong).
- We voeren de actielijnen uit het Programma Energie besparen Woningen uit, om zo te blijven inzetten op energiebesparing.
- We zoeken betere aansluiting bij inwoners die moeite hebben om de verduurzaming van de eigen woning zelfstandig aan te pakken. We gaan ze intensiever ondersteunen bij de isolatie van hun koopwoning.
- We gaan integraal programmeren om daarmee in kaart te brengen welke knelpunten en kansen er ontstaan in het koppelen van opgaves van de gemeente. Hierbij worden de planningen van woningbouw, vervanging openbare ruimte, aanpassen van oude netwerken en grootschalige bedrijvigheid over elkaar heen gelegd en op kaart gezet. Hierbij hoort ook prioriteren gezien de schaarste qua middelen, ruimte en netcongestie.

Doel: Een energie- en warmtetransitie en verduurzaming bij bedrijven die samen met ondernemers en organisaties is gerealiseerd

Activiteiten

- We realiseren een energie neutrale en aardgasvrije vastgoedportefeuille voor gemeentelijke gebouwen.

Doel: Meer opwekken en gebruiken van duurzame energie

Activiteiten

- We werken samen met de regio aan de realisatie, update en monitoring van de Regionale Energiestrategie de aangepaste Regionale Energiestrategie 2.0.

Doel: Aanpak netcongestie met netbeheerders en medeoverheden

Activiteiten

- We ondersteunen de ontwikkeling van smart energy hubs op bedrijventerreinen, om te beginnen op TPN-West en Bijsterhuizen.

Ambitie:

We hebben een openbare ruimte die toekomstbestendig en leefbaar is

Doel: We vernieuwen en beheren de openbare ruimte zo toekomstbestendig mogelijk

Activiteiten

- We stellen een nieuw beleidsplan op met een bijbehorende nota kapitaalgoederen openbare ruimte.

Doel: Huishoudelijke afvalstromen worden ingezameld

Activiteiten

- We zamelen huishoudelijk afval bij inwoners van Nijmegen in.

Doel: We voeren de gemeentelijke watertaken (afvalwater, hemelwater en grondwater) duurzaam en doelmatig uit

Activiteiten

- We werken aan een nieuw Water en Rioleringsprogramma (WRP) conform het instrumentarium van de Omgevingswet en als vervanging van het huidige Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP).
- We onderzoeken of er aanvullend op het provinciale beleid, gemeentelijk beleid noodzakelijk is voor het bereiken van een acceptabele grondwaterkwaliteit in Nijmegen.

Samenwerkingen en verbonden partijen

- Dar NV
- MARN
- ODRN
- Werken op regie
- Samenwerking met de Rijksoverheid (Klimaatdoelstellingen)

Wat kost het?

Financieel overzicht taakvelden

Bedragen * €1 mln	Rekening	Begroot				
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Baten						
5.7 Openbaar groen en recreatie	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
7.2 Riolering	16,5	18,0	18,2	18,4	18,5	18,6
7.3 Afval	5,0	6,4	6,0	6,7	6,7	6,7
7.4 Milieubeheer	2,9	6,2	3,9	0,4	0,4	0,4
Totaal	**25,3**	**31,4**	**29,0**	**26,4**	**26,5**	**26,5**
Lasten						
5.7 Openbaar groen en recreatie	16,4	18,3	20,4	20,8	20,6	20,5
7.2 Riolering	12,5	12,9	12,8	13,0	13,1	13,1
7.3 Afval	13,3	14,9	14,7	14,5	14,5	14,5
7.4 Milieubeheer	10,4	26,4	20,4	11,6	12,2	13,9
7.5 Begraafplaatsen	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Totaal	**52,7**	**72,4**	**68,3**	**59,9**	**60,5**	**62,1**
Saldo van lasten en baten	**27,4 N**	**41,0 N**	**39,2 N**	**33,6 N**	**34,1 N**	**35,6 N**

V=voordeel; N=nadeel

Financieel overzicht ambities

bedragen * € 1 miljoen	2025	2026	2027	2028
Lasten				
19. We zijn een klimaatbestendige stad waar de overlast van hitte, droogte en water tot een minimum wordt beperkt en de biodiversiteit wordt bevorderd	6,9	6,6	6,5	6,4
20. We hebben een groene, gezonde en vitale omgeving om in te wonen, te werken en te recreëren	10,9	11,2	11,4	11,5
21. We zijn een circulaire stad waar we verantwoord omgaan met grondstoffen en deze zoveel mogelijk opnieuw gebruiken	1,3	1,2	1,1	1,1
22. We zijn een duurzame en energie neutrale stad, waarin we inwoners en bedrijven ondersteunen bij de energie- en warmte transitie en duurzame inwonersinitiatieven stimuleren	12,1	3,2	3,8	5,3
23. We hebben een openbare ruimte die toekomstbestendig en leefbaar is	37,0	37,7	37,8	37,8
Totaal Lasten	**68,3**	**59,9**	**60,5**	**62,1**
Baten				
19. We zijn een klimaatbestendige stad waar de overlast van hitte, droogte en water tot een minimum wordt beperkt en de biodiversiteit wordt bevorderd	0,0	0,0	0,0	0,0
20. We hebben een groene, gezonde en vitale omgeving om in te wonen, te werken en te recreëren	1,2	1,2	1,2	1,2
21. We zijn een circulaire stad waar we verantwoord omgaan met grondstoffen en deze zoveel mogelijk opnieuw gebruiken	0,9	0,9	0,9	0,9
22. We zijn een duurzame en energie neutrale stad, waarin we inwoners en bedrijven ondersteunen bij de energie- en warmte transitie en duurzame inwonersinitiatieven stimuleren	3,5			
23. We hebben een openbare ruimte die toekomstbestendig en leefbaar is	23,4	24,2	24,3	24,4
Totaal Baten	**29,0**	**26,4**	**26,5**	**26,5**
Totaal Openbare ruimte	**39,2 n**	**33,6 n**	**34,1 n**	**35,6 n**

v= voordeel; n nadeel

Veranderingen in de begroting

Bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
7 fte BOA's (excl. toeslag bedrijfsvoering)	0	-100	-200	-300
Lagere opbrengst afvalzakken	-625	-625	-625	-625
Hogere opbrengst agv verhoging tarief afvalzakken	625	625	625	625
Lagere financiële vergoeding verpakkingsafval 2025	-615	0	0	0
Tekort Klimaatadaptatie (excl. toeslag bedrijfsvoering)	-160	-160	-160	-160
Tekort onderhoudsbudget Spelen	-100	-100	-100	-100
Verandering spaarritme warmtenet:				
- was	6.000	1.000		
- wordt	-4.000	-100	-700	-2.200
Verduurzaming wagenpark DAR	-100	-120	-120	-120
Zero-emissiezones brom- en snorfietsen 2028	0	-200	-300	-400
<u>Taakmutaties</u>				
Bodembescherming (DU)	-315	-315	-315	-315
Totaal	**710**	**-95**	**-1.895**	**-3.595**

Opmerking: min-bedragen betekenen verhoging van het budget (financieel nadeel); plus-bedragen betekenen verlaging van het budget (financieel voordeel).

Aanpassing na raadsbesluit 13 november 2024

bedragen x € 1.000

Aanpassing begroting na raadsbesluit	Amendement	2025	2026	2027	2028
Stimuleren van bewegen	A11 Bewegen meer dan sporten	100	100	100	100
Aanpassing totaal		**100**	**100**	**100**	**100**

Besluit raad 13 november 2024

De raad heeft besloten met het amendement 'Bewegen is meer dan sporten'(A11) een bedrag van € 100.000 uit het programma Sport toe te voegen aan het programma Openbare ruimte, waarbij het college dit budget aanwendt voor het stimuleren van bewegen en de raad over de inzet en verdere uitwerking in investeringen en/of activiteiten uiterlijk in Q1 2025 informeert.

Toelichting

7 fte extra BOA's

Veiligheid is bij de uitvoering van het Integraal Veiligheidsplan (IVP) voor een groot deel afhankelijk van de uitvoering door Toezicht en Handhaving. Dit geldt overigens niet alleen voor programma Veiligheid maar ook voor de programma's Openbare Ruimte en Bereikbaarheid. Op dit moment, zo bleek uit het benchmarkonderzoek, functioneert Toezicht en Handhaving tussen het minimale (reactieve handhavings)niveau en het basisniveau. Het streven is dat Toezicht en Handhaving eind 2024 op het capacitaire basisniveau staat en daarmee proactief handhaaft. Onze ambitie is om vanaf 2026 toe te werken naar het optimaal niveau (preventieve handhaving), zodat ook beter wordt aangesloten bij de ambities. Als we met de drie programma's hier serieus werk van willen maken, is extra structurele capaciteit nodig. We voorzien in de periode van 2026-2030 hiervoor ongeveer 7 fte nodig te hebben.

Lagere opbrengst afvalzakken

Doordat het aanbod restafval daalt, worden er minder afvalzakken verkocht. Net als vorig jaar dalen de legesopbrengsten vanuit de verkoop van afvalzakken. Bovendien worden de begrote opbrengsten jaarlijks geïndexeerd terwijl de prijzen voor afvalzakken dezelfde blijven. We verwachten een structureel tekort op de leges van € 625.000.

Hogere opbrengst agv verhoging tarief afvalzakken

Om het tekort van € 625.000 op te vangen worden de tarieven voor de plastic+-zak en voor de groene en rode afvalzakken verhoogd.

Lagere financiële vergoeding verpakkingsafval.

De lagere vergoeding voor de inzameling van verpakkingsafval leidt tot een structureel tekort.

Tekort Klimaatadaptatie

Bij de start van de opgave is uitgegaan van een beschikbaar budget van €240.000 voor bekostiging van de uitvoeringsagenda (collegebesluit 31 oktober 2023). De Klimaatadaptatiestrategie voorziet in een Uitvoeringsagenda met actielijnen tot en met 2026. Om deze actielijnen uit te kunnen voeren is het budget ontoereikend voor de uitvoeringsagenda én de bemensing samen. In de begroting is geen rekening gehouden met personele inzet voor de Opgave. De uren van mensen van Stadsrealisatie moeten namelijk intern verrekend worden. Dit leidt tot een structureel tekort van € 160.000.

Tekort onderhoudsbudget Spelen

We hebben onvoldoende budget om het noodzakelijke onderhoud van de ondergronden van speeltoestellen in de stad uit te kunnen voeren.

Verandering spaarritme warmtenet

In de begroting is in de jaarschijven 2025 € 6 miljoen en in 2026 € 1 miljoen opgenomen om te sparen voor het warmtenet. Gelet op de geplande investeringen in het warmtenet en de omvang van het huidige warmtefonds

kiezen we voor een ander ritme, verspreid over de jaren 2025 tot en met 2028. Deze aanpassing heeft geen negatieve gevolgen voor de uitvoering van de Warmtevisie.

Verduurzaming wagenpark DAR
Verduurzaming van het wagenpark gaat klimaatverandering tegen. Het wagenpark van Dar is echter dusdanig groot dat het zowel financieel als ten aanzien van de netcongestie onmogelijk is dit in één keer te realiseren. We willen elektrificeren waar mogelijk. Daarmee geven we zelf ook vorm en inhoud aan de zero emissiezones voor stadslogistiek (vermindering CO2, stikstof en fijnstof). Ter overbrugging naar volledige elektrificatie over 10 tot 15 jaar willen we zo spoedig mogelijk overstappen op HVO100-brandstof (> 90% CO2-reductie)). Hiermee geven we enerzijds invulling aan het Uitvoeringsprogramma Luchtkwaliteit (specifiek maatregel 25) en blijven we anderzijds voldoen aan de CO2-prestatieladder. Vanaf 2025 bedraagt het knelpunt meerjarig 100.000 euro (80.000 euro HVO100 + 20.000 euro elektrische wagen). Vanaf 2026 komt daar meerjarig extra € 20.000 bij voor een elektrische wagen.

Zero-emissiezone brom- en snorfietsen 2028 (vanaf 2026)
Er is een raadsbesluit genomen op 21 december 2022 voor invoering van de zero emissiezone voor brom- en snorfietsen per 1 januari 2028 in de bebouwde kom van Nijmegen en Lent. Exploitatiebudgetten zijn nodig voor realisatie en beheer, waaronder de communicatie en juridische voorbereiding (verkeersbesluiten, onderzoeken, etc.). De benodigde budgetten zijn: € 200.000 (2026), € 300.000 (2027), € 400.000 (2028), € 300.000 (2029), € 200.000 (2030), € 175.000 (2031) en € 175.000 (structureel vanaf 2032). Het benodigde investeringsbudget is al opgenomen in de stadsbegroting.

Bodembescherming
Voor apparaatskosten Wet bodembescherming wordt de decentralisatie-uitkering tot en met 2030 gecontinueerd. Het betreft een tegemoetkoming in de kosten van het ambtelijk apparaat dat zorgdraagt voor het uitvoeren van de taken die de Wet bodembescherming toekent aan bevoegde gezagen (gemeenten en provincies). Voor Nijmegen betreft dit meerjarig € 315.000.'

Investeringen per doel en ambitie

Voor een verdere toelichting op de investeringen verwijzen we naar de paragraaf Investeringen.

Ambitie	Doel	Investering
We zijn een klimaatbestendige stad waar de overlast van hitte, droogte en water tot een minimum wordt beperkt en de biodiversiteit wordt bevorderd	Verbeterde water- en groenstructuur en meer biodiversiteit	Vergroening stedelijk gebied
		Groenstruct. Oostz. Mauritssingel
	Opvangen en voorkomen van de negatieve effecten van klimaatverandering in de stad	Klimaatadaptatietoolbox en aanpassing Openb.ruimte
		Investering ten behoeve aardgasvrij maken
We hebben een groene, gezonde en vitale omgeving om in te wonen, te werken en te recreëren	Beheersing, voorkoming en vermindering van luchtverontreiniging	Maatregelen luchtkwaliteit
	Een groene omgeving die bijdraagt aan de gezondheid van de Nijmegenaren en bezoekers en uitnodigt tot spelen, bewegen en ontmoeten	Vervanging speelvoorzieningen
		Aanplant bomen
		Speelvoorzieningen stedelijke speeltuinen
		Beweegvriendelijke omgeving
		Woonomgevingsverbeteringen
		Extra investering binnenstad
		Vervanging speelvoorzieningen
		Realisatie van sport-/ontmoetingsruimte voor jongeren/jeugd in Nijmegen-Noord
		Vervanging walstroom Waalkade
		Waalhaven, inclusieve brug

		Opknappen / upgraden huidige skateplekken
		Aanvulling vernieuwingsgolf
		Groot Onderhoud park Brakkenstein
We hebben een openbare ruimte die toekomstbestendig en leefbaar is	We voeren de gemeentelijke watertaken (afvalwater, hemelwater en grondwater) duurzaam en doelmatig uit	Groot-en vervangingsonderhoud
		Rioolinvesteringen Waalsprong
We zijn een duurzame en energie neutrale stad, waarin we inwoners en bedrijven ondersteunen bij de energie- en warmte transitie en duurzame inwonersinitiatieven stimuleren	Meer opwekken en gebruiken van duurzame energie	LED verlichting Binnenstad

Ombuigingsopties

bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Niet energieneutraal in 2045	775	775	775	775
Besparingsprogramma (woningisolatie) alleen met rijksmiddelen	1.600			
Onderhoudsniveau Groen verlagen	500	500	500	500
Schrappen 1e gratis ophaalbeurt grof restafval	150	150	150	150
Stoppen met assistent wijkvegers	340	340	340	340
Stoppen met jaarlijks inplanten en onderhouden bloemenwapen	55	55	55	55
Stoppen met subsidiëren Stichting Dagloon	160	160	160	160
Totaal	**3.580**	**1.980**	**1.980**	**1.980**

Toelichting

Niet energieneutraal in 2045

Het aardgasvrij maken van de stad (aanleg warmtenetten) is een cruciale schakel voor de ambitie om in 2045 energieneutraal te zijn. De raad heeft bij de vaststelling van het coalitieakkoord “Ons Nijmegen, Stad voor iedereen” voor de realisatie van 10.000 woningen aardgasvrij krijgen een jaarlijks bedrag van 1,7 miljoen euro opgenomen. Deze bezuiniging heeft direct effect op het behalen van de ambitie om in 2045 energieneutraal te zijn, omdat bestaande en nieuwe initiatieven en projecten niet meer (verder) worden opgepakt.

Besparingsprogramma (isolatie woningen) alleen met rijksmiddelen uitvoeren

We gaan alleen de ontvangen rijksmiddelen inzetten, dit betekent dat we minder inwoners kunnen bereiken in de aanpak van het beter isoleren van woningen met slechte energielabels. Hierdoor komt ook de aanpak van energiearmoede in het gedrang.

Onderhoudsniveau Groen verlagen

Er kan voor worden gekozen het onderhoudsniveau groen te verlagen. Gevolgen hiervan zijn dat onder andere meer onkruid en rommel in het groen zichtbaar wordt, het gras wordt overal minder gemaaid waardoor het hoger komt te staan (klachten hondenbezitters, ouders spelende kinderen, onoverzichtelijke (verkeers-)situaties), plantvakken met ‘vaste planten’ vergrassen waardoor er kapitaalvernietiging optreedt doordat eerder nieuwe aanplant noodzakelijk is en te hoge hagen (geen overzicht etc.).Het heeft impact op de tevredenheid van bewoners (klachten, meldingen zullen beduidend stijgen) en dit leidt tot meer uitvoeringskosten. Op dit moment wordt er juist ingezet om de tevredenheid over het groen in de stad te laten stijgen.

Schrappen 1e gratis ophaalbeurt grof restafval

Bij start van dit college in 2022 is deze post juist weer gratis gemaakt. Nu moet het laten ophalen van grof afval pas vanaf de 2e afspraak betaald worden, maar het kan ook weer vanaf de 1e afspraak. Als we de 1e gratis ophaalbeurt grof restafval schrappen is het effect dat er (mogelijk) meer dumpingen zullen plaatsvinden en er meer handhaving nodig is.

Stoppen met assistent wijkvegers (valt zowel onder Bereikbaarheid als Openbare ruimte)
We kunnen stoppen met de assistent wijkvegers met als effect dat er (mogelijk) meer zwerfafval (langer) blijft liggen in met name de wijken die het qua leefbaarheid al wat zwaarder hebben. Hierdoor is de kans aanwezig dat de leefbaarheid in deze wijken nog meer onder druk komt te staan. Daarnaast staan de assistent wijkvegers onder vast contract bij Dar en kunnen niet zomaar opgezegd worden. De assistent wijkvegers zijn in het leven geroepen om het schoonmaken in diverse wijken zichtbaarder te maken. Ze doen onder aansturing van Dar nuttig werk en verwijderen veel zwerfafval in diverse wijken en signaleren dumpingen die door Dar vervolgens worden verwijderd.

Stoppen met jaarlijks inplanten en onderhouden bloemenwapen
Kiezen voor het stoppen met het jaarlijks inplanten en onderhouden van het bloemenwapen levert een besparing op van € 55.000. De kosten voor het jaarlijks plantmateriaal is circa € 10.000.
Er is ook nog een jaarlijkse besparing mogelijk op de uitvoeringskosten (circa 250 uren / tarief medewerkers Wijkserviceteam). Deze zijn niet opgenomen in het hierboven vermelde bedrag van € 55.000.
Het heeft impact op het imago voor de stad, citymarketing daalt, bewoners – bezoekers stad zullen het jammer vinden.

Stoppen met subsidiëren Stichting Dagloon (valt zowel onder Bereikbaarheid (verharding) als Openbare ruimte (groen))
Een mogelijkheid is de subsidie aan Stichting Dagloon te stoppen. Stichting Dagloon biedt werkzaamheden aan waarmee dak- en thuislozen zich nuttig kunnen maken in en voor de maatschappij. Door het opbouwen van vaardigheden en verschillend werk komt het voor dat dagloners uitstromen naar ander vrijwilligerswerk of regulier werk. Dar is voor Stichting Dagloon de grootste opdrachtgever. Voor de DAR prikken ze iedere doordeweekse dag het centrum van Nijmegen schoon en in de zomermaanden de Waalstranden. Verder zijn ze ook in de meeste andere wijken aan de slag behalve in Dukenburg en Lindenholt. Stichting Dagloon haalt jaarlijks minstens 40.000 kg van de straat af.

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gevraagd door raad										
Aantal netto toegevoegde door Stadsbeheer onderhouden bomen in de openbare ruimte	6	1.456	-221	1.462	643	924	441	-389	1.300	1.200
Percentage openbaar groen dat ecologisch wordt beheerd				42%			56%			58%

Toelichting

- *Aantal netto toegevoegde door Stadsbeheer onderhouden bomen in de openbare ruimte*
  Eind 2023 werden er 63.500 bomen door Stadsbeheer onderhouden, versus 62.300 in 2022.
- *Percentage openbaar groen dat ecologisch wordt beheerd*
  In 2019 is de nota maaibeheer opgesteld. Vanaf dat moment zijn we in het bermbeheer meer ecologisch beheer toe gaan passen. Ecologisch groenbeheer is gericht op het behoud of het ontwikkelen van de ecologische waarden. Dit doen we in inheemse natuurlijke beplantingen zoals de bermen, poelen, watergangen, bosplantsoenen en stadsbossen. Tijdens het onderhoud houden we rekening met de omgeving en de natuurlijke processen. Dit houdt o.a. in: geen bestrijdingsmiddelen en meststoffen toepassen, gefaseerd onderhouden, rekening houden met verticale en horizontale gelaagdheid, natuurlijk afval zoals bladstrooisel en snoeihout waar mogelijk achterlaten in het gebied, behouden van beschutting voor fauna en behouden en/of versterken van diversiteit in soorten.

Klik hier voor meer onderzoeksuitkomsten/statistieken over openbare ruimte:

https://swm2024-nijmegen.pcportal.nl/p58578/kerncijfers

Cultuur en Cultureel Erfgoed

Doelenboom

Ambitie	**We zijn een aantrekkelijke stad met een bereikbaar en hoogwaardig cultureel aanbod en hebben een cultureel klimaat gericht op vernieuwing en innovatie**
Toelichting	We willen cultureel aanbod in de stad met een dusdanige kwaliteit dat het blijvend bijdraagt aan de aantrekkelijkheid van Nijmegen voor inwoners, bezoekers, bedrijven en organisaties. Het culturele aanbod maakt Nijmegen niet alleen aantrekkelijk om te verblijven, maar draagt ook bij aan het welzijn van onze inwoners. We vinden het daarom belangrijk dat het aanbod divers is, bereikbaar is voor iedereen en iedereen mee kan doen. Om het culturele aanbod op peil en actueel te houden geven we ruimte aan innovatie en vernieuwing.
Doel	**We maken kunst en cultuur toegankelijk voor en door iedereen**
Toelichting	We willen dat cultuur voor zoveel mogelijk mensen toegankelijk is en dat zoveel mogelijk mensen kunnen participeren en profiteren van cultuur. Naast het blijvend verlagen van de drempels tot cultuur willen we bestaande en nieuwe doelgroepen laten deelnemen aan cultuur door het aanbod te versterken en vernieuwen. We richten ons op drie speerpunten. Ten eerste cultuur op school. We willen een vaste plek voor kunst, cultuur en creativiteit in het onderwijs. De opgaven van onze tijd vragen niet alleen om snelle technische reacties, maar ook om slimme en creatieve oplossingen uit het domein van kunst en cultuur. Als tweede richtten we ons op cultuurparticipatie. De cultuurparticipatie is hoog in Nijmegen en dat willen we zo houden. Als laatste ligt onze focus op publiek. We willen een benadering waarin iedereen mee kan doen en waar ruimte is voor verschillende perspectieven. We willen een aanbod dat toegankelijk en aansprekend is voor verschillende groepen.
Criteria	• Een kwalitatief goed aanbod van cultuureducatie op scholen primair onderwijs. • Verbinding, ontmoeting en samenwerking tussen cultuur en andere domeinen (bedrijfsleven, onderwijs en sociaal domein). • Het culturele aanbod is gedifferentieerd, gevarieerd en toegankelijk voor een breed publiek.
Activiteiten	• We stimuleren cultureel aanbod voor het onderwijs en ondersteunen instellingen en netwerken die leiden tot meer cultuur op school. • We stimuleren groei en bloei van amateurverenigingen door subsidieregelingen. • We stimuleren aanbod voor nieuwe publieksgroepen door subsidieregelingen. • We verlagen de drempels voor de groep die minder gemakkelijk toegang heeft tot cultuur via de meedoenregeling en stichting Leergeld. • We stellen de code Diversiteit & Inclusie als voorwaarde bij alle culturele instellingen die subsidie krijgen. • We ondersteunen de streekomroep via subsidie.
Doel	**We vergroten de aantrekkingskracht van Nijmegen**

Toelichting

Door de aanwezigheid van hoogwaardig cultureel aanbod te stimuleren dragen we bij aan de aantrekkelijkheid van Nijmegen voor bewoners, bezoekers en bedrijven. Het is van groot belang dat onze culturele instellingen en partners in staat zijn om zich professioneel en toekomstbestendig te ontwikkelen. Met ons subsidiehuis zorgen we ervoor dat onze subsidievoorwaarden aansluiten bij onze behoefte om hoogwaardig cultureel aanbod te stimuleren. We sturen meer op inhoudelijke kwaliteit, een sterkere top in de Nijmeegse culturele sector en een innovatief aanbod. Hierbij richten we ons op de volgende punten. Ten eerste op behoud en versterking van het cultureel ecosysteem en het creatieve klimaat. Ten tweede op een veelzijdig aanbod. Hiervoor zijn dynamiek binnen kunst en cultuur belangrijk. We stimuleren aanbod dat actueel, relevant en aansprekend is. Ten derde richten we ons op kwaliteit. We stimuleren de ontwikkeling hiervan. Dat doen we onder andere door een externe adviescommissie de subsidies te laten beoordelen op kwaliteit. We onderzoeken hoe we de ontwikkeling van de beeldende kunst kansrijker kunnen maken. Voor kunst in de openbare ruimte geven we bijvoorbeeld prioriteit aan hoogwaardig, spraakmakend aanbod passend bij een stad met stedelijke allure. Ten vierde richten we ons op de top. Dat betekent dat we inzetten op het krijgen van meer landelijke betekenis met ons cultuuraanbod. We maken ruimte om rijksmiddelen te matchen waar dat nodig is. Om de top te bereiken blijft het noodzakelijk te investeren in een goede basisinfrastructuur in de stad.

Criteria

- We volgen de Code Diversiteit & Inclusie: om culturele diversiteit in de instellingen te verankeren. We volgen de Fair Practice Code: gedragscode voor ondernemen en werken in cultuursector. En we volgen de Governance Code Cultuur: instrument voor goed bestuur en toezicht in de cultuursector.
- We sturen op veelzijdig/aanvullend aanbod bij de toekenning van subsidies.
- We kennen de subsidies toe op basis van het advies van een externe commissie.
- Ons cultuuraanbod doet mee op (inter)nationaal niveau.

Activiteiten

- We investeren in hoogwaardig cultureel vastgoed.
- We geven meerjarige subsidies aan culturele organisaties, die samen zorgen voor een stedelijk aanbod in Nijmegen.
- We faciliteren netwerkvorming en dragen bij aan een krachtige en vitale culturele sector.
- We stimuleren professionaliteit en vernieuwing in de culturele sector en dragen bij aan de Cultuur Academy.
- We vragen grote culturele instellingen om de code Diversiteit & Inclusie, Fair Practise en de Governance Code Cultuur toe te passen, om zo onze culturele organisaties te ontwikkelen en versterken.
- We werken als onderdeel van de Groene metropoolregio aan de versterking van Cultuurregio 025.
- We moedigen nieuw aanbod van kwalitatief hoogwaardige cultuur aan door subsidieregelingen culturele projecten en meerjarige culturele programma's.
- We ontwikkelen hoogwaardige kunstwerken in de openbare ruimte.
- We stimuleren artistieke kwaliteit door een externe adviescommissie onze subsidies te laten beoordelen: de commissie Groei.
- We ondersteunen de top in de Nijmeegse cultuurwereld door het aanbod onder de aandacht van landelijke fondsen en subsidieverstrekkers te brengen.
- We eren gevestigde namen met de Karel de Grote Oeuvreprijs.
- We beheren onroerend goed dat bijdraagt aan de doelen van dit programma.

Doel	**We geven ruimte aan innovatie en creativiteit**

Toelichting	Innovaties vanuit cultuur zijn van betekenis als drijvende kracht achter tal van de brede economische en maatschappelijke ontwikkelingen. Voor innovatie is naast creativiteit een stedelijk klimaat nodig dat bijdraagt aan innovatievermogen van de stad. We zetten in op de volgende speerpunten. Ten eerste bieden we ruimte voor creativiteit. We gaan creativiteit stimuleren en de aanwezigheid ervan zichtbaar maken. Hiervoor is een goede infrastructuur belangrijk. Het gaat dan om aanwezigheid van broedplaatsen, netwerken/platforms, een goed atelierbeleid en de mogelijkheid en ruimte om samen te werken met andere domeinen. Ten tweede zetten we in op talentontwikkeling. Het hebben van talenten zorgt voor een gezonde groei en ontwikkeling van de cultuur in de stad. Talenten inspireren anderen en we kunnen hun kwaliteiten inzetten om maatschappelijke uitdagingen met creatieve oplossingen te benaderen. Ten derde stimuleren we experimenten en innovatie. Dat wil zeggen innovatie van de kunsten zelf, door vernieuwing, verrassing, ontwikkeling van het genre of de discipline. En innovatie in de samenleving met behulp van creativiteit uit de kunst- en ontwerpsector.
Criteria	• We beoordelen op innovatie, creativiteit en experiment bij toekenning van subsidies.
Activiteiten	• We stimuleren de ontwikkeling van het festivalklimaat. • We faciliteren kunstenaars door middel van atelierruimten en broedplaatsen. • We ondersteunen talentvolle kunstenaars door deelname aan Poppunt Gelderland. • We steunen talentontwikkeling door inzet van een cultuurscout. • We stimuleren jong talent met cultuurprijzen. • We stimuleren innovatie en vernieuwing in de culturele sector door middel van subsidieregelingen.

Ambitie	**We zijn de oudste stad van Nederland, met een rijke historie en eigen karakter. We benutten dit unieke erfgoed om de aantrekkelijkheid van onze stad voor (nieuwe) bewoners, bedrijven en bezoekers te vergroten en hen nog sterker te verbinden aan de stad**
Toelichting	Nijmegen is de oudste stad van Nederland. Deze rijke historie maakt ons uniek. Het verhaal van onze geschiedenis en ons erfgoed geven de stad een eigen karakter. Wij bieden met dit erfgoed een kwalitatief goede leefomgeving, vergroten de aantrekkingskracht van onze stad voor huidige en nieuwe inwoners, voor bedrijven en voor bezoekers. Erfgoed versterkt de verbinding van inwoners aan 'hun' straat, wijk en aan de stad. Uit diverse onderzoeken blijkt dat historische (binnen)steden ook economisch waardevol zijn. De WOZ-waarde ligt er gemiddeld hoger dan in andere plaatsen. Het behoud staat dus voorop en we willen met erfgoed ook het verhaal van de stad vertellen.
Doel	**We zorgen voor bescherming en instandhouding van ons erfgoed**
Toelichting	We adviseren en begeleiden wijzigingen en restauraties van bestaande monumenten. Ook brengen we cultuurhistorische waarden in beeld. Aan de hand hiervan vertellen we verhalen en maken we verbeeldingen, omdat zichtbaarheid van de verhalen leidt tot bekendheid met de geschiedenis van de stad en dat zorgt voor draagvlak voor het erfgoedbeleid. Dat draagvlak is van groot belang voor een goede instandhouding en bescherming van ons erfgoed. We bouwen kennis op door bouwhistorische, archeologische of andere onderzoeken. Deze kennis gebruiken we ook om het erfgoed voor een groot publiek toegankelijk te maken. Voor het duurzaam beheer van het digitaal archief hebben we een e-depotvoorziening en zorgen we

voor goede aansluiting bij de informatiebeheerketen voor archivering by design. Een e-depot is een elektronische archiefvoorziening waarin informatie duurzaam bewaard wordt en toegankelijk is.

Criteria

- We adviseren en begeleiden wijzigingen en restauraties aan monumenten op basis van de Erfgoedwet, de Erfgoedverordening en de Nota cultureel erfgoed (2013).
- We voeren archeologisch onderzoek uit aan de hand van de kwaliteitseisen van de vigerende KNA en op basis van het erfgoedbeleid en de Archeologische beleidskaart.
- We verbouwen het archeologiedepot en bewaren de archeologische vondsten conform de vigerende KNA, protocol 4010.
- We adviseren bij ruimtelijke ontwikkelingen en bouwaanvragen conform het facetbestemmingsplan archeologie en de cultuurhistorische waardenkaart.
- De archieven en collecties in het Regionaal Archief Nijmegen worden beheerd conform het Besluit Informatiebeheer 2013 en de hierin genoemde wet- en regelgeving.

Activiteiten

- We beschermen monumenten.
- We begeleiden wijzigingen en herbestemming van monumenten.
- We voeren de subsidieregeling Duurzame Instandhouding Monumenten uit.
- We beoordelen plannen met betrekking tot erfgoed.
- We voeren archeologisch onderzoek uit om de archeologische waarden in de Nijmeegse bodem in beeld te brengen, indien mogelijk te beschermen of te bewaren.
- We werken oud archeologisch onderzoek uit voor een hogere proceszekerheid bij nieuwe ontwikkelingen.
- Voor het fysieke beheer en behoud van het werelderfgoed stellen we jaarlijks in samenwerking met de provincie Gelderland een managementplan op.
- We onderhouden een eigen archeologisch depot voor het opslaan en bewaren van archeologisch vondstmateriaal.
- We verbouwen het archeologisch depot, zodat het weer voldoet aan de gestelde eisen.
- We beheren en onderhouden eigen cultuurhistorische panden.
- We beheren en onderhouden bijzondere objecten die het (historische) verhaal van de stad vertellen.
- We zorgen voor een goed geordend en toegankelijk overheidsarchief door overbrenging naar een archiefbewaarplaats, tijdige vernietiging en door advisering voor en toezicht op beheer van de niet-overgebrachte archieven door het Regionaal Archief Nijmegen.

Doel	**We maken het verleden zichtbaar en beleefbaar**

Toelichting

We koppelen waar mogelijk erfgoed en kunsten aan elkaar en verzilveren daarmee kansrijke samenwerkingen. We dragen financieel bij aan projecten die de Nijmeegse cultuurhistorie verbeelden. We bepalen onze keuzes op basis van de erfgoedstrategie en we werken met de erfgoedaanjager aan de professionalisering van instellingen en verenigingen. Door de transitie van papier naar digitaal wordt het belang van de digitale dienstverlening van het Regionaal Archief Nijmegen steeds groter ten opzichte van de dienstverlening in de studiezaal. Steeds meer toegangen en bronnen worden op de website geplaatst en als (linked) open data beschikbaar gesteld en waar mogelijk worden archiefstukken digitaal geleverd.

Criteria

- We stimuleren publieksgerichte activiteiten op basis van het beleid Verleden Verbeeld.
- We maken het Romeins verleden beter zichtbaar op basis van het Masterplan Romeins Verleden en de vereisen vanuit de beschermde status van Unesco Werelderfgoed.
- Het Infocentrum WO2 voert zijn activiteiten uit op basis van gemaakte afspraken.

Activiteiten

- We voeren het beleid Verleden Beleefd en bijbehorende subsidieregeling uit.
- We stimuleren publieksgerichte en educatieve activiteiten op het gebied van erfgoed. Dit doen we in samenwerking met partners in de stad.
- We werken samen met de instellingen in de Basis Infrastructuur Erfgoed op basis van Verleden Beleefd.
- We stellen de archieven en collecties van het Regionaal Archief Nijmegen beschikbaar aan publiek/gebruikers in de studiezaal en online.
- We maken, op verzoek, het archeologisch materiaal in het depot toegankelijk voor presentatie in exposities of in een museum.
- We voeren het Masterplan Romeins Verleden uit.
- We ondersteunen het Infocentrum WO2 in het uitvoeren van een verbindende rol voor het ontwikkelen van een aantrekkelijk programma voor het WO2-erfgoedveld en het informeren van bezoekers over de activiteiten en te bezoeken locaties in het Rijk van Nijmegen.
- We bespelen de beiaard in de Sint Stevenstoren.
- We verwerven particuliere archieven en collecties (waaronder boeken, foto's en films, websites) door het Regionaal Archief Nijmegen.

Wat willen we komend jaar bereiken?

Ambitie:
We zijn een aantrekkelijke stad met een bereikbaar en hoogwaardig cultureel aanbod en hebben een cultureel klimaat gericht op vernieuwing en innovatie

Doel: We maken kunst en cultuur toegankelijk voor en door iedereen
Activiteiten

- *Cultuur en andere domeinen*
  We verbinden cultuur met andere domeinen. Kunst en cultuur zijn bouwstenen voor een stevige sociale basis. Deze basis wordt al gelegd op jonge leeftijd. Daarom faciliteren we als gemeente de kennismaking met cultuur dichtbij onze jeugd, bijvoorbeeld via scholen, bibliotheken en cultuuraanbieders. Maar ook op latere leeftijd blijft cultuur van belang. We streven naar een brede cultuurdeelname, waarbij we ruimte willen geven aan een divers aanbod.

- *Lindenberg Cultuurhuis*
  Naast het brede aanbod aan creatieve cursussen werkt Lindenberg Cultuurhuis steeds meer samen met partners in de wijken. Bijvoorbeeld via ‘Cultuur op recept’, een initiatief van Lindenberg Cultuurhuis en Bibliotheek Gelderland Zuid in samenwerking met Sterker sociaal werk en Bindkracht10. Cultuur op Recept gaat uit van de gedachte dat culturele activiteiten een bijdrage kunnen leveren aan de fysieke en mentale gezondheid. Een ander voorbeeld is ‘On the Block’, Urban Arts lessen aan jongeren. In de ‘Blue Zone’ worden culturele activiteiten aangeboden in het ziekenhuis.

- *Bibliotheek*

Naast de huidige bibliotheekvoorzieningen stimuleren we de taalontwikkeling bij onze jeugd, onder andere door de Bibliotheek op School voort te zetten en waar mogelijk uit te breiden op Nijmeegse scholen. Ook voor volwassenen blijven we inzetten op het ontwikkelen van basisvaardigheden, voor inwoners die een taalachterstand hebben en/of digitale vaardigheden missen. Bovendien kunnen al onze inwoners terecht bij de Informatiepunten Digitale Overheid (IDO's) in de bibliotheekvestigingen en het Wijkatelier Lindenholt voor digitale ondersteuning.

- *Gemeentelijke visie op de bibliotheek*
  Vanaf 2025 krijgen gemeenten (en provincies) een wettelijke taak, de zorgplicht genoemd, die bedoeld is om de bibliotheekvoorziening voor iedereen in stand te houden. Dit betekent een wetswijziging van de huidige Bibliotheekwet die vanaf 2026 zal ingaan. In voorbereiding op deze wetswijziging gaan we het komende jaar aan de slag met het opstellen van een gemeentelijke visie op de bibliotheek in onze stad.

- *Brede scholen*
  Met de brede scholen willen we de ontwikkeling van kinderen bevorderen die dit in mindere mate van huis uit mee krijgen. Onderdeel van deze brede ontwikkeling is onder andere cultuureducatie en talentontwikkeling. Naast binnen schoolse cultuureducatie wordt buiten schoolse cultuureducatie ingezet op het bereiken van alle kinderen in de wijk. Dit gebeurt samen met andere partners in de wijk zoals Bindkracht10.

- *Regeling Urban sport en cultuur*
  Samen met het programma Sport faciliteren en stimuleren we de ontwikkeling van en toenemende behoefte aan urban sport en cultuur. Dit doen we met de regeling Urban sport en cultuur. De regeling zetten we naar aanleiding van de evaluatie in 2024 in 2025 voort.

- *Amateurregeling*
  In 2025 voeren we onze amateurregeling weer uit. We ondersteunen Nijmeegse amateurkunstverenigingen met subsidie, zodat zij de kosten voor hun leden laag kunnen houden, jaarlijks uitvoeringen kunnen realiseren en werken met een professioneel artistiek leider.

Doel: We vergroten de aantrekkingskracht van Nijmegen

Activiteiten

- *We versterken het culturele aanbod door meer te investeren*
  Bij de cultuurvisie Groei. hebben we een subsidiehuis opgesteld dat uitgaat van groei van de activiteiten en van de kwaliteit van het aanbod in de stad. Eén van de knelpunten was dat de subsidiebedragen niet toereikend waren voor een stad met de grootte en de ambities van Nijmegen. Door meer te investeren brengen we het culturele aanbod in Nijmegen op een niveau passend bij een stad van deze schaalgrootte. Daarnaast willen we ook in de toekomst de subsidiebedragen op peil houden. Dat betekent dat de subsidiebedragen meegroeien met een stad die verder groeit. Door meer te investeren zorgen we er voor dat professionalisering en groei voor grote en kleine instellingen mogelijk worden. Daarnaast zetten we extra middelen in voor de uitvoering van de code Fair Practice. Zo verwachten we van de partijen die subsidie van ons ontvangen dat ze zich aan de code houden, dat er sprake is van een eerlijke betaling aan makers (fair pay) en een veilige werkomgeving.

  In 2025 gaat de nieuwe periode voor de meerjarige subsidie Meerjarige Culturele Programma's van start. Met deze regeling zorgen we ervoor dat er een veelzijdig kwalitatief cultureel aanbod voor de hele stad is. Ook start de nieuwe vier jaren subsidieperiode voor onze culturele basisinfrastructuur in 2025. De Stadsschouwburg en de Vereeniging, Lindenberg Cultuurhuis, Filmhuis Lux, Openbare Bibliotheek Gelderland Zuid, Poppodium Doornroosje en Valkhof Museum dragen met hun activiteiten bij aan de ambities uit onze cultuurvisie Groei. Onze adviescommissie Groei. toetst de aanvragen en brengt een advies aan ons uit over het wel of niet verlenen van een meerjarige subsidie.

- *Kunst in de openbare ruimte*

Voor de periode 2025-2026 stellen we een nieuw uitvoeringsprogramma kunst in de openbare ruimte vast. Gefinancierd vanuit de reserve beeldende kunst gaan we aan de slag met minimaal 2 nieuwe kunstopdrachten, waarbij we prioriteit geven aan hoogwaardig, spraakmakend aanbod wat passend is bij Nijmegen. Daarnaast ronden we een aantal al lopende kunstprojecten af, zoals het Regenboogkunstwerk..

- *We versterken de nachtcultuur met de stad*
  De nachtvisie is in 2024 gereed. De visie is ontwikkeld met de partners in de stad. De visie versterkt de lokale economie, het culturele klimaat en de aantrekkelijkheid van Nijmegen. Een aantrekkelijke, veilige en toegankelijke nachtcultuur draagt bij aan een positief imago van de stad. Naast de economische waarde, kijken we ook naar de sociale en culturele waarde van de nacht. In 2025 werken we op basis van de nachtvisie samen met de stad aan de versterking van de Nijmeegse nachtcultuur. Eén van onze partners is de stichting Nachtburgemeester Nijmegen die wij ondersteunen voor het jaar 2025.

- *Haalbaarheid Europese Culturele hoofdstad van Europa*
  In 2033 zijn Nederland en Italië aan de beurt om een stad voor te dragen voor de titel “Culturele hoofdstad van Europa”. Ongeveer 6 jaar voorafgaand aan het titeljaar (2027) zal het rijk de formele oproep doen aan steden om zich te kandideren. We gebruikten 2024 om te onderzoeken of kandidaatstelling voor Culturele Hoofdstad haalbaar is voor Nijmegen. Wat is daarvoor nodig en welke kansen en belemmeringen zijn aanwezig in de stad en regio? We gaan het draagvlak in de regio en bij de belangrijkste stakeholders onderzoeken. In 2025 maken we een keuze over het vervolg.

- *We investeren in huisvesting van culturele organisaties*
  In 2025 gaan we met verschillende culturele locaties aan de slag:
  - Stadsschouwburg Nijmegen
    De voorbereidingen voor de verbouwing van de Stadsschouwburg zijn in volle gang. De planning is om eind 2025 te starten met de daadwerkelijke verbouwing. Architectenbureau Diederendirrix gaat met de verbouwing aan de slag op basis van een goedgekeurd programma van eisen. Een en ander gebaseerd op het Masterplan Plek in de Stad.
  - Lindenberg
    De hoofdvestiging van de Lindenberg is 50 jaar oud en moet gemoderniseerd worden. Dit kan door (elders) nieuwbouw te plegen of grootschalig te renoveren. Samen met de Lindenberg brengen we de opgave in beeld en werken voor de diverse mogelijkheden scenario’s uit. We treffen de nodige voorbereidingen voor de besluitvorming, die naar verwachting in de volgende bestuursperiode zal volgen.
  - Bibliotheek
    We werken aan volwaardige nevenvestigingen van de bibliotheek in Noord en Dukenburg om zo tot een optimale dekking in de stad te komen. Voor Noord (Hof van Holland) verwachten we halverwege 2025 de ontwerpfase af te ronden en te starten met de bouw. Ook de Lindenberg en jongerenontmoeting krijgen hier een plek. Voor Dukenburg werken we aansluitend op de plannen voor het winkelcentrum de ontwerpopgave voor deze bibliotheekvestiging uit.
  - Valkhof Museum
    In 2025 verwachten we de verbouwing af te ronden. Daarna start onder leiding van het museum de herinrichting van het gebouw. In de kelder zal een nieuwe tentoonstelling van prehistorie tot heden worden ingericht, met aandacht voor interactie met het publiek. Ook zal er veel tijd gaan zitten in het terugverhuizen van de collectie die uit 30.000 objecten bestaat. Het Kelfkensbos wordt opnieuw ingericht en vormt een aansluitend geheel met het museum. De opening van het museum verwachten we in 2026.

Doel: We geven ruimte aan innovatie en creativiteit

Activiteiten

- *We ondersteunen het maakklimaat in Nijmegen*

Makers zijn de stuwende kracht achter cultureel Nijmegen. Met hun activiteiten dragen ze bij aan een creatief, ondernemend en sociaal klimaat in Nijmegen. We ondersteunen en faciliteren makers.

- *Versterking (jeugd)podiumkunsten in Nijmegen en Gelderland*
  In 2024 zijn we gestart met een pilot versterking aanbod van jeugdpodiumkunsten in deze regio. Deze pilot wordt met ondersteuning van het hele jeugdpodiumkunstennetwerk uit Gelderland uitgevoerd door Theater aan de Rijn, Stadsschouwburg Nijmegen en de Nijmeegse theaterorganisatie De Horde. In 2025 zetten we de lijn van talentontwikkeling voort omdat we het van belang vinden dat onze jeugd toegang heeft tot een kwalitatief aanbod van podiumkunsten. Daarnaast stimuleren we het klimaat voor makers in de jeugdpodiumkunsten in Nijmegen en de regio.

- *We vernieuwen ons atelierbeleid en maken een broedplaatsenbeleid*
  Vanaf 2025 start de uitvoering van ons nieuwe broedplaatsenbeleid. We zetten in op meer passende ruimte voor actieve kunstenaars, we stimuleren culturele broedplaatsen en we nemen vaker broedplaatsen op als een vast element in gebiedsontwikkelingen. Atelierbeheerder SLAK blijft onze preferente partner bij de uitvoering van ons atelier- en broedplaatsenbeleid, maar we bieden ook meer ruimte aan eigen initiatief.

- Cultuur Academy & Cultuurscout
  We subsidiëren de Cultuur Academy als ondersteuning van het culturele netwerk. Deze organisatie is er voor de cultuurprofessional in Arnhem en Nijmegen en staat voor het collectief versterken van de sector: leren en ontwikkelen als vanzelfsprekend onderdeel van het werk. Onderdeel van onze subsidie aan de Cultuur Academy is de uitvoering van de Cultuurscout, een regeling om jonge talentvolle makers te ondersteunen.

- *Eenjarige Culturele Subsidies*
  In 2025 voeren we de regeling Eenjarige Culturele Subsidies uit. Met deze regeling stimuleren we aanvragers om de verbindingen te zoeken tussen cultuur en andere domeinen. Innovatie is daarbij belangrijk. Het verbinden van cultuur met andere domeinen, zoals zorg, sport, economie en onderwijs heeft een impuls nodig. Deze verbinding gaat niet vanzelf; vanuit cultuur blijft het nodig om hier actief op in te zetten. Onze adviescommissie Groei. beoordeelt de aanvragen.

- *Toepassing Code Fair Practice*
  We verhogen de plafondbedragen in onze regelingen zodat aanvragers rekening kunnen houden met de code Fair Practice. Onze adviescommissie Groei. Beoordeelt aanvragen op dit onderwerp.

Ambitie:
We zijn de oudste stad van Nederland, met een rijke historie en eigen karakter. We benutten dit unieke erfgoed om de aantrekkelijkheid van onze stad voor (nieuwe) bewoners, bedrijven en bezoekers te vergroten en hen nog sterker te verbinden aan de stad

Doel: We zorgen voor bescherming en instandhouding van ons erfgoed
Activiteiten

- *We zorgen voor betere instandhouding en bescherming van ons erfgoed*
  - Op basis van de Erfgoedstrategie 2020 zijn we begonnen met de inhaalslag voor het aanwijzen van monumenten. In 2025 gaan we met deze lijst verder maar maken we ook een begin met de inventarisatie van Post 65 erfgoed en een betere bescherming van het wederopbouwcentrum.
  - We adviseren en begeleiden monumenteneigenaren bij het verduurzamen van hun monument en bij herbestemmingen, restauraties en verbouwingen.
  - We verlenen subsidies voor het op een goede manier verduurzamen van monumenten op basis van de subsidieregeling Duurzame Instandhouding Monumenten.

- We zorgen voor actueel uitvoerend beleid voor een goede bescherming en instandhouding van onze monumenten.

- *We werken oud archeologisch onderzoek uit en versterken het archeologiebeleid*
  - Vanaf 2023 werken we oud ongepubliceerd archeologisch onderzoek uit en brengen we de resultaten nauwkeurig in kaart zodat we beter kunnen anticiperen op nieuwbouwplannen en infrastructurele projecten. Dit zetten we voort in 2025. We maken de uitkomsten van de onderzoeken digitaal beschikbaar, onder meer voor verder wetenschappelijk onderzoek en presenteren deze aan het publiek.
  - In 2025 wordt een volgende stap gezet. Dan wordt een begin gemaakt met het opstellen van een archeologische verwachtingskaart waarop alle historische, archeologische en bodemkundige informatie zichtbaar is verwerkt teneinde het archeologiebeleid te versterken en Nijmegenaren op de hoogte te stellen van de waardevolle gebieden binnen de gemeente.
  - Tevens zal in 2024 en 2025 een Handboek Archeologie worden verwezenlijkt waarin richtlijnen en randvoorwaarden staan waar archeologisch onderzoek binnen de gemeente Nijmegen aan moet voldoen en welke eisen er gelden voor archeologievriendelijk bouwen.

Doel: We maken het verleden zichtbaar en beleefbaar

Activiteiten

- *We bereiken een nieuw publiek met aansprekende erfgoedverhalen*
  - We versterken de samenwerking tussen cultuurhistorische organisaties, werken aan een samenhangend programma en vinden nieuwe manieren om de verhalen van de stad te vertellen.
  - We jagen met behulp van het aanjaagfonds en projectsubsidies aansprekende grote projecten aan, zoals het Gebroeders van Lymborchjaar.
  - We evalueren de subisidieregeling Verleden Beleefd 2024 en scherpen aan waar nodig.
  - We versterken de verhalen van de stad met nieuwe historische bakens, kunstwerken en evenementen.
  - We blijven werken aan een stevige samenwerkingsstructuur binnen het erfgoedveld en met de stad, bijvoorbeeld met het aanjagen van het educatienetwerk.
  - We zetten volop in op de herdenking van de bevrijding met het regionale project 80 jaar vrijheid.

- *We benutten beschikbare publieksruimtes efficiënt*
  - Bij de cultuurhistorische partners waar het Regionaal Archief Nijmegen (RAN) mee samenwerkt is er extra aandacht voor samenwerking met de locatie Mariënburg van de Openbare Bibliotheek Gelderland Zuid. In samenwerking met de buren (bibliotheek, Huis van de Nijmeegse Geschiedenis) richten we de nieuwe publieksruimte bij het RAN in voor presentatie en educatie van onze collecties.
  - We onderzoeken of we nog breder kunnen samenwerken met andere cultuurhistorische partners, zoals bijvoorbeeld het Valkhofmuseum, om het verhaal van Nijmegen te vertellen. In 2025 blijven we kijken hoe we onze publieksruimtes kunnen inzetten om verhalen die verteld moeten worden, te kunnen faciliteren en die te kunnen combineren met onze historische bronnen.

- *We versterken ons (toeristisch) profiel met de Romeinse Limes als Unesco Werelderfgoed*
  In 2024 is het Masterplan Romeins Verleden vastgesteld. In het Masterplan wordt in een Samenwerkingsovereenkomst (SOK) samen met de partners Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en de Provincie Gelderland, vanaf 2025 uitvoering gegeven aan het benutten van het historisch en toeristisch-recreatief potentieel van het Werelderfgoed in en om Nijmegen. Daartoe worden in 2025 nieuwe routes ontwikkeld en bestaande routes verrijkt, is een educatietraject opgestart, worden in ruimtelijke plannen ontwerpen afgestemd op het Romeinse verhaal. Daarnaast is in 2024 voorgesorteerd op de regionale samenwerking die vanaf 2025 gecontinueerd wordt door een programmateam. In Nijmegen is in 2024 een start gemaakt met een ontwerp voor de herinrichting van het landschappelijk park Kops Plateau wat Werelderfgoed is, inclusief aandacht voor duurzaamheid, natuurinclusiviteit en ecologie. In 2025 krijgt dit ontwerp een vervolg, waarvoor samenwerking met de wijk gezocht wordt. De doorontwikkeling van de samenwerking tussen wetenschap en maatschappij vertaalt zich in 2025 in de oprichting van een Nationaal

Kenniscentrum Romeinse Limes (werktitel) te vestigen in Nijmegen, zodat de verhalen die onderzoek naar de Romeinse tijd genereert, ook daadwerkelijk bij een groot publiek terecht kunnen komen.

- *Op weg naar 80 jaar vrijheid WO2*
  Participatief herdenken en betekenisvol beleven, samen met verschillende doelgroepen en door middel van innovatieve activiteiten en samenwerking is de rode draad voor de invulling van het programma van 80 jaar Vrijheid. Dit geldt voor de activiteiten in 2024 én 2025.
  In de eerste helft van 2025 herdenken we in het Rijk van Nijmegen 80 jaar Operatie Veritable; het Rijnland Offensief en sluiten we aan op de landelijke viering van 80 jaar Vrijheid. Ook in deze maanden zijn er mooie activiteiten, waaronder een bijzondere herdenking op 4 mei, een vrijheidsconcert op 5 mei en het kinderbevrijdingsfestival. We brengen de Vrijheidskrant uit en een beeldend en een interactief magazine voor kinderen over het laatste oorlogsjaar. Onze activiteiten zijn gericht op inwoners van Nijmegen, onze Duitse buurgemeenten, geïnteresseerden uit Rijk van Nijmegen, provincie Gelderland en Nederland. Onze herdenkingen trekken ook internationale gasten.
  '80 jaar Vrijheid' wordt in augustus 2025 afgesloten met een fotoproject door de stichting PION. Met dit project worden de verhalen uit de Tweede Wereldoorlog van diverse families in Azië vastgelegd en gedocumenteerd. Daarmee sluiten we een periode van indrukwekkende herdenkingen en evenementen af. In de daar op volgende periode kijken we hoe we met eigen middelen de verhalen van de Tweede Wereldoorlog onder de aandacht kunnen blijven brengen. Participatief herdenken, betekenisvol beleven en zichtbaar en beleefbaar maken blijven de pijlers van programma Vrijheid.

- *We voeren de 'Hotspotmethode' uit*
  In 2022 hebben we de hotspotmethode ingevoerd. Daardoor kunnen (periodiek) belangrijke brede maatschappelijke thema's die lokaal spelen als hotspot worden aangewezen. De overheidsinformatie binnen een dergelijk thema wordt daardoor permanent bewaard en kan worden aangevuld met (delen van) particuliere archieven. In 2025 zal hieraan opnieuw uitvoering worden gegeven door een lijst met hotspots door het college te laten vast te stellen.

- *We onderzoeken invloed digitale transformatie op publieksbereik van het RAN*
  Door de digitale transformatie zien we de veranderende vraag van de burgers en overheden ten aanzien van het archief. Reguliere vragen komen steeds meer digitaal binnen en er zijn meer (sociaal media) kanalen om de burger te bereiken. We ontwikkelen middelen om hier adequaat op in te spelen. De verdere uitbouw van onze LinkedIn pagina en Podcast zijn hier voorbeelden van. Daarnaast gaan we onderzoeken of we onze digitale studiezaal gebruikersvriendelijker kunnen maken en beter kunnen laten aansluiten bij de behoeften van onze gebruikers.

Samenwerkingen en verbonden partijen

- Culturele en cultuurhistorische organisaties en instellingen in de stad en regio
- Radboud Universiteit
- Gemeente Arnhem
- de Groene Metropoolregio,
- de provincie Gelderland
- de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, Nederlandse Limes Samenwerking,
- Erfgoed Gelderland, Landsdeel Oost
- het welzijns- en het onderwijsveld
- Omgevingsdienst Regio Nijmegen

Wat kost het?

Financieel overzicht taakvelden

Bedragen * €1 mln	Rekening	Begroot				
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Baten						
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurprod.	3,2	4,1	3,7	3,7	3,7	3,7
5.4 Musea	0,9	1,0	1,2	1,2	1,2	1,2
5.5 Cultureel erfgoed	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
5.6 Media	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Totaal	**4,7**	**5,7**	**5,6**	**5,6**	**5,6**	**5,6**
Lasten						
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurprod.	20,2	20,3	22,4	22,4	23,3	23,2
5.4 Musea	7,2	7,5	7,8	7,8	7,7	7,7
5.5 Cultureel erfgoed	4,7	4,0	4,5	4,6	4,8	4,7
5.6 Media	6,7	7,2	7,3	7,9	7,9	7,9
Totaal	**38,9**	**39,0**	**42,1**	**42,6**	**43,7**	**43,5**
Saldo van lasten en baten	**34,2 N**	**33,3 N**	**36,5 N**	**37,1 N**	**38,2 N**	**38,0 N**

V=voordeel; N=nadeel

Financieel overzicht ambities

bedragen * € 1 miljoen	2025	2026	2027	2028
Lasten				
24. We zijn een aantrekkelijke stad met een bereikbaar en hoogwaardig cultureel aanbod en hebben een cultureel klimaat gericht op vernieuwing en innovatie	33,6	34,3	35,1	35,0
25. We zijn de oudste stad van Nederland, met een rijke historie en eigen karakter. We benutten dit unieke erfgoed om de aantrekkelijkheid van onze stad voor (nieuwe) bewoners, bedrijven en bezoekers te vergroten en hen nog sterker te verbinden aan de stad	8,5	8,4	8,6	8,5
Totaal Lasten	**42,1**	**42,6**	**43,7**	**43,5**
Baten				
24. We zijn een aantrekkelijke stad met een bereikbaar en hoogwaardig cultureel aanbod en hebben een cultureel klimaat gericht op vernieuwing en innovatie	4,3	4,3	4,3	4,3
25. We zijn de oudste stad van Nederland, met een rijke historie en eigen karakter. We benutten dit unieke erfgoed om de aantrekkelijkheid van onze stad voor (nieuwe) bewoners, bedrijven en bezoekers te vergroten en hen nog sterker te verbinden aan de stad	1,3	1,3	1,3	1,3
Totaal Baten	**5,6**	**5,6**	**5,6**	**5,6**
Totaal Cultuur en Cultureel Erfgoed	**36,5 n**	**37,1 n**	**38,2 n**	**38,0 n**

v= voordeel; n nadeel

Veranderingen in de begroting

Bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Exploitatiesubsidie Stevenskerk	-100	-100	-100	-100
Masterplan Romeins verleden	-150			
Struct. tekort huurinkomsten ivm indexering	-130	-130	-130	-130
Totaal	**-380**	**-230**	**-230**	**-230**

Opmerking: min-bedragen betekenen verhoging van het budget (financieel nadeel); plus-bedragen betekenen verlaging van het budget (financieel voordeel).

Aanpassing na raadsbesluit 13 november 2024

bedragen x € 1.000

Aanpassing begroting na raadsbesluit	Amendement	2025	2026	2027	2028
Verleden Beleefd	A10 Verleden Beleefd	500			
MuZIEum	A3 MuZIEum	320			
Aanpassing totaal		**820**			

Besluit raad 13 november 2024

De raad heeft een aantal amendementen aangenomen waardoor een tweetal veranderingen worden toegevoegd aan bovenstaande tabel:

Met het amendement 'Laat het MuZIEum vooruitkijken'(A3) wordt:

- voor 2025 een bedrag van € 320.000 toegevoegd aan het MuZIEum ten behoeve van het maken van een blijvend toegankelijke en interactieve vaste tentoonstelling waarmee er letterlijk ook ruimte wordt gemaakt voor bezoekers die slecht ter been zijn en mensen met een audiovisuele en/of auditieve beperking. Daarnaast wordt het MuZIEum toegankelijker voor mensen met een kleine beurs.
- De gelden nadrukkelijk niet gebruikt mogen worden voor bouwkundige aanpassingen aan het gebouw.
- En dit voor € 220.000 ten laste te brengen van de programmabegroting Economie en Toerisme, post Economische Visie 2025 en voor €100.000 dit te dekken uit de post 'Versterking bedrijfsvoering en overhead primaire afdelingen' uit het programma Bestuur en Organisatie.

Met het amendement 'Verleden Beleefd verwezenlijkt!'(A10) wordt:
- een incidenteel bedrag van € 500.000 toegevoegd aan het programma Cultuur en cultureel erfgoed, door toevoeging van de baten en lasten onder 5.5. van de tabel en de tabel van financieel overzicht ambities onder nr. 25 én onder veranderingen in de begroting.
- en dit te dekken door een:
a. onttrekking/ verlaging van € 200.000 op de voorgestelde 4 mio. Voor 'Versterking bedrijfsvoering en overhead primaire afdelingen (tabel blz. 27 Stadsbegroting 2025-2028, die daardoor afneemt van 4 mio. Naar 3,8 mio. Bij bedrijfsvoering, 'personeelskosten';
b. benutting van de ombuigingsoptie 'Efficiency dienstverlening ODRN' ter hoogte van € 200.000 (blz. 161 Stadsbegroting 2025-2028);
c. De inzet en onttrekking van een bedrag van € 100.000 uit de reserve 1% regeling Beeldende kunst (blz. 295 van de begroting 2025-2028).

Toelichting

Exploitatiesubsidie Stevenskerk

De Stevenskerk is een icoon van de stad in het hart van de stad. De kerk trekt jaarlijks 170.000 bezoekers. Tegelijkertijd kampt de Stichting Stevenskerk met een penibele financiële situatie. Er is jaarlijks een tekort en de reserves zijn volledig verdampt. Afgelopen jaren ontving de Stevenskerk incidentele subsidies voor de exploitatie, sinds 2024 kan de kerk structureel een bijdrage aanvragen binnen de subsidieregeling Verleden Beleefd. Met een extra subsidie kan dit waardevolle rijksmonument en icoon van de stad behouden blijven, opengesteld blijven en toekomstig een bijdrage gaan leveren aan de beleving van de historische binnenstad.

Masterplan Romeins verleden

De positionering van de stad als innovatieve kennisstad én oudste stad van Nederland wordt versterkt met een kwartiermaker en ontwikkelbudget voor het 'binnenhalen' en realiseren van een nationaal Werelderfgoed Kenniscentrum Limes. Het budget is nodig voor een projectleider (0,4 fte) om een visualisatie van Romeinse Werelderfgoed te realiseren binnen een opgeknapt landschapspark Kops Plateau, waarvoor ook uitwerking oud onderzoek nodig is (€100.000) en mogelijk uitvoering gravend onderzoek met behulp van cofinanciering vanuit wetenschappelijk programma Constructing the Limes.

Structureel tekort op huurinkomsten, vanwege lagere/geen indexering in huurcontracten (exploitaties)
De indexering in meerdere huurcontracten loopt niet gelijk op met de indexering op de gemeentelijke begroting. De afgelopen jaren is hierdoor een gat van € 130.000 ontstaan. Het gaat hier om een structureel tekort.

Investeringen per doel en ambitie

Voor een verdere toelichting op de investeringen verwijzen we naar de paragraaf Investeringen.

Ambitie	Doel	Investering
We zijn de oudste stad van Nederland, met een rijke historie en eigen karakter. We benutten dit unieke erfgoed om de aantrekkelijkheid van onze stad voor (nieuwe) bewoners, bedrijven en bezoekers te vergroten en hen nog sterker te verbinden aan de stad.	We zorgen voor bescherming en instandhouding van ons erfgoed	Cultuurhistorische Panden
		Upgrading Villa Novastraat 2-6
		Archeologisch depot
		Museum Valkhof verbouwing
		Vervangen trekkenwand Schouwburg
		Schouwburg Renovatie en GO
		Aanvullend krediet Schouwburg
		Investering bibliotheek Dukenburg
		Voorbereidingskrediet renovatie Lindenberg
		Museum Valkhof
		Atelierbeleid
		Bibliotheek Nijmegen Noord

Ombuigingsopties

bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
80 Jaar Vrijheid	200	0	0	0
Afstoten locaties bibliotheek	0	0	400	400
Sluiting Lindenberg Aldenhof	0	0	PM	PM
Stoppen met bibliotheek op school	0	0	500	500
Verleden Beleefd	230	230	230	230
Totaal ombuiging	430	230	1.130	1.130

Toelichting

80 Jaar Vrijheid
Het schrappen van het budget of van een groot deel daarvan betekent dat we een goed doordacht, evenwichtig en waardevol programma voor dit jubileumjaar niet kunnen uitvoeren; bezuinigen op het project 80 jaar Vrijheid heeft grote gevolgen. In dit bijzondere jaar is het 80 jaar geleden dat Nijmegen en Rijk van Nijmegen werden bevrijd. We herdenken dit participatief en staan stil bij de waarde van vrijheid. En dat doen we niet alleen. Dat doen we op basis van het regioprogramma 80 Jaar Vrijheid Rijk van Nijmegen, dat aansluit bij het provinciale (subsidie-)programma 80 Jaar Vrijheid. Dit regioprogramma geldt als onderlegger voor een programma met diverse activiteiten (70!) in het Rijk van Nijmegen. Om tot de uitvoering van het programma te komen hebben we subsidieafspraken gemaakt met en opdrachten uitgezet aan diverse partijen in Nijmegen en Rijk van Nijmegen en met de provincie Gelderland. We hebben nationaal en internationaal uitnodigingen uitgezet om deel te nemen aan deze activiteiten rondom herdenken, herinneren en het vieren van vrijheid. Bezuinigen op dit project betekent het niet nakomen van deze afspraken en uitnodigingen. En het voorbij laten gaan van een bijzonder jubileumjaar waarin we gezamenlijk herdenken en waarin we tegelijkertijd laten zien wat vrijheid ons heeft gebracht als stad en regio.

Afstoten locaties bibliotheek
De bibliotheek heeft 2 filialen in midden (Muntweg) en zuid (Hatert). Door beide te verkopen en ergens en nieuwe te vestigen kan op lange termijn geld bespaard worden. Ook kan er voor gekozen worden om geen nieuwe

vestiging te realiseren. We bouwen immers een grote vestiging in Nijmegen Noord en op termijn een grote vestiging in Dukenburg. Samen met de hoofdlocatie en bibliotheek op school hebben we nog steeds een aanvaardbare spreiding van bibliotheekfuncties in de stad, omdat we ook bijna overal bibliotheek op school hebben. Realisatie bezuiniging op zijn vroegst 2027/2028. Het kost namelijk tijd om zaken af te bouwen omdat de beide gebouwen verkocht moeten worden (bibliotheek is zelf eigenaar) en personeel kan afvloeien via een reorganisatie. Bedrag is een inschatting, moet nader uitgezocht worden.

Sluiting Lindenberg Aldenhof
Zoekrichting; onduidelijk hoeveel middelen dit oplevert. Gebouw wordt gehuurd van vastgoed en heeft een opzegtermijn. Daarnaast is er vast personeel in dienst. Dat betekent dat er in Dukenburg geen locatie meer is voor cultuureducatie.

Stoppen met bibliotheek op school
Bibliotheek op school draagt voornamelijk bij aan de doelen vanuit het onderwijsbeleid en dus het programma Onderwijs. Stoppen met bibliotheek op school zal consequenties hebben voor leesvaardigheid van kinderen. Het kost tijd om zaken af te bouwen omdat contracten ontbonden moeten worden en personeel ontslagen moet worden via een reorganisatie. Bedrag is een inschatting, moet nader uitgezocht worden.

Verleden beleefd
Bezuinigen op dit programma heeft gevolgen. Met het schrappen van het budget voor Verleden Beleefd kan het beleid Verleden Beleefd niet meer uitgevoerd worden en schrappen we de subsidies voor de erfgoed partijen. Alleen de subsidies voor de Basis Erfgoed Infrastructuur zijn voor de komende vier jaar al verleend. Gevolg:

- Geen exploitatiesubsidies voor Stevenskerk, Stichting Maelwael van Lymborch en Huis van de Nijmeegse Geschiedenis. Alle drie de instellingen kwijnen de komende vier jaar weg en verdwijnen 2027.
- Projecten om het verleden van de stad bij een groot publiek onder de aandacht te brengen, en daarmee ook bezoekers naar onze stad te trekken, kunnen niet meer gefinancierd worden. Dus kunnen we de ambitie Nijmegen oudste stad niet meer verwezenlijken. Dit heeft ook gevolgen voor onze Citymarketing strategie en Vrijetijdseconomie.
- Daarnaast bevat dit budget het onderdeel Masterplan Romeinen. Voor de basisinfrastructuur zijn we voor minstens de komende 4 jaar wél verplichtingen aangegaan. De overige ambities uit dit Masterplan kunnen bij een bezuiniging niet meer uitgevoerd worden. Dit heeft tevens gevolgen voor de afspraken met de provincie en de Groene Metropoolregio.
- Tenslotte is er een verplichting voor de gemeente om zich in te spannen om het Romeinse Erfgoed zichtbaar te maken van het UNESCO werelderfgoed. Deze bezuiniging heeft dus ook grote gevolgen voor de UNESCO werelderfgoedstatus.

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gevraagd door raad										
Aantal bezoeken gesubsidieerde podia	488.054	562.342	607.228	601.206	667.915	683.776	254.879	184.726	554.639	736.137
Aantal bezoeken gesubsidieerde musea	106.995	94.182	106.705	80.129	147.553	122.725	62.661	70.044	91.062	70.751
Totaal aantal banen in kunsten, media en entertainment en creatieve zakelijke dienstverlening	3.340	3.520	3.660	3.620	3.700	3.880	3.962	3.890	4.110	4.350
Aantal leden bibliotheek		42.435	43.565	44.525	40.436	39.948	39.220	36.758	40.889	42.895

Toelichting

- *Aantal bezoeken gesubsidieerde podia*
  Het gaat om het totaal aantal voorstellingenbezoeken in Stadsschouwburg, De Vereeniging, Doornroosje, LUX, het Lindenberg Theater en Openluchttheater De Goffert. De lagere aantallen in 2020 en 2021 zijn een gevolg van de coronapandemie.

- *Aantal bezoeken gesubsidieerde musea*
  Het gaat om het totaal aantal bezoeken in Museum Het Valkhof en De Bastei. De lagere aantallen in 2020 en 2021 zijn een gevolg van de coronapandemie. Bij de cijfers voor 2022 en 2023 moet bedacht worden dat Museum Het Valkhof per 1 oktober 2022 voor langere tijd dichtgegaan is vanwege een verbouwing. Eind februari 2023 is de vervangende locatie van het museum op het Keizer Karelplein opengegaan, aanvankelijk met beperkte openingstijden. Deze locatie heeft in 2023 bijna 16.000 bezoekers getrokken. De Bastei trok in 2023 circa 54.800 bezoekers.

Klik hier voor meer onderzoeksuitkomsten/statistieken over cultuur en cultureel erfgoed:
https://swm2024-nijmegen.pcportal.nl/p58571/kerncijfers

Sport

Doelenboom

Ambitie	**We maken een leven lang sporten en bewegen mogelijk voor alle Nijmegenaren met goede, toegankelijke sportaccommodaties en een beweegvriendelijke openbare ruimte**
Toelichting	Sport en bewegen geeft mensen plezier, voldoening en beleving. Boven dit alles levert sport en bewegen ook een belangrijke bijdrage aan het vergroten van de gezondheid en sociaal welzijn. Sport en bewegen (als middel) zorgt namelijk niet alleen voor lichamelijke fitheid, maar ook voor mentale fitheid, eigenwaarde, zelfvertrouwen, plezier en (sociale) vaardigheden. Het vervult daarmee een unieke preventieve en maatschappelijke rol. We hechten daarom veel waarde aan een breed sport- en beweegaanbod in Nijmegen. Kwalitatief goede, toegankelijke en bereikbare sportaccommodaties en beweegvriendelijke openbare ruimte vormen hier de basis voor.
Doel	**Goede en bereikbare sport- en beweegvoorzieningen, verspreid over de stad**
Toelichting	We hechten veel waarde aan een breed sport- en beweegaanbod in Nijmegen. Goede sportaccommodaties en de inrichting van een beweegvriendelijke openbare ruimte vormen hier de fysieke basis voor. We zorgen voor veilige, toegankelijke, multifunctionele en duurzame gemeentelijke sportaccommodaties en we richten de openbare ruimte op een aantrekkelijke manier in die uitnodigt om te sporten en te bewegen. We zorgen voor faciliteiten voor urban sports (verzamelnaam voor sporten die op straat of in de parken zijn ontstaan).
Criteria	• We hebben voldoende goed bereikbare, bruikbare, betaalbare en voor iedereen toegankelijke sportaccommodaties verspreid over de stad. • De sportaccommodaties voldoen aan de wettelijke eisen en normeringen (o.a. handboek toegankelijkheid). • We werken toe naar een energie neutrale vastgoedportefeuille in 2030. • We blijven onze gemeentelijke sportaccommodaties verduurzamen. • Het sport- en beweegaanbod sluit aan bij de behoeften in de stad/het stadsdeel. • De inrichting van de openbare ruimte nodigt uit, faciliteert en stimuleert om te sporten en bewegen.
Activiteiten	• We realiseren en onderhouden sporthallen, gymzalen en sportzalen. • We huren, beheren en exploiteren Triavium om schaatsen in Nijmegen mogelijk te maken. • We voeren renovaties van onze (kunstgras)velden uit, onder andere de vervanging van toplagen. • We leggen nieuwe (kunstgras)velden aan. • We dragen zorg voor de uitvoering van het cultuurtechnisch onderhoud van buitensportaccommodaties. • We verstrekken subsidie aan hockeyverenigingen die zelf zorgdragen voor toplaagvervanging en onderhoud van de kunstgrasvelden. • We werken integraal aan de inrichting van een beweegvriendelijke openbare ruimte. • We verstrekken een exploitatiesubsidie aan de zwembaden en realiseren het Sportcentrum Winkelsteeg i.c. sporthal en zwembad • We verduurzamen onze gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties.

Doel	**Effectief en efficiënt gebruik (verhuur) van onze sportaccommodaties, zodat deze zo veel als mogelijk aansluiten bij behoeften en uitdagingen in stad en wijk**

Toelichting

We willen een grotere (maatschappelijke) opbrengst realiseren en bezetting verhogen. Daarom stimuleren we breder gebruik van onze gemeentelijke sportaccommodaties en zetten we in op multifunctionele sportaccommodaties.

Criteria

- De bezettingsgraad van onze gemeentelijke sportaccommodaties verhoogt.
- Andere vormen van sport en bewegen (multifunctioneel gebruik) zijn mogelijk op onze sportparken, los van het uitoefenen van de kernsport.
- Er ontstaat meer samenwerking tussen sportverenigingen, maatschappelijke organisaties en (semi) commerciële sportaanbieders.

Activiteiten

- We verhuren gemeentelijke accommodaties om de beleidsvoornemens vorm te geven.
- We monitoren het gebruik van onze sportaccommodaties met onderzoek en indicatoren. We kijken daarbij naar innovatieve interventies, multifunctioneel gebruik en bezettingsgraad.
- We zorgen ervoor dat het vergunning technisch mogelijk wordt om meer activiteiten in onze accommodaties te organiseren.
- We stimuleren met onze buurtsportcoaches breder gebruik van accommodaties.

Ambitie	**We stimuleren en motiveren (structureel) sporten en bewegen**

Toelichting

Meedoen aan sporten en bewegen en het plezier daarvan ervaren is niet voor iedereen vanzelfsprekend. We vinden het belangrijk dat er sprake is van gelijke kansen. Sport en bewegen is een belangrijk middel om gezond en vitaal oud te worden en is onderdeel van een gezonde leefstijl. We streven naar een hoge sport- en beweegdeelname tijdens iedere levensfase, zeker voor inwoners die belemmeringen ervaren op het gebied van meedoen. Dit kan bijvoorbeeld komen door leeftijd, lichamelijke of geestelijke gezondheid, etnische achtergrond, seksuele geaardheid, gender(identiteit) of sociaaleconomische positie. We stimuleren en ondersteunen daarom dat iedereen op eigen niveau kan sporten of bewegen.

Doel	**Een toekomstbestendige sport- en beweegsector, door de versterking van de vitaliteit van onze sport- en beweegaanbieders**

Toelichting

Om alle Nijmegenaren een leven lang te laten sporten en bewegen, hebben we gezonde sportverenigingen en (semi) commerciële sport- en beweegaanbieders nodig. Belangrijk voorwaarde voor een kwalitatief goed sport- en beweegaanbod is dat sport- en beweegaanbieders voldoende vitaal en toekomstbestendig zijn. Bekwaamheid, kennis en kunde en professionele kwaliteit op verschillende gebieden van trainen, techniek, pedagogische en didactische vaardigheden zijn noodzakelijk om een toekomstbestendige aanbieder te zijn en te blijven. De gemeentelijke ondersteuning richt zich op wat er voor nodig is om sportverenigingen te laten professionaliseren, het creëren van innovatief sport- en beweegaanbod en het stimuleren van kennisdeling en samenwerking, onder andere met de (semi) commerciële sport- en beweegaanbieders.

Criteria

- Het ondersteuningsaanbod van de gemeente Nijmegen sluit aan op de wensen/behoeften van de sportaanbieders.
- Sportaanbieders zijn vitaal en toekomstbestendig en wel zodanig dat ze in kunnen spelen op de motieven, mogelijkheden en belemmeringen van de inwoners van de gemeente Nijmegen.

Activiteiten

- We zorgen samen met sport –en beweegaanbieders voor sterke jeugdopleidingen. Denk daarbij aan activiteiten als deskundigheidsbevordering voor jeugdkader, train de trainer trajecten en aan subsidiëring.
- We werken aan een pedagogisch verantwoord sport- en beweegaanbod én wij gaan aan de slag met clubkadercoaching indien we mogelijkheden en energie constateren bij de sportvereniging. Hiermee ondersteunen we verenigingen gericht met het opzetten, uitvoeren en borgen van trainersbegeleiding.
- We werken aan de invoering van de basiseisen integriteit sportaanbieders.
- We brengen vraag en aanbod van sportprofessionals samen op het platform Sport Community Nijmegen.
- We stimuleren sportaanbieders om sportaanbod te ontwikkelen en dragen hier financieel aan bij.
- We verstrekken subsidies voor clubs die maatschappelijke initiatieven ontplooien. We subsidiëren opleidingskosten die de deskundigheid van het bestuurlijk of sporttechnisch kader bevorderen.
- We geven samen met onze partners uitvoering aan ambities benoemd in het Nijmeegs Sportakkoord 2.0, waarbij het thema 'vitale sport- en beweegaanbieders' centraal staat.

Doel	**Meer inclusief sporten en bewegen, waarbij een extra focus ligt op specifieke doelgroepen met een sport- of beweegachterstand**

Toelichting

Inclusie gaat over meedoen, verbondenheid en erbij horen. Het is van belang dat sport- en beweegaanbieders voor iedereen openstaan, ongeacht geslacht, leeftijd, beperking, geloofsovertuiging, afkomst of seksuele voorkeur. Iedereen moet zichzelf kunnen zijn en mee kunnen doen, in standaard aanbod waar het kan en in de vorm van specifiek/aangepast aanbod waar het moet. Ons doel is alle Nijmegenaren een leven lang te laten sporten en bewegen, omdat dit een belangrijk onderdeel vormt in het gezond en vitaal ouder worden en onderdeel is van een gezonde leefstijl. We ondersteunen dat iedereen op een passend niveau kan sporten en bewegen. Om dit te realiseren is passend sport- en beweegaanbod nodig. We zetten hierbij extra in op jeugd en op succesvolle sport- en beweeginitiatieven voor groepen met een beweegachterstand. Denk aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, LHBTIQ+, mensen met migratieachtergrond, laaggeletterden, mensen met lage inkomens, ouderen en mensen met een beperking in de breedste zin van het woord. Daarom gaan we (nieuwe) verbindingen (in de wijk) aan met de sport- en beweegaanbieders, het onderwijs en partijen binnen de zorg- en welzijnssector. Zo willen we de belemmeringen zoveel mogelijk wegnemen en zorgen voor gelijke kansen.

Criteria

- Inwoners van de gemeente Nijmegen voelen zich welkom bij sport- en beweegaanbieders.
- Onze doelgroepen ervaren geen/zo min mogelijk belemmeringen om te sporten en bewegen.
- Inwoners van de gemeente Nijmegen, in alle lagen van de samenleving, voldoen aan de beweegrichtlijnen.

- We zien dat specifieke doelgroepen meer sporten, zoals jeugd, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, LHBTIQ+, mensen met migratieachtergrond, laaggeletterden, mensen met lage inkomens, ouderen en mensen met een beperking in de breedste zin van het woord.
- De motorische ontwikkeling van kinderen laat een positieve trend zien.

Activiteiten

- We maken via allerlei initiatieven in samenwerking met onze partners sport en bewegen toegankelijker en laagdrempeliger.
- Wanneer er geen kwalitatief aanbod beschikbaar is en/of de sport- en beweegsector wil of kan dit niet oppakken dan zorgen wij in de uitvoering voor breed motorisch aanbod, bijvoorbeeld door middel van (onbeperkt) wijksporten.
- We nemen onder alle doelgroepen beweegadviesgesprekken af om inwoners (structureel) aan het sporten en bewegen te krijgen (toeleiding naar structureel sport- en beweegaanbod).
- We stimuleren het behalen van zwemdiploma A bij kinderen tot 10 jaar.
- We verstrekken onder andere subsidies voor (wijkgerichte) sport- en/of beweeginitiatieven.
- We stimuleren specifieke, kwetsbare en inactieve doelgroepen tot sport en bewegen via doelgerichte programma's. Deze zijn eventueel gekoppeld aan sportevenementen.
- We stimuleren breedmotorisch opleiden (veelzijdig leren te bewegen) van jeugd door verenigingen en het onderwijs te ondersteunen en adviseren en door activiteiten die wij zelf ondernemen.
- We realiseren gezamenlijk met sport- en beweegaanbieders sportaanbod voor mensen met een beperking en matchen dit aanbod aan individuele sportvragen. Dit doen we samen met Beuningen, Wijchen, Heumen, Berg en Dal en Mook en Middelaar (Rijk van Nijmegen).
- Om bewustwording en inclusie te vergroten en beleidsmatig te verankeren blijven we actief in gesprek met de sport- en beweegsector en leveren we verenigingsondersteuning op thema’s als veilig sportklimaat, positieve coaching en inclusie.
- Als partner blijven we actief en intensief betrokken bij de uitvoering van het Nijmeegs Sportakkoord 2.0.
- We verstrekken subsidies voor trainingsuren aangepast sporten.
- We zorgen voor extra aandacht op sportplezier en inclusiviteit, bijvoorbeeld door het creëren van verbinding van de wijk met de sportaanbieders en het verbeteren van het beweegaanbod.
- We helpen verenigingen om talenten te ontdekken en te ontwikkelen. Dit doen we door ondersteuning aan te bieden in samenwerking met Topsport Gelderland.
- We zetten initiatieven op om sportaanbod van verenigingen aan te laten sluiten bij behoeften in de stad. Denk aan speciaal aanbod, zoals walking sports. We stellen aanvullende eisen aan de top- en breedtesportevenementen zodat we daarmee breedtesport, jeugd of thema’s als diversiteit en Groen, gezond en in Beweging verder kunnen stimuleren.
- We verstrekken jaarlijks subsidie aan verschillende top- en breedtesportevenementen.
- We stimuleren en faciliteren de ontwikkeling en toenemende behoefte aan urban sports.
- We adviseren over de uitvoering van het kader Bewegen, Ontmoeten, Sporten en Spelen (BOSS) dat is gericht op een aantrekkelijke inrichting van de openbare ruimte. We stimuleren bewegen in de openbare ruimte op de daarvoor (lokale) aangewezen locaties zoals sportveldjes, speelplekken, beweegroutes, Calestenics park en urban spots en voorzieningen.

Wat willen we komend jaar bereiken?

Ambitie:
We maken een leven lang sporten en bewegen mogelijk voor alle Nijmegenaren met goede, toegankelijke sportaccommodaties en een beweegvriendelijke openbare ruimte

Doel: Goede en bereikbare sport- en beweegvoorzieningen, verspreid over de stad
Activiteiten
- We stellen een nieuwe Nota Buitensportaccommodatiebeleid op, waarin we strategische keuzes maken voor de korte, middellange en lange termijn voor onze sportparken.
- We willen onze gemeentelijke buitensportaccommodaties verduurzamen. Bijvoorbeeld door het voorkomen van de verspreiding van microplastics uit kunstgrasvelden in het milieu (waar mogelijk doormiddel van non-infill velden). Ook willen we onze sportparken biodivers(er) maken.
- We gaan verder met de voorbereidingen van de aanleg van het multifunctioneel sportveld in Nijmegen Noord en de verhuizing van korfbalvereniging Keizer Karel.
- We leveren een financiële bijdrage aan de uitbreiding van tennisvelden van LLTV in Nijmegen Noord.
- We nemen maatregelen op sportpark Vossenpels (DVOL) om de speelcapaciteit te vergroten (binnen de grenzen van het bestaande sportpark).
- We zetten de noodzakelijke vervolgstappen voor het sportcentrum Winkelsteeg (inclusief sporthal en zwembad). Concreet betekent dit dat we gaan starten met de sloop van de Jan Massinkhal en het maken van het ontwerp van het nieuwe sportcentrum. Dit gebeurt door partij die we de opdracht hebben gegund.
- We zetten voor de gebiedsontwikkeling Winkelsteeg de noodzakelijke vervolgstappen om te komen tot een nieuw sportpark in Winkelsteeg (ter vervanging van sportpark Vossendijk).

Doel: Effectief en efficiënt gebruik (verhuur) van onze sportaccommodaties, zodat deze zo veel als mogelijk aansluiten bij behoeften en uitdagingen in stad en wijk
Activiteiten
- We gaan verder met de uitvoering van de Nota Binnensportaccommodatiebeleid.
- We onderzoeken in de nieuwe Nota Buitensportaccommodatiebeleid of en hoe we onze sportparken multifunctioneler kunnen inrichten en gebruiken.

Ambitie:
We stimuleren en motiveren (structureel) sporten en bewegen

Doel: Een toekomstbestendige sport- en beweegsector, door de versterking van de vitaliteit van onze sport- en beweegaanbieders
Activiteiten
- We blijven sporten stimuleren en activeren. Dit doen we onder andere door het beantwoorden van vragen van sportaanbieders en het bieden van ondersteuning aan verenigingen.
- We zetten clubkadercoaching in om specifiek sportverenigingen te ondersteunen met het opzetten, uitvoeren en borgen van trainersbegeleiding.
- We werken gezamenlijk met de sport- en beweegsector aan de invoering van de basiseisen integriteit met een veilig sportklimaat als doel.
- We vergroten het netwerk op het platform Sport Community Nijmegen (een digitaal speelveld van en voor alle sportprofessionals waar vraag en aanbod samenkomen) om kennisdeling te stimuleren.

Doel: Meer inclusief sporten en bewegen, waarbij een extra focus ligt op specifieke doelgroepen met een sport- of beweegachterstand

Activiteiten

- We blijven Sporten stimuleren en activeren. Dit doen we onder andere door het beantwoorden van vragen van inwoners, het adviseren over sport en bewegen en verbindingen tot stand te brengen.
- We blijven aankomend jaar zowel stadsbreed als wijkgericht, vanuit de inclusieve gedachte, sport en bewegen laagdrempelig en toegankelijk maken. Om aansluiting te vinden bij de wensen en behoeften in de stad geven we hier uitvoering aan via de verschillende pakketten (basis, wijk en overstijgend) van ondersteuning.
- We gaan bijzondere sportprestaties eren, waarderen en vieren aan de hand van de richtlijn sportprestaties.
- We organiseren opnieuw de Nimma Sportzomer, waarbij verspreid over de vijf stadsdelen sportevenementen plaatsvinden om de hele stad in beweging te brengen.
- We constateren dat er binnen bepaalde groepen nog steeds hinder wordt ervaren op het gebied van sporten en bewegen. Zoals groepen van bepaalde leeftijd (ouderen), lichamelijke of geestelijke gezondheid, etnische achtergrond, seksuele geaardheid of sociale positie waardoor sport- en beweegdeelname achterblijft. We richten ons daarom met (erkende) sport- en beweeginterventies op de inwoners met (de grootste) sport- en/of beweegachterstand.
- We gaan door met sport- en beweeginterventies voor ouderen (walking sports), migranten en inwoners met een lage sociaaleconomische status.
- We gaan door met de uitvoering van de pilot ‘lhbtiq+ inclusie in de sport’. Zo blijven we uitstralen dat Nijmegen zowel een sport- als een regenboogstad is.
- We zetten de samenwerking met Fonds Gehandicaptensport voort waarbij we doorgaan met de aanpak van Uniek Sporten regio Nijmegen.
- We blijven ons inzetten op het ontwikkelen van talenten. Dat doen we met de aanpak van het Gelders model en het bijbehorende programma Sportief Groot Worden. We zorgen zo voor een omgeving waarin iedereen zich goed kan ontwikkelen.
- We zorgen dat ieder kind de mogelijkheid krijgt om de sport- en/of beweegactiviteit te vinden die aansluit bij de interesse. Dit doen we door het sportstimuleringsprogramma Sjors Sportief.
- We blijven bewegen in de openbare ruimte stimuleren.
- We stimuleren de ontwikkeling van en faciliteren de toenemende behoefte aan urban sports. We versterken het netwerk en integreren urban sports binnen onze activiteiten.
- We gaan door met de verkenning op het gebied van Esports, Gaming en Gamification (EEG): hoe kunnen we hierop inspelen en dit als middel gebruiken om inwoners in beweging te krijgen?

Samenwerkingen en verbonden partijen

- Provincie Gelderland
- Gelderse Sportfederatie
- Sport- en beweegaanbieders
- Het onderwijs
- GGD
- BK10
- Gezondheidsmakelaars
- Buurtteams (opvolger sociale wijkteams)
- Kennisinstituten
- Fysiotherapeuten en huisartsen

Wat kost het?

Financieel overzicht taakvelden

Bedragen * €1 mln	Rekening 2023	Begroot 2024	2025	2026	2027	2028
Baten						
5.1 Sportbeleid en activering	1,3	1,2	1,1	1,0	1,0	1,0
5.2 Sportaccommodaties	7,8	8,3	6,9	6,7	6,7	6,6
Totaal	**9,1**	**9,5**	**8,0**	**7,7**	**7,7**	**7,6**
Lasten						
5.1 Sportbeleid en activering	5,2	6,7	7,2	7,7	8,8	8,5
5.2 Sportaccommodaties	18,9	21,2	19,8	19,2	20,3	20,1
Totaal	**24,1**	**27,9**	**27,0**	**27,0**	**29,2**	**28,5**
Saldo van lasten en baten	**15,0 N**	**18,4 N**	**19,0 N**	**19,2 N**	**21,4 N**	**20,9 N**

V=voordeel; N=nadeel

Financieel overzicht ambities

bedragen * € 1 miljoen		2025	2026	2027	2028
Lasten					
	26. We maken een leven lang sporten en bewegen mogelijk voor alle Nijmegenaren met goede, toegankelijke sportaccommodaties en een beweegvriendelijke openbare ruimte	22,6	22,6	24,8	24,1
	27. We stimuleren en motiveren (structureel) sporten en bewegen	4,4	4,4	4,4	4,4
Totaal Lasten		**27,0**	**27,0**	**29,2**	**28,5**
Baten					
	26. We maken een leven lang sporten en bewegen mogelijk voor alle Nijmegenaren met goede, toegankelijke sportaccommodaties en een beweegvriendelijke openbare ruimte	6,9	6,7	6,7	6,6
	27. We stimuleren en motiveren (structureel) sporten en bewegen	1,1	1,0	1,0	1,0
Totaal Baten		**8,0**	**7,7**	**7,7**	**7,6**
Totaal Sport		**19,0 n**	**19,2 n**	**21,4 n**	**20,9 n**

v= voordeel; n nadeel

Veranderingen in de begroting

Bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Aanvullende subsidie TCN	-130	-130	-130	-130
Aanvullende subsidie zwembad Dukenburg (Sportfondsen Nijmegen)	-100	-100	-100	-100
Aanvullende tegemoetkoming energie SFN	-400	-400	-400	0
Correctie geplande bezuiniging op zwembaden i.v.m. openstelling Sportcentrum Winkelsteeg in 2028	0	-540	-540	0
Exploitatie sportpark Vossendijk (na opheffing i.v.m. gebiedsontwikkeling)	0	115	115	115
Hogere kosten sportaccommodaties door stijging WOZ-waarde	-100	-100	-100	-100
Ruimte uit indexeringen overige subsidies + exploitatie binnensportaccommodaties	130	130	130	130
Stijging energieprijzen panden eigen beheer (sportaccommodaties)	-862	-749	-749	-749
Totaal	**-1.462**	**-1.774**	**-1.774**	**-834**

Opmerking: min-bedragen betekenen verhoging van het budget (financieel nadeel); plus-bedragen betekenen verlaging van het budget (financieel voordeel).

Aanpassing na raadsbesluit 13 november 2024

bedragen x € 1.000

Aanpassing begroting na raadsbesluit	Amendement	2025	2026	2027	2028
Inzet ombuigingsoptie Ruimte exploitatie sportacc.	A11 Bewegen meer dan sporten	-100	-100	-100	-100
Aanpassing totaal		**-100**	**-100**	**-100**	**-100**

Besluit raad 13 november 2024

De raad heeft besloten met het amendement 'Bewegen is meer dan sporten'(A11) het bedrag van € 100.000 uit de ombuigingsoptie van het programma Sport toe te voegen aan het programma Openbare ruimte, waarbij het college dit budget aanwendt voor het stimuleren van bewegen en de raad over de inzet en verdere uitwerking in investeringen en/of activiteiten uiterlijk in Q1 2025 informeert.

Toelichting

Aanvullende subsidie TCN

TCN kampt al geruime tijd met een structureel tekort in de exploitatie van SportQube. De oorzaak hiervan is met name dat in de oorspronkelijke businesscase (2018) een aantal uitgangspunten is gehanteerd die in de praktijk tegenvallen of niet werkbaar blijken te zijn. Dit zijn onder andere het uitgangspunt dat SportQube grotendeels door vrijwilligers gerund kon worden, tegenvallende opbrengsten vanuit verhuur en horeca en hogere kosten dan geraamd aan energielasten omdat het pand niet zoals vooraf bedacht energieneutraal is gebouwd. Daarnaast heeft SportQube te maken met sterk stijgende energielasten, naast een hoger verbruik dan begroot. Door het tekort is TCN ook niet in staat om een reservering op te bouwen voor vervanging van de inventaris, zoals overeengekomen in de huurovereenkomst. In de aangevraagde aanvullende subsidie van € 130.000 is een bedrag van € 50.000 opgenomen ter vervanging en achterstallig onderhoud van sportinventaris.

Aanvullende subsidie zwembad Dukenburg (Sportfondsen Nijmegen)

Per 1 juni 2024 is Sportfondsen gestart als nieuwe exploitant van zwembad Dukenburg. Dit zullen zij blijven doen tot de opening van het nieuwe sportcentrum in Winkelsteeg. De begroting laat zien dat de beoogde exploitant een hogere jaarlijkse vergoeding (dan nu begroot) nodig heeft voor het risicovol exploiteren en beheren van het zwembad. De hogere vergoeding is structureel benodigd vanwege achterstallig onderhoud en aanvullende inspanningen om de exploitatie weer op niveau te krijgen en te houden (investeringen in personeel, opleiding, marketing, inrichting). Voor de periode 2025 tot de opening van het Sportcentrum Winkelsteeg in 2028 betekent dit een extra vergoeding van € 100.000.

Aanvullende tegemoetkoming energie Sportfondsenbad Nijmegen (SFN)

Door de gestegen energieprijzen is een uitbreiding van het huidige exploitatiebudget nodig. Bij het niet toekennen van de financiën bestaat een groot risico dat Sportfondsen Nijmegen de exploitatie van de drie zwembaden in Nijmegen (West, Erica Terpstra bad, de Goffert) niet zal voortzetten (met sluiting van een zwembad tot gevolg) vanwege het verlies op de exploitaties of genoodzaakt zal zijn om dit verlies door te berekenen door een zeer forse stijging (>20 procent) van de tarieven voor zwemmen, zwemles aan verenigingen. Dit is gelet op de toegankelijkheid van onze doelgroepen geen optie. Jaarlijks bezoeken ongeveer 450.000 mensen de drie zwembaden voor recreatief zwemmen, bewegen, zwemsport en zwemles.

Correctie geplande bezuiniging op zwembaden i.v.m. openstelling Sportcentrum Winkelsteeg in 2028

Sportcentrum Winkelsteeg zal naar verwachting in 2028 worden geopend. In 2022 is er voor de jaarschijven 2026 en 2027 een bezuiniging van € 540.000 op de zwembaden verwerkt, maar deze zal niet gehaald worden, gezien de ontwikkeling van het sportcentrum die nog gaande is.

Exploitatie sportpark Vossendijk (na opheffing i.v.m. gebiedsontwikkeling)

Om de gebiedsontwikkeling van Winkelsteeg te kunnen waarmaken wordt sportpark Vossendijk opgeheven. Daardoor komen de huidige exploitatiemiddelen vanaf 2026 vrij te vallen.

Hogere kosten sportaccommodaties door stijging WOZ-waarde

Door een gewijzigde systematiek bij de bepaling van de WOZ-waarde is de OZBE-aanslag in veel gevallen gestegen met 20-35% ten opzichte van voorgaande jaren. Een eerste raming laat zien dat dit voor de sportaccommodaties een stijging van ca. € 100.000 betekent. Het gaat hier om een structurele verhoging,

Ruimte uit indexeringen overige subsidies + exploitatie binnensportaccommodaties
In de beleidsregels subsidie Sport zijn geen standaard indexeringen opgenomen. Doordat de gemeentelijke begroting standaard geïndexeerd wordt, is er financiële ruimte ontstaan. Daarnaast was er kleine financiële ruimte in de exploitatie van de binnensportaccommodaties. Met het overgebleven budget kunnen wij onze exploitatie voldoende voortzetten.

Stijging energieprijzen panden eigen beheer (sportaccommodaties)
Door de gestegen energieprijzen verwachten we, op basis van de verbruikscijfers, structurele tekorten in de exploitaties van de sportaccommodaties.

Investeringen per doel en ambitie

Voor een verdere toelichting op de investeringen verwijzen we naar de paragraaf Investeringen.

Ambitie	Doel	Investering
We maken een leven lang sporten en bewegen mogelijk voor alle inwoners met goede, toegankelijke sportaccommodaties en een beweegvriendelijke openbare ruimte.	Goede en bereikbare sport- en beweegvoorzieningen, verspreid over de stad	Meerjarige Renovatie Zwembaden
		Kunstgras Hockeyvelden
		Bestaande Sportaccommodaties
		Gymzaal De Stelt
		Sporthal Plus, Hof van Holland (voorheen gymzaal Woenderskamp)
		Koudenhoek, MF Sportveld (voorheen Broodkorf/Koudenhoek MF Sportveld)
		Clubhuis en kleedkamers korfbalvereniging Keizer Karel
		Clubhuis en kleedkamers Noviomagnum
		Uitbreiding tennisvelden LLTV Nijm-N
		Sportpark Vossenpels (kunstgras jeugdveld)
		Ophogingskrediet Sportzaal Marie Curiestraat
		Sportzaal Marie Curiestraat
		Verbeteren akoestiek sportaccommodaties
		Zwembad Winkelsteeg
		Sporthal/Locatie Jan Massinkhal
		Kunstgrasvelden
	Effectief en efficiënt gebruik (verhuur) van onze sportaccommodaties, zodat deze zo veel als mogelijk aansluiten bij behoeften en uitdagingen in wijk en stad	Herontwik.Staddijk tbv Oranje Blauw
		Multifunctionaliteit Sportaccommodaties

Ombuigingsopties

bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Ruimte exploitatie sportaccommodaties *	100	100	100	100
Totaal	100	100	100	100

*Dit budget is bij raadsbesluit 13 november 2024 ingezet in het programma Openbare ruimte

Besluit raad 13 november 2024
De raad heeft besloten met het amendement ‘Bewegen is meer dan sporten’(A11) het bedrag van € 100.000 uit bovengenoemde ombuigingsoptie toe te voegen aan het programma Openbare ruimte, waarbij het college dit budget aanwendt voor het stimuleren van bewegen en de raad over de inzet en verdere uitwerking in

investeringen en/of activiteiten uiterlijk in Q1 2025 informeert. Zie het onderdeel ‘Aanpassing na raadsbesluit 13 november 2024’.

Toelichting
Naast bovengenoemde ombuigingsoptie is reeds een aantal ombuigingsopties ingezet door het college. Deze zijn opgenomen bij 'Veranderingen in de begroting'.

Ruimte exploitatie sportaccommodaties
Er is financiële ruimte in de exploitatie van de sportaccommodaties. Met het overgebleven budget kunnen wij onze exploitatie voldoende voortzetten.

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Basisset (BBV)										
Percentage niet-sporters onder volwassenen			40,1%				41,2%		37,9%	
Gemiddelde benchmark			44,5%				45,9%		42,5%	
Gevraagd door raad										
Percentage dat meer keer per week aan sport doet		40%		46%		47%		51%		50%
Percentage tevreden over sport- en beweegaanbod in de buurt				68%		67%		69%		69%

Het jaar 2023 is nog niet overal gevuld. Dit kan komen doordat de cijfers voor 2023 pas later ter beschikking komen. Dat geldt onder meer voor veel van de verplichte indicatoren, waarvoor waarstaatjegemeente.nl de bron is. Daarnaast geldt voor diverse indicatoren dat deze tweejaarlijks gemeten worden (en enkele worden zelfs vierjaarlijks gemeten).

Toelichting
- *Gemiddelde benchmark*
  Het gemiddelde voor de steden Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Tilburg.
- *Percentage niet-sporters onder volwassenen*
  ‘Niet-sporters’ staat voor volwassenen die niet wekelijks sporten. De bron voor deze cijfers is de vierjaarlijkse landelijke gezondheidsmonitor volwassenen van de GGD’en, het CBS en het RIVM. Vanwege de coronapandemie is er in 2022 een extra meting uitgevoerd.
- *Percentage dat meer keer per week aan sport doet*
  De bron voor deze cijfers is onze tweejaarlijkse Burgerpeiling. Toerfietsen en langere afstanden wandelen telt mee als aan sport doen; wandelen naar een winkel en fietsen naar het werk telt niet mee.

Klik hier voor meer onderzoeksuitkomsten/statistieken over sport:
https://swm2024-nijmegen.pcportal.nl/p58579/kerncijfers

Financiën

Doelenboom

Ambitie	We zijn een financieel gezonde gemeente nu en in de toekomst
Toelichting	We willen dat het voor inwoners en bedrijven inzichtelijk is waarvoor we gemeenschapsgeld inzetten. Zij moeten er op kunnen vertrouwen dat wij zorgvuldig omgaan met de beschikbaar gestelde middelen.
Doel	**Inzicht in en overzicht van te verwachten (meerjarige) inkomsten van algemene middelen**
Toelichting	We brengen het financieel meerjarig effect van de algemene middelen in beeld en verwerken deze jaarlijks in de planning & control producten.
Criteria	• We hanteren de door ons geformuleerde financiële spelregels (beslisboom integrale afweging), grondslagen en uitgangspunten en volgen de voorschriften van het BBV.
Activiteiten	• We stellen een reële meerjarige raming op van de inkomsten uit de gemeentefondscirculaires. • We maken een integrale afweging van de inzet van nieuwe gemeentefondsmiddelen (taakmutaties). • We oefenen invloed uit op de landelijke herijking van het gemeentefonds. • We lobbyen over de hoogte van de inkomsten van het gemeentefonds. • We stellen algemene begrotingscorrecties vast en verwerken deze op stelpost. • We minimaliseren het aantal stelposten door periodiek te beoordelen of deze óf toe te wijzen zijn aan de programma's óf kunnen vervallen.
Doel	**Een uitlegbaar lokaal heffingenbeleid op het gebied van OZB, reclame- en precariobelasting om aanvullende inkomsten te genereren**
Toelichting	We hanteren een zorgvuldig vastgesteld heffingenbeleid.
Criteria	• We hanteren de Wet WOZ, Waarderingsinstructie van de Waarderingskamer, Gemeentewet, algemene bepalingen rondom belastingen. • We hanteren de door ons geformuleerde financiële spelregels, grondslagen en uitgangspunten en volgen de voorschriften van het BBV. • We hanteren de verordening OZB, verordening reclamebelasting, de verordening precariobelasting en de geldende beleidsregels.
Activiteiten	• We zorgen voor uitvoering van de Wet WOZ • We zorgen voor het opleggen en innen van OZB bij woningeigenaren en niet-woningeneigenaren, reclamebelasting en precariobelasting • We herijken/ actualiseren jaarlijks bovengenoemde verordeningen en periodiek de van toepassing zijnde beleidsregels • We behandelen bezwaar- en beroepszaken van bovengenoemde belastingen
Doel	**Voortdurend genoeg liquide middelen om activiteiten van de gemeente uit te voeren**

Toelichting	We zorgen voor een passend en behoedzaam financieringsbeleid. We voorkomen hiermee dat we niet tijdig of adequaat kunnen inspelen op onze financieringsbehoefte.
Criteria	• We hanteren de door ons geformuleerde financiële spelregels, grondslagen en uitgangspunten en volgen de voorschriften van het BBV. • We hanteren de beleidsregels verstrekken lening of garantie en het financieringsstatuut gemeente Nijmegen 2018. • We hanteren de voorschriften van de Wet Fido.
Activiteiten	• We hebben een strategie om tegen zo gunstige mogelijke voorwaarden te lenen. Periodiek stellen we deze strategie bij op basis van de markt en economische omstandigheden. • We analyseren inkomsten en uitgaven om te bepalen of er voldoende geld op de bank staat om dagelijks te voldoen aan betalingsverplichtingen. We volgen nauwgezet onze inkomende en uitgaande geldstromen. Als instrument gebruiken we daarvoor de liquiditeitsbegroting: dat is een prognose voor de komende weken en maanden. De eerste weken worden zeer nauwkeurig in beeld gebracht, zodat helder is of en hoeveel er eventueel aan kort geld geleend moet worden. • We adviseren over en beoordelen aanvragen van leningen om maatschappelijke doelen te ondersteunen. • We trekken leningen aan met een korte of langere duur mede op basis van de vastgestelde strategie.
Doel	**Onze reserves zijn op peil zodat eventuele risico's kunnen worden opvangen**
Toelichting	We vangen risico’s op die verstorend werken op het begrotingsevenwicht.
Criteria	• We hanteren de door ons geformuleerde financiële spelregels, grondslagen en uitgangspunten en volgen de voorschriften van het BBV. • We hanteren de door ons geformuleerde kadernota risicomanagement, weerstandsvermogen en financiële kengetallen. • We hanteren de Wet Omzetbelasting 1968, BTW Compensatiefonds, Wet Loonbelasting 1964 en de Wet Modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen.
Activiteiten	• We beoordelen periodiek de risico's in relatie tot de ontwikkeling van onze reserves. • We beoordelen periodiek het gebruik en de noodzaak voor (bestemming)reserves. • We nemen een pro-actieve rol aan daar waar het gaat om vraagstukken die fiscale consequenties kunnen hebben. • We adviseren gevraagd en ongevraagd over fiscale vraagstukken van programma's en verbonden partijen teneinde fiscale heffingen te voorkomen. • We voeren afspraken uit die we hebben gemaakt met de Belastingdienst met betrekking tot het vernieuwd horizontaal toezicht (Doorontwikkeling Horizontaal Toezicht, DHT) op de fiscale activiteiten van de gemeente. • We actualiseren ons huidig Tax Control Framework en fiscale monitoring door de nieuwe mogelijkheden in ERPX te onderzoeken, waardoor we aanvaardbare aangiften kunnen blijven indienen.
Doel	**Onroerend goed dat nog niet in exploitatie is of aan een beleidsveld toe te delen is wordt beheerd**

Toelichting	Als eigenaar houden wij ons onroerend goed in een goede staat voor de gebruikers.
Criteria	• We hanteren de door ons geformuleerde financiële spelregels, grondslagen en uitgangspunten en volgen de voorschriften van het BBV.
Activiteiten	• We beoordelen of vastgoed onderdeel is van een beleidsinhoudelijk programma. Zo niet, dan bekijken we of afstoten mogelijk is en zetten hiervoor vervolgacties in.

Wat willen we komend jaar bereiken?

Ambitie:
We zijn een financieel gezonde gemeente nu en in de toekomst

Doel: Inzicht in en overzicht van te verwachten (meerjarige) inkomsten van algemene middelen
Activiteiten

- *We brengen het financieel effect van de gemeentefondscirculaires in beeld en verwerken deze jaarlijks in de stadsbegroting*
  Jaarlijks brengt het rijk drie gemeentefondscirculaires uit: in mei, september en december. We analyseren deze gemeentefondscirculaires en brengen in beeld wat de financiële gevolgen zijn voor Nijmegen. Vervolgens verwerken we de effecten van het gemeentefonds in onze begroting.

- *We maken een integrale afweging van de inzet van nieuwe gemeentefondsmiddelen (taakmutaties)*
  Gemeentefondsmiddelen zijn vrij besteedbaar door de raad; dit geldt voor alle uitkeringen in het gemeentefonds. Uitgangspunt is dat wij als gemeente niet één op één het Rijk willen volgen bij de bestemming van de gelden, maar dat wij een eigen afweging willen maken, die zoveel mogelijk integraal is, die past binnen het gemeente brede beleid en die zo goed mogelijk aansluit bij de lopende begroting.

- *We oefenen invloed uit op de landelijke herijking van het gemeentefonds*
  Per 1 januari 2023 zijn nieuwe verdeelmodellen voor het gemeentefonds ingevoerd. Er geldt nog een ingroeipad (het pad waarmee gemeenten naar de nieuwe verdeling ingroeien) van 3 jaar. Eind 2025 wordt de invoering van het nieuwe model geëvalueerd. We blijven er invloed op uitoefenen dat Nijmegen ook na de evaluatie van 2025 goed uit het herijkte gemeentefonds zal komen.

- *We lobbyen over de hoogte van de inkomsten van het gemeentefonds en over het stabiliseren van de schommelingen van het gemeentefonds*
  Het is belangrijk dat wij als gemeenten kunnen beschikken over voldoende middelen voor de taken en verantwoordelijkheden die we hebben. Ook is het essentieel dat er niet te veel schommelingen in onze inkomsten plaatsvinden; een stabiel gemeentefonds is ook van groot belang. Daarom voeren we als gemeenten samen met de Vereniging Nederlandse Gemeenten een actieve lobby richting de rijksoverheid. Voor de komende jaren is de lobby voor een grotere omvang van het gemeentefonds in 2026 (het zogeheten ravijnjaar) een belangrijk speerpunt. Daarnaast zetten we in op voldoende- structurele - middelen voor jeugdzorg.

Doel: Een uitlegbaar lokaal heffingenbeleid op het gebied van OZB, reclame- en precariobelasting om aanvullende inkomsten te genereren
Activiteiten

- We zorgen voor het heffen van OZB woningeigenaren, OZB niet-woningeneigenaren en overige belastingen (reclamebelasting, precariobelasting).

- We herijken periodiek het belastingstelsel.

Doel: Voortdurend genoeg liquide middelen om activiteiten van de gemeente uit te voeren
Activiteiten
- We hebben een strategie om tegen zo gunstige mogelijke voorwaarden te lenen. Periodiek stellen we deze strategie bij op basis van de markt en economische omstandigheden.
- We analyseren inkomsten en uitgaven om te bepalen of er voldoende geld op de bank staat om dagelijks te voldoen aan betalingsverplichtingen. We volgen nauwgezet onze inkomende en uitgaande geldstromen. Als instrument gebruiken we daarvoor de liquiditeitsbegroting: dat is een prognose voor de komende weken en maanden. De eerste weken worden zeer nauwkeurig in beeld gebracht, zodat helder is of en hoeveel er eventueel aan kort geld geleend moet worden.
- We adviseren over en beoordelen aanvragen van leningen om maatschappelijke doelen te ondersteunen.
- We trekken leningen aan met een korte of langere duur mede op basis van de vastgestelde strategie.

Doel: Onze reserves zijn op peil zodat eventuele risico's kunnen worden opvangen
Activiteiten
- We beoordelen periodiek de ontwikkeling van de reserves in verhouding tot de risico’s.
- We voeren financiële en niet-financiële risicoanalyses uit.
- We voorzien in een overzicht waarin de stortingen en onttrekkingen van de reserves staan weergegeven.
- We beoordelen het gebruik en de noodzaak voor (bestemming)reserves periodiek.
- We adviseren gevraagd en ongevraagd over fiscale vraagstukken van programma's en verbonden partijen teneinde fiscale heffingen te voorkomen.
- We voeren afspraken uit die we hebben gemaakt met de Belastingdienst met betrekking tot het vernieuwd horizontaal toezicht (Doorontwikkeling Horizontaal Toezicht, DHT) op de fiscale activiteiten van de gemeente.
- We actualiseren ons huidig Tax Control Framework en fiscale monitoring door de nieuwe mogelijkheden in ERPX te onderzoeken, waardoor we aanvaardbare aangiften kunnen blijven indienen.

Doel: Onroerend goed dat nog niet in exploitatie is of aan een beleidsveld toe te delen is wordt beheerd
Activiteiten
- We beoordelen of vastgoed onderdeel is van een beleidsinhoudelijk programma. Zo niet, dan bekijken we of afstoten mogelijk is en zetten hiervoor vervolgacties in.

Samenwerkingen en verbonden partijen

- BNG

Wat kost het?

Financieel overzicht taakvelden

Bedragen * €1 mln	Rekening	Begroot				
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Baten						
0.10 Mutaties reserves	59,3	50,3	14,2	13,4	13,0	12,9
0.5 Treasury	10,6	12,2	16,3	17,8	18,4	19,5
0.61 OZB woningen	53,8	58,6	61,7	63,5	64,5	65,2
0.62 OZB niet-woningen	44,9	49,2	52,4	53,3	54,1	55,0
0.64 Belastingen overig	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9
0.7 Algemene uitk. en overige uitk.	515,8	533,6	562,7	544,1	562,4	579,5
0.8 Overige baten en lasten	2,3	0,0	0,0	6,4	8,2	11,4
0.3 Beheer overige gebouwen en grond	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Totaal	**687,8**	**705,1**	**708,6**	**699,7**	**721,9**	**744,6**
Lasten						
0.10 Mutaties reserves	72,1	52,8	17,9	14,1	13,8	18,7
0.5 Treasury	8,5	10,2	9,8	10,3	10,7	12,6
0.61 OZB woningen	3,7	3,6	4,0	4,0	4,2	4,2
0.62 OZB niet-woningen	0,9	1,2	1,4	1,4	1,4	1,4
0.64 Belastingen overig	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
0.8 Overige baten en lasten	2,9	0,9	-6,9	12,2	29,1	43,5
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
0.3 Beheer overige gebouwen en grond	0,8	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Totaal	**89,0**	**69,3**	**26,8**	**42,6**	**59,8**	**81,0**
Saldo van lasten en baten	**598,8 V**	**635,7 V**	**681,8 V**	**657,1 V**	**662,1 V**	**663,7 V**

V=voordeel; N=nadeel

Financieel overzicht ambities

bedragen * € 1 miljoen	2025	2026	2027	2028
Lasten				
28. We zijn een financieel gezonde gemeente nu en in de toekomst	26,8	42,6	59,8	81,0
Totaal Lasten	**26,8**	**42,6**	**59,8**	**81,0**
Baten				
28. We zijn een financieel gezonde gemeente nu en in de toekomst	708,6	699,7	721,9	744,6
Totaal Baten	**708,6**	**699,7**	**721,9**	**744,6**
Totaal Financiën	**681,8 v**	**657,1 v**	**662,1 v**	**663,7 v**

v= voordeel; n nadeel

Veranderingen in de begroting

Bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Algemene middelen				
Gemeentefonds				
- septembercirculaire 2023	1.014	1.015	6.798	14.167
- decembercirculaire 2023	-1.400	-1.400	-1.400	-1.400
- meicirculaire 2024				
. Financieel effect maatstaven en onderuitputting BCF	-24	494	986	2.192
. verandering normeringssystematiek / schrappen oploop opschalingskorting	-7.400	7.400	7.400	7.400
- nieuw verdeelmodel: verder doorvoeren nieuw verdeelmodel				2.700
- Doorrekening / bijstelling jaarschijf 2028	68	-7	-44	-1.187
Aanpassingen agv prijspeil	1.254	-5.249	-12.808	-17.398
Vrijval stelpost materiële indexering SB 2024 - 2027	5.757	5.757	5.757	5.757
Financiering - rente	195	1.575	1.578	856
Belastingopbrengst agv areaalontwikkeling				558

Verlaging kapitaallasten in de begroting	5.500	5.500	5.500	5.500
Vrijval reservering volume groei sociaal domein	1.500	3.000	4.500	4.500
Ontwikkeling kosten sociaal domein tlv algemene middelen	-300	-600	-600	-600
Veranderingen programma				
Verhoging verzekeringspremies	-100	-100	-100	-100
Gemeentefonds mutaties naar programma's				
Gemeentefonds mutaties naar programma's	13.789	7.056	6.870	7.046
Vrijval taakmutaties	456	454	472	488
Totaal	**20.309**	**24.896**	**24.909**	**30.479**

Opmerking: min-bedragen betekenen verhoging van het budget (financieel nadeel); plus-bedragen betekenen verlaging van het budget (financieel voordeel).

Aanpassing na raadsbesluit 13 november 2024

bedragen x € 1.000

Aanpassing begroting na raadsbesluit	Amendement	2025	2026	2027	2028
Reserve 1% regeling beeldende kunst	A10 Verleden Beleefd	-100			
Stelpost toevoeging Sociale Basis	A25 Door(breekaan)pakken!	999	999	999	999
Aanpassing totaal		**899**	**999**	**999**	**999**

Besluit raad 13 november 2024

- De raad heeft besloten met het amendement 'Verleden Beleefd verwezenlijkt!'(A10) een bedrag van € 100.000 uit de reserve 1% regeling Beeldende Kunst te halen en toe te voegen aan het Cultuur en Cultureel erfgoed.
- In de uitwerking van het amendement 'Door(breekaan)pakken!' (A25) zetten we de vrijgekomen financiële middelen voor de toevoeging Sociale basis tijdelijk op een stelpost bij Financiën. Zodra de uitwerking van het 'investeringsfonds' Sociale Basis gereed is, voegen we deze middelen daaraan toe.

Toelichting

Algemene middelen

September- en decembercirculaire 2023

In deze begroting zijn de financiële effecten van de september- en decembercirculaire 2023 opgenomen. Vooral de effecten van de septembercirculaire 2023 zijn in eerste instantie groot omdat daarin (voor het eerst) een uitwerking wordt gegeven van de nieuwe manier van het bepalen van de omvang van het gemeentefonds (de zogenaamde normeringssystematiek.) Met de nieuwe normeringssystematiek is de omvang van het gemeentefonds afhankelijk van de ontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product (BBP) en niet meer van de omvang van de rijksbegroting.

Meicirculaire 2024

- Financieel effect maatstaven en onderuitputting BCF (Btw-compensatiefonds): de maatstaven van het gemeentefonds zijn voortdurend in ontwikkeling en hebben dus invloed op hetgeen Nijmegen uit het fonds krijgt. Daarnaast kunnen gemeenten betaalde Btw claimen via het BCF. Het rijk heeft een plafond aangebracht in de declaraties. Gemeenten hebben in 2023 minder Btw gedeclareerd in het Btw-compensatiefonds dan mogelijk was (het plafond). Deze ontstane ruimte in 2023 komt ten gunste aan het gemeentefonds. Dit tezamen zorgt voor een voordeel van 0,5 miljoen euro in 2026, 1 miljoen euro in 2027 en 2 miljoen euro in 2028.
- Verandering normeringssystematiek/schrappen oploop opschalingskorting: In de voorjaarsnota van het rijk is de definitieve bevriezing van de opschalingskorting opgenomen. Dit levert een voordeel op van 7,4 miljoen euro vanaf 2026.

Nieuw verdeelmodel: verder doorvoeren nieuw verdeelmodel
In lijn met voorgaande jaren en ook de huidige Stadsbegroting 2024-2027, gaan we ervan uit dat het nieuwe verdeelmodel van het gemeentefonds verder wordt doorgevoerd. Dit levert een voordeel op in 2028 van 2,7 miljoen euro.

Aanpassingen a.g.v. prijspeil en vrijval stelpost materiële indexering SB 2024 – 2027
In de effecten prijscompensatie zijn twee grote effecten opgenomen. Het eerste effect is dat voor de Stadsbegroting 2025-2028 en de Stadsbegroting 2026-2029 te weinig opzij is gezet voor het opvangen van prijscompensatie. Dit heeft onder meer te maken met de wisselingen van de manier waarop prijscompensatie (koppeling BBP) is opgenomen in het gemeentefonds en de effecten hiervan op eerdere berekeningen. Het tweede grote effect heeft te maken met een voordelig effect van de indexering van de stadsbegroting 2025-2026. Dit voordeel wordt veroorzaakt door het grote verschil tussen de indexering van de materiële lasten en de loonsom.

Financiering – rente
Vorig jaar werd uitgegaan van een stijging en daarna een stabilisatie van de rente op 3,5%. Op grond van de huidige inzichten gaan we uit van een daling van de rente in 2025 en een verdere daling in de jaren daarna. Dit levert een voordeel op van structureel 0,9 miljoen euro in 2028.

Belastingopbrengst a.g.v. areaalontwikkeling
Door areaaluitbreiding verandert een aantal posten in de begroting (ozb, stelpost onderhoud openbare ruimte en kapitaallasten).

Verlaging kapitaallasten in de begroting
Vertragingen in de realisatie van investeringen leiden tot lagere kapitaallasten dan in de begroting opgenomen. In afwachtring van verdere aanscherping van de planning van de jaarlijkse investeringen verlagen we de kapitaallasten met 5,5 miljoen euro.

Vrijval reservering volume groei sociaal domein
In de begroting zetten we jaarlijks cumulatief € 1,5 miljoen van het gemeentefonds opzij om de volumeontwikkeling in de zorg op te vangen. Deze reservering was logisch bij de koppeling van het gemeentefonds aan de rijksbegroting. Met de koppeling van het gemeentefonds aan het BBP verandert dit. Deze koppeling voorziet onvoldoende in het opvangen van de hogere volumegroei van de zorg. Dit heeft ertoe geleid dat het kabinet in de Voorjaarsnota 2024 heeft voorgesteld om voor de uitvoering van de Wmo-taken aanvullende compensatie uit te keren voor demografische ontwikkelingen. Hiervoor heeft het rijk € 75 miljoen cumulatief per jaar vanaf 2026 gereserveerd. Hoe dit precies uitgekeerd gaat worden, wordt nog uitgewerkt.
Op basis hiervan zetten we niet meer een deel van het gemeentefonds opzij om de volumeontwikkeling op te vangen. Hier gaat het rijk immers in voorzien.

Ontwikkeling kosten sociaal domein t.l.v. algemene middelen
In de begroting is een vanuit het coalitieakkoord verwachte besparing opgenomen door in te zetten op preventie. Het gaat om een besparing van € 300.000 in 2025 en € 600.000 structureel vanaf 2026. Deze posten staan nog onder het programma Financiën. Gelet op de knelpunten binnen het sociaal domein brengen we deze stelpost ten laste van de algemene middelen.

<u>Veranderingen programma</u>
Verhoging verzekeringspremies
De premies voor verzekeringen stijgen met € 100.000. Dit heeft ermee te maken dat de onderwijspanden eind 2023 zijn getaxeerd en daardoor in 2024 een hogere herbouwwaarde hebben. Daarnaast zijn diverse verzekeringspremies per 1 januari 2024 geïndexeerd.

Taakmutaties naar programma's
Onder Financiële begroting - Algemene dekkingsmiddelen - Gemeentefonds - Taakmutaties vindt u een toelichting op nieuwe taakmutaties en taakmutaties met een omvang groter dan 1 miljoen euro.

Investeringen per doel en ambitie

Er zijn in dit programma geen investeringen opgenomen.

Ombuigingsopties

bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Geen bestemmingsreserves	0	0	0	0
Stoppen met toerekenen bespaarde rente aan saldireserve	4.826	4.892	4.994	5.092
Verhogen OZB (1% boven prijsindex)	1.100	1.100	1.100	1.100
Totaal	5.926	5.992	6.094	6.192

Toelichting
Geen bestemmingsreserves
Als we stoppen met bestemmingsreserves geeft dit ruimte in de saldireserve en hiermee ruimte om minder te sparen.

Stoppen met toerekenen bespaarde rente aan saldireserve
Op dit moment wordt rente toegerekend aan eigen vermogen. Deze rente wordt toegevoegd aan de saldireserve. Het is mogelijk om te stoppen met deze toerekening. Gevolg hiervan is dat de ontwikkeling van de saldireserve lager wordt.

Verhogen OZB
De OZB kan worden verhoogd. Ieder procentpunt bovenop de prijsstijging (op zowel woningen als niet- woningen) levert 1,1 miljoen euro extra opbrengsten op. Dit past binnen de doelen van het programma.

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Basisset (BBV)										
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens in euro's	694	722	746	740	735	737	777	786	1.011	1.058
Gemiddelde benchmark	687	701	708	713	716	745	777	797	965	993
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens in euro's	634	669	700	701	719	718	759	767	992	1.040
Gemiddelde benchmark	621	634	641	645	651	679	707	726	882	906
Gemiddelde WOZ-waarde woningen (x 1.000 euro)	191	184	188	194	205	234	252	273	308	362
Gemiddelde benchmark	184	179	181	186	198	221	240	254	281	329

Toelichting
- *Gemiddelde benchmark*
  Het gemiddelde voor de steden Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Tilburg.
- *Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens in euro's / Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens in euro's*
  Het gaat om de gemiddelde woonlasten van eigenaar-bewoners.

Een volledig overzicht van de gemeentelijke woonlasten is te vinden op coelo.nl.

Thema duurzaamheid

Inleiding

Duurzaamheid is een actueel, uitdagend en integraal thema, waarbij de lokale overheid een steeds grotere verantwoordelijkheid krijgt.
Nijmegen is een duurzame stad en pakt uitdagingen met beide handen aan. We streven naar een volledig duurzame energievoorziening. We zetten in op een circulaire stad en zorgen voor een verdergaande afvalscheiding en hergebruik van reststromen. Daarnaast willen we goed in staat zijn de gevolgen van klimaatverandering op te vangen en de biodiversiteit te versterken. Dat doen we door de stad te vergroenen, meer bomen te planten en de waterberging te verbeteren. Uitgangspunt hierbij is het borgen van een gezonde leefomgeving met een aantrekkelijke openbare ruimte die uitnodigt om te ontmoeten en spelen, met een gezonde luchtkwaliteit, geluidsniveau en goede bodemkwaliteit. Om deze doelstellingen te bereiken, geven we als duurzame overheid zelf het goede voorbeeld, onder andere bij inkoop en ruimtelijke planvorming. We werken samen met allerlei partners: van bewonersinitiatieven, tot bedrijven, kennisinstellingen en netwerken op verschillende schaalniveaus.

Duurzaamheid is voornamelijk terug te vinden in de volgende programma's:

- Openbare Ruimte
- Bereikbaarheid
- Wonen en Stedelijke Ontwikkeling
- Economie en Toerisme

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Basisset (BBV)										
Percentage hernieuwbare elektriciteit	0,4%	0,8%	2,2%	3,8%	4,7%	5,9%	7,6%	9,6%	14,2%	
Gemiddelde benchmark	1,3%	1,6%	2,2%	3,0%	3,9%	5,1%	7,5%	9,6%	14,3%	
Omvang fijn huishoudelijk restafval (kg per inwoner)	117	104	92	91	88	88	91	81	74	
Gemiddelde benchmark	192	184	178	162	160	157		153	150	
Gevraagd door raad										
Aantal netto toegevoegde door Stadsbeheer onderhouden bomen in de openbare ruimte	6	1.456	-221	1.462	643	924	441	-389	1.300	1.200
Percentage openbaar groen dat ecologisch wordt beheerd				42%			56%			58%
Opgesteld vermogen van zonnepanelen woningen [kW per 1.000 woningen]						0,3	0,5	0,6	0,7	0,9
Gemiddelde benchmark						0,3	0,4	0,5	0,7	0,9
Opgesteld vermogen van zonnepanelen bedrijven [kW per 1.000 bedrijven]						0,7	1,1	1,3	1,6	2,1
Gemiddelde benchmark						1,3	2,0	2,6	3,1	3,5
Percentage dat in de eigen woning regelmatig overlast van de warmte ervaart				19%				28%		31%
Totaal jaarverbruik gas woningen die aangesloten zijn op het gasnet (temperatuur gecorrigeerd) (miljoen m3)	84	85	85	87	86	84	83	76	68	64
Percentage woningen dat van het gas af is (warmtenet + transitie gedreven)	5,3%	5,3%	5,9%	7,2%	7,6%	8,2%	8,8%	9,7%	10,7%	11,7%
Percentage woningen met energielabel B of beter	22%	24%	27%	29%	31%	39%	46%	48%	53%	58%
Gemiddelde benchmark	21%	23%	26%	26%	31%	37%	42%	44%	46%	50%
Percentage utiliteitsgebouwen met energielabel C of beter			61%	63%	63%	62%	65%	67%	71%	73%
Gemiddelde benchmark			59%	64%	66%	68%	70%	72%	75%	76%

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Percentage gescheiden ingezameld huishoudelijk afval	67%	70%	73%	72%	72%	72%	73%	74%	74%	73%

Het jaar 2023 is nog niet overal gevuld. Dit kan komen doordat de cijfers voor 2023 pas later ter beschikking komen. Dat geldt onder meer voor veel van de verplichte indicatoren, waarvoor waarstaatjegemeente.nl de bron is. Daarnaast geldt voor diverse indicatoren dat deze tweejaarlijks gemeten worden (en enkele worden zelfs vierjaarlijks gemeten).

Toelichting

- *Gemiddelde benchmark*
  Het gemiddelde voor de steden Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Tilburg.
- *Percentage hernieuwbare elektriciteit*
  Het aandeel hernieuwbare elektriciteit (zonnestroom, windenergie) in het totale stedelijke elektriciteitsverbruik.
- *Omvang fijn huishoudelijk restafval (kg per inwoner)*
  De hoeveelheid fijn huishoudelijk restafval per inwoner is in Nijmegen het laagst van de benchmarksteden. Ook in Maastricht, Enschede en Tilburg is die hoeveelheid lager dan gemiddeld.
- *Aantal netto toegevoegde door Stadsbeheer onderhouden bomen in de openbare ruimte*
  Eind 2023 werden er 63.500 bomen door Stadsbeheer onderhouden, versus 62.300 in 2022.
- *Percentage openbaar groen dat ecologisch wordt beheerd*
  In 2019 is de nota maaibeheer opgesteld. Vanaf dat moment zijn we in het bermbeheer meer ecologisch beheer toe gaan passen. Ecologisch groenbeheer is gericht op het behoud of het ontwikkelen van de ecologische waarden. Dit doen we in inheemse natuurlijke beplantingen zoals de bermen, poelen, watergangen, bosplantsoenen en stadsbossen. Tijdens het onderhoud houden we rekening met de omgeving en de natuurlijke processen. Dit houdt o.a. in: geen bestrijdingsmiddelen en meststoffen toepassen, gefaseerd onderhouden, rekening houden met verticale en horizontale gelaagdheid, natuurlijk afval zoals bladstrooisel en snoeihout waar mogelijk achterlaten in het gebied, behouden van beschutting voor fauna en behouden en/of versterken van diversiteit in soorten.
- *Percentage dat in de eigen woning regelmatig overlast van de warmte ervaart*
  De bron voor deze indicator is onze Burgerpeiling. Vanaf 2021 stellen we de vraag over het ervaren van warmteoverlast in de woning tweejaarlijks in plaats van vierjaarlijks.
- *Percentage woningen met energielabel B of beter*
  Dit percentage heeft betrekking op de woningen waarvoor het energielabel bekend is (55.960 in 2023).
- *Percentage utiliteitsgebouwen met energielabel C of beter*
  Onder een utiliteitsgebouw verstaan we gebouwen als kantoren, scholen, fabrieken, ziekenhuizen e.d. (gebouwen niet zijnde woningen). Dit percentage heeft betrekking op de utiliteitsgebouwen waarvoor het energielabel bekend is. Het aantal Nijmeegse utiliteitsgebouwen, waarvoor een label bekend is, is gestegen van 440 in 2016 naar 2.005 in 2023.
- *Percentage woningen dat van het gas af is (warmtenet + transitie gedreven)*
  Het aantal woningen dat op een warmtenet is aangesloten plus het aantal woningen dat vanwege de energietransitie van het gas afgegaan is gedeeld door het totaalaantal woningen.
- *Percentage gescheiden ingezameld huishoudelijk afval*
  Bij de berekening van dit percentage is de ‘nascheiding’ van grof restafval en bouw- en sloopafval meegerekend. Als dit niet meegerekend was, zou het percentage iets lager liggen.

Klik hier voor meer onderzoeksuitkomsten/statistieken over duurzaamheid:
https://swm2024-nijmegen.pcportal.nl/p58573/kerncijfers

Thema burgerparticipatie

Inleiding

Met het initiatiefvoorstel 'Programmastructuur 2022 - 2026' heeft uw raad besloten om deze bestuursperiode te sturen op het overstijgende thema Burgerparticipatie. Dit najaar sturen wij u het raadvoorstel ‘Startnotitie Ons Samenwerken met de Stad’ over burgerparticipatie en democratische vernieuwing. Met dit stuk kan de raad voor dit thema de kaders voor de komende jaren vaststellen.

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gevraagd door raad										
Aantal personen dat op MijnWijkplan een idee of een reactie daarop heeft geplaatst					890	515	868	1.055	774	645

Toelichting

- *Aantal personen dat op MijnWijkplan een idee of een reactie daarop heeft geplaatst*
  Er is geen zicht op het aantal gebruikers dat inlogt maar geen ideeën/reacties plaatst (van die groep is alleen het aantal personen dat hun profiel aanpast bekend).

Paragrafen

Investeringen

Beleid

Leeswijzer
In deze paragraaf volgt eerst een uiteenzetting over het beleid. We gaan hier ook in op de aanpassing van de investeringsplanning en geven aan wanneer uw raad daarover een besluit kan nemen. Vervolgens geven we in de paragraaf 'Investeringsplan' een totaalbeeld van alle specifieke investeringen (bestaand en nieuw). We geven daar ook inzicht in en toelichting op de aanpassingen op bestaande kredieten. Daarna presenteren we de nieuwe investeringen en geven bij dat onderdeel ook inzicht in de beschikbare investeringsruimte. Tot slot geven we een totaalbeeld van de 'Bulkinvesteringen' en 'Investeringen met eigen dekking'. Deze investeringen zijn niet meegenomen in het overzicht 'Investeringsplan'.

Beleid
Investeringen worden gedaan om de stad te veranderen, te verbeteren en te vernieuwen. We maken onderscheid tussen specifieke investeringen, bulkinvesteringen en investeringen met eigen dekking. Bulkinvesteringen zijn jaarlijks terugkerende kredieten waarvoor elk jaar uitvoeringsplannen worden vastgesteld. Het betreft verschillende kleinere investeringen, zoals investeringen in gemeentelijke accommodaties, bedrijfsinvesteringen en woonomgevingsverbeteringen. Investeringen met eigen dekking krijgen dekking uit een reserve of worden gedekt door jaarlijkse opbrengsten, zoals de rioolheffing. De specifieke investeringen nemen we op in het Investeringsplan.

Investeringsplan
In het Investeringsplan staan de specifieke investeringen, en nemen we ook de investeringen mee die worden uitgevoerd via de planexploitaties van het Ontwikkelingsbedrijf. Na gereedkomen van deze investeringen, worden zij opgenomen in de activa-administratie van de gemeente. De tussentijdse verantwoording over die investeringen nemen we op in de Voortgangsrapportage grote projecten (VGP).

Planexploitaties
Binnen planexploitaties worden ook andere investeringen gedaan, bedoeld om het gebied te ontsluiten en bewoonbaar te maken. Na afronding van de planexploitatie heeft de gemeente dan de beschikking over investeringen die betaald zijn binnen de planexploitatie. Dergelijke investeringen worden meegenomen en financieel gedekt in de plannen in het VGP en zijn dus niet meegenomen in het investeringsplan.

Kapitaallasten
Direct na het gereedkomen van de investering komen de afschrijvings- en rentelasten (kapitaallasten) jaarlijks ten laste van de begroting. Uitgangspunt van ons investeringsbeleid is dat het niveau van onze kapitaallasten stabiel blijft. De jaarlijks beschikbaar komende ruimte wordt weer als dekking ingezet voor nieuwe investeringen. Als de ruimte ontoereikend is voor nieuwe investeringen, stellen we voor hoe de ruimte kan worden vergroot.

Aanpassing investeringsplan
De huidige meerjarige investeringsplanning is niet realistisch. Budgetten zijn gereserveerd, maar de ervaring van de afgelopen jaren leert dat realisatie daarbij achterblijft. Gebleken is dat de afgelopen jaren gemiddeld 45 miljoen euro aan investeringen is uitgegeven. Op basis daarvan heeft ons college het ambitieniveau vastgesteld op een investeringsbedrag van 90 miljoen euro per jaar. Het ligt dus in de rede om de investeringsplanning aan te scherpen. In deze begroting hebben we al een slag gemaakt, maar een verdere aanscherping naar een investeringsbedrag van 90 miljoen euro per jaar kunnen we binnen het tijdsbestek van het opstellen van de Stadsbegroting 2025 niet afronden. We gaan er de komende tijd verder mee aan de slag.

We hanteren de volgende uitgangspunten:

1. Overwegende dat we de afgelopen jaren gemiddeld 45 miljoen euro per jaar aan investeringen hebben uitgegeven, is de huidige investeringsplanning niet realistisch.
2. Vanuit het perspectief dat overprogrammering moet zorgen voor voldoende flexibiliteit en beschikbaarheid van voldoende budgettaire ruimte om investeringen te realiseren, gaan we daarom uit van een investeringsbudget van 90 miljoen euro per jaar (zijnde 200% van het jaargemiddelde van de afgelopen jaren).
3. We houden vast aan het huidige investeringsplan en de nieuwe investeringsclaims, met dien verstande dat we maximaal 90 miljoen euro per jaar denken te kunnen realiseren.
4. Van de investeringsbedragen die begroot zijn voor de jaren 2024 tot en met 2026 moet nader worden bepaald hoe deze verder in de tijd kunnen worden weggezet.
5. Op basis van de ervaring in het verleden hanteren we nu een onderuitputting op de kapitaallasten van 5,5 miljoen euro per jaar. Dit bedrag stellen we bij naarmate de investeringsplanning verder is aangescherpt. Als de planning is aangescherpt tot een investeringsbedrag van 90 miljoen euro per jaar, hanteren we geen onderuitputting op kapitaallasten.

Voordat we per investering de planning onderzoeken, gaan we eerst alle investeringen indelen in groepen.

Groep 1: investeringen waarmee al een aanvang is gemaakt en die niet zonder kapitaalvernietiging of bestuurlijke afbreukrisico's kunnen worden stopgezet.

Groep 2: investeringen waarmee nog geen aanvang is gemaakt en die nog wel uitstel dulden, maar op basis van gewekte verwachtingen of afspraken met derden doorgang moeten krijgen.

Groep 3: alle overige investeringen.

Vervolgens wordt van de investeringen uit groep 1 een meerjarenplanning gemaakt die gebaseerd is op de beschikbare interne en externe uitvoeringskracht. Er wordt een zo realistisch mogelijke raming van de investeringsbedragen per jaar opgesteld. Dat moet ertoe leiden dat voor het komende begrotingsjaar 2025 bedragen worden opgevoerd die vrijwel zeker haalbaar zijn. Voor 2026 en volgende jaren mag en zal de raming met meer onzekerheden zijn omgeven. Vervolgens doen we hetzelfde met investeringen uit groep 2, en daarna uit groep 3.
Indien tijdens het lopende begrotingsjaar 2025 blijkt dat investeringsuitgaven die in 2026 en verder zijn begroot, toch in 2025 kunnen worden gerealiseerd, stellen we aan uw raad voor bedragen naar 2025 over te brengen (via de 1e of 2e Voortgangsmonitor of separaat raadsvoorstel). Investeringsuitgaven waarvan we vermoeden dat deze niet in de komende vier jaren zullen worden uitgegeven, nemen we op in het eerstvolgende begrotingsjaar daaropvolgend. Dat betekent dat we in de meerjarenbegroting 2025 tot en met 2028 een jaarschijf 2029 opnemen voor deze investeringsbedragen. Bij de volgende meerjarenbegroting kijken we dan wederom kritisch naar onze investeringsplanning. We kijken dan ook wat er van de investeringen die onder het begrotingsjaar 2029 zijn opgenomen nader kan worden toebedeeld aan eerdere begrotingsjaren.

Het nieuwe investeringsplan zal tegelijkertijd met de 1e Voortgangsmonitor 2025 ter besluitvorming aan uw raad worden voorgelegd.

De effecten van het bijgestelde investeringsplan vinden hun weg via de reguliere planning- en controlproducten:

- Effecten van kredieten die in 2024 niet volledig tot besteding zijn gekomen, worden verwerkt in de Stadsrekening 2024. De doorrekening van de kapitaallasten (rente en afschrijving) van de in 2024 gerealiseerde investeringen nemen we mee in de 1e Voortgangsmonitor 2025 (voor begrotingsjaar 2025).

- Aanpassingen in investeringskredieten voor het jaar 2025 en verder hebben voor 2025 geen budgettair effect. De bijgestelde ramingen van die investeringsuitgaven en de daarbij behorende wijziging in kapitaallasten (rente en afschrijving) nemen we daarom mee in de Stadsbegroting 2026 tot en met 2029.

Investeringsplan

Hieronder geven we een overzicht van alle specifieke investeringen waartoe uw raad eerder heeft besloten. De nieuwe specifieke investeringen zijn – rood gemarkeerd – hieraan toegevoegd.
Per krediet is aangegeven wanneer uw raad het eerste besluit heeft genomen over de investering. En in de laatste kolom is aangegeven voor welk bedrag wordt voorgesteld het krediet aan te passen. Na de tabel volgt een toelichting op de aanpassingen.

Bedragen x € 1.000	Investering	Verwacht jaar realisatie						Aanp.
		24	25	26	27	28	29	
Veiligheid								
Vervanging Toezichtcamera's	75							SB 21 - 24	
Vervanging Toezichtcamera's	**100**							SB 25	
Economie en toerisme								
Voorzieningen evenemententerreinen	650							ZN 2017	
Duurzaamheidstoekomst Heumensoord	250							SB 24	
Bezoekerwebsite into Nijmegen	**50**							SB 25	
Welzijn wijkontwikkeling en zorg								
Skaeve Huse	950							SB 13 - 16	
Jongerencentrum Nijm.Noord	623							SB 14 - 17	
NUNN Renovatie	100							SB 15 - 18	
Toegankelijkheid wijkaccommodaties	760							ZN 2017	
Tijdelijk infopunt Winkelsteeg	240							SB 2024	
Consultatiebureaus Noord en Dukenburg	706							SB 2024	
Investeringsimpuls wijkcentra	**5.300**							SB 2025	
Onderwijs								
Gymzaal plus Park Neerbosch	4.000							SB 14 - 17, 1e VM'23	
Huisvesting Aloysius	11.500							SB 19 - 22, 1e VM'23	
Aanpassing VZH de Klif	600							ZN 2019, 1e VM'23	600
Basisschool Hidaya	5.050							SB 2022, 1e VM '23	
OWH Hof van Holland	10.000							SB 2023, 1e VM '23	
Huisvesting Tarcisius	2.750							SB 2024	
Huisvesting Zuiderveld	8.250							SB 2024	
Aanpassingen voorzieningenhart de Klif t.b.v. basisschool de Oversteek	250							SB 2024	250
Investering Aloysius	**6.800**							SB 2025	
Investering gymzaal plus park Neerbosch (Aloysius)	**1.500**							SB 2025	
Investering Hidaya	**6.000**							SB 2025	
Bereikbaarheid								
Fietstunnels Waalsprong	8.243							SB 10 - 13	
Aanleg Dorpensingel	6.400							PN 2012	
Parkeren Hezelpoort	4.456							Dec 2013	
Stationsplein	3.164							SB 15 -18	
Park & Ride	1.200							SB 15 -18	
Bereikbaarheid campus o.a. Heyendaal	1.750							ZN 2016	
Station Heyendaal	2.410							ZN 2016	
Weurtseweg	1.900							ZN 2016	
Onderhoudstoestand woonstraten	8.831							ZN 2017	
Parkeerdek Kelfkensbos	2.450							SB 21 - 24	
Omvormen 30km wegen binnenstad	700							SB 21 - 24	

Bedragen x € 1.000	Investering	Verwacht jaar realisatie							Aanp.
		24	25	26	27	28	29		
Fietsprogrammering 2021-2025	4.776							SB 21 - 24	
Laadinfra	700							SB 2022	500
Vervanging VRI's (verkeersregelinstallaties)	1.137							SB 2022	
Meer dan beheer	100							SB 2023	
Ambitie gestuurde aanpak bij vervangingen OR	18.000							SB 2023	1.270
Mobiliteit	450							SB '23 rv april '24	
Transferia	2.600							1e VM'23 rv april '24	
Fietsenstalling Hezelpoortgarage	593							SB 2024	
Apparatuur incl camera en intercom	470							SB 2024	
Vervanging parkeerverg.systeem en aanschaf scanauto	430							SB 2024	
Vervanging VRI's 2024	1.500							SB 2024	
Vervanging armaturen openbare verlichting	3.750							SB 2024	
Slijtlaag vervangen op de Snelbinder	250							SB 2024	
Lopen en toegankelijkheid	700							Rv april 2024	
Fietsinfrastructuur	8.000							Rv april 2024	
Hoofdinfra (S-wegen)	1.675							Rv april 2024	
Binnenstad verblijfsvriendelijk	1.000							Rv april 2024	
Verkeersveiligheid	1.875							Rv april 2024	
Hubs deelmobiliteit	500							Rv april 2024	
Vervanging VRI's 2025	**6.800**							SB 2025	
Wonen en Stedelijke Ontwikkeling									
Openbare ruimte NYMA	3.200							SB 14 - 17	
Entree Westzijde Spoorzone	13.592							SB 15 - 18	
Asbest invent. & sanering	2.072							SB 15 - 18	
Watersportcentrum Spiegelwaal	5.120							ZN 2017	
Spoorzone Oost	11.207							SB 19 - 22	
Aanpas openb. ruimte Vlaams Kwartier	400							ZN 2019	
Uitvoeren Valkhofkwartier	4.488							ZN 2019	
Bruisende Binnenstad cofinanciering	360							ZN 2019	
Renovatie rijksmonument Valkhofpark	3.335							SB 21 - 24	
Stationsgebied	22.678							SB 21 - 24	
Winkelsteeg e.o. voorbereiding	8.769							SB 21 - 24	
Mercurius Park en Bike	3.500							SB 2022	
Kanaalzone Zuid en Winkelsteeg	44.900							SB 2022	
Valkhofkwartier	4.001							SB 2022	
Cultuurhistorie kwartier	795							SB 2022	
Verduurzamen vastgoedportefeuille	6.100							SB 2022	
Ontwikkelagenda Dukenburg	2.000							SB 2023	
Flexibele woonruimte	1.600							SB 2023	
Waalhalla	950							SB 2023	
Gebiedsontwikkeling van bedrijvenpark De Grift/Rietgraaf	3.800							SB 2023	
Een Kelfkensbos van allure	750							SB 2024	
Park & Bike NYMA	2.500							SB 2024	
Autoluw Tweede Walstraat en van Welderenstraat	1.500							SB 2024	
Tjjdelijke hulpwarmtecentrale Stationsgebied	1.000							SB 2024	
Eerste fase warmtenet Stationsgebied	2.000							SB 2024	
Actualisatie investeringsprojecten Stationsgebied	360							SB 2024	
Asbest	**1.000**							SB 2025	
Centrumzijde centraal station	**7.000**							SB 2025	
Dukenburg gebiedsaanpak	**12.000**							SB 2025	
Griftdijk afslag 38	**2.000**							SB 2025	

Bedragen x € 1.000	Investering	Verwacht jaar realisatie							Aanp.
		24	25	26	27	28	29		
Griftdijk herinrichting	**4.300**							SB 2025	
Verduurzaming vastgoedportefeuille	**5.000**							SB 2025	
Openbare Ruimte									
Vergroening stedelijk gebied	0							Voor 2014	
Groenstruct. Oostz. Mauritssingel	500							ZN 2019	
Groot Onderhoud park Brakkenstein	1.200							ZN 2019	
LED verlichting Binnenstad	500							ZN 2019	
Maatregelen luchtkwaliteit	1.960							SB 21 - 24	
Extra investering binnenstad	17.661							SB 21 - 24	
Aanplant bomen	8.500							SB 2022	
Beweegvriendelijke omgeving	2.200							SB 2022	
Klimaatadaptatietoolbox en aanpassing Openb.ruimte	5.900							SB 2023	
Realisatie van sport-/ontmoetingsruimte voor jongeren / jeugd in Nijmegen-Noord	250							SB 2024	
Opknappen / upgrade huidige skateplekken	400							SB 2024	
Vervanging walstroom Waalkade	325							SB 2024	275
Waalhaven, inclusieve brug	1.100							SB 2024	
Aanvulling vernieuwingsgolf	**22.000**							SB 2025	
Cultuur en cultureel erfgoed									
Cultuurhistorische Panden	1.800							SB 15 - 18	
Upgrading Villa Novastraat 2-6	1.200							ZN 2017	
Archeologisch depot	5.263							ZN 2017	
Museum Valkhof	2.500							SB 19 - 22	
Museum Valkhof verbouwing	4.920							ZN 2019	
Vervangen trekkenwand Schouwburg	2.500							SB 21 - 24	
Schouwburg Renovatie en GO	24.715							SB 21 - 24	
Museum Valkhof rendabel	6.814							Raad 2021	
Bibliotheek Nijmegen Noord	7.000							SB 2022	
Atelierbeleid	1.000							SB 2023	
Aanvullend krediet Schouwburg	**15.500**							SB 2025	
Investering bibliotheek Dukenburg	**200**							SB 2025	
Voorbereidingskrediet renovatie Lindenberg	**100**							SB 2025	
Sport									
Meerjarige Renovatie Zwembaden	2.816							SB 15 - 18	
Kunstgras Hockeyvelden	3.004							SB 15 -18	
Gymzaal De Stelt	1.872							ZN 2017	
Sporthal Plus, Hof van Holland (voorheen gymzaal Woenderskamp)	14.067							ZN 2017	
Koudenhoek, MF Sportveld (voorheen Broodkorf/Koudenhoek MF Sportveld)	2.000							SB 19 - 22	
Herontwik.Staddijk tbv Oranje Blauw	300							ZN 2019	
Clubhuis en kleedkamers korfbalvereniging Keizer Karel	1.800							ZN 2019	
Clubhuis en kleedkamers Noviomagnum	324							ZN 2019	
Uitbreiding tennisvelden LLTV Nijm-N	200							ZN 2019	
Sportzaal Marie Curiestraat	7.500							SB 2022	
Multifunctionaliteit Sportaccommodaties	552							SB 2022	
Verbeteren akoestiek sportaccommodaties	300							SB 2022	
Zwembad Winkelsteeg	48.500							SB 2023	
Sporthal/Locatie Jan Massinkhal	7.900							SB 2023	
Ophogingkrediet Sportzaal Marie Curiestraat	**1.000**							SB 2025	

Bedragen x € 1.000	Investering	Verwacht jaar realisatie						Aanp.
		24	25	26	27	28	29	
Sportpark Vossenpels (kunstgras jeugdveld)	**400**		■					SB 2025

Er is een eerste slag gemaakt met het aanscherpen van de investeringsplanning. Dat heeft ertoe geleid dat investeringen verder in de tijd kunnen worden weggezet. Van een aantal investeringen wordt voorgesteld de kredieten af te ramen. Het investeringsplan met specificatie van jaarbedragen is opgenomen in de bijlage ‘Investeringen per programma’ bij deze paragraaf.

Aanpassing VZH De Klif
De investering aanpassingen Voorzieningenhart de Klif kunnen vervallen, omdat we in overleg met het schoolbestuur hebben afgesproken dat we geen gebouwaanpassingen gaan realiseren.

Laadinfra
Er was € 500.000 investeringsbudget gereserveerd voor innovatieve laadvoorzieningen, zoals het combineren van laadpalen en lantaarnpalen. Dit is een wens vanuit het coalitieakkoord. Er is geen noodzaak hiervoor en de kansrijkheid wordt op dit moment als matig ingeschat. Er loopt nog een onderzoek naar de mogelijkheden, er zijn momenteel namelijk nog onduidelijkheden rondom onder andere laadvermogens, de veiligheid, mogelijke locaties en de prijzen voor gebruikers. We stellen voor het krediet van € 642.000 te verlagen tot € 142.000.

Ambitie gestuurde aanpak bij vervangingen OR
Van het beschikbare krediet voor 2024 kan 1,27 miljoen euro vrijvallen.

Vervanging walstroom Waalkade
Als gevolg van netcongestie kan de uitbreiding van de walstroomvoorzieningen aan de Waalkade niet worden uitgevoerd. Mogelijk kunnen de walstroompunten nog verplaatst worden, wat het gebruik bevordert. Kosten hiervoor zijn echter veel lager, geraamd op € 50.000. Het krediet kan worden verlaagd met € 275.000.

Nieuwe investeringen

We stellen nieuwe investeringen voor met een totaalbedrag van 111,4 miljoen euro. De toelichting per investering volgt na de tabel. We doen dit voorstel in de wetenschap dat de investeringsplanning nog moet worden aangescherpt. Er zijn nieuwe investeringen meegenomen die niet kunnen worden uitgesteld. We zullen in de hiervoor beschreven aanpak de nieuwe investeringen en de huidige investeringsplanning in zijn totaliteit bezien om tot een meer realistische investeringsplanning van 90 miljoen euro per jaar te komen.

Bedragen x € 1.000	Krediet 2025	Krediet 2026	Krediet 2027	Krediet 2028	Totaal
Veiligheid					
Vervanging Toezichtcamera's	-	-	100	-	100
Economie en toerisme					-
Bezoekerwebsite into Nijmegen	50	-	-	-	50
Welzijn wijkontwikkeling en zorg					-
Investeringsimpuls wijkcentra	-	2.800	-	2.500	5.300
Onderwijs					
Investering Aloysius	6.800	-	-	-	6.800
Investering gymzaal plus park Neerbosch (Aloysius)	-	-	1.500	-	1.500
Investering Hidaya	-	6.000	-	-	6.000
Investering Hof van Holland Kinderopvang (rendabel)	750	750	-	-	1.500
Bereikbaarheid					-
Vervanging VRI's 2025	1.700	1.700	1.700	1.700	6.800

Bedragen x € 1.000	Krediet 2025	Krediet 2026	Krediet 2027	Krediet 2028	Totaal
Parkeergarage Waalfront (eigen dekking)	4.600	4.600	2.300	-	11.500
Openbare Ruimte					
Aanvulling vernieuwingsgolf	5.500	5.500	5.500	5.500	22.000
Investeringsbudget woonmilieuverbetering	250	250	250	250	1.000
Cultuur en cultureel erfgoed					
Aanvullend krediet Schouwburg	-	15.500	-	-	15.500
Investering bibliotheek Dukenburg	100	100	-	-	200
Voorbereidingskrediet renovatie Lindenberg	100	-	-	-	100
Sport					
Ophoging bulkkrediet vervanging toplagen kunstgrasvelden	-	115	115	115	345
Ophogingkrediet Sportzaal Marie Curiestraat	-	-	1.000	-	1.000
Sportpark Vossenpels (kunstgras jeugdveld)	400	-	-	-	400
Wonen en Stedelijke Ontwikkeling					
Asbest	500	500	-	-	1.000
Centrumzijde centraal station	-	-	-	7.000	7.000
Dukenburg gebiedsaanpak	1.000	3.000	3.000	5.000	12.000
Griftdijk afslag 38	-	1.000	1.000	-	2.000
Griftdijk herinrichting	2.150	2.150	-	-	4.300
Verduurzaming vastgoedportefeuille	2.500	2.500	-	-	5.000
	26.400	**46.465**	**16.465**	**22.065**	**111.395**

Veiligheid

bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Vervanging toezichtcamera's			100	
Totaal investeringen			**100**	

Vervanging toezichtcamera's

In 2024 verwachten wij een investering in nieuwe camera's (daarvoor zijn middelen beschikbaar). In 2027 verwachten wij een vervangingsinvestering van € 100.000.

Economie en toerisme

bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Bezoekerswebsite Into Nijmegen	50			
Totaal investeringen	**50**			

Bezoekerswebsite Into Nijmegen

De bezoekerswebsite IntoNijmegen heeft zich de afgelopen jaren kunnen doorontwikkelen tot dé online etalage van de stad met een gemiddeld maandelijks bereik van circa 100.000 unieke bezoekers. Met deze investering willen we de stadswebsite IntoNijmegen in stand houden. Het is een nieuwe investering en aanvullend op het citymarketingbudget. Het gevraagde bedrag is nodig, omdat de bijdrage vanuit het Huis van de Binnenstad aan IntoNijmegen op last van het Ondernemersfonds is ingeperkt. Dat gat moet worden opgevuld wanneer IntoNijmegen in stand gehouden moet worden. Dat is deels gedaan door de bijdrage vanuit het citymarketingbudget van € 30.000 te verhogen naar € 60.000. Maar er resteert een gat van € 50.000.

Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg

bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Investeringsimpuls wijkcentra		2.800		2.500
Totaal investeringen		**2.800**		**2.500**

Investeringsimpuls wijkcentra

We hebben 20 wijkcentra in onze exploitatie. Meerdere wijkcentra zijn gedateerd en hebben een modernisering c.q. herinrichting van het pand nodig. Er is onderhoudsbudget voor de wijkcentra, maar dit is onvoldoende voor deze grote herinrichtingen, waarbij zowel de binnen- als de buitenkant van de wijkcentra onderhoud nodig hebben. In de komende 10 jaar willen we 5 wijkcentra herinrichten. Dat betekent dat er elke 2 jaar eentje opgeknapt wordt. Voor de komende begrotingsperiode (2025-2028) betekent dit een investeringsvraag van 2,8 miljoen euro in 2026 en 2,5 miljoen euro in 2028.

Onderwijs

bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Investering Aloysius	6.800	0	0	0
Investering gymzaal plus Park Neerbosch (Aloysius)	0	0	1.500	0
Investering Hidaya	0	6.000	0	0
Investering Hof van Holland kinderopvang (rendabel)	750	750	0	0
Totaal	**7.550**	**6.750**	**1.500**	**0**

Investering Aloysius
Wij zijn bezig met de bouwvoorbereidingen van de renovatie van de Aventurijn. De architect en de bouwfysisch- en installatieadviseur zijn geselecteerd middels een Europese aanbestedingsprocedure. De ramingen laten een totaal investeringsbedrag zien van 22,4 miljoen euro voor de renovatie van de Aventurijn (inclusief 10% onvoorzien). Dit is voor het onderwijs en sportgedeelte en de tijdelijke huisvesting. Bij doordecentralisatie, gemeentelijke voorwaarde voor de renovatie, betekent dit een maatwerkbedrag van 18,3 miljoen euro voor de renovatie van de Aventurijn (onderwijs, sport en tijdelijke huisvesting). De kosten zijn gestegen door bouwkostenstijging, inflatie en renteontwikkeling. Er is reeds 11,5 miljoen euro beschikbaar voor de renovatie van Hatertseweg 400, exclusief 4,0 miljoen euro voor een sportvoorziening op park Neerbosch. Er resteert een knelpunt van 6,8 miljoen euro.

Investering Gymzaal plus Park Neerbosch (Aloysius)
De huidige sportzaal op Park Neerbosch is oud en moet vervangen worden. Hier moet een gymzaal+ komen voor de VSO-school Aloysius (Voortgezet Speciaal Onderwijs). Het vervoeren van leerlingen van Aloysius naar een gymzaal elders in de stad is ongewenst omdat het hier om Speciaal Onderwijs gaat. De plus ontstaat omdat er meer leerlingen zijn dan in één zaaldeel terecht kunnen. Het gaat hier om het toevoegen van een dojo en fitnessruimte in plaats van nog een extra zaaldeel.
Voor dit project is nog een wijziging van het omgevingsplan nodig. We schatten in dat er 5,5 miljoen euro nodig is voor deze gymzaal+. Er is een krediet van 4 miljoen euro beschikbaar (uitgangspunt was gewone gymzaal). Er is dus nog 1,5 miljoen euro nodig voor de gymzaal+.

Investering Hidaya
Er is nu een tweetal scenario's uitgewerkt voor nieuwbouw basisschool Hidaya. Door de stijgende leerlingenaantallen, bouwkostenstijging, renteontwikkeling en het niet meer combineren van de school met een sportzaal (geen dubbelgebruik) is het beschikbare krediet onvoldoende. De ramingen gaan uit van een extra investering van 6,0 miljoen euro.

Investering Hof van Holland Kinderopvang (rendabel)
Bij de nieuwe school in Hof van Holland is de wens om ook kinderopvang te realiseren. De gemeente zal dit realiseren en verhuren aan een kinderopvangorganisatie. Het betreft hier een rendabele investering.

Bereikbaarheid

bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Vervanging VRI-s 2025 - 2028	1.700	1.700	1.700	1.700
Parkeergarage Waalfront	4.600	4.600	2.300	
Totaal investeringen	**6.300**	**6.300**	**4.000**	**1.700**

Vervanging VRI's 2025

Een bedrag van 1,7 miljoen euro is nodig voor de vervanging van de VRI 's (Verkeersregelinstallaties). Doordat VRI 's verouderen, is de veiligheid in het geding. De gemiddelde technische levensduur van een VRI is 15 jaar. Bij het afnemen van een VRI wordt ook een onderhoudscontract met de leverancier afgesloten voor 15 jaar. Hierna is er geen onderhoud meer mogelijk door de leverancier. Om de maximale levensduur van 15 jaar te handhaven zou bij een VRI-arsenaal van 115 VRI's, ongeveer 8 VRI's per jaar moeten worden vervangen.

Parkeergarage Waalfront (rendabel)
We willen ondergrondse parkeergarages realiseren in het Waalfront. Deze worden openbaar toegankelijk. Bewoners krijgen een abonnementsrecht bij de aankoop/huur van hun woning. Bewoners en bezoekers maken gebruik van dezelfde garage. Zo gaan we zo efficiënt mogelijk om met de beschikbare ruimte. Het gaat om in totaal 720 parkeerplaatsen.

Openbare ruimte

bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Aanvulling vernieuwingsgolf (investering)	5.500	5.500	5.500	5.500
Investeringsbudget woonmilieuverbetering	250	250	250	250
Totaal investeringen	**5.750**	**5.750**	**5.750**	**5.750**

Aanvulling Vernieuwingsgolf Openbare Ruimte, totaal 22 miljoen euro
In de Stadsbegroting 2023 is in totaal 18 miljoen euro toegekend voor het vernieuwen van openbare ruimte in Nijmeegse wijken. De voorbereiding van deze vernieuwing, zoals bijvoorbeeld de aanbesteding en het komen tot een definitief ontwerp, blijken bijna twee jaar in beslag te nemen. Pas na twee jaar kan overgegaan worden tot uitvoering, de spreekwoordelijke schop in de grond.
Met de beschikbaar gestelde financiën kunnen we één grote buurt (Kanunniken- en Rechtersbuurt) en twee kleinere buurten (Spoorbuurt en Kinderdorp Neerbosch) van volledig nieuw ingerichte openbare ruimte voorzien. Uit andere budgetten worden ook bijdragen geleverd, zoals GRP (gemeentelijk rioleringsplan) en Klimaatadaptatie. Het beschikbare budget van 18 miljoen euro wordt dus volledig ingevuld met deze drie buurten.

Indien wij pas bij de nieuwe coalitieonderhandelingen een claim in zouden dienen voor de volgende buurten, dan leidt dit tot vertraging bij de uitvoering. De voorbereidingen kunnen dan pas in 2026 beginnen en de uitvoering zal op zijn vroegst in 2028 aanvangen. Wij vragen de gemeenteraad daarom om financiële middelen toe te kennen, zodat wij de volgende buurt(en) voor kunnen bereiden en daarna uitvoeren.
Bij de coalitieonderhandelingen hebben wij een berekening voorgelegd waaruit bleek dat we 10 miljoen euro per jaar nodig hebben voor de vernieuwingsgolf. Voor deze coalitieperiode zou dat dus 40 miljoen euro zijn. Wij stellen daarom voor 22 miljoen euro toe te kennen.
Alleen op deze manier kunnen wij de continuïteit in vernieuwing van de openbare ruimte waarborgen en samen blijven werken bij toekomstige ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld de aanleg van een warmtenet of de vernieuwing van hele woonwijken door woningcorporaties.

Investeringsbudget woonmilieuverbetering
Woonmilieuverbeteringen zijn voornamelijk vergroenings-/ leefbaarheidsprojecten in de stad die vanuit bewoners worden geïnitieerd. Maar ook een bijdrage aan de vervangingsgolf en hittestressprojecten worden hiermee bekostigd. Alle vergroening is noodzakelijk om de stad voor te bereiden op de toekomst. De gevraagde € 250.000 staat in het coalitieakkoord en is vorig jaar weggestreept. Dit heeft in college en raad debat opgeleverd en daar is besloten het voorstel voor 2024 te repareren (amendement "Een fijne buurt, straat en samenleving? Investeer dan in woonomgevingsverbeteringen"). Richting de raad is aangegeven dit structureel te herstellen.

Cultuur en Cultureel Erfgoed

bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Investering aanvullend krediet schouwburg		15.500		
Investering bibliotheek Dukenburg	100	100		
Voorbereidingskrediet renovatie Lindenberg	100			

Totaal investeringen	**200**	**15.600**

Investering aanvullend krediet schouwburg
Het bestaande krediet voor de renovatie van de schouwburg bedraagt 24,715 miljoen euro en is gebaseerd op een programma van eisen uit 2021. In renovatieprojecten van rijksmonumenten, zoals de schouwburg, kennen ramingen in de voorfase nog een grote mate van onzekerheid. De daadwerkelijke situatie wordt pas bekend als tot diep in installaties en constructie kan worden gekeken.

In de voorbereiding wordt met de inzet van experts een betere inschatting van de noodzakelijke ingrepen en van de kosten gemaakt. Het programma van eisen is doorgerekend en geverifieerd. Dat betekent dat door meerdere partijen is gerekend aan de benodigde investering voor de renovatie op basis van de laatste inzichten uit onderzoek en technisch advies. Met die inzichten komt de raming van de benodigde investering ongeveer 15,5 miljoen euro hoger uit dan het krediet uit 2021. De hogere kosten zijn het gevolg van een aantal zaken:

- noodzakelijke aanpassingen aan het gebouw zijn gedetailleerder in beeld;
- hogere bouwkosten als gevolg van indexering (circa 5 miljoen euro);
- sloopkosten (circa 1 miljoen euro);
- meer vierkante meters nodig om het programma van eisen in het gebouw te laten passen, zoals ruimtes voor artiesten, verkeersruimten, garderobe verplaatsen naar de kelder;
- vervanging installaties door duurzamere concepten (warmte en elektriciteit-installaties, circa 2,6 miljoen euro);
- inrichting buitenruimte (circa 1,1 miljoen euro, hier was beperkt rekening mee gehouden);
- vaste en losse inrichting waaronder ook theatertechnisch (circa 1,8 miljoen euro, deels niet opgenomen in 2021);
- bijkomende kosten en onvoorziene kosten stijgen mee met prijsstijging en met het hogere aantal vierkante meters (circa 5,5 miljoen euro).

Er wordt onderzocht of er mogelijkheden zijn om de investering in de renovatie deels door subsidies gedekt te krijgen. Voor de meeste subsidies geldt dat we daarvoor verder in het proces moeten zijn met zicht op realisatie (fase omgevingsvergunning). Ook wordt voor de inrichting van de buitenruimte de aansluiting gezocht bij de ingrepen in de infrastructuur en openbare ruimte, die in het kader van de gebiedsontwikkeling van het Stationsdistrict op stapel staan. Aangezien er nog vele risico's in het project zijn en de daadwerkelijke situatie pas bekend wordt als tot diep in installaties en constructie kan worden gekeken, ramen we het benodigde bedrag op 15,5 miljoen euro. In de fasen van Voorlopig Ontwerp en Definitief Ontwerp, respectievelijk eind september 2024 en eind februari 2025, zijn de ramingen nog concreter.

Voorbereidingskrediet bibliotheek Dukenburg
Winkelcentrum Dukenburg wordt compleet vervangen en er worden woningen toegevoegd. Het OV-knooppunt en de openbare ruimte worden aangepakt. De huidige plek van de bibliotheek belemmert de nieuwe indeling van het winkelcentrum. Deze moet verplaatst worden naar een andere plek. Om dit uit te zoeken, is een voorbereidingskrediet nodig van 2 maal € 100.000. Het is een complexe opgave, omdat we niet zelf gaan bouwen, maar het mee moet in de herstructurering van het winkelcentrum inclusief woningbouw. We verwachten daar meer expertise op te moeten inhuren. Dit betreft een ambitie uit het coalitieakkoord.

Voorbereidingskrediet renovatie Lindenberg
Het gebouw is 50 jaar oud en moet gerenoveerd of vervangen worden. De locatiestudie is afgerond en adviseert een vervolgonderzoek te doen op de huidige plek van de Lindenberg. Hiervoor is een voorbereidingskrediet nodig van € 100.000.

Sport

bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028

Ophoging bulkkrediet vervanging toplagen kunstgrasvelden (aanvulling op K000194)	0	115	115	115
Ophoging krediet Sportzaal Marie Curiestraat	0	0	1.000	0
Sportpark Vossenpels (kunstgras jeugdveld)	400	0	0	0
Totaal investering	**400**	**115**	**1.115**	**115**

Ophoging bulkkrediet vervanging toplagen kunstgrasvelden (aanvulling op K000194)
Jaarlijks ontvangt programma Sport budget voor de toekomstige vervanging van de toplagen van de kunstgrasvelden op de gemeentelijke buitensportaccommodaties. Met de toekomstige uitbreiding van het kunstgrasareaal (jeugdveld op sportpark Vossenpels) en de toplaagrenovatie van de atletiekbaan (sportpark Brakkenstein) is ophoging van het bestaand budget noodzakelijk om in de toekomst de vervanging van de toplagen te kunnen (blijven) betalen. Met betrekking tot voetbal dienen we rekening te houden met een geïndexeerde vervangingsprijs (over 10 jaar circa € 500.000 en over 20 jaar circa € 550.000). Om dit te kunnen bekostigen hebben we jaarlijks gemiddeld € 52.000 extra financiële middelen per veld nodig. Vanwege de aanleg van een jeugdveld gaan we uit van 50%, wat betekent circa € 25.000. Met betrekking tot de atletiekbaan dienen we rekening te houden met een toekomstige totale renovatie. Hiervoor is (uitgaande van een totale kostenpost t.b.v. een totale renovatie van 1,8 miljoen euro) gemiddeld € 90.000 per jaar noodzakelijk aan extra financiële middelen om de totale renovatie over 20 jaar te kunnen bekostigen. Kortom, het jaarlijks bulkkrediet dient opgehoogd te worden met € 115.000 (€ 25.000 + € 90.000).

Ophoging krediet Sportzaal Marie Curiestraat
In de stadsbegroting 2022-2025 is budget gereserveerd voor de realisatie van de sportzaal aan de Marie Curiestraat. De nieuwbouwplannen van Basisschool Hidaya bieden hiervoor een (natuurlijk) geschikt moment om de verouderde gymzalen aan de Marie Curiestraat en Heidebloemstraat 201 te vervangen door de nieuwbouw van een sportzaal (twee zaaldelen). Hiermee is concreet sprake van behoud van het aantal zaaldelen in dit gebied (conform toekomstige behoefte). Het betreft een integrale benadering: voor onderwijshuisvesting gelet op de nieuwe locatie voor BS Hidaya, voor sport een gewenste vervanging van twee gymzalen door sportzaal (met behoud aantal zaaldelen), aangezien een sportzaal ruimte technisch meer mogelijkheden biedt voor breedtesport. De locatie aan de Heidebloemstraat 201 kan daarnaast ontwikkeld worden. Door een inmiddels nieuwe prognose van de leerlingenaantallen van Hidaya is echter gebleken dat een combinatie van beide functies (school en sportzaal) aan de Marie Curiestraat ruimtelijk niet verantwoord is vanwege de beperkte ruimte. Een ruimtelijke verkenning is gestart naar alternatieve scenario's. Door prijsstijgingen door vertraging, hogere kosten voor afname grond en hogere bouwkosten is circa 1 miljoen euro aanvullend budget noodzakelijk voor de realisatie van de sportzaal.

Sportpark Vossenpels (kunstgras jeugdveld)
De druk op de voetbalvelden in Nijmegen Noord, specifiek sportpark Vossenpels, is groot. Naar aanleiding van de motie 'de voetbal of legpuzzel' is onderzoek gedaan naar de ruimtelijke en financiële haalbaarheid van het realiseren van extra speelcapaciteit op sportpark Vossenpels. Op basis hiervan is de conclusie dat (in ruimtelijke zin) de aanleg van een extra jeugdveld, binnen de bestaande grenzen van het sportpark, deze extra (gewenste) speelcapaciteit realiseert. Hiermee creëren we extra ruimte voor de (toekomstige) jongste jeugd. Hiervoor is een investeringskrediet nodig van € 400.000.

Wonen en stedelijke ontwikkeling

bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Asbest	500	500		
Centrumzijde centraal station				7.000
Dukenburg gebiedsaanpak	1.000	3.000	3.000	5.000
Griftdijk afslag 38		1.000	1.000	
Griftdijk herinrichting	2.150	2.150		
Verduurzaming vastgoedportefeuille	2.500	2.500		
Totaal investeringen	**6.150**	**9.150**	**4.000**	**12.000**

Asbest
Doordat de gemeente Nijmegen een relatief oude vastgoedportefeuille heeft, hebben we meerdere panden in bezit waar asbest in verwerkt is. Het budget is nodig om in komende jaren het saneren van asbest (wettelijke taak) op natuurlijke vervangmomenten (zoals bij grote verbouwingen of het uitvoeren van onderhoud) te continueren. Wij verwachten dat er voor de periode 2025-2026 een budget van € 500.000 per jaar nodig is om de in die periode benodigde saneringen uit te kunnen voeren.

Centrumzijde centraal station
In het BO MIRT (Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) besluit van november 2020 is voor het project Centrumzijde Station Nijmegen in totaal 108 miljoen euro beschikbaar gesteld. Dit bedrag bestaat uit bijdragen van I&W (Infrastructuur en Waterstaat), provincie, gemeente en NS. Gemeente Nijmegen heeft destijds 10,5 miljoen euro toegezegd. De provincie Gelderland 35 miljoen euro.
De genoemde bedragen zijn niet geïndexeerd. Nu we de verkenningsfase afronden en in het najaar besluiten de planvormingsfase in te gaan, is het nodig de financiële haalbaarheid aan te tonen. Daarvoor moet de dekking worden geraamd tot en met de uitvoering en realisatie in 2032. Indexering van de gemeentelijke bijdrage als ook de compensatie door ons als gemeente van het provinciale deel (provincie weigert zelf nog iets extra's te doen) vraagt om een extra bijdrage van 7 miljoen euro.
In het risicoprofiel van de gebiedsexploitatie Stationsdistrict (nieuwe naam) is 14 miljoen euro opgenomen gekoppeld aan de risico's van het project Centrumzijde. Nu de indexering noodzakelijk is, willen we de raming in het risicoprofiel activeren.

Dukenburg winkelcentrum en gebiedsaanpak
De gebiedsaanpak is van essentieel belang voor het voorzieningenniveau en de leefkwaliteit van Dukenburg en Lindenholt en het tegengaan van achteruitgang. Met de beoogde toevoeging van 500 woningen bereiken we een betere differentiatie in de woningvoorraad (2/3 betaalbaar) en doorstroming. Het winkelcentrum kan bovendien een functie vervullen voor de nieuwe bewoners aan de andere zijde van het kanaal/Winkelsteeg.
Zodoende kan de huidige omgeving van het winkelcentrum getransformeerd worden naar een goed functionerend sociaal veilig gebied waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en kunnen verblijven. Daarbij rekening houdende met aspecten zoals klimaatadaptatie met goede aansluitingen op bus en treinvervoer.
Deze kans ontstaat mede door de verkregen rijksmiddelen uit het mobiliteitsfonds en mogelijk rijksmiddelen in het kader van de WoningBouwImpuls (WBI). Gezien de gewenste ontwikkelingen is het noodzakelijk om afspraken vast te gaan leggen met particuliere ontwikkelaren, eigenaren en overige partners. Daartoe is het noodzakelijk om zekerheid te hebben over gemeentelijke investeringsmiddelen. Afhankelijk van de toekenning van de WBI gaat het om 10 à 12 miljoen euro.

Afslag 38 en aanpak rotonde Stationsstraat
In het kader van de gebiedsontwikkelingen Goederenvervoersknoop is met Overbetuwe en de provincie al in 2017 het initiatief opgepakt om te kijken naar de verkeersstructuur 'Afslag 38'. Daarbij is duidelijk geworden dat ook de rotonde Stationsstraat inclusief een groot deel van de fietsinfrastructuur Grifdijk aangepakt moet worden. Dit om vastlopen van toekomstig verkeer te kunnen voorkomen.
Het project Afslag 38 is van belang voor een goede verkeersdoorstroming en voorkoming van filevorming op de A15. Dat betekent dat meerdere partijen zich verantwoordelijk voelen voor de opgave. De verkeersontsluiting Afslag 38 levert ook een aanzienlijk bijdrage in de verkeersafwikkeling van aanpalende bedrijventerreinen. Alleen al de Grift is goed voor circa 800 nieuwe arbeidsplaatsen.
De kosten van de verbetering van de verkeersstructuur Afslag 38 zijn in 2023 geraamd op 32 miljoen euro. Inmiddels is door partijen voor de aanpak van de Afslag 38 een bedrag van 28 miljoen euro gereserveerd. Dit is inclusief de BO MIRT bijdrage van het Rijk. De verdeelsleutel:
- Nijmegen 8,4 miljoen euro;
- Overbetuwe 7,2 miljoen euro;
- Provincie 8 miljoen euro;

- Rijk 4,3 miljoen euro.

De aanpak van de rotonde staat feitelijk los van genoemde gebiedsontwikkelingen; het probleem van de verkeersafwikkeling van de rotonde bestaat al een paar jaar en is eigenlijk een beheerverantwoordelijkheid. Maar om verkeersingrepen op elkaar af te stemmen, is besloten om de rotonde in de projectscope mee te nemen
In de GREX is hiervoor 6,4 miljoen euro beschikbaar terwijl 8,4 miljoen euro vereist is.

Griftdijk herinrichting

De toenemende verkeersdrukte op de Griftdijk leidt tot problemen op het gebied van verkeersveiligheid en leefbaarheid. Een projectteam heeft de afgelopen 1,5 jaar een verkenning gedaan naar een mogelijke herinrichting van (een groot gedeelte) van de Griftdijk (te weten vanaf rotonde Oude Groenestraat/Keizer Hendrik-VI singel tot aan Margaretha van Mechelenweg). Gezien de toename aan klachten en onverantwoorde verkeerssituaties worden we ertoe aangezet dit op te lossen.

Verduurzaming vastgoedportefeuille

Om de ambities rondom de verduurzaming van de vastgoedportefeuille uit te kunnen blijven voeren, verwachten wij voor de komende twee jaren 5 miljoen euro nodig te hebben (2,5 miljoen euro in 2025 en 2,5 miljoen euro in 2026). Wij verwachten met dit budget de verduurzamingsstappen, gekoppeld aan de natuurlijke vervangmomenten in deze periode, uit te kunnen voeren. Hierbij merken we wel op dat netcongestie een risico kan vormen voor het tempo van de uitvoering van de maatregelen.

Investeringsruimte

We hebben een meerjarige doorrekening gemaakt van de afschrijvings- en rentelasten (kapitaallasten) van eerder door uw raad beschikbaar gestelde kredieten, de tot en met 2023 gerealiseerde investeringen en de nieuwe investeringen. Rekening houdend met technische aanpassingen en areaaltoename geeft dat het volgende beeld.

Bedragen x € 1 miljoen	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Kapitaallasten primitieve begroting	44,03	49,00	55,57	61,90	61,90	61,90	61,90	61,90	61,90
Areaal aanpassingen					0,76	1,08	1,03	1,08	1,25
Aanpassing omslagrente		2,64	3,07	3,08	2,93	2,85	2,71	2,58	2,44
Onderuitputting kapitaallasten 5,5 miljoen euro	-	-5,50	-5,50	-5,50	-5,50	-5,50	-5,50	-5,50	-5,50
Beschikbaar budget kapitaallasten	44,03	46,14	53,15	59,49	60,10	60,34	60,15	60,06	60,09
Doorberekende kapitaallasten bestaande investeringen	38,32	51,41	55,98	63,20	64,38	63,58	60,74	59,91	59,06
Kapitaallasten nieuwe investeringen (Begroting 2025)			1,44	3,87	5,81	5,73	5,65	5,57	5,48
Doelstelling effect bijstelling investeringsplan		-5,28	-4,27	-7,58	-10,09	-8,98	-6,24	-5,41	-4,45
Benodigde kapitaallasten	38,32	46,14	53,15	59,49	60,10	60,34	60,15	60,06	60,09
Verschil	**5,71**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

De afgelopen jaren laten zien dat er veel vertragingen zijn in het realiseren van investeringen. Investeringen worden veelal later gerealiseerd en daardoor schuiven de jaarlasten van die investeringen (rente en afschrijving: de kapitaallasten) ook op in de tijd. Daardoor ontstaan jaarlijks voordelen (onderuitputting), doordat begrote kapitaallasten niet worden gerealiseerd (1e Voortgangsmonitor 2023 en Stadsrekening 2023: totaal 5,5 miljoen euro; 1e Voortgangsmonitor 2024: 6 miljoen euro). Vanuit dat perspectief is het - vooruitlopend op de eerder toegelichte aanscherping van de investeringsplanning - opportuun dit verwacht voordeel in de begroting op te nemen. Daarom nemen we vanaf begrotingsjaar 2025 een stelpost onderuitputting op van 5,5 miljoen euro per jaar. Het beschikbare budget voor kapitaallasten is daardoor 5,5 miljoen lager.

Vanaf het jaar 2025 zien we een oplopend verschil tussen het beschikbare budget en de benodigde kapitaallasten. We verwachten, zoals hiervoor toegelicht, dat de benodigde kapitaallasten op basis van de ervaring van de

afgelopen jaren lager zullen liggen. We streven ernaar dat de verdere aanscherping van de investeringsplanning (zie tabel 'doelstelling effect bijstelling investeringsplan')het verschil tussen beschikbaar en benodigd verder zal reduceren tot nihil.

Bulkinvesteringen en investeringen met eigen dekking

In onderstaande tabel geven we het totaalbeeld van alle kredieten die eerder door uw raad beschikbaar zijn gesteld voor bulkinvesteringen (jaarlijks terugkerende kredieten) en investeringen met eigen dekking, en de voorgestelde wijzigingen. De ramingen voor het jaar 2028 zijn toegevoegd.

	bedragen * € 1.000	Programma	2024	2025	2026	2027	2028
	Investeringen met eigen dekking						
K000313	Nieuwbouw De Hulsen	Wonen en SO	17.255				
K000179	Vastgoed Rendabel	Wonen en SO	1.940	1.100	1.100	1.100	1.100
K000201	Duurzaamheid	Wonen en SO	10.455	2.000	2.000	2.000	2.000
K000067	Groot- en vervangingsonderhoud	Openbare Ruimte	15.264	4.633	4.852	5.346	5.418
K000212/213	Rioolinvesteringen Waalsprong	Openbare Ruimte	2.011	2.498	891	386	380
K000335	Museum Valkhof aankoop	Cult.en cult. erfg.					
K000339	Vervanging parkeerapparatuur	Bereikbaarheid	176				
K000287	Fietsenstalling Kelfkensbos	Bereikbaarheid	1.042				
K000361	Uitbreiding parkeerautomaten	Bereikbaarheid	581				
K000384	Aanschaf apparatuur Parkeergarage de Hezelpoort (*)	Bereikbaarheid				400	391
K000386	Parkeergarage Hezelpoort (*)	Bereikbaarheid	1.061	500	500	5.000	3.886
K000392	Parkeergarage Waalkwartier	Bereikbaarheid	4.750	3.000			
K000411	Parkeergarages Winkelsteeg (*)	Bereikbaarheid	500	4.000	27.500	27.500	
K000412	Apparatuur PG's Winkelsteeg (*)	Bereikbaarheid			950	950	
Nieuw	Parkeergarage Waalfront	Bereikbaarheid		4.600	4.600	2.300	
K000382	Huisvesting Zuiderveld (rendabel deel) (*)	Onderwijs			1.950		
	Investering Hof van Holland Kinderopvang	Onderwijs		750	750		
	Bulkinvesteringen						
K000051	Woonomgevingsverbeteringen	Openbare Ruimte	375	125	125	125	125
Nieuw	Woonomgevingsverbeteringen; ophoging bulkkrediet	Openbare Ruimte		250	250	250	250
K000243	Bulkkrediet vervanging speelvoorzieningen	Openbare Ruimte	875	150	275	250	
K000083	Bedrijfsinvesteringen	Bestuur en Org.	3.100	1.550	1.550	1.550	1.550
K000173	Gemeentelijke accommodaties	Wonen en SO	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
K000194	Kunstgrasvelden (*)	Sport	1.090	2.322	2.322	2.322	1.322
Nieuw	Kunstgrasvelden; ophoging bulkkrediet	Sport			115	115	115
K000265	Investeringen Openbare Ruimte	Bereikbaarheid	5.536	5.105	5.105	5.105	5.105
	Totaal		**67.010**	**33.583**	**55.835**	**55.699**	**22.642**

Ad (*): van deze investeringen is de planning van de jaarbedragen aangepast.
De nieuwe investeringen zijn ook meegenomen in de paragraaf hiervoor ‘nieuwe investeringen’.

Aframen bulkkrediet bedrijfsinvesteringen
Tot en met 2022 hebben we implementatiekosten van Software as a Service (SaaS) als investering verantwoord. Het BBV (besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) geeft aan dat dergelijke implementatiekosten niet als investering mogen worden aangeduid, omdat er geen sprake is van juridisch en economisch bezit. Daarom kan dit krediet vanaf 2025 verlaagd worden van 2,15 naar 1,55 miljoen euro (de wijziging 2024 is meegenomen in de 1e Voortgangsmonitor).

Retopping atletiekbaan bekostigen uit bulkkrediet (kunstgrasvelden)
De huidige toplaag van de atletiekbaan is inmiddels 15 jaar oud en toe aan renovatie. Naar aanleiding van de kwaliteitsopname is de verwachting dat de atletiekbaan op sportpark Brakkenstein in 2025 onderhevig is aan renovatie in verband met de slijtage van de toplaag. ‘Retopping’ van de baan is hiervoor noodzakelijk (inclusief

herbelijning). Hiervoor is een investeringskrediet nodig van € 350.000. We stellen aan uw raad voor om de investering te dekken uit dit bulkkrediet. Dit is mogelijk omdat we voor 2024 en 2025 ruimte hebben binnen het budget door de verlenging van de SPUK-regeling (btw).

Bijlage investeringen per programma

In onderstaand overzicht is voor de jaren 2024 tot en met 2028 per programma aangeven wat de verwachte investeringsuitgaven voor specifieke investeringen, bulkkredieten en investeringen met eigen dekking zijn. Verschuivingen en aanpassingen van jaarbedragen zijn rood gemarkeerd. De nieuwe investeringen zijn ook toegevoegd en in het rood weergegeven.

In de kolom 'totaal budget' staat het totale budget; in de kolom 'Budget 2024 -2028' staat het nog resterende budget voor de komende jaren.

	Bedragen x € 1.000	Totaal Budget	Budget '24 - '28	2024	2025	2026	2027	2028
	Veiligheid							
	Specifieke investeringen							
K000314	Vervanging Toezichtcamera's	75	75	75	0	0	0	
	Vervanging Toezichtcamera's	100	100				100	
	Totaal	**175**	**175**	**75**	**0**	**0**	**100**	**0**

	Bedragen x € 1.000	Totaal Budget	Budget '24 - '28	2024	2025	2026	2027	2028
	Economie en toerisme							
	Specifieke investeringen							
K000253	Voorzieningen evenemententerreinen	650	25	25	0	0	0	
K000377	Duurzaamheidstoekomst Heumensoord	250	250	250	0	0	0	
	Bezoekerwebsite into Nijmegen	50	50		50			
	Totaal	**950**	**325**	**275**	**50**	**0**	**0**	**0**

	Bedragen x € 1.000	Totaal Budget	Budget '24 - '28	2024	2025	2026	2027	2028
	Welzijn wijkontwikkeling en zorg							
	Specifieke investeringen							
K000192	Skaeve Huse	950	**402**	**0**	403	0	0	
K000204	Jongerencentrum Nijm.Noord	623	**220**	**0**	88	132	0	
K000226	NUNN Renovatie	100	**100**	**0**	0	100	0	
K000268	Toegankelijkheid wijkaccommodaties	760	**189**	**188**	0	0	0	
K000378	Tijdelijk infopunt Winkelsteeg	240	**240**	**0**	240	0	0	
K000379	Consultatiebureaus Noord en Dukenburg	706	**706**	**353**	353	0	0	
	Investeringsimpuls wijkcentra	5.300	5.300			2.800		2.500
	Totaal	**8.679**	**7.157**	**541**	**1.084**	**3.032**	**0**	**2.500**

	Bedragen x € 1.000	Totaal Budget	Budget '24 - '28	2024	2025	2026	2027	2028
	Onderwijs							
	Specifieke investeringen							
K000207	Gymzaal plus Park Neerbosch	4.000	4.000	0	500	2.500	1.000	
K000292	Huisvesting Aloysius	11.500	11.500	8.014	1.486	2.000	0	
K000296	Aanpassing VZH de Klif (*)	600	600	0	0	0	0	
K000345	Basisschool Hidaya	5.050	5.050	100	250	4.700	0	
K000374	OWH Hof van Holland	10.000	9.962	762	3.600	5.600	0	
K000380	Huisvesting Tarcisius	2.750	2.750	250	2.500	0	0	
K000381	Huisvesting Zuiderveld	8.250	8.250	250	250	7.750	0	
K000383	Aanpassingen voorzieningenhart de Klif t.b.v. basisschool de Oversteek (*)	250	250	0	0	0	0	
	Investering Aloysius	6.800	6.800		6.800	0	0	

	Investering gymzaal plus park Neerbosch (Aloysius)	1.500	1.500		0	0	1.500	
	Investering Hidaya	6.000	6.000		0	6.000	0	
K000382	Investeringen met eigen dekking Huisvesting Zuiderveld (rendabel deel)	1.950	1.950	0	0	1.950	0	
	Investering Hof van Holland Kinderopvang (rendabel)	1.500	1.500		750	750	0	
	Totaal	**60.150**	**60.112**	**9.376**	**16.136**	**31.250**	**2.500**	**0**

Ad (*): voorstel budget te verlagen

	Bedragen x € 1.000	Totaal Budget	Budget '24 - '28	2024	2025	2026	2027	2028
	Bereikbaarheid							
	Specifieke investeringen							
K000161	Fietstunnels Waalsprong	8.243	3.058	3.057	0	0	0	
K000190	Aanleg Dorpensingel	6.400	5.756	0	3.000	2.756	0	
K000218	Parkeren Hezelpoort	4.456	1.939	1.939	0	0	0	
K000229	Stationsplein	3.164	2.338	0	0	0	0	
K000240	Park & Ride	1.200	-18	-18	0	0	0	
K000256	Bereikbaarheid campus o.a. Heyendaal	1.750	1.096	1.096	0	0	0	
K000257	Station Heyendaal	2.410	2.400	2.400	0	0	0	
K000278	Weurtseweg	1.900	1.130	1.130	0	0	0	
K000279	Onderhoudstoestand woonstraten	8.831	499	498	0	0	0	
K000316	Parkeerdek Kelfkensbos	2.450	2.320	0	1.160	1.160	0	
K000318	Omvormen 30km wegen binnenstad	700	700	700	0	0	0	
K000321	Fietsprogrammering 2021-2025	4.776	3.426	3.426	0	0	0	
K000341	Laadinfra (*)	700	642	142	0	0	0	
K000344	Vervanging VRI's (verkeersregelinstallaties)	1.137	0	0	0	0	0	
K000366	Meer dan beheer	100	100	100	0	0	0	
K000367	Ambitiegestuurde aanpak bij vervangingen OR (*)	18.000	17.270	1.000	5.000	5.000	5.000	
K000370	Mobiliteit	450	125	125	0	0	0	
K000376	Transferia	2.600	2.600	1.350	750	500	0	
K000385	Fietsenstalling Hezelpoortgarage	593	593	0	0	0	300	293
K000387	Apparatuur incl camera en intercom	470	470	200	270	0	0	
K000388	Vervanging parkeerverg.systeem en aanschaf scanauto	430	430	230	200	0	0	
K000389	Vervanging VRI's 2024	1.500	1.500	1.500	0	0	0	
K000390	Vervanging armaturen openbare verlichting	3.750	3.750	750	1.500	750	750	
K000391	Slijtlaag vervangen op de Snelbinder	250	250	250	0	0	0	
K000404	Lopen en toegankelijkheid	700	700	200	300	200	0	
K000405	Fietsinfrastructuur	8.000	8.000	1.000	3.000	4.000	0	
K000406	Hoofdinfra (S-wegen)	1.675	1.675	875	800	0	0	
K000407	Binnenstad verblijfsvriendelijk	1.000	1.000	0	200	800	0	
K000408	Verkeersveiligheid	1.875	1.875	675	700	500	0	
K000409	Hubs deelmobiliteit	500	500	250	250	0	0	
	Vervanging VRI's 2025	6.800	6.800		1.700	1.700	1.700	1.700
	Bulkinvesteringen							
K000265	Investeringen Openbare ruimte	25.956	25.956	5.536	5.105	5.105	5.105	5.105
	Investeringen met eigen dekking		0					
K000339	Vervangen parkeerapparatuur KKG	176	176	176	0	0	0	
K000287	Fietsenstalling Kelfkensbos	1.042	1.042	1.042	0	0	0	
K000361	Uitbreiding parkeerautomaten	581	581	581	0	0	0	
K000384	Aanschaf apparatuur Parkeergarage de Hezelpoort	791	791	0	0	0	400	391
K000386	Parkeergarage Hezelpoort	10.947	10.947	1.061	500	500	5.000	3.886
K000392	Parkeergarage Waalkwartier	7.750	7.750	4.750	3.000	0	0	
K000411	Parkeergarages Winkelsteeg	59.500	59.500	500	4.000	27.500	27.500	

K000412	Apparatuur PG's Winkelsteeg	1.900	1.900			950	950	
	Parkeergarage Waalfront (eigen dekking)	11.500	11.500		4.600	4.600	2.300	
	Totaal	**216.953**	**193.065**	**36.519**	**36.035**	**56.021**	**49.005**	**11.375**

Ad 'K000229 Stationsplein': investering wordt verwacht in 2029.

Ad (*): voorstel budget te verlagen

	Bedragen x € 1.000	Totaal Budget	Budget '24 - '28	2024	2025	2026	2027	2028
	Wonen en Stedelijke Ontwikkeling							
	Specifieke investeringen							
K000214	Openbare ruimte NYMA	3.200	3.200	3.200	0	0	0	
K000223	Entree Westzijde Spoorzone	13.592	14.691	0	0	0	14.691	
K000237	Asbest invent. & sanering	2.072	75	74	0	0	0	
K000277	Watersportcentrum Spiegelwaal	5.120	499	498	0	0	0	
K000290	Spoorzone Oost	11.207	3.472	200	200	0	0	3.072
K000300	Aanpas openb. ruimte Vlaams Kwartier	400	400	400	0	0	0	
K000301	Uitvoeren Valkhofkwartier	4.488	3.988	3.988	0	0	0	
K000302	Bruisende Binnenstad cofinanciering	360	360	360	0	0	0	
K000325	Renovatie rijksmonument Valkhofpark	3.335	3.841	3.841	0	0	0	
K000331	Stationsgebied	22.678	21.403	6.794	3.022	566	2.415	295
K000332	Winkelsteeg e.o. voorbereiding	8.769	1.977	1.456	521	0	0	
K000353	Mercurius Park en Bike	3.500	3.500	0	3.500	0	0	
K000354	Kanaalzone Zuid en Winkelsteeg	44.900	44.900	5.423	13.378	11.200	14.899	
K000356	Valkhofkwartier	4.001	3.679	3.679	0	0	0	
K000357	Cultuurhistorie kwartier	795	795	795	0	0	0	
K000358	Verduurzamen vastgoedportefeuille	6.100	4.911	4.911	0	0	0	
K000364	Ontwikkelagenda Dukenburg	2.000	2.000	2.000	0	0	0	
K000365	Flexibele woonruimte	1.600	1.600	1.000	300	300	0	
K000369	Waalhalla	950	114	114	0	0	0	
K000372	Gebiedsontwikkeling van bedrijvenpark De Grift/Rietgraaf	3.800	3.800	0	2.600	1.200	0	
K000393	Een Kelfkensbos van allure	750	750	0	0	750	0	
K000394	Park & Bike NYMA	2.500	2.500	0	2.500	0	0	
K000395	Autoluw Tweede Walstraat en van Welderenstraat	1.500	1.500	1.500	0	0	0	
K000396	Tjjdelijke hulpwarmtecentrale Stationsgebied	1.000	1.000	0	0	1.000	0	
K000397	Eerste fase warmtenet Stationsgebied	2.000	2.000	1.000	1.000	0	0	
K000399	Actualisatie investeringsprojecten Stationsgebied	360	360	0	0	0	0	
	Asbest	1.000	1.000		500	500	0	0
	Centrumzijde centraal station	7.000	7.000		0	0	0	7.000
	Dukenburg gebiedsaanpak	12.000	12.000		1.000	3.000	3.000	5.000
	Griftdijk afslag 38	2.000	2.000		0	1.000	1.000	0
	Griftdijk herinrichting	4.300	4.300		2.150	2.150	0	0
	Verduurzaming vastgoedportefeuille	5.000	5.000		2.500	2.500	0	0
	Bulkinvesteringen							
K000173	Gemeentelijke accommodaties	5.000	5.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
	Investeringen met eigen dekking							
K000179	Vastgoed Rendabel	6.340	6.340	1.940	1.100	1.100	1.100	1.100
K000201	Duurzaamheid	18.455	18.455	10.455	2.000	2.000	2.000	2.000
K000313	Nieuwbouw De Hulsen	17.255	17.255	17.255	0	0	0	
	Totaal	**229.327**	**205.663**	**71.844**	**37.271**	**28.266**	**40.105**	**19.467**

Ad 'K000311 Stationsgebied': van het beschikbare krediet wordt verwacht dat in 2029 een bedrag van 8,312 miljoen euro wordt besteed.
Ad 'K000399 Actualisatie investeringsprojecten Stationsgebied': besteding van het krediet wordt verwacht in 2029.

	Bedragen x € 1.000	Totaal Budget	Budget '24 - '28	2024	2025	2026	2027	2028
	Openbare Ruimte							
	Specifieke investeringen							
K000217	Vergroening stedelijk gebied	0	0					
K000304	Groenstruct. Oostz. Mauritssingel	500	316	316	0	0	0	
K000305	Groot Onderhoud park Brakknstein	1.200	1.103	1.102	0	0	0	
K000306	LED verlichting Binnenstad	500	-21	-21	0	0	0	
K000327	Maatregelen luchtkwaliteit	1.960	1.887	1.327	0	225	335	
K000347	Aanplant bomen	8.500	7.249	4.249	2.000	1.000	0	
K000333	Extra investering binnenstad	17.661	16.858	11.858	5.000	0	0	
K000349	Beweegvriendelijke omgeving	2.200	1.986	786	400	400	400	
K000362	Klimaatadaptatietoolbox en aanpassing Openb.ruimte	5.900	5.890	3.090	1.400	1.400	0	
K000400	Realisatie van sport-/ontmoetingsruimte voor jongeren / jeugd in Nijmegen-Noord (*)	250	250	250	0	0	0	
K000401	Opknappen / upgrade huidige skateplekken	400	400	400	0	0	0	
K000402	Vervanging walstroom Waalkade (*)	325	325	0	50	0	0	
K000403	Waalhaven, inclusieve brug	1.100	1.100	0	1.100	0	0	
	Aanvulling vernieuwingsgolf	22.000	22.000		5.500	5.500	5.500	5.500
	Bulkinvesteringen							
K000051	Woonomgevingsverbeteringen	875	875	375	125	125	125	125
K000243	Vervanging speelvoorzieningen	1.550	1.550	875	150	275	250	
	Investeringsbudget woonmilieuverbetering	1.000	1.000		250	250	250	250
	Investeringen met eigen dekking							
K000067	Groot-en vervangingsonderhoud	35.514	35.514	15.264	4.633	4.852	5.346	5.418
K000212	Rioolinvesteringen Waalsprong	6.166	6.166	2.011	2.498	891	386	380
	Totaal	**107.601**	**####**	**41.883**	**23.106**	**14.918**	**12.592**	**11.673**

Ad (*): voorstel budget te verlagen

	Bedragen x € 1.000	Totaal Budget	Budget '24 - '28	2024	2025	2026	2027	2028
	Cultuur en cultureel erfgoed							
	Specifieke investeringen							
K000236	Cultuurhistorische Panden	1.800	735	0	0	735	0	
K000252	Upgrading Villa Novastraat 2-6	1.200	940	0	940	0	0	
K000275	Archeologisch depot	5.263	3.586	3.586	0	0	0	
K000283	Museum Valkhof	2.500	1.596	1.597	0	0	0	
K000307	Museum Valkhof verbouwing	4.920	4.775	4.775	0	0	0	
K000329	Vervangen trekkenwand Schouwburg	2.500	165	165	0	0	0	
K000334	Schouwburg Renovatie en GO	24.715	24.715	1.035	1.500	22.180	0	
K000336	Museum Valkhof rendabel	6.814	6.164	6.164	0	0	0	
K000338	Bibliotheek Nijmegen Noord	7.000	6.981	280	2.600	4.101	0	
K000371	Atelierbeleid	1.000	1.000	0	1.000	0	0	
	Aanvullend krediet Schouwburg	15.500	15.500		0	15.500		
	Investering bibliotheek Dukenburg	200	200		100	100		
	Voorbereidingskrediet renovatie Lindenberg	100	100		100	0		
	Totaal	**73.512**	**66.457**	**17.602**	**6.240**	**42.616**	**0**	**0**

	Bedragen x € 1.000	Totaal Budget	Budget '24 - '28	2024	2025	2026	2027	2028
	Sport							
	Specifieke investeringen							
K000235	Meerjarige Renovatie Zwembaden	2.816	670	224	224	223	0	
K000238	Kunstgras Hockeyvelden	3.004	733	6	542	184	0	
K000271	Gymzaal De Stelt	1.872	42	42	0	0	0	
K000272	Sporthal Plus, Hof van Holland (voorheen gymzaal Woenderskamp)	14.067	456	56	0	0	0	400
K000289	Koudenhoek, MF Sportveld (voorheen Broodkorf/Koudenhoek MF Sportveld)	2.000	1.969	0	1.000	969	0	
K000308	Herontwik.Staddijk tbv Oranje Blauw	300	73	73	0	0	0	
K000309	Clubhuis en kleedkamers korfbalvereniging Keizer Karel	1.800	1.800	0	0	1.800	0	
K000310	Clubhuis en kleedkamers Noviomagnum	324	324	0	0	324	0	
K000312	Uitbreiding tennisvelden LLTV Nijm-N	200	200	200	0	0	0	
K000350	Sportzaal Marie Curiestraat	7.500	7.500	0	1.000	4.000	2.500	
K000351	Multifunctionaliteit Sportaccommodaties	552	346	274	72	0	0	
K000352	Verbeteren akoestiek sportaccommodaties	300	110	110	0	0	0	
K000368	Zwembad Winkelsteeg	48.500	48.293	1.793	11.250	21.000	14.250	
K000375	Sporthal/Locatie Jan Massinkhal	7.900	7.900	0	0	0	7.900	
	Ophogingkrediet Sportzaal Marie Curiestraat	1.000	1.000		0	0	1.000	
	Sportpark Vossenpels (kunstgras jeugdveld)	400	400		400	0	0	
	Bulkinvesteringen							
K000194	Kunstgrasvelden	9.378	9.378	1.090	2.322	2.322	2.322	1.322
	Ophoging bulkkrediet vervanging toplagen kunstgrasvelden (K000194)	345	345			115	115	115
	Totaal	**102.258**	**81.539**	**3.868**	**16.810**	**30.937**	**28.087**	**1.837**

	Bedragen x € 1.000	Totaal Budget	Budget '24 - '28	2024	2025	2026	2027	2028
	Bestuur en Organisatie							
	Bulkinvesteringen							
K000083	Bedrijfsinvesteringen	9.300	9.300	3.100	1.550	1.550	1.550	1.550
	Totaal	**9.300**	**9.300**	**3.100**	**1.550**	**1.550**	**1.550**	**1.550**
Ad (*): voorstel budget vanaf 2025 te verlagen								
	Totaal	**808.905**	**724.242**	**185.123**	**138.282**	**208.590**	**133.939**	**48.402**

Lokale heffingen

Beleid

Deze paragraaf geeft inzicht in belastingen en heffingen die we heffen (rechten, tarieven of leges). De inwoners en bedrijven in Nijmegen dragen via de lokale belastingen en heffingen bij aan het welzijn, de leefbaarheid en de voorzieningen in hun stad. De lokale belastingen en heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de gemeentelijke inkomsten.

We maken onderscheid tussen belastingen en heffingen
Belastingen zijn bijdragen aan de gemeente waar geen directe tegenprestatie tegenover staat. Voorbeelden zijn de Onroerende zaakbelasting (OZB) en de toeristenbelasting. De opbrengsten uit deze belastingen gaan naar de algemene middelen van de gemeente. De gemeenteraad bepaalt zelf waaraan de gemeente dit geld besteedt.

Heffingen worden geheven als de gemeente een van haar bezittingen ter beschikking stelt of als de gemeente een dienst verleent aan een individuele inwoner of bedrijf. Voorbeelden zijn havengelden en leges. De opbrengsten uit deze heffingen worden direct gebruikt om de gemaakte kosten te dekken. De gemeente mag niet meer heffen (maximaal 100%) dan de begrote kosten die gedekt worden met de heffing.

Opbrengst belastingen en heffingen
De totale opbrengst aan belastingen en heffingen bedraagt circa 171,8 miljoen (2024: 163,2 miljoen) euro. Dit bedrag komt overeen met circa 16,2 % (2024: 16,6%) van de totale gemeentelijke baten. Het merendeel van de opbrengst wordt gegenereerd door de OZB, Parkeerbelasting en de Rioolheffing.

In onderstaande tabel ziet u de inkomsten uit de lokale belastingen en heffingen

Bedragen * € 1 mln	Opbrengst 2023 Stadsrekening	Begroot dynamisch 2024	Stadsbegroting 2025
Onroerende zaakbelasting	98,4	107,3	113,5
Parkeergelden	19,0	20,7	22,1
Rioolheffing	15,7	16,9	16,6
Leges bouwvergunningen	14,0	6,5	7,4
Opbrengst restafvalzakken	2,3	3,0	3,1
Opbrengst clics (ondergrondse afvalcontainers)	0,4	0,3	0,4
Opbrengst vast tarief reinigingsrecht	0,6	0,9	0,9
Leges burgerzaken	2,4	2,2	2,3
Toeristenbelasting	1,1	0,9	0,9
Parkeerboetes	1,1	1,1	1,2
Scheepvaartrechten	0,7	0,7	0,7
Precariobelasting	0,7	0,6	0,6
Marktgelden	0,2	0,3	0,2
Reclamebelasting	0,2	0,2	0,2
Eenmalige rioolaansluiting	0,0	0,1	0,1
Overige leges	1,7	1,5	1,6
Totaal	**158,5**	**163,2**	**171,8**

Vaststelling tarieven
Alle verordeningen die betrekking hebben op de gemeentelijke belastingen en heffingen 2025 (met tarieven) worden in december 2024 tegelijkertijd aangeboden aan de gemeenteraad ter vaststelling.
Tarievenbeleid algemeen
Alle tarieven zijn volgens het bestaand beleid met de inflatiecorrectie van 4,57% voor 2025 geïndexeerd. Daar waar sprake is van een ander percentage, stijging of daling, lichten we dat later in deze paragraaf per heffing toe. We voldoen aan het wettelijk kader dat heffingen maximaal 100% kostendekkend mogen zijn.

Kwijtschelding
Voor de inwoners met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid om voor kwijtschelding in aanmerking te komen. Het verlenen van kwijtschelding is aan wettelijke regels gebonden. Hoofdregel is dat gemeenten het kwijtscheldingsbeleid van de rijksoverheid volgen zoals geregeld in de Uitvoeringsregeling Invorderingswet. Strenger toepassen van deze regels is toegestaan, ruimhartiger toepassen niet. De gemeente Nijmegen volgt het beleid van de Rijksoverheid. De gemeente kan zelf bepalen welke belastingen al dan niet voor kwijtschelding in aanmerking komen. Kwijtschelding wordt vanaf 1 januari 2023 alleen nog verleend voor de leges voor een gehandicaptenparkeerplaats of -kaart. Voor de overige belastingen en heffingen verlenen we geen kwijtschelding.

Ontwikkelingen

Bedrijven Investeringszone
Ten tijde van het opstellen van de Stadsbegroting 2025-2028 loopt een onderzoek of het mogelijk is om een Bedrijven investeringszone (BIZ) op te richten voor de ondernemers op bedrijventerrein TPN-West in Nijmegen met ingang van 2025. Een BIZ is een afgebakend gebied waar ondernemers samen investeren in de kwaliteit van hun bedrijfsomgeving (bijvoorbeeld ten aanzien van leefbaarheid, veiligheid, promotie- en internetactiviteiten). Ondernemers in deze zone moeten een BIZ-bijdrage betalen aan de gemeente. Hiervoor krijgen zij een aanslag van de gemeente. De gemeente betaalt deze verplichte bijdrage terug als subsidie aan een door de ondernemers opgerichte Stichting of Vereniging onder aftrek van de door de gemeente gemaakte kosten (methodiek vergelijkbaar met de reclamebelasting). De Wet op de Bedrijveninvesteringszones (BIZ-wet) stelt echter specifieke eisen waaraan voldaan moet worden. Bijvoorbeeld de looptijd van de BIZ, de hoogte van de bijdrage (% van de WOZ-waarde) en aan welke eisen de oprichting moet voldoen.

In hoeverre bovenstaande BIZ zal worden ingevoerd met ingang van 2025 is afhankelijk van besluitvorming door de raad in december 2024 en de uitkomst van de wettelijk verplicht uit te voeren draagvlakmeting onder de betreffende ondernemers. Deze draagvlakmeting kan pas worden uitgevoerd na vaststelling van de op te stellen verordening Bedrijveninvesteringszone ondernemers bedrijventerrein TPN-West 2025-2029 (looptijd maximaal 5 jaar) door de raad. Dit betekent dat de draagvlakmeting op zijn vroegst in het eerste kwartaal van 2025 kan worden uitgevoerd conform de eisen die de BIZ-wet hieraan stelt. Als ook hier de uitslag positief is, kan de betreffende verordening met terugwerkende kracht per 1 januari 2025 worden ingevoerd. Gezien voorstaande is in deze Stadsbegroting daarom nog geen rekening gehouden met de financiële baten en lasten als gevolg van een eventuele invoering van deze BIZ. Voor de gemeente loopt het in ieder geval, zoals uit bovenstaande blijkt, budgetneutraal.

Maximering OZB
De nieuwe coalitie van PVV, VVD, NSC en BBB gaat de jaarlijkse stijging van de OZB aan banden leggen blijkt uit het hoofdlijnenakkoord 2024-2028 ‘Hoop, lef en trots’. Hoe dit eruit gaat zien en wat de maximale stijging zal mogen zijn, staat niet in dit hoofdlijnenakkoord en moet nog nader worden uitgewerkt. Ten tijde van het opstellen van de Stadsbegroting 2025-2028 (augustus 2024) is hier nog geen nadere invulling aan gegeven door bovengenoemde coalitiepartners. Het is daarom nog onbekend hoe dit er mogelijk uit gaat zien en wat het eventueel (financieel) voor de gemeente Nijmegen zou kunnen gaan betekenen in de toekomst.

Reclamebelasting
Op 20 december 2023 heeft de raad, bij het vaststellen van de Verordening reclamebelasting 2024, besloten om naar aanleiding van de uitgevoerde evaluatie van het Binnenstadsfonds (collegevoorstel ‘Evaluatie Binnenstadsfonds’ van 11 juli 2023 en raadsinformatiebrief ‘Evaluatie en continuering Binnenstadsfonds’ van 1 november 2023) de tarieven reclamebelasting jaarlijks met 10% extra te verhogen boven op het jaarlijkse gemeentelijke indexeringspercentage (2025: 4,57%). In deze Stadsbegroting is deze totale verhoging van de tarieven reclamebelasting met 14,57% verwerkt.

Invoering Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)
Op 1 januari 2024 is zowel de Omgevingswet (Ow) als de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in werking getreden. Waar de Ow volledig en direct van kracht is geworden, is - voor wat betreft de Wkb – ervoor gekozen om deze wet gefaseerd in te voeren. In een Kamerbrief van juni 2024 heeft de Minister van BZK voorgesteld om het besluit om verbouwactiviteiten per 1 januari 2025 onder het stelsel van kwaliteitsborging te brengen, uit te stellen. Verbouwactiviteiten zullen daarom niet per 1 januari 2025 onder de Wkb komen. Wanneer dan wel, is vooralsnog niet bekend. Net als in 2024 blijft het dan ook voor het jaar 2025 lastig inschatten wat de financiële gevolgen zijn van deze uitgestelde invoering van de Wkb. We blijven dicht bij de huidige werkwijze en blijven de effecten monitoren. Dit betekent dat we de evaluatie zoals toegezegd bij de vaststelling van de Legesverordening 2024 (20 december 2023) later uitvoeren en de daaruit volgende wijzigingen worden verwerkt in de Legesverordening 2026.

Belastingopbrengsten

OZB
Op grond van de wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ) bepalen we jaarlijks de marktwaarde van de onroerende zaken in Nijmegen en delen deze vervolgens mee aan de belanghebbenden.

OZB bestaat uit twee afzonderlijke belastingen:

- Een belasting voor de eigenaren van niet-woningen.
- Een belasting voor de eigenaren van woningen.

Berekening
De tarieven van de OZB worden berekend op basis van de begrote opbrengst. Deze opbrengst wordt bepaald op basis van de bestaande WOZ-waarde van de woningen en niet woningen, de verwachte nieuwbouw en de bijstelling voor prijsstijging.

Voor de tariefberekening verwerken we de marktwaardestijging of marktwaardedaling van de stad budgetneutraal in de tarieven. Bij het schrijven van deze paragraaf zijn onze woningen en niet-woningen nog niet geheel getaxeerd. Voor 1 december van dit jaar moet 90% van de objecten getaxeerd zijn. Op basis daarvan stelt de gemeenteraad de tarieven vast. Afhankelijk van de begrote opbrengst en een eventuele waardestijging of waardedaling verlagen of verhogen we de tarieven. De totale OZB-opbrengst voor de gemeente neemt dus alleen toe als het aantal objecten waarvoor betaald wordt toeneemt.

Tarieven
De tarieven voor de OZB berekenen we in het najaar zodat we kunnen uitgaan van de meest actuele cijfers over de verwachte waardeontwikkeling. In de laatste raadsvergadering van december wordt de verordening OZB (samen met de overige belastingverordeningen en de legesverordening) inclusief tarieven aangeboden aan de gemeenteraad.

Reinigingsheffingen
De reinigingsheffingen bestaan uit de afvalstoffenheffing en de reinigingsrechten.

Afvalstoffenheffing
De afvalstoffenheffing is voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. Hier is sprake van een wettelijke verplichting. In het coalitieakkoord 2018-2022 ‘Samen vooruit’ is afgesproken om het vaste deel van de afvalstoffenheffing onder te brengen bij de OZB. Daarnaast kennen we een variabele afvalstoffenheffing. De inkomsten hieruit komen hoofdzakelijk voort uit het aanbieden van restafval via de groene en de rode restafvalzakken of via de ondergrondse restafvalcontainers. Op deze manier wordt het principe ‘de vervuiler betaalt’ gerealiseerd. Daarnaast zijn er variabele inkomsten uit het gebruik van plastic+-zakken voor het aanbieden van plastic+.

In onderstaande tabel zijn de inkomsten van de restafvalzakken, de ondergrondse restafvalcontainers, de plastic+-zakken en uit het vast tarief reinigingsrechten opgenomen:

Bedragen * € 1 mln	Begroot dynamisch 2024	Stadsbegroting 2025
Opbrengst restafvalzakken	3,0	3,1
Opbrengst clics (ondergrondse afvalcontainers)	0,3	0,4
Opbrengst vast tarief reinigingsrecht	0,9	0,9
Totaal	4,2	4,4

Rioolheffing

De belasting wordt geheven bij de eigenaar van een pand dat is aangesloten op de gemeentelijke riolering of openbaar gemeentewater. Het tarief is afhankelijk van de WOZ-waarde van het aangesloten pand. Aangezien bij het schrijven van deze paragraaf onze woningen en niet-woningen nog niet geheel zijn getaxeerd, berekenen we de tarieven in het najaar. Zo gaan we uit van de meest actuele cijfers over de verwachte waardeontwikkeling. In de laatste raadsvergadering van december worden alle belastingverordeningen en de legesverordening (met tarieven) aangeboden aan de gemeenteraad.

Uitgangspunten die gehanteerd worden bij de kostentoerekening van de rioolheffingen:

- tarief is afhankelijk van WOZ-waarde van het aangesloten pand
- tarief is 100 % kostendekkend

Bedragen * € 1 mln	Begroot dynamisch 2024	Stadsbegroting 2025
Rioolheffing	16,9	16,6
Totaal	16,9	16,6

Ontwikkeling lastendruk

In onderstaande figuren ziet u wat de verwachte effecten van de geschetste woonlastenontwikkelingen zijn op de lastendruk, vanuit het perspectief van inwoners en bedrijven. Dit is op basis van de huidige inzichten. Onder woonlasten verstaan we: onroerende-zaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. De definitieve OZB-tarieven zijn bij de behandeling van de belastingverordeningen bekend.
Voor de woningen geldt dat we evenals voorgaande jaren willen blijven aansluiten op de berekeningssystematiek van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO). COELO heeft de berekeningssystematiek van de woonlasten voor een eigenaar/bewoner van een gemiddeld huis gewijzigd. Met ingang van 2022 gaat COELO in de berekening uit van de gemiddelde WOZ-waarde van koopwoningen in plaats van de gemiddelde WOZ-waarde van koop- en huurwoningen samen. In voorgaande jaren was niet bekend wat de gemiddelde WOZ-waarde van alleen de koopwoningen was. Sinds 2022 publiceert het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) de woningwaarden ook uitgesplitst. In onderstaande figuur met betrekking tot woningen is voorafgaande verwerkt.

Woningen 2025 ten opzichte van 2024

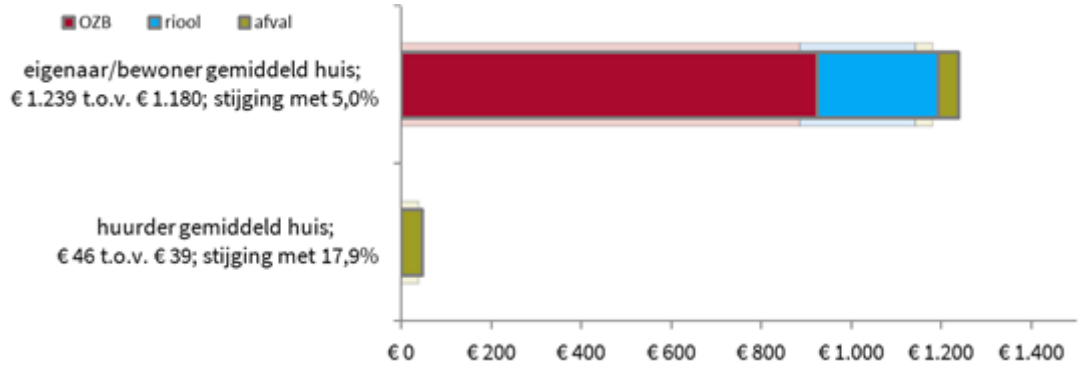

Uit bovenstaande figuur blijkt dat de woonlasten voor de eigenaar/bewoner naar verwachting stijgen. De stijging staat gemiddeld gelijk aan de indexering zoals vastgesteld in de Stadsbegroting 2025-2028 plus een voorgestelde verhoging van de tarieven voor het aanbieden van restafval en het gebruik van plastic+-zakken. De uiteindelijke woonlasten bepalen we aan de hand van de definitieve tarieven

Niet-woningen 2025 ten opzichte van 2024

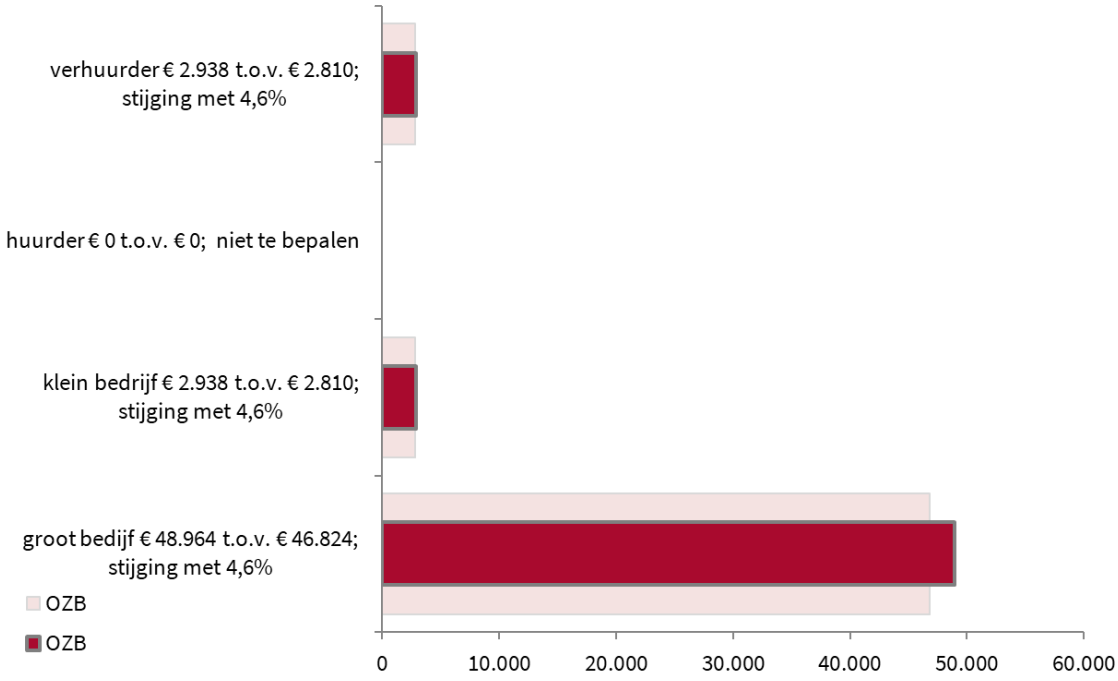

Uit bovenstaande figuur blijkt dat de lasten voor de bedrijven naar verwachting stijgen. De stijging staat gemiddeld gelijk aan de indexering zoals vastgesteld in de Stadsbegroting 2025-2028. De uiteindelijke lasten bepalen we aan de hand van de definitieve tarieven.

Toelichting per belastingsoort

Parkeren

Voor elk nieuw begrotingsjaar wordt de stadsbegroting op de lasten en baten volgens de gemeentelijke richtlijnen geïndexeerd. Voor parkeren betekent dit dat de parkeertarieven gaan stijgen.
De prijsindexering conform de gemeentelijke richtlijnen ad 4,57 % op de parkeeropbrengsten voor 2025 is € 1.075.000,-. Daar komt een extra verhoging bij van € 450.000,- Daarmee is de totale verhoging € 1.525.000,-. Om deze verhoging te kunnen realiseren stellen wij voor om voor 2025 de kortparkeertarieven op straat (binnen en buiten centrum), op parkeerterreinen en in parkeergarages alsook de dagkaarttarieven voor garages en parkeerterreinen te verhogen. Met de voorgestelde methodiek realiseren wij dat de kortparkeertarieven in

absolute zin met een gelijkmatige stijging € 0,30 eurocent worden verhoogd, de dagkaarttarieven met € 1,00 en de Vierdaagse dagkaarttarieven voor bezoekers voor Keizer Karelgarage en Vierdaagse p+r terrein met respectievelijk €5,00 en €2,00. De tariefwijzigingen voor garages en afgesloten parkeerterreinen zijn incl. btw. De wijzigingen voor het straatparkeertarief worden vastgesteld in de Verordening parkeerbelastingen 2025 (raadsbesluit). De wijzigingen voor privaatrechtelijke parkeertarieven in parkeergarages en op afgesloten parkeerterreinen in het besluit Tarieven parkeergarages en afgesloten parkeerterreinen 2025 (collegebesluit).
Voor onderstaande voorstellen gaan we uit van gelijkblijvende parkeertransacties.

Wij stellen daarom voor:

Straatparkeren (publiekrechtelijk)

- De kortparkeertarieven in het centrum te verhogen van € 3,60 naar € 3,90. Dit betekent een stijging van € 0,30.
- De kortparkeertarieven in het gebied buiten het centrum te verhogen van € 2,50 naar € 2,80. Dit betekent een stijging van € 0,30.
- De kortparkeertarieven op de niet afgesloten parkeerterreinen Vierdaagseplein en Oude Stad te verhogen van € 2,30 naar € 2,60. Dit betekent een netto stijging van € 0,30.
- Het 24 uurs dagtarief voor de niet afgesloten parkeerterreinen Wedren, Vierdaagseplein en Oude Stad te verhogen van € 10,00 naar € 11,00. Dit betekent een stijging van € 1,00.
- Het tarief voor de meerdagenkaart te indexeren met 4,57% (omdat de uurtarieven ook stijgen).
- Het tarief voor de naheffingsaanslag te verhogen van € 75,00 naar €78,80 (het landelijk maximum voor 2025).

Parkeergarages en afgesloten parkeerterreinen (privaatrechtelijk)

- De kortparkeertarieven in de parkeergarages in het centrum te verhogen van € 3,60 naar € 3,90. Dit betekent een stijging van € 0,30 (incl. btw).
- Het dagkaarttarief in de parkeergarages in het centrum met €1 te verhogen van €15,00 naar €16,00 (incl. btw).
- Het Vierdaagse dagkaarttarief voor de Keizer Karelgarage voor bezoekers te verhogen van € 20,00 naar € 25,00. Dit betekent een stijging van €5,00 (incl. btw).
- Het Vierdaagse dagkaarttarief voor het vierdaagse p+r terrein voor bezoekers te verhogen van € 10,00 naar € 12,00. Dit betekent een stijging van €2,00 (incl. btw).

Bij het opstellen van bovenstaand voorstel is rekening gehouden met een aantal randvoorwaarden vanuit eerdere politieke afspraken die gevoelig liggen. Dit zijn:

- Het avondparkeertarief in parkeergarages handhaven op € 0,50 per uur.
- Terreinen die we voor derden exploiteren zijn niet meegenomen in de tariefsverhoging, omdat daar separate overeenkomsten onder liggen.
- Voor het P+R-terrein wordt voorgesteld om de tarieven niet te verhogen omdat we het gebruik hiervan zoveel mogelijk willen stimuleren (met uitzondering van evenementen). Een tariefsverhoging zal financieel slechts voor 50% ten gunste komen van de gemeente Nijmegen. De overige 50% gaan conform de overeenkomst naar de vervoerder.
- We stellen voor om de tarieven voor parkeervergunningen en –abonnementen te handhaven. Deze tarieven worden in de eerste helft van 2025 nader bezien als onderdeel van een integraal tarievenplan ten behoeve van de mobiliteitstransitie.
- Het bezoekersvergunningentarief ad € 0,25 blijft gelijk.

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting wordt geheven bij personen die geen inwoners zijn van de gemeente Nijmegen en die binnen de gemeente verblijven in een hotel, pension, B&B, Airbnb of bijvoorbeeld een vakantiehuisje. Nijmegen kent een tweetal tarieven: voor campings en voor hotels/pensions/B&B/Airbnb.

Precariobelasting
Precariobelasting wordt geheven bij degene die voorwerpen of materialen stalt op de openbare gemeentegrond (containers, terrassen, borden). Precariobelasting is een ongebonden belasting, zodat de gemeente de volledige vrijheid heeft in de vaststelling van de hoogte van de tarieven.

Reclamebelasting
Om de binnenstad nog aantrekkelijker te maken, heeft het Huis van de Binnenstad (HvdB) met ingang van 2019 een binnenstadfonds ingevoerd. Met dit fonds kunnen de binnenstadondernemers zelf initiatieven bekostigen die goed zijn voor de binnenstadeconomie, en daarmee de binnenstad vermarkten, promoten en de werkgelegenheid aanjagen.

Naast een bijdrage vanuit het Ondernemersfonds kan het HvdB voor realisatie van deze doelstellingen niet langer afhankelijk zijn van vrijblijvende bijdragen van individuele ondernemers. Het fenomeen free riders draagt eraan bij dat velen de lusten ervaren van hetgeen enkelen bijdragen. Daarom heeft het HvdB de gemeente gevraagd om een reclamebelasting te heffen. Hiermee dragen alle binnenstadondernemers bij. Als basis wordt de WOZ-waarde van de binnenstadspanden aangehouden. De gemeente wordt gezien als fondsbeheerder. De gemeente zorgt voor de inning van de belasting en stelt de middelen, onder aftrek van de kosten die zijn gemoeid met de heffing en de invordering (perceptiekosten), ter beschikking aan HvdB. Dit gebeurt overigens op basis van een subsidieaanvraag door het HvdB met daarin een uitvoeringsagenda voor het betreffende jaar.

Leges en rechten
De leges en tarieven van de diverse rechten worden in rekening gebracht voor de taken en diensten die de gemeente verricht. Gemeentelijke producten en diensten mogen kostendekkend zijn. De baten mogen de lasten echter niet overstijgen. Ieder tarief wordt getoetst aan de gemeentelijke richtlijn Kostentoerekening Leges en Tarieven, die is gebaseerd op de landelijke handreiking.
Voor een aantal tarieven stelt het Rijk een maximum vast, bijvoorbeeld de leges reisdocumenten. Op dit moment is nog niet bekend of deze legestarieven met meer dan de indexatie stijgen. Hierop komen we bij het vaststellen van de legesverordening terug.

Kostenonderbouwing

Legesverordening

Hoofdstuk 1 - Algemene dienstverlening	Taakveld	Overhead	Opbrengst	Kostendekkendheid
Paragraaf 1 - Burgerlijke stand	308.854	145.717	362.849	79,82%
Paragraaf 2 - Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	544.371	140.827	660.490	96,39%
Paragraaf 3 - Rijbewijzen	564.570	249.886	722.916	88,76%
Paragraaf 4 - Verstrekkingen in het kader van de basisregistratie persoonsgegevens	265.751	164.504	339.184	78,83%
Paragraaf 5 - Bestuursstukken	0	0	0	0,00%
Paragraaf 6 - Vastgoedinformatie	0	0	0	0,00%
Paragraaf 7 - Overige publiekszaken	293.221	91.525	203.200	52,81%
Paragraaf 8 - Gemeentearchief	55.886	34.876	8.295	9,14%
Paragraaf 9 - Bijzondere wetten	645.368	376.358	761.078	74,49%
Paragraaf 10 - Diversen	6.117	3.853	7.382	74,05%
Totaal hoofdstuk 1	2.684.137	1.207.546	3.065.394	78,77%

Hoofdstuk 2 - Omgevingswet	Taakveld	Overhead	Opbrengst	Kostendekkendheid
Paragraaf 1 - 14	7.455.909	905.835	7.824.718	93,58%
Totaal hoofdstuk 2	7.455.909	905.835	7.824.718	93,58%

Hoofdstuk 3 - Europese dienstenrichtlijn	Taakveld	Overhead	Opbrengst	Kostendekkendheid
Paragraaf 1 - Horeca	192.265	121.131	155.289	49,55%
Paragraaf 2 - Seksbedrijven	7.881	4.966	10.349	80,56%
Paragraaf 3 - Winkeltijdenwet	16.058	10.117	1.533	5,86%
Paragraaf 4 - Organiseren van evenement of markt	191.968	120.947	131.312	41,96%
Paragraaf 5 - Standplaatsen	33.761	21.270	21.765	39,55%
Paragraaf 6 - Huisvestingswet 2014	0	0	0	0,00%
Paragraaf 7 - In dit hoofdstuk niet benoemd besluit	820	517	641	47,94%
Totaal hoofdstuk 3	442.753	278.948	320.889	44,46%

Recapitulatie Hoofdstuk 1, 2 en 3	Taakveld	Overhead	Opbrengst	Kostendekkendheid
Kostendekking Hoofdstuk 1	2.684.137	1.102.889	3.065.394	82,25%
Kostendekking Hoofdstuk 2	7.455.909	905.835	7.824.718	87,81%
Kostendekking Hoofdstuk 3	442.753	217.517	320.889	54,24%
Kostendekking totale tarieventabel	10.582.799	2.226.241	11.211.001	84,64%

Kostendekkendheid rioolheffing

Bedragen * € 1	
Kosten	14.702.364
Personeel	1.178.861
Overhead	742.682
Totaalkosten	16.623.907
Opbrengstheffingen	16.623.907
Dekkingspercentage	100%

Kostendekkendheid eenmalige rioolaansluiting

Bedragen * € 1	
Kosten	88.774
Personeel	0
Overhead	0
Totaalkosten	88.774
Opbrengstheffingen	88.774
Dekkingspercentage	100%

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing

Bedragen * € 1	
Kosten	14.081.822
Personeel	576.855
Overhead	363.419
Totaalkosten	15.022.096
Opbrengstheffingen	3.506.053
Dekkingspercentage	23%

Kostendekkendheid marktgelden

Bedragen * € 1	
Kosten	114.217
Personeel	186.830
Overhead	117.703
Totaalkosten	418.750
Opbrengstheffingen	208.833
Dekkingspercentage	50%

Kostendekkendheid scheepsvaartrechten

Bedragen * € 1	
Kosten	867.588
Personeel	162.268
Overhead	102.229
Totaalkosten	1.132.085
Opbrengstheffingen	721.305
Dekkingspercentage	64%

Kostendekkendheid parkeerboetes

Bedragen * € 1	
Kosten	310.580
Personeel	1.564.834
Overhead	782.417
Totaalkosten	2.657.831
Opbrengstheffingen	1.165.691
Dekkingspercentage	44%

Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

In het coalitieakkoord staat: Dit is Ons Nijmegen. Stad van iedereen. Wij zijn een organisatie die midden in de samenleving staat, in verbinding is met de stad en een afspiegeling van de stad wil zijn. De gemeentelijke bedrijfsvoering verandert mee met de eisen die worden gesteld door de samenleving, het bestuur, de raad en onze eigen professionaliteit.

De bedrijfsvoeringfsuncties zorgen ervoor dat het primaire proces hun taken zo optimaal mogelijk kan uitvoeren. De bedrijfsvoeringsfuncties brengen systemen en werkprocessen in lijn met wat we in de stad willen bereiken, bieden inzicht in datgene wat we willen bereiken, schetsen de juridische of financiële randvoorwaarden, ondersteunen bij de strategische en communicatieve opgaves, benutten technologische ontwikkelingen en investeren in nieuwe vaardigheden en competenties van onze medewerkers.

De activiteiten in het kader van organisatie ontwikkeling staan opgenomen in het programma Bestuur & Organisatie.

Bekostiging ontwikkeling organisatie
Onze uitvoeringskracht als ambtelijke organisatie wordt versterkt met een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering. Hiervoor is een extra impuls nodig. De groei van de organisatie in de afgelopen jaren heeft effecten op de reguliere bedrijfsvoering: er is meer vraag en de vragen zijn complexer. In deze Stadsbegroting is afgerond 3,5 miljoen euro in 2025 en 3,7 miljoen vanaf 2026 opgenomen voor versterking van de bedrijfsvoering. Om naar de toekomst te borgen dat de bedrijfsvoering meegroeit (en/of meekrimpt) met de bedrijfsmatige en beleidsmatige lijnafdelingen wordt in de komende begrotingen een trap-op trap-af principe gehanteerd.

Onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid

Artikel 213a Gemeentewet bepaalt dat het college periodiek onderzoek verricht naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college gevoerde bestuur. Dit betekent dat het college zelf onderzoekt of zij met het gevoerde bestuur haar doelen bereikt (effectiviteit) in een afgewogen verhouding van prijs en kwaliteit (efficiëntie). De resultaten van dit onderzoek deelt zij met de raad, indien nodig voorzien van een verbeterplan. Conform de Verordening periodiek onderzoek zenden wij gelijktijdig met de aanbieding van de stadsbegroting een onderzoeksplan naar de raad en naar de rekenkamer betreffende de in het erop volgende jaar te verrichten interne onderzoeken.

Conform verordening richten we ons op twee onderwerpen:
1. Doeltreffendheid subsidiestroom aanpak energiearmoede (energiefixers)
2. Doelmatigheid beleid fysieke toegang en beveiliging

Per onderzoek werken we het onderzoeksplan uit.

1. Doeltreffendheid subsidiestroom aanpak energiearmoede (energiefixers)

Afweging

In 2013 is afgesproken dat jaarlijks een subsidiestroom wordt onderzocht op het bereiken van de doelstelling. Dit jaar richten we ons op de doeltreffendheid van de subsidieregeling voor de aanpak energiearmoede uit 2022. Primair doel van deze subsidieregeling is om energiearmoede te bestrijden en te voorkomen door bewoners te ondersteunen bij het structureel verlagen van de energiekosten. Belangrijke voorwaarden zijn onder andere dat het project aantoonbaar bijdraagt aan het verlagen van energierekeningen van bewoners/huishoudens en aan de ambitie van de gemeente Nijmegen om in 2045 een energieneutrale stad te zijn. Hiervoor zet de gemeente onder andere in op energiefixers die kleine en middelgrote effectieve energiebesparende maatregelen nemen bij huishoudens.

Om het gestelde doel te realiseren, verstrekt de gemeente subsidies van in totaal circa 4 miljoen euro aan Plan P (voorheen Kombisol). Deze subsidieverstrekking is in lijn met actielijn 4 van het uitvoeringsprogramma *Energie besparen woningen programma 2023-2030* en is afkomstig van rijksmiddelen, waarvoor jaarlijks de sisa-verantwoording plaatsvindt. Deze subsidie loopt eind 2024 af en wordt niet verlengd, omdat de beoogde doelgroepen inmiddels bereikt zijn.

Wij zijn van mening dat we waardevolle lessen kunnen trekken uit een evaluerend 213a-onderzoek naar deze subsidiestroom. Deze zullen wij meenemen bij de voorbereidingen van nieuwe subsidieregelingen die nodig zullen zijn om in 2045 een energieneutrale stad te zijn. We zijn goed op weg om deze doelstelling te halen, maar er moeten nog flinke stappen gezet worden. Zo moeten 17.000 koopwoningen met een slecht energielabel geïsoleerd zijn, de gebouwde omgeving moet van het aardgas af gehaald zijn en we moeten voldoende duurzame energie opwekken. Zo is de tussendoelstelling om in 2030 geen E F of G energielabels meer te hebben en huizen met een energielabel D met 50% te zijn verminderd. Daarnaast verwachten we dat de geleerde lessen uit dit onderzoek ook op onderdelen toegepast kunnen worden bij de verstrekking van opdrachten voor de energietransitie.

Onderzoeksobject

De subsidiestroom aan Plan P en Huis van compassie met als doel om energiearmoede onder meer middels energiefix activiteiten, energiecoaching en doehetzelf coaching te bestrijden.

Reikwijdte van het onderzoek

We richten ons op de effecten van deze subsidie bij het bestrijden van energiearmoede bij Nijmeegse inwoners. Daarnaast willen we beoordelen in hoeverre deze subsidie heeft bijgedragen aan het verlagen van energierekening van bewoners en de ambitie van de gemeente Nijmegen om in 2045 een energieneutrale stad te zijn.

Onderzoeksmethode

Er zal sprake zijn van analyse van documenten van de gemeente Nijmegen (subsidieverlening, uitvoeringsplan, beleidsnotities) en – indien nodig én mogelijk – van Plan P en Huis van Compassie. Daarnaast zullen interviews een beeld geven over de resultaten. Dit zullen interviews zijn met medewerkers van de gemeente Nijmegen medewerkers van Plan P en Huis van Compassie.

Doorlooptijd van het onderzoek

Uitvoering is voorzien in 2025. Oplevering van inzichten is uiterlijk in het vierde kwartaal 2025 gewenst.

Wijze van uitvoering van onderzoek

Het onderzoek wordt uitgevoerd in samenwerking tussen verschillende interne teams van de organisatie. Het gaat dan om de afdeling Stadsontwikkeling, Stadscontrol en het team Onderzoek & Statistiek.

De waarborgen voor de onafhankelijkheid van de analyses, conclusies en aanbevelingen van het onderzoek

Stadscontrol begeleidt het onderzoek en stelt de bestuurlijke rapportage op. De Stadscontroller opereert als adviseur van het ambtelijk management en is onafhankelijk gepositioneerd.

2. Doelmatigheid beleid fysieke toegang en beveiliging

Afweging

In 2013 is afgesproken dat jaarlijks een doelmatigheidsonderzoek wordt uitgevoerd. Doelmatigheid gaat over de mate waarin een maximale hoeveelheid producten en prestaties is gerealiseerd met een minimale hoeveelheid middelen of een hogere kwaliteit wordt bereikt met een gelijkblijvende hoeveelheid aan middelen. Het gaat dus over de optimale verhouding tussen ingezette middelen en de resultaten die daarmee worden behaald. Dit jaar richten we ons op de doelmatigheid van ons beleid rondom fysieke toegang en

beveiliging van onze gemeente als belangrijke maatregelen voor informatiebeveiliging en het beschermen van (persoons)gegevens. In de BIO staat opgenomen op welke wijze fysieke beveiliging vormgegeven en geïmplementeerd moet worden.

Het doel van fysieke beveiliging is meerledig. Fysieke beveiligingsmaatregelen zoals onze toegangspoortjes, afgesloten ruimtes of deuren met kaartlezers zorgen ervoor dat alleen geautoriseerd personeel toegang heeft tot gevoelige informatie, hardware en/of IT-systemen. Door middel van beveiligingssystemen zoals alarmsystemen, bewakingscamera's en beveiligingspersoneel wordt daarnaast het risico op fysieke inbraak en diefstal verminderd.

Het doel van dit onderzoek is om de doelmatigheid van het beleid rondom fysieke toegang en beveiliging binnen de gemeente te evalueren. Hierbij richten we ons op de vraag: In hoeverre worden de gewenste prestaties en beoogde maatschappelijke effecten op het gebied van fysieke beveiliging gerealiseerd met een zo optimaal mogelijke inzet van middelen. De uitkomsten van dit onderzoek zullen bovendien helpen bij de hernieuwde risicoafweging m.b.t. fysieke beveiligingsmaatregelen.

Onderzoeksobject:
We richten ons op de maatregelen rondom fysieke toegang en beveiliging. Specifiek gaan we kijken naar maatregelen die genomen zijn en worden door bureau facilitaire zaken van de afdeling Personeel, Informatie en Facilitair. Te denken valt aan de werking van toegangspoortjes, afgesloten ruimtes, deuren met kaartlezers, afgifte en inleveren van toegangspasjes, beleid rondom inname en afleveren van goederen, beleid van onderhoud gebouwen en mogelijk andere maatregelen.

Reikwijdte van het onderzoek
Betreft de naleving door medewerkers binnen de gemeente Nijmegen. We concentreren ons op de locaties Mariënburg, Stadshuis en de RAN. We onderzoeken de periode vanaf de invoer van de poortjes in het Stadhuis en de Mariënburg (1 oktober 2021) tot heden.

Onderzoeksmethode
We voeren een analyse uit van bestaande beleidsdocumenten, protocollen, procedures en eerdere onderzoeken en aanbevelingen met betrekking tot fysieke toegang en beveiliging. Daarnaast inventariseren we de fysieke beveiligingsmaatregelen die momenteel in gebruik zijn. Tevens zullen interviews en steekproefsgewijze waarnemingen een beeld geven van de naleving uitvoering van beveiligingsmaatregelen binnen de organisatie. Tot slot willen wij een aantal vragen beantwoorden. Dit doen wij onder andere door ons huidige beveiligingsniveau te vergelijken met best practices en normen binnen de sector (BIO). Zijn de beveiligingsmaatregelen kosteneffectief én proportioneel en relevant ten opzichte van de specifieke risico's die ze moeten adresseren? Welke stappen zouden we moeten zetten voor een hoger beheersingsniveau en welke aanvullende kosten zou dit met zich meebrengen? En hoe verhouden deze zich tot de opbrengsten? Kunnen we met minimale inzet van extra middelen de risicobeheersing significant verbeteren? Of kunnen we juist met kleine aanpassingen significante kosten besparen? Uiteindelijk willen we met het beantwoorden van deze vragen identificeren welke optimalisaties mogelijk zijn om de doelmatigheid te vergroten zonder afbreuk te doen aan de fysieke beveiliging.

Doorlooptijd van het onderzoek
In de loop van 2025. De resultaten worden uiterlijk in het vierde kwartaal van 2025 gepresenteerd.

Wijze van uitvoering van onderzoek
Het betreft een intern onderzoek. Het onderzoek zal onder leiding van de Stadscontroller uitgevoerd worden.

De waarborgen voor de onafhankelijkheid van de analyses, conclusies en aanbevelingen van het onderzoek
De Stadscontroller opereert als adviseur van het ambtelijk management en is onafhankelijk gepositioneerd. Zijn team zal het onderzoek begeleiden en de bestuurlijke rapportage optekenen.

Personeel

De activiteiten met betrekking tot personeel staan opgenomen in het programma Bestuur & Organisatie.

Personeelskosten

Personeelskosten per afdeling

bedragen x € 1 miljoen	FTE's 2025	2025	2026	2027	2028
Bestuur en Management	19,23	2,4	2,5	2,5	2,5
Financiën	143,28	13,1	14	14	14
Maatschappelijke Ontwikkeling	118,18	12,5	13,3	13,3	13,3
Personeel, Informatie en Facilitair	175,54	15,2	16,3	16,3	16,3
Publiekszaken	72,50	5,5	5,8	5,8	5,8
Stadsbeheer	162,85	13,3	14,2	14,2	14,2
Stadsrealisatie	132,29	12,7	13,6	13,6	13,6
Stadsontwikkeling	169,85	18	19,2	18,8	18,5
Vastgoed Sport en Accommodaties	194,25	14,4	15,4	15,4	15,4
Veiligheid, JZ, BA	155,58	15,6	16,7	16,7	16,7
Inkomen Zorg Leerrecht	280,28	23	24,6	24,6	24,6
Bestuurlijk		3,4	3,6	3,6	3,6
Totaal	**1.623,83**	**149,2**	**159,5**	**159**	**158,8**

Budget voor inhuur derden

bedragen x € miljoen	2025	2026	2027	2028
Inhuur budget programma's	3,00	2,40	2,40	2,50
Totaal	**3,00**	**2,4**	**2,4**	**2,5**

Apparaatskosten naar programma's

bedragen x € 1 miljoen	2025	2026	2027	2028
Bereikbaarheid	5,80	5,6	5,6	5,6
Bestuur en organisatie	69,80	68,7	68,1	67,9
Cultuur en cultureel erfgoed	5,30	5,3	5,3	5,3
Economie en toerisme	2,50	2,5	2,6	2,6
Financiën	4,60	4,6	4,6	4,6
Onderwijs	3,20	3,2	3,2	3,2
Openbare ruimte	8,60	8,5	8,4	8,4
Sport	6,30	6,3	6,3	6,3
Veiligheid	8,00	8,1	8,2	8,3
Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg	23,00	22,6	22,6	22,6
Werk en Inkomen	19,50	19	18,9	18,9
Wonen en stedelijke ontwikkeling	0,70	0,4	0,4	0,4
Investeringen en grondexploitaties	23,30	23,3	23,3	23,3
Totaal	**180,40**	**177,9**	**177,2**	**177,2**

Verbonden partijen

Beleid

In deze paragraaf gaan we in op de sturing en control van verbonden partijen, de definitie die wij hanteren voor verbonden partijen en onze visie op en beleid ten aanzien van verbonden partijen. Daarna volgt een toelichting per verbonden partij.

Definitie
Wij spreken van een verbonden partij als het een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie betreft waarin de gemeente een *bestuurlijk* en een *financieel* belang heeft. Met deze definitie sluiten wij aan bij de definitie die in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is opgenomen. Van een *financieel belang* is sprake als een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat en als de gemeente voor bedragen aansprakelijk kan worden gesteld indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Van een *bestuurlijk belang* is sprake als de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Dit betekent concreet dat er sprake is van een bestuurlijk belang als een wethouder, raadslid of ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt of namens de gemeente stemt.

Sturing en control
De afgelopen jaren hebben we flink geïnvesteerd in de verbetering van sturing en control op verbonden partijen. Over de bereikte resultaten hebben wij uw gemeenteraad periodiek geïnformeerd. De actuele specifieke kaders zijn beschikbaar via pcportal.nijmegen.nl.

Per verbonden partij nemen we naast de financiële risico's ook zoveel mogelijk de potentiële beleidsrisico's of afbreukrisico's op. Daarnaast nemen we de risico's op bij het programma waar de verbonden partij onder valt.

Visie en beleid
Visie en beleid zijn vastgelegd in de ‘Kadernota Verbonden Partijen gemeente Nijmegen’, door uw gemeenteraad vastgesteld in 2019. De kadernota is de basis voor de sturing en control van verbonden partijen in het algemeen en helpt bij het verhelderen van de afwegingen die wij in Nijmegen maken bij het aangaan, volgen en beëindigen van deelnemingen in het bijzonder. De kadernota is een richtinggevend document met algemene uitgangspunten en beleidsregels die bestaan uit drie hoofdgroepen:

- Beleidsmatige afwegingen bij het oprichten van en deelname aan een verbonden partij
- Sturing en control op verbonden partijen
- Beëindiging van de deelname aan, opheffing van of vervreemding van een verbonden partij.

De kadernota (die beschrijft wanneer gaan we over tot oprichting van een verbonden partij) wordt op dit moment geactualiseerd en wordt voor eind 2024 door de raad vastgesteld.

Ontwikkelingen

Op grond van artikel 1, lid 4 en 5 Wgr respectievelijk artikel 51, lid 4 en 5 Wgr (voor de ODRN) kan het college pas tot wijziging c.q. vaststelling besluiten, nadat toestemming van de raad is verkregen.

Deze toestemmingen heeft de raad in haar vergadering van 5 juni 2024 gegeven.
Voor de MGR en MARN heeft de raad ook zelf het wijzigingsbesluit vastgesteld, omdat zij zelf deelnemer is aan deze gemeenschappelijke regelingen. Rest nu slechts de formele vaststelling van de hierboven genoemde wijzigingsbesluiten.
De Gemeenschappelijke regeling Park Lingezegen is in dit collegevoorstel niet meegenomen. Gemeente Arnhem en Overbetuwe hebben nagelaten het concept wijzigingsbesluit tijdig voor te leggen aan de gemeenteraad voor

een zienswijze. Dit is recentelijk alsnog gebeurt. Komend najaar zal deze regeling aan de gemeenteraden worden voorgelegd voor toestemming, waarna de wijziging kan worden vastgesteld.

Overzicht verbonden partijen

In het overzicht van verbonden partijen dat hierna volgt staan de belangrijkste ontwikkelingen van verbonden partijen vermeld.

Bedragen x 1.000		Vreemd vermogen		Eigen vermogen		Resultaat	Financiële bijdrage Nijmegen
Naam verbonden partij + plaats	Vorm	1-1-2023	31-12-2023	1-1-2023	31-12-2023	2023	2025
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	GR	6.508	6.840	348	381	198	1.685
The Economic Board	STI	104	175	45	40	-4	194
Euregio Rijn Waal, Kleve	GR	2.918	2.800	1.742	1.735	-12	31
Gezondheidszorg regio Nijmegen, Nijmegen	GR	15.835	15.544	2.547	3.144	260	18.568
Veiligheidsregio Gelderland-Zuid, Nijmegen	GR	66.131	65.252	7.783	10.151	3.076	17.720
Marn, Nijmegen	GR	2.378	2.096	9.094	8.865	622	-
ODRN, Nijmegen	GR	4.543	5.338	443	203	99	3.914
MGR, Nijmegen	GR	29.665	27.511	0	0	0	60.748
Park Lingezegen, Elst	GR	249	235	5.210	4.984	-226	329
Doelgroepvervoer regio Arnhem-Nijmegen te Arnhem	GR	10073	10678	0	0	0	3.610
DAR , Nijmegen	NV	11.873	12.025	14.133	13.053	-414	-
RvN@	STI	174	107	-24	-2	2	135
Indigo, Arnhem	BV	12.120	11.931	2.578	2.755	177	-
Leisurelands, Arnhem	BV	15.023	16.593	77.432	81.273	3.841	-
Land over de Waal BV, Nijmegen	BV	0	0	6	6	0	-
Ontwikkelingsbedrijf Waalfront	CV	10.435	13.967	-9.943	-11.730	-2.787	-
Waalfront BV, Nijmegen	BV	7.350	7.840	-7.333	-7.832	-490	-
Bank Nederlandse Gemeenten, Den Haag	NV	108	110	4.615	4.721	254	-
Telemann	STI	3630	3720	179	181	9	14.882

Naam	Juridische vorm	Vestigingsplaats	Relatie met Taakveld (portefeuillehouder)	Benoeming door	Bestuurlijk vertegenwoordiging
Euregio Rijn-Waal	GR, openbaar lichaam	Emmericher Str. 24, 47533 Kleve DU	Externe Betrekkingen	College	Voorzitter en lid DB: dhr. H.M.F. Bruls
Gemeenschappelijke regeling regio Arnhem-Nijmegen (Groene Metropool Regio)	GR, openbaar lichaam	Nijverheidsweg 2A, 6662 NG Elst	Bestuur en organisatie	College	Voorzitter AB: dhr. H.M.F. Bruls, Burgemeester en pv lid AB: dhr. J.A.M. Brom
Veiligheidsregio Regio Gelderland-Zuid	GR, openbaar lichaam	Professor Bellefroidstraat 11,6525 AG Nijmegen	Openbare orde en Veiligheid	College	Voorzitter van het DB en het AB: dhr. H.M.F. Bruls, Burgemeester
Gemeentelijke Gezondheidsdienst Gelderland-Zuid/Veilig Thuis	GR, openbaar lichaam	Groenewoudseweg 275, 6524 TV Nijmegen	Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg	College	AB: voorzitter mevr. C. M.H. Daemen en pv lid: mevr. G. Visser
Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio van Nijmegen (MARN)	GR, gemengde regeling	Postbus 316, 6500 AH Nijmegen	Openbare Ruimte	Raad	AB Lid: Dhr T.F.A. van Elferen, Plaatsvervangend lid: Dhr J.T.L.J.A. Broeren
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen	GR, bedrijfsvoerings-organisatie	Eusebiusbuitensingel 53, 6828 HZ Arnhem	Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg	College	AB: mevr. C.M.A. Daemen en pv lid: mevr. G. Visser
Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN)	GR, openbaar lichaam	Marienburg 75, 6511 PS Nijmegen	Wonen en Stedelijke ontwikkeling	College/Provincie	AB: dhr. N.P. Vergunst en dhr. T. F.A. van Elferen en pv leden: dhr. J.T.L.J.A. Broeren en mevr. C.M.A. Daemen
Park Lingezegen	GR, openbaar lichaam	De Park 10, 6661 NW Elst Gld.	Openbare Ruimte	College	Lid AB mevr. C.M.A. Daemen en voorzitter AB en lid DB dhr. N.P. Vergunst en pv leden: dhr. J.T.L.J.A. Broeren en pv lid AB dhr. T. F.A. van Elferen
Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR)	GR gemengde regeling	Postbus 38165, 6503 AD Nijmegen	Werk en Inkomen en ICT	College en Raad	AB: voorzitter Dhr H.M.F. Bruls, lid AB Dhr T.F.A. van Elferen, Dhr J.A.R. Brom en pv leden: Mvr G. Visser, Dhr J.T.L.J.A. Broeren, Mvr. C.M.H. Daemen
Indigo BV	Privaatrechtelijk, BV	Arnhem	Openbare Ruimte	College	AvA: Dhr. T.F.A. van Elferen
Leisurelands BV	Privaatrechtelijk, BV	Westervoortsedijk 72-LB, 6827 AV Arnhem	Economie	College	AvA: Dhr. J.A.R. Brom
Bank Nederlandse Gemeenten NV	Privaatrechtelijk, NV	Koninginnegracht 2, 2514 AA Den Haag	Financiën	College	AvA:Dhr. T.F.A. van Elferen
BV Land over de Waal	Privaatrechtelijk, BV	Korte Nieuwstraat 6,6511 PP Nijmegen	Wonen en Stedelijke ontwikkeling	College	Ava: Dhr. N. Vergunst

Naam	Juridische vorm	Vestigingsplaats	Relatie met Taakveld (portefeuillehouder)	Benoeming door	Bestuurlijk vertegenwoordiging
Ontwikkelingsbedrijf Waalfront BV	Privaatrechtelijk, BV	Havenweg 14, 6541 DA Nijmegen	Wonen en Stedelijke ontwikkeling	College	AvA:Dhr. N. Vergunst
Waalfront BV	BV/CV	Havenweg 14, 6541 DA Nijmegen	Wonen en Stedelijke ontwikkeling	College	AvA: Dhr. N. Vergunst
DAR NV	Privaatrechtelijk, NV	Kanaalstraat 401, 6541 XK Nijmegen	Financiën/Duurzaamheid	College	AvA: T.F.A. van Elferen
Stichting The Economic Board (TEB)	Privaatrechtelijk, ST.	Toernooiveld 300, 6525 EC Nijmegen	Economie en Werk	College	Betuur: Dhr. J. Brom
Stichting RvN@	Privaatrechtelijk, ST.	Keizer Karelplein 1, 6511 NC Nijmegen	Economie en Werk	College	Bestuur: Dhr. J. Brom
Gemeenschappelijke regeling financiële grondslag Stichting RTB KAN 2006	ST/GR	Dorpsstraat 14, 6661 EK Elst	Economie en Werk	Raad/College	Bestuur: Dhr. J. Brom
Stichting Evers van Schaeck	Privaatrechtelijk, ST.	Nijmegen	Zorg & Welzijn	College	Bestuur: Mevr. G. Visser en Mevr. C. Daemen
Basisregeling Regio Nijmegen	GR	Nijmegen	slapende regeling	Raad	AB: 1. Dhr H.M.F. Bruls 2. Dhr N.P. Vergunst 3. Mvr C.M.H. Daemen 4. Dhr J.T.L.J.A. Broeren 5. Dhr J.A.R. Brom 6. Mvr G. Visser 7. Dhr T.F.A. van Elferen
Telemann	Privaatrechtelijk, ST.	Geert Grooteplein 41, 6525 GA Nijmegen	Personeel Informatie en Formatie	Collegeregeling	Bestuur: T.F.A. van Elferen/Ruben Winters

Voor een uitgebreidere toelichting op de verbonden partijen verwijzen we naar het desbetreffende onderdeel op de pc portal.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Voor het onderhoud van kapitaalgoederen begroten wij jaarlijks een substantieel bedrag. Deze paragraaf geeft meer inzicht in de omvang en besteding daarvan. We onderscheiden drie categorieën kapitaalgoederen van de gemeente, te weten openbare ruimte, gebouwen en onderwijshuisvesting. In deze paragraaf gaan we in op het beleidskader en de financiële vertaling voor de begroting.

Openbare ruimte

Tot de kapitaalgoederen in de openbare ruimte rekenen we de wegen, de civiele kunstwerken (bruggen, tunnels en viaducten), de openbare verlichting, de verkeersregelinstallaties, de riolering, het water en het groen en spelen. Voor het onderhoud van deze kapitaalgoederen begroten we in Nijmegen bij de programma's Openbare ruimte en Bereikbaarheid in totaal circa € 39,4 miljoen per jaar. Onderhoud bestaat uit dagelijks onderhoud, groot onderhoud, technische vervanging en renovatie. De budgetten voor het onderhoud in de openbare ruimte zijn gedeeltelijk exploitatiebudgetten en gedeeltelijk investeringen.

Nota kapitaalgoederen
Conform het Besluit Begroting en Verantwoording moeten Gemeenten eens in de vier jaar een integrale nota over het onderhoud van de kapitaalgoederen opstellen en door de gemeenteraad laten vaststellen.
Het doel van deze nota is grip en sturing te bieden op de vervangingsbehoefte en investeringen van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte. E.e.a. op basis van de kwaliteit van de buitenruimte, de actuele onderhoudstoestand, aanwezige onderhoudsachterstanden, en middelen welke nodig zijn voor het onderhoud. De nota is daarmee ook de verantwoording naar bevoegd gezag.
Vooruitlopend op de nota 2025-2030, zijn in het Coalitieakkoord hiervoor extra middelen beschikbaar gesteld; Voor 2024 is € 2.3 miljoen beschikbaar, voor 2025 € 5 miljoen voor 2026 € 5 miljoen en voor 2027 € 5 miljoen.
Per beheergroep zoals wegen, openbare verlichtingen, spelen e.d. maken we een beheerplan waarbij we dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingen onderscheiden. De nota kapitaalgoederen geeft een doorkijk naar de benodigde investeringen op zowel korte als lange termijn. De doorkijk van de nota maakt het mogelijk om andere ambities zoals klimaatadaptatie, energietransitie, mobiliteit en overige grote opgaven in de wijken beter op elkaar af te stemmen. Technisch beheer maakt daarbij plaats voor ambitie-gestuurd beheer.

Op dit moment worden de benodigde investeringen en onderhoudsbudgetten in beeld gebracht. De huidige budgetten zijn nu ontoereikend om de aanwezige achterstanden weg te nemen en het huidige onderhoudsniveau te kunnen borgen. Gelet op de huidige bezuinigingen en de zeer beperkte investeringsruimte voor de komende jaren, zullen daarom aanvullende risicoscenario's worden opgesteld alvorens de nota aan de Raad zal worden voorgelegd.

Onderhoudsplannen
Onder de programma's Openbare ruimte en Bereikbaarheid zijn verwijzingen opgenomen naar actuele documenten over onderhoud openbare ruimte.

Beleidskader
Eind 2023 liep de duur van de beleidsnota 'Geef ze de (openbare) ruimte' af. Deze beleidsnota bevatte de kaders waarin we een antwoord gaven op de maatschappelijke en economische ontwikkelingen: actief burgerschap, kostenbewustzijn, duurzaamheid en een terugtredende overheid. Deze onderwerpen zijn nog steeds actueel in onze werkwijze. In 2025 zal een beleidsnota voor het beheer van de openbare ruimte verschijnen. Voor de kapitaalgoederen zijn vooral de ontwikkelingen kostenbewustzijn en duurzaamheid van toepassing. Met gedifferentieerd en risico-gestuurd beheer sturen we op het niveau waaraan de kapitaalgoederen minimaal

moeten voldoen. Om meer differentiatie mogelijk te maken, werken we met ‘wijkbudgetten’. Op die manier krijgen bewoners meer inspraak in het beheer en de inrichting van hun eigen woonomgeving. Risico-gestuurd beheer is gericht op optimale inzet van onze middelen. Daarvoor moeten we keuzes maken. Dat doen we door bij de te nemen onderhoudsmaatregelen steeds een afweging te maken tussen kosten, mogelijke risico’s en gewenste prestaties. We zoeken voor een nieuw beleidskader aansluiting bij de Omgevingsvisie.

Grote opgaven fysieke domein
Voor 2025 en verder stellen we in samenwerking met Stadsontwikkeling een gezamenlijke planning op voor de grote opgaven binnen het fysieke domein, met name op de gebieden van de energietransitie, klimaatadaptatie, vernieuwingsgolf, woningbouw en de mobiliteitsopgaven. We stemmen werkzaamheden zo veel als mogelijk op elkaar af, om op die manier kosten te besparen en overlast voor de inwoners te verminderen.

Financieel
De woningdichtheid van Nijmegen groeit de komende jaren en hierdoor verandert ook de openbare ruimte. Dit leidt tot een toename van de beheerkosten. Voor iedere opgeleverde woning nemen we daarvoor een bedrag op in de begroting. In 2025 leidt de areaaluitbreiding tot een structurele stijging van het onderhoudsbudget met € 317.000,-

Wegen en civiele kunstwerken
Beleidskader
Wegen vormt daarbij als “leading asset” het belangrijkste beheeronderdeel bij de vervangingen in de openbare ruimte waarbij andere beheeronderdelen zoals o.a. openbare verlichting en groen “meeliften”. In 2024/ 2025 zal een nieuwe meerjaren- en lange termijnplanning worden opgesteld. Daarbij wordt ook het achterstallige onderhoud nader in beeld gebracht. Herstel hiervan is echter zeer beperkt mogelijk vanuit de huidige budgetten. Verder herstel is afhankelijke van beschikbaar exploitatiebudget en aanvullende investeringen in de komende decennia.

Financieel
Het onderhoud van wegen en civiele kunstwerken begroten we in het programma Bereikbaarheid. In 2025 geven wij circa € 4,6 miljoen aan wegonderhoud en € 1,8 miljoen aan civiele kunstwerken uit. Daarnaast besteden we € 1,76 miljoen aan verkeersregelinstallaties en -voorzieningen. In het UPOR is opgenomen welke grote wegen we het komend jaar gaan aanpakken.

Openbare verlichting
Beleidskader
Voor openbare verlichting kennen we thans geen actueel beleidskader. We gaan door met het verduurzamen van de verlichting en de structurele vervanging per gebied van het oude kabelnet, armaturen en bijbehorende masten. Net als bij het beheeronderdeel wegen is echter sprake van een aanzienlijke achterstand. Het huidige tempo waarbij we jaarlijks 8-10 kilometer kabelnet vervangen is ontoereikend om de achterstand weg te nemen. Ook het vervangen van de masten en het vervangen van armaturen plaatsen we LED-verlichting vraagt de nodige aandacht.

Voor het onderhoud van de openbare verlichting heeft de gemeente Nijmegen in 2018 een tienjarig onderhoudscontract voor de OVL afgesloten met een marktpartij. Deze heeft daarmee de opdracht gekregen om voor een vast bedrag van in totaal € 15 mln. het OVL-areaal maximaal te verduurzamen, in een zo goed mogelijke conditie te brengen en tien jaar te onderhouden. Het onderhoud richt zich met name op (on)veiligheid, onderhoudbaarheid en functionaliteit van de installatie. Het contract voorziet in de basis niet in de vervangingsopgave.

Financieel
In 2025 geven we circa € 5,3 miljoen uit aan openbare verlichting. We begroten structureel € 2 ton per jaar voor het oplossen van storingen in het ondergronds kabelnet.

Infrastructuur voor de gemeentelijke watertaken
Beleidskader
Het Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen (GRP) 2017-2023 is het beleidskader voor onze taken op het gebied van afvalwater, hemelwater, oppervlaktewater en grondwater. In 2025 wordt een nieuw plan opgesteld. Vanuit dit GRP werken we verder aan ons integraal beleid voor de uitvoering en duurzame ontwikkeling van onze gemeentelijke watertaken. De hoofddoelen van onze wettelijke gemeentelijke watertaken zijn het beschermen van de volksgezondheid, bijdragen aan een leefbare woonomgeving en beschermen van het milieu. We streven naar doelmatig beheer en duurzame ontwikkeling van de infrastructuur voor onze watertaken. We gaan aan de slag met de opstelling van een nieuw GRP/watertakenplan dat past binnen het op te stellen Omgevingsplan.

Financieel
De exploitatiebegroting voor de watertaken is onderdeel van het programma Openbare Ruimte. In 2025 besteden wij € 11,4 miljoen aan aanleg, onderhoud, vernieuwing en planvorming van infrastructuur en voorzieningen voor de uitvoering van onze watertaken. De lasten worden gedekt uit de rioolheffing. Sinds 2015 bekostigen we ook de kosten voor rente en afschrijving voor de uitbreidingsinvesteringen in de Waalsprong uit de rioolheffing.

Groen
Beleidskader
'Het ‘Bomenplan Nijmegen’ (2021), de ‘Uitvoeringsagenda Bomen 2021 – 2025, het ‘Handboek Stadsbomen’ 2009 (deze alleen nog voor wat betreft criteria en voorschriften kapvergunning en hoofdboomstructuur), 'De Groene Draad, kansen voor het Nijmeegse groen' (2007), de 'Bosbeheervisie' (2000), de Natuur(monumenten)visie Rijk van Nijmegen 2020-2038 (Heumensoord) vormen ons uitgangspunt. Met deze plannen hebben we kaders voor de ruimtelijke ontwikkelingen en ecologische kwaliteit van groen, natuur en landschap. Daarmee ontwikkelen en bewaken we de groene elementen en de hoofdgroenstructuur van de stad. De klimaatverandering heeft een groot nadelig effect op het huidige bomenbestand. De lange droge periodes zorgen ervoor dat er veel bomen per jaar doodgaan die we moeten verwijderen en waarvoor we moeten herplanten. Dit is een aandachtspunt in de in ontwikkeling zijnde klimaatadaptatiestrategie.

Voor de planning van de werkzaamheden hanteren we het groenstructuurplan. Daarin hebben we de werkzaamheden om de groenstructuur in stand te houden en waar mogelijk te versterken opgenomen.
Voor het groenstructuurplan zetten we in 2025 de reguliere budgetten in. Er is een beperkt budget beschikbaar voor vervangingsonderhoud.

Financieel
We zetten in 2025 de reguliere budgetten voor het onderhouden van de bomen in. We besteden circa € 10,0 miljoen aan groenonderhoud. Er is een beperkt budget beschikbaar voor vervangingsonderhoud. We geven prioriteit aan nieuwe bomen met hoge kwaliteit in versteende wijken en gebieden in de bestaande stad. We zorgen voor een verbetering van de groeiplaatsen en benutten kansen om het ecologisch beheer verder te verbeteren.

Spelen
Om het spelen, bewegen en ontmoeten (overeenkomstig de Omgevingsvisie) te stimuleren, hebben we de ambitie om per wijk 1 of 2 groene, sociale knooppunten inrichten. Dit zijn plekken om te spelen, te bewegen en te ontmoeten voor mensen van 0 tot 100 jaar.
Daarnaast hebben we buurtspeelplekken en groene ontmoetingsplekken waar spelen voor de allerjongsten mogelijk is. De belangrijkste uitgangspunten hierbij zijn:

- Een groen sociaal knooppunt maakt Samenspelen mogelijk: 100 % welkom, 70% toegankelijk, 50% bespeelbaar.

- Natuurlijk spelen: dit betekent meer (speel-)groen en minder toestellen. Bij nieuwe plekken of bij herinrichting onderzoeken we of de locatie als een meer natuurlijke (speel)plek kan worden ingericht.
- We integreren spelen en ontmoeten in de openbare ruimte. De uitdaging is om op een slimme manier gebruik te maken van de openbare ruimte waarin kinderen worden gestimuleerd om samen te spelen en waarin ouderen elkaar kunnen ontmoeten.
- We betrekken bewoners waaronder met name kinderen bij de in te richten speelplekken.

Net als bij de beheeronderdelen wegen en openbare verlichting is bij spelen sprake van een aanzienlijke vervangingsopgave en daarmee investeringsbehoefte. De aanleg van nieuwe groene sociale knooppunten en vervanging van de huidige speelvoorzieningen is daarmee sterk afhankelijk van de beschikbare investeringsruimte in de komende jaren.

Financieel
In overleg met bewoners maken we de speelplekken groener om natuurlijk te spelen. Bij de herinrichting houden we zoveel mogelijk rekening met kinderen met een beperking. We streven er ook naar dat de speelplekken goede ontmoetingsplekken zijn voor oudere bewoners zodat jong en oud elkaar kunnen ontmoeten. Voor het onderhoud aan recreatieve sportvoorzieningen, speeltuinen en speelplekken is in totaal € 1,7 miljoen beschikbaar.

Gebouwen

Beleidskader
Het planmatig en storingsonderhoud aan de gemeentelijke gebouwen wordt sinds 1 januari 2016 uitgevoerd door onze regiepartner Heyday. Het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen wordt uitgevoerd op basis van meerjaren onderhoudsplannen. Bij alle panden wordt daarbij het wettelijk-, periodiek-, storings- en gebrekenonderhoud uitgevoerd om de functionaliteit en veiligheid te borgen.

De plannen worden aan de hand van her-inspecties jaarlijks geactualiseerd. De uit te voeren onderhoudswerkzaamheden worden jaarlijks middels een collegevoorstel aan het college voorgelegd.

Wij toetsen de performance van onze regie-partner op klanttevredenheid en onderhoudsstaat van de gebouwen. De opdracht aan de onderhoudspartij is om panden te onderhouden op conditieniveau 3 van de NEN 2767 (Nederlands Normalisatie-instituut) voor gebouwen. Dat wil zeggen op een ‘sober- en doelmatig niveau’, zodat de gebruiker in het pand kan blijven doen waar het voor bedoeld is.

De gemeenteraad heeft middelen beschikbaar gesteld om de gebouwen structureel te onderhouden. Voor grote vervangingen wordt separaat budget aangevraagd. Het jaarlijkse onderhoud vertoont in absolute zin, als gevolg van werkelijk uit te voeren onderhoud, grote fluctuaties.

Middels de Reserve Onderhoud kent de feitelijke belasting van de begroting toch een stabiel beeld; wij egaliseren de lasten van het onderhoud naar een gemiddelde over een periode van 10 jaren.

We kunnen met het nu toegekende budget de gemeentelijke gebouwen in stand houden. De gestegen bouw- en onderhoudskosten zijn op korte termijn nog geen knelpunt (de gemeentelijke indexering is op dit moment voldoende), maar het effect voor op de (middel)lange termijn is nog niet goed te overzien.

Bedragen * € 1 miljoen	2025	2026	2027	2028
Gebouwen	8,78	8,78	8,78	8,78
Sportaccommodaties	0,96	0,96	0,73	0,73
Totaal	**9,74**	**9,73**	**9,51**	**9,51**

Realisatie investeringen
Naast het reguliere technisch onderhoud zijn er een aantal investeringen gedaan in onze gemeentelijke panden. Hieronder lichten wij aan de belangrijkste toe.

Diverse wettelijke aanpassingen aan gebouwen
Het jaarlijkse bulkkrediet Gemeentelijke Accommodaties van € 1.000.000 wordt besteed aan noodzakelijke aanpassingen en verbeteringen aan gemeentelijke gebouwen in het kader van veiligheid, verhuurbaarheid en nieuwe wetgeving. De belangrijkste voor het komende jaar zijn aanpassingen in het kader van veiligheid, brandveiligheid, legionella en specifieke projecten zoals verbeteren van diverse ruimten in onze sport- en wijkaccommodaties.

Investeringen in duurzaamheid, asbest en cultuurhistorie
In de komende jaren wordt wederom geïnvesteerd in initiatieven op het gebied van duurzaamheid en klimaat. Door het uitvoeren van de duurzaamheids- en klimaatvoorzieningen, met name het aanbrengen van LED-verlichting, isolatie en energiemanagement, maken we de gebouwen duurzamer en neemt het energieverbruik af. Daardoor wordt invulling gegeven aan de wettelijke eisen ten opzichte van energie-labels enerzijds en duurzaamheidsambities van de gemeente anderzijds.

Onderwijshuisvesting

Beleidskader
Op 19 december 2007 heeft de Raad een besluit genomen over de doordecentralisatie (DDC) van onderwijshuisvestingsmiddelen. Met dit besluit is de zorg voor onderwijshuisvesting met alle bijbehorende middelen en verantwoordelijkheden, onder voorwaarden, voor onbepaalde tijd overgedragen aan de schoolbesturen. De gemeente en schoolbesturen hebben de ambitie vastgesteld om alle doorgedecentraliseerde schoollocaties te vernieuwen binnen een periode van 40 jaar. Vernieuwing vindt plaats door nieuwbouw op een nieuwe of bestaande locatie of door renovatie. We meten de ambitie met een indicator die de jaarlijkse vernieuwing weergeeft en we houden het verloop daarvan bij in de monitor doordecentralisatie onderwijshuisvesting.
We streven ernaar om in principe alle voorzieningen voor onderwijshuisvesting door te decentraliseren, omdat investering en exploitatie dan in een hand ligt.
De tussentijdse evaluatie heeft aangetoond dat de afgesproken ambities niet meer haalbaar zijn. In 2023 zijn met de schoolbesturen nieuwe afspraken in een addendum en een nieuw convenant prestatieafspraken vastgelegd. Dit zorgt voor meer “regelruimte” door minder strenge spreidingseisen in het Primair Onderwijs en verzachting van het ambitieniveau (van resultaat naar inspanningsverplichting). Tevens is afgesproken is dat we samen met de schoolbesturen blijven inzetten op de landelijke lobby voor meer budget in het gemeentefonds.

In 2024 is de renovatie- en verduurzamingsopgave bij Kandinsky Malderburchtstraat afgerond. Ook is op dezelfde onderwijslocatie een vleugel voor de Monnikskap gerealiseerd. In het kader van de regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS) zijn in 2024 geen trajecten afgerond; de resterende 3 SUVIS-projecten worden in 2025 afgerond. Per eind 2024 is 61% van het totaal aan actuele vierkante meters bruto vloeroppervlak van DDC scholen vernieuwd. In 2025 wordt de nieuwbouw voor de basisschool Prins Claus gerealiseerd en daarnaast wordt de renovatie van het hoofdgebouw van basisschool De Muze afgerond.
Met name in de bestaande stad zijn vrijwel alle voorzieningen doorgedecentraliseerd. In 2024 is de onderwijshuisvesting van 92,6% van alle leerlingen doorgedecentraliseerd. Uitzondering hierop zijn basisschool Kleurrijk en basisschool Petrus Canisius, locatie St. Stevenskerkhof. Hier zijn alleen de leerlingen doorgedecentraliseerd en niet de huisvesting, die in eigendom van de gemeente is. De gebouwen zijn in eigendom van de gemeente en de scholen huren het schooldeel van het gebouw. Deze scholen zijn gevestigd in respectievelijk het voorzieningenhart ’t Hert in het Willemskwartier en het City-complex in het stadscentrum.

Twee schoolbesturen in de bestaande stad, de Stichting Simonscholen, en de Stichting Speciaal Onderwijs Tarcisius zijn niet doorgedecentraliseerd. Wij zijn met deze schoolbesturen in gesprek om, in combinatie met nieuwbouw, ook door te decentraliseren. We verwachten eind 2024 Aloysius nog door te decentraliseren, zodat de

grootschalige renovatie van de Aventurijn aan de Hatertseweg medio 2025 kan starten. De bouwwerkzaamheden voor het vervangen van de noodlokalen met een kleine uitbreiding van de Tarcisiusschool in Brakkenstein start ook in 2025. In Nijmegen Noord zijn de basisscholen De Oversteek en Het Talent niet doorgedecentraliseerd. Beide zijn gehuisvest in een voorzieningenhart.

Financieel
De totale begroting van het taakveld Onderwijshuisvesting bedraagt in 2025 20,1 miljoen euro. Hiervan is 18,3 miljoen voor doorgedecentraliseerde scholen en 1,6 miljoen voor niet-doorgedecentraliseerde scholen. De uitvoeringskosten voor het taakveld Onderwijshuisvesting bedragen 0,2 miljoen per jaar.

Grondbeleid

Beleid

Het grondbeleid neemt fysiek ruimtelijke projecten in ontwikkeling en voert deze uit. Hierbij is een relatie met andere taakvelden binnen de gemeentelijke begroting.

De beoogde maatschappelijke effecten van dit grondbeleid zijn:

- Een groter aanbod van woningen voor de doelgroepen die daar het meeste behoefte aan hebben. Dit doen we door de productie van bouwrijpe grond en de ontwikkeling van stedenbouwkundige plannen. Dit is conform de Uitvoeringsagenda wonen.
- Fysieke ruimte maken voor de realisatie van culturele en maatschappelijke voorzieningen, scholen, kantoren, bedrijfshuisvesting en andere werkgelegenheidslocaties.
- De realisatie van structuurbepalende, stedelijke ontwikkelingsprojecten zoals de Waalsprong, transformatie Stationsdistrict, Kanaalzone-Zuid, Vlaams kwartier, Valkhofkwartier en Waalfront, deze zijn bepalend voor de lange termijn ontwikkeling van de stad.

De manier waarop we ons grondbeleid uitvoeren is uitgebreid omschreven in de Nota Grondbeleid 2024
Deze nota is in mei 2024 door uw gemeenteraad vastgesteld. In deze kadernota kiezen we voor opgavegericht grondbeleid, waarbij per situatie afwegen welke grondbeleidsvorm wenselijk is. Bij facilitair grondbeleid kunnen we gebruik maken van ’publieke’ instrumenten, bij actief grondbeleid kiezen we voor een ontwikkelende en daarmee risicodragende rol van de gemeente. Actief grondbeleid kan zelfstandig of via samenwerking met marktpartijen en deelnemingen in publiek-private samenwerkingen (PPS) zoals Waalfront, of via een gemeenschappelijke regeling met andere overheden. In de actieve rol verwerven we gronden, ontwikkelen we plannen en maken we terreinen bouwrijp en verkopen deze. In deze nota zijn de laatste ontwikkelingen verwerkt, bijvoorbeeld het Didamarrest van de Hoge Raad waardoor de regels over de verkoopmethoden van gemeentelijk vastgoed en gronden iets zijn aangepast. Ook de nieuwe Omgevingswet maakt dat de teksten zijn aangepast. De opmerkingen/aanbevelingen van de auditcommissie, die zijn uitgebracht naar aanleiding van de Stadsrekening 2021 en de Stadsrekening 2022 zijn meegenomen. De implementatie van de aangenomen moties wordt uitgewerkt.

Projecten worden voorbereid, uitgevoerd en financieel afgewikkeld
De planexploitaties van deze projecten die altijd een doorlooptijd van meerdere jaren kennen, leggen we als document ter vaststelling aan uw gemeenteraad voor. Bij veel projecten speelt grondbeleid een belangrijke rol.

De planexploitaties worden jaarlijks opgenomen in het Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG voorheen VGP)
Het MPG wordt aan het begin van het kalenderjaar ter vaststelling aan uw gemeenteraad aangeboden. De peildatum is verschoven van 1 oktober van het voorgaande jaar naar 1 januari van het betreffende jaar (gelijk aan de datum stadsrekening). De planning is dat het MPG door uw gemeenteraad wordt vastgesteld vóór de stadsrekening. Een tussenmelding van het MGP in de vorm van mogelijk verwachte, grotere afwijkingen vindt dan plaats in het kader van de begroting. Dan rapporteren we ook over de ontwikkeling van de risico's in het taakveld planexploitaties binnen het programma Stedelijke ontwikkeling en Wonen en het voor dit taakveld benodigd weerstandsvermogen. Aan deze P&C-cyclus voegen wij een nieuw product toe, een tussentijdse voortgangsrapportage voor de vier grote gebiedsontwikkelingen (Waalsprong, Waalfront, Stationsdistrict en Winkelsteeg). Deze tussenrapportage wordt gelijktijdig met de 1e Voortgangsmonitor/Koersdocument aan de gemeenteraad aangeboden. Doel is uw gemeenteraad beter in staat te stellen om actiever te kunnen sturen op de grote gebiedsontwikkelingen en de verschillende producten een logische plek te geven in de P&C cyclus. In de uitwerking van de aangenomen moties onderzoeken we of en hoe een informatiedashboard als aanvulling dan wel vervanging van de tussenrapportage kan worden ingericht.

Tussentijds grotere afwijkingen in de planexploitaties worden gemeld bij de stadsbegroting
Dan rapporteren we ook over de ontwikkeling van de risico's bij de planexploitaties en het benodigde weerstandsvermogen.

Ontwikkelingen

Na een daling van de huizenprijzen in 2022 zijn in 2023 de huizenprijzen weer licht gestegen. De krapte op de woningmarkt blijft aanhouden, hierdoor is de verwachting dat de huizenprijzen ook in 2024 zullen stijgen. De bouw- en grondkosten zijn in 2023 verder gestegen, onder andere door de oorlog in Oekraïne. Hoe de economie en vastgoedmarkt zich de komende periode gaan ontwikkelen volgen we nauwlettend.

We herijken de parameters voor de planexploitaties op basis van recente onderzoeken
Een extern bureau heeft een analyse gemaakt van de huidige economische situatie. Deze analyse beschrijft wat de verwachtingen zijn voor de komende periode, zowel voor de economie als voor de grond- en vastgoedmarkt. Op basis hiervan worden de rekenparameters voor de planexploitaties herijkt. De nieuwe parameters zijn gebaseerd op een verkenning van de economische ontwikkelingen en afgestemd met onze accountant. Belangrijke bronnen zijn het CPB (Centraal Planbureau), DNB, CBS, het Kadaster, Rabobank en andere specifiek markt gerelateerde bronnen.

Per 1 januari 2024 heeft de invoering van de nieuwe Omgevingswet plaatsgevonden. De wijzigingen die voortvloeien uit de Omgevingswet worden verwerkt in de werkprocessen.

Reserves en risicobeoordeling

We analyseren de risico's van planexploitaties
Medio 2024 waren er ruim 30 planexploitaties en gebiedsexploitaties in uitvoering. Daarnaast zijn er planexploitaties in ontwikkeling (de PIO's). Als deze haalbaar en uitvoerbaar blijken, leggen we deze voor aan uw gemeenteraad of leiden deze tot overeenkomsten die het college afsluit. Om de risico's van deze exploitaties af te dekken, analyseren we deze. Hierbij schatten we de kans in dat een risico optreedt en wat het effect kan zijn. Per project bekijken we de risico's zoals kostenstijgingen, hogere verwervingsprijzen, opbrengstverlaging (markt) en bijsturingsmogelijkheden. Dit leggen we naast een beoordeling van de totale projectenportefeuille. Wat vervolgens aan gekwantificeerde financiële risico's overblijft, moet kunnen worden afgedekt in het weerstandsvermogen van de gemeente Nijmegen in de vorm van de Saldireserve.

De risico's binnen de lopende planexploitaties worden periodiek tegen het licht gehouden
Hierbij zijn aanvullende maatregelen en beheersmaatregelen opgenomen die ervoor moeten zorgen dat de lopende planexploitaties de komende jaren passend, op de juiste manier en onder beheersbare condities kunnen worden uitgevoerd. Dit heeft ook consequenties voor het weerstandsvermogen.

We zetten deze risico's in de tijd
Bij de behandeling van de Kadernota risicomanagement, weerstandsvermogen en financiële kengetallen is een belangrijke verandering ten opzichte van de vorige kadernota vermeld: het weergeven van risico's verbonden aan grondexploitaties in de tijd, rekening houdend met het tijdstip waarop een risico zich kan voordoen.
De spelregels voor dit in de tijd zetten van risico's van de grondexploitaties zijn in de Kadernota risicomanagement, weerstandsvermogen en financiële kengetallen van maart 2016 vastgelegd. Voor een verdere toelichting van de risico's van de grondexploitaties zie de paragraaf Weerstandsvermogen.

Voor winst-en verliesneming hanteren we het voorzichtigheidsbeginsel
Dat wil zeggen: bij te verwachten verliezen treffen we direct een voorziening. Een verwachte winst nemen we pas aan het eind van een project, wanneer de winst is gerealiseerd. Over tussentijdse winstneming heeft de commissie BBV in december 2017 een uitspraak gedaan over de wijze van berekening. De door hen voorgeschreven berekening kan leiden tot een eerdere winstneming dan onze eigen, op het voorzichtigheidsprincipe gebaseerde,

methodiek. Op basis van deze voorgeschreven berekeningsmethode en rekening houdend met een risicobeoordeling wordt bepaald of tussentijdse winstneming mogelijk is.

Wijzigingen gemeld bij het Koersdocument
In het Koersdocument 2025 is gekozen voor een andere opzet. Afwegingen en uitgangspunten zijn voorgelegd zodat de gemeenteraad bij de Stadsbegroting 2025-2028 kaders kan stellen.

Voor het fysieke domein speelt met name schaarste op verschillende domeinen. Schaarste aan capaciteit op het elektriciteitsnet, een toenemende krapte op de arbeidsmarkt en aan financiële middelen. De focus ligt op het realiseren van onze ambities uit het coalitieakkoord.

Financiële effecten
Netcongestie geeft forse risico's voor onze ruimtelijke plannen. Keuzes in de ruimtelijke plannen vanwege netcongestie en de krappe arbeidsmarkt maken we aan de hand van een inhoudelijk afwegingskader. Zo prioriteren we plannen die passen bij de gewenste koers voor de stad. De plancapaciteit wordt teruggebracht naar 130%.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Beleid

Deze paragraaf is een uitwerking van de kadernota Risicomanagement, weerstandsvermogen en financiële kengetallen. De kadernota schrijft voor hoe we ons risicomanagement vormgeven en geeft aan welk weerstandsvermogen wij als comfortabel beschouwen.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen maakt het mogelijk incidentele financiële tegenvallers op te vangen zonder direct ingrepen in de begroting te hoeven doen. Bij structurele financiële tegenvallers moet het weerstandsvermogen het mogelijk maken om de eerste klap op te vangen. Zo krijgen we de tijd om een zorgvuldige afweging te maken over hoe we de financiële gevolgen een plek kunnen geven. Het weerstandsvermogen moet ons dus beschermen tegen het doen van ongewenste ingrepen in ons beleid.
Het gewenste niveau van het weerstandsvermogen is een vrije weerstandscapaciteit die gelijk is aan het risicoprofiel. Dus de gewenste verhouding tussen beschikbare vrije weerstandscapaciteit en risicoprofiel = 1. Bij deze verhouding betrekken we het element "tijd". Voor de weerstandscapaciteit hanteren we een absolute ondergrens van € 25 miljoen. Dit komt ongeveer overeen met € 150 per inwoner. Wanneer onze weerstandscapaciteit onder dit niveau komt, krijgt herstel hiervan absolute prioriteit.
Wanneer de vrije weerstandscapaciteit boven het risicoprofiel uitkomt, zowel op korte als op lange termijn, kan uw raad beslissen om deze middelen in te zetten. In Nijmegen beschouwen we de saldireserve als het weerstandsvermogen.

In de onderstaande grafiek ziet u de ontwikkeling van de saldireserve ten opzichte van het risicoprofiel. In de grafiek is de lijn opgenomen 'Saldireserve incl. reservering Winkelsteeg'. Deze lijn is opgenomen om de ontwikkeling van het weerstandsvermogen te laten zien wanneer de kapitaallasten van toekomstige investeringen in de Winkelsteeg die nog niet in het investeringsplan zijn opgenomen ten laste van de saldireserve worden gebracht.

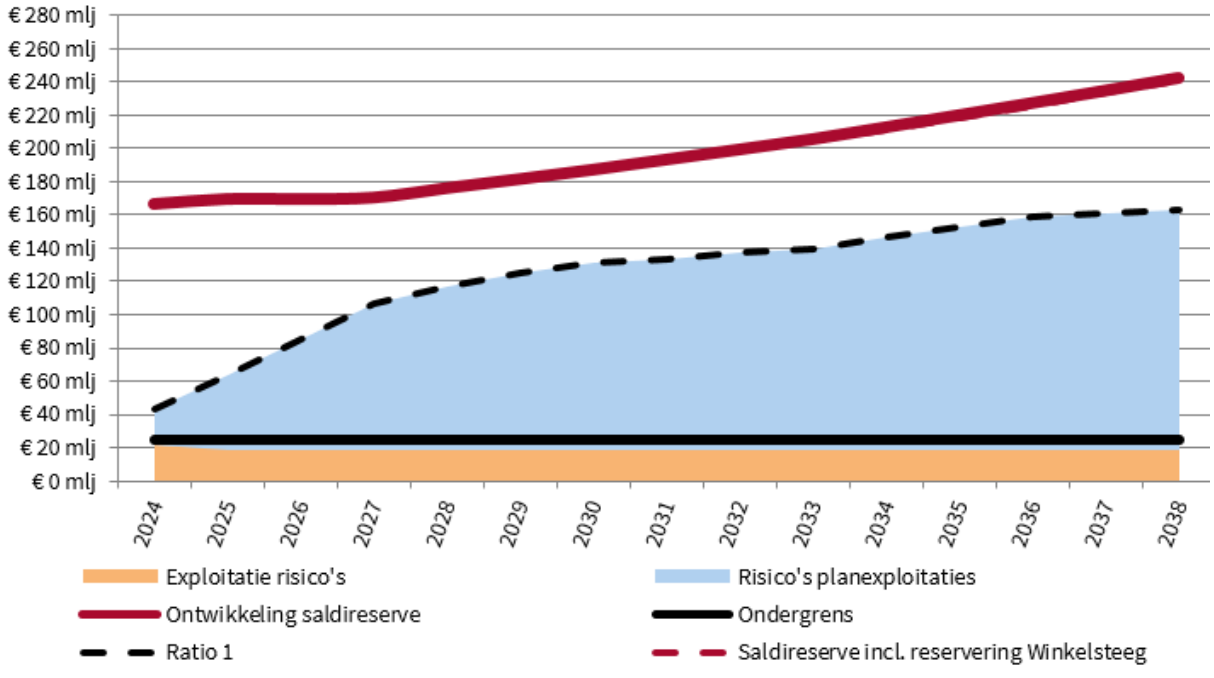

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
ratio saldireserve : risico's	3,9	2,7	2,0	1,6	1,5	1,5	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4	1,5	1,5

Uit de grafiek is af te lezen dat de verhouding tussen de ontwikkeling van de saldireserve en de risico's niet onder de 1 komt.

Risico's

Als gemeente hebben we te maken hebben een onzekere toekomst en moeten we ons voorbereiden op schaarste van geld en menskracht. Ook is de inschatting dat mede door het sombere economisch perspectief het onwaarschijnlijk is dat het kabinet meer middelen aan het gemeentefonds zou toevoegen.

Planexploitatierisico's
Ook bij de planexploitaties zorgen de oorlog in Oekraïne, krapte op de arbeidsmarkt, stijgende prijzen en rente voor onzekerheid. Hoe de economie en vastgoedmarkt zich de komende periode gaan ontwikkelen, blijft grillig. De parameters waarmee we de planexploitaties doorrekenen, zijn opgesteld met de kennis van vandaag en zijn een zo goed mogelijke inschatting.

Verdisconteren risico's uitgezet in de tijd
De risico's van de gebiedsontwikkelingen worden gepresenteerd op netto contante waarde. Dit is de waarde nu van risico's in de toekomst. Om de huidige waarde te berekenen wordt gebruik gemaakt van een disconteringsvoet (rente), deze is 2%. Dit is hetzelfde percentage dat gebruikt wordt voor het netto contant maken van het eindresultaat van de planexploitaties. Het rekenen met een disconteringsvoet speelt bij de risico's Waalsprong, Winkelsteeg en Stationsgebied.

Waalsprong
Op de grondexploitatie Waalsprong is voor het VGP 2024 een Monte Carlo-analyse uitgevoerd. Het resultaat van de Monte Carlo-analyse geeft weer wat de mogelijke financiële resultaten zijn van de grondexploitatie en geeft daarmee inzicht in het risicoprofiel van deze grondexploitatie. Het risicobeleid van gemeente Nijmegen bepaalt dat het totale risico op basis van een betrouwbaarheidsinterval van 80% financieel moet worden afgedekt. Het af te dekken risicoprofiel bedraagt daarmee € 26,7 miljoen. Ten opzichte van de Stadsrekening 2023 is het risicoprofiel voor de planexploitaties stabiel gebleven.

Winkelsteeg Kanaalzone
In juli 2024 heeft de raad ingestemd met het raadsvoorstel Investerings- en exploitatiebesluit parkeergarages Winkelsteeg. Als gevolg van dit raadsvoorstel is de onrendabele top van drie parkeergarages uit de grondexploitatie gehaald. Als gevolg daarvan daalt ook het risicoprofiel van de grondexploitatie met circa € 4,0 mln. Dit betekent dat het risicoprofiel in de Stadsbegroting 2025-2028 in totaal € 50,8 bedraagt ten opzichte van € 54,8 mln. bij de Stadsrekening 2023.

Stationsdistrict
Voor de risicoanalyse is eind 2023 met de actualisatie van de VGP 2024, net als bij de planexploitaties Winkelsteeg Kanaalzone en Waalsprong, een Monte Carlo risicoanalyse opgesteld. Het totale risicoprofiel bedroeg toen € 30,1 miljoen op eindwaarde. Dit betreft het risicoprofiel van de planexploitaties van de gebiedsexploitaties, de risico's die samenhangen met de investeringsprojecten worden hier niet verantwoord. Ten opzichte van de Stadsrekening 2023 is het risicoprofiel voor de planexploitaties stabiel gebleven.

Project	Begroting 2025	Stadsrekening 2023
Waalsprong	26.700	26.700
Stationsgebied	30.100	30.100
Waalfront	4.600	4.600
Winkelsteeg Kanaalzone	50.800	54.800
Onderwijshuisvesting	2.000	2.000
Nyma Mercuriuspark	900	900
Overige projecten	2.700	2.600
Subtotaal	117.800	121.700
dempingsfactor	10,0%	10,0%
Totaal	106.020	109.530

Het totale risicoprofiel van de grondexploitaties is daarmee gedaald ten opzichte van de Stadsrekening 2023, van € 121,7 miljoen naar € 117,8 miljoen. Ten opzichte van de Stadsrekening 2023 is het risico Winkelsteeg Kanaalzone afgenomen naar € 4,0 miljoen. Binnen de overige projecten is het risico toegenomen met € 0,1 miljoen.

Onderstaand een overzicht van de risico's op de investeringen

Project	Begroting 2025	Stadsrekening 2023
Valkhofpark	275	275
Kelfkensbos	375	375
De Hulsen	0	510
Stationsgebied	20.000	20.000
Winkelsteeg Kanaalzone	5.800	5.800
Investeringsprojecten	26.450	26.960

Onderstaand een overzicht van de risico's in de tijd. We merken nog op dat we bij het uitzetten in de tijd, overeenkomstig de afspraken bij de kadernota 2016, de dempingsfactor van 10% achterwege laten.
Hieronder geven we de risico's voor de jaren 2024 tot en met 2028 in afzonderlijke kolommen weer. De risico's van 2029 tot einde looptijd staan in de laatste kolom. Voor Waalsprong geldt als laatste jaar 2033 en voor Waalfront is het laatste risicobedrag in 2029. Voor het Stationsgebied is dat 2030. Voor de planexploitatie Winkelsteeg/Kanaalzone is de inschatting dat deze tot 2042 gaat lopen.

Project	totaal risico	2024	2025	2026	2027	2028	latere jaren
Waalsprong	26.700	7.900	7.800	8.000	5.100	-100	-2.000
Stationsgebied	30.100	1.900	3.700	2.700	4.200	7.300	10.300
Waalfront	4.600	1.300	1.300	900	800	100	200
Winkelsteeg Kanaalzone	50.800	7.100	7.500	8.700	8.900	1.800	16.800
Onderwijshuisvesting	2.000	1.100	700	200	0	0	0
Nyma Mercuriuspark	900	600	100	100	100	0	0
Overige projecten	2.700	900	900	400	300	200	0
Totaal	**117.800**	**20.800**	**22.000**	**21.000**	**19.400**	**9.300**	**25.300**

Programmarisico's

Wij hebben de risico-inventarisatie in ons risicomanagementsysteem geactualiseerd. Deze inventarisatie heeft 104 geïdentificeerde risico's opgeleverd die voldoen aan de afgesproken criteria:

- risico's met grote financiële gevolgen,
- waarvoor de oorzaken niet door de gemeente kunnen worden beïnvloed, of waarvoor de gemeente nog niet in staat is geweest om passende beheersingsmaatregelen te treffen om de kans of het gevolg van het risico terug te dringen.

Risico's die al zijn afgedekt door maatregelen laten we buiten beschouwing. Het deel van financiële risico's dat is afgedekt door verzekeringen laten we ook buiten beschouwing.

Bij een zekerheidspercentage van 80% komt uit de Monte Carlo-simulaties, uitgevoerd in het risicomanagementsysteem, een risicoprofiel van € 19,1 miljoen. Hierbij houden we rekening met beheersmaatregelen. Dat is lager dan bij de Stadsrekening 2023, toen we bij 80% op € 21,8 miljoen uitkwamen. Bij de Stadsrekening 2024 voeren we weer een actualisatie uit van alle risico's.
Hieronder staat de top 10 met de belangrijkste risico's, met in de eerste kolom een korte omschrijving van het risico en daarnaast het maximale bedrag dat het risico als nadeel in de begroting tot gevolg kan hebben en een inschatting van de kans dat het risico optreedt.

Risico's gemeentelijke activiteiten exclusief planexploitatierisico's	Max. netto gevolg x €1 miljoen	Netto Kans %	Invloed (%)
Taakstellende bestedingsruimtes voor ambulante jeugdhulp en ambulante WMO-begeleiding. Er is een risico dat de effecten niet volledig in 2025 worden gerealiseerd.	€ 5.400.000	75%	13,59%
Gemeentefonds. De ruimte onder het plafond van het Btw-compensatiefonds valt lager uit dan wij geraamd hebben.	€ 5.700.000	50%	12,83%
De kosten voor Gemeente Nijmegen van de jeugdzorg zijn de afgelopen jaren gestegen. De zorgsoorten met de meeste dynamiek zijn hierbij: Jeugd GGZ en ambulante begeleiding en dagbesteding. Het risico van de Jeugdwet in combinatie met een toenemende vraag naar jeugdhulp bij jeugdigen en gezinnen is dat de kosten de komende jaren blijven toenemen. Door middel van het regioprogramma Jeugd en het Lokaal Plan Jeugd zetten we interventies in om de kosten zoveel mogelijk te drukken. Echter, de kostenontwikkeling is niet voor 100% door de gemeente te beïnvloeden ivm o.a. rijksbeleid, wettelijke verwijzers, maatschappelijke ontwikkelingen (demografie, kwaliteit onderwijs) en de effecten van marktwerking in de jeugdhulp. De stad gaat in de aankomende jaren groeien, de prognose voor de kostenkant loopt daarbij mee op In de Stadsbegroting 2025-2028 is voor de verwachte ambulante groei van Jeugdhulp een knelpunt opgenomen. Het risicogedeelte (zijnde het bedrag waarvoor het Rijk eigenlijk "over de brug" moet komen) wordt hier opgenomen.	€ 7.000.000	50%	11,74%
WMO HH, HM, DB en BG. Tekorten door vraagtoename a.g.v. vergrijzing.	€ 3.700.000	50%	9,79%
De openstelling van de Wet langdurige zorg (wlz) per 1 januari 2021 heeft geleid tot een grotere feitelijke uitstroom van de WMO naar de Wlz dan verwacht. Hierdoor strookt de financiële uitname die hieraan was gekoppeld niet meer met de werkelijke uitgaven van VWS. In het bestuurlijk overleg met VWS en de betrokken stakeholders is gesproken over een noodzaak tot het inzetten van financiële maatregelen tenzij er inspanningen worden geleverd om de instroom naar de Wlz af te laten nemen. Om het "gat" tussen de daadwerkelijke uitgaven aan Bescherm Wonen en het macrobudget te dichten kan VWS overgaan tot een tariefswijziging wat de intergratie-uitkering Bescherm Wonen zal verlagen.	€ 10.000.000	25%	8,33%
MGR Rijk van Nijmegen. In de nieuwe en geactualiseerde notitie 'weerstandsvermogen 2023-2027 van de MGR worden diverse risico's benoemd op het gebied van beleid en uitvoering. Deze risico's zijn in de nieuwe meerjarenbegroting 2025-2028 geactualiseerd. Omdat de MGR geen weerstandsvermogen aanhoudt, dienen de risico's opgenomen te worden in de begroting en jaarrekening van de deelnemende gemeenten. Het totale bedrag aan (netto) risico's van de MGR genoemd in de begroting bedraagt € 5.852.000. Het aandeel van de gemeente Nijmegen bedraagt € 3.230.000. De verdeling van het risicobedrag over de deelnemende gemeenten gebeurt op basis van de verdeelsleutel "inwoneraantal".	€ 3.230.000	30%	4,28%
Digitale problemen kunnen ook echte gevolgen hebben. Dit kan gebeuren door dingen zoals: Aanvallen met gijzelingssoftware: Waarbij je computerbestanden worden vergrendeld en je moet betalen om ze weer te krijgen. Ongeoorloofde toegang tot gegevens: Zoals wanneer iemand inloggegevens steelt om bij je informatie te komen.	€ 4.000.000	30%	4,13%

Risico's gemeentelijke activiteiten exclusief planexploitatierisico's		Max. netto gevolg x €1 miljoen	Netto Kans %	Invloed (%)
Deze problemen kunnen ontstaan door: Kwetsbare software: Als software niet goed wordt onderhouden of updates te laat worden geïnstalleerd. Vertraging bij updates: Als updates niet op tijd beschikbaar zijn. Ook speelt gedrag een rol. Onvoldoende training of het niet volgen van beveiligingsregels kan risico's vergroten. Daarom is het belangrijk om goed getraind te blijven en beveiligingsregels te volgen om deze risico's te beperken.				
Voor 2025 zijn er een aantal nieuwe aanbestedingen: Jeugdhulp met verblijf, essentiële functies en Jeugdhulp ambulant. Bij een nieuwe aanbesteding laat gemeente Nijmegen een onafhankelijk kostprijs onderzoek uitvoeren.	€	1.625.000	50%	2,72%
Een crimineel kan toegang krijgen tot een gebouw, bijvoorbeeld door inbraak of door zich overdag met een overtuigend verhaal binnen te werken, en vervolgens iets in een computer plaatsen of zijn/haar eigen laptop op ons netwerk aansluiten. Zelfs in een crisis kunnen we afgeleid zijn, wat kansen biedt voor cybercriminelen om binnen te dringen. Fysieke gebeurtenissen zoals inbraak, aanslag, overstroming en brand maar ook stroomuitval. Deze vormen een risico voor databeveiliging omdat in dergelijke situaties er meer gelegenheid is voor onbevoegde toegang tot fysieke data maar ook de fysieke componenten van de digitale wereld (computers, kabels etc).	€	5.000.000	10%	1,84%
Bouwvergunningen. De afgifte van bouwvergunningen, of de hoogte van de bouwsommen, loopt terug door veranderende wetgeving (bijv. meer vergunningvrij) en daarnaast neemt de kans op bezwaar- en beroepschriften toe. De afgifte van bouwvergunningen is afhankelijk van conjuncturele ontwikkelingen.	€	1.000.000	50%	1,68%

Gemeentefonds

Een belangrijke inkomstenpost voor de gemeente is de gemeentefondsuitkering vanuit het rijk. Deze uitkering is gebaseerd op een aantal parameters, zoals bijvoorbeeld de inwoneraantallen en oppervlakte van gemeenten, maar ook de ruimte onder het BCF (Btw CompensatieFonds).
Ieder jaar blijkt dat de definitieve vaststelling van de gemeentefondsuitkering afwijkt van de verwachting. Deze afwijking kan zowel positief als negatief zijn. Bij ieder Planning en Control (P&C) document herijken we het bedrag van de uitkering en passen we de begroting aan.

Extra middelen voor gemeenten voor jeugdhulp 2025

De Hervormingsagenda Jeugd is op 20 juni 2023 definitief vastgesteld, ondertekend en aangeboden aan de Tweede Kamer en Eerste Kamer. In de meicirculaire 2023 is voor jeugdzorg (landelijk) voor 2025 € 954 miljoen beschikbaar gesteld. Vanaf 2026 zijn de middelen jeugdzorg nog niet toegevoegd aan het gemeentefonds en heeft de gemeente een stelpost opgenomen.

Ruimte onder het BCF-plafond

Het BCF (Btw Compensatie Fonds) en het gemeentefonds zijn communicerende vaten. Dat wil zeggen dat het bedrag dat in het BCF overblijft nadat alle aanspraken zijn verrekend, wordt toegevoegd aan het gemeentefonds. Tot 2019 werd dit bedrag opgenomen in de meicirculaire en toegevoegd aan de begrote uitkering gemeentefonds van het rijk. Vanaf 2019 wordt dit bedrag niet meer geraamd, maar alleen nog uitgekeerd op realisatiebasis. In de begroting hebben wij een raming opgenomen voor de ruimte onder het BCF plafond geraamd overeenkomstig het standpunt van de provincie, het ministerie van Binnenlandse zaken en de Vereniging Nederlandse Gemeenten. Het risico bestaat dat die ruimte niet geheel tot uitkering komt, evenals dat wij een risico lopen op afwijkingen tussen realiteit en aannames van de overige parameters.

Vennootschapsbelasting (landelijk verschil van mening tussen de Belastingdienst en de gemeenten)
Met ingang van 2016 zijn gemeenten vennootschapsbelastingplichtig. Wij hebben onderzoek gedaan naar de verplichtingen die hiermee samenhangen. Op de eerste plaats moesten we beoordelen of de gemeente door de 'ondernemerspoort' komt. Daarvoor is bepalend of gemeentelijke activiteiten mogelijkerwijs winst met zich meebrengen. De conclusie is dat de parkeervoorzieningen, de vastgoedtak en de grondexploitaties niet winstgevend zijn. Over reclameactiviteiten heeft de Belastingdienst het standpunt dat daarmee een onderneming wordt gedreven. De gemeente Nijmegen, en ook andere gemeenten, delen dit standpunt niet. Op 30 augustus 2022 kwam de rechtbank Gelderland tot het oordeel dat het door gemeente Nijmegen ingestelde beroep gegrond is. Op 14 december 2022 hebben we bericht gekregen van de rechtbank dat de belastingdienst in hoger beroep gaat tegen deze uitspraak. Op 20 juni 2024 heeft het hoger beroep behandeld, maar er is nog geen uitspraak.

Saldireserve

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de saldireserve opgenomen. De voorgestelde mutaties op de saldireserve in deze Stadsbegroting zijn in onderstaande tabel opgenomen en worden onder de tabel toegelicht.

bedragen * € 1 miljoen		2024	2025	2026	2027	2028
beginstand		190,8	166,5	169,9	170,2	171,6
Structurele mutaties						
Structurele toevoegingen saldireserve		4,9	4,9	1,1	2,0	2,7
Exploitatie KKG		0,0				
Bespaarde rente reserve		2,5	4,1	4,2	4,2	4,2
Incidentele mutaties						
Planexploitaties (op basis VGP 2024)		-2,0	-2,1	-2,1	-1,7	-1,7
Levensduur verlengd onderhoud activeren		2,1	1,7	1,3	0,9	0,5
vestigingsklimaat health & high tech	SB 2020					
Toevoeging jaarsaldi 2021 - 2023	SB 2021	0,1				
Evenwichte verdeling SB 2022 - 2025	SB 2022	-0,9				
Jaarsaldi SB 2023 - 2026; 2023,2024 en 2025	SB 2023	10,4	18,1			
Aanpak energiecrisis	BW-01852					
Jaarsaldi SB 2024 - 2027; 2024,2025 en 2026	SB 2024	-7,3	-7,8	-0,8		
Pot goud voor de regenboog	SB 2024	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overheveling naar reserve afschrijving	SR 2023	-1,8				
Parkeergarages Winkelsteeg	BW-01941	2,5				
Stadsbegroting 2025 - 2028, jaarsaldi 2025 - 2027	SB 2025		-14,4	-3,7	-4,5	
Budgetoverhevelingen						
Budgetoverhevelingen stand SB 2024		-2,8	-1,2			
Overhevelingen 2e VM 2023	2e VM	-9,7	-0,3			
Overhev. middelen energietoeslag 23	BW-01904	-6,8				
Stadsrekening 2023	SR 2023	-0,7				
Claims en verwachtingen						
Warmtenet 2.0		-1,0				
beschikbaar sociale huur en middeldure huur	coalitieakk.	-1,5				
Claim op voorheen reserve beschermd wonen	BW-01747	-3,0				
verwacht jaarresultaat 2024	1e VM 2024	-9,2				
Stand ultimo		**166,5**	**169,5**	**169,5**	**170,3**	**176,1**

Structurele toevoegingen saldireserve
In deze Stadsbegroting wordt voorgesteld om het voordelig programmaresultaat in 2028 van € 0,6 miljoen toe te voegen aan de structurele toevoeging aan de saldireserve.

Stadsbegroting 2025 - 2028, jaarsaldi 2025 - 2027
In deze Stadsbegroting wordt voorgesteld om de jaarsaldi 2025 - 2027 te verrekenen met de saldireserve.

Kengetallen

In de kadernota Weerstandsvermogen en risicobeheersing benoemen we de in de Stadsrekening en Stadsbegroting op te nemen kengetallen. Om goed inzicht te bieden, clusteren we de financiële kengetallen naar zes (financiële) gebieden. Deze financiële gebieden kennen een nauwe samenhang met de voorgeschreven paragrafen en de algemene financiële toelichting op de begroting c.q. jaarrekening.
Hierna volgen de financiële gebieden en kengetallen. Bij de (financiële) gebieden geven we ook aan in welk onderdeel van begroting en jaarverslag we dieper ingaan op het onderwerp. Bij de waardering van de kengetallen hebben wij ons over het algemeen gebaseerd op de beoordelingsmatrix van de provincie. Bij het weerstandsvermogen hebben we de Nijmeegse 1-op-1 norm aangehouden. Bij een eventuele visualisering hanteren we de kleuren groen (voor goed), oranje (voor neutraal) en rood (voor risicovol).
In de oorspronkelijke gedachte van de vernieuwing van de BBV normeren de raad en het college intern de kengetallen. De cijfers in de kolom 'begroting 2023' zijn de cijfers uit de stadsbegroting van vorig jaar.

Structurele exploitatieruimte

	rekening 2023	begroting 2024	2025	2026	2027	2028
Meerjarig sluitend		ja				
Structurele exploitatieruimte	7,1%	1,3%	1,1%	-0,2%	-0,2%	0,2%
Struc. exploitatieruimte laatste jaar MJB						0,2%

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Op het moment dat tegenover structurele lasten incidentele baten staan, ontstaat er op enig moment een probleem in de begroting. Dit kengetal laat zien of dit het geval is. Wanneer de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten dan is het kengetal groter dan 0. Een kengetal dat kleiner is dan 0 kan duiden op een potentieel probleem.
Het wettelijk voorgeschreven kengetal heeft betrekking op het eerste jaar van de meerjarenbegroting. Het eerste jaar is echter vaak niet erg representatief, het laatste jaar geeft dit inzicht veel beter. Dat is ook de reden dat de provincie een extra kengetal heeft opgenomen waarin het kengetal wordt berekend vanuit de laatste jaarschijf van de meerjarenbegroting: structurele exploitatieruimte laatste jaar in begroting. In 2026 en 2027 is de structurele exploitatieruimte nadelig.

Weerstandsvermogen

	rekening 2023	begroting 2024	2025	2026	2027	2028
Weerstandsvermogen versus risicoprofiel	4,5	1,4	2,7	2,0	1,7	1,6

Er zijn geen wettelijk voorgeschreven kengetallen voor risico's en weerstandsvermogen. Achterliggende reden hiervoor is dat gemeenten verschillend met deze begrippen omgaan.
Binnen de gemeente Nijmegen hebben juist het weerstandsvermogen en de risico's een prominente plek in de financiële sturing. Dit is ook de reden dat het kengetal 'weerstandsvermogen versus risicoprofiel' is opgenomen. Onder het weerstandsvermogen verstaan wij alleen de saldireserve. De vastgestelde norm is een 1-op-1 verhouding tussen weerstandsvermogen en risicoprofiel. Wanneer de verhouding groter dan 1 wordt, is het kengetal groen. Dit is in alle begrotingsjaren het geval.

Grondexploitaties

	rekening 2023	begroting 2024	2025	2026	2027	2028
Kengetal grondexploitatie BBV	**0,19**	**0,26**	**0,16**	**0,11**	**0,06**	**0,07**

Voor de grondexploitatie is één kengetal voorgeschreven: kengetal grondexploitaties BBV. Dit kengetal laat zien hoe groot de grondpositie (= boekwaarde van alle gronden) is ten opzichte van de baten in de programmabegroting. Hiermee ontstaat vooral een vergelijkingsgetal met andere gemeenten. Een hoge boekwaarde betekent dat er nog veel gronden bouwrijp gemaakt en verkocht moeten worden. De afgelopen crisis heeft ons geleerd dat daar grote risico's aan verbonden zijn. Wanneer de boekwaarde van de grondexploitaties hoger dan 35% van onze omzet wordt, achten wij dit risicovol. Hierin volgen we de normering van de provincie.

Schulden

	rekening 2023	begroting 2024	2025	2026	2027	2028
Netto schuldquote	**70**	**68**	**48**	**54**	**57**	**59**
Netto schuldquote exclusief uitgeleend geld	**69**	**64**	**47**	**53**	**56**	**58**
Solvabiliteit	15%	18%	24%	22%	21%	22%

Voor de schuldpositie bestaan drie voorgeschreven kengetallen. Twee daarvan relateren de schulden aan de omvang van de begroting: 'de netto schuldquote'. De derde geeft een verhoudingsgetal tussen het eigen en vreemd vermogen: 'de solvabiliteit'.
De achtergrond van de netto schuldquote is dat de schuld de exploitatie belast met rente. Hoe hoger de schuld, hoe meer rentelasten. Wanneer de rente gaat stijgen, drukken de rentelasten zwaarder op de exploitatie. Als signaalwaarde voor de netto schuldquote wordt voor overheden in het algemeen 130% aangehouden. Komt de schuld daarboven dan is de kans reëel dat bij rentestijging de betreffende overheid in een schuldenspiraal terecht komt: er moet geleend worden om de rentelasten te kunnen betalen. Voor een goede interpretatie van deze kengetallen is het nodig om te weten waarvoor geleend is. Het voorgeschreven kengetal netto schuldquote gecorrigeerd met verstrekte leningen doet dit door rekening te houden met leningen die verstrekt zijn aan derden.
Het derde kengetal voor de schuldpositie is de solvabiliteit. Dit getal geeft de verhouding tussen het eigen en vreemd vermogen aan.
De ontwikkeling van de schuldquote wordt in belangrijke mate beïnvloed door de ontwikkeling van de grondexploitaties, investeringen en de ontwikkeling van het eigen vermogen (saldireserve).

Lokale lasten

	rekening 2023	begroting 2024	2025	2026	2027	2028
Lokale lasten (inwoners)	**114**	**125**	**125**			
OZB tarief bedrijven	**178**	**205**	**187**			
huurders	**8**	**9**	**10**			

Voor de lokale lasten is er één kengetal voorgeschreven: 'Lokale lasten inwoners'. Het betreft hier de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing die een eigenaar/gebruiker van een woning in Nijmegen gemiddeld betaalt ten opzichte van het landelijk gemiddelde van het voorgaande jaar.
De financiële achtergrond van dit kengetal is dat wanneer er laag wordt gescoord ten opzichte van het gemiddelde, er ruimte is om de lokale lasten te verhogen. Er is ruimte in de lokale lasten om eventueel financieel 'onheil' op te vangen.
Om een volledig beeld van de lokale lastendruk te schetsen, zijn er twee andere kengetallen opgenomen: een kengetal 'OZB-tarief bedrijven' en de 'lokale lasten huurders'. Het kengetal 'OZB-tarief bedrijven' geeft de hoogte van het gecombineerde OZB-tarief aan. Dit is de optelling van het eigenaren- en gebruikersdeel, ten opzichte van het gemiddelde in Nederland van vorig jaar. Het kengetal 'lokale lasten huurders' geeft aan hoeveel een inwoner/huurder in Nijmegen betaalt ten opzichte van het gemiddelde van vorig jaar in Nederland.

Onderhoudsbudgetten

	rekening 2023	begroting 2024	2025	2026	2027	2028
toereikendheid onderhoudsbudgetten	v	v	v	v	v	v

Het niet op orde zijn van het onderhoud kan leiden tot achterstallig onderhoud. Achterstallig onderhoud is een situatie waarbij er extra schade is ontstaan vanwege onvoldoende onderhoud en er in enig jaar een fors beroep moet worden gedaan op financiële middelen om de schade te herstellen. Het kengetal toereikende onderhoudsbudgetten geeft aan in hoeverre de begrote middelen voor onderhoud toereikend zijn voor het regulier onderhoud en daarmee achterstallig onderhoud kan worden voorkomen. Het kengetal is voldoende wanneer in de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen geen sprake is van achterstallig onderhoud.

Financiering

Beleid

De gemeente Nijmegen betaalt haar activiteiten, naast de inzet van eigen middelen, grotendeels met geleend geld. De rente die we hierover betalen, brengen we zowel intern als extern in rekening. Intern belasten we de rentekosten door aan de planexploitaties en investeringen en extern brengen we rente in rekening als we geld uitlenen. Het saldo dat hierbij ontstaat, is het financieringsresultaat.

Financieringsbeleid
Ons beleid omtrent financiering is vastgelegd in de Financiële verordening en in het Financieringsstatuut.
De belangrijkste doelen van ons financieringsbeleid zijn:

- voorzien in de financieringsbehoefte van de gemeente Nijmegen op korte en lange termijn;
- vanuit onze publieke taak, waar nodig, instellingen helpen bij hun financiering;
- risico's beheersen en beperken bij het aangaan of het verstrekken van een lening;
- leningen aantrekken tegen zo laag mogelijke (rente)kosten;
- voldoen aan wet- en regelgeving, waaronder de Wet Fido (Wet Financiering decentrale overheden).

Deze doelen streven we na door:

Voor de langere termijn leningen af te sluiten met een looptijd van 1 tot 20 jaar
Het overgrote deel sluiten wij af bij – of via- de BNG (Bank Nederlandse Gemeenten). Deze sectorbank kan door een hoge kredietwaardigheid goedkoop lenen en geeft dit voordeel door aan gemeenten. Daarnaast trekken we via tussenpersonen, zogenaamde brokers, geld aan op de Europese kapitaalmarkt. Hierbij moet gedacht worden aan andere overheden, pensioenfondsen of verzekeraars die geld uitlenen.

Te variëren met looptijden van de leningen om risico's te beperken
Leningen lossen we meestal pas aan het einde van de looptijd af. Vaak hebben we dan een nieuwe lening nodig. De rente kan op dat moment hoog zijn. Dit is onwenselijk als er veel leningen tegelijkertijd vervallen. Daarom kiezen we de looptijden zodanig dat elk jaar een vergelijkbaar bedrag vervalt. Hiermee voldoen we ruimschoots aan de wettelijke renterisiconorm die dit maximeert (zie tabel Renterisiconorm aan het slot van deze paragraaf).

Goedkope leningen aan te gaan met een looptijd van enkele weken
We houden dagelijks bij wat onze geldbehoefte is. Afhankelijk van ons banksaldo gaan we één keer per week leningen aan die we binnen enkele weken weer terugbetalen. Om rentekosten te besparen zetten we hier maximaal op in. De wettelijke kasgeldlimiet maximeert de omvang van deze korte geldleningen. Dit om problemen te voorkomen als de rente snel toeneemt. Met onze begrotingsomvang bedraagt de kasgeldlimiet in 2025 € 91.077.500 (8,5% van 1.071,5 miljoen).

Bij het verstrekken van een lening of garantie zoveel mogelijk zekerheden te stellen
De gemeente is geen bank. Een instelling is zelf verantwoordelijk voor de dagelijkse bedrijfsvoering, inclusief financiering. Wij geven er de voorkeur aan dat instellingen zelf lenen zonder onze tussenkomst. Alleen als een instelling geen lening kan krijgen overwegen wij onder voorwaarden een rol te spelen. Ook dan willen we zo min mogelijk financieel risico lopen. Hierbij maken we een afweging tussen het financieel risico en het maatschappelijk belang.

Voor leningen die we verstrekken geld te lenen met dezelfde omvang en looptijd
Als we een lening verstrekken van meer dan vijf miljoen euro lenen we hier zelf ook voor. Om renterisico te voorkomen wordt dan voor hetzelfde bedrag en dezelfde looptijd geleend. De rente die we vragen leiden we af van de rente die we zelf moeten betalen. Voor provisiekosten en het risico dat we lopen hanteren we een opslag.

Geen risicovolle financiële producten af te sluiten
De gemeente Nijmegen is zeer terughoudend op het gebied van derivaten, omdat hier doorgaans grote risico's mee gemoeid zijn. We maken al geruime tijd geen gebruik van derivaten (zoals renteopties).

Hoeveel lenen we waarvoor?

Financieringsbehoefte
De behoefte aan financiering ontstaat hoofdzakelijk door:

- investeringen in materiële vaste activa;
- grondexploitaties in eigen beheer;
- leningen aan derden.

Investeren in materiële vaste activa kost geld; dit betreft bijvoorbeeld onze gebouwen die een belangrijke waarde vertegenwoordigen. Bij grondexploitaties gaan de kosten voor de baten uit. Zolang dit betekent dat gemaakte kosten nog niet zijn terugverdiend door verkopen, moeten we deze voorfinancieren. Als we aan derden leningen verstrekken, lenen we dit geld doorgaans eerst zelf. Hierna volgt een overzicht met een raming van enkele belangrijke balansposten per jaareinde 2025.

bedragen x € 1 miljoen	Financieringsbehoefte (activa) 31-12-2024		Financieringsmiddelen (passiva) 31-12-2024
Materiële vaste activa	439	Eigen vermogen	164
		Verliesvoorzieningen	60
Grondexploitaties	102	Langlopende leningen	
		- bestaand	285
		- nieuw	49
Verstrekte geldleningen	61	Kortlopende leningen	54

Ongeveer de helft van ons balanstotaal bestaat uit materiële vaste activa en onderhanden werk grondexploitaties. Voor een deel kunnen we dit financieren met eigen vermogen (de saldireserve). Daarnaast hebben we hiervoor langlopende leningen afgesloten. Specifiek voor de grondexploitaties hebben we ook voorzieningen gevormd voor toekomstige te verwachten verliezen. Deze voorzieningen zijn ook onderdeel van de financiering.

Rente

Renteontwikkeling
De rente is in 2023 gestegen. De ECB heeft de interbancaire rente inmiddels een aantal keer verhoogd tot 4%. Nu de inflatie terugkeert richting de 2 procent-doelstelling van de ECB, kan de ECB de rentetarieven verlagen om zo de vraag te ondersteunen en economische groei te stimuleren. In juni 2024 is een eerste verlaging doorgevoerd naar 3,75%. De verwachting is dat de ECB verder kan gaan met het "langzaam, maar zeker de voet van de rem te halen" en de stapsgewijze renteverlaging zal plaatsvinden. De verwachting is dat deze ultimo 2025 al op 2,25% zal zitten. Hier hebben we in deze begroting rekening mee gehouden door het verlagen van de lasten van het aantrekken van alle herfinancieringen en nieuwe financiering in 2024 en verder.

Omslagrente
De rente en financieringskosten voor het aantrekken van leningen en het gebruik van ons eigen vermogen berekenen wij door naar de taakvelden. Dit doen we met een verdeelsleutel die we de omslagrente noemen. Afgelopen begrotingsjaren hebben we de omslagrente constant kunnen houden op een relatief laag percentage. Dit werd ingegeven door onze rentevisie voor lang geld, waarbij we zagen dat de tendens van lagere rentes zich voortzette. Volgens de BBV-regels mag de begrote omslagrente slechts in geringe mate afwijken van de daadwerkelijk door de gemeente Nijmegen betaalde rente.

Gezien de sterke rentestijgingen in 2023 en ook nog in 2024 in combinatie met de aan te trekken nieuwe financiering voor herfinancieringen en nieuwe investeringen zullen wij de renteomslag vanaf 2025 moeten verhogen om de kosten zo nauwkeurig mogelijk aan de investeringen toe te kunnen rekenen. We verwachten met een rentepercentage van 2% (op het streefniveau van de ECB voor inflatie) weer een aantal jaren een constante lijn te kunnen aanhouden.

	2025	2026	2027	2028
Omslagrente:				
- Inzet van reserves en voorzieningen		<- - - - - - - - - 2,0 % - - - - - - - - - >		
- Doorberekening aan investeringen		<- - - - - - - - - 2,0 % - - - - - - - - - >		
- Rekenrente voor planexploitaties		<- - - - - - - - - 2,0 % - - - - - - - - - >		
Langlopende leningen	2,5%	2,25%	2,0%	2,0%
Kortlopende leningen	3,5%	3,25%	3,0%	3,0%

Financieringsresultaat

In het ´Overzicht algemene dekkingsmiddelen´ is het resultaat gepresenteerd vanuit de financieringsfunctie.

Renteschema 2025

Met ingang van de begroting 2025 is de door BBV geschreven notitie rente 2023 leidend. Hier geven wij invulling aan. Onderstaande tabel laat voor 2025 zien waaruit het begrote renteresultaat bestaat op het taakveld Treasury. Dit nadelig treasury-resultaat van afgerond € 1,8 mln. wordt berekend uit het verschil tussen de saldi van de werkelijk aan de taakvelden toegerekende rente (renteomslag) en de geraamde toe te rekenen rente aan taakvelden.

Renteschema rentetoerekening begroting 2025			bedragen in € 1.000
a	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		7.633
b	De externe rentebaten	-/-	317
c.1	Rente doorberekend aan de grondexploitatie	-/-	1.493
c.2	Rente projectfinanciering doorberekend aan de taakvelden	-/-	0
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	**=**	**5.823**
d.1.	Rente over het eigen vermogen	+	4.826
d.2	Rente over voorzieningen	+	0
	De geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente	**=**	**10.649**
e	Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	8.796
f	**Renteresultaat op taakveld treasury**	**nadelig**	**1.853**

Het gepresenteerde financieringsresultaat van € 1,8 miljoen nadelig omvat het treasury-resultaat, zoals aangegeven in het renteschema. Daarnaast bestaat het financieringsresultaat uit de bespaarde rente en worden de bankkosten hierop in mindering gebracht.

Tabel renterisiconorm

bedragen x €1.000	Variabelen Renterisico(norm)	2025	2026	2027	2028
[1]	Renteherzieningen				
[2]	Aflossingen	42.029	52.029	42.029	30.029
[3]	Renterisico [1+2]	42.029	52.029	42.029	30.029
[4]	Renterisiconorm	214.300	208.020	211.880	202.300
[5a]=[4>3]	Ruimte onder renterisiconorm	172.271	155.991	169.851	172.271
Berekening	Begrotingstotaal jaar 2025 tm 2028				
[4a]	Begrotingstotaal	1.071.500	1.040.100	1.059.400	1.011.500
[4b]	Percentage regeling	20	20	20	20
[4]=[4a]x[4b]/100	Renterisiconorm	214.300	208.020	211.880	202.300

Bij ons financieringsbeleid hebben we aangegeven dat we aflossingen meerjarig spreiden om het risico van een hogere rente bij een nieuwe lening te beperken. Uit bovenstaande voorgeschreven tabel blijkt dat we maximaal € 42 miljoen renterisico *[3]* lopen, terwijl de norm *[4]* ruimte geeft tot € 214 miljoen. Deze renterisiconorm is afgeleid van het begrotingstotaal.

Openbaarheidsparagraaf

De Wet open overheid (verder Woo) beoogt een transparanter en actief openbaar makende overheid te bereiken. Zo wordt het belang van openbaarheid van publieke informatie voor de democratische rechtsstaat, de burger, het bestuur en de economische ontwikkeling beter gediend.

De Woo bestaat uit drie onderdelen. Hieronder geven we per onderdeel aan welke resultaten we in 2025 willen bereiken. De kosten voor het implementeren van de Woo zijn opgenomen onder het programma Bestuur en Organisatie.

1. *De openbaarmaking op initiatief van de gemeente (actieve openbaarmaking)*
   We starten in (de loop van) 2025 met het openbaar maken van de volgende informatiecategorieën op een nieuw gemeentelijk platform (zie hieronder 3a). Enkele informatiecategorieën maken we al openbaar maar nog niet met de juiste metadata via het nieuwe publicatieplatform (zie 3a).
   - ontwerpen van wet- en regelgeving met adviesaanvraag;
   - vergaderstukken gemeenteraad;
   - agenda's en besluitenlijsten van collegevergadering;
   - adviezen;
   - jaarplannen en jaarverslagen van bestuursorganen;
   - Woo verzoeken en –besluiten;
   - beschikkingen voor zover het betreft omgevingsvergunningen

   We verwachten dat deze categorieën van informatie in de loop van 2025 openbaar gemaakt moeten worden.

2. *De openbaarmaking op verzoek (passieve openbaarmaking)*
   a. We werken in 2025 verder aan het verbeteren van het tijdig afhandelen van Woo-verzoeken. We streven er naar minimaal 90% van de Woo verzoeken binnen de beslistermijn te beantwoorden. [1]
      Dit doen we door tijdig op het verzoek te beslissen of door met verzoeker afspraken te maken over de wijze waarop we het verzoek behandelen. Dit laatste komt met enige regelmaat voor vanwege de omvang van verzoeken.
   b. De kwaliteitsverbetering van het proces, ingezet in 2024, zetten we voort. Dit doen we door:
      - kort na de ontvangst van een Woo-verzoek voeren we een startgesprek met de betrokken collega's om de behandeling van het Woo-verzoek te versoepelen en versnellen. Zo nodig sluiten hier specialisten vanuit bureau Documentaire Informatievoorziening en het Regionaal Archief Nijmegen bij aan;
      - we organiseren bijeenkomsten over de behandeling van Woo-verzoeken wanneer daaraan behoefte is;
      - waar nodig en mogelijk voeren we verdere verbeteringen door in het werkproces.
   c. We vereenvoudigen het proces voor het opvragen van camerabeelden door middel van een portal waar verzoekers zelf hun foto kunnen downloaden.

3. *Informatiehuishouding*
   Het op orde hebben van de informatiehuishouding maakt onderdeel uit van zowel de reguliere werkpraktijk als projectmatige kwaliteitsverbeteringstrajecten. Wanneer de informatiehuishouding op orde is, versnelt en vereenvoudigt dat het zoeken naar documenten.
   a. We gebruiken een publicatieplatform waarop we documenten actief openbaar maken. De bedoeling is dat er één platform is voor alle door de gemeente openbaar te maken informatie, waarvandaan deze informatie automatisch beschikbaar is en benaderbaar is vanuit landelijke platforms.

1 Op grond van indicatoren van het VNG. Zie het 'Meerjarenplan om de Wet open Overheid bij gemeenten bij gemeenten te implementeren'.

b. Ontwikkeling van informatiebeheerplannen. We hebben een informatiebeheerplan voor enkele bestandsomgevingen gereed. Hierna zal mogelijk een verbeterslag moeten volgen van die bestandsomgeving.

Cultuur, houding en gedrag
De Woo heeft niet alleen betrekking op de informatievoorziening en technische aspecten maar ook op de houding, het gedrag en de cultuur binnen onze organisatie. Het gaat erom dat onze organisatie transparantie en openheid omarmt als fundamentele waarden. Dit houdt in dat eenieder in de gemeentelijke organisatie zich bewust is van het belang van transparantie en openheid in zowel dagelijks werk als in besluitvormingsprocessen. Het vereist een cultuur waarin informatie actief wordt gedeeld, toegankelijk is en begrijpelijk wordt gemaakt voor het publiek. Om de houding en het gedrag in overeenstemming te brengen met de Woo investeren we in bewustwordingscampagnes en trainingen.

Financiële begroting

Baten en lasten

Overzicht van baten en lasten

Bedragen * € 1mln	Rekening 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028		
Programma	**Baat**	**Last**	**Saldo**	**Baat**	**Last**	**Saldo**	**Baat**	**Last**	**Saldo**	**Baat**	**Last**	**Saldo**	**Baat**	**Last**	**Saldo**	**Baat**	**Last**	**Saldo**
Bestuur en organisatie	9,5	84,6	**-75,1**	7,6	84,8	**-77,2**	7,8	90,5	**-82,6**	7,8	89,7	**-81,9**	7,8	89,0	**-81,2**	7,8	88,9	**-81,1**
Veiligheid	1,4	26,2	**-24,8**	1,2	27,0	**-25,8**	0,4	27,4	**-27,0**	0,4	27,5	**-27,1**	0,4	27,6	**-27,1**	0,4	27,9	**-27,4**
Economie en toerisme	2,0	8,1	**-6,0**	1,7	9,4	**-7,7**	1,5	7,8	**-6,3**	1,5	7,8	**-6,3**	1,5	7,5	**-6,0**	1,5	7,5	**-6,0**
Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg	105,6	330,5	**-225,0**	28,6	293,6	**-265,0**	18,6	311,9	**-293,3**	17,6	291,5	**-273,9**	14,6	286,7	**-272,1**	14,7	286,9	**-272,3**
Werk en Inkomen	120,7	223,3	**-102,7**	121,5	220,2	**-98,8**	116,4	208,9	**-92,4**	116,4	206,4	**-90,0**	116,4	205,1	**-88,7**	116,4	205,1	**-88,7**
Onderwijs	12,1	38,8	**-26,7**	9,1	39,3	**-30,2**	8,5	37,5	**-28,9**	8,5	37,7	**-29,2**	8,5	39,4	**-30,9**	8,5	39,4	**-30,9**
Bereikbaarheid	28,1	60,0	**-31,9**	27,3	60,5	**-33,2**	28,9	60,7	**-31,8**	31,4	64,5	**-33,1**	35,5	71,1	**-35,6**	35,6	71,7	**-36,1**
Wonen en stedelijke ontwikkeling	157,8	116,8	**41,1**	96,4	97,3	**-0,9**	125,9	150,5	**-24,6**	110,4	136,2	**-25,8**	106,5	133,3	**-26,8**	42,4	69,3	**-26,8**
Openbare ruimte	25,3	52,7	**-27,4**	31,4	72,4	**-41,0**	29,0	68,3	**-39,2**	26,4	59,9	**-33,6**	26,5	60,5	**-34,1**	26,5	62,1	**-35,6**
Cultuur en Cultureel Erfgoed	4,7	38,9	**-34,2**	5,7	39,0	**-33,3**	5,6	42,1	**-36,5**	5,6	42,6	**-37,1**	5,6	43,7	**-38,2**	5,6	43,5	**-38,0**
Sport	9,1	24,1	**-15,0**	9,5	27,9	**-18,4**	8,0	27,0	**-19,0**	7,7	27,0	**-19,2**	7,7	29,2	**-21,4**	7,6	28,5	**-20,9**
Financiën	687,8	89,0	**598,8**	705,1	69,3	**635,7**	708,6	26,8	**681,8**	699,7	42,6	**657,1**	721,9	59,8	**662,1**	744,6	81,0	**663,7**
Beginsaldo	**1.164,0**	**1.092,9**	**71,1**	**1.045,1**	**1.040,8**	**4,3**	**1.059,3**	**1.059,3**	**0,0**	**1.033,5**	**1.033,5**	**0,0**	**1.053,0**	**1.053,0**	**0,0**	**1.011,8**	**1.011,8**	**0,0**

Taakvelden

taakvelden; bedragen * € 1 miljoen	2025	2026	2027	2028
01 Bestuur	7,9 n	7,9 n	7,9 n	7,9 n
02 Burgerzaken	4,3 n	4,4 n	4,5 n	4,6 n
03 Beheer overige gebouwen en gronden	0,2 n	0,2 n	0,2 n	0,2 n
04 Overhead	70,4 n	69,6 n	68,8 n	68,6 n
05 Treasury	6,6 v	7,5 v	7,7 v	6,9 v
061 OZB woningen	57,8 v	59,5 v	60,3 v	61,0 v
062 OZB niet-woningen	51,0 v	51,9 v	52,7 v	53,6 v
063 Parkeerbelasting	23,4 v	25,9 v	30,0 v	30,1 v
064 Belastingen overig	0,8 v	0,8 v	0,8 v	0,8 v
07 Algemene uitkering en overige uitker	562,7 v	544,1 v	562,4 v	579,5 v
08 Overige baten en lasten	6,9 v	5,7 n	20,9 n	32,1 n
09 Vennootschapsbelasting (VpB)	0,1 n	0,1 n	0,1 n	0,1 n
010 Mutaties reserves	3,6 n	0,7 n	0,8 n	5,8 n
11 Crisisbeheersing&brw	18,9 n	18,9 n	18,9 n	19,1 n
12 Op. orde & veiligheid	8,0 n	8,1 n	8,2 n	8,3 n
21 Verkeer en vervoer	40,4 n	41,4 n	42,5 n	43,2 n
22 Parkeren	14,2 n	17,0 n	22,4 n	22,4 n
24 Economische Havens en waterwegen	0,2 n	0,2 n	0,2 n	0,2 n
25 Openbaar vervoer	0,4 n	0,4 n	0,4 n	0,4 n
31 Economische ontwikkeling	4,6 n	4,6 n	4,4 n	4,4 n
32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0,6 n	0,6 n	0,6 n	0,6 n
33 Bedrijfsloket	0,1 n	0,1 n	0,1 n	0,1 n
34 Economische promotie	1,0 n	1,0 n	1,0 n	1,0 n
42 Onderwijshuisvesting	20,1 n	20,7 n	22,2 n	22,2 n
43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	8,8 n	8,5 n	8,7 n	8,7 n
51 Sportbeleid en activering	6,1 n	6,7 n	7,8 n	7,4 n
52 Sportaccommodaties	12,9 n	12,5 n	13,6 n	13,4 n
53 Cultuurpresentatie, cultuurproductie	18,7 n	18,7 n	19,6 n	19,5 n
54 Musea	6,5 n	6,5 n	6,5 n	6,5 n
55 Cultureel erfgoed	4,1 n	4,1 n	4,3 n	4,2 n
56 Media	7,2 n	7,7 n	7,7 n	7,7 n
57 Openbaar groen&recreatie	19,5 n	19,9 n	19,7 n	19,6 n
61 Samenkracht en burgerparticipatie	44,8 n	42,3 n	42,2 n	42,0 n
62 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	30,3 n	30,3 n	30,3 n	30,3 n
63 Inkomens regelingen	46,3 n	45,4 n	45,0 n	44,7 n
64 WSW en Beschut werk	24,6 n	23,0 n	21,6 n	21,4 n
65 Arbeidsparticipatie	21,5 n	21,6 n	22,2 n	22,6 n
66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	9,1 n	8,2 n	8,2 n	8,2 n
671 Maatwerkdienstverlening 18+	0,0 n	0,0 v	0,0 n	
671A Hulp bij het huishouden (WMO)	20,6 n	19,4 n	19,4 n	19,4 n
671B Begeleiding (WMO)	13,2 n	12,2 n	12,2 n	12,2 n
671C Dagbesteding (WMO)	2,0 n	2,0 n	2,0 n	2,0 n
671D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0,2 n	0,2 n	0,2 n	0,2 n
672 Maatwerkdienstverlening 18-	0,0 n	0,0 n		
672A Jeugdhulp begeleiding	15,1 n	15,0 n	15,0 n	15,0 n
672B Jeugdhulp behandeling	3,1 n	9,1 v	9,9 v	9,9 v
672C Jeugdhulp dagbesteding	7,1 n	7,1 n	7,1 n	7,1 n
673A Pleegzorg	3,0 n	3,0 n	3,0 n	3,0 n
673B Gezinsgericht	5,2 n	5,2 n	5,2 n	5,2 n
673C Jeugdhulp met verblijf overig	15,4 n	15,4 n	15,4 n	15,4 n
674A Jeugdhulp behandel GGZ zond verblijf	16,6 n	17,1 n	17,1 n	17,1 n
674B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	3,5 n	3,5 n	3,5 n	3,5 n

taakvelden; bedragen * € 1 miljoen	2025	2026	2027	2028
674C Gesloten plaatsing	1,3 n	1,3 n	1,3 n	1,3 n
681A Beschermd wonen (WMO)	55,2 n	54,5 n	53,8 n	54,2 n
681B Maatschapp- en vrouwenopvang (WMO)	28,3 n	27,4 n	27,2 n	27,2 n
682 Geëscaleerde zorg18-	0,0 n	0,0 n		
682A Jeugdbescherming	7,4 n	7,1 n	7,2 n	7,2 n
682B Jeugdreclassering	0,7 n	0,7 n	0,7 n	0,7 n
71 Volksgezondheid	11,3 n	10,9 n	10,9 n	10,9 n
72 Riolering	5,5 v	5,5 v	5,5 v	5,5 v
73 Afval	8,6 n	7,9 n	7,9 n	7,9 n
74 Milieubeheer	16,4 n	11,2 n	11,9 n	13,5 n
75 Begraafplaatsen	0,1 n	0,1 n	0,1 n	0,1 n
81 Ruimte en leefomgeving	3,8 n	3,0 n	3,0 n	3,0 n
82 Grondexploitatie	10,5 n	12,0 n	13,2 n	13,8 n
83 Wonen en bouwen	10,4 n	10,8 n	10,6 n	10,1 n
Totaal	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**

Resultaat voor en na bestemming

Bedragen * € 1 miljoen	2025			2026			2027			2028		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Voor bestemming	1.041,4	1.045,1	3,7	1.019,4	1.020,1	0,8	1.039,2	1.040,0	0,8	993,1	999,0	5,8
Mutatie reserve												
Storting in reserve	17,9		-17,9	14,1		-14,1	13,8		-13,8	18,7		-18,7
Onttrekking reserve		14,2	14,2		13,4	13,4		13,0	13,0		12,8	12,8
Totaal	**1.059,3**	**1.059,3**	**0,0**	**1.033,5**	**1.033,5**	**0,0**	**1.053,0**	**1.053,0**	**0,0**	**1.011,8**	**1.011,8**	**0,0**

Stelposten

bedragen * € 1.000	2025	2026	2027	2028
Gemeentefonds:				
WMO beschermd wonen	2.656	2.646	2.646	2.646
Reservering prijscompensatie		-14.843	-32.245	-46.778
Aanvullende middelen Jeugd		3.749	2.785	3.300
Verdere invoering verdeelmodellen		2.700	5.400	8.100
Andere stelposten:				
Kapitaallasten	5.035	2.158	3.224	3.716
Areaal bestaande stad		-1.308	-1.874	-2.241
Stelpost loonsomraming	-160	-160	-160	-160
totaal	**7.531**	**-5.058**	**-20.224**	**-31.417**

WMO beschermd wonen

Een deel van de middelen voor WMO beschermd wonen wordt in het gemeentefonds uitgekeerd via een integratie uitkering. In geval van een integratie uitkering wordt de prijscompensatie 2025 niet nu toegekend maar pas in 2025. De kosten die samenhangen met deze onderdelen worden al wel geïndexeerd in de begroting, conform de gemeentelijke uitgangspunten. Omdat de lasten in prijzen 2025 opgenomen zijn en de inkomsten in prijzen 2024 ontstaat er nu een onterecht verschil. Dit verschil verdwijnt volgend jaar met de meicirculaire, dan wordt namelijk

de prijscompensatie toegekend. Vooruitlopend op de toekenning van de prijscompensatie in 2025 corrigeren we dit verschil met een stelpost.

Reservering prijscompensatie
Een deel van het gemeentefonds in de latere jaren is bedoeld om prijsstijgingen op te vangen. Dat deel wordt gereserveerd op stelpost.

Aanvullende middelen jeugd
De aanvullende middelen voor jeugd zijn vanaf 2026 nog niet toegevoegd aan het gemeentefonds. De provincies hebben gezamenlijk een richtlijn opgesteld hoeveel gemeenten hiervan in de begroting mogen opnemen. Voor Nijmegen gaat dit om de in de tabel opgenomen bedragen.

Verdere invoering verdeelmodellen
In de begroting wordt ervan uit gegaan dat het nieuwe verdeelmodel dat vanaf 2023 wordt gebruikt voor het verdelen van het gemeentefonds naar gemeenten verder wordt doorgevoerd. Hierover moet nog een besluit worden genomen. Voor het financieel effect wordt uitgegaan van het ingroeipad van € 15 per inwoner per jaar. Dit sluit aan bij het ingroeipad dat is gebruikt voor 2024 en 2025.

Kapitaallasten
In onze begroting gaan we uit van een vast niveau van kapitaallasten. Dit niveau wordt vergeleken met de kapitaallasten die we verwachten vanuit de reeds gerealiseerde investeringen en de toekomstige investeringen die opgenomen zijn in het investeringsplan. Het verschil tussen deze twee zetten we op stelpost. Daarnaast zijn de kapitaallasten van de nieuwe investeringen die in deze begroting worden voorgesteld hieronder geboekt.
In het voorjaar weten we definitief wat het verschil is tussen de begrote kapitaallasten en de werkelijke kapitaallasten voor dat jaar. Dit wordt dan gemeld in de Voortgangsmonitor.

Areaal bestaande stad
In de Stadsbegroting 2013 is afgesproken dat voor elke woning die erbij komt het budget voor onderhoud Openbare Ruimte met € 400 stijgt. De toename voor het volgend begrotingsjaar is structureel verwerkt. De toename in de begrotingsjaren daarna worden op stelpost gehouden tot het betreffende begrotingsjaar is aangebroken.

Incidentele baten en lasten

bedragen * € 1.000		programma	2025	2026	2027	2028
Lasten						
Actieprog.Eco. Visie en Impuls Lokale Economie	SB 2023	Economie en Toerisme	-300			
Regenboogagenda	SB 2023	Welzijn, Wijkontw. Zorg	-100			
Tijdelijke inzet Attentiewijken	SB 2023	Welzijn, Wijkontw. Zorg	-46			
Meerkosten subsidie Droombankje	SB 2024	Welzijn, Wijkontw. Zorg	-50			
Overloop crisisopvang GrandCare	SB 2024	Welzijn, Wijkontw. Zorg	-100			
Gezonde leefomgeving	SB 2024	Welzijn, Wijkontw. Zorg	-150			
Gezondheidsverschillen stadsbrede inzet	SB 2024	Welzijn, Wijkontw. Zorg	-100			
Gezondheidsverschillen stadsdeel gericht	SB 2024	Welzijn, Wijkontw. Zorg	-100			
Suites voor Sociaal Domein	SB 2024	Werk en Inkomen	-542			
Gedragsmaatregelen Versnelling mobiliteitstransitie	SB 2024	Bereikbaarheid	-400	-400		
gebiedsvisie Energieweg	SB 2024	Wonen en Sted.Ontw.	-80			
Implementatie omgevingswet	SB 2023	Wonen en Sted.Ontw.	-800			
Subsidieregeling doe-het-zelvers en gratis maatwerkadvies	SB 2023	Openbare ruimte	-1.700			
Warmtenet	SB 2023	Openbare ruimte	-4.000	-100	-700	-2200
Datakwaliteit Openbare Ruimte	SB 2024	Openbare ruimte	-185			

bedragen * € 1.000		programma	2025	2026	2027	2028
inzet reguliere formatie klimaatmiddelen (rijk)	SB 2024	Openbare ruimte	500			
80 jaar vrijheid	SB 2024	Cultuur en cult. erfgoed	-200			
WOZ-bezwaren	SB 2024	Financien	-128			
Impl. nieuw Financieel Informatie Systeem	SB 2024	Financien				
Voordeel Leerlingenvervoer	SB 2025	Onderwijs	300	200		
Frictiekosten Briks-taken	SB 2025	Wonen en Sted.Ontw.	-780	-733	-637	
Het komen tot één Omgevingsplan	SB 2025	Wonen en Sted.Ontw.	0	-600	-450	-450
Aanvullende tegemoetkoming energie SFN	SB 2025	Sport	-400	-400	-400	
Suites sociaal domein	SB 2025	Werk en Inkomen	-1000	-1000	-400	
Beheer tijdelijke fietsenstalling Stationsgebied	SB 2025	Wonen en Sted.Ontw.	-400	-400	-400	
totaal Incidentele lasten			**-10.761**	**-3.433**	**-2.987**	**-2.650**
Baten						
Eenmalige korting gemeentefonds	SB 2025	Financien	-7.400			
Totaal incidentele baten en lasten			**-18.161**	**-3.433**	**-2.987**	**-2.650**

Structureel begrotingssaldo

bedragen * € 1 miljoen		2025	2026	2027	2028
Saldo van baten en lasten voor bestemming	A	3,7	0,8	0,8	5,8
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves ("-" is per saldo toevoeging)	B	-3,7	-0,8	-0,8	-5,8
Begrotingssaldo na bestemming	**C = A+B**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Incidentele mutaties					
- Incidentele baten en lasten	D	-18,2	-3,4	-3,0	-2,7
- incidentele reserve mutaties	E	6,1	5,3	5,3	1,1
Structureel begrotingssaldo	**C - D - E**	**12,0**	**-1,9**	**-2,3**	**1,5**

Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

	Realisatie	Begroot				
bedragen * € 1 miljoen	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Dividenden	1,6	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Financieringsfunctie	0,5	1,2	5,7	6,7	6,8	6
Gemeentefonds	515,8	533,6	562,7	544,1	562,4	579,5
OZB	98,4	107,3	113,5	116,2	118,1	119,7
Precario	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Toeristenbelasting	1,1	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Totaal	**618,1**	**644,4**	**684,4**	**669,4**	**689,7**	**707,5**

Gemeentefonds

Ontwikkelingen en begrippen

Ontwikkelingen

Prijs- en volumeontwikkeling (accres)

In 2023 heeft het rijk besloten om het gemeentefonds op twee manieren te koppelen aan het Bruto Binnenlands Product (bbp): deze koppeling geldt voor de prijs- en de volumeontwikkeling.

In de meicirculaire 2024 zijn we geïnformeerd dat deze nieuwe financieringssystematiek is vervroegd van 2027 naar 2024. Dit betekent dat de koppeling van het accres aan de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp) per 2024 al is ingevoerd. De trap-op-trap-af systematiek geldt dus niet meer.

Begrippen

Gemeentefonds

Het rijk stelt via het Gemeentefonds middelen beschikbaar om de gemeentelijke taken uit te voeren. Via circulaires verschaft het rijk ons informatie over de actualiteiten binnen het fonds. In deze begroting is het gemeentefonds bijgewerkt tot en met de meicirculaire 2024. Gebruikelijk is dat wij het meerjarige effect van de septembercirculaire bij de 1ste voortgangsmonitor verwerken. Het gemeentefonds bestaat uit drie soorten uitkeringen: de Algemene uitkering, de Decentralisatie-uitkeringen en de Integratie-uitkeringen. De uitkeringen hebben met elkaar gemeen dat gemeenten zich voor de besteding van de middelen niet hoeven te verantwoorden bij het Rijk.

Algemene uitkering

Het Rijk verdeelt de uitkering over alle Nederlandse gemeenten via een aantal maatstaven. Dit zijn statistische gegevens zoals aantal inwoners en bijstandsontvangers. Door vermenigvuldiging van de aantallen(q) met een bedrag per eenheid (p) wordt voor iedere gemeente de bijdrage berekend. Het surplus of het tekort aan middelen wordt via de uitkeringsfactor over alle gemeenten verdeeld. Onze uitkering wordt dus niet alleen beïnvloed door lokale veranderingen maar ook door ontwikkelingen in andere gemeenten. In onze meerjarenbegroting volgen wij de belangrijkste landelijke volumeontwikkelingen zoals die jaarlijks in de meicirculaire zijn opgenomen. Wijzigingen in bijvoorbeeld wettelijke taken of regeringsbeleid kunnen tot verhoging of verlaging van de uitkering leiden. Deze wijzigingen worden taakmutaties genoemd. Deze taakmutaties worden door het Rijk gekoppeld aan specifieke taken.

Decentralisatie-uitkeringen (DU's)

Dit zijn uitkeringen voor specifieke onderwerpen zoals maatschappelijke opvang en vrouwenopvang. Soms zijn de uitkeringen eenmalig of beperkt in duur. Ook kan het zijn dat niet elke gemeente ervoor in aanmerking komt, denk hierbij bijvoorbeeld aan LHBT-emancipatiebeleid. Elke DU heeft zijn eigen verdeelsystematiek. Hierboven hebben wij al gemeld dat wij voor de besteding van deze uitkeringen geen verantwoording aan het Rijk hoeven af te leggen.

Integratie-uitkeringen (IU's)

Een integratie-uitkering is vergelijkbaar met een decentralisatie-uitkering. Wel zijn er verschillen. Een integratie-uitkering wordt uitgekeerd aan alle gemeenten. Daarnaast staat het vast dat de integratie-uitkering op termijn wordt overgeheveld naar de algemene uitkering. Een integratie-uitkering wordt vooral gebruikt om grote herverdeeleffecten op te vangen.

Sociaal domein

IU voogdij/18+ is volledig overgeheveld naar de algemene uitkering en de IU participatie is gedeeltelijk overgeheveld naar de algemene uitkering. De IU beschermd wonen blijft nog bestaan.

Omvang

Bedragen x €1	2025	2026	2027	2028
WOZ niet-woningen eigenaren	-10.174.949	-10.304.459	-10.435.645	-10.568.532
WOZ niet-woningen gebruikers	-7.526.997	-7.622.802	-7.719.849	-7.818.153
Waarde woningen eigenaren	-24.206.224	-24.462.977	-24.722.510	-24.984.855
Bijstandsontvangers	34.925.962	35.664.628	36.569.000	37.337.440
Inwoners	69.612.229	70.100.465	70.212.092	70.142.070
Huishoudens met laag inkomen boven drempel	72.535.821	62.886.481	63.392.528	63.817.795
Inwoners met een migratieachtergrond	11.092.208	11.379.897	11.656.400	11.883.199
Eenpersoonshuishoudens	9.208.419	8.883.565	8.979.497	9.075.561
Loonkostensubsidie	1.681.778	1.789.870	1.910.682	2.018.286
Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar (vanaf uitkeringsjaar 2019)	16.682.121	14.968.010	14.978.850	15.001.498
Doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	1.894.274	2.041.158	2.196.010	2.351.130
Inwoners 75+ met drempel	2.880.537	2.837.891	2.921.942	3.011.811
Laag opleidingsniveau met drempel	2.231.812	2.051.301	1.996.130	1.937.553
Lokale centrumfunctie (max 20km)	2.275.018	2.288.898	2.300.146	2.311.143
Regionale centrumfunctie (max 60km)	56.465.983	52.759.103	53.018.378	53.179.718
Landelijke centrumfunctie	15.650.748	15.746.231	15.823.613	15.899.264
Leerlingen VO	4.194.951	4.218.313	4.239.685	4.258.930
Leerlingen (V)SO	2.783.317	2.794.066	2.811.198	2.825.687
Onderwijsachterstand	1.417.154	1.411.487	1.407.934	1.404.516
Bedrijfsvestigingen	3.473.461	3.658.938	3.874.795	4.097.885
Historische woningen in bewoonde kernen	1.139.346	1.139.346	1.139.346	1.139.346
Historische woningen in bewoonde oorden 1930	684.605	684.605	684.605	684.605
Oppervlak historische kernen basisbedrag	674.909	674.909	674.909	674.909
Kernen	229.986	227.789	227.793	227.703
Kernen met 500 of meer adressen	75.167	75.167	75.167	75.167
Oeverlengte * bodemfactor gemeente	55.515	55.515	55.515	55.515
Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	752.129	752.129	752.129	752.129
Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016)	19.757.056	21.059.069	21.208.016	21.306.899
Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	119.066	119.556	120.146	120.662
Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	8.028.507	8.107.074	8.184.640	8.267.037
Oppervlakte bebouwing buitengebied	318.218	318.206	319.776	321.148
Oppervlakte bebouwing woonkern	5.099.010	5.141.162	5.191.474	5.241.144
Oppervlakte binnenwater	65.068	65.068	65.068	65.068
Oppervlakte land	204.633	204.633	204.633	204.633
Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	134.953	134.953	134.953	134.953
Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	1.102.700	1.110.497	1.118.352	1.111.946
Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonk.	4.951.869	4.986.885	5.022.157	5.057.685
Vast bedrag	980.358	980.358	980.358	971.557
Uitkeringsfactor	161.494.150	156.664.605	173.601.750	190.137.143

Bedragen x €1	2025	2026	2027	2028
Suppletie-uitkering nieuw verdeelstelsel 2023	-22.694.991	-22.694.991	-22.694.991	-22.694.991
Subtotaal algemene uitkering	**450.269.873**	**432.896.598**	**452.476.670**	**471.036.202**
Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhv. (DU)	410.545	410.545	410.545	410.545
Beeldende kunst en vormgeving (DU)	150.000	150.000	150.000	150.000
Maatschappelijke opvang en OGGz (DU)	10.431.739	10.431.739	10.431.739	10.431.739
Vrouwenopvang (DU)	5.990.794	5.468.396	5.467.529	5.467.529
Veiligheidshuizen (DU)	218.680	218.680	218.680	218.680
Voorschoolse voorziening peuters (DU)	307.712	307.712	307.712	307.712
Armoedebestrijding kinderen (DU)	1.018.312	1.018.312	1.018.312	1.018.312
Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)	74.752	74.752	74.752	74.752
Impulsgelden Weerbaar Bestuur/Veilig wonen (DU)	7.062	7.062	n.v.t.	n.v.t.
Veilige steden (DU)	30.000	30.000	n.v.t.	n.v.t.
Versterking arbeidsmarktregio's (DU)	400.077	400.077	400.077	400.077
Regionale Energie Strategieën (DU)	510.387	510.387	510.387	510.387
LHBTI-emancipatiebeleid (DU)	20.000	20.000	n.v.t.	n.v.t.
Uitstapprogramma prostituees (DU)	178.595	178.595	178.595	178.595
Bodembescherming (DU)	314.536	314.536	314.536	314.536
Versterking dienstverlening gemeenten: personen met verward gedrag (DU)	284.028	284.028	284.028	n.v.t.
Extra capaciteit BOAs (DU)	61.327	61.327	61.327	61.327
Wet kwaliteitsborging bouw (DU)	87.254	86.596	n.v.t.	n.v.t.
Nationaal Actieplan Dakloosheid (DU)	1.490.026	1.490.026	1.490.026	1.490.026
Regionale doelgroepen specifieke aanpak (DU)	136.659	136.659	n.v.t.	n.v.t.
Verkeersveiligheid (DU)	1.603	1.603	1.603	1.603
Beschermd Wonen (IU)	60.985.904	61.009.681	61.009.681	61.009.681
Participatie (IU)	23.618.142	22.869.672	21.883.678	20.649.828
BTW compensatiefonds	5.730.000	5.730.000	5.730.000	5.730.000
Totaal gemeentefonds	**562.728.007**	**544.106.983**	**562.419.877**	**579.461.531**
Aanvullende middelen jeugd		3.749.000	2.785.000	3.300.000
Stelpost prijscompensatie		- 14.842.947	-32.244.729	-46.778.000
-46.778.000Verdere invoering verdeelmodellen		2.700.000	5.400.000	8.100.000

Taakmutaties

Onderstaand zijn mutaties van het gemeentefonds weergegeven met een voorstel voor overheveling naar een programma. De mutaties zijn gesplitst in mutaties > 25.000 en mutaties < 25.000. De mutaties in deze laatste groep worden niet toegelicht.

Integratie- en decentralisatie-uitkeringen en taakmutaties; bedragen * €1.000	2025	2026	2027	2028	Voorstel
Mutaties > € 25.000					**Programma**
Dienstv. aanpak armoede en schulden (T)	676	673	711	749	Werk en Inkomen
Werkdrukverlaging jeugdbescherming (T)	411	403	419	434	Welzijn, Wijkontw. en Zorg
Vrijval compensatiereg. Voogdij 18+ (T)	429	420	437	452	Algemene middelen
Besparingsverlies Jeugd (T)	6.675				Al ingerekend
Correctie extrapolatie participatie (T)				132	Werk en Inkomen
Wmo hulpmiddelen (T)	78				Welzijn, Wijkontw. en Zorg
Veilige steden (DU)	30	30			Veiligheid
Bodembescherming (DU)	315	315	315	315	Openbare Ruimte
Jeugd (DU)	-605	-605	-605	-605	Onderwijs
Nationaal actieplan daklоosheid (DU)	1.490	1.490	1.490	1.490	Welzijn, Wijkontw. en Zorg
Regionale doelgroepspecifieke aanpak (DU)	137	137			Werk en Inkomen
Beschermd Wonen (IU)	3.002	3.004	3.004	3.004	Welzijn, Wijkontw. en Zorg
Participatie (IU)	1.655	1.609	1.536	1.527	Werk en Inkomen
Mutaties < € 25.000					
Loon- en prijsbijstelling Voogdij 18+ (T)	22	22	23	24	Algemene middelen
Handelsregister (T)	-4	-4	-4	-4	Algemene middelen
Handhaving energielabel C kantoren (T)		1	1	1	Algemene middelen
Ketensystemen Jeugd (T)	-8				Algemene middelen
Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)	-1	-1	-1	-1	Algemene middelen
Vrouwenopvang (DU)	17	15	15	15	Algemene middelen
Voorschoolse voorziening peuters (DU)	1	1	1	1	Algemene middelen

Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden

Vanuit de Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden heeft het kabinet via het gemeentefonds € 40 miljoen aan structurele middelen beschikbaar gesteld. Dit is voor betere dienstverlening door gemeenten op het gebied van armoede en schulden. Deze middelen zijn voor 2023 incidenteel aan gemeenten beschikbaar gesteld. De toekenning vanaf 2024 zal structureel plaatsvinden om gemeenten verder in staat te stellen om strategisch en doelgericht te handelen en hun activiteiten uit te breiden zoals het verdubbelen van het gebruik van schuldhulpverlening en het bevorderen van activiteiten om armoede onder kinderen te bestrijden. Voor Nijmegen betreft dit € 676.000 in 2024 oplopend tot € 749.000 in 2028. Deze middelen zijn de afgelopen 2 jaar a-structureel toegekend aan de gemeenten, met de belofte van het Rijk dat deze structureel zouden worden. Hiermee is al rekening gehouden. Zo is outreachend werken van de financieel expert in de wijk ingericht. Voor 2025 liggen er concrete plannen voor advies aan huis. Dit wordt nu elk jaar met tijdelijke middelen gefinancierd.

Werkdrukverlaging jeugdbescherming

In oktober 2023 hebben het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) en de VNG een bestuurlijk akkoord gesloten over het verlagen van de werkdruk in de uitvoering van de jeugdbescherming en jeugdreclassering door de gecertificeerde instellingen (GI's). Hiervoor is € 60 miljoen benodigd. In het bestuurlijk akkoord is afgesproken dat het ministerie van JenV vanaf 2024 structureel jaarlijks € 30 miljoen bijdraagt aan deze werkdrukverlaging. Het bestuurlijk akkoord is van kracht, tot het moment dat een wettelijke regeling voor het Toekomstscenario of een wettelijke regeling voor een landelijk tarief voor maatregelen van jeugdbescherming en jeugdreclassering in werking treedt, al dan niet als onderdeel van een wettelijke regeling ter implementatie van de Hervormingsagenda. Met het bestuurlijk akkoord zijn afspraken gemaakt hoe gemeenten en GI's aan de hand van het inlooppad stapsgewijs toewerken naar het landelijk tarief. Met dit inlooppad wordt het landelijk tarief en de daarbij passende werkdruk zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk 1 januari 2026 gerealiseerd. Voor Nijmegen betreft dit meerjarig circa € 400.000.

Vrijval reserverering compensatiemiddelen Voogdij 18+
In de meicirculaire 2022 is het budget van de integratie-uitkering Voogdij 18+ overgeheveld naar de algemene uitkering. Op de integratie-uitkering is een reservering achtergebleven voor eventueel nog toe te kennen compensatieregelingen. Dit restbudget wordt nu voor 2025 en verder overgeheveld naar de algemene uitkering. Voor Nijmegen betreft dit meerjarig circa € 400.000.

Besparingsverlies Jeugd
Het rijk heeft geconcludeerd dat de geraamde besparing van € 500 miljoen in 2025 nog niet gerealiseerd kan worden, omdat de maatregelen die tot besparing moeten leiden nog niet zijn gerealiseerd. Om die reden wordt in 2025 incidenteel € 500 miljoen teruggestort (voor Nijmegen € 6,7 miljoen) in de algemene uitkering van het gemeentefonds. De bijbehorende middelen worden toegevoegd aan het cluster Individuele voorzieningen jeugd. Deze mutatie wordt gebruikt om de oorspronkelijke taakstelling te neutraliseren.

Correctie extrapolatie participatie
In 2018 zijn door de betrokken departementen: het ministerie van Financiën, het ministerie van BZK en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), afspraken gemaakt over de overheveling van de onderdelen Wajong en Regulier werk van de integratie-uitkering Participatie naar de algemene uitkering. Bij de overheveling zijn de departementen overeengekomen om de meerjarige oploop van deze twee onderdelen jaarlijks via een correctie op de extrapolatie te blijven compenseren, zoals ook te doen gebruikelijk was bij de integratie-uitkering Participatie. Voor Nijmegen betreft dit € 132.000 in 2028.

WMO hulpmiddelen
Het scheiden van wonen en zorg in de (Wet langdurige zorg) Wlz leidt bij gemeenten tot meerkosten. Deze meerkosten worden gedekt vanuit de Wlz. Voor Nijmegen betreft dit € 78.000 in 2025.

Veilige steden (DU)
De twintig gemeenten die participeren in het programma Veilige Steden van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) ontvangen voor de periode 2023-2026 jaarlijks een bedrag van in totaal € 315.000. Het programma heeft als doel de sociale veiligheid van vrouwen in de publieke ruimte te vergroten. De mutatie in deze circulaire is meerjarig (2024 – 2026) € 30.000.

Bodembescherming (DU)
Voor apparaatskosten Wet bodembescherming wordt de decentralisatie-uitkering voor de periode 2024 tot en met 2030 gecontinueerd. Het betreft een tegemoetkoming in de kosten van het ambtelijk apparaat dat zorgdraagt voor het uitvoeren van de taken die de Wet bodembescherming toekent aan bevoegde gezagen (gemeenten en provincies). Voor Nijmegen betreft dit meerjarig € 315.000.

Jeugd (DU)
Het ministerie van OCW heeft afgelopen najaar een actieplan Voortijdig Schoolverlaten (vsv) naar de Tweede Kamer gestuurd. In dat kader worden de middelen van de DU Jeugd (€ 21,7 miljoen) met ingang van 2025 structureel toegevoegd aan het budget voor de (contact)gemeente voor het regionaal programma, op de begroting van het ministerie van OCW. De DU Jeugd wordt dan beëindigd. Deze uitname betreft voor Nijmegen meerjarig € 605.000.

Nationaalplan actieplan Dakloosheid (DU)
Vanaf 2024 wordt structureel € 55 miljoen aan het gemeentefonds toegevoegd en verstrekt aan centrumgemeenten maatschappelijke opvang/beschermd wonen via de decentralisatie-uitkering Nationaal Actieplan Dakloosheid. Voor Nijmegen betreft dit meerjarig € 1,5 miljoen.

Regionale doelgroep specifieke aanpak (DU)
Er is in 2023 budget ter beschikking gesteld aan centrumgemeenten van de arbeidsmarktregio's voor een regionale doelgroepspecifieke aanpak. Het beoogde doel daarvan is om de arbeidsparticipatie van statushouders en andere kwetsbare groepen te vergroten en hen extra te ondersteunen. Voor Nijmegen betreft dit in 2025 en 2026 € 137.000.

Beschermd Wonen (IU) en Participatie (IU)
Voor mutaties in deze middelen liggen onderliggende afspraken met andere partijen.

Reserves en voorzieningen

Inleiding

In dit deel geven we inzicht in de stand van de reserves en voorzieningen zoals die nu in de (begrotings-) administratie is opgenomen. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing laten we zien hoe de risico's zich verhouden tot het weerstandsvermogen: de saldireserve. Daarbij houden we, naast de administratie, ook rekening met verwachtingen en claims.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Structurele mutaties; bedragen * € 1.000		2025	2026	2027	2028
Stortingen					
Structurele toevoeging	F022 Saldireserve	4.884	1.083	2.032	2.667
Bespaarde rente (opgenomen in begroting)	F022 Saldireserve	4.826	4.892	4.994	5.092
Onderhoud Vastgoed	F059 Reserve onderhoud	8.780	8.780	8.780	8.780
Duurzaamheid Vastgoed	F057 Res. Duurzaamheid	848	848	848	848
Onderhoud buitensport	F060 Reserve POG buitensp	956	954	726	726
totaal stortingen		**20.293**	**16.557**	**17.380**	**18.113**
Onttrekkingen					
Reserve afschrijving	F046 Res. afschrijving	61	61	61	61
Onderhoud Vastgoed	F059 Reserve onderhoud	8.780	8.780	8.780	8.780
Duurzaamheid Vastgoed	F057 Res. Duurzaamheid	591	582	574	565
Onderhoud buitensport	F060 Reserve POG buitensp	1.125	1.123	895	895
reserve parkeergarages Winkelsteeg	F072 Res. P-garage W'stee			1.003	919
totaal onttrekkingen		**10.557**	**10.546**	**11.313**	**11.220**
Totaal structurele mutaties		**9.737**	**6.010**	**6.067**	**6.893**

Incidentele reservemutaties

Incidentele mutatie; bedragen * € 1.000		2025	2026	2027	2028
Stortingen					
Grondexploitaties	F022 Saldireserve	0	0	0	0
Levensduur verlengend onderhoud activeren	F022 Saldireserve	1.663	1.275	896	525
Incidentele mutaties	F022 Saldireserve	-4.092	-3.727	-4.491	21
totaal stortingen		**-2.429**	**-2.452**	**-3.595**	**546**
Onttrekkingen					
Grondexploitaties	F022 Saldireserve	2.106	2.089	1.707	1.664
Budgetoverhevelingen	F022 Saldireserve	1.473			
Incidentele mutaties	F022 Saldireserve	12	777		
Opleidingsplan Publieks zaken	F069 Res. opl.plan PZ	100			
totaal onttrekkingen		**3.691**	**2.866**	**1.707**	**1.664**
Totaal incidentele mutaties		**-6.120**	**-5.318**	**-5.302**	**-1.118**

Overzicht reserves en voorzieningen

		2023			2024			2025			2026			2027			2028
		Stand	Stort.	Onttr.	Stand	Stort.	Onttr.	Stand	Stort.	Onttr.	Stand	Stort.	Onttr.	Stand	Stort.	Onttr.	Stand
Saldireserve	F022	180,4	27,2	36,8	170,8	7,3	3,6	174,5	3,5	2,9	175,2	3,4	1,7	176,9	8,3	1,7	183,5
1%-regeling Beeldende Kunst *	F004	0,7			0,7			0,7			0,7			0,7			0,7
Reserve Afschrijvingen	F046	7,0	1,8	0,1	8,7		0,1	8,7		0,1	8,6		0,1	8,6		0,1	8,5
Reserve parkeerbijdrage	F047																
Reserve Duurzaamheid	F057	1,8	0,8	0,6	2,1	0,8	0,6	2,3	0,8	0,6	2,6	0,8	0,6	2,9	0,8	0,6	3,1
Reserve onderhoud	F059	1,7	8,8	8,8	1,7	8,8	8,8	1,7	8,8	8,8	1,7	8,8	8,8	1,7	8,8	8,8	1,7
Reserve POG buitensp	F060	2,6	1,0	1,5	2,0	1,0	1,1	1,8	1,0	1,1	1,7	0,7	0,9	1,5	0,7	0,9	1,3
Bodemsanering	F061	0,8		0,8	0,0			0,0			0,0			0,0			0,0
Res.Startersleningen	F063			0,0	0,0		0,0	0,0		0,0	0,0		0,0	0,0		0,0	0,0
reserve Masterplan BUIG	F064																
Res onderh Stadsbrug	F065	0,9			0,9			0,9			0,9			0,9			0,9
Res. Rivierenpark	F066	3,2			3,2			3,2			3,2			3,2			3,2
Res. Dec. Circulaire	F067	0,8		0,8													
Reserve Woonfonds	F068	12,0	1,2	0,6	12,6			12,6			12,6			12,6			12,6
Opleidingsplan Publiekszaken	F069	0,4		0,3	0,1		0,1										
Res. Energiecrisis	F070	0,9			0,9			0,9			0,9			0,9			0,9
Res. Aardgasvrij	F071	9,2			9,2			9,2			9,2			9,2			9,2
Res. P-garage W'stee	F072		12,0		12,0			12,0			12,0		1,0	11,0		0,9	10,1
Totaal		**222,4**	**52,8**	**50,3**	**224,9**	**17,9**	**14,2**	**228,5**	**14,1**	**13,4**	**229,2**	**13,8**	**13,0**	**230,0**	**18,7**	**12,9**	**235,7**

***Besluit raad 13 november 2024**

De raad heeft besloten met het amendement 'Verleden Beleefd verwezenlijkt!'(A10) een bedrag van € 100.000 uit de reserve 1% regeling Beeldende Kunst te halen en toe te voegen aan het Cultuur en Cultureel erfgoed. Dit is verwerkt bij het onderdeel 'Aanpassing na raadsbesluit 13 november 2024' bij het programma Financiën.

		Rek. 2023			2024			2025			2026			2027			2028
			Stort.	Onttr.	Stand	Stort.	Onttr.	Stand	Stort.	Onttr.	Stand	Stort.	Onttr.	Stand	Stort.	Onttr.	Stand
Voorzieningen voor verplichtingen verliezen en risico's																	
Vrz. bezwaar en beroep heffingen	V002	0,8			0,8			0,8			0,8			0,8			0,8
Pensioeninhouding wethouders	V036	6,1			6,1			6,1			6,1			6,1			6,1
Vrzs Spaarverlof	V040	5,5			5,5	1,1		6,6	1,1		7,7	1,1		8,8	1,1		9,9
Voorziening Waalfront	V094	18,7	0,4	1,2	17,8	0,4	2,5	15,7	0,3	0,0	16,0	0,3		16,4	0,3		16,7
Egalisatievoorzieningen																	
Vrz Triavium	V085		0,1	0,1		0,1	0,1		0,1	0,1		0,1	0,1		0,1	0,1	
Voorziening GRP-nieuw	V050	8,5	9,9	10,9	7,5	9,5	11,0	6,0	9,5	11,0	4,5	9,5	11,0	3,0	9,5	11,0	1,5
pensioen verplichtingen Stadsregio	V109	0,2			0,2			0,2			0,2			0,2			0,2
Totaal excl. vrz. grondexploitaties		**39,7**	**10,4**	**12,2**	**37,9**	**11,0**	**13,6**	**35,4**	**11,1**	**11,1**	**35,3**	**11,1**	**11,2**	**35,2**	**11,1**	**11,2**	**35,2**
Voorzieningen in mindering gebracht op voorraden (grondexploitaties)																	
Voorziening tekort Waalsprong	V020	24,8	0,2		24,9	0,5		25,4	0,5		26,0	0,5		26,5	0,5		27,0
Voorziening tekort part planexpl.	V023	0,2	0,0		0,2	0,0		0,3	0,0		0,3	0,0		0,3	0,0		0,3
Voorziening Compaq terrein	V084		0,0		0,0			0,0			0,0			0,0			0,0
Vrz Onderwijshuisv	V088	19,9	0,4		20,3	0,4		20,7	0,4	21,1	0,0			0,0			0,0
Hezelpoort	V099		0,0	2,1	-2,0			-2,0			-2,0			-2,0			-2,0
Dukenburg	V107	0,6			0,6	0,0	0,6	0,0			0,0			0,0			0,0
Vrz Vossenlaan 40	V110	0,5			0,5			0,5			0,5			0,5			0,5
Vrz Stationsgebied	V111	12,9	0,2		13,0	0,3		13,3	0,3		13,6	0,3		13,8	0,3		14,1
Vrz Winkelsteeg	V112	12,5	0,0	14,5	-2,0	0,3	-1,2	-0,5	0,3		-0,3	0,3		0,0	0,3		0,3
Prof Bellefroidstr	V113	0,2			0,2	0,0	0,2	0,0			0,0			0,0			0,0
Nyma / Mercuriuspark	V114	3,6			3,6	0,1		3,6	0,1		3,7	0,1	3,9	-0,1			-0,1
Kinderdorp Neerbosch	V115	0,0			0,0	0,0		0,0	0,0		0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0
dr. J Berendsstraat	V116	0,1			0,1			0,1			0,1			0,1			0,1
Dorpsstraat 92-118	V117	0,7			0,7	0,0	0,7	0,0			0,0			0,0			0,0
Totaal vrz grondexploitaties		**75,9**	**0,8**	**16,6**	**60,1**	**1,5**	**0,2**	**61,4**	**1,5**	**21,1**	**41,8**	**1,1**	**3,9**	**39,1**	**1,1**	**0,0**	**40,2**
Totaal voorzieningen		**115,6**	**11,2**	**28,8**	**98,0**	**12,6**	**13,8**	**96,8**	**12,6**	**32,3**	**77,1**	**12,2**	**15,0**	**74,4**	**12,2**	**11,2**	**75,4**

Subsidies

Subsidieplafonds

In de Nijmeegse Kaderverordening Subsidieverstrekking heeft uw raad vastgelegd dat u op bepaalde beleidsterreinen of onderdelen van beleidsterreinen subsidieplafonds kunt instellen. Deze plafonds geven uw raad een instrument in handen om kaders te bepalen voor de uitvoering van subsidiebesluiten door ons College. Daarnaast kunnen ze op een aantal terreinen bijdragen aan een zorgvuldiger subsidiebeheer.
Hieronder hebben we op een rij gezet voor welke programma's en/of subsidieregelingen we een subsidieplafond instellen.

Programma	Product / subsidieregeling	Bedragen x € 1
Cultuur en Cultureel Erfgoed	Programmaplafond	26.445.000
	Meerjarige culturele programma's	2.136.000
	Eenjarige culturele subsidies	300.000
	Amateurs	150.000
Economie en toerisme	Ondernemersfonds	588.960
Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg	Programma plafond	64.143.668
	Beleidsregels vrijwillig jeugdwerk	138.696
	Beleidsregels subsidies migrantenorganisaties	68.330
	Wijkontwikkeling	514.751
Werk en inkomen	Programmaplafond	4.605.872
	Schuldhulpverlening/preventie	2.002.785
Sport	Programma plafond	3.429.852

Subsidieoverzicht

Programma en taakveld ; bedragen *1.000	2024	Noot	2025	2026	2027	2028
Bestuur en organisatie	**1**		**1**	**-**	**-**	**-**
Burgerzaken	-		-	-	-	-
Overhead	1		1	-	-	-
Veiligheid	**22**		**5**	**-**	**-**	**-**
Openbare orde en veiligheid	22		5	-	-	-
Economie en toerisme	3.488		2.077	1.962	1.902	1.902
Economische ontwikkeling	1.976	1	506	465	415	415
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	563		589	589	589	589
Bedrijfsloket	90		84	63	52	52
Economische promotie	859		898	846	846	846
Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg	**70.058**		**64.144**	**62.642**	**59.359**	**59.357**
Samenkracht en burgerparticipatie	29.132	2	28.585	28.220	27.806	27.806
Wijkteams	618		647	647	647	647
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-		-	-	-	-
Maatwerkdienstverlening 18+	2.824	3	745	745	745	745
Maatwerkdienstverlening 18-	2.048	4	889	889	889	889
Geëscaleerde zorg18+	31.140	5	28.156	27.741	27.425	27.423
Geëscaleerde zorg18-	-		-	-	-	-
Volksgezondheid	4.296	6	5.123	4.400	1.848	1.848
Werk en Inkomen	**4.241**		**4.606**	**4.396**	**4.544**	**4.582**
Inkomens regelingen	3.944	7	4.120	3.910	3.948	3.986
Begeleide participatie	28		29	29	29	29
Arbeidsparticipatie	269	8	457	457	566	566
Onderwijs	**12.580**		**11.538**	**11.538**	**11.538**	**11.538**
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	12.580	9	11.538	11.538	11.538	11.538
Bereikbaarheid	**35**		**-**	**-**	**-**	**-**

Programma en taakveld ; bedragen *1.000	2024	Noot	2025	2026	2027	2028
Verkeer en vervoer	35		-	-	-	-
Wonen en stedelijke ontwikkeling	**295**		**308**	**308**	**308**	**308**
Ruimtelijke ordening	25		26	26	26	26
Wonen en bouwen	270		282	282	282	282
Openbare ruimte	**1.130**		**580**	**580**	**549**	**549**
Openbaar groen en recreatie	125		42	42	42	42
Riolering	100	10	-	-	-	-
Milieubeheer	905	11	538	538	507	507
Cultuur en Cultureel Erfgoed	**26.612**		**26.439**	**26.457**	**26.457**	**26.457**
Cultuurpresentatie, cultuurproducten	15.198	12	15.087	15.105	15.105	15.105
Musea	3.681	13	3.398	3.398	3.398	3.398
Cultureel erfgoed	727		645	645	645	645
Media	7.006	14	7.310	7.310	7.310	7.310
Sport	**3.386**		**3.430**	**3.427**	**3.427**	**2.487**
Sportbeleid en activering	3.348		3.391	3.388	3.388	2.448
Sportaccommodaties	38		39	39	39	39
Totaal	**121.848**		**113.128**	**111.310**	**108.083**	**107.179**

Toelichting bij het Overzicht subsidies in de begroting 2025 – 2028

Verschil begrotingsjaar 2025 t.o.v. begrotingsjaar 2024

Het totale subsidiebudget 2025 bedraagt € 113.128.000. Het totale subsidiebudget 2024 bedraagt € 121.848.000. Het subsidiebudget 2025 is daarmee € 8.720.000 lager dan in 2024. De begrotingswijzigingen die hebben geleid tot de belangrijkste verschillen (groter dan € 100.000) zijn hieronder weergegeven.

Toelichting verschillen begrotingsjaar 2025 t.o.v. 2024 per programma

Het overzicht biedt inzicht in de begrote subsidiebudgetten per programma voor de jaren 2025 t/m 2028. Tussen de begrotingsjaren 2025 en 2024 zijn substantiële verschillen zichtbaar. Over het algemeen is er sprake van incidentele begrotingswijzigingen vanuit College- of Raadsbesluiten met ofwel een éénmalig ofwel een meerjarig variabel karakter.

De meest substantiële verschillen in het overzicht zijn in de kolom “noot” voorzien van een nummer; deze corresponderen met de nummers in de toelichting onder het overzicht.

1. **Programma Economie en Toerisme**

   Taakveld Economische ontwikkeling

   Ten opzichte van 2024 is er in 2025 een afname van € 1.470.000. Deze daling wordt (voornamelijk) veroorzaakt door in 2024 begrote subsidies van € 1 mln aan VIA-T en € 390.000 aan het CITC. Beide betreffen overigens meerjarensubsidies die we bij de 2e Voortgangsmonitor deels gaan overhevelen naar 2025.

2. **Programma Welzijn, wijkontwikkeling en zorg**

   Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie

   Ten opzichte van 2024 is er in 2025 een afname van € 547.000. Deze daling wordt (voornamelijk) veroorzaakt door een combinatie van:

   - Een verhoging van de indexering subsidies 2025 met 4,57%
   - Een afname van de hoogte van de specifieke uitkering (spuk) gala middelen in 2025
   - Eenmalige subsidies in 2024: casemanagement (jeugd) en eurowijzer(VWON), lager wijkbudget en lagere subsidie "behoud pot met goud" in 2025
   - Middelen Rijk die vooralsnog alleen toegekend zijn voor 2024 zoals: spuk sociaal arrangeren en bijdrage faciliteiten besluit en maatschappelijke begeleidingsmiddelen
   - Spuk inburgeringsvoorzieningen als subsidie toegekend in 2024 (budget staat in 2025 op overige kosten)
   - Eenmalige budgetoverheveling naar 2024.

3. **Programma Welzijn, wijkontwikkeling en zorg**
Taakveld maatwerkdienstverlening 18+
Ten opzichte van 2024 is er in 2025 een afname van € 2.079.000. Deze daling wordt (voornamelijk) veroorzaakt doordat
de pilot indicatievrije ontwikkelingsgerichte dagbesteding 2023-2024 is afgelopen.

4. **Programma Welzijn, wijkontwikkeling en zorg**
Taakveld maatwerkdienstverlening 18-
Ten opzichte van 2024 is er in 2025 een afname van € 1.159.000. Deze daling wordt (voornamelijk) veroorzaakt door het beëindigen van een pilot (looptijd tot 1 januari 2025) van Zorg binnen Onderwijs. Gedurende een pilot periode zijn deze kosten vergoed door middel van subsidieverstrekking. Vanaf 2025 lopen deze kosten weer via de reguliere zorgbudgetten.

5. **Programma Welzijn, wijkontwikkeling en zorg**
Taakveld geëscaleerde zorg 18+
Ten opzichte van 2024 is er in 2025 een afname van € 2.984.000. Deze daling wordt (voornamelijk) veroorzaakt doordat er in het jaar 2024 ook a-structurele subsidies opgenomen zijn in de begroting. De concretisering van de effecten van deze subsidies voor 2025 is hier nog niet opgenomen. Naarmate hier in het najaar van 2024 en het jaar 2025 meer duidelijkheid over komt, wordt dit in de begroting verwerkt.

6. **Programma Welzijn, wijkontwikkeling en zorg**
Taakveld volksgezondheid
Ten opzichte van 2024 is er in 2025 een toename van € 827.000. Deze stijging wordt (voornamelijk) veroorzaakt door een combinatie van:
   - Een bedrag van €950.000 dat vooralsnog bij subsidies staat, maar zal overgeboekt worden naar overige kosten in 2025 (voornaamste oorzaak de spuk IZA bijdrage)
   - Lagere subsidie door: lagere spuk GALA ZonmW subsidie in 2025, en afloop aanvullende subsidie voor attentiewijken
   - Indexering subsidies 2025 met 4,57%.

7. **Programma Werk en Inkomen**
Taakveld inkomensregelingen
Ten opzichte van 2024 is er in 2025 een toename van € 176.000. Deze stijging wordt (voornamelijk) veroorzaakt door indexaties van huidige subsidiebudgetten.

8. **Programma Werk en Inkomen**
Taakveld arbeidsparticipatie
Ten opzichte van 2024 is er in 2025 een toename van € 188.000. Deze stijging wordt (voornamelijk) veroorzaakt door: het stopzetten van a-structurele subsidies na 2024 (€ 81.000), en door verhoging van het subsidiebudget voor maatwerkbanen in 2025 door de begrote groei van het aantal maatwerkbanen (€ 267.000).

9. **Programma onderwijs**
Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
Ten opzichte van 2024 is er in 2025 een afname van € 1.042.000. Deze daling wordt (voornamelijk) veroorzaakt doordat er (nog) geen subsidie is voorzien in de begroting 2025 voor kansengelijkheid en de RMC functie.

10. **Programma Openbare ruimte**
Taakveld riolering
Ten opzichte van 2024 is er in 2025 een afname van € 100.000. Deze daling wordt (voornamelijk) veroorzaakt door het einde van de subsidietoekenning van de campagne Operatie Steenbreek. De subsidie is toegekend

voor de jaren 2022 tot en met 2024. Mocht besloten worden de subsidie ook weer toe te kennen vanaf het jaar 2025, zal de begroting 2025 hierop worden aangepast.

11. Programma Openbare ruimte

Taakveld milieubeheer

Ten opzichte van 2024 is er in 2025 een afname van € 367.000. Deze daling wordt (voornamelijk) veroorzaakt door a-structurele subsidies die aflopen in 2024. Het gaat hierbij om verwijderen houtrookkanalen, sloopregeling brom- en snorfietsen, laadinfrastructuur MKB, operatie Steenbreek en bureau Wijland. Een aantal van deze subsidies kan in 2025 weer toegekend worden.

12. Programma Cultuur en Cultureel erfgoed

Taakveld Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Ten opzichte van 2024 is er in 2025 een afname van € 111.000. Deze daling wordt (voornamelijk) veroorzaakt doordat er minder subsidies begroot staan voor de onderdelen Vrijheid en Ondersteuning en innovatie cultuursector.

13. Programma Cultuur en Cultureel erfgoed

Taakveld musea

Ten opzichte van 2024 is er in 2025 een afname van € 283.000. Deze daling wordt (voornamelijk) veroorzaakt doordat er minder subsidie begroot staat voor De Bastei in 2025 t.o.v. 2024.

14. Programma Cultuur en Cultureel erfgoed

Taakveld media

Ten opzichte van 2024 is er in 2025 een toename van € 304.000. Deze stijging wordt (voornamelijk) veroorzaakt door: de reguliere indexatie van de subsidie voor de bibliotheek in de begroting 2025.

Balans en EMU saldo

Geprognosticeerde balans

In de jaarrekening staat de balans centraal: het overzicht van bezittingen en vermogen/schulden. In de begroting ligt meer de nadruk op de verwachte kosten en opbrengsten, de programmabegroting. Met de vernieuwing van de verslagregels is ook een geprognosticeerde balans voor de begroting voorgeschreven. Oftewel, wat is de verwachte ontwikkeling van de bezittingen en schulden van de gemeente Nijmegen?

De balans hoeft in de begroting niet hetzelfde detailniveau te kennen als in de jaarrekening. Alleen het eerstvolgende jaar is voorgeschreven. Om een goed beeld te krijgen, kiezen wij ervoor om wél een meerjarig beeld te geven. De nadruk ligt op balansposten die een grote omvang hebben en/of meerjarig fluctueren. De belangrijkste bronnen zijn de geplande investeringen in materiële vaste activa (gebouwen, infrastructuur en riolering) en ruimtelijke ontwikkelingsplannen (zoals de Waalsprong , Waalfront, Winkelsteeg Kanaalzone, en Stationsgebied).

Dit geeft het volgende beeld:

bedragen * € 1 miljoen		rek. ult '23	begr ult '24	ult '25	ult '26	ult '27	ult '28
Activa							
Investeringen (vaste activa)		459	606	562	678	770	761
Leningen (financiele vaste activa)		46	39	14	12	10	8
Overige vaste activa		21	20	20	19	19	18
Grondexploitaties (voorraden)		198	195	168	112	62	70
overige voorraden			0	0	0	0	0
Kortlopende vorderingen	Fvla	161	121	161	161	161	161
Liquide middelen	Fvla	2	1	2	2	2	2
Overlopende activa	Fvla	22	15	22	22	22	22
Totaal activa		911	996	950	1.007	1.046	1.042
Passiva							
Eigen vermogen							
- algemene reserve (saldireserve)		191	151	169	169	170	176
- bestemmingsreserves		32	26	54	54	53	52
Voorzieningen		33	21	35	35	35	35
Schulden (langlopend en kortlopend)	FP	499	725	535	591	630	622
Overlopende passiva	FP	157	74	157	157	157	157
Totaal passiva		911	996	950	1.007	1.046	1.042

Fvla = Financiële vlottende activa

FP = Financiële passiva

EMU-saldo

Uit de balans kan ook het EMU-saldo worden afgeleid. Dit is het verschil tussen inkomsten en uitgaven op *kasbasis*. Gemeenten zijn verplicht het *baten- en lastenstelsel* te hanteren. Het verschil tussen deze stelsels is het toerekenen van kosten aan boekjaren. Zo worden de kosten van investeringen in het baten- lastenstelsel niet in één keer genomen maar uitgesmeerd over de totale gebruiksduur. Ook gebruiken wij reserves waarin we ‘geld’ tijdelijk ‘parkeren’ en later alsnog benutten.

Omdat het overschrijden van het EMU-saldo als totale overheid (meer uitgeven dan dat er binnenkomt) consequenties heeft, vindt men het belangrijk dat ook decentrale overheden sturen op het EMU-saldo. De landen van de Europese Unie hebben afgesproken dat de totale overheid jaarlijks een tekort mag hebben van maximaal 3% van het bruto nationaal product. Dit EMU-saldo is het saldo van de gehele overheid in een land. Gemeenten tellen dus ook mee.

In onderstaande tabel is het EMU-saldo bepaald op basis van de ontwikkeling van de financiële balansposten, zijnde de financiële activa en passiva (vast of vlottend).

bedragen * € 1 miljoen		rek. ult ' 23	begr ult ' 24	ult ' 25	ult ' 26	ult ' 27	ult ' 28
1. Financiële vaste activa	Fva	46	-8	-25	-2	-2	-2
2. Financiële vlottende activa	Fvla	-186	49	-49	0	0	-1
3. Financiële passiva	FP	656	143	-107	56	39	8
Emu saldo		516	185	-181	54	37	5
Totale lasten programma's		1.025	991	1.060	1.035	1.054	1.013
Emu saldo als % van de lasten		50%	18,6%	-17,1%	5,2%	3,6%	0,5%

Het EMU-saldo van de gemeente Nijmegen is de komende jaren positief. Dit betekent dat er meer geld wordt uitgegeven dan er binnenkomt. Met uitzondering van 2025 , dan komt er meer geld binnen dan er uit gaat.

Benchmark taakvelden

Uw raad heeft gevraagd om vergelijkingscijfers met andere gemeenten. Voor elk taakveld is in onderstaand overzicht opgenomen hoeveel Nijmegen per inwoner uitgeeft/ontvangt en hoeveel dit bij vergelijkbare gemeenten is. We hebben hierbij de door de raad vastgestelde lijst van benchmarksteden gehanteerd: Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht en Tilburg. De cijfers zijn afkomstig van het CBS en betreft de begroting 2024. Het is van belang te realiseren dat de vergelijking 'slechts' een jaarschijf betreft, waarin sprake kan zijn van aanzienlijke incidentele lasten en of baten.
Deze vergelijking met de andere benchmarksteden geeft een eerste beeld van verschillen en overeenkomsten tussen gemeenten. Er kunnen niet zonder meer conclusies aan verbonden worden, iedere gemeente heeft immers een eigen profiel. De benchmarkvergelijking geeft indicaties van mogelijk interessante zoekrichtingen, maar geen absolute graadmeter.

In het samenvattend overzicht hieronder zijn de taakvelden gegroepeerd naar de programma-indeling van Nijmegen en is een totaaltelling per programma opgenomen.
In de kolom "NIJ" zijn de cijfers voor Nijmegen opgenomen, in de kolommen ARN t/m TIL de cijfers van de benchmark gemeenten. Dit zijn respectievelijk Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden en Tilburg. In de één na laatste kolom (gem.) is het gemiddelde opgenomen. De laatste kolom "verschil" geeft aan hoeveel Nijmegen meer of minder uitgeeft/ontvangt per inwoner dan het gemiddelde van de vergelijkingsgemeenten.
Uitgaven zijn met (-) weergegeven en inkomsten zijn met (+) weergegeven.
Wanneer Nijmegen minder uitgeeft of meer ontvangt dan is een "V" (Voordeel) toegevoegd; wanneer Nijmegen meer uitgeeft of minder ontvangt dan is een "N" (Nadeel) toegevoegd.

Uitgaven (-) en inkomsten (+) € per inwoner	NIJ	ARN	EIN	ENS	GRO	LEI	MAA	TIL	Gem.	Verschil
Bestuur en Organisatie	**-420**	**-542**	**-587**	**-533**	**-642**	**-621**	**-620**	**-493**	**-577**	**157 V**
0.1 Bestuur	-40	-38	-66	-50	-37	-52	-69	-39	-50	10 V
0.2 Burgerzaken	-23	-32	-30	-28	-32	0	-25	-24	-24	1 V
0.4 Ondersteuning organisatie	-357	-472	-491	-455	-573	-569	-526	-430	-502	145 V
Veiligheid	**-138**	**-160**	**-146**	**-127**	**-133**	**-129**	**-171**	**-152**	**-145**	**7 V**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-97	-89	-73	-99	-104	-95	-97	-80	-91	-6 N
1.2 Openbare orde en veiligheid	-41	-71	-73	-28	-29	-34	-74	-72	-54	13 V
Economie en Toerisme	**-33**	**-48**	**-42**	**-55**	**-61**	**-68**	**-11**	**-95**	**-54**	**21 V**
2.3 Recreatieve havens	0	0	0	-2	0	1	0	-1	0	0
3.1 Economische ontwikkeling	-27	-33	-21	-25	-26	-38	-38	-41	-32	5 V
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-3	0	-4	-2	-31	0	-4	-7	-7	4 V
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1	-2	-6	-14	-8	-15	-10	-48	-15	16 V
3.4 Economische promotie	-4	-13	-11	-12	4	-16	41	2	-1	-3 N
Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg	**-1.435**	**-1.441**	**-1.144**	**-1.558**	**-1.352**	**-1.231**	**-1.278**	**-1.330**	**-1.333**	**-102 N**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-229	-202	-161	-123	-66	-126	-131	-279	-155	-74 N
6.2 Wijkteams	-163	-154	-178	-86	-198	-111	-133	-96	-137	-26 N
6.6 Maatwerkvoorzieningen	-49	-83	-43	-45	-45	-43	-56	-67	-55	6 V
6.71a Huishoudelijke hulp	-105	-121	-90	-117	-112	-103	-141	-120	-115	10 V
6.71b Begeleiding	-65	-120	-56	-153	-88	-91	-97	-125	-104	39 V
6.71c Dagbesteding	-10	-13	-17	-41	-1	-24	-39	-20	-22	12 V
6.71d Overige maatwerkarrangementen	-1	-21	-7	-59	-14	10	-2	-1	-13	12 V
6.72a Jeugdzorg begeleiding	-66	-51	-34	-30	-86	-71	-96	-25	-56	-10 N
6.72b Jeugdzorg behandeling	-45	-64	-96	-52	-9	-5	-104	-2	-47	2 V
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	-34	0	-13	-28	-34	-30	-5	-9	-17	-17 N
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	-30	-72	-175	-6	-30	-11	-201	-75	75 V
6.73a Pleegzorg	-13	-19	-10	-30	-13	-9	-22	-15	-17	4 V
6.73b Gezinsgericht	-25	-19	-10	-18	-8	-4	-9	0	-10	-15 N

Uitgaven (-) en inkomsten (+) € per inwoner	NIJ	ARN	EIN	ENS	GRO	LEI	MAA	TIL	Gem.	Verschil
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	-61	-84	-19	-63	-77	-38	-67	-36	-55	-6 N
6.74a Jeugd behandeling GGZ zond. verblijf	-54	-65	-10	-62	-99	-1	-3	-2	-35	-19 N
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-15	-2	-26	-17	-19	-57	-13	-21	-22	7 V
6.74c Gesloten plaatsing	-6	-5	-13	-9	-6	-4	0	0	-5	-1 N
6.81a Beschermd wonen	-236	-197	-130	-207	-318	-149	-173	-194	-195	-41 N
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang	-163	-107	-82	-133	-90	-253	-87	-43	-114	-49 N
6.82a Jeugdbescherming	-37	-25	-24	-34	-17	-17	-18	-18	-22	-15 N
6.82b Jeugdreclassering	-3	-7	-5	-5	-6	-2	-4	-7	-5	2 V
7.1 Volksgezondheid	-55	-52	-48	-71	-40	-73	-67	-49	-57	2 V
Werk en Inkomen	**-492**	**-567**	**-345**	**-473**	**-464**	**-365**	**-244**	**-375**	**-405**	**-87 N**
6.3 Inkomensregelingen	-242	-232	-136	-190	-210	-166	-11	-189	-162	-80 N
6.4 Begeleide participatie	-138	-221	-141	-170	-124	-180	-187	-118	-163	25 V
6.5 Arbeidsparticipatie	-112	-114	-68	-113	-130	-19	-46	-68	-80	-32 N
Onderwijs	**-163**	**-188**	**-167**	**-110**	**-133**	**-173**	**-57**	**-106**	**-133**	**-30 N**
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0	0	-6	-1	1 V
4.2 Onderwijshuisvesting	-105	-120	-95	-66	-66	-99	-35	-47	-75	-30 N
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-58	-68	-72	-44	-67	-74	-22	-53	-57	-1 V
Bereikbaarheid	**-185**	**-150**	**-195**	**-125**	**-207**	**-258**	**-192**	**-195**	**-189**	**4 V**
0.63 Parkeerbelasting	117	0	74	27	51	145	74	61	62	55 V
2.1 Verkeer en vervoer	-234	-194	-212	-136	-208	-282	-253	-218	-215	-19 N
2.2 Parkeren	-64	45	-49	-14	-34	-112	-7	-37	-30	-34 N
2.4 Economische havens en waterw.	-1	-1	-1	-2	-5	0	-6	0	-2	1 V
2.5 Openbaar vervoer	-3	0	-7	0	-11	-9	0	-1	-4	1 V
Wonen en Stedelijke ontwikkeling	**-100**	**-55**	**-166**	**-113**	**-173**	**-72**	**-72**	**-45**	**-99**	**-1 N**
8.1 Ruimtelijke Ordening	-20	-22	-67	-42	-106	-46	-58	-9	-50	30 V
8.2 Grondexploitatie	-42	4	-13	-1	-14	9	0	-11	-4	-38 N
8.3 Wonen en bouwen	-38	-37	-86	-70	-53	-35	-14	-25	-46	8 V
Cultuur en Cultureel Erfgoed	**-180**	**-200**	**-183**	**-133**	**-188**	**-188**	**-174**	**-166**	**-176**	**-4 N**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurprod.	-94	-96	-147	-98	-95	-72	-104	-74	-98	4 V
5.4 Musea	-33	-36	-23	-15	-88	-39	-4	-54	-37	4 V
5.5 Cultureel erfgoed	-15	-9	-11	0	-5	-41	-16	-2	-12	-3 N
5.6 Media	-38	-59	-2	-20	0	-36	-50	-36	-29	-9 N
Openbare ruimte	**-205**	**-166**	**-125**	**-84**	**-103**	**-69**	**-25**	**-76**	**-93**	**-112 N**
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recr.	-95	-110	-92	-107	-145	-119	-97	-104	-111	16 V
7.2 Riolering	28	27	8	24	12	30	56	10	24	4 V
7.3 Afval	-45	18	8	8	52	47	65	67	38	-83 N
7.4 Milieubeheer	-93	-101	-49	-9	-22	-27	-49	-49	-44	-49 N
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	0	0	-1	-1	-5	0	-2	0	-1	1 V
Sport	**-101**	**-131**	**-95**	**-72**	**-96**	**-84**	**-67**	**-84**	**-90**	**-11 N**
5.1 Sportbeleid en activering	-28	-136	-25	-16	-5	-10	-15	-16	-32	4 V
5.2 Sportaccommodaties	-73	5	-70	-56	-91	-74	-52	-68	-58	-15 N
Financiën	**3.455**	**3.646**	**3.194**	**3.384**	**3.554**	**3.320**	**2.916**	**3.113**	**3.304**	**151 V**
0.10 Mutaties reserves	-40	43	107	47	47	-32	-20	242	62	-102 N
0.11 Resultaat van de rekening van b/l	0	0	0	0	0	0	-35	-12	-7	7 V
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	4	-10	-7	20	-2	-1	-5	-31	-5	9 V
0.5 Treasury	11	29	33	7	10	-7	6	14	13	-2 N

Uitgaven (-) en inkomsten (+) € per inwoner	NIJ	ARN	EIN	ENS	GRO	LEI	MAA	TIL	Gem.	Verschil
0.61 OZB woningen	302	159	158	138	233	221	160	112	169	133 V
0.62 OZB niet-woningen	263	195	188	191	217	302	169	127	198	65 V
0.64 Belastingen overig	4	2	8	8	5	11	20	22	11	-7 N
0.7 Algemene uitkering en overige uitker.	2.890	3.272	2.695	2.928	3.061	2.829	2.819	2.787	2.913	-23 N
0.8 Overige baten en lasten	21	-40	12	48	-17	-2	-196	-148	-49	70 V
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	-4	0	-3	0	-1	-2	0	-1	1 V

Financiële spelregels

Structureel sluitende begroting
De meerjarenbegroting moet sluitend zijn.

Reële ramingen
Bij het begroten gaan we uit van reële ramingen. De raming van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds voor een begrotingsjaar baseren wij op de Meicirculaire van het voorafgaande jaar. Bij de begrotingsbehandeling informeren wij de raad over de effecten uit de Septembercirculaire, zodat de raad deze uitkomsten mee kan nemen in de afwegingen bij de Stadsbegroting.

Indexering
We hanteren het uitgangspunt dat de prijspeilaanpassing budgettair neutraal verloopt. De lastenuitzetting wordt betaald uit de prijspeilaanpassing van het Gemeentefonds en het verhogen van gemeentelijke tarieven. Ieder jaar verwerken we de prijsstijgingen in de begroting door de bedragen in de begroting te indexeren. We gebruiken daarvoor de volgende indicatoren uit het Centraal Economisch Plan (CEP) van het Centraal Planbureau (CPB):

- gemiddelde prijsmutatie van door de overheid aangekochte goederen en diensten;
- gemiddelde salarisontwikkeling binnen de overheid;
- ontwikkeling van sociale premies en pensioenbijdrage voor de werkgever en
- Consumentenprijsindex (CPI) als maat voor de geldontwaarding, die wordt bepaald door kostenstijgingen en kostendalingen over alle sectoren van de economie.

Op basis van deze cijfers uit het CEP bepalen we indexeringspercentages voor de loonsom, voor de materiële lasten, voor de subsidies en voor de gemeentelijke tarieven.
De indexeringspercentages van de loonsom en de materiële lasten bepalen we op basis van bovenstaande objectieve indicatoren van het CEP. We houden daarbij rekening met de verwachte kostenontwikkeling van het begrotingsjaar (t) en een eventuele nacalculatie over het voorafgaande jaar (t-1) van het CEP.
Voor het bepalen van het indexeringspercentage voor subsidies hanteren we standaard een mengpercentage. Dit mengpercentage is gebaseerd op de index van materiële kosten en de index voor de loonsom in de verhouding een derde – twee derde.

De gemeentelijke OZB-inkomsten waarop de tarieven zijn gebaseerd laten we jaarlijks toenemen op basis van de gemeentelijke kostenstijging. Ook hiervoor hanteren we het mengpercentage een derde index materiële kosten en twee derde index loonsom. De uitwerking van deze uitgangspunten vindt jaarlijks plaats bij de vaststelling door de gemeenteraad van het financieel begrotingskader bij het Koersdocument.

Structurele uitgaven worden structureel gedekt
Tegenover structurele uitgaven kunnen geen incidentele inkomsten of incidentele meevallers staan. Uit de post ‘Onvoorzien’ worden géén structurele uitgaven gedaan. Deze post is bedoeld voor incidentele en uitsluitend eenmalige (a-structurele) zaken die geen uitstel dulden en waarin de reguliere begrotingsposten niet voorzien. De raad heeft het budgetrecht en beschikt derhalve over deze post, op voorstel van het college.

Tegenvallers binnen programma’s opvangen
Nadelen worden in beginsel binnen het eigen programma opgevangen. Voordelen worden integraal afgewogen. Uitkomst van deze weging kan zijn dat het voordeel wordt ingezet voor nieuw beleid binnen het programma waarin het voordeel is ontstaan of voor knelpunten binnen dat programma. Als principe hanteren we dat leges kostendekkend moeten zijn.

Integrale afweging
De 1e Voortgangsmonitor gaat in op de afwijkingen van het lopend boekjaar. Er is geen ruimte voor voorstellen voor nieuw beleid in het lopend boekjaar, tenzij de risico's voor de stad te groot zijn of omdat er op dat moment aan externe verplichtingen voldaan moet worden die geen uitstel kunnen dulden.
Het Koersdocument faciliteert het debat over de inhoudelijke koers die de komende begrotingsperiode nodig of wenselijk is. Bij de Stadsbegroting in het najaar vindt de integrale afweging en inpassing in de begroting plaats. Via de 2e Voortgangsmonitor en Jaarrekening worden geen besluiten genomen over het uitvoeren van nieuw beleid.

Oud voor nieuw
In geval het college of de raad een voorstel doet om extra geld uit te geven op een ander moment dan bij de integrale afweging, dan moet solide dekking worden aangewezen. Tenzij er sprake is van externe dekking, moet in het voorstel aangegeven worden welk bestaand beleid moet worden geschrapt of verminderd. Een beroep op de saldireserve, een verwacht positief rekeningsaldo of een waarschijnlijk begrotingsoverschot is geen acceptabele dekking.
De raad kan richtinggevende opdrachten geven aan het college om bij de voorbereiding van de begroting rekening te houden met belangrijke wensen ten aanzien van beleidsprioriteiten en de financiële inpassing daarvan.

Investeringen
Bij de investeringen maken we onderscheid in specifieke investeringen, investeringen met eigen dekking en bulkinvesteringen. Bij de planning van specifieke investeringen houden we rekening met een onderzoeksfase, voorbereidingsfase en een realisatiefase. Bulkinvesteringen zijn jaarlijks terugkerende budgetten voor bedrijfsinvesteringen, aanpassingen in gemeentelijke accommodaties en woonomgevingsverbeteringen. Uitgangspunt voor het investeringsvolume is een constant kapitaallastenniveau in de exploitatie (programma's) en de jaarlijkse toevoegingen uit de areaalontwikkeling.

Reservepositie
De saldireserve is de algemene risicobuffer van de gemeente. Twee keer per jaar - bij jaarrekening en begroting - wordt de noodzakelijke omvang van de saldireserve op basis van een actuele risico-inventarisatie en risicoweging beoordeeld en zo nodig aangepast. Er is geen bovengrens van de saldireserve afgesproken.

Wijzigingen binnen financiële kaders
We hebben oog voor financiële risico's en gaan behoedzaam om met financiële mee- en tegenvallers. Daarom blijven wij ons inspannen om ons bestaande financiële beleid zorgvuldig na te leven. Dat houdt een kostenbewuste houding en bijbehorend gedrag in. Daarmee ontstaat ook de mogelijkheid voor het college om alle niet-geprognotiseerde voordelen expliciet te beoordelen, zodat wij de bewuste en integrale afweging kunnen maken om deze voordelen ofwel in te zetten ter compensatie voor niet-voorziene nadelen, ofwel om ze in te zetten voor (onvoorziene) knelpunten.
We gaan aan het einde van het jaar zeer behoedzaam om met voorstellen voor een tweede winstbestemming. Dergelijke voorstellen horen in beginsel thuis bij de integrale afweging.
Als de financiële kaders door belangrijke gebeurtenissen of omstandigheden substantieel wijzigen (in acute omvang of in zijn structurele doorwerking), dan maakt het college een afweging - of - en - zo ja, hoe de uitvoering van het coalitieakkoord zijn vervolg kan krijgen en consulteert daarover de raad.

Rijksmiddelen sociaal domein
De rijksmiddelen die via de BUIG-uitkering worden ontvangen, beschouwen we als algemene middelen. De financiële fluctuaties op deze uitkering zijn groot en nagenoeg niet te beïnvloeden door eigen beleid. Het opvangen van deze fluctuaties in het eigen programma kan leiden tot ongewenste ingrepen in beleid dat niet direct gerelateerd is aan het verstrekken van uitkeringen maar wel onderdeel uitmaakt van hetzelfde programma.

Grondslagen en uitgangspunten

Doelenboom

De afgelopen maanden is gewerkt aan de actualisatieslag van de doelenboom. Dit heeft inmiddels geleid tot een update van ambities en doelen. De geactualiseerde doelenboom is geïntegreerd in de structuur van de Stadsbegroting 2025-2028.

Aanpassingen taakvelden in programmastructuur

Dit voorjaar zijn nieuwe voorschriften gepubliceerd voor het aanleveren van financiële informatie aan het rijk (de IV-3). In de Stadsbegroting 2025 – 2028 zijn de nieuwe voorschriften verwerkt.
Naast wat meer financieel technische aanpassingen zijn de taakvelden op het gebied van WMO en Jeugd herzien. Concreet gaat het om wijzigingen met als doel onduidelijkheden uit een eerdere verfijning weg te nemen, er zoveel mogelijk wordt aangesloten bij informatie-uitvragen in het sociaal domein en de Hervormingsagenda Jeugd van de juiste informatie te voorzien. Deze veranderingen hebben we doorgevoerd in de begroting maar hebben geen consequenties voor de programma-indeling.

Indexeringspercentages

Op grond van het centraal economisch plan (cep) van het centraalplan bureau (cpb) komen we tot de volgende indexeringscijfers voor de komende Stadsbegroting:

Indexeringspercentages	loonsom	materiële lasten	inflatie (CPI)	Gemeentelijke tarieven	Subsidies
Indexering 2025	4,40%	2,00%	2,80%		
Nacalculatie	2,90%	-2,90%	0,60%		
Totaal	7,30%	-0,90%	3,40%	4,57%	4,57%

Aan de indexeringspercentages valt op dat het cpb vorig jaar de loonontwikkeling te laag en de materiële lasten ontwikkeling te hoog heeft ingeschat. De bijstelling leidt zelfs tot een negatief indexeringspercentage van de materiële lasten.

Aantallen inwoners en woningen

In de begroting wordt gerekend met de ontwikkeling van de woningbouw en het aantal inwoners. Hiervoor gebruiken we cijfers van Onderzoek en Statistiek en het programma Wonen. Deze aantallen worden onder meer gebruikt voor de ramingen van de belastingopbrengsten. Voor de raming van het gemeentefonds gebruiken we de uitgangspunten die het ministerie van Binnenlandse Zaken gebruikt in haar verdeelmodel.

Stadsbegroting 2025 - 2028	2024	2025	2026	2027	2028
woningproductie per jaar:					
Bestaande stad	358	1.047	370	418	519
Waalfront	200	243	170	0	170
Waalsprong	229	1.192	877	499	0
Totaal Woningbouwproductie	787	2.482	1.417	917	689
verschil t.o.v. Stadsbegroting 2024-2027	-263	882	-233	-383	689*
Aantal inwoners per 1-1	187.000	188.300	189.600	190.800	192.000
Toename inwoners	1.300	1.300	1.200	1.200	1.200

*In de Stadsbegroting 2024-2027 was nog geen raming opgenomen voor 2028

Rente

De rente en financieringskosten voor het aantrekken van leningen en het gebruik van ons eigen vermogen berekenen wij door naar de taakvelden. Dit doen we met een verdeelsleutel die we de omslagrente noemen. Afgelopen begrotingsjaren hebben we de omslagrente constant kunnen houden op een relatief laag percentage. Dit werd ingegeven door onze rentevisie voor lang geld, waarbij we zagen dat de tendens van lagere rentes zich

voortzette. Volgens de BBV-regels mag de begrote omslagrente slechts in geringe mate afwijken van de daadwerkelijk door de gemeente Nijmegen betaalde rente.

Gezien de sterke rentestijgingen in 2023 en ook nog in 2024 in combinatie met de aan te trekken nieuwe financiering voor herfinancieringen en nieuwe investeringen zullen wij de renteomslag vanaf 2025 moeten verhogen om de kosten zo nauwkeurig mogelijk aan de investeringen toe te kunnen rekenen. We verwachten met een rentepercentage van 2% (op het streefniveau van de ECB voor inflatie) weer een aantal jaren een constante lijn te kunnen aanhouden.

	2025	2026	2027	2028
Omslagrente:				
- Inzet van reserves en voorzieningen		<- - - - - - - - - 2,0 % - - - - - - - - - >		
- Doorberekening aan investeringen		<- - - - - - - - - 2,0 % - - - - - - - - - >		
- Rekenrente voor planexploitaties		<- - - - - - - - - 2,0 % - - - - - - - - - >		
Langlopende leningen	2,5%	2,25%	2,0%	2,0%
Kortlopende leningen	3,5%	3,25%	3,0%	3,0%

Parameters grondexploitatie
De rekenparameters voor de planexploitaties worden jaarlijks vastgesteld. Voor het bepalen van de parameters wordt extern advies ingewonnen. Deze voorgestelde parameters worden vervolgens door de accountant getoetst op plausibiliteit.

De parameters zijn gebaseerd op een verkenning van de economische ontwikkelingen en afgestemd met onze accountant Deloitte. Belangrijke bronnen zijn het CPB (centraal economisch planbureau) DNB, CBS & Kadaster, NVM (Nederlandse Coöperatieve Vereniging van Makelaars en Taxateurs), ABN AMRO en andere specifieke markt-gerelateerde bronnen.

Bij het opstellen van de parameters wordt een onderscheid gemaakt in planexploitaties met een lange looptijd en planexploitaties met een korte looptijd (tot 5 jaar). Op dit moment zijn de projecten Waalsprong, Stationsgebied en Winkelsteeg langlopende planexploitaties/gebiedsexploitaties. Binnen de verbonden partij Waalfront wordt zoveel mogelijk aangesloten bij deze parameters, maar kan het bijvoorbeeld door specifieke financiering noodzakelijk zijn om eigen afzonderlijke parameters te hanteren.

We kunnen nu nog niet de parameters opnemen omdat de MPG (Meerjarenperspectief Grondexploitaties) pas later wordt opgesteld. Dat betekent dat ook de parameters later beschikbaar komen.